

THE FREE INDOLOGICAL COLLECTION

WWW.SANSKRITDOCUMENTS.ORG/TFIC

FAIR USE DECLARATION

This book is sourced from another online repository and provided to you at this site under the TFIC collection. It is provided under commonly held Fair Use guidelines for individual educational or research use. We believe that the book is in the public domain and public dissemination was the intent of the original repository. We applaud and support their work wholeheartedly and only provide this version of this book at this site to make it available to even more readers. We believe that cataloging plays a big part in finding valuable books and try to facilitate that, through our TFIC group efforts. In some cases, the original sources are no longer online or are very hard to access, or marked up in or provided in Indian languages, rather than the more widely used English language. TFIC tries to address these needs too. Our intent is to aid all these repositories and digitization projects and is in no way to undercut them. For more information about our mission and our fair use guidelines, please visit our website.

Note that we provide this book and others because, to the best of our knowledge, they are in the public domain, in our jurisdiction. However, before downloading and using it, you must verify that it is legal for you, in your jurisdiction, to access and use this copy of the book. Please do not download this book in error. We may not be held responsible for any copyright or other legal violations. Placing this notice in the front of every book, serves to both alert you, and to relieve us of any responsibility.

If you are the intellectual property owner of this or any other book in our collection, please email us, if you have any objections to how we present or provide this book here, or to our providing this book at all. We shall work with you immediately.

-The TFIC Team.

ACHARANGA SUTRA.

(TEXT WITH GUJRATI TRANSLATION)

BY

PROFESSOR RAVJIBHAI DEVRAJ.

Cutch—Koday.

And

JAIN SCHOLARS.

Morvi—Kathiawar.

Second Edition 1000 copies

RAJKOT.

THE RAJKOT PRINTING PRESS

1906.

(All rights reserved.)

आचाराङ्ग सूत्र.

(मूळ सहित भाषान्तर)

प्रयोजक अने प्रवर्तक.

प्रोफेसर खजीभाइ देवराज.

कच्छ—कोडाय.

तथा

जैन स्कॉलर्स.

मोरवी—काठियावाड.

द्वितीयावृत्ति—प्रत १०००.

राजकोट

धी राजकोट प्रिन्टिंग प्रेसमां

मेहेता मोहनलाल दामोदरे छाप्पुं.

संवत् १९६२.

सने १९०६.

આચાર શાસ્ત્રં સુવિનિશ્ચિતં યથા જગાદ વીરો જગતે હિતાય યઃ
તથૈવ કિંચિદ્ ગદતઃસણ્વ મે પુનાતુ ધીમાન્ વિનયાર્પિતા ગિરઃ

[ટીકાકાર.]

જે વીર જે રીતે આ ચોકસાઈ ભરેલું આચાર શાસ્ત્ર જગત્-જનોના
સ્વરૂ તેમના કલ્યાણ માટે બોલ્યા છે, તેજ મહા બુદ્ધિમાન વીર
તેજ રીતે કંડક બોલવા ચહાતા સેવકની વિનયપૂર્વક તેમની
પ્રત્યે અર્પણ કરવામાં આવતી વાળીને પવિત્ર કરો.

આ પ્રમાણે.

આચારાંગ સૂત્રના ટીકાકાર શીલાચાર્ય ઘણા
સાદા પળ હૃદય ભેદક શબ્દોમાં પોતાની તમામ કૃતિને
શ્રીમાન્ વીર પ્રભુ પ્રત્યે અર્પણ કરીને તેમનો સાદ્યતા માગ્ની છે,
અને તે વ્યાજવીજ છે, કારણ કે જે ઉત્તમ चीज આપખને જેના
પાસેથી મળેલી હોય તે ઉત્તમ चीज પાછી તેનેજ અર્પણ કરવામાં આવે તો
તેથી આપણે જાણે ઋણ મુક્ત થતા હોઈએ તેમ આપણું અંતઃકરણ કંડક અપૂર્વ
શાંતિ મેઢવીને પ્રફુલ્લિત થાય છે.

માટે

અમે પણ એજ ઉત્તમ પદ્ધતિ સ્વીકારીને

તેમનીજ વાળીને ગુર્જર ભાષામાં અનુવાદિત કરવાનો અમારો આ
અલ્પ પ્રયાસ વિનય નમ્ર થઈને તેજ મહાત્મા શ્રમણ ભગવાન્ શ્રી મહાવીર પ્રભુ
પ્રત્યે અર્પણ કરીએ છીએ.

(તથાસ્તુ)

જગત્માં રહેલા તમામ જીવો સુખ પામો, તેમના તમામ દુઃખ દરદ દૂર થાઓ,
 અને તેઓમાં સત્ય જ્ઞાનનો પ્રકાશ થાઓ, એ અમારી પેહેલી ભાવના છે. ૧
 ધર્મ શાસ્ત્ર અને સાયન્સ [સિદ્ધ પદાર્થ વિજ્ઞાન શાસ્ત્ર] નો જ્યાં પરસ્પર વિરોધ
 પડતો હોય, તેવા સ્થળે ધર્મ શાસ્ત્રોમાં વપરાયેલી ગુપ્ત [સાંકેતિક] ભાષા
 લક્ષમાં લઈ તેના શમ્યક અર્થ કરવા માટે સ્વસ્વરા બુદ્ધિમાન મહા
 પુરુષો ઔ ભૂમંડલપર અવતરો, તેઓ આંધળી શ્રદ્ધા ન દોરાતાં
 સ્વં સત્ય શોધીને સત્યનેજ કાયમ રાખવા દરેક ધર્મશાસ્ત્રની
 ગુપ્ત વાણીના તે તે દેશકાળને અનુસરતા ઘટિત અર્થ વતા-
 વીને જનમંડલમાં વ્યાપી રહેલા મિથ્યાત્વ [જુઠ અને
 વ્હેમ] નું સ્વચ્છેદન કરો,—એ અમારી બીજી ભાવના છે. ૨

ધર્મ વિરોધ દૂર થાઓ. સઘળા ધર્મોમાં દયાનો મહિમા દ્રઢ મૂલ્ય થાઓ, સઘળા
 ધર્મોમાં સત્યના મૂલ્ય શોધાઓ, અને એ રીતે સઘળા ધર્મો દયા અને સત્યના
 મજબૂત પાયાપર સ્થાપિત થઈ ધર્મવ્યવસ્થા કાયમ થાઓ—એ અમારી ત્રીજી
 ભાવના છે. ૩

જૂદા જૂદા ધર્માનુયાયિઓમાં અસપરસ દેશ્વાતો ધર્મ દ્વેષ દૂર થાઓ, ભ્રાતૃ ભાવ
 સ્થાપિત થાઓ, સલાહ સંપ કાયમ રહો, અને દુર્ગુણો દૂર થઈ સદ્ગુણોનો
 સંચાર થાઓ—એ અમારી ચોથી ભાવના છે. ૪

દુનિયાભરમાં આલસ્યનો નાશ થાઓ, ઉદ્યમની વૃદ્ધિ થાઓ, વિદ્યાનો વિકાસ
 થાઓ, સત્યનો પ્રકાશ થાઓ, અને એ રીતે ધર્મનો જય થાઓ—એ અમારી
 પાંચમી ભાવના છે. ૫

મનુષ્યની પ્રજા આપણા કરતાં આગળ વધો, આપણા કરતાં વધુ જ્ઞાન મેળવો,
 આપણા કરતાં વધુ શોધન કરો, કિં વહુના, આપણા કરતાં વલ-બુદ્ધિ,
 વિદ્યા-કલા, વિજ્ઞાન-વૈભવ, સુસ્થ સંપત્તિ, રંગ-રૂપ, હોંસ-હિમ્મત વગેરે
 તમામ રૂઢી વાવતોમાં આગળ આગળ વધીને આપણાં કરતાં વધુ
 આયુષ્ય મોગવો, અને આપણાં મૂકેલાં અધુરાં કામો પરિપૂર્ણ કરો

તથા ઝાપળે સ્વપ્ને પણ નહિ જોયેલી ધ્વજવં શોધો કરીને
જિંદગી-વિખ્યાત થાઓ એ અમારી છટ્ટી અથવા છેલ્લી
ભાવના છે.

૬

વીર ! વીર ! વીર !

પ્રસ્તાવના.

(દ્વિતિયાવૃત્તિ.)

કૌઈ કિમતી પુસ્તકની નથી આવૃત્તિ પ્રસિદ્ધ થાય એ એમ વતાવી આપે છે કે તે પુસ્તક લોકોમાં પ્રિય થઈ પડ્યું છે, ચોતરફ તે ઉત્સાહથી વંચાય છે અને ચોતરફથી તેની સારી માંગણી થાય છે. આજ કાલ સંખ્યા બંધ નાનાં ઘોટાં પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ થયાં કરે છે અને લાગવગથી કે અર્પણ પત્રિકાના માનથી લોકો તેની નકલો खરીદ પળ કરે છે. આવા જમાનામાં આવા અમૂલ્ય પુસ્તકો પ્રચાર કરવામાં ઓછી મુશ્કેલી નહતી નથી.

આ સૂત્રની પ્રથમાવૃત્તિ પ્રસિદ્ધ થયા પછી તુરતમાંજ તેની નકલોનો ઉઠાવ થઈ ગયો હતો અને ચોતરફથી ઉપરોં ઉપરી માંગણી ચાલુ રહી હતી પ્રથમાવૃત્તિના ટાઇપ નાના હોવાથી તેમજ ભાષાન્તર ગુજરાતી અક્ષરમાં છપાયેલ હોવાથી, ઘણા લોકો તેનો લાભ લઈ શકતા નહીં. માલ્વા, મેવાડ, મારવાડ, દક્ષિણ, મધ્ય હિંદુસ્તાન, પંજાબ અને સર્વ દેશોના લોકો તેનો લાભ લઈ શકે માટે મૂલ પાઠ મોટા અક્ષર અને ભાષાન્તર પળ મોટા નાગરી અક્ષરમાં પ્રસિદ્ધ કરેલ છે.

જૈન ધર્મનું સ્વરૂપ જીવન સર્વજ્ઞ પ્રણીત સૂત્રો છે. જૈન ધર્મનું મંહાળ પવિત્ર સૂત્રો પરજ છે. જૈન ધર્મની ફારત સૂત્રોરૂપી પાયા ઉપરજ રચાયેલી છે. જૈન ધર્મનાં નીતિભય ફરયાનો ઉંઠા રહસ્યો અને સુક્ષ્મ તત્ત્વજ્ઞાનો જાણવાનાં મુખ્ય સાધન પવિત્ર સૂત્રો પરજ છે. જૈન તરીકેનું જીવન ગાલ્વા માટે સૂત્રોએ કિમતી કાયદાઓ છે, જે મહાપ્રભુના એક અક્ષર માત્રથી અનેક અમૂલ્ય શિક્ષાઓના પ્રવાહ છૂટે છે, તેવી શીલામણોના મંદારરૂપ અને સંગ્રહરૂપ સૂત્રોજ છે. તેના દરેકે દરેક વાક્ય, દરેકે દરેક શબ્દ, અને દરેકે દરેક અક્ષર જ્ઞાનામૃતથી ભરપૂર છે.

વિસ્મરણ શક્તિનું સામ્રાજ્ય સ્થપાતા, ભિન્ન ભિન્ન મગજવાળા સમર્થ વિદ્વાનોએ એકત્ર મલી જે પવિત્ર વાણીનું ગુંથન કરેલ છે, તે આપણી પ્રજામાં છૂટે હાથે વંચાવાની જરૂર છે. સૂત્રોની ભાષા આપણામાંનાં ઘણાને અપ્રચલીત

હોવાથી, તેનો જોડયે તેવો લાભ લેવાતો નથી અને અમૂલ્ય શીખામણોના મંદારથી અજ્ઞાન રહેવું પડેછે. આ માટે આ પવિત્ર સૂત્રોનાં શુદ્ધ ભાષાન્તર આપણીજ ભાષામાં કરવાના જરૂરીયાત વિષે શ્રી શ્વેતાંવર કોન્ફરન્સ અને વિદ્વાન્ શ્રાવકો ઠરાવ કરીનેજ વેસી ન રહેતાં, તેનો અમલ તુરતમાં થયેલો જોવા ઇચ્છેછે. પણ સૂત્રોના ભાષાન્તરથી શ્રાવક વર્ગ માહિતગાર થાય એ કેટલાકને ભયરૂપ લાગેલું હોવાથી; તેવાં ભાષાન્તરો પ્રસિદ્ધ થતાં અટકાવવા કોશેશ થયેલીછે, છતાં દાલનો જમાનો આવી આવિચારી અટકવો તરફ અલક્ષ કરવાની જરૂરીયાત સ્વીકારેછે. આ પુરતક તેવા પ્રયાસનું એક પ્રતિફલ્લે. મહા મહેનતે અને મોટા खर्चे આવા ભાષાન્તરો પ્રસિદ્ધ કરવાનું સાહસ, સુજ્ઞ શ્રાવકોની સાદ્યતાની આશાએજ અમે ઉઠાવ્યું છે અને લોકો તેની કદર કરશેજ.

પ્રથમાવૃત્તિમાં રહી ગયેલી ભૂલો આ આવૃત્તિમાં સુધારવામાં આવીછે. શંકીત સૂત્રોના અર્થ વિદ્વાન્ મુનીરાજની સલાહ મુજબ વિસ્તારથી સમજાવવામાં આવ્યાછે અને વાઙ્માત્રવોધકારના આશય મુજબની ટીકાઓ તેમજ સ્પષ્ટિકરણ માટે ફૂટનોટ વીગેરે દાખલ કરવા खास કાઢજી રાસ્ટ્રી પુસ્તકને બની શકે એટલું ઉપયોગી અને આકર્ષણીય વનાવવા વિદ્વાનાની સલાહ મુજબ વનતો પ્રયાસ કર્યોછે.

જોકે આ પુસ્તકને શુદ્ધ વનાવવા વનતો શ્રમ કર્યોછે. તોપણ જ્ઞાના વર્ણીય કર્મના પ્રાવલ્યથી તે નિર્દોષ હોવું અસંભવીતછે. આશાછે કે સુદ્ધ વાંચકો તેમાં રહેલી ભૂલો માટે દરગુજર કરી કરવા યોગ્ય સુધારા વધારા અમને સુચવશે તો ઉપકૃત થઈશું.

પ્રસિદ્ધ કર્તા.

પ્રસ્તાવના.

કાલની ગહન ગતિ છે, પૂર્વે એક સમય એવો પણ હતો કે જે વચ્ચે પુસ્તક-પાનાની જરા પણ જરૂર ન પડતી, સ્મરણ શક્તિનુંજ સામ્રાજ્ય હતું, એક વચ્ચે શ્રવણ કરેલું “ પુનઃ પુનઃ ” યાદ લાવનારાં મનુષ્યો વિશેષ હતાં. આવા સુવર્ણ-યુગને વિષે જ્ઞાની પુરુષો વિદ્યમાન હતા, જે સ્વસ્થિતિ સંપાદન કરવાથી સર્વત્ર દિગ્વિજય મેલવતા ઇતિહાસની તવારીખ ઉપરથી જણાય છે કે એવા સમયમાં જૈન માર્ગ સર્વોત્તમતાને શિખરે બિરાજતો હતો. જેમ દિવસને વિષે સૂર્યના, અને રાત્રિને વિષે ચંદ્રના તેજથી, સર્વત્ર પ્રકાશ થઈ રહે છે તેમ ચરમ-છેલ્લા તીર્થંકર શ્રી મહાવીર પ્રભુની હૈયાતી વચ્ચે અજ્ઞાનરૂપી અંધકાર દૂર થઈ સર્વત્ર જ્ઞાનરૂપી પ્રકાશ છવરાઈ ગયો હતો. તે ભગવંતના નિર્વાણ પછી ધીમે ધીમે મનુષ્યોની સ્મરણ શક્તિ ઘટતી ગઈ, તે પટલે સુધી કે પૂર્વનું જ્ઞાન જાલવી રાખવા માટે પુસ્તકો લખાવવાની જરૂર પડી. આનું પરિણામ એ થયું કે પુસ્તકો લખાવાથી મનુષ્યો વેદરકાર બનતા ગયા અને તેઓ સ્મરણ શક્તિને તે બાવતમાં શ્રમ આપવો બંધ કર્યો જે વચ્ચે પુસ્તકો લખાયાં તે વચ્ચે શ્રમણ ભગવંત શ્રીમહાવીર પ્રભુના નિર્વાણ પછીના કેટલા એક સૈકા પછીનો હતો.

આ પ્રમાણે સ્મરણ શક્તિની ન્યૂનતા-અને દિનપ્રતિદિન ઘટતી થતી જોઈ તે વચ્ચેના પુરુષો, જેના આપણે ઘણાજ આભારી છીએ, તેઓ જે કાંઈ જોયેલું, સાંભળેલું, અનુભવેલું હતું તે બધું પોતાની જ્ઞાન શક્તિ અને સ્મરણ શક્તિ અનુસાર લખાવવું શરૂ કર્યું. (તે પુરુષોનું જ્ઞાન આજના જમાના કરતાં ઘણુંજ ચઢીઆતું હતું). હાલની પેઠે કાગળો વીગેરે ઉપર નહિ, પણ તાલપત્રોપર તે સૂત્રો લખાયાં હતાં. તે ઉપકારી પુરુષોને એવી ખીતિ લાગી કે જો આ પ્રમાણે સ્મરણ શક્તિ ઘટતી જશે તો જ્ઞાનનો લય થવાનો સમય નજદીક આવશે. શ્રમણ ભગવંત શ્રીમહાવીરસ્વામીના નિર્વાણ પછી ૨૮૦-૨૯૩ વર્ષ પટલે ઇસ્વીસન ૪૫૪-૪૬૭ ની સાલના અરસામાં આવે અગાઉ સમયે શ્રીવલ્લભીપુર નગરને વિષે શ્રમણ ભગવંત શ્રી દેવદિ-

ગણિની દેશ્વરેશ નીચે જૈન સંપ્રદાયના વિદ્વાન્ આચાર્યોંએ એકઠા મઠી જૈન આગમો લખી લેવાનો નિશ્ચય કર્યો. મોઢા મોઢા શ્રીમંતો તે સમયે જૈન ધર્માનુરાગી હોવાથી જૈન આચાર્યોં પોતાની ધારણામાં ફતેહ પાસ્યા અને પુષ્કલ શ્રમ લઈ પુસ્તકો લખી તેની જુદી જુદી પ્રતો જુદા જુદા શહેરોના જૈન મંદારોમાં ઢાલ કરાવી.

આ સૂત્રો નિષ્પક્ષપાતી વિદ્વાનોની કસાયેલી કલમથી લખાયેલાં છે એમ પુરવાર કરવાને ઇટલુંજ વસ થશે કે આ સૂત્રો વિદ્વાન્ પુરુષોના મંઢે એકઠાં મઠીને એકત્ર અભિપ્રાયથી લખાવેલાં છે જેથી કોઈ પણ મતમતાંતર કે કદાગ્રહનો પક્ષ તેમાં હોય તે ધારતું ખૂલ ભરેલું છે. વળી આ સૂત્રો લખવામાં કોઈ પણ જાતની વિષમતા યાતો (પાછલની પ્રજામાં દેશ્વાતી) સ્વાર્થ-પરાયણ દ્રષ્ટિ હોવાનું કશું પણ કારણ નહોતું. જેથી આ સૂત્રો નિષ્પક્ષપાત શૈલીથી લખાયાં છે એમ કબુલ કર્યા વિના ચાલતું નથી કારણ કે તે સર્વ વિદ્વાન આચાર્યોંના મગજમાં જે હકીકત સ્વરેશરી યાદ આવી અને સર્વ માન્ય થઈ તેજ સૂત્રોમાં ગુંથાઈ હતી.

જ્ઞાનીના વાક્યો સંક્ષિપ્તજ હોય છે-તેનાં ટુંક શબ્દોમાં ઘણો ભાવાર્થ સમાયેલો હોય છે. આપણાં આગમો વાંચતાં આવાં વાક્યો સ્થલે સ્થલે નજરે પડે છે. જેથી વાંચક વર્ગ પોતાની સ્થૂલ વૃદ્ધિને લઈને રહસ્ય સમજી ન શકે તો તેમાં મૂલ લેખકોને કશો દોષ દેવાનો નથી. આ વાતની સત્યતાને સ્વાત્રી ઇટલા ઉપરથીજ થશે કે જૈન આગમો લખાયા પછી કેટલા એક વિદ્વાનોએ તે ઉપર નિર્યુક્તિ, ખાણ્ય, ચૂર્ણિ, દીકા વીગેરે કરેલાં છે તે એવા હેતુથી કે આજના દુર્લભ વાંધી જીવને તે વાક્યો સમજવાં સુગમ પડે.

મૂલ જૈન આગમો ૮૪ હતા તેમાંથી મર્યાદાકર દુષ્કાલો તથા રાષ્ટ્ર વિપ્લવોના સમયમાં, કેટલાંક, ગામ, નગર, શહેરાં વીગેરે રુઝાઈ થઈ નાશ પામ્યાં તે સાથે આપણાં ઘણાં સૂત્રો પણ લય પામ્યાં. તો પણ સુમાર્યે હાલમાં તેમાંના ૩૨ થી ૪૫ આગમો વિદ્યમાન રહ્યાં છે.

અર્વાચીન સમયમાં માગધી-પ્રાકૃત અને સંસ્કૃતનો અભ્યાસ ઘટતો ગયો અને તેથી સૂત્રોની શૈલી સમજનારાઓની સ્વેદ પડવા લાગી. જો કે મુદ્રણકલાની સાદગતાથી સગવડતા વધતી ગઈ છે પરંતુ દુર્ભાગ્યે તે વાંચી

समजवानो लाभ लेनाराओनी खामीछे, सूत्रोनी शैली अने तेमां रहेला दिव्य रहस्य समजवा माटे प्राकृत अने संस्कृत ज्ञाननी मुख्य जरूरछे परंतु तेदलुं ज्ञान धरावनारा सुभागे हाल एक हजार जैनमांथी एकाद मात्र मले. आबी दयामणी स्थितिने लइने जैन फिलोसोफीनुं उत्तम ज्ञान घटतुं गयुं अने हजु पण घटतुं जाय तेमां आश्चर्य थवा जेवुं नथी. आवा बारीक समये सुभागे माजी प्रोफेसर मॅक्समुलरना शिष्यो मि. हरमन जेकोबी, डॉक्टर हॉर्नेल, मि. ओल्डनबर्ग, मि. वेवर डॉ. ल्युमॅन विगेरे पाश्चिमात्य विद्वानो-जर्मन ओरीएन्टल स्कॉलरोए जैन फिलोसोफीनुं महत्व समजवा माटे मथन करी केटलाक आगमोना भाषान्तर अंग्रेजी भाषामां प्रसिद्ध कर्या, जे जोतां तेओनी विद्वता एक अवाजे कबुल राख्या बिना चालतुं नथी. अवार्चीन जमानाने जैन फिलोसोफी समजवानो मुख्य आधार आ विदेशी विद्वानोना भाषान्तर उपरज छे, कारण के संस्कृत तेमज प्राकृत भाषामां निपुणता धरावनाराओनी संख्या जुज मात्र-नजीवी सरखीछे. प्रचलित-देशी भाषानां सारां भाषान्तरना तेमज संस्कृत ज्ञानना अभावे पुर्वोक्त पुस्तको वांचवा, हालना केळवाएलो वर्ग दोराय अने ते उरथी जैन फिलोसोफी माटे मत बांधवा प्रेराय ए कोइ पण रीते अनुचित नथी. हवे प्रश्न ए थायछे के ए जर्मन विद्वानोए जे पुस्तको प्रसिद्ध कर्याछे अने तेमां जे विचारो दर्शाव्वाछे ते जैन आगमो अनुसार यथातथ्यछे के नहि ? आ हवे तपासवानुछे.

इस्वीसन १८८४ नी सालमां ज्यारे मि. जेकोबीए आचारांग तथा कल्पसूत्रना भाषांतरो प्रसिद्ध कर्या, ते वखत जैन फिलोसोफी माटे तेमज जैन धर्मनी प्राचीनता माटेना तेना तथा बीजा विद्वानोना जे विचारो हता ते विचारो दश वर्ष पछी एटले इस्वीसन १८९५ नी सालमां ज्यारे श्री सूत्रकृतांग तथा उत्तराध्ययन सूत्रोना इंग्रेजी भाषांतर प्रसिद्ध करवामां आव्या ते वखते घणाज बदलाएला जोवासां आवेछे प्रथम ओरीएन्टल स्कॉलरो-ते विद्वानोना एबो अभिप्रायहतो के जैन ए बौद्धनी एक शाखाछे, अने बौद्धना मूलतत्त्वोनुं अनुकरण जैनोए करेनुं छे. हालना केळवणी खातामां जे इतिहासो चालेछे तेमां आज भावार्थनुं शिक्षण अपातुं होवाथी आपणा जैन वाळकोने पण तेवी भ्रष्टा याय ए.

સંભવિત છે. તે વાત મિ. જેકોવીય આચારાંગ સૂત્રની પ્રસ્તાવનામાં પ્રથમ લંવાળથી વિવેચન કરેલું છે. આ વિવેચન તેના પોતાના ચીજા પુસ્તકની પ્રસ્તાવનાના પ્રથમ વાક્યથીજ બદલાયેલું આપણી નજરે પડે છે કે—

Ten years have elapsed since the first part of my translation of Jaina Sutras appeared. During that decennium many and very important additions to our knowledge of Jainism and its history have been made by a small number of excellent scholars

જૈન સૂત્રોનાં મારાં ભાષાન્તરના પ્રથમ ભાગ બહાર પડ્યાને આજે દસ વર્ષ થયા છે. જે અરસામાં જૈન ફિલોસોફી તેમજ ઇતિહાસ સંબંધી યોદાણક વિદ્વાન્ સ્કોલરોની સહાયતાથી અમારા જ્ઞાનમાં ધણો અગત્યનો બધારો થયો છે.

અને જૈનની પ્રાચીનતા સંબંધે પણ તેજ વિદ્વાન તેજ પ્રસ્તાવનામાં લખે છે કે,—

It is now admitted by all that Nataputta (Gnatriputra), who is commonly called Mahavira or Vardhmana, was a contemporary of Budha; and that the Niganthas (Nir-granthas) now better known under the name of Jains or Arhats, already existed as an important sect at the time when the Buddhist church was being founded

શ્રમણ ભગવંત શ્રીમહાવીર પ્રભુને નામે ઓઝાતા જ્ઞાતપુત્ર-વર્ધમાન સ્વામી જે વચ્ચે બુદ્ધ વિચરતા તે વચ્ચેજ તેના (contemporary) પ્રતિસ્પર્ધી તરીકે વિદ્યમાન હતા અને જે વચ્ચે બૌદ્ધધર્મ દ્વી સ્થાપાતો હતો તે વચ્ચે અર્જુના નામે ઓઝાતા નિર્ગ્રંથો એક અગત્યના પ્રસિદ્ધ-પંથ તરીકે વ્યારનાઈ સ્થાપિત થયેલ માર્ગમાં વિચરતા હતા એમ હવે સર્વ કોઈ કબુલ કરે છે.

જૈન ધર્મની પ્રાચીનતા જૈન પુસ્તકો ઉપરથીજ તેમને સાત્રીત થઈ નથી પરંતુ બૌદ્ધ વિગેરે ચીજા ધર્મના પુસ્તકો ઉપરથી પણ જૈન ધર્મની પ્રાચીનતાની સાત્રીતી માટે તે વિદ્વાન્ કહે છે કે—

I therefore look on this blunder of the Budhists as a proof for the correctness of the Jain tradition, that fol-

lowers of Parsva actually existed at the time of Mahavira. Before following up this line of inquiry I have to call attention to another significant blunder of the Buddhists: they call Nataputta an Aggivessana i e Agnivaisyayana; according to the Jainas. However he was a Kasyapa, and we may credit them in such particulars about their own Tirthankara.

But Sudharman his chief disciple, who in the Sutras is made the expounder of his creed, was an Agnivaisyayana, and as he played a prominent part in the propagations of the Jain religion, the disciple may often have been confounded by outsiders with the master, so that the Gotra of the former was erroneously assigned to the latter. Thus by a double blunder the Buddhists attach the existence of Mahavira's predecessor Parsva and of his chief disciple Sudharman.

શ્રમણ ભગવંત શ્રીમહાવીરના વચ્ચતમાં શ્રી પાર્શ્વનાથજીના અનુયાયી સંતાનિયા ચોક્કસપણે વિચરતા, એ જૈનના ઇતિહાસની સ્વરી સાચીતી હોવાથી બુદ્ધિષ્ઠલોકોની આ-ગંધીર-ભૂલ (જૈન એ બુદ્ધની શાસ્ત્રાલે) ની મને સ્વાત્રી થાય છે. આ વાતની તપાસનો નિર્ણય કરતાં પહેલાં બુદ્ધિષ્ઠલોકોની ધીજી દેસીતી-ગંધીર મોટી ભૂલ માટે વાંચનારનું ધ્યાન સ્વેચ્છાની જરૂર પડે છે કે, તેઓ-વૌદ્ધ લોકો જ્ઞાતપુત્ર શ્રીમહાવીરને અગ્નિ વૈશ્યાયન ગોત્રી કહે છે જ્યારે જૈનો તેને કાશ્યપ ગોત્રી કહેછે અને પોતાના તીર્થંકેરા પ્રત્યે જૈનોના આ મતને માટે અમે તેને વ્યાજવી-સ્વરા માનીયે છીએ. પરંતુ શ્રીમહાવીરના મુખ્ય શિષ્ય શ્રી સુધર્માસ્વામી જે અગ્નિ વૈશ્યાયન ગોત્રી હતા અને જેને સૂત્રોનાં તત્ત્વનો પ્રકાશ કરેલો છે એન જૈન માર્ગના પ્રચાર પ્રયત્નમાં જેને મુખ્ય ભાગ લીધોલે, તેથી ગુરુ શિષ્યનાં ગોત્રના અરસપરસ વીજાઓએ ગુંચવાડા કરેલોલે તેથી કરી શ્રી મહાવીર જે કાશ્યપ ગોત્રી હતા તેને અગ્નિ વૈશ્યાયન ગોત્રી ઠરાવ્યા. બુદ્ધિષ્ઠલોકોની આ વેવઢી મોટી ભૂલ છે કે:-

૧ શ્રમણ ભગવંત મહાવીરસ્વામી વિચરતા તે વચ્ચત ત્રેવીશમા પ્રધુ શ્રી પાર્શ્વનાથજીના અનુયાયી-સંતાનીઆ ન હતા તે અને.

૨ શ્રીમદ્દાવીરસ્વામી કાશ્યપ ગોત્રી હતા તેમને અગ્નિવૈશ્યાયન ગોત્રી ઠરાવ્યા. (ઇટલે કે પાર્શ્વનાથ પ્રધુના સંતાનીઆ વિચરતા (જે જૈનનું પ્રાચીનપણું સાચીત કરેછે) અને શ્રીમદ્દાવીરસ્વામી અગ્નિવૈશ્યાયન ગોત્રી નહિ પણ કાશ્યપ ગોત્રી હતા અગ્નિવૈશ્યાયન ગોત્રી તો તેમના શિષ્ય સુધર્માસ્વામી હતા.

આ સિવાય જૈનની પ્રાચીનતા સંબંધે સ્વાસ એક જુદુજ પુસ્તક નામે (Mahavira and his predecessors) “ મહાવીર અને તેના અગ્રગામિ ” એ નામનું મિ. જેકોવીએ પ્રસિદ્ધ કરેલુંછે; જેમાં જૈન માર્ગની પ્રાચીનતા સંબંધે પુરાવા સહીત આવેલુંવ વર્ણન કરેલુંછે તે સિવાય મિ. લુડરાઇસ, ડોક્ટર ફયુર, મિ. ક્લોટ, અને ડોક્ટર ઘુલર જેવા વિદ્વાનોએ પણ જૈન-ફિલોસોફીને માટે ઘણુંજ ઉત્તમ અભિપ્રાય દર્શાવેલ છે માત્ર તેઓ આવી વાળીથીજ અટક્યા નથી પરંતુ કર્તવ્યમાં આગલ વધી જૈન-પુસ્તકો ના ભાષાન્તર પ્રસિદ્ધ કરતા જાયછે સૂત્રોની ભાષા તેઓને વિદેશી હોવા છતાં અયાગ થમ લઈ તેનું રહસ્ય સમજવા માટે તેઓ જે મથન કરે છે તે આ દેશના જૈનોને શરમમાં નાખેછે અને જાગૃત થવાને આદકતરી રીતે ફટકો મારે છે.

ડોક્ટર હોર્નલે ઉપાસકદશાંગ સૂત્રનું જે ભાષાન્તર પ્રસિદ્ધ કર્યુંછે અને તેમાં જે ધોરણ અંગિકાર કર્યુંછે તેને દરેક ભાષાન્તરકર્તાએ આજના જમાના માટે અનુસરવું એ ઉત્તમ છે. જૈન સૂત્રોના ભાષાન્તર કરતાં પાશ્ચિ-માત્ય વિદ્વાનો વ્યાકરણના દોષો ઉપર સ્વાસ ધ્યાન આપતા જણાયછે, આમ થવાથી મૂળ આશય છુટમાં સમજાવામાં કોઈ પ્રસંગે કદાચ તેઓ પછાત રહેલા જોવામાં આવેતો તેથી તેમની વિદ્વતા સંબંધે કશી ન્યુનતા માનવાની નથી કારણ કે અર્વાચીન સમયમાં જૈનના સૂત્રોની જે હસ્તિલિખિત પ્રતોછે તેમાં લેખકના હસ્ત દોષથી અથવા તો પરંપરાથી કાંઈક ન્યુનાધિક લખા બાધી, શબ્દોની વિભક્તિ આધીપાછી થઈ જવાના દોષોલાગવા સંભવ છે અને તેથી ભાષાન્તરમાં વચ્ચે ફેર પડી જવા સંભવ છે. દ્રષ્ટાંત તરીકે ડૉક્ટર હોર્નલ પોતાના ઉપાસકદશાંગ સૂત્રના ભાષાન્તરમાં છત્રીસમે પાને તેમજ બે જગોએ તે વાક્ય આવેછે તે જગોએ “અદામુદં દેવાણુપ્પિયા મા પઠીં યયં કરેહ” એ, વાક્યનું ભાષાન્તર એવી રીતે કરેછે કે May it so please

O! beloved of the Devas do not deny me, આ ભાષાંતરસાધ-
રણ જૈન વાંચક વર્ગને પળ અમાન્ય થઈ પડે; જો કે ડૉક્ટર હૉર્નલ
પોતાના પુસ્તકની પાછળની Criticle notes—પૂર્વણીમાં, આ વાક્યના
સ્વરા અર્થ સંબંધે સંશયમાં પડી જુદા જુદા જર્મન વિદ્વાનોના અભિપ્રાયો
તથા વ્યાકરણના પુરાવાઓ ટાંકેછે. ડૉક્ટર લ્યુમેન એજ વાક્યનો અર્થ
આ પ્રમાણે કરેછે કે:— Well then beloved of the Devas do
not cause any obstruction આ વાક્યનો હું સ્વરો અર્થ હોવો ઘટેછે
તેના નિર્ણયપર આવવા માટે નીચેની હકીકત પ્રાસંગિક ગણાસે “ જે
વસતે શ્રી ગૌતમસ્વામી વાણિજ્ય ગામ નામના નગરમાં ઉચ્ચ નીચ ને
મધ્યમ કુલને વિષે ગોચરી કરવા માટે ઉત્સુક થયા તે વસતે તેણે ડપલા
શબ્દોમાં શ્રમણ ભગવંત શ્રીમહાવીર પાસે અરજ કરીછે. એમ અંગ્રેજી ભા-
ષાંતરનો ભાવાર્થછે પણ સ્વરી રીતે તો તે શબ્દો શ્રમણ ભગવંત શ્રી મહાવીર
પ્રભુના ઉત્તરરૂપે છે કે:—‘ જેમ તમને સુખ ઉપજે તેમ કરો વિલંબ કરતા ના ’
બહી ડૉક્ટર હૉર્નલ તે પછીના ૭૮ માં વાક્યમાં કબુલ કરેછે કે શ્રી
ગૌતમ ગણધર ઉપરના શબ્દો સાંભળીને વાણિજ્ય ગામ નગરમાં ગૌચરી
વિગેરે કાર્યને માટે પ્રવર્ત્યાછે. આ ઉપરથી વાંચક વર્ગ કબુલ કરશે કે,
ડૉક્ટર હૉર્નલની તે વાક્યને પ્રશ્નરૂપે ગણવામાં (જે વાજવી રીતે ઉત્તરરૂપજ
છે) વિભક્તિના દોષને લીધે ભૂલ થઈ જણાયછે, આવીજ રીતે મી. જેકોવીને
પણ પોતાના આચારાંગ સૂત્રમાં આપણી ભાષા તેને વિદેશી હોવાથી વિપ-
રીત અર્થ થયેલો છે. આપણા સૂત્રમાં વનસ્પતિ વિગેરેના જે જે જુદા
જુદા સ્વાસ નામો આવેછે તે સ્વાસ નામો વિષેની તેઓની ઓછી માહતીથી
ભાષાંતરમાં દેખીતા વિપરીત અર્થ થવા પામે એ સ્વાભાવિકછે, જો કે અમે
આ તેની વિદ્વત્તાની સ્વામી વતાવતા નથી પણ આપણી ભાષાના શબ્દોનો
તેઓનો ઓછો અનુભવજ આનું કારણભૂતછે.

આ રીતે આ આચારાંગ સૂત્રના અંગ્રેજી ભાષાંતરમાં કેટલીક જગોએ
તેવા વિપરીત અર્થ થવા પામ્યા હોય તો તે પણ ઉપરનાજ કારણોને લઈનેજ
ગણાય. આપણો જૈન સંપ્રદાય આવા સ્વાસ શબ્દોના અર્થ અંગ્રેજ વિદ્વા-
નોને જણાવવા કોશીશ કરે તો તેઓ પોતાના ભાષાંતરોમાં સુધારો કરે
અને જૈન ફિલોસોફીને તેઓ વધારે દેદીપ્યમાન કરે. જૈન ધર્મની નવબી

સ્થિતિ આવવાનું સ્વાસ કારણ મતભિન્નતા છે. જૈન વર્ગના જુદા જુદા સંપ્રદાયવાળાઓ પોતાની સત્યતા સાબીત કરવાના પ્રવાહમાં તળાઈ જઈ જુદા જુદા શબ્દોના અર્થ પોતાની મરજી મુજબ કરે છે, જેથી તેની સ્વચ્છતા અદ્રશ્ય થાય છે. જૈન ધર્મને ઊંચ્ચ સ્થિતિએ લાવવા એકત્ર થઈ જ્ઞાનની વૃદ્ધિ કરવાની વાત તો એક વાજુએ રહી, પણ આમ શબ્દાર્થ ફેરવી માંદો માંદો ફલેશ કરી વિવાદ ઉપજાવી જૈનના કાનુનોથી વિપરીત વર્તી જૈન નામને કલંકિત કરે છે. અર્વાચીન સમયમાં આવી સ્થિતિમાં કેળવાયેલો વર્ગ કયા પાંડાના પુસ્તકો વાંચવા તેના ગુંચવાડામાં પડે છે અને છેલ્લે સ્વધર્મ નો ત્યાગ કરી પરધર્મ અંગીકાર કરે છે. આવી કઠંગી સ્થિતિ મત ભિન્નતાથી દિન પરદિન વૃદ્ધિ પામે છે અને પરિણામે દુનિયા પર દિગ્વિજય મેલેલ જૈન ધર્મની પદ્ધતિમાં વૃદ્ધિ કરે છે. પરંતુ તેમાં સુભાગ્યે હાલના વિદેશી વિદ્વાનોએ—ઓરિએન્ટલ સ્કોલરોએ—જૈન ફિલોસોફી પ્રકાશમાં લાવવાને જે સ્તુત્ય પ્રયાસ માંડયો છે તે જૈન ધર્મની પુનઃપ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત કરવાની આશા ના કિરણરૂપ છે. કારણ કે તેઓનાં ભાષાંતર કોઈપણ રીતે પક્ષપાતી તેમજ મતભિન્નતાના પોષણરૂપ નથી. પરંતુ જો સ્વદેશી વિદ્વાનોએ આવી રીતે ભાષાંતર કર્યા હોત તો નક્કી તેઓ શબ્દાર્થ કરવામાં પોતાના સ્વાસ સંપ્રદાય તરફ દોરાયા હોત.

જ્ઞાનીનો માર્ગ સ્યાદ્વાદ છે તેથી તેમાં મતભિન્નતા હોવી અસંભવિત છે તેમજ તે માર્ગને આચરનારા સ્વરા વિદ્વાનોએ પણ તેવા કદાગ્રહથી કંટાળી જંગલમાં જઈ આત્મ સાધન કરેલું છે એવું જૈન તવારીખ ઉપરથી સાબીત થઈ શકે છે. આનંદચંદ્રજી જેવા મહાત્માએ “ષટ્દરિશન જિન અંગ મળીજે.” ધિગેરે શબ્દોમાં શ્રી નમીશ્વર ભગવાનની સ્તુતિ કરતાં જ્ઞાનીના સ્યાદ્વાદ માર્ગનેજ અક્ષરશઃ કબુલ કરેલ છે.

શ્વેતાંવરી (દેરાવાસી—સ્યાનકવાસી) અને દિગંવરી સર્વ મતવાળાએ એકત્ર થવું જોઈએ. જ્ઞાનીના વાક્યોના વિપરીત અર્થ કરવાથી જ્ઞાનાવરણીય કર્મ વંધાય છે, તેથી મતભિન્નતા દૂર કરી સર્વ એકત્ર મનો અને સ્વધર્મની ધતી પાયમાલીનો ઉદ્ધાર કરો અને પુર્વે જેમ તે સર્વોત્તમ ગણાતો તેવામ રીતે પુનઃ સર્વોત્તમ ગણાય તેવો એકત્ર થઈને પ્રયાસ કરો. એકજ માથાપ ના જુદા જુદા પુત્રો કુસંપી થાય તો તે કુળનો ક્ષય નહીંકરે એમ સમજીને

આપણા સ્યાદ્વાદ માર્ગમાં ભવિષ્યના શ્રેય માટે સર્વેષ્ઠ એકત્ર થવું આવશ્યક છે.

‘વેની લઢાઈમાં ત્રીજો ફાવી જાય’ એ ન્યાયે આપણા જુદા જુદા સંપ્રદાયવાળાઓ લેહે છે તેથી ત્રીજા ફાવી જાય છે. વસ્તીપત્રકના આંકડાઓ ઉપરથી જણાય છે કે સ્ત્રિસ્ત્રી ધર્મમાં મળેલાઓની સંખ્યા જેટલી દશ વર્ષ પહેલાં હતી તે કરતાં હાલ વધુ જ વધી ગઈ છે. આવી રીતે છેલ્લા સૈકામાં નીકળેલા નવા સંપ્રદાયોની સંખ્યામાં ઘણા માણસો મળતા જાય છે અને જૈનધર્મિઓ ઘટતા જાય છે.

દેશની પ્રચલીત ભાષામાં આપણાં સૂત્રોના ભાષાંતર હજુ સુધી પ્રસિદ્ધ ન થવાનાં ઘણાં કારણો છે. આપણાં લોકોમાં પૂરતું ઉત્તેજન નથી. મંદારવાળાઓ પુસ્તકો પઢતર રાखी તેમાં સઢાવે છે ને ઉધડને સ્વરાવે છે, પણ ઉપયોગ માટે કોઈને આપતા નથી, તેમજ આમ કરવાથી જ્ઞાનાવરણીય કર્મ વંધાય છે તેનું લેણ પણ ભાન તેમને રહેતું નથી. ને સર્વ કારણ તો એ છે કે તેવા વિદ્વાનોની આપણામાં બહુ સ્વાટે છે. જ્ઞાનનું કોઈ પણ રીતે ઘણું માનવળું નથી. પુસ્તક સઢી જાય-બગડી જાય તે મળે પણ જ્ઞાનનો પ્રચાર કરવો તે આંધળી શ્રદ્ધાવાળા Orthodox જૈન જેનું સંપ્રદાયમાં વિશેષ પ્રાવરણ છે તેમને પસંદ નથી, આવા રુઢ વિચારો સ્થળે સ્થળે મફત લાભ આપતાં પુસ્તકાલયો સ્થપાય તો જ દૂર થઈ શકે તેવો સંભવ છે ને તેથી કેલવાયલા ધર્મને ઘણું લાભ થવા સંભવ છે. આવા ઉચ્ચ આશયવાળું મફત લાભ આપતું એક પુસ્તકાલય મોરબીમાં બે વર્ષ થયાં સ્થાપવામાં આવ્યું છે, જેનો લાભ ઘણા લોકો છૂટથી લે છે, આવાં પુસ્તકાલયો જુદે જુદે સ્થળે સ્થપાય અને તેથી યુવાનવર્ગને ષાંચવાના સાધનો મળે તો જૈન માર્ગની ઉન્નતિની આશા રાखી શકાય.

જે ધોરણ અંગ્રેજ વિદ્વાનોએ અંગીકાર કર્યું છે તે નિષ્પક્ષપાત ધોરણ અનુસાર આ ભાષાંતર કર્યું છે. અને તેમાં કોઈ પણ જાતનાં મન મતાંતરમાં ન તળાતાં સ્યાદ્વાદ આશય અંગીકાર કરેલો છે. જો કે આવા ભાષાંતરો સમર્થ વિદ્વાનોની કસાણી કલમથી ભૂષિત થયાં હોય તો તે વધારે સારાં થાય પરંતુ અમોએ અમારી અલ્પ શક્તિ અને અલ્પાનુભવ વડે જેમ જુદે તેમ નિષ્પક્ષપાત અને શુદ્ધ ભાષાંતર કરવા પ્રયાસ કરેલો છે.

આ ભાષાંતર તૈયાર કરતાં જો કે પૂર્ણ કાલજી રાખવામાં આવી છે, છતાં પળ-પૂર્વે વાંધેલો જ્ઞાનાવરણીય કર્મના ઉદયથી, કોઈ પળ દોષ રહેલો દ્રષ્ટિગોચર થાય તો તે માટે વીજી આદૃત્તિમાં સુધારો થવા સૂચના કરવા સુજ્ઞ વાંચકવર્ગને સવિનય સપ્રેમ વિજ્ઞાપ્તિ છે. આવાં ભાષાંતરોથી આચાર વિચારમાં નીચી ગતિ લેતાં જૈનો પોતાની ભૂલો સમજતા થશે એમ અમને ધારણ છે.

કોઈ પળ પુસ્તકનું ભાષાન્તર કરતી વખતે તેને લગતી ઐતિહાસિક વિનાનો વિચાર કરવો જોઈએ. આપણાં સૂત્રોને જ્ઞાનીઓએ રચેલાં છે. તેઓ આત્મ પુરુષો હોવાથી, કાર્યપરત્વે અધિકારી હતા, તેથી હાલના ભાષાન્તરના વાંચકોને તેઓનાં ઐતિહાસિક વૃત્તાંતો જાણવાની આવશ્યકતા છે. પળ જેઓ જૈન કહેવાય છે તેઓ માંહેના ભાગ્યેજ કોઈ આ મહાત્માઓનાં વૃત્તાંતથી અજ્ઞાન હશે. તેમજ આ ભાષાન્તરના છેવટના ભાગમાં પળ શ્રમણ ભગવંત શ્રીમહાવીર તીર્થંકરનું ઐતિહાસિક વૃત્તાંત આવી જતું હોવાથી અત્રે જુદું આપવા પ્રયાસ કરેલો નથી. તે જ્ઞાની પુરુષોનાં જ્ઞાન,દર્શન, ચારિત્રનું આવેહુવ વર્ણન કરવું તે પોતાની અક્કલની કસોટી કરાવવાની સાથે મૂર્ખ વનવા જેવું છે. આવા જ્ઞાનસંપન્ન મહાત્માઓનાં રચેલાં સૂત્રો ઉપર પૂર્વે થયેલા વિદ્વાન આચાર્યોએ નિર્યુક્તિ, ભાષ્ય, ચૂર્ણ, ટીકા વીગેરે કરીને તેનો સંપૂર્ણ આશય સમજાવવા મથન કરેલું છે તેમાં પળ ઠેકાણે ઠેકાણે “ તત્ત્વં કેવલિગમ્યં ” એવા શબ્દો દ્રષ્ટિ ગોચર થાય છે; જે શબ્દો કાંઈ ઓછા અર્થસૂચક નથી.

આપણે આપણી પરંપરાએ સાંભળેલું છે કે જ્ઞાનીના જ્ઞાનનો અનંતમો ભાગ ગણધર મહારાજ સમજી શકે તેનો પળ વહુ થાડો ભાગ આચાર્યજી સમજી શકે વીગેરે. આ ઉપરથી વાંચકવર્ગને ધારણ થઈ શકે સૂત્રોનાં ભાષાન્તર કરી તેનું રહસ્ય સમજાવવું એ ઓછું મુશ્કેલ કામ નથી સૂત્રોમાં ટામ ટામ કેટલાંક એવા શબ્દો આવે છે કે તેના શબ્દાર્થ અને ભાવાર્થ તરફ વિચાર કરતાં વંચ વેસતો આશય મળી શકતો નથી. તેમાં વનસ્પતિ વીગેરેનાં કેટલાંક એવાં નામો આવે છે કે આજના જમાનાના વિદ્વાનો-ડૉક્ટરો, રસાયણીઓ અને વૉટેનિસ્ટો પળ ભાગ્યેજ જાણતા હોય; કેટલાંક એવા શબ્દો આવે છે કે અમોને જે મુશ્કેલી પડી છે તેનો સ્થાન માત્ર વિદ્વાન વર્ગ જ કરી શકશે.

જૈનોમાં જે જુદા જુદા સંપ્રદાય પડેલ છે તેનું કારણ પણ પૂર્વોક્ત શબ્દો ના મનગમતા જુદા જુદા અર્થ કરવાનું છે. આવે પ્રસંગે તમામ સંપ્રદાયને; અનુકૂળ, તેમજ સૂત્ર શૈલી અનુસાર અર્થ ગોઠવવો તેમાં દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ, ભાવ અને વિદ્યાન વર્ગના અભિપ્રાયોનો આશ્રય લેવો પડ્યો છે.

જે વચ્ચે સૂત્રો લખાયાં અને હાલ જે વચ્ચે આપણે તે વાંચીએ છીએ તેમાં સંખ્યાબંધ વર્ષોનો આંતરો છે, જે દરમ્યાન જમાનો વિદ્યા, કલા, કૌશલ્ય, અને હુન્નરમાં વધુ આગલ વધેલો છે અને વર્તમાન વિદેશી વિદ્વાનો ની દર્શનીક શક્તિ આગલ સૂત્રજ્ઞાનને વિષે પણ પૂર્ણ માહિતી ધરાવનાર પુરુષોની પુરતી ચોટ છે, તેનું કારણ આપણા રૂઢ વિચારોને વચ્ચી રહેવાની આપણી ટેવ છે. એક કહેવત છે કે. "Be a Roman in Rome" એટલે કે દેશ કાલને માન આપીને વર્તવાથી સ્વર્ધર્મ તેમજ વ્યવહાર પક્ષમાં સુગમતા રહે છે.

આ સૂત્રના ભાષાંતર સંબંધે "મુંબઈ સમાચાર" માં જે કઢવી ટીકાઓ ચર્ચાપત્ર તરીકે પ્રસિદ્ધ થયેલી છે અને જેમાં માત્ર આંધળી શ્રદ્ધાપર દોરાઈ નિષ્પક્ષપાત દ્રષ્ટિથી દૂર રહી, લખાણ કરવામાં આવ્યું છે, તે અમારી સમજ વહાર હતુ એમ કોઈએ ધારવાનું નથી, અમે પોતે પણ કબુલ કરીએ છીએ કે પવિત્ર સૂત્રનાં ભાષાન્તર કરવાં અને તેમનું રહસ્ય વહાર લાવવું એ વહુજ મુશ્કેલ અને મહાભારત કામ છે. પરન્તુ હાલના દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ, ભાવને અનુસરી, કેલ્લાવેલો વર્ગ જેના પર ભવિષ્યની પ્રજા અને સ્વધર્મના ઉદયનો આધાર છે તેઓ, આવાં મૂલ સૂત્રો મંદારોમાં સદતાં પડેલાં હોવાથી, સમજવાને, ભાષાના અજાણપણાને લીધે, પ્રયત્ન કરતા નથી, તે અટકાવવાની રાતર "Something is better than nothing" એ ન્યાયને અનુસારે અમોએ આ ભાષાન્તર એક વિદ્વાન સાધુ મુનિરાજની કાલજી ભગી દેસરેલ નીચે તૈયાર કરેલું છે. જો કે જ્ઞાના ધરણીય કર્મની વાહુલ્યતાને લઈને અમો નિર્દોષ હોવાનો દાવો કરી શકતા નથી છતાં અમોએ સર્વ સંપ્રદાયવાળાઓને અનુકૂળ પડે તેમ સાદી અને સરલ ભાષામાં ભાષાન્તર કરવા યથાશક્તિ પ્રયત્ન કરેલો છે—જ્યારે સઘળી કોમો ધર્મ જ્ઞાનમાં ડેહી ઉતરતી જઈ પોત પોતાની ભાષામાં પોતાનાં ધર્મ પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ કરે છે ત્યારે જૈન સૂત્રો કે જે માગથી ભાષામાં લખાયેલાં

છે, તે ભાષા દેશના કોઈ પણ ભાગમાં પ્રચલિત નહીં હોવાથી, તે વાંચવા અને સમજવા હાલનો કેટલો જૈન વર્ગ શ્રમ લે છે તેના આંકડા અમો બહાર લાવીએ તો પોતાના પગ પરજ કુહાડો મારવા જેવું થાય.

આ સૂત્રનું ભાષાન્તર બહુજ સંભાળથી કરવામાં આવ્યું છે અને વઢી વધારે खुशी થવા જેટલું एछે કે જૈન સંપ્રદાય માંહેનાં एक કરતાં વધારે પક્ષનાળાઓ સાથે મળીને આ ભાષાન્તર તૈયાર કરેલું હોવાથી તે નિષ્પક્ષપાત થાય તેમાં નવાઈ જેવું નથી અને તેથી સર્વેને તે રુચીકર થવા સંભવ છે.

આ ભાષાન્તર અમોએ લાંબો વખત યયાં તૈયાર કરેલું પરંતુ દ્રવ્ય, સ્ત્ર, કાલ અને ભાવનાં સારા સંજોગ વચ્ચે આ મહાન્ પવિત્ર પુસ્તક પ્રસિદ્ધ થાય એવી અમારી ઇચ્છા હતી. છેલ્લાં ત્રણ ચાર વર્ષથી આપણા આર્ય દેશને અનાવૃષ્ટિ અને દુષ્ટકાળથી બહુ પીડાવું પડે છે તેથી અમો સારા વખતની રાહ જોતા હતા છતાં કેટલાક સુદ્ધ મિત્રોના આમ્રદયી આવા સંજોગો વચ્ચે પણ આ પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કરવું પડ્યું છે આ પુસ્તકનો વ્હોલો ફેલાવો થઈ સદુપયોગ થાય એવું અમે ઇચ્છીએ છીએ.

આ ભાષાન્તર કરવામાં જે વિદ્વાન સાથુ મુનિરાજજીએ અમોને નિષ્પક્ષપાત અને નિઃસ્વાર્થ સાદ્ગતા આપલી છે અને જે પોતાનું નામ પ્રસિદ્ધિમાં લાવવા खुशी નથી તેનો અમો અમારા જીગરથી ઉપકાર માનીએ છીએ.

આ ભાષાન્તર કરતાં ભૂલથી, દ્રષ્ટિદોષથી, હસ્તદોષથી કે વિચાર દોષથી જે કાંઈ મૂલ સૂત્રકારના અભિપ્રાયથી વિપરીત થયું હાય તેને માટે શ્રી અરિહંત, સિદ્ધ, કેવલી, તથા શ્રી ચતુર્વિધ સંઘની સાક્ષીએ અમે અંતઃ કરણ પૂર્વક માफी માગીએ છીએ.

અશાદ પૂર્ણિમા.

પ્રો. રવજીભાઈ દેવરાજ.
અને
જૈન સ્કોલર્સ—મોરવી.

વિજ્ઞાપના.

અથવા

(વાંચનારને ભલામણ—)

વાંચનાર! હું આજે તમારા હસ્તકમળમાં આવું છું, મને યત્ન પૂર્વક વાંચજો, મારાં કહેલાં તત્ત્વને હૃદયમાં ધારણ કરજો, હું જે જે વાત કહું છું તે તે વિવેકથી વિચારજો; એમ કરશો તો તમે જ્ઞાન, ધ્યાન, નીતિ, વિવેક, સદ્ગુણ, અને આત્મશાન્તિ પામી શકશો.

તમો જાણતા હશો કે કેટલાક અજ્ઞાન મનુષ્યો નહિ વાંચવા યોગ્ય પુસ્તકો વાંચીને પોતાનો વચ્ચેનો રોડ દે છે અને અવલે રસ્તે ચડી જાય છે, આ લોકમાં અપકીર્તિ પામે છે તેમજ પરલોકમાં નીચી ગતીએ જાય છે.

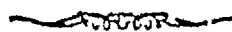
તમે જે પુસ્તકો ભળ્યા છો અને હજુ ભળો છો તે પુસ્તકો માત્ર સંસારનાં છે; પરંતુ આ પુસ્તક તો આ ભદ્ર અને પરમવ વસ્તુમાં તમારું હિત કરશે. ભગવાનનાં કહેલાં વચનોનો એમાં ઉપદેશ કરેલો છે.

તમે કોઈ પ્રકારે આ પુસ્તકની આશાતના કરશો નહિ! તેને ફાડશો નહિ. ઢાઘ પાડશો નહિ, કે વીંચી કોઈ પણ રીતે વગાડશો નહિ. વિવેકથી સચટું કામ લેજો, વિચક્ષણ પુરુષોએ કહેલું છે કે—વિવેક ત્યાંજ ધર્મ છે.

તમને એક એ પણ ભલામણ છે કે જેઓને વાંચતા નહિ આવડતું હોય અને તેની ઇચ્છા હોય તો આ પુસ્તક અનુક્રમે તેને વાંચી સંભળાવવું.

તમે જે વાતની ગમ પામો નહિ તે ઢાઘા પુરુષ પાસેથી સમજી લેજો, સમજવામાં આલસ કે મનમાં શંકા કરશો નહિ, તમારા આત્માનું આથી હિત થાય તમને જ્ઞાન, શાન્તિ, આનંદ મળે, તમો પરોપકારી, દયાળુ, ક્ષમાવાન વિવેકી અને બુદ્ધિશાળી થાઓ એવી શુભ યાચના અર્પિત ભગવાનને કરી કરી આ પાઠ પૂર્ણ કરું છું.

“મોક્ષ માળા.”

અનુક્રમણિકા.

શ્રુતસ્કંધ પહેલો.

પૃષ્ઠ

અધ્યયન પહેલું. (શસ્ત્ર પરિજ્ઞા)

- પહેલો ઉદ્દેશ:-આત્મપદાર્થ વિચાર તથા કર્મવંધહેતુ વિચાર. ૧
- ત્રીજો ઉદ્દેશ:-પૃથ્વીકાયની હિંસાનો પરિહાર ૪
- (દુઃખના અનુભવ માટે અંધવાધિરતું દષ્ટાંત કલ્પ ૧૬)
- ત્રીજો ઉદ્દેશ:-અપ્કાયની હિંસાનો પરિહાર. ૮
- ચોથો ઉદ્દેશ:-અગ્નિકાયની હિંસાનો પરિહાર. ૧૧
- પાંચમો ઉદ્દેશ:-વનસ્પતિકાયની હિંસાનો પરિહાર. ૧૪
- (શરીરના સાધર્મ્યથી વનસ્પતિમાં જીવ સ્થાપવાની યુક્તિ-કલ્પ ૪૪)
- છઠ્ઠો ઉદ્દેશ:-ત્રસ જીવોની હિંસાનો પરિહાર.

(ત્રસ જીવોની હિંસાના હેતુઓ-કલ્પ ૪૪)

- સાતમો ઉદ્દેશ:-વાયુ કાયની હિંસાનો પરિહાર. ૨૧

અધ્યયન ત્રીજું. (લોક વિજય)

- પહેલો ઉદ્દેશ:-માત પિતા વગેરે લોકને જીતી સંયમ પાલવો. ૨૬
- ત્રીજો ઉ-અરતિ ટાળી સંયમમાં દ્રઢ રહેવું. ૨૮
- ત્રીજો ઉ-માનને ટાળવું તથા ભોગમાં રક્ત ન થવું. ૩૧
- ચોથો ઉ-ભોગોથી રોગો થાય છે. ૩૪
- પાંચમો ઉદ્દેશ:-વિષય ભોગ ત્યાગીને લોક નિશ્ચાએ આહારાદિક લ-
ઈને વિચરવું. ૩૭

- છઠ્ઠો ઉદ્દેશ:-સંયમાર્થે લોકને અનુસરતાં છતાં તેની મમતા ન કરવી. ૪૨

અધ્યયન ત્રીજું. (શીતોષ્ણીય.)

- પહેલો ઉદ્દેશ:-પરમાર્થે સૂતેલો કોણ? ૪૭
- ત્રીજો ઉદ્દેશ:-પાપનાં ફલ તથા હિતોપદેશ. ૫૦
- ત્રીજો ઉદ્દેશ:-પાપ ન કરવાં અને પરીપક્ષ સદેવા પડલાથી કંઈ સાધુ
નર્થ થવાનું. ૫૩

ચોથો ઉદ્દેશ:-કપાય છાંડવા.

૫૬

અધ્યયન ચોથું. (સમ્યક્ત્વ)

પહેલો ઉદ્દેશ:-સત્યવાદ.

૫૯

વીજો ઉદ્દેશ:-પરમતત્ત્વ વિચાર પૂર્વક સ્વંડન.

૬૧

ત્રીજો ઉદ્દેશ:-તપોનુષ્ઠાન.

૬૪

ચોથો ઉદ્દેશ:-સંયમમાં સંસ્થિત રહેવું.

૬૬

અધ્યયન પાંચમું. (લોકસાર)

પહેલો ૩૦-પ્રાણિની હિંસા કરનાર, વિષયો માટે આરંભમાં પ્રવર્ત્ત-

નાર તથા વિષયોમાં જે આસક્ત હોય તેને મુનિ ન ગણવો. ૬૯

વીજો ૩૦-જે હિંસાદિક પાપોથી નિવૃત્ત્યો હોય તેજ મુનિ ગણાય. ૭૨

ત્રીજો ૩૦ જે મુનિ હોય તે કશો પરિગ્રહ ન રાખે તથા કામ ભોગની

ઇચ્છા પણ ન કરે ૭૬

ચોથો ૩૦-અજાણ અગીતાર્થ અને સૂત્રાર્થમાં નિશ્ચય વિનાના મુનિને

એકલા ફરવામાં ઘળા દોષ થાય છે. ૭૯

પાંચમો ૩૦-મુનિએ સદાચારથી વર્ત્તવું તથા તેના માટે જઙ્ગલશયનો

દૃષ્ટાંત. ૮૨

છઠ્ઠો ૩૦-ઉન્માર્ગમાં ન જવું તથા રાગ દ્વેષ તજવા.

૮૫

અધ્યયન છઠ્ઠું. (શ્રુત)

પહેલો ૩૦-સ્વજન સંવધીઓ છોડીને ધર્મમાં પરાયણ થવું. ૮૯

વીજો ૩૦-કર્મોને આત્માથી દૂર કરવા. ૯૪

ત્રીજો ૩૦-મુનિએ અન્ય ઉપકરણ રાખવા અને શરીરને જેમ વને

તેમ કસતા રહેવું. ૯૭

ચોથો ૩૦-મુનિએ સુખ ભેદ નાદે થવું. ૯૯

પાંચમો ૩૦-મુનિએ સંકટોથી નાદે ડરવું તથા કોઈ પ્રશંસા કે સત્કાર

કરે તેથી યુગ્મી ન થવું. ૧૦૨

(ઉપદેશવા યોગ્ય આઠ વાક્યો કલ્પ ૩૮૫)

અધ્યયન સાતમું. (મહા પરિજ્ઞા)

સાત ૩૦-વિનિશ્ચય થયા છે.

૧૦૭

અધ્યયન આઠમું. (વિમોક્ષ)

પેહેલો ૩૦-કુશીલ પરિત્યાગ.	૧૦૮
(લોક ધ્રુવ છે કે અધ્રુવ ? કલમ ૩૯૬)	
વીજો ૩૦-અકલ્પનાય પરિત્યાગ.	૧૧૨
ત્રીજો ૩૦-ચોટી શંકાનું નિવારણ-(પરીપહોથી ન ડરવું.)	૧૧૫
ચોથો ૩૦-મુનિએ કારણ યોગે વેહાનસાદિ વાઠ મરણ પળ કરવા.	૧૧૭
પાંચમો ૩૦-મુનિએ માંદા થતાં ભક્ત પરિજ્ઞાણ મરણ કરવું.	૧૨૦
છઠ્ઠો ૩૦-ધૈર્ય યુક્ત મુનિએ ઇંગિત મરણ કરવું.	૧૨૩
સાતમો ૩૦-પાદપોષગમન મરણ.	૧૨૬
આઠમો ૩૦-કાઠ પર્યાયથી ત્રણે મરણની વિધિ.	૧૨૯

અધ્યયન નવમું. (ઉપધાન શ્રુત.)

પેહેલો ૩૦-મહાવીર સ્વામિનો વિહાર.	૧૩૫
વીજો ૩૦-મહાવીર સ્વામિની વસતિ.	૧૪૧
ત્રીજો ૩૦-વીર પ્રમુખ કેવાં પરીપદ સહ્યાં.	૧૪૫
ચોથો ૩૦-વીર પ્રમુની તપશ્ચર્યા.	૧૪૯

શ્રુત સ્કંધ વીજો.

[પેહેલી ચૂલિકા]

અધ્યયન દશમું. [પિંડેપગા.]

પેહેલો ૩૦-મુનિએ કયો આહાર લેવો અને કયો નહિ લેવો.	૧૫૫
[ગ્રહસ્થના ઘરે પ્રવેશ કરવાની વિધિ.]	૧૫૮
વીજો ૩૦-મુનિએ અશુદ્ધ આહાર ન લેવો તથા જમણવારમાં ન જવું.	૧૬૨
ત્રીજો ૩૦-મુનિએ જમણવારમાં જવાથી થતા ગેર ફાયદા.	૧૬૭
ચોથો ૩૦-મુનિએ જમણવારમાં ન જવું.	૧૭૨
પાંચમો ૩૦-મુનિએ કયો આહાર લેવો અને કયો નહિ લેવો.	૧૭૫
છઠ્ઠો ૩૦-કેવો આહાર લેવો તથા કેવો ન લેવો તેના નિયમો.	૧૮૧

સાતમો ૩૦-કેમ અને કેવો આહાર લેવો તથા કેમ અને કેવો ન લેવો.	૧૮૬
[પાણીનો અધિકાર.]	૧૯૦
આઠમો ૩૦-પાણી, ફલ, ફૂલ, તથા પરચુરણ આહાર લેવા ન લેવાના નિયમો.	૧૯૨
[કંદ ફલાદિકનો અધિકાર.]	૧૯૩
નવમો ૩૦-કયો આહાર લેવો અને કયો ન લેવો.	૧૯૯
દશમો ૩૦-મુનિષ આહારપાણી લાવતાં શી રીતે વર્તવું.	૨૦૪
અગીયારમો ૩૦-મલેલા આહાર માટેની બે શિક્ષાઓ તથા સાત પિંડેષણાઓ અને સાત પાણેષણાઓ.	૨૦૯
અધ્યયન અગ્યારમું [શર્યા]	
પહેલો ૩૦-વસતિના વિચિત્ર દોષોનું વર્ણન	૨૧૬
બીજો ૩૦-મુનિષે ગૃહસ્થ સાથે વસતાં થતા દોષો તથા નવ જાતની વસતિ.	૨૨૫
ત્રીજો ૩૦-મુનિષે કયા સ્થળે રહેવું-કયા સ્થળે ન રહેવું	૨૪૩
[સંસ્તારકની ચાર પ્રતિજ્ઞાઓ]	૨૪૯
અધ્યયન ધારમું [ઈર્યા]	
પહેલો ૩૦-વિહારના નિયમો.	૨૪૯
[મુનિષે વહાણપર ક્યારે ચઢવું]	
બીજો ૩૦-વહાણપર ચડવા તથા પાણીમાર્થી પસાર થવા વિગેરે વિધિ.	૨૫૦
ત્રીજો ૩૦-વિહાર કરવાની વિધિ.	૨૬૭
અધ્યયન તેરમું. [ભાષા જાત.]	
પહેલો ૩૦-ભાષાના સોઠ વિભાગ તથા ચાર પ્રકારો.	૨૭૫
બીજો ૩૦-મુનિષે કેવી રીતે બોલવું?	૨૮૧
અધ્યયન ચૌદમું [વત્રેષણા.]	
પહેલો ૩૦-મુનિષે વસ્ત્રો કેવાં અને કેમ લેવાં?	૨૯૦
બીજો ૩૦-વસ્ત્ર સંવંધી વધુ આજ્ઞાઓ.	૩૦૨
અધ્યયન પંદરમું [પાત્રેષણા.]	
પહેલો ૩૦-પાત્ર કેવાં અને શી રીતે લેવાં?	૩૦૭

वीजो उ०-पात्र विषे वधु आज्ञाओ.	३१३
अध्ययन सोलमुं. [अवग्रह प्रतिमा.]	
पेहेलो उ०-रहेवानुं मकान केवुं पसंद करवुं?	३१७
वीजो उ०-रहेवानुं मकान पसंद करवानी रीत तथा ते वावतनी सात प्रतिज्ञाओ.	३२३

बीजी चूलिका.

अध्ययन सतरमुं [स्थान]	
पहेलो उ०-उभा रहेवानी जग्या केवी पसंद करवी.	३३२
अध्ययन अठारमुं [निषीधिका]	
पहेलो उ०-अभ्यास करवा माटे जगा केवी पसंद करवी.	३३५
अध्ययन ओगणीसमुं. उच्चार प्रश्रवण.	
पहेलो उ०-स्थंडिल माटे केवी जग्या पसंद करवी?	३३७
अध्ययन वीशमुं. (शद्ध)	
पहेलो उ०-मुनिए शद्धमां मोहित न थवुं.	३४६
अध्ययन एकवीशमुं. (रूप)	
पहेलो उ०-रूप जोइ मोहित न थवुं.	३५३
अध्ययन वावीशमुं. (पराक्रिया)	
पहेलो उ०-वीजानी क्रियामां मुनिए केम वर्त्तवुं?	३५५
अध्ययन त्रेवीशमुं. [अन्योन्य क्रिया.]	
पहेलो उ०-मुनिओए अरसपरस थती क्रियामां केम वर्त्तवुं?	३६१

त्रीजी चूलिका.

अध्ययन चौवीशमुं. [भावना.]	
पहेलो उ०-महावीर प्रभुतुं चरित्र तथा पांच महाव्रतोनी भावनाओ [भावनाओ.]	३६२
अध्ययन पचीशमुं. [विभुक्ति.]	
पहेलो उ०-द्वित शिक्षाना काव्यो.	३९८
(समाप्ति.)	

આચારાઙ્ગ સૂત્રમ્.

પ્રથમઃ શ્રુતસ્કન્ધઃ

શસ્ત્રપરિજ્ઞાનામકં પ્રથમ મધ્યયનમ્

(પ્રથમ ઉદ્દેશઃ)

સુયં મે આઉસં, તેણં ભગવયા એવમસ્વાયં । (૧)

શ્રુત સ્કન્ધ^૧ પેહેલો

અધ્યયન^૨ પેહેલું.

શસ્ત્ર પરિજ્ઞા. ^૩

અથવા

ભાવ શસ્ત્રાંતી સમજ.

પેહેલો ઉદ્દેશ.

(આત્મપદાર્થ^૪ વિચાર તથા કર્મવંધ હેતુ^૫ વિચાર.)

(આત્મપદાર્થ વિચાર.)

(સુધર્મસ્વામી ૬ જંતૂને ૭ કહેછે) હે દીર્ઘ આયુષ્યવાળા જંતૂ, મેં (૮ શ્રમણ ભગવાન મહાવીર ૯ પાસેથી) સાંભળેલું છે; તે ભગવાન આ પ્રમાણે વોલ્યા હતા. (૧)

૧ શ્રુતસ્કન્ધ એટલે સૂત્રનો ભાગ. ૨ અધ્યયન એટલે અધ્યાય. ૩ શસ્ત્ર કે જાતના છે:-દ્રવ્ય શસ્ત્ર અને ભાવ શસ્ત્ર. દ્રવ્ય શસ્ત્ર તરવાર ત્રિશૂલ, ભાવ શસ્ત્ર પાપમાં પ્રવર્તતા મન વચન અને શરીર. અહીં એ ભાવ શસ્ત્ર લેવાં, તેની પરિજ્ઞા એટલે સમજ. પરિજ્ઞા કે છે-જ પરિજ્ઞા, અને પ્રત્યાક્ષ્યાન પરિજ્ઞા, જ પરિજ્ઞા એટલે એ ક્રિયાઓ કર્મ વંધની હેતુ છે એવું વરોવર સમજવું. અને પ્રત્યાક્ષ્યાન પરિજ્ઞા એટલે તેવું સમજીને તે-ઓનો ત્યાગ કરવો. ૪ જીવ, ૫ કર્મ વાંધવાનાં કારણો. ૬ શ્રી મહાવીર પ્રધુના પાં-ચમા ગણધર. ૭ સુધર્મ સ્વામીના ગિણ્ય. ૮ પરોપકારનું મહાશ્રમ લેનાર. ૯ છેલ્લા તીર્થંકર.

इह मेगेसिं णो सण्णा भवइ, तंजहा, पुरत्थिमाओ वा दिसाओ आगओ अहमंसि? दाहिणाओ वा दिसाओ आगओ अहमंसि? पच्चत्थिमाओ वा दिसाओ आगओ अहमंसि? उत्तराओ वा दिसाओ आगओ अहमंसि? उट्ठाओ वा दिसाओ आगओ अहमंसि? अहे दिसाओ वा आगओ अहमंसि? अण्णयरीओ वा दिसाओ अणुदिसाओ वा आगओ अहमंसि? । एवमेगेसिं णो णायं भवइ, अत्थि मे आया उववाइए? णत्थि मे आया उववाइए? के अहमंसि? के वा इओ चुओ इह पेच्चा भविस्सामि ? (२)

से जं पुण जाणेज्जा सहसम्मइयाए, परवागरणेणं, अण्णेसिं अंति-ए वा सोच्चा, तंजहा, पुरत्थिमाओ वा दिसाओ आगओ अहमंसि, जाव अण्णयरीओ दिसाओ अणुदिसाओ वा आगओ अहमंसि । एवमेगेसिं णायं भवइ, अत्थि मे आया उववाइए, जो इमाओ दिसाओ अणुदिसाओ वा

आ जगतमां जेम केटलाक जीवोने (एवुं) ज्ञान नथी होतुं के हुं कइ दि-शाथी (अत्रे) आवेलो छुं? पूर्वथी के दक्षिणथी? पश्चिमथी के उत्तरथी? ऊपरथी के नीचेथी? अथवा कोइ पण दिशाथी के विदिशाथी? तेज प्रमाणे केटलाक जीवोने एवु ज्ञान (पण) नथी होतुं के मारो आत्मा^१ पुनर्जन्म पामनारो छे के नहि? हुं (अगाउ) कोण हतो? अथवा अहिंथी चर्चने^२ (जन्मांतरमां) हुं कोण थ-इय? (२)

हवे [जेओ “हुं कइ दिशाथी आव्यो छुं” एवुं नथी जाणता तेओमांने] कोइ जीव, जातिस्मरण^३ बिगरे^४ ज्ञानथी, अथवा तीर्थकरना आपेला उत्तरथी अथवा बीजा कोइना पासेथी सांभळीने जाणी शके के हुं अमुक दिशाथी अथवा विदिशाथी आव्यो छुं; तेज प्रमाणे केटलाएकने एवुं ज्ञान होय छे के, मारो आ-त्मा पुनर्जन्म पामनारो छे, जे आत्मा अमुक दिशा अथवा विदिशाथी आवेलो छे. अने जे अमुक दिशा अथवा विदिशा अथवा सर्वदिशाथी आवेलो छे ते हुं छुं.

१ जीव, २ मरीने, ३ जेनार्थी गया जन्मनी बात याद आवे एवुं ज्ञान, ४ बिगरे शब्दथी अबाधे, मन पर्यव अने केवल ज्ञान.

અણુસંચરક, સચ્ચાઓ દિસાઓ સચ્ચાઓ અણુદિસાઓ જો આગઓ અણુ-
સંચરક, સોહં । સે આયાવાદી, લોગાવાદી, કમ્માવાદી, કિરિયાવાદી । (૩)

અકારિસં ચ હં, કારાચિરિસં ચ હં, કરઓયાચિ સમણુન્ને ભવિસ્સા-
મિ; ઇયાવંતિ સચ્ચાવંતિ લોગાંસિ કમ્મસમારંભા પરિજાણિયવ્વા ભવંતિ । (૪)

અપરિણાયકમ્મા સ્વલુ અયં પુરિસે, જો હમાઓ દિસાઓ અણુ-
દિસાઓ વા અણુસંચરક, સચ્ચાઓ દિસાઓ સચ્ચાઓ અણુદિસાઓ સાહેતિ,
અણેગસ્સુવાઓ જોણીઓ સંધેક, વિસ્સુવસ્સુવે ફાસે પહિસંવેદેક । (૫)

તત્થ સ્વલુ ભગવતા પરિણા પવેકયા । (૬)

આવા જ્ઞાનવાળો જે પુરુષ હોય તેજ (સ્વરેસ્વરો) આત્મવાદી, ^૧ લોકવાદી, કર્મવા-
દી, અને ક્રિયાવાદી [જાણવો] । (૩)

(કર્મ વંધ હતું વિચાર).

મં કીલું, ૧ મં કરાવું, ૨ મં વીજા કરનારને રહું માનું, ૩ હું કરું, ૪ હું કરાવું, ૫ હું વીજા કરનારને રહું માનું, ૬ હું કરીશ, ૭ હું કરાવીશ,
૮ હું વીજા કરનારને રહું માનીશ ૯ (એ ત્રણ ભેદોને ત્રણ વચન અને કાયથી ૨
મળીએ તો સત્યાવીશ ભેદ થાય) (એ પ્રમાણે) એટલાજ (માત્ર) આજીવ લોકમાં ક-
ર્મસમારંભ એટલે કર્મ વાંધવાના કારણભૂત ક્રિયાઓના ભેદો જાણવાના છે. (૪)

એ ક્રિયાઓને નહિ જાણનાર પુરુષજ આ દિશાઓ તથા વિદિશાઓ અને
સર્વ દિશાઓમાં ભ્રમ્યા કરે છે, અનેક યોનિઓમાં^૩ ઉપજે છે, અને અજ્ઞાનતા
સ્પર્શ વિગેરનાં દુઃસ્થો ભોગવે છે. (૫)

(આ પ્રમાણે ભગવાને અધેરું ધોપણ વોલીને હથે પોતે શુદ્ધિ સ્વામી જંદૂને
કહે છે)

એ ક્રિયાઓ પેઠે ભગવાને “પરિજ” (એટલે શુદ્ધ સમન) કહેલી છે. (૬)

^૧ વાદી માનનાર—આત્મવાદી—આ માં માનનાર સ્વરોર ઝજાતિઓમાં

ઇમસ્સચેવ જીવિયસ્સ પરિવંદણમાણણપૂયણા, જાહમરણમોયણા,
દુક્ખપાડિયાયેહં । (૭)

एयावंति सव्यावंति लोगंसि कम्मसमारंभा परिजाणियच्चा भ-
वंति । (८)

जस्सेते लोगंसि कम्मसमारंभा परिण्णाया भवंति, से हु सुणी चि
वेमि^१ । (९)

[દ્વિતીય ઉદ્દેશ:]

અટ્ટે^૨ લોએ પરિજુણે દુસ્સંબોહે અવિજાણે; અસ્સિં^૩ લોએ પવ્વ-
હા તત્થ તત્થ પુદ્ધો, પાસ, આતુરા પરિતાવેંતિ । (૧૦)

^૧ વ્રવીમિ ^૨ આર્ત્ત : ^૩ અસ્મિન્

(એ ક્રિયાઓમાં માગસો,) આ શરીરને વધુ ટકાવવા માટે, કીર્તિ મેળવવા માટે, યાન પામવા માટે, અને સ્વાન પાન તથા ધનાદિકના માટે (પ્રવર્તે છે.) (૭)

(એ પ્રમાણે) આશ્વા લોકમાં ઊપર વતાવ્યા તેટલાજ ક્રિયાના ભેદો જાણવાના છે. (૮)

(ઉપસંહાર)

(સમસ્ત વસ્તુના જાણનાર ભગવાન કેવલ જ્ઞાનથી સાક્ષાત્ જોડેને કહે છે કે) જેણે એ ક્રિયાના ભેદો (ઊપરની જણાવેલી એ પરિજ્ઞાઓથી) શુદ્ધ સમજેલા હોય, તેજ, કર્મોને સમજીને તેના કારણોથી દૂર રહેનાર મુનિ જાણવો.)

એ પ્રમાણે (હેજંઘૂ એ સઘહું હું) ભગવાન પાસેથી સાંભળીને તને) કહુંહું. (૯)

વીજો ઉદ્દેશ.

(પૃથ્વીકાયની હિંસાનો પરિહાર.)

આ જગત્માંના જીવો (ચિપ્પ અને કપાયથી) પીડાયેલા છે, વધી રીતે દીન થાપ્તા છે, અને ઘણી મુશીબતે સમજી શકે તેવા બનેલા છે, (કારણ કે) તેઓ અજાણ છે; (અને એવાજ હોવાથી,) તેઓ અધીરા ચડેને ગરીબ પૃથ્વીકાયના જૂદા જૂદા સ્વપ્નમાં તે પૃથ્વીકાયને સંતાપ્યા કરે છે. (૧૦)

સંતિ પાળા પુઠો સિયા । લજ્જમાળા પુઠો, પાસ[૧૧]

અળગારા મો ત્તિ ણો^૧ પવયમાળા; જમિણં વિરૂવરૂવેહિં સત્થેહિં
પુઠવિકમ્મસમારંભેણં પુઠવિસત્થં સમારંભમાળા અળ્લે અળેગરૂવે પાળે વિ-
હિંસઇ । [૧૨]

તત્થસ્વલુ ભગવયા પરિણા પવેહા । ઇમસ્સ ચેવ જીવિયસ્સ પ-
રિવંદણ-માળણ-પૂયળા, જાહમરણમોયળા, દુક્કસ્વપહિધાયહેહં, સે સ-
યમેવ પુઠવિસત્થં સમારંભઇ, અળ્લેહિં પુઠવિસત્થં સમારંભાવેહા, અળ્લેવા
પુઠવિસત્થં સમારંભંતે સમણુજાણઇ । તં સે અહિયા, તં સે અવોહિયા । [૧૩]

સે તં સંબુજ્ઞમાળે આયાળયિં^૨ સમુઠ્ઠા સુચ્ચા સ્વલુ ભગવઓ,

૧ [બૌદ્ધા:] ૨ [જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર રૂપ] આદાનીયં. ૩ इत्यर्थं
शुद्ध :

પૃથ્વીમાં જૂદા જૂદા અનેક જીવ છે. ઇથીજ કરીને, જ્ઞાનીઓ તેની હિંસા
કરતાં શરમાય છે. (૧૧)

કેટલાક ૧ મિશ્રુકો કહે છે કે “અમેજ માત્ર અળગાર ઇટલે જીવરક્ષાને
માટે ઘર છોડીને થયેલા યતિઓ છીએ ” પણ એ તેમનો માત્ર વક્તવાદજ છે કારણ-
કે તેઓ આ પૃથ્વીથી થતા કામોમાં પૃથ્વીકાયના જીવોને અનેક હથિયારોવડે માર-
તા રહે છે, તથા તે સાથે વનસ્પતિ વિગેરે અનેક જીવોને પણ મારે છે. (૧૨)

આ સ્થળે ભગવાને શુદ્ધ સમજ આપી છે કે પ્રાણીઓ, લાંબું જીવવા માટે,
કીર્તિ મેલવવા માટે, માન પામવા માટે, જન્મ જરા તથા મરણથી હુટા થવા માટે,
અને દુઃખ મટાડવા માટે, જાતે પૃથ્વીકાયની હિંસા કરે છે, વીજા પાસે કરાવે છે-
વીજાને કરતાં રૂઢું માને છે; પણ એ વધું તેમને અહિત કરનાર અને અજ્ઞાન વધાર-
નાર (થવાનું). (૧૩)

સમજુ પુરુષ એ પૃથ્વીકાયની હિંસાને અહિત કરનારી જાણતા થકા સાક્ષાત્

૧ (બૌદ્ધમતના.)

અળગારાણં અંતિણ; ઇહ મેગેસિં ણાયં મન્વતિ—એસ સ્વલુ ગંથે, એસ સ્વલુ મોહે, એસ સ્વલુ મારે, એસ સ્વલુ ણિણ. ઇચ્છત્થં^૩ ગાઠિણ લોણ; જમિણં વિસ્વરુદ્ધેહિં સત્થેહિં પુઢવિકમ્મસમારંભેણં પુઢવિસત્થં સમારંભમાણે અણ્ણે અણેગરુદ્ધે પાણે ત્રિહિંસઈ. [૧૪]

સે વેસિ—અપ્પેગે અંધ મબ્બે,^૧ અપ્પેગે અંધ મચ્છે;^૨—અપ્પેગે પાય મબ્બે, અપ્પેગે પાય મચ્છે;—અપ્પેગે ગુંફ મબ્બે, ૨૭ અપ્પેગે જંઘ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે જાણુ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ઝરુ મબ્બે,^૩ અપ્પેગે કઢિ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ણામિ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ડયર મબ્બે, ૨ અપ્પેગે પાસ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે પિટ્ઠિ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ડર મબ્બે, ૨ અપ્પેગે હિયય મબ્બે ૨ અપ્પેગે થણ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે સ્વંઘ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે બાહુ મબ્બે ૨ અપ્પેગે હત્થ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે અંગુલિ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ણહ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ગચ્ચિ મબ્બે ૨ અપ્પેગે હણુય મબ્બે, ૨ અપ્પેગે હોટ્ઠ મબ્બે,
^૧આભિચ્છાત્ ^૨આચ્છિચ્છાત્ ૭ દ્વિકચિહ્વાત્ સર્વત્ર અચ્છે इत्यंत वर्तिषदमपि वाच्यम्

તાર્થકર ભગવાન્ અયચા તેયના સાધુઓ પાસેથી પોતાને આદરવા લાયક (જ્ઞાન દર્શન અને ચારિત્ર રૂપ) વસ્તુઓ સાંભળી કરીને તેમનો અંગીકાર કરે છે. (અને) તેવા પુરુષો એવું સમજે છે કે આ (પૃથ્વીકાયના આરંભ) તે સ્વરેશ્વર કર્મવંધનો હેતુ છે, યોહનો હેતુ છે, યરણનો હેતુ છે, અને નરકનો હેતુ છે; એવું છતાં જે ઘણા લોકો એ પૃથ્વીકાયના જીવોને તથા તેના સાયના વીજા અનેક જીવોને અનેક પ્રકારના જ-સ્ત્રોવડે મારતા રહે છે, તે માત્ર તેઓ સ્વાદા પીવા તથા કીર્તિ વિગેરે મેઢવવામાં મુશ્કા-ઈ પડ્યા છે. (૧૪)

(હે શિષ્ય, જો તમે મને પૂછ્યો કે એ પૃથ્વીકાયના જીવો દેખતા નથી, સૂ-ઘતા નથી, સાંભળતા નથી અને ચાલતા પણ નથી માટે એમને મારતાં તે ત્રી પીડા થતી હશે! તો હું એક દષ્ટાંતથી કહું છું કે જેમ કોઈ એક જન્મથીજ અંધવાધિર પુરુષ હોય તેને) જૂદા જૂદા માણસો તેના પગ, ઘૂંટી, જંઘા, ઘૂંટણ, સાયબ, કેદ,

૨ અપ્પેગે જીહ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે તાલુ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ગલ મબ્બે,
૨ અપ્પેગે ગંડ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે કઙ્ગ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ણાસ મબ્બે,
૨ અપ્પેગે અચ્છિ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે મમુહ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ણિડાલ મબ્બે,
૨ અપ્પેગે સીસ મબ્બે; ૨ અપ્પેગે સંપમારણ, અપ્પેગે ઉદ્ધવણ. (૧૫)

एत्थ सत्थं समारंभमाणस्स इच्चैते आरंभा अपरिण्णाय भवन्ति।

एत्थ सत्थं असमारंभमाणस्स इच्चैते आरंभा परिण्णाय भवन्ति। (१६)

તં પરિણાય મેહાવી નેવ સયં પુઠવિસત્થં સમારંભેજ્જા, નેવણ્ણેહીં
પુઠવિસત્થં સમારંભાવેજ્જા, નેવણ્ણે પુઠવિસત્થં સમારંભંતે સમણુજાણેજ્જા ।
જસ્સેતે પુઠવિકમ્મસમારંભા પરિણાયા ભવંતિ સે હુ મુણી પરિણાયકમ્મે ત્તિ
વેમિ । (૧૭)

નાભિ, પેટ, પાંસઝી, પૂંઠ, છાતી, હૈયું, સ્તન, સ્વભા, વાહુ, આંગઢીઓ, નસ, ગઢું,
હઢપચી, હોઠ, જીભ, તાઢુ, લગ્ગા, કાન, નાક, આંસ, અંચર, લલાટ, અને
માયું વિગેરે અવયવોમાં ખાલાની અળીઓ પેરેવે [ત્યારે તે અંધવધિરને જે પ્રમાણે
વેદના થાય છે. તેજ પ્રમાણે ંકેન્દ્રિય જીવોને પણ મારતાં વેદના થાય છે.]

(અથવા જેવ ંક માણસને કોઈ ંકદમ ઘા મારી મૂઢિત કરે અને પછી
મારી નાસે ત્યારે તેને મૂઢ્ઢી હોવા છતાં પણ પીડા થાયજ છે તે પ્રમાણે ં
પૃથ્વીકાયના જીવોને પણ મારતાં વેદના થાયજ છે.) (૧૬)

ए पृथ्वीकायनी हिंसा करनार पुरुषने आरंभनुं ज्ञान अने त्याग नथी होता
एटले आरंभ लाग्या करे छे, अने तेनी हिंसा वर्जनार पुरुषने आरंभनुं ज्ञान तथा
त्याग होय छे एटले आरंभ लागी शक्तो नथी. (१६)

[માટે] બુદ્ધિમાન પુરુષે ં વઘું જાણીને જાતે પૃથ્વીકાયની હિંસા કરવી નહિ
વીજા પાસે કરાવવી નહિ, અને તેના કરનારને રુઢું માનવું નહિ. [ંવી રીતે] જે
પૃથ્વીકાયની હિંસાને અહિત કરનારી સમજીને ત્યાગ કરે તેજ મુનિ જાણવો; ંમ
હું કહુંહું. [૧૭]

१ तेनी भंदर रहेला.

પ્રત્ય સત્યં અસમારંભમાણસા ઇચ્છેતે આરંભા પરિણાયા ભવંતિ। તં પરિ-
ણાય મેહાવી ણેવ સયં ઉદયસત્યં સમારંભેજ્જા, ણેવન્નેહિં ઉદયસત્યં સમા-
રંભાવેજ્જા, ઉદયસત્યં સમારંભંતેવિ અણ્ણે ણ સમણુજ્ઞાણેજ્જા અસ્સેતે ઉદય-
સત્યસમારંભા પરિણાયા ભવંતિ સે હુ મુણી પરિણાયકમ્મે ત્તિ બેમિ । (૨૭)

[ચતુર્થ ઉદ્દેશઃ]

સે બેમિ, ણેવ સયં લોગં અબ્ભાઙ્ગસ્વેજ્જા, ણેવ અત્તાણં અબ્ભાઙ્ગ-
સ્વેજ્જા । જે લોગં અબ્ભાઙ્ગસ્વતિ, સે અત્તાણં અબ્ભાઙ્ગસ્વતિ; જે અત્તાણં
અબ્ભાઙ્ગસ્વતિ, સે લોગં અબ્ભાઙ્ગસ્વતિ । [૨૮]

હોતી. અને જેઓ એ પાળીની હિંસા નથી કરતા તેમને આરંભ વાદત શુદ્ધ સમજ
છે તથા તેને કસો આરંભ લાગતો નથી. એવું જાણીને બુદ્ધિમાન પુરુષે જાતે
પાળીની હિંસા ન કરવી, વીજા પાસે ન કરાવવી, અને તેના કરનારને રૂઢું
પણ નહિ માનવું. એવી રીતે પાળી સંબંધી આરંભોની જેને મંહિતી હોય તેજ
આરંભનું સ્વરૂપ જાણીને તેનો ત્યાગ કરનાર મુનિ જાણવો એમ હું કહું
છું. [૨૭]

ચોથો ઉદ્દેશ.

[અગ્રિકાયની હિંસાનો પરિહાર.]

હું કહું છું કે લોકનો એટલે અગ્રિકાયના જીવોનો અપલાપ^૧ ન કરવો
અને પોતાના આત્માનો પણ અપલાપ ન કરવો. જે લોકનો અપલાપ કરે છે
તે પોતાના આત્માનો અપલાપ કરે છે; અને જે પોતાના આત્માનો અપલાપ ક-
રે છે તે લોકનો અપલાપ કરે છે. [૨૮]

જે દીહલોગ ^૧ સત્યસ્સ સ્વેયન્ને, સે અસત્યસ્સ સ્વેયન્ને; જે અસત્ય-
સ્સ સ્વેયન્ને, સે દીહલોગસત્યસ્સ સ્વેયન્ને । [૨૯]

વીરે હિં એયં અભિભૂય દિઢં સંજતેહિં સયા જતેહિં સયા અપ્પમ-
ત્તેહિં । [૩૦]

જે પમત્તે ગુણઢિય, ^૨ સે હુ દંડે પવુચ્ચતિ । તં પરિણાય મેહાવી,
ઇયાણિં ણો, જમહં પુવ્વસક્કાસી પમાદેણં । (૩૧)

લજ્જમાણા પુઢો, પાસ, અણગારા મો ત્તિ એગે પવયમાણા; જમિણં
વિરુવરુવેહિં સત્યેહિં અગણિકમ્મસમારંભેણં અગણિસત્થં સમારંભમાણે,
અણ્ણે અણેગરુવે પાણે વિહિંસતિ । (૩૨)

૧ (દીર્ઘ લોકઃ સ્વલુ વનસ્પતિ કાયોજ્ઞેયઃ); ૨ (ગુણાઃ શ્ર-
દ્ધિગુણાઃ તેષુસ્થિતઃ)

જે પુરુષ, દીર્ઘલોક અર્થાત્ વનસ્પતિ તેને વાલવાતું શસ્ત્ર જે અગ્નિકાય-
તેનું સ્વરૂપ જાણે છે તે સંયમતું સ્વરૂપ જાણે છે, જે સંયમતું સ્વરૂપ જાણે
છે તે વનસ્પતિના શસ્ત્રરૂપ અગ્નિકાયનું સ્વરૂપ જાણે છે. (૨૯)

આ વાતને સંયત એટલે પ્રાણાતિપાતાદિક પાપથી અલગ રહેનાર અને
હમેશાં નિર્દોષપણે ચારિત્ર પાલવાયાં યત્નવંત, અને અપ્રમાદી, એવા પરાક્રમી
પુરુષોએ પરીષદાદિકોને હરાવી કેવલજ્ઞાન પામી સાક્ષાત્ દીઠી છે. (૩૦)

જે પ્રમાદી થઈને અગ્નિસમારંભમાં વર્ત્યો કરતો હોય તે શુભમગાર કહે-
વાય છે. એવું જાણીને બુદ્ધિમાન્ પુરુષ વિચારે છે કે જે અગાઉ અગ્નિસમારં-
ભ કર્યો છે તે હવેથી નહિ કરું. (૩૧)

કેટલાક શરમાતા થકા વોલે છે કે અમે અણગાર છીએ, પણ એ તેમનો
ફોગટનો વકવાદ છે; જે માટે તેઓ અનેક પ્રકારે અગ્નિની તથા તે સાથે વીજા
અનેક જીવોની હિંસા કર્યા કરે છે. [૩૨]

तत्थ खलु भगवया परिण्णा पवेदिया। इमस्स चेव जीवियस्स प-
रिवंदणमाणणपूयणाए, जाइ मरणमोयणाए, दुक्खपडिघायहेउं, से सयमेव
अगणिसत्थं समारंभति, अण्णेहिं वा अगणि सत्थं समारंभमाणे समणुजा-
णति। तं से अहियाए, तं से अबोहिए। [३३]

से तं संबुद्धमाणे आयाणयिं समुट्ठाए सोच्चा भगवओ, अणगाराणं
वा अंतिए; इह मेगेसिं णायं भवति एस खलु गंथे, एस खलु मोहे,
एस खलु मारे, एस खलु णिए। इच्चत्थं गट्टिए लोए; जमिणं विरूव-
रूवेहिं सत्थेहिं अगणिकम्मसमारंभेणं अगणिसत्थं समारंभ माणे अण्णे
अणेरूवे पाणे विहिसति।” [३४]

से बेमि, संति पाणा, पुढविणिस्सिया, तणणिस्सिया, पत्तणिस्सिया,
कट्टणिस्सिया, गोमयाणिस्सिया, कयवरणिस्सिया। संति संपातिया पाणा
आहच्च्^१ संपयंति य। अगणिं च खलु पुट्ठा एगे संघाय मावज्जंति। जे

१ आहत्य [उभेत्य]

अहीं भगवाने स्पष्ट रीते आज्ञा करी छे के, तेओ आ जींदगानीनी कीर्त्ति,
मान, अने खानपान मोटे, जन्म जरामरणथी छूटदा माटे तथा दुःखो टाळवा माटे
जाते अग्निनी हिंसा करे छे, बीजा पासे करावे छे अने तेना करनारने रुड़ुं माने
छे. पण ते तेमने आहित अने अज्ञान वधारनार थवानुं. [३३]

एवुं जाणीने सत् पुरुषो, भगवान अथवा तेमना साधुओ पासेथी आदरवा
लायक वस्तुओ सांभळीने आदरे छे अने तेओ एवुं माने छे के अग्निकायनी हिंसा
ते, खरेखर, कर्म बंधनी हेतु छे, मोहनी हेतु छे, मरणनी हेतु छे, अने नर्कनी
हेतु छे. पण अजाण लोको ए दावत विषे घणा मुंझाइ पड्या छे. जे माटे तेओ
अनेक प्रकारे अग्निकायनी तथा ते साथेना बीजा जीवोनी हिंसा करता रहे छे. [३४]

जे माटे हुं बतावी आपुंछु के जर्मान, तणखला, पान, लाकडां, छाणा
अने कचरो ए सर्वे साथे त्रस जीवो रहे छे. ते त्रस जीवो तथा बीजा ओर्चिता
अंदर आवी पडता संपातिम^१ तस जीवो ते वधा अग्नि समारंभ करतां अग्निना
^१पडता नाना जीवो.

તત્થ સંઘાય માવજ્જંતિ, તે તત્થ પરિયાવિજ્જંતિ, જે તત્થ પરિયાવિજ્જંતિ, તે તત્થ ઉહાચંતિ । [૩૫]

एतथ सत्थं समारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा अपरिण्णाया भवंति ।

एतथ सत्थं असमारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा परिण्णाया भवंति । [३६]

તં પરિણ્ણાય મેહાવી નેવ સયં અગણિસત્થં સમારંભેજ્જા, નેવન્નેહિં અગણિસત્થં સમારંભાવિજ્જા, અગણિસત્થં સમારંભંતેંવિ અન્ને ન સમણુજાણે-જ્જા । જસ્સેતે અગણિકમ્મસમારંભા પલ્લિજાયા ભવંતિ, સે હુ સુણી પરિણ્ણ-યકમ્મે ત્તિ બેસિ । [૩૭]

પંચમ ઉદ્દેશ.

તં જાં કારિસ્સામિ મત્તા સતિમં, અમયં વિદિત્તા તં જે જો કરણ અંદર આવ્યાથી તેમના શરીર સંકોચાવા માંડે છે, પછી તેઓ મૂર્ચ્છા પાવી ઘરણ પામે છે. [૩૫]

ए रीते अग्निना समारंभमां पाप रहेल छे. माटे ते जे न करे तेने ए पाप न लागे. [३६]

एवं जाणीने बुद्धिमान् पुरुषे जाते अग्निनी हिंसा न करवी, बीजा पासे न कराववी, अने तेना करनारने रुद्धं न मानवुं. आदी रीते जेने अग्नि काय बावत शुद्ध माहिती होय तेज शुद्ध समजवान् मुनि जाणवो एम हुं कहुं छुं. [३७]

પાંચમો ઉદ્દેશ.

[वनस्पति कायनी हिलानो परिहार.]

हे बुद्धिमान् विष्य, जे पुरुष वनस्पतिने सजीव जाणीने मनमां विचा-

एसोवरए ^१ एत्थोवरए ^२ एस अणगारेत्ति पवुच्चति । [३८]

जे गुणे से आवट्टे, जे आवट्टे से गुणे । [३९]

उड्डुं अहं तिरियं पाईणं पासमाणे ख्वाइ पासइ, सुणमाणे सदाइ
सुणइ, उड्डुं अहं तिरियं पाईणं मुच्छमाणे ख्वेसु मुच्छति, सदेसुयावि एस
लोगे वियाहिए । एत्थ अगुत्ते अणाणाए पुणो पुणो गुणासते वंक्खमायारे
पमत्ते अगार मावसे । [४०]

लज्जमाणा पुढो, पास अणगारा सो त्ति एगे पवदमाणा; जमिणं
विख्वरुवेहिं सत्थेहिं वणस्सइकम्मसमारंभेणं वणस्सइसत्थं ससारंभमाणे
अण्णे अणेगख्वे पाणे विहिंसति । (४१)

१ एष उपरतः [आरंभात् निवृत्तः] २ अत्र उपरतः [नान्यत्र]

रेछे के हुं दीक्षित थइने वनस्पतिनो आरंभ नहि कलं, अने ए रीते जे
संयम स्वरूप जाणीले वनस्पतिनो आरंभ नर्था करता एवा आरंभत्यागी जैन
मतमां आशक्त होय तेज अणगार बहेवाय. (३८)

जे विषयो छे ते संसार छे अने जे संसार छे ते विषयो छे. (३९)

सागल्लो, उंचे नीचे अने आडी दिशाओमां जोतायका रूप देखे छे
सांभळता थका शब्द सांभळेछे अने शब्द तथा रूपमां आशक्त पता रहे
छे. विषयो अशा छे.^१ तेओमां जेओ मुनि थइने अगुप्त एटले बिन परहेज-
गार रहे छे ते भगवान्नी आज्ञार्थी बोहर वत्ते . तेओ वारंवार विषयोनुं
आस्वादन करता थका असंयमने आचरनार थइने प्रमादी वनी घरदास मांडी
छे छे. (४०)

केटलाक शरमाता थका बोलेछे के अमे अणगार छीए पण ते तेमनो
फोगटनो वकवाद छे, कारणके तेओ अनेकप्रकारना शस्त्रोथी वनस्पतिकाय तथा
तेना साथेना बीजा अनेक जीवोनी हिंसा करता रहेछे. (४१)

१(Jacobi) that is called the world भावार्थ—लोकने विषे विषयो एवा छे.

तत्थ खलु भगवया परिण्णा पवेदिता । इमस्स चैव जीवियस्स परिवंदणमाणणपूयणाएजातीमरणमेयणाए दुक्खपडिघायहेउं से सयमेव वणस्सतिसत्थं समारंभइ, अण्णेहिं वा वणस्सइसत्थं समारंभावेति, अण्णे वा वणस्सइसत्थं समारंभमाणे समणुजाणति; तं से अहियाए, तं से अबो-
हिए । (४२)

से त्तं संबुज्झमाणे आयाणीयं समुट्ठाए सोच्चा भगवओ, अणगारा-
णं वा अंतिए; इह मेगेसिं णायं भवति—एस खलु गंथे, एस खलु मोहे,
एस खलु मारे, एस खलु णरए । इच्चत्थं गढिए लोए; जमिणं विरूवरूवे-
हिं सत्थेहिं वणस्सइकम्मसमारंभेणं वणस्सइसत्थं समारंभमाणे अच्चे अणे-
गरूवे पाणे विहिंसति । (४३)

से बेमि,—इमंपि ^१ जाइधम्मयं, एयंपि ^२ जाइधम्मयं; इमंपि

१ इदं (मनुष्य शरीरं) २ एतत् (वनस्पति शरीरं)

अहिं भगवाने शुद्धरीते समजावुं छे के आ जीदगीनी कीर्त्ति, मान,
तथा, खानपानने अर्थे, जन्म जरामरणथी छूटवामाटे, तथा दुःखो टाळवा माटे
जीवो, जाते वनस्पतिनी हिंसा करे छे, बीजा पासे करावे छे, अने तेना कर-
नारने रुडुं माने छे. पण ते तेमने अहित कर्त्ता तथा अज्ञान वधारनार
थवानुं. (४२)

एवुं जाणीने केटलाएक सत्पुरुषौ भगवान् अथवा तेमना साधुओ पासे-
थी स्वरूप सांभलीने आदरवा लायक वस्तु आदरे छे. तेवा पुरुषो एवुं समजे छे
के वनस्पतिनी हिंसा ए खरेखर कर्म बंधनी हेतु छे, मोहनी हेतु छे, मरणनी
हेतु छे, अने नरकनी हेतु छे. तेम छातां लोक, कीर्त्त्यादिकना अर्थे विचार शून्य
वनेला छे, जे माटे आ वनस्पतिकायनो विविध शस्त्रोबडे समारंभ करता थका बीजा
अनेक प्राणीओनी हिंसा करता रहे छे. (४३)

हुं (जेम सांभल्युं छे तेम) कहुंहुं के वनस्पति सजीव छे केमके जेम आ
आपणुं शरीर पेदा थती बीज छे तेम ए वनस्पति पण पेदा थती बीज छे; जेम

બુદ્ધિધમ્મયં, એયંપિ બુદ્ધિધમ્મયં; ઇમંપિ ચિત્તમંતયં, એયંપિ ચિત્તમંતયં; ઇમંપિ
છિન્નં મિલાતિ, ૩ એયંપિ છિન્નં મિલાતિ; ઇમંપિ આહારગં, એયંપિ
આહારગં; ઇમંપિ અણિચ્ચયં, એયંપિ અણિચ્ચયં; ઇમંપિ અસાસયં, એયંપિ
અસાસયં; ઇમંપિ ચઓવચ્ચયં, એયંપિ ચઓવચ્ચયં; ઇમંપિ વિપરિણામધ-
મ્મયં, એયંપિ વિપરિણામધમ્મયં । (૪૪)

एत्थ सत्थं समारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा अपरिण्णाय भवन्ति।
एत्थ सत्थं असमारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा परिण्णाय भवन्ति । तं परि-
ण्णाय मेहावी णेव सत्थं वणस्सइसत्थं समारंभेज्जा, णेवण्णेहिं वणस्सइसत्थं
समारंभावेज्जा, णेवण्णे वणस्सइसत्थं समारंभंते समणुजाणेज्जा जस्सेते

૩ સ્લાતિ [સ્લાનતાંગચ્છતિ]

શરીર વધે છે તેમ જ પળ વધે છે; જેમ શરીરમાં ચિત્ત છે તેમ વનસ્પતિને પળ ચિ-
ત્ત છે; ૧ જેમ શરીર કપાયું થકું સૂકે છે તેમ જ પળ સૂકે છે; જેમ શરીરને આહાર
ર સ્વપ્ને છે તેમ જ પળ આહાર સ્વપ્ને છે; જેમ શરીર અનિત્ય છે; તેમ જ પળ અ-
નિત્ય છે; જેમ શરીર અશાશ્વત્ એટલે પ્રતિફળ વદલતું છે તેમ જ પળ તેવીજ છે;
જેમ શરીર વધે ઘટે છે તેમ જ પળ વધે ઘટે છે; અને જેમ શરીર અનેક વિકાર
પામે છે તેમ જ વનસ્પતિ પળ અનેક વિકાર પામી શકે છે; માટે વનસ્પતિ સજી-
વ છે. (૪૪)

ए वनस्पतिनो समारंभ करतां कर्त्ता अनेक आरंभ लागेछे. जे तेनो समारंभ
न करे तेने कसो आरंभ लागतो नर्थी. एवं जाणीने बुद्धिमान पुरुषे जाते वनस्प-
तिनी हिंसा न करवी, बीजा पासे न कराववी, अने तेना करनारने रुद्धं नाहि मा-

૧ જે માટે ધાવડી-રીસમયગી વિગેરે જાડોનો સ્થાપ તથા પ્રયોગ કરમાર્તું
મફાહિત થવું જોવામાં આવેછે કેટલાક જાડો પોતાની પાડોથી નિધાનને બાંધી રા-
સે છે. વકુલ્લતું જાડ દારુના કોગળા છાંદવાથી ફળે છે. इत्यादि ए वावतना घ-
ण द्रष्टांतो છે.

તત્થ સ્વલુ ભગવયા પરિણા પવોદિતા । ઇમસ્સં ચેવ જીવિયસ્સ
પરિવંદણમાણણપૂયણાણજાતીમરણમોયણાણ દુક્ખપડિઘાયહેતું સે સયમેવ
વણસ્સતિસત્થં સમારંભઇ, અણ્ણેહિં વા વણસ્સઇસંત્થં સમારંભાવેતિ, અણ્ણે
વા વણસ્સઇસંત્થં સમારંભમાણે સમણુજાણતિ; તં સે અહિયાણ, તં સે અબો-
હિણ । (૪૨)

સે ત્તં સંબુજ્ઞમાણે આયાણીયં સમુટ્ટાણ સોચ્છા ભગવઓ, અણગારા-
ણં વા અંતિણ; ઇહ મેગેસિં ણાયં ભવતિ—એસ સ્વલુ ગંથે, એસ સ્વલુ મોહે,
એસ સ્વલુ મારે, એસ સ્વલુ ણરણ । ઇચ્છત્થં ગટિણ લોણ; જમિણં વિરૂવરૂવે-
હિં સત્થેહિં વણસ્સઇકમ્મસમારંભેણં વણસ્સઇસત્થં સમારંભમાણે અન્ને અણે-
ગરૂવે પાણે વિહિંસતિ । (૪૩)

સે બેમિ,—ઈમંપિ ^૧ જાઢ્ઢમ્મયં, ઇયંપિ ^૨ જાઢ્ઢમ્મયં; ઇમંપિ

૧ ઇદં (મનુષ્ય શરીરં) ૨ ઇતત્ (વનસ્પતિ શરીરં)

અહિં ભગવાને શુદ્ધરીતે સમજાવ્યું છે કે આ જીંદગીની કીર્તિ, માન,
તથા, સ્વાનપાનને અર્થે, જન્મ જરામરણથી છૂટવામાટે, તથા દુઃખો ટાળવા માટે
જીવો, જાતે વનસ્પતિની હિંસા કરે છે, વીજા પાસે કરાવે છે, અને તેનાં કર-
નારને રુઢું માને છે. પણ તે તેમને અહિં કર્તા તથા અજ્ઞાન વધારનાર
થવાનું. (૪૨)

એવું જાણીને કેટલાક સત્પુરુષો ભગવાન અથવા તેમના સાધુઓ પાસે-
થી સ્વરૂપ સાંભળીને આદરવા લાયક વસ્તુ આદરે છે. તેવા પુરુષો એવું સમજે છે
કે વનસ્પતિની હિંસા એ સ્વરેખર કર્મ વંધની હેતુ છે, મોહની હેતુ છે, મરણની
હેતુ છે, એન નરકની હેતુ છે. તેમ છતાં લોક, કીર્ત્યાદિકના અર્થે વિચાર શૂન્ય
વનેલા છે, જે માટે આ વનસ્પતિકાયનો વિવિધ શસ્ત્રોવડે સમારંભ કરતા થકા વીજા
અનેક પ્રાણીઓની હિંસા કરતા રહે છે. (૪૩)

હું (જેમ સાંભળ્યું છે તેમ) કહું છું કે વનસ્પતિ સજીવ છે કેમકે જેમ આ
આપણું શરીર પેદા થતી વીજ છે તેમ એ વનસ્પતિ પણ પેદા થતી વીજ છે; જેમ

બુદ્ધિધમ્મયં, એયંપિ બુદ્ધિધમ્મયં; ઇમંપિ ચિત્તમંતયં, એયંપિ ચિત્તમંતયં; ઇમંપિ
છિન્નં મિલાતિ, ^૩ એયંપિ છિન્નં મિલાતિ; ઇમંપિ આહારગં, એયંપિ
આહારગં; ઇમંપિ અણિચ્ચયં, એયંપિ અણિચ્ચયં; ઇમંપિ અસાસયં, એયંપિ
અસાસયં; ઇમંપિ ચઓવચ્ચઇયં; એયંપિ ચઓવચ્ચઇયં; ઇમંપિ વિપરિણામધ-
મ્મયં, એયંપિ વિપરિણામધમ્મયં । (૪૪)

एत्थ सत्थं समारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा अपरिण्णाया भवंति।
एत्थ सत्थं असमारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा परिण्णाया भवंति। तं परि-
ण्णाय मेहावी णेव सयं वणस्सइसत्थं समारंभेज्जा, णेवण्णेहिं वणस्सइसत्थं
समारंभावेज्जा, णेवण्णे वणस्सइसत्थं समारंभंते समणुजाणेज्जा जस्सेते

૩ સ્લાતિ [સ્લાનતાંગચ્છતિ]

શરીર વધે છે તેમ જ પળ વધે છે; જેમ શરીરમાં ચિત્ત છે તેમ વનસ્પતિને પણ ચિ-
ત્ત છે; ^૧ જેમ શરીર કપાયું થકું સૂકે છે તેમ જ પળ સૂકે છે; જેમ શરીરને આહાર
ર સ્વપ્ને છે તેમ એને પણ આહાર સ્વપ્ને છે; જેમ શરીર અનિત્ય છે; તેમ જ પળ અ-
નિત્ય છે; જેમ શરીર અશાશ્વત્ એટલે પ્રતિક્ષણ વદલતું છે તેમ જ પળ તેવીજ છે;
જેમ શરીર વધે ઘટે છે તેમ જ પળ વધે ઘટે છે; અને જેમ શરીર અનેક વિકાર
પામેછે તેમ જ વનસ્પતિ પણ અનેક વિકાર પામી શકે છે; યાદે વનસ્પતિ સજી-
વ છે. (૪૪)

જે વનસ્પતિનો સમારંભ કરતાં થકાં અનેક આરંભ લાગેછે. જે તેનો સમારંભ
ન કરે તેને કશો આરંભ લાગતો નથી. એવું જાણીને બુદ્ધિમાન પુરુષે જાતે વનસ્પ-
તિની હિંસા ન કરવી, વીજા પાસે ન કરાવવી, અને તેના કરનારને રુઠું નાહિ મા-

૧ જે માટે ધાવડી-રીસમગી વિગેરે ફાડોનો સ્થાપ તથા પ્રવોધ કરમાર્ણ
પ્રફાલિત થવું જોવામાં આવેછે કેદલાક ફાડો પોતાની પાડોથી નિધાનને વીંટી રા-
સે છે. વકુલ્લનું ફાડ દારુના કોગળા છાંદવાથી ફળે છે. इत्यादि ए वावतना च-
णा द्रष्टांतो છે.

સે તં સંબુઝ્ઝમાણે આયાણીયં સમુઢાણ સોચ્છા ભગવઓ, અણગારાણં વા અંતિણ; ઇહ મેગેસિં ણાયં ભવઈ—એસ ચલુ ગંથે, એસ ચલુ મોહે, એસ ચલુ મારે, એસ ચલુ ણરણ । ઇચ્છત્યં ગઢિણ લોણ; જમિણં વિરુવરુવેહિં તસકાયસમારંભેણ તસકાયસત્યં સમારંભમાણે અણ્ણે અણેગરુવે પાણે વિહિંસંતિ । (૫૧)

સે બેમિ—અપ્પેગે અચ્ચાણ^૧ હણંતિ, અપ્પેગે અજિણાણ વહંતિ, અપ્પેગે મંસાણ વહંતિ, અપ્પેગે સોણિતાણ વહંતિ, અપ્પેગે હિયયાણ વહંતિ, એવં પિત્તાણ, વસાણ, પિચ્છાણ, પુચ્છાણ વાલાણ, સિંગાણ, વિસાણાણ, દંતાણ, દાઢાણ, નહાણ, ણ્હારુણીણ, અઢ્ઢીણ, અઢ્ઢિમિંજાણ, અઢ્ઢાણ, અણઢ્ઢાણ, અપ્પેગે હિંસિસુ મેત્તિ વા વહંતિ, અપ્પેગે હિંસંતિ મેત્તિ વા વહંતિ, અપ્પેગે

૧ અર્ચાર્થ [શરીરાર્થ]

એમ જાણીને ભગવાન અથવા તેમના મુનિઓ પાસેથી તત્ત્વ સાંભળીને આદરણીય વસ્તુને ગ્રહણ કરનારા પુરુષો એવું જાણતા રહે છે કે એ ત્રસકાયની હિંસા ચરેચર કર્મ વંધની હેતુ છે, મોહની હેતુ છે, મરણની હેતુ છે, તથા નરકની હેતુ છે, તેમ છતાં લોકો વિચયગૃહ વનેલા છે, જેથી તેઓ વિચિત્ર આરંભાથી ત્રસ જીવો તથા તેના સંબંધે રહેલ સ્થાવર જીવોની હિંસા કરતા રહે છે. (૫૧)

(ત્રસ જીવોની હિંસાના હેતુઓ.)

કેટલાએક લોકો જાનવરોના શરીરનો ભોગ આપવા માટે તેને મારે છે. કેટલાએક તેના ચામડા માટે મારે છે. કેટલાએક તેના માંસ માટે મારે છે. એમ કેટલાએક લોહીના ઘાટે, કેટલાએક હૃદયના ઘાટે, કેટલાએક પિત્ત ઘાટે, વસાઓ^૧ ઘાટે, પીછાં ઘાટે, પૂંછડી ઘાટે, વાઝ માટે, શિંગડા માટે, દાઢાઓ માટે, નસ માટે, નાડીઓ ઘાટે, હાડકાં ઘાટે, ચરવી માટે, એમ અનેક સ્થાનો માટે તેને મારે છે. કેટલાએક નિઃશ્વસોજન યાત્ર ગમ્મત ચાતર જીવ હિંસા કરે છે. કેટલાએક “આપણને એણે માર્યું હતું” એવું વિચારીને તેને મારે છે. કેટલાએક “આપણને એ મારે છે”

શરીરના અંદરની રોગો જે રૂ પીંજવાના મજબૂત તાંતણા તરીકે વપરાય છે તેમના માટે.

हिंसिस्संति मत्ति वा व्हंति । [५२]

एत्थ सत्थं समारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा अपरिण्णाया भवंति ।
एत्थ सत्थं असमारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा परिण्णाया भवंति । [५३]

तं परिण्णाय मेहावी णेव सय तसकायसत्थं समारंभेज्जा, णेवण्णेहिं
तसकायसत्थं समारंभावेज्जा, णेवण्णे तसकायसत्थं समारंभंते समणुजाणे—
ज्जा, जस्से ते तसकायसत्थसमारंभा परिण्णाया भवंति से हु सुणी परिण्णाय
कस्मे त्ति वेमि । [५४]

[सप्तम उद्देशः]

पहू एजस्स^२ दुगंछणाए^३ आयंकदंसी अहियं—ति नच्चा ।

२ [एजः कंपमानः सचवायुः] ३ [आसेवन परिहारे]

एम धारी तेने यारे छे अने केटलाएक “आपणेने ए मारणे” एम विचारी तेने
मारे छे. (५२)

ए त्रसकायनो समारंभ करता अनेक आरंभ लागे छे अने तेहुं रक्षण करता
कशो आरंभ लागतो तयी. (५३)

एम जाणी बुद्धिमान् पुरुषे जाते त्रस जीवोनी हिंसा न करवी, बीजा पासे
न कराववी, तथा करनारने अनुयाति पण नहि आपवी. जेणे ए रीते त्रसकायनी
हिंसा अहितकर्त्ता जाणी त्यक्त करी होय तेज मुनि जाणवो, एम हुं कहुंछुं. (५४)

सातमो उद्देश.

(वायुकायनी हिंसानो परिहार)

जे हिंसाने अहित करनारी जाणी, वायुकायनी हिंसाने दुःख देबारी जाणे

જે અજ્ઞત્યં જાણઈ, સે બહિયા જાણઈ; જે બહિયા જાણઈ, સે અજ્ઞત્યં જાણઈ । એયં તુલ-મન્નેસિ । ઇહ સતિગયા દવિયા^૧ ણાવકંચંતિ જી-વિહં^૨ । (૫૫)

લજ્જમાણા પુઠો, પાસં, “અણગારા મોર્તિ” એગે પવયમાણા; જમિણં વિરુવરુવેહિં સત્યેહિં વાઝકમ્મસમારંભેણં વાઝસત્યં સમારંભમાણે અણ્ણે અણેગરુવે પાણે વિહિંસઈ । (૫૬)

તત્થ ચલુ ભગવયાં પરિણ્ણા પવેહ્યા । ઇમસ્સચેવ જીવિયસ્સ પરિવંદ્ગમાણણપૂયણાણ, જાહમરણમોયણાણ દુક્ખપહિધાયહેહં, સે સય્યેવ વાઝસત્યં સમારંભતિ, અન્નેહિં વાઝસત્યં સમારંભાવેતિ, અન્ને વા વાઝસત્યં સમારંભંતે સમણુજાણતિ; તં સે અહિયાણ, તં સે અબોહિણ ।

[૫૭]

૧ [દ્રવઃ સંયમ સ્તદ્વંતઃ] ૨ [વાયુ કાયોપમર્દેન ઇતિ શેષઃ]

છે તે તેની હિંસાનો પરિહાર કરી શકે છે. જે આત્માની અંદરની વાતને જાણે છે તે બાહરની વાત (પણ) જાણે છે, ને જે બાહરની વાત જાણે છે તે અંદરની વાતને (પણ) જાણે છે. એ વે વાત સરસ્વી રહેલી છે એમ સમજવું. માટે અહીં જે શાંતિમાં મગ્ન સંયમિ પુરુષો હોય છે તેઓ (વાયુકાયની હિંસાવડે) જીવવાને નથી चाहता. (૫૫)

હિંસાથી શરમાતા કેટલાએક વોલે છે કે “અમે અણગાર છીએ,” પણ તે તેમનું વોલવું વ્યર્થ છે કેમકે જુઓ, તેઓ વિચિત્ર શક્તિથી વાયુકાય તથા અન્ય અનેક જીવોની હિંસા કરતા રહે છે. [૫૬]

આ સ્થળે ભગવાને સરસ રીતે સમજણ આપેલી છે કે લોકો આ ક્ષણિક જીંદગીના, કીર્તિ, માન, તથા ઉદર નિર્વાહાર્યે, જન્મ મરણથી મુક્ત થવા માટે, તથા દુઃખને દૂર કરવા માટે જાતે વાયુકાયની હિંસા કરે છે, વીજા પાસે કરાવે છે, અને કરનારને રુઢું માને છે. પણ એ પ્રવૃત્તિ તેને અંતે અહિતકર્તા તથા અજ્ઞાન વ-
ચારનાર થવાની. (૫૭)

સે તં સંબુજ્ઞમાણે આયાળીયં સમુદ્રાણ સૌચ્ચા ભગવઓ, અળગા-
રાળં વા અંતિણ; ઇહ મેગેસિં ણાયં ભવતિ—એસ યલુ ગંથે, એસ યલુ
મોહે, એસ યલુ મારે, એસ યલુ ણણે । ઇચ્ચત્યં ગઢિણ લાણ; જમિણં
વિરુવરુવેહિં સત્થેહિં વાડકમ્મસમારંભેણં વાડસત્યં સમારંભમાણે અન્ને અ-
ળેગરુવે પાળે વિહિંસતિ (૫૮)

સે બેમિ—સંતિ સંપાદિમા પાળા આહચ્ચ સંપંયંતિ ય । ફરિણં ચ
ચલુ પુઢા ણ્ણે સંઘાય માવજ્ઞંતિ । જે તત્થ સંઘાય માવજ્ઞંતિ, તે તત્થ
પરિયાંવિજ્ઞંતિ, જે તત્થ પરિયાવિજ્ઞંતિ સે તત્થ ઉદ્ધાયંતિ । [૫૯]

એત્થ સત્યં સમારંભમાણસ્સ ઇચ્ચેતે આરંભા અપરિણાયા ભવંતિ
એત્યં સત્યં અસમારંભમાણસ્સ ઇચ્ચેતે આરંભા પરિણાયા ભવંતિ । [૬૦]

તં પરિણાય મેહાવી ણેવ સયં વાડસત્યં સમારંભેજ્ઞા, ણેવન્નેહિં
વાડસત્યં સમારંભાવેજ્ઞા, ણેવન્ને વાડસત્યં સમારંભંતે સમણુજાણેજ્ઞા । જ-
સેતે વાડસત્યસમારંભા પરિણાયા ભવંતિ, સે હુ મુળી પરિણાયકમ્મેષિ
બેમિ । [૬૧]

એમ જાણીને જેઓ ભગવાન્ અથવા તેમના મુનિઓ પાસેથી તત્ત્વજ્ઞાન પામી
આદરણીય વસ્તુ અંગીકાર કરે છે તેઓ જાણતા રહે છે કે એ વાયુકાયની હિંસા,
કર્મવંધ—મોહ મરણ—તથા નરકની હેતુ છે. એમ છતાં લોકો વિકલગ્રહ થઈ તે વાયુ-
કાયને વિવિધ આરંભોથી જાતે મારે છે, વીજા પાસે મરાવે છે, અને મારનારને અ-
નુમતિ કરે છે. [૬૨]

હું કહું છું કે એ વાયુકાયની સાથે પણ સંપાતિમ જીવો છે. તેઓ ફકટા થઈ
વાયુની અંદર પડે છે. અને વાયુની હિંસા કરતાં તે પણ પીડાય છે. [૬૩]

માટે વાયુકાયની હિંસા કરતાં અનેક આરંભ લાગે છે અને તેની હિંસાનો
પરિહાર કરતાં કશો આરંભ લાગતો નથી. [૬૪]

એમ જાણી બુદ્ધિમાન્ પુરુષે જાતે વાયુકાયની હિંસા ન કરવી, વીજા પાસે-
થી ન કરાવવી, અને કરનારને રુઢું પણ નાહિ માનવું. એ રીતે જેને વાયુકાય
સંવંધી સમારંભની સ્વરી સમજ હોય તેજ હિંસાપરિહાર કરનાર મુનિ જાણવો. (૬૫)

પ્રત્યંપિ જાણ ઉવાદીયમાણા, જે આયારે ન રમંતિ, આરંભમાણા
વિણયં વયંતિ, છંદોવળીયા, અજ્ઞોવવળા. આરંભસત્તા પકરેંતિ સંગં । (૬૨)

સે વસુમં સવ્વસમળ્લાગયળ્લાળેળં અપ્પાળેળં અકરળિજ્જં પાવંક-
મ્મં ણો અન્નેસિ । (૬૩)

તં પરિળ્લાય મેહાવી ણેવ સયં છજ્જીવળિકાયસત્થં સમારંભેજ્જા,
ળેવન્નેહિં છજ્જીવળિકાયસત્થં સમારંભવેજ્જા, ણેવન્ને છજ્જીવળિકાયસત્થં
સમારંભંતે સમળ્ણજાળેજ્જા, । જસેતે છજ્જીવળિકાય સત્થસમારંભા પરિળ્લાયા
ભવંતિ, સે હુ મુળી પરિળ્લાયકમ્મેત્તિ વેમિ । [૬૪]

ઉપસંહાર.

જેઓ આવા આચારમાં નથી રમતા, અને આરંભ કરતા થકા પણ “અમારું
સંયમ છે” એમ વોલે છે, તથા સ્વેચ્છાચારી થઈ આરંભમાં તટ્થીન થઈ રહે છે તેઓ
આઠે કર્મ વાંધે છે. (૬૨)

માટે સંયમી પુરુષે સર્વ રીતે સમજવાન થઈને ન કરવા લાયક પાપ કર્મને
કદાપિ નહિ ઇચ્છવું. (૬૨)

એમ જાણીને બુદ્ધિમાન પુરુષે જાતે છકાયની હિંસા ન કરવી, વીજા પાસે
ન કરાવવી, અને તેના કરનારને રૂઢા પણ નહિ માનવા. એ રીતે જેને એ છકાયના
આરંભની પૂર્ણ માહિતી હોય તેજ આરંભત્યાગી મુનિ જાણવો. (૬૪)

લોકવિજય નામકં દ્વિતીયમધ્યયનમ્

[પ્રથમ ઉદ્દેશઃ]

જે ગુણે, ^૧ સે મૂલદ્વાણે ^૨ । જે મૂલદ્વાણે, સે ગુણે । इति સે ગુણદ્વી મહતા પરિયાવેણં વસે પમત્તે, તંજહા—માયા મે, પિયા મે, ભાયા મે, મઙ્ગળી મે, મજ્જા મે, પુત્તા મે, ધૂયા મે, સુન્હા મે, સાહિ—સયણ—સંગંથ^૩—સંથુયા મે, વિવિત્તોવગરણ—પરિયટ્ટણ^૪—ભોયણચ્છાયણં મે, ઇચ્ચત્થં ગઢિણ લોણ વસે પમત્તે । (૬૫)

૧[ગુણાઃ ત્રિષયાઃ] ૨ (મૂલં સંસારસ્તસ્ય સ્થાનં કારણં) ૩ (સ્વજનસ્યાપિ સ્વજનઃ) ૪ દ્વિગુણત્રિગુણી કરણં પરિવર્તનં

અધ્યયન વીજું.

લોકવિજય.

પહેલો ઉદ્દેશ.

(માતાપિતા વગેરે લોકને જીતી સંયમ પાલ્લવો.)

જે વિષયો છે તે સંસારના હેતુ છે, અને જે સંસારના હેતુ છે તે વિષયો છે. માટે વિષયાર્થી હોય છે તે પ્રમાદી વની વધુ દુઃખ પામતા રહે છે. તે એ રીતે કે,—મારી મા, મારો વાપ, મારો માઝ, મારી વેન, મારી સ્ત્રી, મારા પુત્રો, મારી પુત્રી, મારા મિત્ર, મારા સગાં, મારા સંવાંધે, મારા સાધનો, મારી દોલત, મારું સ્વા-નપાન, અને મારાં વસ્ત્ર એવી અનેક પંચાતોમાં ફસી પડેલા લોકો મરણપર્યંત ગાફલ થઈ આરંભ કરતા રહે છે. (૬૫)

અહોય રાઓ પરિયપ્પમાણે, કાલાકાલસમુદ્ઘર્ષ, સંજોગદ્વી, અદ્વાલેશી
આલુપે, સહસાકારે, વિણિવિદ્વચિત્તે એત્થ, સત્થે પુણો પુણો^૧ । [૬૬]

અપ્પં ચ સ્વલુ આઉયંં ઇહ મેગેસિં માણવાણં; તંજહા સોયપરિ-
ણ્ણાણેહિં પરિહાયમાણેહિં, ચક્કુપરિણ્ણાણેહિં પરિહાયમાણેહિં, ઘાણપરિણ્ણાણે-
હિં પરિહાયમાણેહિં, રસણપરિણ્ણાણેહિં પરિહાયમાણેહિં, ફાસપરિણ્ણાણેહિં
પરિહાયમાણેહિં, અભિક્કંતં ચ સ્વલુ વયં સંપેહાણ, તઓ સે ઇગયા મૂઢ-
ભાવં જણયતિ । (૬૭)

જેહિં વા સદ્ધિં સંવસતિ, તેવિણં ઇગયા ણિયગા પુવ્વં પરિવ્વયંતિ ।
સો વા તે ણિયમે યચ્છા પરિવેજ્જા । ણાલં તે તવ તાણાણ વા, સરણાણ
વા । તુમંપિ તેસિં નાલં તાણાણ વા, સરણાણ વા । સે ણ હાસાણ, ણ કિ-
હ્હાણ, ણ રતીણ, ણ વિભૂસાણ । (૬૮)

૭ પ્રવર્તત ઇતિશેષ:

તથા તેના માટે રાત દિવસ ચિંતા કરતા થકા, કાઠ અકાઠની કરી પણ
દરકાર નહિં ધરતાં, કુટુંબ પરિવાર તથા ધનમાં લુબ્ધ વલી, વિષયમાંજ ચિત્ત ધરતા
થકા નિર્ભયપણે લૂંટફાટ મચાવવા મંડી પડે છે અને અનેક પ્રકારે છકાયની
હિંસા કરતા ફરે છે. [૬૬]

મનુષ્યનું આયુ ઘણું ટૂંકું છે. તેના દરમ્યાન જરા આવતાં શ્રોત્ર, ચક્ષુ,
ધ્રાણ, રસના અને સ્પર્શેન્દ્રિયનું જ્ઞાન ઘટતું જાય છે. વૃદ્ધાવસ્થા જોઈને તે વચ્ચે તે
પ્રાણી દિગ્મૂંઢ થતી જાય છે. [૬૭]

વઠ્ઠીં જિની સાથે તે વસે છે તેજ વૃદ્ધાવસ્થામાં તેની નિંદા કરવા માંડે છે,
અથવા તે પોતે પોતાનાં કુટુંબીઓને નિંદવાં માંડે છે. માટે હે જીવ, તે કુટુંબ તને
વચાવનાર કે આશ્રય આપવા સમર્થ નથી. એમ વૃદ્ધાવસ્થામાં હાસ્ય, ક્રીડા, મોજ-
શોખ અને શણગાર એ સર્વને માટે પુરુષ અયોગ્ય બને છે. [૬૮]

इच्चैवं समुद्रिण अहोविहाराए १ अंतरं २ च खलु इमं संपेहाए
धीरो मुहुत्तमपि णो पमायए । वओ अच्चैइ जोच्चणं च । [६९]

जीविए इह जे पमत्ता । से हंता, छेत्ता, भेत्ता, लुंपित्ता, विलुंपित्ता,
उद्वेत्ता, उत्तासइत्ता, अकडं करिस्सायित्ति सत्तणमाणे । (७०)

जेहिं वा सद्धिं संवसति ते वा णं एगया णियगा पुर्व्वि पोसंति,
सो वा ते णियगे पच्छा पोसेज्जा । णालं ते तव ताणाए वा, सरणाए वा ।
तुमंयि तेसिं णालं ताणाए वा, सरणाए वा । [७१]

उवादियसेसेण ३ वा संणिहिंसंणियओ कज्जति इह मेगेसिं असंजत्ता-
णं भोयणाए । तओ से एगया रोगसमुप्पाया समुप्पज्जंति । (७२)

जेहिं वा सद्धिं संवसति ते वा णं एगया णियगा पुर्व्वि परिहरंति

१ (यथोक्तसंयमानुष्ठानाय) २ (अवसरं) ३ (उपभुक्तशेष-
णेत्यर्थः)

एમ જાણી બુદ્ધિમાન્ પુરુષ આ અવસર પામીને સંયમ માટે તરત ઉજ્જાલ
થાય છે અને ઘડીભર પળ પ્રમાદ કરતો નથી. જે માટે વય્ર અને યૌવન ધસારાવંધ
ચાલ્યા જાય છે. (૬૯)

જેઓ તેમ નથી જાણતા તેઓ અસંયમથી જીવવામાં ગાફલ થઈ રહે છે
અને તેઓ સર્વથી અધિકતા મેઢવવા માટે છકાયને મારતા, કાપતા, ફોડતા,
હૂંટતા, ઝૂંટતા, પ્રાણરહિત કરતા તથા ત્રાસ આપતા રહે છે. (૭૦)

(પળ જો તેનું નશીવ મંદ હોય છે તો કશું મળી શકતું નથી) તેથી તેઓ
કુટુંબનું પોષણ કરવાને વદલે પોતે કુટુંબથી પોષાય છે. અથવા (કદાચ તેઓને
કંઈ ધન પ્રાપ્તિ થતાં) તેઓ કુટુંબનું પોષણ કરે છે પણ (અંતે) તેઓપાનેા કોઈ
કોઈને વચાવી શકનાર નથી. તેમ તે પણ તેમને વચાવી શકનાર નથી. (૭૧)

કેટલાક અસંયતિઓ વચેલુ આહારને વીજા દિવસે खावाना માટે રાखी
મેલે છે. પણ તેમના શરીરે તેથી કોઈ વેઠા અનેક રોગો ઉત્પન્ન થાય છે. [૭૨]

અને ત્યારે તેનાં સગાં સ્નેહી વધા લાંબા થઈ વેસે છે^૧ કોઈ પણ વચાવી

પાંનેો ત્યાગ કરે છે. કલમ ૭૧ ની છેલી લીટી પ્રમાણે સમજી લેવું.

सो वा ते णियगे पच्छा परिहेरज्जा । णालं ते तव ताणाए वा, सरणाए वा, तुमंपि तेसिं णालं ताणाए वा, सरणाए वा । (७३)

एवं जाणि-तु दुक्खं पत्तेयं सायं, अणमिकंतं च खलु वयं सपे-
हाए, खणं^१ जाणाहि पंडिए [७४]

जाव सोयपण्णाणा अपरिहीणा, जाव जेतपण्णाणा अपरिहीणा,
जाव घाणपण्णाणा अपरिहीणा, जाव जीहपण्णाणा अपरिहीणा, जाव
फासपण्णाणा अपरिहीणा, इच्चेतेहिं विरूवरूवेहिं पन्नाणेहिं अपरिहीणेहिं
आयुं^२ सम्मं समणुवासेज्जसिद्धि बेसि । [७५]

[द्वितीय उद्देशः]

अरइं आउट्टे^२ से मेहावी ; खणंसि मुक्के । [७६]

१ (अवसरं) २ आवर्त्तत (निवर्त्तयेत्)

शक्तो नथी. तेम हे असंयतिओ तमे पण तेमनाथी मोढा के बहेला लांवा थइ
वेसनार छो, ने तेमने बचावी शक्नार नथी. [७३]

ए रीते दरेक जीवना सुख दुःख जूदा जूदा सेहवानां जाणीने तथा हजु
पोतानी वय कायम रहेली जाणीने हे पंडित आ अवसर ओळख. (७४)

ज्यां लगी श्रोत्र, चक्षु, घ्राण, रसना, तथा स्पर्शेंद्रियनी विज्ञान शक्ति मंद
नथी पडी तेना दरम्यान तुं तारुं आत्मार्थ सिद्ध करी ले. [७५]

बीजो उद्देश.

[अरति टाळी संयममां दृढ रहेवुं]

बुद्धिमान् पुरुषे संयममां अरति थवी दूर करवी, एम कर्माथी घणाज अ-
ल्पकाले मुक्त भवाय छे. (७६)

अणणाए पुठ्ठावि एगे णियदंति मंदा मोहेण पाउडा^१ । [७७]

“अपरिगंहा भविस्सामो” समुद्राए लद्धे कामे अभिगार्हेति, अणणाए मुणिणो, पडिलेहंति, एत्थं मोहे पुणो पुणो सण्णा, णो, पाराए । (७८)

विमुत्ता हु ते जणा, जे जणा परिगामिणो लोभं अलोभेण दुर्गल्लमाणे लद्धे कामे णाभिगाहइ, विणावि लोभं निक्खम्म एस अकम्मं जाणाति पासति । पडिलेहाए णावकंखति, एस अणगारेत्ति वुच्चति । (७९)

अहोयराओ परतिप्पमाणे, कालाकालसमुद्राइ, संजोगट्ठी, अट्ठालोभी आलुपे, सहसाकारे, विणिविट्ठचित्ते एत्थ, सत्थे पुणो पुणो । (८०)

१ प्रावृताः

अज्ञानी मूढ जीवो परीसह के उपसर्ग आवतां आज्ञाथी बाहेर थइ संयमयी भ्रष्ट थता रहे छे. [७७]

“अमे अपरिग्रहीज छोए” एम बोली केटलाएक दीक्षित थया थका पण आज्ञाथी बाहेर थइ मुनिना बेपने लजवता थका मळता काम सेवता रहे छे तथा ते भेलववाना उपयोगमां मच्या रही वारंवार मोहमां बुड्या रहे छे तेओ नथी आ पार, के नथी पेले पार. ^१ [७८]

खरेखर तेज पुरुषो विमुक्त २ जाणवा जेओ संयमने सदा पाळता रहे छे. जे पुरुष निर्लोभ थइ लोभने धिक्कारी कहाडी मळता कामभोगने इच्छे नहि, अधवा जे मूळथीजें लोभने निर्मूळ करी दीक्षित थाय ते कर्मरहित वनी सर्वज्ञ सर्वदर्शी थाय माटे एम विचारिने जे लोभने इच्छे नहि ते अणगार कहेवाय छे. (७९)

अज्ञानी जीवो रात दीवस दुःखी थता थका, काळ अकाळनी दरकार नहि धरतां, स्त्री अने घनना लोभी वनी बगर विचारे वारंवार अनेक आरंभ करता रहे छे. [८०]

१ एटले के नथी मुनी अने नथी गृहस्थ. २ त्यागी.

સે આય^૧ બલે ૧, સે ણાઇબલે ૨, સે સયણબલે ૩, સે મિત્તબલે ૪, સે પેચ્ચબલે ૫, સે દેવબલે ૬, સે રાયબલે ૭, સે ચોરબલે ૮, સે અતિ-
હિબલે ૯, સે કિયણબલે ૧૦, સે સમણબલે ૧૧, ઇચ્છેતેહિં વિરુવરુવેહિં
કજ્જેહિં દંડસમાયાણં સંપેહાણ મયા કજ્જતિ । પાવમોક્કલોત્તિ મણ્ણમાણે ।
અદુવા આસંસાણ । (૮૧)

તં પરિન્નાય મેહાવી, ણેવ સયં એહિં કજ્જેહિં દંડં સમારમ્ભેજ્જા, ણે-
વ્વણ્ણં એહિં કજ્જેહિં દંડં સમારમ્ભાવિજ્જા, એહિં કજ્જેહિં દંડં સમારમંતેવિ
અન્ને ણો સમણુજાણેજ્જા । (૮૨)

એસ મગ્ગે આરિણ્ણિં પવેદિણ । જહેત્થ કુસલે ણોવલ્લિપ્પિજ્જાસિત્તિ
વેમિ । (૮૩)

૧ આત્મવલાર્થે. ૨ અસકૃત્ (પુનઃ પુનઃ).

આત્મવલ્, ^૧ જાતિવલ્, સ્વજનવલ્, મિત્રવલ્, પ્રેત્યવલ્, ^૨ દેવવલ્, રાજવલ્,
ચોરવલ્. ^૩ અતિથિવલ્, કૃપણવલ્, ^૪ તથા શ્રમણવલ્ની પ્રાપ્તિ માટે અથવા પાપસ-
યના માટે અથવા આગંસાથી ^૫ લોકો અનેક આરમ્ભમાં પ્રવર્તે છે. (૮૧)

માટે બુદ્ધિમાન્ પુરુષે એ કામો માટે જાતે પણ હિંસા નહિ કરવી, વીજા પાસે
પણ હિંસા નહિ કરાવવી, અને કરનારને પણ રુઢું નહિ માનવું. [૮૨]

એ માર્ગ આર્યોણ (તીર્થંકરોણ) વતાવ્યો છે. માટે ચતુર પુરુષોણ જેમ પોતા-
નો આત્મા કર્મથી ન લેપાય તેમ વર્તવું. [૮૩]

૧ શરીર વલ્. ૨ ભવાંતરે જતાં થતું વલ્. ૩ ચોરો મને મદદ આપશે તે.
૪ મિશ્રકુતું વલ્ મને થશે. ૫ ભવાંતરમાં તે વસ્તુ મલ્લવાની ઇચ્છાથી.

[તૃતીય ઉદ્દેશ:]

સે અસઈ^૧ ઉચ્ચગોણ, અસઈ નીયાગોણ। ગોહીણે ગો અતિરિત્તે, ગો પીહણ
ઇતિસંસ્વાણ કે ગોયાવાદી, કે માણાવાદી, કંસિ વા ણો ગિજ્ઞે^૨ । (૮૪)

તમ્હા પંડિણ ગો હરિસે, ગો કુપ્પે, ભૂણહિં જાણ, પાડિલેહ સાતં
સમિતે ણ્યાણપસી^૩ તંજહા—અંધત્તં, બહિરત્તં, મૂયત્તં, કાણત્તં, કુંટત્તં,
સ્વૂજ્જત્તં^૪, વડહત્તં, સામત્તં, સબ્બલત્તં, સહપમાણં અણેગારૂવાઓ જોણીઓ
સંધાતિ, વિરૂવરૂવે ફાસે પડિસંવેદેહ । [૮૫]

સે અબુજ્ઞમાણે હતોવહતે જાહમરણમણુપરિયદ્દમાણે । (૮૬)

૧ અસકૃત્ [પુનઃ પુનઃ] ૨ ગૃહ્યચેત. ૩ એતદનુદર્શી. ૪ કુબ્જત્વં.

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

(માનને ટાલવું તથા ભોગમાં રક્ત ન થવું)

જીવ ઘણીવાર ઝંચ ગોત્રમાં^૧ ડૂપજેલો છે. અને ઘણીવાર નીચગોત્રમાં ડૂ-
પજેલો છે. એમાં કર્શી ન્યૂનતા કે અધિકતા નથી. માટે કોઈ પણ જાતનો ગર્વ
નહિ કરવો. આવું સમજતાં કોણ પોતાના ગોત્રનો ગર્વ કરશે અથવા માન ધરશે અ-
થવા ગૃહ થશે ? [૮૪]

માટે બુદ્ધિમાન પુરુષે હર્ષ કે રોષ નહિ કરવો. વધા જીવોને સુખ પ્રિય છે
એમ જાણી સમિતિવંત થઈ વિચારવું. આ પ્રમાણે જીવ પોતાના પ્રમાદથીજ આંધળા-
પણું, વહેરાપણું, મુંગાપણું, ટંઢાપણું, કુવડાપણું, વાંકાપણું, કાલાપણું, તથા કાવરા-
પણું [વિગેરે] પામે છે, અનેક યોનિયોમાં જન્મ ધરે છે અને ભયંકર દુઃખો વેઠે
છે. [૮૫]

અજાણ જીવ રાગથી ગ્રસ્ત તથા અપયશંવત થયો થકો જન્મ મરણમાં ફ-
સતો રહે છે. [૮૬]

૧ ઝંચ કુલમાં.

જીવિયં પુઠો પિયં ઇહ સેગેસિં માણવાણં સ્વેત્તવત્થુમમાયા
માણાણં । [૮૭]

આરત્તં, વિરત્તં, મણિકુંડલં, સહહિરણ્ણેણ ઇત્થિયાઓ પરિગિજ્ઞ ત-
ત્થેવ રત્તા । (૮૮)

“ ન ઇત્થં તપો વા, દમો વા, ણિયમોવા, દિસ્સતિ ” સંપુણ્ણં
બાલે જીવિઉકામે લાલપ્પમાણે મુઠે વિપ્પરિયાસ—મુવેતિ । (૮૯)

ઇળમેવ ણાવકંઠ્ઠં, જે જણા ધુવચારિણો; જાતીમરણં પરિન્નાય
ચરે સંકમણે દઢે । (૯૦)

ણત્થિ કાલસ્સણાગમો । (૯૧)

સવ્વે પાણા પિયાડયા, સુહસાયા, દુક્કલ્લપડિકૂલા, અપ્પિયવહા,
પિયજીવિણો, જીવિઉ કામા । (૯૨)

સવ્વેસિં જીવિયં પિયં । [૯૩]

ક્ષેત્ર તથા વસ્તુમાં મમત્વાન્ દરેક પ્રાણિને જીવવું ઘણું પ્રિય લાગે છે. (૮૭)
[તેવા વાઠજીવો] રંગેરંગી વસ્ત્ર, મણિ, આભરણ, હિરણ્ય, અને સ્ત્રીઓ પા-
મીને તેમાંજ આસક્ત થઈ રહે છે. (૮૮)

એવા સંપૂર્ણ વાઠ અને મૂઢ બનેલા જીવો વિપર્યાસ પામીને નિર્ભયપણે
જીવવા ચહાતા થકા આ રીતે વક્ષે છે કે, “ આ જગતમાં યમ કે નયમ-
કશા કામના નથી. ” [૮૯]

પણ જે પુરુષો આચારવંત છે તેઓ તેમ જીવવા નથી ચહાતા. તેઓ
તો જન્મ મરણ થતાં જાણી સંયમ પાઠવામાં જ ઉજ્જ્વાલ રહે છે, [૯૦]

મોતનો કંઈ ભરોસો નથી. (૯૧)

વધા જીવો લાંબી આવરદાને તથા સુખને ચાહે છે, અને જીવવા માગે
છે મરણ અને દુઃખ વધાને અપ્રિય લાગે છે. [૯૨]

જીવવું વધાને પ્રિય લાગે છે. (૯૩)

તં પરિગિજ્ઞા દુપયં ચતુષ્પયં અભિજુંજિયા ણં, સંસંચિયા ણં, તિ
ધેણ જાવિ તત્થ મત્તા ભવઈ અપ્પા વા બહુગા વા, સે તત્થ ગઢિણ ચિ-
ઈ, ભોયણાણ [૯૪]

તઓ સે ઇગંયા ત્રિવિહં પરિસિદ્ધં સંભૂયં મંહોવગરણં ભવતિ । તંપિ
સે ઇગંયા દાયાદા વિભયંતિ, અદત્તાહારા વા સે અન્નહરંતિ, રાયાણો વા સે
વિલુંપંતિ, ણસ્સતિ વા સે, વિણસ્સતિ વા સે, અગારદાહેણ વા સે દગ્ગ-
ઈ [૯૫]

इति से परस्सद्वाणं कूराइं कम्माइं बाले पकुव्वमाणे तेण दुक्खेण
भूढे विप्परियासमुवेति । [९६]

मुणिणा हु एयं पवेइयं । [९७]

अणोहतरा^१ एते, णय ओहं तरिणिए । अतीरंगमा एते, णय ती^२

૧ (ઓઘઃ કર્મરૂપઃ પ્રવાહ સ્તં ન તરંતીત્યનોઘતરાઃ)

જીવહું પ્રિય હોવાથી જે લોકો દ્વિપદ તથા ચતુષ્પદને રાક્ષીને દ્રવ્ય
સંચય કરતાં થકા જે કંઈ થોડું કે ઘણું સ્વાદા પીવા માટે ધન એકતું કર-
છે તેમાં મન વચન કાયાથી ગૃહ થતા રહે છે. [૯૪]

વચ્ચતે તેમના પાસે ઘણોજ વધતો દ્રવ્ય ખંડોલ એકટો થઈ જાય છે.
પણ એતે તેને ખાયાતો વેહેંચે છે, અથવા ચોરો ચોરી જાય છે, યા રાજા
હુટી લે છે, યા વ્યાપાર વિગેરેમાં નાશ થાય છે, યા અગ્નિથી વળી જાય
છે. (૯૫)

एष वीजाओना माटे ते अज्ञान प्राणीओ कूर कर्म करतां थका तेनां
दुःख जाते भोगवतां विपर्यास पावै छे [९६]

आ वहुं मुनिए (वीर प्रभुए) जणावेहुं छे. [९७]

परतीर्थीओ के पासत्याओ^२ संसारनो प्रवाह तरां शकवाना नहीं, तथा

१ सुख इच्छता थका दुःख पावै छे. २ नवळा आचारवाळा वેશધારીઓ.

ગમિત્તાણ । અપારંગમા ઇતે, ણય પારં ગમિત્તાણ । [૯૮]

આયાણિજ્જં ચ આયાય, તંમિ ઠાણે^૧ ણ ચિદ્દુઢ, વિતથં પપ્પડ્ધે-
યન્ને, તંમિ ઠાણંમિ^૨ ચિદ્દુઢ । (૯૯)

ઉદેસો^૩ પાસગાસ્સ ણત્થિ । (૧૦૦)

બાલે પુણ ણિહે^૪ કામસમણ્ણે અસામિતદુક્ખે દુક્ખાણમેવ આવટ્ઠં
અણુપરિયદટ્ઠત્તિ બેમિ । ૧૦૧

ચતુર્થ ઉદ્દેશ :

તતો સે ઇગયા રોગસમુપ્પાયા સમુપ્પજ્જતિ । ૧૦૨

૧ (સંયમ રુપે) ૨ [અસંયમરુપે] ૩ [આજ્ઞા] ૪ સિંહઃ
[રાગી]

તેના તીર કે પારને પામી શકવાના નથી. (૯૮)

જેઓ સંયમ લઈ પાછા સંયમમાં નથી રહી શકતા તે અજાણ જીવો
અસત્ય ઉપદેશ પામીને અસંયમમાં રહે છે. [૯૯]

તત્ત્વ સમજનારને કંઈ કહેવું જરૂરનું નથી. (કારણ કે તે સમજી હોવાથી
પોતે સીધે માર્ગે ચાલ્યો જાય છે (૧૦૦)

પણ જે બાઝ હોય છે તે વિષયોમાં રક્ત બની તેમને સેવન કરતો
શ્વકો દુઃખો વધારીને દુઃખોનાજ ચક્રમાં રસ્થડે છે. (૧૦૧)

ચોથો ઉદ્દેશ.

[ભોગોથો રોગો થાય છે.]

પછી^૧ તેને કર્મ ઉદય આવતાં રાગો ઉત્પન્ન થાય છે, (૧૦૨)

^૧ કામભોગથી કર્મવંધ, કર્મવંધથી મરણ, મરણથી નરક, નરકથી ગર્ભ તે
ગર્ભથી રોગ થાય છે.

જેહિં વા સાર્દિં સંવસતિ, તે વાળં એગયા ણિયગા પુવ્વિં પરિવયંતિ ।
સો વા તે ણિયગે પચ્છા પરિવેજ્જા । ણાલં તે તવ તાણાણ વા, સરણાણ વા
તુમંપિ તેસિં ણાલં તાણાણ વા સરણાણ વા । (૧૦૩)

જાણિ-તુ દુક્ખં પત્તેયં સાયં । (૧૦૪)

ભોગામેવ અણુસોયંતિ—ઇહ મેગેસિં માણવાણં, તિંવિહેણ, જાવિ સે
તત્થ મત્તા ભવઙ્, અપ્પા વા, બહુગાવા, સે તત્થ ગઢિણ ચિદ્ધતિ ! ભોય-
ણાણ । (૧૦૫)

તતો સે એગયા વિપ્પરિસિદ્ધં સંભૂયં મહોવગરણં ભવતિ । તંપિ સે
એગયા દાયાયા વિભયંતિ, અદત્તાહરે વા સે હરતિ, રાયાણો વા સે વિલુંપં-
તિ, ણસ્સઙ્ વા સે, વિણસ્સઙ્ વા સે, અગારદાહેણ વા સે ડઙ્ગતિ । (૧૦૬)

ઇતિ સે પરસ્સ અદ્ધાણ કૂરાણિ કમ્માણિ બાલે પકુવ્વમાણે તેણ
દુક્ખેણ મૂઢે વિપ્પરિયાસમુવેતિ । (૧૦૭)

એવે વસતે તેના સ્નેહિઓ તેને અવગણે છે યા તે તેઓને અવગણે છે
કારણ કે કોઈ કોઈને રાખનાર નથી. (૧૦૩)

દુઃખ સુખ સર્વ જૂદા જૂદા ભોગવે છે. (૧૦૪)

આ જાગૃત્માં કેટલાક જીવો મરણ લીધે પગ ભોગનીજ વાંછા ધરતા રહે
છે. તેઓને જે કંઈ થોડી કે વધી ધન પ્રાપ્તિ થાય છે તે સ્વાદા પીવા માટે તેમાં
મન વચન કાયાથી ગૃહ થઈ જાય છે. (૧૦૫)

કદાચ વધુ ધન મળે છે તો અંતે તે ધન ખાયાતો વેંચે છે, યા ચોરી ચોરી
જાય છે, યા રાજાઓ લૂંટી લે છે યા વ્યાપારમાં નાશ પામે છે, યા અગ્નિથી
બળી જાય છે. (૧૦૬)

એ રીતે તે અજ્ઞાની જીવો ધીજાના માટે કુર કર્મ કરતા થકા તેના દુઃખો
જાતે ભોગવતાં સુખ ઇચ્છતાં દુઃખમાં પડે છે. [૧૦૭]

૧ જેમકે. બ્રહ્મદત્ત જેમકે. તે. મરણની અર્ણપર તથા નરકમાં પણ “કુરુમતી
કુરુમતી” જ પોકારતો.

આસં ચ છંદં ચ વિગિંચ ધીરે । (૧૦૮)

તુમં ચેવ તં શઙ્ગમાહટુ^૧ । (૧૦૯)

જે સિયા, તેણ ણો સિયા । (૧૧૦)

ઇળમેવ ણાવબુઝ્ઝંતિ, જે જણા સોહપાઝડા । (૧૧૧)

થીલોભપવ્વહિણે તે ભો વયંતિ “ણ્યાઈં આયતેનાઈં” । (૧૧૨)

સે દુક્ખાણ, મીહાણ, મારાણ, ણરગાણ, ણરમતિરિક્ખાણ ।

(૧૧૩)

સતતં મૂઢે ધમ્મં ણામ્મિજાણતિ । (૧૧૪)

ઝડાહુ વીરે । અપ્પમાદો મહામોહે । (૧૧૫)

^૧ આહૃત્ય (સ્વીકૃત્ય) (અશુભ માદત્સે इतिशेषः)

હે ધીર પુરુષો તમારે વિવચની આશા અને ^૧લાલચથી દૂર રહેવું. (૧૦૮)

તમે જાતેજ તે આશારૂપ શસ્ય હૃદયમાં ધરી હાથે કરી દુઃખી થાઓ.

છો. [૧૦૯]

પૈશાચી યોગોપભોગ મળે છે, તેમ વચ્ચે નહિ પગ મળે. [૧૧૦]

પણ મોહવંત પ્રાણિઓ એ સમજી શકતા નથી. [૧૧૧]

સ્ત્રીઓમાં આસક્ત થયા થકા તેઓ વોલે છે, કે “એ સ્ત્રીઓજ સુખની સ્થાન છે.” [૧૧૨]

પણ સ્વર્ગ જોતાં તો તેઓ દુઃખ, મોહ, યરણ, નરક, અને તિર્યંચ ગતિના હેતુભૂત છે. [૧૧૩]

છતાં હમેશાં મૂઢ વનેલા જીવો ધર્મ જાણી શકતા નથી. [૧૧૪]

વીર પ્રભુએ મજબુતાઈથી કયું છે કે સ્ત્રીનો વિશ્વાસ મુનિએ તહિ કરવો.

(૧૧૫)

? પરાનુવૃત્તિથી વાંછ્યા.

अलं कुसलस्स पमादेणं, संति—मरणं^१ सपेहाए, भिदुरधम्मं सपेहाए । (११६)

णालं पास । अलं तवेएहि । एयं, पास मुणी? महब्भयं । (११७)

णातिवाएज्ज कंचणं । (११८)

एस वीरे पंससिए—जे ण णिविज्जति आदाणाए^२ । (११९)

“ण मे देति” ण कुप्पेज्जा, थोधं लब्धुं ण खंसए, पडिसेहिओ परिणमेज्जा^३, पडिलाभिओ परिणमेज्जा । (१२०)

एयं मोणं समणुवासिज्जासिति बेमि । (१२१)

[पंचम उद्देशः]

जमिणं विरूवरूवेहिं सत्थेहिं लोगस्स कम्मसमारंभा कज्जात,

१ (शांतिर्भरणं चेतिद्वंद्वः) २ संयमाय. ३ निवर्तत.

माटे कुशल पुरुषे अप्रमादयी मोक्ष अने प्रमादयी यतां मरण विचारीने तथा शरीरने क्षणभंगुर जाणीने प्रमाद दूर करवो. [११६]

विवयभोगयी कंड तृप्ति थती नयी, माटे ए कला कामना नयी. हे मुनि, ए कामभोगेच्छा महा भयंकर छे एम विचार. [११७]

माटे मुनिए कोइ जंतुने पीडा नहि करवी. [११८]

एवा अनमादी पराक्रमी मुनी ज वखणायेला छे, जेओ संयम पाळतां क-
शो खेद नयी पामता. [११९]

(गोचरीए जतां) कोइ नहि आपे तेना तरफ कोप नहि करवो, धाडुं न-
क्यायी तेनी निंदा नहि करवी, तेणे ना पाडयायी झट पाछा वळवुं या तेणे वोहो-
राव्या वाद पण झट पाछा वळवुं. [१२०]

[हे मुनि,] तोरे आवुं मुनित्व पाळवुं. [१२१]

पांचमो उद्देश.

(मुनिए विवयभोग त्याग करी लोकनिश्राए आहारादिक लग्ने विचारुं)

लोको पोताना माटे तथा पोताना पुत्र, पुत्री, बहुओ, नातजात, दाइ, राजा

આસં ચ છંદં ચ વિગિંચ ધીરે । (૧૦૮)

તુમં ચેવ તં શઙ્ગમાહટુ^૧ । (૧૦૯)

જે સિયા, તેણ ગો સિયા । (૧૧૦)

ઈળમેવ ણાવબુઝ્ઝંતિ, જે જળા સોહપાઝડા । (૧૧૧)

થીલોભપચ્ચહિંએ તે મો વયંતિ “એયાઈં આયતળાઈં” । (૧૧૨)

સે દુઃખાણ, મોહાણ, મારાણ, ણરળાણ, ણરળતિરિઠ્ઠાણ ।

(૧૧૩)

સતતં મૂઢે ધમ્મં ણાભિજાણતિ । (૧૧૪)

ઝડાહુ વીરે । અપ્પમાદો મહામોહે । (૧૧૫)

^૧ આહૃત્ય (સ્વીકૃત્ય) (અશુભ માદત્સે ઇતિશેષઃ)

હે ધીર પુરુષો તમારે વિષયની આશા અને ^૧જાલચથી દૂર રહેવું. (૧૦૮)

તમે જાતેજ તે આશારૂપ શય્ય હૃદયમાં ધરી હાથે કરી દુઃખી થાઓ

છો. [૧૦૯]

પૈશાચી યોગોપભોગ મઠે છે, તેમ વચ્ચે નહિ પગ મઠે. [૧૧૦]

પગ મોહવંત પ્રાણિઓ એ સમજી શકતા નથી. [૧૧૧]

સ્ત્રીઓમાં આસક્ત થયા થકા તેઓ વોલેછે કે “એ સ્ત્રીઓજ સુખની સ્થાન છે.” [૧૧૨]

પણ સ્વર્ગ જોતાં તો તેઓ દુઃખ, મોહ, મરણ, નરક, અને તિર્યચ ગતિના હેતુભૂત છે. [૧૧૩]

છતાં હમેશાં મૂઢ વનેલા જીવો ધર્મ જાણી શકતા નથી. [૧૧૪]

વીર પ્રસુણ મજબુતાઈથી કહાંછે કે સ્ત્રીનો વિશ્વાસ મુનિએ તહિ કરવો.

(૧૧૫)

अलं कुसलस्स पमादेणं, संति—मरणं^१ सपेहाए, भिदुरधम्मं सपेहाए । (११६)

णालं पास । अलं तवेएहि । एयं, पास मुणी? महब्भयं । (११७)

णातिवाएज्ज कंचणं । (११८)

एस वीरे पंससिए—जे ण णिविज्जति आदाणाए^२ । (११९)

“ण मे देति” ण कुप्पेज्जा, थोधं लब्धुं ण खंसए, पडिसेहिओ परिणमेज्जा^३, पडिलामिओ परिणमेज्जा । (१२०)

एयं मोणं समणुवासिज्जासित्ति वेमि । (१२१)

[पंचम उद्देशः]

जमिणं विरूवरूवेहिं सत्थेहिं लोगस्स कम्मसमारंभा कज्जात,

१ (शांतिर्मरणं चेतिद्वंद्वः) २ संयमाय. ३ निवर्तते.

माटे कुशल पुरुषे अप्रमादधी मोक्ष अने प्रमादधी यतां मरण विचारिने तथा शरीरने क्षणभंगुर जाणीने प्रमाद दूर करवो. [११६]

विवयभोगधी कंड तृप्ति यती नथी, माटे ए कला कामना नथी. हे मुनि, ए कामभोगेच्छा महा भयंकर छे एम विचार. [११७]

माटे मुनिए कोइ जंतुने पीडा नहि करवी. [११८]

एवा अनमादी पराक्रमी मुनी ज वखगायेला छे, जेओ संयम पाळतां क-
शो खेद नथी पामता. [११९]

(गोचरीए जतां) कोइ नहि आपे तेना तरफ कोप नहि करवो, धांडुं म-
ज्जयाधी तेनी निंदा नहि करवी, तेणे ना पाडयाधी झट पाछा वळवुं या तेणे बोदो-
राव्या वाद पण झट पाछा वळवुं. [१२०]

[हे मुनि,] तोरे आवुं मुनित्व पाळवुं. [१२१]

पांचमो उद्देश.

(मुनिए विवयभोग त्याग करी लोकनिआए आहारादिक लइने विचरवुं)

लोको पोताना माटे तथा पोताना पुत्र, पुत्री, बहुओ, नातजात, दाइ, राजा

તંજહા, અપ્પળો સે, પુત્તાણં, ધૂયાણં, સુઘાણં, ણાતીણં, ધાતીણં, રાઈણં, દાસાણં, દાસીણં, કમ્મકરણં, કમ્મકરીણં, આણસાણ^૧, પુઠ્ઠેપેહ્ણાણ^૨, સામા-સાણ^૩, પ્પાયસાણ^૪, સંણિહિ-સંનિચઓ કઙ્કઈ ઇહ મેગેસી માણવાણં મોચ્છાણ^૫ । (૧૨૨)

સમુદ્ધિતે અગગારે આરિણ આરિયદંસી અયં સંધિતિ ^૫અઙ્કલુ, સે ણાદિણે; ણાદિઆવણ, ણાદિયંતં સમણુજાણર । (૧૨૩)

સન્નામગંથં પરિણાય ગિણમગંથો પરિવ્વણ । (૧૨૪)
અદિસ્સમાણો કયાવિક્કરુસુ;—સે ણ કિગે, ણ કિગાવણ, કિગંતં ણ સમ-ણુજાણણ । (૧૨૫)

૧ (આદેશા : પ્રાચૂર્ગકાસ્તદર્થ) ૨ પૃથક્ (પુત્રાદિભ્યઃ)
પ્રહેણકાય. ૩ શ્યામાશાય—રાત્રિભોજનાય. ૪ પ્રાતરાશાય—પ્રત્યૂવભો-
જનાય. ૫ અદ્રાક્ષીત્

દાસ, દાસી, ચાકરનફર તથા પરોળા માટે તથા પુત્રાદિકોને જુદું જુદું વેહેંચી આપવા માટે સ્વાના પીવા સારુ અનેક આરંભ કરીને આહાર વનાવી રાખે છે. (૧૨૨)

માટે આવે પ્રસંગે સંયમમાં હજ્જપ્રાઙ, આર્ય, પવિત્ર બુદ્ધિમાન, ન્યાયદર્શી અને તત્ત્વ સમજનાર અગગારે દૂષિત આહાર લેવો નહિ, લેવરાવવો નહિ, તથા લેનારને પ્રશંસવો નહિ. [૧૨૩]

વયાં દૂવળો રૂઢી રીતે જાણીને નિર્દૂષણપણે સંયમ પાઠવું. [૧૨૪]

વઢી મુનિણ આહારનો કયાવિક્રય^૧ ન કરવો, વીજા પાસે ન કરાવવો, કરનારને રૂઢું નહિ માનવું. (૧૨૫)

से भिक्खू कालण्णे, बालण्णे, ^१ मायण्णे, खेयण्णे, खणयण्णे, विणयण्णे, ससमयण्णे, परसमयण्णे, भावण्णे, परिग्गहं अममायमाणे, कालाणुद्वाइ, अपडिन्ने ^२ दुहओ ^३ छित्ता, नियाई । (१२६)

वत्थं पडिग्गहं कंबलं पायपुच्छणं उग्गहं च कटासनं, एतेसु चेव जाणेज्जा । (१२७)

लद्धे आहारे, अणगारे मातं जाणेज्जा, से जहेयं भगवया पवेइयं (१२८)

लाभोत्ति ण मज्जेज्जा, अलाभोत्ति ण सोएज्जा, वहंपि लब्धुं ण णिहे ^४, परिग्गहाओ अण्णाणं अवसक्केज्जा, अण्णहा णं पासए परिहरेज्जा (१२९)

१ छांदसत्वात् दीर्घत्वं. २ अनिदानः ३ रागद्वेषाभ्यां. ४ [स्था-पयेत्]

एवो मुनि काळ, ^१ वळ, ^२ मात्रा, ^३ खेद, ^४ क्षण ^५ विनय ^६ स्वसमय, ^७ परसमय, ^८ अने भाव ^९ नो जाणनार थइ परिग्रहनी ममता दूर करतो थको यथाकाळ अनुष्ठान करीने निरीह रही ^{१०} रागद्वेष छेदीने मोक्षमार्गमां चाल्यो जाय छे. (१२६)

वळी वस्त्र, पात्र, कंबळ, पादपुच्छन, ^{११} वसति ^{१२} तथा कटासन ए सर्वे मुनिए गृहस्थ पासेथी शुद्ध रीते याची लेवां. [१२७]

मुनिए परिमित्त आहार लेवो एम भगवाने जणाव्युं छे. (१२८)

आहार मळ्यो जाणी खुशी नहि थवुं, नहि मळ्यो जाणी शोक न धरवो घणो आहार मळतां तेनो संग्रह राखवो नहि, वीजा परिग्रहथी पण दूर रहेवुं. वळी धर्मोपकरणने पण परिग्रहरूपे नहि देखतां धर्मोपकरणरूपे देखी तेमना पर ममता नहि धरवी. (१२९)

१ अवसर. २ पोतानी शक्ति. ३ विभाग. ४ अभ्यास. ५ समय. ६ ज्ञानादिकनो विनय. ७ स्वमत. ८ परमत. ९ चित्ताभिप्राय. १० इच्छा रहितपणे (without love and hate) ११ रजोहरण. (Brooms) १२ रहेवानी जग्या. अवग्रह The ground or place which the house holder allows the mendicant

एस मग्गे आरिएहिं पवेदिते, जहेत्थ कुसले णोवाल्लिप्पेज्जासि
त्ति बेमि । [१३०]

કામા દુરતિક્રમા, જીવિયં દુપ્પડિવૂહણં,^૧ કામકામી સ્વલુ
અયંપુરિસે, સે સોયતિ, ઝૂરતિ, તિપ્પતિ, પિઢુતિ, પરિતપ્પતિ । [૧૩૧]

આયતચક્કૂ લોગવિખન્સી લોગસસ અહોભાંગ જાણતિ, ઉઢું ભાંગ
જાણતિ, તિરિયભાંગ જાણતિ । (૧૩૨)

गच्छिए अणुपरियट्माणे^२ संधिं विदित्ता इह मच्चिएहिं^३, एस
धीरे पसंसिए जै बद्धे पंडिमोयए । (१३३)

જહા અંતો તહા બાહિં જહાં બાહિં તંહા અંતો । [૧૩૪]

१दुःप्रतिवृहणीयं. (दुर्वर्द्धनीयं)^२ [कामाभिलाष निवृत्तये न प्रभवतीतिशेषः]

३ मर्त्येषु [यो विषयादीन् त्यजतीतिशेषः]

ए मार्गे तीर्थंकर देवोए वताव्यो छे. एमां प्रवर्त्तनार कुशलं पुरुषो कर्मथी
बंधाता नथी. [१३०]

વિષય વાંછનાથી દૂર રહેવું ઘણું વિકટ કામ છે. વઢી જીવિત પળ વધી
શકતું નથી. [ઘાટે કોઈ વચ્ચે પળ પ્રમાદ નહિ કરવો] આ^૧ જંતુ હમેશાં વિષય
વાંછનામાં ગરકાવ થઈ રહે છે ને વિષયોનો વિયોગ થતાં શોચ કરે છે, ઝુરે છે,
નિર્મર્યાદ થાય છે, પીડાય છે અને અકલાય છે. (૧૩૧)

દીર્ઘદર્શી અને દુનિઆના રંગને જાણનાર પુરુષ લોકના અધોભાગ
ઊર્ધ્વભાગ અને તિર્યગ્ધાગને જાણે છે [ઘટલે કે એમાં શી રીતે જીવ ઉત્પન્ન થાય
ઇત્યાદિ વિના જાણી શકે છે.] [૧૩૨]

વિષયમાં ગૃહ લોકો વારંવાર સંસારમાં મટક્યા કરે છે. ઘાટે મનુષ્યભવમાં
અવસર આવેલો જાણીને જે વિષયાદિકનો ત્યાગ કરે તે પરાક્રમી પુરુષ વચ્ચણાયો
છે. એવો પુરુષ, સંસારમાં વંધાઈ ગયેલા વીજા જીવોને પણ અંદરના તથા બાહરના
વંધનોથી છોડાવી શકે છે. [૧૩૩]

શરીર જેમ બાહર અસાર છે તેમ અંદર પણ અસાર છે. અને જેમ અંદર
અસાર છે તેમ બાહર પણ અસાર છે.

અંતો પૂતિદેહંતરાણિ પાસતિ પુઢોવિ સવંતિ ^૧ પંડિણ પડિલેહણ ^૨

[૧૩૫]

સે મતિમં પરિણાય માં ય હુ લાલપન્નાસી, મા તેસુ તિરિચ્છ મ-
પ્પાણ માવાચણ ^૩ । [૧૩૬]

કાસંકસે ^૪ સ્વલુ અયં પુરિસે, બહુમાયી, કંડેણ મૂઢે પુણો તં ક-
રેતિ લોભં, વેરં વઢ્ઢતિ અપ્પણો । [૧૩૭]

જમિણં પરિકહિજ્જઈ ઇમસ્સ ચેવ પડિવૂહણયાણ અમરાયઈ ^૫ મ-
હાસઢ્ઢી અદ્ધ—મેતં પેહાણ ^૬ । [૧૩૮]

અપરિચ્છાય કંદતિ ^૭ સે તં જાણહ જમહં બેમિ । [૧૩૯]

૧ (શ્રવંતિ નવભિઃ શ્રોતૈઃ) ૨ આપાદયેત્ ૩ કાષ્ઠકવઃ કિંકર્ત-
ધ્યતાવ્યાકુલઃ) ૪ અમરાયતે (અમર ઇવાચરતિ) ૫ પ્રેક્ષ્ય—પર્યાલોચ્ય
૬ અનુભવતિ.

માટે પંડિત પુરુષ શરીરની અંદર રહેલ દુર્ગંધિ વસ્તુઓ તથા શરીરની અંદર-
ની સ્થિતિઓ કે જે હમેશાં શરીરની બાહર મલ્લાદિકને ફરતી રહે છે તેને જાણી
આ શરીરનું યથાર્થરૂપ જાણતો રહે છે. [૧૩૫]

તેવા બુદ્ધિમાન પુરુષે વાઙ્કો જેમ મુશ્વમાંથી વહેતી છારને પાછા ચૂસી લે
છે તેમ છાર ચૂસનાર નહિ થવું. [અર્થાત્ છાદિલા ભોગોની પુનરાધિલાપા ન કરવી,]
તેમજ જ્ઞાનાભ્યાસાદિકર્મા વિમુક્ત પણ નહિ થવું. [૧૩૬]

“આ કીધું અને આ કરશું” એવી ચિંતાવાળો પુરુષ એતિ માયાવી બની
તથા કામકાજની વ્યાકુલ થઈ વળી પણ એવો લોભ કરે છે કે જેથી પોતાનાં
દુઃખોને વધારે છે. [૧૩૭]

જે માટે એવું કહેવાય છે કે તે મહાઈચ્છાવાળો પુરુષ આ ક્ષણભંગુર શરીરના
માટે આરંભ કરતો થકો જાણે અજર અમર હોય એમ વર્તે છે. [માટે મુનિણ] એવા
પુરુષને દુઃખી જાણીને [કામ તથા ધનમાં ધન નહિ ધરવું]. [૧૩૮]

મૂઢ જીવો સ્વરૂપ જાણતા ન હોવાથી ઇચ્છા અને શોકના અનેક દુઃખ
ભોગવે છે. માટે હું જે કામપ્રસ્ત્યાગ વિષે ઉપદેશ આપું છું તે ધારી રાखો. [૧૩૯]

તેં ઇત્યં પંડિતે પવ્યમાણે, સે હંતા, મેત્તા, લુંપિતા, વિલુંપિતા, ઉદવડ્ડતા, અકડં કરિસ્સામિત્તિમણ્ણમાણે જસ્સવિય ણં કરેઈ^૧, અલં બાલસ્સ સંગેણં, જે વા સે કરેતિ બાલે^૨, ણ એવં અણગારસ્સ જાયતિત્તિ ભેમિ । [૧૪૦]

[ષષ્ઠ ઉદ્દેશઃ]

સે તં સંબુજ્ઞમાણે આયાણીયં સમુદ્ધાપ્તમ્હા પાવકમ્મં ણેવ કુંજ્ઞા, ણ કારવે । ૧૪૧

૧ (તસ્યાપિ હનનાદિકાઃ ક્રિયાઃ સ્ચુરિતિશેષઃ) ૨ [તસ્યાપ્યલં સં-
ગ્નેતિશેષઃ]

પરમાર્થને નહિ સમજનાર છતાં પંડિતપણાનું આધિમાન ધારી વકવાદ કરનારા જે પરતીર્થિઓ કામ શમાવવાના ઉપદેશક થઈ વર્તે છે અને જાણે અમે કંઈ અર્પૂર્વ કામ કરશું એમ ઢોલ ધરતા થકા તેઓ જીવોને હણનારા, કાપનારા, ફોડનારા, લૂંટનારા, ઢૂંટનારા, તથા પ્રાણથી રહિત કરનારા હોય છે. એવા અજાણ લોકો જેને ઉપદેશ આપે છે તે પણ કર્મથી વંધાય છે. માટે એવા વાળો ની સોવત નહિ કરવી, એટલું જ નહિ, પણ જે તેવાઓની સોવત કરતા હોય તેમની પણ સોવત નહિ કરવી. અને જે શૃહવાસ છોડી મુનિઓ થયેલા છે તેમને તો એવી રીતે જીવઘાતથી કાર્મચિકિત્સા કરવાનો ઉપદેશ કરવો કલ્પતોજ નથી. (માટે તેમની સોવત કરવી.) [૧૪૦]

છઠ્ઠો ઉદ્દેશ.

[સંયમાર્થે લોકને અનુસરતાં છતાં તેની મમતા નહિ કરવી.]

પૂર્વોક્ત વિના જાણીને સંયમમાં ઉજ્જાલ થયેલા મુનિએ જાતે પાપ કર્મ ન કરવું બીજા પાસે પણ ન કરાવવું. [૧૪૧]

सिया तत्थेगयरे विप्परामुसति^१, छसु अण्णयरंमि क.पति। (१४२)

सुहट्ठी लालप्पमाणे सण्ण दुक्खेण मूढे विप्परियास मुवेति, सण्ण
वेप्पमाण^२ पुढो वयं पकुच्चति, जंस्सिमे पाणा पव्वहिया, पडिलेहाए णो.
गेकरणाए,^३ एस परिण्णा पवुच्चति, कम्मोवसंती^४ । (१४६)

ते ममाइयमतिं जहाति, से जहाइ ममाइतं, सेहु दिट्ठणहे मुणीं जस्स,
एत्थि ममाइतं । (१४४)

तं परित्राय मेहावी विदित्ता लोगं, वंता लोगसण्णं, से मतिमं प-
रेक्कमेज्जत्ति वेमि । (१४५)

णारतिं सहते वीरे, वीरै णो सहते रतिं; जम्हा अविमणे वीरे, त-

१ समारंभं करोति २ विविधैः प्रमादैः ३ निकरणं परपीडोत्पादनं तस्मै
[नोत्कर्म कुर्यात् इतिशेषः] ४ एवंसति भवतीति शेषः

जो कोय छकाय माहेन, एक कायनों आरंभमां प्रवर्त्ततो होय तोपण ते
छकाय माहेना गमे ते कायनो आरंभ करनार गणायछे. (पट्टले के छए कायनों
आरंभी गणाय छे.) [१४२]

सुखार्थी थइ दोढधम करतो थको जीव पोतान; ह्मथे करेला दुःख करीने
मूढ वनी दुःखी थाय छै, तथा जाते करेला प्रमदर्थी व्रत भंग करे छै या विचित्र
दशाओ भोगवे छे के जे दशाओमां रहेला जीवो अति दुःखित वर्ते छे. आवुं जा-
णीने मुनिए पत्ते पीडाकारी कइ पण काम नहि करवुं, परिज्ञा ते ए कहेवाय; अने
आम थयाधीज कर्मसयथाय छै. [१४३]

जे ममत्व बुद्धिने मूके छे ते ममत्व मूके छे, जेने ममत्व नहीं तेज मार्गिनो
जाण मुनि जाणवो. [१४४]

एम जाणी चतुर मुनिए लोक स्वरूप जागीने लोक संज्ञाओ दूर करी
विवेकवंत थइ विचरहुं. [१४५]

पराक्रमी मुनि नहीं रति धरत्ते, नहीं अरति धरतो, मटे ते शत हायछे

મ્હા વીરેણ રજ્જતિ^૧ । (૧૪૬)

સદે ફાસે અહિયાસેમાણે, ણિર્વિદ^૨ ણંદિ^૩ ઇહ જીવિયસ્સ ।
(૧૪૭)

મુણી મોણં સમાદાય ધુણે કમ્મસરીરંગં; પંતં^૪ લૂહં^૫ ચ સેવંતિ,
વીરા સંમત્તદંસિણો । (૧૪૮)

एस ओघतरे मुणी, तिन्ने, मुत्ते, विरते, वियाहितेत्ति बेमि ।
(૧૪૯)

^૧ दुव्वसु—मुणी अणाणाए तुच्छए गिलाति घत्तए^७ । (૧૫૦)

एस^૬ વીરે પસંસિણ અચ્ચેદ્ધ લોયસંજોયં । (૧૫૧)

एस णाए^६ पवुच्चति जं दुक्खं पवेदितं इह माणवाणं, तस्स

૧ (શ્લોકોયં) ૨ નિર્વિદસ્વ, જુગપ્સસ્વ ૩ તુષ્ટિં ૪ પ્રાતં ૫ રૂ-
ક્ષં ૬ મુક્તિગમનાયોગ્યઃ ૭ વક્તું ૮ સુવસુમુનિઃ ૯ ન્યાયઃ

અને તેથીજ તે રાગી નથી થતો. [૧૪૬]

શબ્દાદિ વિષયો ઉપસ્થિત થતાં હે મુનિ, તું તેમાં તારી રુચી નહિ ધારજે.
[૧૪૭]

મુનિએ સંયમ ધારીને કર્મોને તથા શરીરને તોડવા મંદવું. પરાક્રમી તત્ત્વદર્શી
પુરષો હલકું અને લૂહું ભોજન કરે છે. [૧૪૮]

एवी रीते वर्त्तनार मुनिओ संसारना प्रवाहने तरे छे अने तेओ संसारना
पारने पामेला परिग्रहथी मुक्त थएला अने त्यागी कहेवाया छे. [૧૪૯]

તીર્થંકરની આજ્ઞાને ન માનતાં સ્વેચ્છથી વર્તનારા મુનિ મુક્તિ પામવાને
અયોગ્ય થાય છે. તેવા મુનિઓ જ્ઞાનાદિકથી અપૂર્ણ હોવાથી વોલવા કરવામાં બહુ
અચકાય છે. [૧૫૦]

પણ આજ્ઞાને માનનાર મુનિઓ જેઓ આ દુનિઆની જંજાલથી દૂર થયા છે
તેઓ પરાક્રમી હોવાથી વચ્ચળાયા છે. [૧૫૧]

[જંજાલથી છૂટું થયું] એ વહુ ઉત્તમ રસ્તો છે. [તીર્થંકર દેવે] જે મનુ-

દુઃખસ્સ કુસલા પરિણ મુદાહરંતિ । (૧૫૨)

इति कम्म परिणाय सव्वसो १ । (૧૫૩)

જે અણન્નદંસી સે અણ્ણારામે, જે અણ્ણારામે સે અણ્ણદંસી ।

(૧૫૪)

जहा पुण्णस्स कथ्यति तहा तुच्छस्स कथ्यति, जहा तुच्छस्स कथ्यति तहा पुण्णस्स कथ्यति । (૧૫૫)

अविय हणे २ अणातियमाणे ३ । एत्थंपि जाण, सेयं-ति णत्थि ।

(૧૫૬)

કેયં પુરિસે કંચ ણૅ ૪ । एस वीरे पसंसिए, जे वच्चे षडि प्रोयए

૧ કથયતીતિશેષઃ ૨ હન્યાત્—રાજાદિઃ । ૩ અનાદ્રિયમાણઃ ।

૪ નતઃ

प्योना दुःखोनां कारणो घटाव्याछे तेमनो कुशळ पुरुषो ज्ञान पूर्वक परिहार करेछे तथा करावे छे. [१५२]

ए रीते कर्मणुं स्वरूप जाणीने सर्व रीते उपदेश देवो. [१५३]

जे परमार्थदर्शी छे ते मोक्षना मार्ग शिवाय वीजे रमतो नथी. अने जे मोक्ष मार्ग शिवाय वीजे स्थळे नथी रमतो तेज परमार्थदर्शी छे. [१५४]

मुनिए जे रीते राजाने. उपदेश आपवो तेज रीते रांकने पण आपवो ने जे रीते रांकने आपवो तेज रीते राजाने आपवो. [अर्थात् निरीहपणे वन्नेपर सरखे भाव राखवો પળ એવો કંઈ નિયમ નથી કે એકરૂપે ઉપદેશ આપવો, કિંતુ જે જેમ પ્રતિવોધ પામે તેને તેમ સમજાવવું.] [१५५]

[રાજાને ઉપદેશ આપતાં તેના અભિપ્રાયને અનુસરીને ઉપદેશ આપવો] નહિ સો કદાચ તે કોપાયમાન થઈ હળવા પળ હોય. માટે ધર્મ કયા કરવાની રીતિ જાણ્યા શિવાય ધર્મકથા કરવામાં પળ કલ્યાણ નથી. [१५६]

વાંસ્તે મુનિએ ઉપદેશ આપતાં “શ્રોતા પુરૂષ કેવી તરેહનો છે તથા કયા દેવને નમે છે” इत्यादि वाचतो विचारी उपदेश आपवो. एवी रीतथी उपदेश आपणीने, संसारमां उर्ध्व अधो अने तिरस्चीन दिशाओमां बंधाई रहैल्य जीवोने जे

ઉઠું અહં તિરિયંદિસાસુ । (૧૫૭)

સે સવ્વતો ^૧ સવ્વપરિન્નાચારી ^૨ ણ લિપ્પતી ^૩ છળપદેણ ^૪ વીરે । (૧૫૮)

સે મેઘાવી જે અણુઘાયણસ્સ ^૩ સ્વેયન્ને ^૪ જે ય બંધપમોક્ષ મ-
ન્નેસી । (૧૫૯)

કુસલે ^૫ પુણ ણો વદ્ધે, ણો મુક્કે । (૧૬૦)

સે જં ચં આરમે જે ચ ણારમે । અણારદ્ધં ચ ણ આરમે । (૧૬૧)

છળં છળં પરિન્નાય ^૬ લોગસન્નં ચ સવ્વસો । (૧૬૨)

ઉદ્દેસો પાસગેસ્સ ણત્થિ । (૧૬૩)

બાલે પુણ ણિહે કામસમણુન્ને અસમિતદુક્ખે દુક્ખી દુક્ખાણમે-
વ આવદ્ધં અણુપરિયદતિત્તિ બેમિ । (૧૬૪)

૧ સર્વદા ૨ ક્ષણપદેન—હિંસયા । ૩ અણસ્યકર્મણ ઉદ્ધાતનં દૂ-
રીકરણં તસ્ય ૪ નિપુણઃ । ૫ કેવલી । ૬ વર્જયેત્ત્વમિતિશેષઃ ।

પરાક્રમી પુરુષો છોડાવે છે તે વાતનાયા છે. [૧૫૭]

તેવા પરાક્રમી પુરુષો હમેશાં જ્ઞાનક્રિયાથી વર્તતા થકા હિંસાથી લેપાતા
નથી. [૧૫૮]

જે પુરુષ કર્મને દૂર કરવામાં કુશલ હોય તથા વંધ અને મોક્ષનો તપાસ
નાર હોય તે સ્વેચ્છાથી બુદ્ધિમાન જાણવો. આ વાત છત્રસ્યને લાગુ પડે છે [૧૫૯]

કેવળાં ભગવાન્ તો નથી વંધાયલા અને નથી મૂકાયલા [૧૬૦]

તેઓ જેમ વર્ત્યા હોય તેમ વર્તવું અને જેમ નહિ વર્ત્યા હોય તેમ નહિ વર્તવું
[૧૬૧]

હિંસા તથા લોકસંજ્ઞાને જાણી કરીને તેનો પરિહાર કરવો. [૧૬૨]

પરમાર્થદર્શી મુનિને કશું જોશ્વમ નથી. [૧૬૩]

પણ જે અજ્ઞાની જીવો સ્નેહથી વિષયોને સેવતા રહે છે તેઓ દુઃખોને ક્ષી-
રીતે પણ ઓછા નહિ કરતાં વધુ દુઃખી થયા થકા દુઃખોના જ ચત્રમં પર્વા કરે છે
[૧૬૬]

शीतोष्णीयं नाम तृतीय मध्ययनम्.

[प्रथम उद्देशः]

सुप्ता अमुणी सया । मुणिणो सया जागरंति । (१६५)

लोयंसि जाण अहियाय दुक्खं^१ । (१६६)

समयं लोगस्स जाणित्ता एत्थ सत्थोवरण^२ । (१६७)

जस्सिमे सदा य, रूपा य, गंधा य, रसा य, फासा य, अहिसमन्नागया भवन्ति, से आयवं, णाणवं, वेयवं, धम्मवं, वंभवं, पन्नाणेहिं परियाणाति लोयं, मुणी वच्चे, धम्माविदुत्ति, अंजू^३ आवट्ठसोयसंग—मभि-

१ अज्ञानं २ भवेदितिशेषः । ३ ऋजुः

अध्ययन वीजं.

शीतोष्णीय. *

पेहेलो उद्देश.

(परमार्थे सूतेला कोण ?)

गृहस्यो सदा सूतेला छे. मुनिओ सदा जागता छे. (१६५)

दुनियां अज्ञान ए अहितकर्ता छे. (१६६)

माटे मुनिए हिसाने बाळ लोकोनो आचार जाणीने छकायनी हिसापी दुर रहेवुं. [१६७]

जे पुरुषने शब्द, रूप, गंध, रस, तथा स्पर्श ए वधा सुंदर के असुंदर यतां

* ताह ताप [बोगेनी दरकार न राखवी एवा अर्थवाळा अध्ययनहुं हुकुं नाम शीतोष्णीय आप्णुं छे.]

જાણતિ, સીઓસિણચ્ચાઇ, સે નિગ્ગથે, અરતિરતિસહે પક્કસયં ણો વેદેતિ,
જાગરે, વેરોવરણ, ધીરે एवं દુક્ખા પમુ ચ્ચતિ । (૧૬૮)

જરામચ્ચુવસોવણીણ ણરે સતતં સુદે ધમ્મં ણાભિજાણતિ । (૧૬૯)

પાસિયં આઝરિણ પાણે, અપ્પમત્તો પરિચ્ચણ । (૧૭૦)

મંતાણ્યં, મહ્મં, પાસ । (૧૭૧)

આરંભજં દુક્ખ મિણંતિ ણચ્ચા, માયી પમાઈ પુણરેઈ ગમ્મં ।
ઉવેહમાણે સદ્ધરુવેસુ અંજૂ, મારામિસંકી મરણા પમુચ્ચતિ । (૧૭૨)

સમપણે^૧ જણાયા છે તે પુરુષ ચૈતન્ય, જ્ઞાન, વેદ^૨, ધર્મ તથા બ્રહ્મ^૩નો જાણનાર
જાણવો, અને તે પુરુષ જ્ઞાનવલ્લથી લોકોને જાણી શકે છે અને તેવા જ પુરુષ
મુનિ કહેવાય છે. એવા ધર્મના જાણ સરલ મુનિઓ સંસારચક્ર તથા વિષયાભિલા-
ષાનો રાગદ્વેષ સાથે સંબંધ જાણેછે તથા સુખ કે દુઃખની કશી આશા નહિ ધરતાં
તેવા નિઃપરિગ્રહી મુનિઓ અરતિ અને રતિરૂપ પરીસહને સહન કરતા થકા સંયમની
મુશ્કેલીઓને નથી સંભારતા એવી રીતે તે પરાક્રમી મુનિઓ જાગતા રહી વૈર વિરોધ
ને દૂર કરતા થકા દુઃખોથી મુક્ત થાય છે. [૧૬૮]

જરા અને મોતના સપાટામાં સપડાયલા અને હમેશાં મહામોહથી મુંઝાઈ ગ-
યેલા પુરુષો ધર્મને જાણી શક્તા નથી. [૧૬૯]

દુઃખિત પ્રાણિઓને જોઈને મુનિએ સાવધાનતાથી સંયમમાં પ્રવર્તવું. [૧૭૦]

હે બુદ્ધિમાન મુનિ, एवं જાણીને [પટલે કે ગૃહસ્થોને પરમાર્થે સૂતેલો જોઈ
અને એવા સૂતેલાઓને અનેક દુઃખો થતાં જોઈ] તું તેમ થવા નહિ કરીશ.
[૧૭૧]

સઘડાં દુઃખો આરંભથી થાય છે એમ જાણી [તું જાગૃત થા,] [કારણ કે]
પ્રમાદિ અને કપાયવંત પ્રાણી વારંવાર ગર્ભમાં આવ્યાં કરે છે. અને જે પુરુષ
શબ્દાદિક વિષયમાં રાગદ્વેષ નહિ ધરતાં સરલ થઈ વર્તે છે તે પુરુષ મોતથી ડરતો
થકો મોતના ભયથી મુક્ત થાય છે. [૧૭૨]

અપ્પમત્તો કામેહિં, ઉવરતો પાવકમ્મેહિં, વીરે આયુગ્ગે જે સ્વે-
યન્ને । (૧૭૩)

જે પજ્જવજાતસત્થસ્સ સ્વેયન્ને, સે અસત્થસ્સ સ્વેયન્ને । જે અ-
સત્થસ્સ સ્વેયન્ને, સે પજ્જવજાતસત્થસ્સ સ્વેયન્ને । (૧૭૪)

અકમ્મસ્સ વ્યવહારો ણ વિજ્જત્તિ । કમ્મણા ઉવાહી જાયતિ ।
(૧૭૫)

કમ્મં ચ પહિલેહાણં, કમ્મમૂલં ચ જં છળં^૧ । (૧૭૬)

પહિલેહિય, સવ્વં સપાયાય દોહિં અંતેહિં^૨ અદિસ્સમાણે । (૧૭૭)

તં પરિન્નાય મેહાવી વિદિત્તા લોગં, વંતા લોગસન્નં, સે મઙ્ગમં પ-
રક્કમિજ્જાસિત્તિ બેસિ । (૧૭૮)

૧ ક્ષણં પ્રાણ્યુપમર્દકારિ કર્મ— ૨ રાગદ્વેષાભ્યાં પરિવ્રજે-
દિતિ શેષઃ

જે પુરુષો પરને થતાં દુઃખો જાણે છે તેવા પરાક્રમી પુરુષો સંયમવંત થઈ
વિષયો સાથે નહિ પાસાતાં પાપકર્મથી દૂર રહેવું. [૧૭૩]

જે વિષયોપભોગના અનુષ્ઠાનને શસ્ત્રરૂપે જાણે છે તે અશસ્ત્રને^૧ જાણે છે
અને જે અશસ્ત્રને જાણે છે તે વિષયોપભોગના અનુષ્ઠાનને શસ્ત્રરૂપે જાણે છે. [૧૭૪]

જે કર્મરહિત મુક્ત જીવો છે તેમને કશો સંસાર સાથે સંબંધ નથી. કર્મથી જ
સગલી ઉપાધીઓ થાય છે. [૧૭૫]

કર્મસ્વરૂપ જોડેને તેમને દુર કરદા, તથા હિંસાને કર્મની મૂલહેતુત જાણીને
[તેથી દુર રહેવું.] [૧૭૬]

(કર્મસ્વરૂપ) વિચારી, (કર્મ દૂર કરવાનો) સર્વ (ઉપદેશ) ગ્રહણ કરી,
(રાગ એન દ્વેષ) એ વેલો પરિહાર કરવો. [૧૭૭]

દુહિમાન મુનિએ રાગાદિકને (અદિત્તકર્તા) જાણી તેમનો ત્યાગ કરી, તથા
લોકને (રાગાદિકથી દુઃખિત થણો) જાણી લોકસંજ્ઞા દૂર કરીને સંયમમાં પરા-
ક્રમવંત થવું. [૧૭૮]

દ્વિતીય ઉદ્દેશ.

જાતિંચ વુઢિંચ ઇહજ્જ ^૧ પાસ, મૂતેહિં જાણે પઢિલેહ સાતં;

તમ્હા તિવિજ્જો ^૨ પરમંતિ ણચ્ચા, સંમત્તદંસી ણ કરેતિ પાવં । (૧૭૯)

ઉમ્મુંચ પાસં ઇહ મન્ચિણ્હિં આરંભજીવી ઉમયાણુપસી;

કામેસુ ગિદ્ધા ણિચ્ચયં ^૩ કરેતિ, સંસિચ્ચમાણા ^૪ પુણરેતિ ગબ્ભં । (૧૮૦)

અવિ સે હાસમાસજ્જ, હંતા ^૫ ણંદીતિ ^૬ મન્નતિ;

અલં બાલસસ સંગેણં, વેરં વઢ્ઢતિ અપ્પણો । (૧૮૧)

તમ્હા—તિવિજ્જં ^૭ પરમં—તિ ણચ્ચા, આયંકદંસી ણ કરેતિ

૧ અથ ૨ અતિવિદ્યઃ ૩ કર્મોપચયં ૪ આપૂર્યમાણાઃ ૫ હત્વા.

૬ ક્રીડેતિ. ૭ અતિવિદ્વાન્.

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

[પાપનાં ફલ તથા હિતોપદેશ.]

હે મુનિ, તું જન્મના અને જરાના દુઃખ જો. તને જેમ સુખ પ્રિય છે તેમ સર્વ જીવોને સુખ પ્રિય છે એમ વિચાર કરી જાણતો થા. માટે તત્ત્વદર્શી ઉત્તમ વિદ્વાને મોક્ષને જાણતાં થકાં પાપ કર્મ નહિ કરવું. [૧૭૯]

મુનિએ ગૃહસ્થો સાથે સ્નેહ કે લટપટ કરવાની ટેવ નહિ કરવી. કારણકે ગૃહસ્થ આરંભથી આજીવિકા કરે છે તથા હજુ આ અને પરલોક એ બન્નેનાં દુઃખને ચાહ્યાં કરે છે. અને જેઓ કામભોગ્યાં આશક્ત થઈ કર્યને વધારે છે તેઓ તે કર્મોથી ભરાતા થકા વારંવાર સંસારમાં મટક્યા કરશે. [૧૮૦]

વઢી કામાશક્ત પુરુષ હાસ્ય વિનોદમાં જીવોને મારીને પણ રમત ગમત માને છે. માટે એવા વાઢ જીવો સાથે સોવત નહિ કરવી કારણ કે તેમ કર્યાથી અંતે આપણી સ્વરાવી વધવાની. [૧૮૧]

માટે સ્વરા વિદ્વાન્ પુરુષો મોક્ષને જાણી કરીને તથા નરકાદિક દુઃખોને

પાવં; (૧૮૨)

અગંચ મૂલં ચ વિગિંચ ધીરે, પલિંછિંદિયા ^૧ ણં ણિક્કમ્મદંસી ।

(૧૮૩)

એસ મરણા પમુચ્છતિ સે, હુ દિઢમ્મણ મુણી, લોકંસિ પરમદંસી વિ-
વિત્તજીવી ઉવસંતે સમિતે સહિતે સયાજતે કાલકંચી પરિવ્વણ (૧૮૪)

બહું ચ ચ્ચલુ પાવકમ્મં પગડં, સચ્ચંસિ ધિતિં કુચ્ચહ, ઇત્યોવરણ
સેહાવી સચ્ચં પાવકમ્મં જ્ઞોસતિ । (૧૮૫)

અણેનાચિત્તે ચ્ચલુ અયં પુરિસે, સે કેયણં ^૧ અરિહહ પૂરિત્તણ સે
અન્નવહાણ, અણ્ણપરિયાવાણ, અણ્ણપરિગહાણ, જણવચ્ચવહાણ, જણવચ્ચપરિ-
યાવાણ, જણવચ્ચપરિગહાણ । (૧૮૬)

આસેવિત્તા ઇત્તમ્મં ઇચ્ચેવેગે ^૨ સમુદ્ધિયા, તસ્સા તં વિદ્ધયં નો સેવતે

૧ છિત્તા ૨ કેતનં—લોભેચ્છાં. ૩ ઇત્યેવૈકે

દેવતા થકાં પાપ નથી કરતા. (૧૮૨)

મોટે હે ધીર મુનિ, તું મૂલ કર્મ તેથી અગ્ર કર્મને જીવંત જૂઠા પાડે. કારણ
કે કર્મને તોઢવાથીજ સર્વ પોતાના પવિત્ર આત્મ રૂપને જોનાર થાય છે. (૧૮૩)

અને એવા મુનિઓજ યરણના ભયથી મુક્ત થાય છે, એવા મુનિઓ સંસારના
દુઃખોથી વીરીતા થકા લોકમાં રહેલા મોક્ષ રથઘડને જોડેને રાગ દ્વેષ રહિતપણે વર્તતા
થકા. જાંત, રામિતિવંત, જ્ઞાનવંત અને ચત્તવંત થઈને કાલક્રમે કર્મક્ષય કરતા થકા
વર્તે છે. [૧૮૪]

જો “પાપ કર્મ વહુ કરેલાં છે” એમ જણાય તો સત્તમાં હિમ્મતવાન થાઓ.
એમાં તત્પર રહેલા બુદ્ધિમાન પુરુષો સર્વ ગુણ કામોનો નાશ કરે છે. [૧૮૫]

આ સંસારી જીવ અનેક કામોમાં ચિત્તને દોડાવે છે. તે પાઠ્ઠી કે દરિયા
જેવા લોખંડે ભરપૂર કાચા મળે છે. તેથી તે વીજાઓને મારવા. દેશન કરવા, કવજે
રાખવા. દેશને ફૂંચાવવા, દેશને હેરાન કરવા, અને દેશને કવજે નરવા વગેરે થાય
છે. [૧૮૬]

તેમ જીને પણ કોટલાણનાં અને સંયમમાં ડગલાવ થયા મોટે હે મુનિઓ
૧ મરણ સંજ્ઞાદિક.

ગિસ્સારં પાસિય ણાળી । (૧૮૭)

ઉવવાયં ચવણં ણચ્છા અણણં ચર માહણે । (૧૮૮)

સે ણ છણે, ણ છણાવણ, છણંતં ણાણુજાણઈ । (૧૮૯)

ગિલ્લિંદં પંદિં અસ્તે પયાસુ^૧, ^૨ અણોમદંસી ગિસેન્નો પાવેહિં
કમ્મોઈં । (૧૯૦)

કોહાદ્દમાણં હણિયાય વીરે, લોમંસ પાસે ગિરયં મહંતં;
તમ્હાય વીરે વિરતે વહાઓ, છિંદિજ્જ સોયં^૩ લહુભૂય ગામી,^૪
(૧૯૧)

ગંથં પરિન્નાય ઇહજ્જ વીરે, સોયં પરિન્નાય ચરિજ્જ દંતે;

ઉમ્મજ્જ^૫ લઘ્વું ઇહ માણવેહિં, ^૬ ણો પાણિણો પાણ સસારમેજ્જ-

૧ સ્ત્રીષુ. ૨ અનવમં—જ્ઞાનાદિ—તદર્શી ॥ ૩ શોકં. ૪ લઘુભૂતો
મોક્ષ સ્તં ગંતું શીલ મસ્યેતિ. ૫ ઉન્મજ્જનં. ૬ માનવેષુ.

તમારે દીક્ષા લઈ પછી ભોગની ચાંચ્છા રાખી વીજું મૃષાવાદરૂપ પાપ નહિ સેવવું,
અને વિષયોને નિઃસાર ગણવા. [૧૮૭]

હે મુનિ, જન્મ અને મરણ સર્વને છે, એમ જાણી સંયમમાં વર્ત્યો કર. (૧૮૮)

માટે મુનિએ જાતે હિંસા ન કરવી વીજા પાસે ન કરાવવી, તથા તેના કર-
નારને રૂઢું નહિ માનવું [૧૮૯]

સ્ત્રીઓમાં આશક્ત નહિ થતાં કામથી થતા દુઃસ્વપ્ને ધિક્કારવું, અને જ્ઞાનાદિ
ઉત્તમ વસ્તુને ધારીને પાપ-કર્મથી દૂર રહેવું. [૧૯૦]

પરાક્રમી મુનિએ, ક્રોધ અને તેનું કારણ જે ગર્વ તેને ભાંગી નાશવું અને
લોભથી યોહોટા દુઃસ્વપ્નથી થરેલી નરકગતિએ જવાય છે એમ જોવું. માટે તેવા મોક્ષ
જવા તત્પર થઈને મુનિએ હિંસાર્થી દૂર રહી શોકસંતાપ ન કરવા. [૧૯૧]

પરિગ્રહને અહિતકર્તા જાણી આજેજ તેને છાંડવું. તથા વિષયવાંચ્છારૂપ
મદ્યહને પણ અહિતકર્તા જાણી ઇન્દ્રિયો વશ કરી વર્તવું. આ મનુષ્યભવમાં ઝંચે આવેલા

સિ—ત્તિ બેસિ. [૧૯૨]

તૃતીય ઉદ્દેશ :

સંધિં લોગસ્સ જાણિતા^૧ । [૧૯૩]

આયયો^૨ બહિયા પાસ, તમ્હા ણ હંતા ણ વિધાયયે । [૧૯૪]

^૩ જમિણં અન્નમન્નવિતિગિંછાણ પડિલેહાણ ણ કરેહ પાવં કમ્મં, કિં તત્થ મુણી કારણં સિયા ? સમયં^૪ તત્થ ઉવેહાણ અપ્પાણં વિપ્પસાયણ । [૧૯૫]

અળળપરમં નાળી, ણો પમાદે કયાહ્વી; આયગુત્તે સયા ધીરે,

૧ ન પ્રમાદઃ શ્રેયાનિતિ શેવઃ ૨ આત્મવદિત્યર્થઃ ૩ નિશ્ચયન-
યસૂત્તમેતત્. ૪ સમતાંસમયં વા આગમં—
શ્વેને પ્રાણિઓની હિંસા કદાપિ નહિ કરવી. [૧૯૨]

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

‘પાપ ન કરવાં અને પરીપહ સંઘેવાં ઇટલાયી કંઈ સાચુ નથી થવાનું’

(કિંતુ સાથે સંયમ જોડણ)

અવસર મેલેલો જાણાને પ્રમાદ ન કરવો. [૧૯૩]

હે મુનિ પેતા તરફ જેમ જુદા છે તેમ ધીજા તરફ જો, માટે તારે કોઈ જં-
તુને મારવું નહિ અને મરાવવું પણ નહિ. [૧૯૪]

એક ધીજાની સરમથી કોઈ પાપ કર્મ નથી કરતો તેમાં શું તેનું મુનિપણું
કારણ ભૂત છે? (અર્થાત્ શું ઇટલાયી તે મુનિ કહી શકાય? કિંતુ સચ્ચતામાં રહી
જો તેમ કરે તો મુનિ થઈ શકે.) માટે એ સચ્ચતાથી મુનિ પેતાને અનેક પ્રકારે
પ્રશાંત કરવું. [૧૯૫]

જ્ઞાનવંત મુનિ સંયમમાં પ્રમાદ ન કરવો, કિંતુ હમેશાં આત્માને કવજે રાखी

^૧ આ નિશ્ચયનયનું મત છે. અવધારથી તો પરસ્પરની લજ્જાથી પાપકર્મ
પરિહરતાં પણ તે મુનિ કહી શકાય છે.

જાયમાયાઈ^૧ જાવણે । [૧૯૬]

વિરાગં રૂઢેસુ ગચ્છેઝ્જા મહતા સુદિણિં વા । [૧૯૭]

આગતિં ગતિં ચ પરિણાય દોહિંવિ અંતેહિ અદિસ્સમાણેહિં સે ણ
છિઝ્જઈ ણ મિઝ્જઈ, ણ ડઝ્જઈ, ણ હમ્મઈ કંચણં^૨ સવ્વલોણે । (૧૯૮)

અવરેણ પુવ્વં ણ સરંતિ ઇમે, કિમસ્સતીતં કિંવાગમિસ્સં;

આસંતિ ઇમે ઇહ માણવાઓ, જમસ્સતીતં તં આગમેસ્સં । (૧૯૯)

ળાતીત—મટ્ટં ણય આગમેસ્સં, અટ્ટં નિઅચ્છંતિ તહાગતાઓ,

વિધૂતકપ્પે ઇતાણપસ્સી, ણિઝ્જોસઈત્તા સ્વણે મહેસી । (૨૦૦)

કા અરતી ! કે આણંદે ! એત્યંપિ અગ્ગહે ચરે;

સવ્વં હાસં પરિચ્છજ્જ, આલીણગુત્તો પરિવ્વણે । (૨૦૧)

૧ સંયમયાત્તમાત્રયા. ૨ કેનચિદિત્યર્થ:

ધીરપણે સંયમ સચવાય તેવી રીતે શરીરને નભાવું [૧૯૬]

મોહોટા કે સામાન્ય સગળા રૂપોમાં વિરક્ત રહેવું [૧૯૭]

આગતિ અને ગતિનું સ્વરૂપ જાણીને રાગ અને દ્વેષ જેણે દૂર કર્યાછે તે
કોઈથી પણ નહિ તોડી શકાય, નહિ વાળી શકાય, અને નહિ મારી શકાય. [૧૯૮]

કેટલક^૧ ભૂત અને ખાવિષ્યકાળના વનાવોને યાદ નથી કરતા, અને આ
જીવને શું શું થયું અને શું શું થવાનું છે તે નથી વિચારતા. વળી કેટલાએક કહ્યે
કે જે સુખદુઃસ્વ આ જીવને થઈ ગયું તેજ પાછું અગાઉ પણ થવાનું. [૧૯૯]

પણ તત્ત્વજ્ઞાની પુરુષો તેમ નથી કહેતા. [તેઓ તો કહે છે કે કર્મપરિણતિ
વિચિત્ર હોવાથી કર્માનુસાર સુખદુઃસ્વ થવાનાં] માટે પવિત્ર આચારવાળા મહર્ષિએ
એ પુર્વોક્ત વાત જાણીને કર્મને ક્ષય કરવાં. [૨૦૦]

યોગી પુરુષના મનમાં તે શી અરતિ હોય અને શ્વે આનંદ હોય? અને કાદે
માનને આસંયમમાં અરતિ અને સંયમમાં આનંદ ઉત્પન્ન થાય તો ત્યાં પણ આગ્રહ
રહિતપણે વર્તેવું વળી સર્વ હાસ્ય ખેલી કરીને ઇન્દ્રિયો તથા મન વચન અને કાયાને
કવજે કરીને ફરવું. [૨૦૧]

૧ અજ્ઞાની જીવો.

पुरिसा, तुममेव तुमं मित्तं; किं बहिया मित्त- मिच्छसि।(२०२)
जं जाणेज्जा उच्चालइयं^१ तंजाणेज्जा दूरालइयं^२, जं जाणे-
ज्जा दूरालइयं तं जाणेज्जा उच्चालइयं । (२०३)

पुरिसा, अत्ताणमेव अभिणिगिज्झ एवं दुक्खा पमोक्खसि ।
(२०४)

पुरिसा, सच्चमेव समभिजाणाहि; सच्चस्साणाए से उवट्ठिए से
मेहावी मारं तरति, सहिते धम्म मादाय सेयं समणुपस्सति । (२०५)
दुहओ^३, जीवियस्स परिवंदण-माणण-पूयणाए^४; जांसिएगे
पमोयंति । (२०६)

दुक्खमत्ताए पुट्ठो णो झंझाए; पासिमं, दविए लोए लोयालोय-
पवंचाओ मुच्चतित्ति बेमि । (२०७)

१ उच्चालयितारं कर्मणां. २ दूरालयो मोक्ष स्तद्वंतं. ३ द्वाभ्यां
रागद्वेषाभ्यां हतः द्विहतः ४ हिंसादिषु प्रवर्त्तत इतिशेष,

हे पुरुष, तुं ज तारो मित्त छे. शा माटे वाहेर मित्तने जुए छे ? [२०२]

जे कर्मने नशादनार छे ते ज भुक्ति पामनारो छे अने जे मुक्ति पामनारछे
ते कर्मने नशादनार छे. [२०३]

हे पुरुष, तारा आत्माने ज विषयोयी रोकी राखीने तुं दुःखोयी छूटीश.
[२०४]

हे पुरुष, तुं सत्यनुंज सेवन कर. केमके सत्यना फरमानयी ज प्रवर्त्ततां थ-
का बुद्धिमान् मुनिओ संसारनो पार पावे छे अने धर्म पाळीने कल्याण मेळवे छे.
[२०५]

रागद्वेषयी कलुषित वएलो जीव आ क्षणभंगुर जीदगीना कीर्त्ति अने
मानादिकिना अर्थे हिंसामां प्रवृत्त धाय छे अने ते कीर्त्यादिकमां खुश बनि रहेछे
[पण तेयी आत्मानुं कल्याण थवानुं नयी.] [२०६]

मुनिए दुःख आवी पटतां व्याकुल थवुं नहि, अने विचारुं के साधुओ
ज दुनिजाना तरेहवार देखावोनी जंजाळयी मुक्त रहे छे. [२०७]

સી સે જમ્મદંસી, જે જમ્મદંસી સે મારદંસી, જે મારદંસી સે ણિરયદંસી
જે ણિરયદંસી સે તિરિયદંસી, જે તિરિયદંસી સે દુક્ખદંસી । (૨૧૭)

સે મેહાવી અભિનિવટ્ટેજ્જા કોહંચ, માણંચ. માયંચ, લોહંચ, પે-
જ્જં ચ, દોસં ચ, મોહં ચ, ગબ્બં ચ, મરણંચ, ણરગં ચ, તિરિયં ચ, દુક્ખં
ચ ઇયં પાસગસ્સ દંસણં ઉવરયસત્થરક પલિયંતકરસ્સ । (૨૧૮)

આયાણં ણિસિદ્ધા સગહાભિં । (૨૧૯)

કિમત્થિ ઉવાધી પાસગસ્સ ? ણ વિજ્જતિ ણત્થિત્તિ, બેમિ । [૨૨૦]

તે નરકથી મુક્ત થાય છે, જે નરકથી મુક્ત થાય છે તે તિર્યચગતિથી મુક્ત થાય
છે, ને જે તિર્યચગતિથી મુક્ત થાય છે તે દુઃખથી મુક્ત થાય છે- [૨૧૭]

ए रीते बुद्धिशास्त्री पुरुषे क्रोध, मान, माया, लोभ, राग, द्वेष, तथा मोह
दुर करीने गर्भ, जन्म मरण, नरकगति, अने तिर्यचगतिना दुःखो निवारदां. एम
तत्त्वदर्शी शस्त्र त्यागी संसारना अंतकर्त्ता [भगवान वीरप्रभु]तुं दर्शनछे. [२१८]

માટે મુનિએ કર્મોનાં મૂલકારણોને બંધ કરી પ્રથમ કરેલાં કર્મોને સ્વપાવતાં
રહેવું. [૨૧૯]

અને જ્યારે કેવલિયણું પમાય ત્યારે કેવલિને તો કશી ઉપાધિ નથી જ
હોતી. [૨૨૦]

[प्रथम उद्देशः]

[२२९]

१ आज्ञापयितव्याः २ परिग्राह्याः ३ अपद्रावयितव्याः ।

सम्बन्धः

(सत्यवाद)

आत्रो पावित्र, अने नित्य धर्म, लोकना दुःखने जाणनार भगवाने सांभळवा

१-२-३-४ अहीं प्राण, भूत, जीव तथा सत्व ए चरे शब्दनो एकज अर्थ धायले.

તંજહા, ઉઢિણસુ વા, અણાઢિણસુ વા, ઉવરયદંડેસુ વા, અણુવરયદંડેસુ વા, સો
વાહિણસુ વા, અણોવહિણસુ વા, સંજોગરણસુ વા, અસંજોગરણસુ વા ।

૨૨૨]

તચ્ચં^૧ ચેયં તહા ચેયં અર્સિં^૨ ચેયં પવુચ્ચઈ । (૨૨૩)

તં આહ-તુ ણ ણિહે^૩ ણ ણિચ્ચિવવણ, જાણિ-તુ ધમ્મં જહાતહા ।

(૨૨૪)

દિઢ્ઢેહિં ણિવ્વેયં ગચ્છેજ્જા । (૨૨૫)

ણો લોગસ્સેસણં^૪ ચરે । (૨૨૬)

જસ્સ ણત્થિ ઇમા ણાતી,^૫ અન્ના તસ્સ કઓ સિયા । (૨૨૭)

દિઢ્ઢુ સુયં મયં વિઢ્ઢાયાં જમેયં પરિકહિજ્જઈ । (૨૨૮)

૧ તથ્ય મેતત્ ૨ અસ્મિન્નેવ પ્રવચને इत्यर्थः ૩ गोपयेत्
૪ लोकस्यैषणां. ૫ જ્ઞાતિર્લોકૈષણા.

તયાર થણાઓને, નહિ થણાઓને,^૧ મુનિઓને, ગૃહસ્થોને, રાગિઓને, ત્યાગિઓને^૨
મોગિઓને, તથા યોગિઓને વત્તાવ્યો છે. [૨૨૨]

ए धर्म स्वरेखरो ज छै अने मन्त्र जिनप्रवचनमां ज वर्णवेलो छे [२२३]

માટે યર્થાર્થપણે ધર્મનું સ્વરૂપ જાણીને શ્રદ્ધા કર્યાવાદ આલસુ નહિ થવું,
તથા સમજીને લીધેલા ધર્મને કોઈ વચ્ચે છોડી ણ નહિ આપવું. [૨૨૪]

देखाता दुनियांना ठाठमाठमां [अंजाइ न जत्तां] बैगन्य धरवुं. [२२५]

दुनियांनी देखादेखी नहि करवी. [२२६]

जेने देखादेखी नथी तेने बीजी कुमति पण नहि यशे. अथवा जेने ऊपर
बतावेलो पवित्र धर्मनी श्रद्धा नहि होय तेने बीजी शी सुमति यशे? [२२७]

ए वधी बिना जे कही छे ते दीटेली पण छे, सांभळेली पण छे, जाणेली
पण छे, अने अनुभवेली पण छे. [२२८]

१ कारण के कर्मनी विचित्र परिणति होवाथी वखते तेमने पण उपकार यायछे.

સમેમાણા^૧ પલેમાણા^૨ પુણો પુણો જાતિં પકપ્પંતિ । (૨૨૯)
અહોય રાઓય જયમાણે ધીરે સયા આગયપજ્ઞાણે । પમત્તે બહિયા
। અપ્પમત્તે સયા પરિક્કમિજ્જાસિત્તિ વેમિ । (૨૩૦)

[દ્વિતીય ઉદ્દેશઃ]

જે આસવા તે પરિસ્સવા । જે પરિસ્સવા તે આસવા । (૨૩૧)
જે અણાસવા તે અપરિસ્સવા । જે અપરિસ્સવા તે અણાસવા ।
(૨૩૨)

એતે પપ્પ સંબુજ્જમાણે લોયં ચ આણાપ્પ અભિસમેચ્છા પુટ્ઠો પવેદિ-
તં^૩ । (૨૩૩)

૧ શામ્યંતો ગૃહિં કુર્વતઃ ૨ પ્રલીયમાનાઃ ૩ કો ધર્મપ્રતિ
નોદ્યચ્છેત્ત ઇતિશેષઃ

સંસારમાં આસક્ત થઈ અંદર સુખનારા જીવો ચિરંકાલ સંસારમાં બંધે છે.
[૨૨૯]

માટે તત્ત્વદર્શી ધીર પુરુષોએ પ્રમાદિઓને ધર્મથી વાહેર રહેલા જોઈ અહર્નિશ
હાલમાં થઈ સાવધાનપણે વર્તેલું. [૨૩૦]

બીજો ઉદ્દેશ.

[પરમતત્ત્વ વિચારપૂર્વક સંકલન.]

જે કર્મ વાંધવાના હેતુઓ છે તે કર્મ સ્વપાવવાના હેતુપણ થઈ શકે છે, ને જે
કર્મ સ્વપાવવાના હેતુઓ છે તે વચ્ચે કર્મ વાંધવાના હેતુ પણ થઈ પડે છે. [૨૩૧]
અથવા તો જેટલા કર્મ સ્વપાવવાના હેતુઓ છે તેટલા જ કર્મ વાંધવાના
હેતુઓ છે અને જેટલા કર્મ વાંધવાના હેતુઓ છે તેટલા જ કર્મ સ્વપાવવાના હેતુઓ
છે. [૨૩૨]

આ પદોને પૂર્ણ રીતે સમજનારા તીર્થંકરના ફરમાવ્યા પ્રમાણે લોકોને
કર્મોથી વંધાતા જોઈ કોણ ધર્મમાં હાલ નહિ થાય? [૨૩૩]

અગ્ધાતિ ણાણીં ઇહ માણવાણં સંસારપાડિવિન્નાણં સંબુજ્ઞમાણાણં
વિન્નાણપત્તાણં; અદ્ધાવિ સંતા અદુવા પમત્તા^૧ । અહાસચ્ચ મિણં તિ વેમિ
(૨૩૪)

ના ણાગમો મચ્ચુમુહસ્સ અત્થિ । ઇચ્છાપણીયા વંકાણિકેયા
કાલગ્ગાહીઆ ણિચ્ચે ણિવિદ્ધા પુઠો પુઠો જાઈં પકપ્પંતિ । (પાઠાંતરં)—
ઇત્થ મોહે પુણો પુણો । (૨૩૫)

ઇહ મેગેસિં તત્થ તત્થ સંથવો ભવતિ । અહોવવાઙ્ગે પાસે પાડિ-
સંવેદયંતિ । [૨૩૬]

ચિદ્દં^૨ કૂરોહિં કમ્મેહિં, ચિદ્દં પરિવિચિદ્ધતિ; અચિદ્દં કૂરોહિં કમ્મેહિં,
ણો ચિદ્દં પરિવિચિદ્ધતિ । (૨૩૭)

એગે^૩ વયંતિ અદુવાવિ ણાણી, ણાણી વયંતિ અદુવાવિ એગે ।
(૨૩૮)

૧ યથા પ્રતિબુદ્ધા ઇતિશેષઃ ૨ મૃદાં ૩ ચતુર્દશપૂર્વવિદાદયઃ

જ્ઞાની ભગવાન સંસારમાં રહેલા અને પ્રતિવોધને પામનારા અથવા બુદ્ધિશાળી
પુરુષોને એવી રીતે ધર્મ કહે છે કે જેથી જીવો આર્ત્તવ્યાનથી આકુલ હોવા છતાં
અથવા પ્રમાદી હોવા છતાં પણ પ્રતિવોધ પામે છે. આ વાત સ્વરેચ્છી છે. [૨૩૪]

મૃત્યુના મુલમાંથી રહેલા પ્રાણીને મૃત્યુ નથી આવવાનું એમ વિલકુલ છે જ
સહિ. છતાં આશાથી તણાતા અસંયમી જીવો મૃત્યુ પકડી લીધેલા છતાં આરંભમાં
તણીન રહી વિચિત્ર જન્મ પરંપરા વધારે છે અથવા વારંવાર પાછા તેજ આશાના
પાશમાં સપડાય છે. [૨૩૫]

કેટલાએક જીવોને તો એ નરકાદિકના દુઃખો સાથે સોવત જ પડી રહેલી
હોય છે; તેથી તેવાં કર્મો કરી ત્યાં ઉપજી ત્યાનાં દુઃખ ભોગવતા જ રહે છે [૨૩૬]

અતિ ક્રૂર કર્મોથી જીવો અતિભયંકર દુઃખવાળા ઠેકાણે જઈ ઉપજે છે અને
જે અતિક્રૂર કર્મ નથી કરતા તે તેવા ઠેકાણે નથી ઉપજતા. [૨૩૭]

જે શ્રુતકેવલીઓ^૪ કહે છે તે જ કેવલજ્ઞાની કહે છે. અને જે કેવલ-
જ્ઞાની કહે છે તેજ શ્રુતકેવલીઓ કહે છે. [૨૩૮]

૧ ચતુર્થી દશ પૂર્વ જ્ઞાનના ધરનાર શ્રુતકેવલી કહેવાય છે

आवंती^१ केआवंती^२ लोयंसि समणाय माहणाय पुढो विवादं वदंसि “से दिट्ठं च णे, सुयं च णे, मयं च णे, विण्णायं च णे, उट्ठं अहं तिरियं दिसासु सव्वतो सुपडिलेहियं च णे—सव्वे पाणा, सव्वे भूया, सव्वे जीवा, सव्वे सत्ता, हंतव्वा, अज्जावेतव्वा, परिघेत्तव्वा, परियावेयव्वा, उद्वेयव्वा । एत्थंपि जाणह, णत्थित्थ दोसो । ” अणारियवयण—मेयं । (२३९)

तत्थ जे ते आरिया ते एवं वयासी—“ से दुदिट्ठं च भे, दुस्सुयं च भे, दुव्विन्नायं चभे, उट्ठं—अहं—तिरियंदिसासु सव्वतो दुप्पडिलेहियं च भे; जं णं तुब्भे एवं माइक्खह, एवं भासह, एवं परूवेह, एवं पन्नवेह—“ सव्वे पाणा, सव्वे भूया, सव्वे जीवा, सव्वे सत्ता, हंतव्वा, अज्जावेयव्वा, परिघेत्तव्वा, परियावेयव्वा, उद्वेयव्वा, एत्थवि जाणह, न—त्थित्थ दोसो । ” अणारियवयण—मेयं । (२४०)

वयं पुण एव—माइक्खामो, एवं भासामो, एवं परूवेमो, एवं

१ यावंतः २ केचन

आ जगतमां, जे कोइ श्रमणो^१ तथा ब्राह्मणो धर्म विरुद्ध वक्कावे करे छे, जेवो के “अमे दीट्ठं, सांभळ्युं, मान्युं, नक्कीपणे जाण्युं, तथा रुडी रीते तपाशी जोयुं छे के सर्व प्राण, सर्व भूत, सर्व जीव, तथा सर्व सत्त्व हणवा, दाववा, पकडवा दुःखी करवा के गर्दन कतल करवा. एम करतां कंइए दोपथतो नथी.” ते सयलो वक्काव पापनो बधारनार छे, जे माटे ए तेमनो वक्काव ते अनार्य लोकोनुं ज वचन छे. [२३९]

अने जे आर्य पुरुषो छे ते तो एवं ज बोले छे के “हे वादियो, तमारं ते जोवुं, सांभळवुं, मानवुं, नक्कीपणे जाणवुं, तथा रुडी रीते तपाशी जोवुं ए बवुंए दुष्ट छे,^१ जे माटे तमे एवं कहो छो, के “सर्व जीवोने मारवा करवामां कजो दोष नथी,” पण ए तमारं बोलवुं अनार्य लोकने ज अनुसरतुं छे. [२४०]

अने अमे तो एम कहिए छीए के “कोइपण जीवने मारवुं के दुःख उप-

२ बुद्धमतन साधुओ

પન્નવેમો—“ સઘ્વે પાણા, સઘ્વે ભૂયા, સઘ્વે જીવો, સઘ્વે સત્તા, ણ હંત-
વ્વા, ણ અજ્જાવેત્તવ્વા, ણ પરિઘેત્તવ્વા, ણ પરિયાવેયવ્વા, ણ ઉદ્ધવેયવ્વા ।
एत्थपि जाणह, णत्थित्थ दोसो ” । આરિયવયણ—મેયં । (૨૪૧)

પુર્વં નિકાય^૧ સમયં, પત્તેયં પત્તેયં પુચ્છિસ્સામો । હં મો પાવા-
દુયા, કિં મે સાયં દુક્ખં ઉદાહુ અસાયં? સમિયા પઢિવન્નેયાવિ एवं बू-
या,—सव्वेसिं पाणाणं, सव्वेसिं भूयाणं, सव्वेसिं जीवाणं, सव्वेसिं सत्ताणं,
असायं^૨ अपरिणिव्वाणं^૩ महब्भयं दुक्खंत्ति बेमि । (૨૪૨)

(તૃતીય ઉદ્દેશઃ)

ઉવેહેણ^૪ બહિયાયલોયં । સેસવ્વલોયાંસિ જે કેહ વિન્નુ^૫ । (૨૪૩)

अणुवीइ पास, णिक्खच्चदंडा જે કેહ સત્તા પલ્લિયં^૬ ચયાંતિ

૧ નિકાચ્ય વ્યાવસ્થાપ્ય ૨ અનભિપ્રેતં ૩ અનિવૃત્તિરૂપં ૪ ઉપે
ક્ષસૈવનં ૫ તતોપ્યધિકઃ ૬ કર્મ

જાવતું નહિ એમ કરવામાં કશો દોષ નથી. ” આ વચન આર્યપુરુષોનું છે. [૨૪૧]

દરેક મતવાલાના શાસ્ત્રોમાં શું શું કહેલું છે તે તપાસી કરીને અમે દરેક મ-
તવાલાને સવાલ કરીએ છીએ કે હે પરવાદિઓ! “તમોને સુખ અપ્રિય છે કે દુ-
સ્ખ અપ્રિય છે”? જો દુઃસ્ખ અપ્રિય છે, તો તમારા મુજબ વધા જીવોને દુઃસ્ખ મહા
ભયંકર અને અનિષ્ટ છે (૨૪૨)

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

(તપોનુગ્ઝન)

હે મુનિ આ ધર્મથી વાહેર રહેલા પાશંડિલોકની રીતમાતપર તારે કશું લ-
ક્ષ્ય નહિ આપતું. અને એમ જે વર્તે છે તે વધા વિદ્વાનોના ઝિરોમ્મણિ જાણવા
તું વિચારી જો કે જેઓ આરંભને દુઃસ્ખનું કારણ જાણી હિંસાનાં કામ ત્યાગ

૧ સ્વોદું છે (wrong)

णरे मुयत्ता^१ धम्मविदुत्ति अंजू; आरंभजं दुक्खमिणंति णच्चा । एवमाहु
संमत्तदंसिणो । (२४४)

ते सव्वे पावादिद्या दुक्खस्स कुसला पारिन्न-मुदाहरंति, इति कम्म
परिन्नाय सव्वसो । [२४५]

इह आणाकंखी पंडिण्ण अणिहे एग-अप्पाणं सपेहाण धुणे सरी-
रां । (२४६)

कसोही अप्पाणं । जरेहि अप्पाणं । (२४७)

जहा जुणाइं कट्ठाइं हव्ववाहो^२ पमत्थति, एवं अत्तसमाहिते अ-
णिहे । (२४८)

विगिंच कोहं अविकंपमाणे इमं^३ णिरूद्धाउयं^४ सपेहाण । [२४९]

१ श्रुतार्त्थाः निःप्रतिकर्मशरीरा इत्यर्थः २ अग्निः ३ मनुष्यत्व ४ गलितायुष्कं-

करी शरीरनी पण कशी दरकार नहि करतां थका धर्मेना जाण अने सरल थइ
कर्मे, ते तोडे छे ते खरेखरा उत्तम विद्वान्छे. एय ययार्थदर्शी पुरुषो कहेछे (२४४)

जे माटे ते वधा वादिओ सर्व रीते कर्मोबुं स्वरूप जाणी दुःखनी वावतमां
समजवंत वनत्तां ते दुःख कोइने पण नहि आपहुं जोइए एवो ठराव करशे. [२४५]

माटे आ जगतलां आज्ञा पाळया चाहानार पंडित पुरुषे निरिह थइ आत्मा-
ने एकलो जोइने शरीरने तपथी शोषवुं. [२४६]

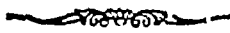
हे मुनि, तुं तारा शरीरने तपथी खूब छग तया जीर्ण कर. [२४७]

जे माटे जेय जूना लाकठाने अग्नि जलदी वाळेछे तेस जे स्नेहद्वि^१ अने
सावधान पुरुष हने तेनां कर्म जलदीयी बळशे. [२४८]

वळी हे मुनि, गनुष्यभवतुं आशुष्य पूरुं थइ रहेवा आवेलुं जाणी दिम्यन
घरीने क्रोवने अल्लो कर. [२४९]

દુઃસ્વં ચ જાણ અદુઃવાગમિસ્ત્તં । પુઢો ફાસાઈ ચ ફાસે । લોયન્
પાસ વિપ્પંદમાણી । (૨૫૦)

જે ણિવ્વુડા, પાવોહિં કમ્મેહિં અણિયાણા તે વિયાહિયા । (૨૫૧)
તમ્હા-તિવિજ્જો ણો પઢિસંજલિજ્જાસિત્તિ બેમિ । (૨૫૨)

[ચતુર્થ ઉદ્દેશ:]

આવીલણ^૧ પવીલણ ણિપ્પીલણ, જહિત્તા પુવ્વસંજોગં હિચ્ચા^૨ ઉવ
સમં । (૨૫૩)

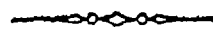
તમ્હા અવિમણે ઘીરે સારણ^૩ સામિણ સહિતે સયા જણ । (૨૫૪)

૧ આપીડયેત્ ૨ ગત્વા ૩ સ્વારતઃ

ક્રોધાદિકથી આવતી કાલે કેવાં દુઃસ્વ થશે તે વિચાર, તથા લોક કેવી
રીતે એ ક્રોધાદિકથી ટલવળે છે તે તપાશ. [૨૫૦]

અને જેઓ કષાયોને ઉપશમાવી શાંત બન્યા છે તેઓને પરમ સુખી કહેલા છે.
[૨૫૧]

માટે સ્વરા વિદ્વાન પુરુષે ક્રોધથી કોઈ વચ્ચે વળ્યું નહિ. [૨૫૨]

ચોથો ઉદ્દેશ.

(સંયમમાં સંસ્થિત રહેવું)

મુનિણ સઘઠી સાંસારિક જંજાલ છોડી ઉપશમ^૧ પૂર્વક શરીરને શરૂઆત
માં સાદા તપથી દમવું. પછી વધતા તપથી દમવું, અને પ્રાંતે સંપૂર્ણ રીતે દમવું.
[૨૫૩]

અને ઇટલા માટે પરાક્રમી મુનિણ શાંત મનથી સંયમમાં રાગ ધરી સમિતિ^૨
તથા જ્ઞાનાદિ હિતકારક વસ્તુઓને સાથે રાખી હમેશાં પ્રયત્નવંત રહેવું. [૨૫૪]

૧ ક્ષમા, ૨ પવિત્રપણે વર્તવાની રીતિઓ,

દુરણુચરો મગ્ગો વીરાણં અણિયદ્દગામીણં^૧ (૨૫૫)

વિગિંચ મંસસોણિયં । એસ પુરિસે દવીએ વીરે આયાણિજ્જે વિયાહિએ
જે ધુળાતિ સમુસ્સયં^૨ વસિતા બંમચેરંમિ । (૨૫૬)

ળેત્તેહિં^૩ પલિછન્નેહિં આયાણસોયગાહિએ બાલે અચ્ચોચ્છિન્નબંધળે
અળામિદ્ધંતસંજોએ । તમંસિ^૪ અવિજાણઓ આળાએ લંભો ણત્થિ ત્તિ બેમિ।
(૨૫૭)

જસ્સ નત્થિ પુરા પચ્છા, મજ્જે તસ્સ કુઓ સિયા । (૨૫૮)
સે હુ પન્નાણમંતે વુદ્ધે આરંભોવરણે । સમ્મ—મેયંતિ પાસહ । જેળ
બંધં વહં ઘોરં પારિતાવં ચ દારુણં । (૨૫૯)

૧ મોક્ષગામિનાં । ૨ શરીરં ૩ ઇન્દ્રિયૈરિત્યર્થઃ ૪ વર્તમાનસ્યોતિશેષઃ

મુક્તિ મેઢવનાર વીર પુરુષોનો માર્ગ ઘણો વિકટ છે. [૨૫૫]

મોટે હે સુખ, તું તારાં માંસ અને લોહી સૂકાવ. કારણ કે જે પુરુષ મ્લહ-
ચર્યમાં^૧ હમેશાં રહીને શરીરને તપથી દમે છે તેજ વીર પુરુષ મુક્તિ મેઢવનાર
હોવાયી માનનીય ગણાય છે. [૨૫૬]

જે પુરુષ શરૂઆતમાં કદાચ દંદ્રિયોને વશ કરી વત્યોં હોય પણ પાછો
મેહના જોસથી વિવયોમાં આશક થાય છે, તે વાઢ પુરુષ કશા પણ વંધનથી છૂટો
થઈને નથી તથા કશા પણ પ્રપંચથી રોહિત થઈને નથી. એજ અજાણ પુરુષને
મેહના અંકારામાં વર્તતાં પરમેશ્વરની આજ્ઞાનો લાભ^૨ થતો નથી. [૨૫૬]

અને એ રીતે જેને પૂર્વ ભવમાં આજ્ઞાની પ્રાપ્તિ નથી અને ભવિષ્યમાં પણ ધ-
ર્માંની નથી તેને આ વર્તમાન ભવમાં તે શી રીતે થવાની ? [૨૫૮]

મોટે જ્ઞાનવંત અને પરમાર્થદર્શી પુરુષો આરંભથી દૂર રહે છે. તેમની આ
વર્તણુક ઘણી પ્રશંસનીય છે. જે મા આરંભથી જીવને વધ વંધનાદિ ભયંકર દુઃખો
તથા અસહ્ય પીડા ભોગવવી પડે છે. [૨૫૯]

पालिछिदिय बाहिरंगं च सोयं, णिकम्मदंसी इह मच्चिण्हि ।

[२६०]

कम्मुणो सफलत दट्ठं तओ णिज्जति वेयवि । [२६१]

जे खलु ओ, वीरा समिता सहिता सयाजता संघडंदसिणो १
आतोवरया अहा तहा लोग मुवेहमाणा पाईणं पडीणं दाहिणं उदीणं इ-
ति, सच्चंसिं परिविचिद्धिसु । [२६२]

साहिस्सामो २ णाणं वीराणं समिताणं सहियाणं सयाजताणं संघ-
डंदसीणं आतोवरयाणं अहातहा लोग मुवेहमाणाणं । किमत्थि उवाधी ३ ।
पासगस्स ण विज्जति णत्थिचि बेमि । (२६३)

१ निरंतरदर्शिनः २ कथयिष्यामः

माटे हे मुनिओ, तमारे बाहेरना प्रतिबंध कापी करी मोक्ष तरफ लक्ष्य
राखी आ दुनियामां आरंभनो त्याग करी वर्त्तवुं. [२६०]

“करेलां कर्मेनां फळ थवानांज ” एम जोइने आगमना तत्वने जाणनार
मुनिओए ते कर्मो बांधवाना हेतुओथी दूर रहेवुं. [२६१]

जे पुरुषो खरेखरा पराक्रमी, सत्यवृत्तिनी रीतिओथी वर्त्तनारा, ज्ञानादि
गुणोयां रमनारा, हमेशां उच्चमवंत, कल्याण तरफ दृढ लक्ष्य धरनारा, पापथी नि-
वर्त्तेला अने यथार्थपणे लोकने जोनारा- हता तेओ पूर्व पश्चिम दक्षिण तथा उत्तर
ए चार दिशाओमां रहेता थका सत्यने ज बळगी रखा हता. [२६२]

तेवा सत्पुरुषोनो अभिप्राय हुं तमोने जणावुंहुं के तत्वदर्शी पुरुषोने उपा-
धिओ नथी रहेती. [२६३]

આવંતોનાના પ્રસિદ્ધ.

લોકાસારનામકં પંચમ—મધ્યયનમ્

(પ્રથમ ઉદ્દેશઃ)

આવંતી કેઆવંતી લોચંસિ વિપ્પરામુસંતિ ^૧ અદ્વાણ અણદ્વાણ વા ।
 એતેસુ ચેવ વિપ્પરામુસંતિ ^૨ । ગુરુ સે કામો । તઓ સે મારસ્સ અંતો ।
 જઓ સે મારસ્સ અંતો, તઓ સે દૂરે ^૩, ણેવ સે અંતો ^૪, ણેવ સે દૂરે ^૫ ।
 (૨૬૪)

૧ હિંસાંકુર્વતીત્યર્થઃ ૨ સમુત્પદંતદ્વિત્યર્થઃ ૩ મોક્ષોપાયાત્ ૪ વિષયસુખ
 સ્ય ૫ વિષયસુખસ્ય.

^૧અધ્યયન પાંચમું.

લોકસાર.

પહેલો ઉદ્દેશ.

[પ્રાણિની હિંસા કરનાર, વિષયો માટે આરંભમાં પ્રવર્તનાર, તથા વિષયોમાં
 આસક્ત જે હોય તેને મુનિ ન ગણવો.]

જે કોઈ આ જગતમાં સમયોજન અથવા નિષ્પજન જીવોની હિંસા કરેછે
 તેઓ પાછા તેજ જીવોની ગતિઓમાં જઈ ડૂબેછે. એવા અતત્ત્વચર્ચી જનોને વિષય
 સુખો છોડાવવાં ભારે મુશ્કેલ પડેછે, માટે તેઓ મરણની પરંપરાથી છૂટી શકતા
 નથી અને એમ હોવાથી તેઓ મોક્ષના માર્ગથી યા સુખથી દૂર રહેલા છે. તેથી તેઓ
 નથી વિષયસુખના અંદર, અને નથી તેનાથી વેગળા. [૨૬૪]

૧ આ અધ્યયનનું ચીજું નામ આવંતી છે.

સે પાસતિ ફુસિય^૧ મિવ કુસરગો પળુદ્ધં ણિવતિતં વાતેરિતં, एवं
બાલસ્સ જીવિયં મંદસ્સ અવિજાણઓ । (૨૬૫)

કૂરાણિ કમ્માણિ બાલે પકુવ્વમાણે તત્તો દુક્ખેણ મૂઢે વિપરિયાસ
—સુવેતિ, મોહેણં ગબ્ભં મરણાદિ^૨ એતિ એત્થ મોહે^૩ પુણો પુણો । (૨૬૬)

સંસયં પરિયાણતો સંસારે પરિન્નાતે ભવતિ । સંસયં અપરિજાણઓ
સંસારે અપરિણ્ણાતે ભવતિ । (૨૬૭)

જે છેએ, સાગારિયં^૪ ણ સે સેવએ । (૨૬૮)

કદ્દુ^૫ एवं અવિજાણઓ^૬ વિતિયા મંદસ્સ બાલયા । (૨૬૯)

લહ્ધા^૭ હુરત્થા^૮ પડિલેહાએ આગમેત્તા^૯ આણવેજ્જા અણાસેવણ-

૧ વિંદુમિવ ૨ મરણાદિ ૩ મોહકાર્યે ગર્ભાદિકે. ૪ મૈથુનં ૫ સેવિત્વા
૬ અપલપતઃ ૭ લબ્ધ્વાન્કામાન્ ૮ બહિર્શિચ્છે ૯ જ્ઞાત્વા.

તત્ત્વદર્શી જનો જુએ છે કે એવા અજ્ઞાનીઓનું આયુષ્ય દર્ભની અળી પર
રહેલા વાયરાથી કંપાયમાન અને જલદીથી પહીં જનારા જલ્લવિંદુની માફક અસ્થિર
છે. [૨૬૫]

તેમ છતાં તેવા અજ્ઞાનીઓ ક્રૂર પાપ કરતા થકા તે પાપના ફળ ઉદય
આવતાં મૂઢ વની વિપર્યાસ પામે છે અને પાછા મોહથી ગર્ભ અને મરણાદિ દુઃખમાં
રહેતા થકા વારંવાર તે દુઃખો પામ્યા કરે છે. [૨૬૬]

જે સંસયને જાણે છે, તે સંસારને પણ જાણે છે જે સંસયને નથી જાણતો
તેણે સંસાર પણ જાણ્યો નથી. [૨૬૭]

માટે જે ચતુર હોય તેમણે સ્ત્રિ સંગ ન કરવો. [૨૬૮]

જે સ્ત્રી સંગ કરીને પાછો ગુરુના પાસે ઇનકાર જાય છે તે એકના વદલે વે
પાપ કરે છે. [૨૬૯]

માટે મઠેલાં વિષય સુખોને પણ વિચાર પૂર્વક દુઃખના હેતુ જાણીને તેમના

૧ કારણ કે સંસય એ પ્રવૃત્તિનો અંગ ગણાય છે. જે માટે અર્થ સંસય છતાં પણ
પ્રવૃત્તિ દેસાય છે. અર્થ શબ્દ મોક્ષે નહિ પણ તેના ચપાય લેવા.

યાણ્તિ બેમિ (૨૭૦)

પાસહ એગે રૂવેસુ ગિદ્દે પરિણિજ્જમાણે^૧ । એત્થ ફાસે પુણો પુ-
ણો આવંતી કેઆવંતી લેયંસિ આરંભજીવી । (૨૭૧)

એસુ^૨ ચેવ આરંભજીવી^૩ । એત્થવિ^૪ બાલે પરિપન્નમાણે રમતિ
પાવેહિં કમ્મેહિં અસરણં સરણંતિ મળ્ણમાણે । (૨૭૨)

इह मेगेसिं एगचरिया भवति। से बहुकोहे, बहुमाणे, बहुमाए,
बहुलोभे, बहुरए, बहुनडे, बहुसढे, बहुसंकपे, आसवसकी^५ पलिओ-
च्छन्ने^५ उट्ठियवायं पवयमाणे, “ मा मे केइ अदक्खु ” अन्नाणपमाय-
देसेणं सततं बूढे धम्मं णाभिजाणति । (२७३)

૧ પરિણીયમાનાન્ વિષયાભિમુખં. ૨ ગૃહસ્થેષુ ૩ પરતીર્થિકઃ
પ્રાર્થયાદિર્વા દુઃખમાકસ્યાદિતિશેષઃ ૪ સંયમાન્યુપગમેપિ ૫ આ-
શ્રવસત્કી—આશ્રવવાન્ ૬ પલિતાવચ્છન્નઃ

સેવવાથી દૂર રહેવું. [૨૭૦]

જુઓ કેટલાએક વિષયોમાં આસક્ત રહી નરકાદિક ગતિઓમાં તળાયા
જાય છે. અને એવો જે કોઈ આ દુનિઆમાં આરંભથી જીવનારાછે તે વધા વારંવાર
મોહજાઝમાં ફસી પડે છે. [૨૭૧]

બીજી કેટલાએક પાસથ્યાદિક પળ એ ગૃહસ્થોમાં વર્તતા થકા સાવધમવૃત્તિથી
પ્રવર્તીને દુઃખી થાય છે. અને આ સંયમ લીધા છતાં પણ તેવા વાઝ જીવો વિંપય-
તુળ્ણાથી તળાઈને અશરણને શરણ માનતા થકા પાપમાં રમે છે. [૨૭૨]

બીજી આ મનુષ્ય લોકમાં કેટલાએક એકલા થઈ ફરે છે, તેઓ વહુ ક્રોધી,
વહુ માની, વહુ માયાવી, વહુ લોભી, વહુ પાપી, વહુ ઢોંગી, વહુ ધૂર્ત, વહુ દુષ્ટા-
ધ્યવસાયા, હિંસક, અને કુકર્મી હોવા છતાં “હું ખૂબ ધર્મ માટે જન્મમાલ વન્યો
હું” એવો વક્વાદ કરતા થકા અને “રહે કોઈ મને જાણી જાય?” એવી વીક-
થી એકલા થઈને ફરતા થકા અજ્ઞાન અને પ્રમાદથી નિરંતર મૂઢ બની ધર્મને કંદ
પણ સમજતા નથી. [૨૭૩]

૧ આચારદિન યતિઓ—નેપચારી.

અદા પયા માણવ? કસ્મકોવિયા^૧, જે અણુવરયા, અવિજ્ઞાણ
પલ્લિમોક્ષવમાહુ આવદમેવ મણુપરિચદંતિતિ બેમિ । (૨૭૪)

[દ્વિતીય ઉદ્દેશ:]-

આવંતી કેઆવંતી લોયંસી અણારંમજીવી, એતેસુચેવ મણારંમજી-
વી । (૨૭૫)

એત્યોવરણ તં જ્ઞોસમાણે “ અયં સંધીતિ ” અદક્ષૂ, જે ઇમસ્સ
વિગ્ગહસ્સ અયં સ્વણોત્તિ મન્નેસી । (૨૭૬)

એસ મગ્ગો આરિણ્હિં પવેદિતે । ઉદ્ધિતો ણો પમાયણ, જાણિતુ દુ-
ક્ખં પત્તેય સાયં । (૨૭૭)

૧ કર્મણિ અષ્ટપ્રકારે કુશલા:

હે મનુષ્ય, જેઓ પાપાનુષ્ઠાનથી નહિ નિવર્તતાં અવિદ્યાથી^૧ જ મોક્ષ ધરો એમ
કહેછે તેવા દુઃખી જીવો કર્મમાં જ કુશલ છે, નહિ કે ધર્મમાં, અને તેઓ સંસારના
ચક્રમાં જ ફર્યા કરવાના. [૨૭૪]

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

[જે હિંસાદિક પાપેથી નિવર્ત્યો હોય તેજ સુનિ ગણાય.]

આ જગતમાં જે કોઈ નિરાશી^૨ થઈ વર્તે છે તેઓ ગૃહસ્થો પાસેથી જ
નિર્દૂષણ^૩ આહારાદિક લઈ અણારંભિષગે રહેછે. (૨૭૫)

ઘાટે હે સુનિ તારે સાવધ પ્રવૃત્તિથી^૪ દૂર રહી કર્યોને સ્વપાવર્તા થકાં
“ હમણા આ અવસર છે. ” એમ વિચારી પશ્ચિમ સંયમ પાઠતાં રહેવું; જે ઘાટે તે
જાણું છે કે આ શરૂઆતનો આ અવસર છે. (૨૭૬)

તીર્થકરદેવે ૬ માર્ગ વતાવ્યો છે (૩.૧ આ માર્ગ પણ વતાવ્યોછે) કે વધા જંતુઓને
જૂદું જૂદું સુખ-દુઃખ થાયછે એ જાણી વીર્ય લઈ મમ્માદ ન કરવો. (૨૭૭)

૧ અજ્ઞાનથી. ૨ અહિંસક, ૩ દૂષણ રહિત, ૪ પાપ ભરેલી વર્તણૂકથી.

पुढोछंदा इह माणवा । पुढो दुखं पवेदितं । से अविहिंसमाणे
अणवयमाणे^१ पुढो फासे विप्पणोदल्लए । एस समियापरियाए वियाहिते ।
(२७८)

जे असत्ता पावेहिं कम्मेहिं; उदाहु^२ ते आयंका फुसंति, इति
उदाहु^३ धीरे;—ते फासे पुढो—हियासए । (२७९)

पुव्वपेतं पच्छापेतं मिउरधम्मं विद्धंसणधम्मं अधुवं अणितियं
असासयं चयावचइयं विप्परिणामधम्मं । पासह एयं रूवसंधिं । (२८०)

समुप्पेहेमाणस्स एकायतणरतस्स इह विप्पमुक्कस्स णत्थि मग्गे^४
विरयस्सात्ति बेमि । [२८१]

आवंती केआवंती लोगंसि परिग्गाहावंती;—से अप्पं वा, बहुयं

१ अनपवदन् २ कदाचित् ३ उदाहृतवान् ४ नरकादिरूपः

जेम माणसोना आशय पण जूदा जूदाज छे तेम तेमनुं दुःख पण जूदुं
जूदुंज छे. माटे मुनिए कशी हिंसा नहि करतां तथा कंड पण मृया भापण नहि
करतां परीपहोने सहज करवा. एवी रीते वर्त्तनारो मुनिज रुडा चारित्रवाळो वर्ण-
व्यो छे. [२७८]

जेओ पापयां नथी प्रवर्त्तता तेमने कोइ वखते मोहोटा रोग आवी नडे तो
धीर तीर्थकरदेवे एम कहुंछे के ते रोगो सहन करवा. [२७९]

कारण के आ शरीर मोडुं के वेळुं पण नूटवानुं या फूटवानुं अधुव
अनित्य,^२ अशाश्वत,^३ वधतुं घटतुं अने नाश पामनार छे ज. हे मुनिओ, आ
शरीरनुं ऊपर प्रमाणे स्वरूप तथा अवसर विचारो. [२८०]

जे पुरुष ऊपर प्रमाणे शरीरनुं स्वरूप तथा अवसर विचारी सर्वथी सरस
ज्ञानादिक आयतनोमां^४ रमतो रही आ शरीरनी दरकार नथी धरतो तेवा त्यागी
पुरुषने भटकवानो रस्तो नथी. [२८१]

आ दुनिआमां जे कोइ पोसे परिग्रह होय जेवो के थोडो अथवा घणा.

१ नियमविनानुं. २ फेरफार पामनुं, ३ ते ते रूपे पण हमेगां नहि टकनारुं.
४ फापदा भरेला स्थळोमां

વા, અણું વા, થૂલું વા, ચિત્તમંતં વા, અચિત્તમંતં વા, એતે સુ ચેવ પરિ-
ગ્ગહાવંતી । (૨૮૨)

एव—मेवेगेसिं महब्भयं भवति । लोगावित्तं च णं उवेहाए ।
(૨૮૩)

एए संगे अविजाणतो से सुपडिबुद्धं सूवणीयांति णच्चा, पुरिसा !
परमचक्खू विप्परिक्कमे । एतेसु चैव बंभचेरं—त्ति बेमि । (૨૮૪)

से सुयं च मे, अज्झत्थं च मे;—बंधपमोक्खो च तुज्ज अज्झत्थेव
। [૨૮૫]

एथ विरते अणगारे दीहरायं तित्तिक्खए । [૨૮૬]

નાનો અથવા માહોટા, સાચિત્ત અથવા આચિત્ત, તે વધા કદાચ વ્રતી કહેવાતા હોય
તોએ ગૃહસ્થોના જેવાજ પરિગ્રહિઓ ગણવા. [૨૮૨]

ए परिग्रहिपणुं ज केटलाएकेने नरकादिक महाभय आपनारुं थायछे, तथा
लोकोनो आचार^१ पण तेवो ज भयजनक थायछे, एम विचारी तेनाथी दूर रहेवुं.
[૨૮૩]

ए परिग्रहनो संग त्याग करनारो मुनि ते रुढी रीते प्रतिबोध पायेलो छे
तथा तेने रुढी रीते ज्ञानादि गुण प्राप्त थया छे एम जाणी हे पुरुष, तारे उत्तम
दृष्टि धरीने वर्त्तवुं. जे माटे निःपरिग्रहि अने उत्तम दृष्टिवंत पुरुषોમાં જ વ્રહ્મચર્ય
હોયછે. [૨૮૪]

મે સાંભળ્યું પણ છે, અને અનુભવ્યું પણ છે કે કર્મોથી છૂટવું એ તારા આ-
ત્માથી જ થવાનું છે. [અર્થાત્ જો તું વ્રહ્મચર્યમાં રહીશ તોજ કર્મોથી છૂટીશ.]
[૨૮૫]

માટે પરિગ્રહથી અલગ થઈલા મુનિએ જીવનપર્યંત જે સંકટો આવી પડે તે
સહન કરવાં. [૨૮૬]

૧. આહાર, ભય, મૈથુન, તથા પરિગ્રહરૂપ ઉત્કટ સંજ્ઞાઓ.

પમત્તે બહિયા^૧ પાસ, અપ્પમત્તો પરિચ્ચણ । (૨૮૭)

ણ્યં મોણં સમ્મં અણુવાસિજ્જસિત્તિં બેમિ । (૨૮૮)

[તૃતીય ઉદ્દેશઃ]

આવંતી કેઆવંતી લોયંસિ અપરિગ્ગહાવંતી ણુણુ^૨ ચેવ અપ્પરિ-
ગ્ગહાવંતી, સોચ્છા વડ્ઁ મેહાવી, પાંડિયાણ ણિસામિયા (૨૮૯)

સમિયાણ^૩ ધમ્મે અરિણ્હિં પવેદિતે—“ જહેત્ય મણ સંધી^૪ જ્ઞો-

૧ બહિર્વ્યવસ્થિતાન્ । ત્યક્તેષુ સત્સુ ઇતિ શેષઃ ૩ સમતયા ૪
સોક્ષ્માર્ગઃ કર્મસંધિર્વા.

પ્રમાદીઓને ધર્મથી પરાઙ્મુખ થઈલા જોઈ મુનિએ અપ્રમત્ત થઈ ફરવું. [૨૮૭]
એમ રૂઢી રીતે તીર્થંકરભાષિત સંયમક્રિયાને મુનિએ પરિપાલન કર્યા કરવી.

[૨૮૮]

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

[જે મુનિ હોય તે કશો પરિગ્રહ ન રાખે, તથા કામભોગની
ઇચ્છા પણ ન કરે.]

જે કોઈ જગતપાં નિઃપરિગ્રહિ થાયછે તે વધાણ તીર્થંકરદેવની વાણી સાંભળી
ધિવેકવંત થઈ પંડિતોના વનન અવધારી સર્વ પ્રકારે પરિગ્રહ છાંડતાંજ નિઃપરિગ્રહી
થાયછે. [૨૯૧]

તીર્થંકરદેવે સમતાયી^૧ ધર્મ વર્ણવ્યો છે, તે વોલ્યા છે કે “દે લોકો જે રીતે
મેં અહીં કર્મ સ્વપાત્ર્યાં છે તે રીતે ધીજા માર્ગોમાં કર્મ સ્વપાત્રવા મુશ્કેલ છે, માટે

૧ નિષ્પક્ષપાતપણે [Without partiality]

સિદ્ધ^૧ એવ-મળ્ળત્થ સંધી દુઝ્ઝોસણ ભવતિ । તમ્હા બેમિ ણો ણિહણે-
જ્જ વીરિયં । ” (૨૯૦)

જે પુવ્વુદ્ધાઈ ણો પચ્છાણિવાતી । જે પુવ્વુદ્ધાઈ પચ્છાણિવાતી ।
જે ણો પુવ્વુદ્ધાઈ ણો પચ્છાણિવાઈ । સે^૨ ત્રિ તારિત્તણ સિયા । જે^૩ પરિ-
ણાય લોગ મળ્ળેસિતા । એયં ણિયાય^૪ મુણિણા પવેદિતં । (૨૯૧)

इह आणाकंखी पंडिते अणिहे पुच्चावररायं जयमाणे सया सीलं
सपेहाए^५ । (२९२)

सुणित्ता भवे^६ अकामे अझंझे^७ । (२९३)

इमेणं^८ चेव जुझाहि, किं ते जुझेण वज्झओ । जुद्धारिहं ख-

૧ સેવિતઃ ક્ષાપિતોવા ૨ શાક્યાદિરપિ । ૩ પાસસ્થાદયઃ ૪ જ્ઞાત્વા.
૫ સંપ્રેક્ષ્ય તદેવાનુપાલયેત્ । ૬ ભવેત્ ૭ માયાલોભચ્છારહિતઃ ૮
સ્વશરીરેણ

હું કહું છું કે મારો દાસલો લઈ વીજા મુમુક્ષાઓ પળ પોતાનું પરાક્રમ છુપાવું
નહિ.”

કેટલાએક^૧ પહેલાં પળ ઉજ્જાલ થઈ દીક્ષા લે છે અને પાછાં પળ પતિત
નથી થતા. કેટલાએક^૨ પહેલા ઉજ્જાલ થઈ દીક્ષા લે છે પળ પાછા પતિત થાયછે.
કેટલાએક^૩ નથી પહેલા ઉજ્જાલ થતા અને તથા તેથી પાછા પતિત થતા. (શાક્તાદિક
તેથી સાવધ ૪ ક્રિયામાં પ્રવર્તનારા પાસસ્થાઓ^૫) નથી ઉટેલા અને નથી પહેલા
આ વાત મુનિએ (વીર પ્રમુદ)જ સ્ત્રી રીતે જાણીને જણાવી છે. [૨૯૧]

તીર્થંકર દેવની આજ્ઞા પાઠવા ઇચ્છનારા ચતુર મુનિએ નિરીહપણે રાત્રિના
પહેલા તથા છેલ્લા પહોરે યત્નવંત થઈ હમેશાં શીઠને^૬ મોક્ષાંગ^૭ વિચારીને તેને
પાઠવું. [૨૯૨]

શીઠને નહિ પાઠનારાઓની યતી દુર્દશાઓ સાંભળી કામભોગની ઇચ્છા
તથા માયાથી રહિત થવું. [૨૯૬]

हे मुनि, आ शरीर साथेज तुं युद्ध कर, बीजा बाहेरना युद्धनी तने शी

૧ મળધરાદિક. ૨ નંદિષેણ વગેરે. ૩ ગૃહસ્થો. ૪ આરંભ ભરેલા વર્તણુકમાં
૫ આચારહીન ગ્રંથિઓ. ૬ સંયમને. ૭ મોક્ષનું કારણ.

લુ દુલ્લહં । (૨૯૪)

જહેત્ય કુસલેહિં પરિન્નાવિવેગે ભાસિતે^૧ । ચુતે હુ બાલે ગબ્માઇ-
સુ રજ્જાતિ । (૨૯૫)

અર્સિં^૨ ચેયં પવ્વુચ્ચતિ । રૂવંસિ^૩ વા છળંસિ^૪ વા । (૨૯૬)

સે હુ ઇગે સંવિદ્ધપહે મુળી અણ્ણહા લોગ—મુવેહમાણે । (૨૯૭)

ઇતિકમ્મં પરિન્નાય સવ્વસો, સે ણ હિંસાતિ સંજમતિ ણો પગબ્ભ-
તિ । ઉવેહમાણો પત્તેયં સાયં, । (૨૯૮)

૧ સ તથૈવ શ્રદ્ધેય ઇતિશેષઃ ૨ જિનમત ૩ રૂપાદૌ ગૃહ્ઃ
૪ હિંસાદૌ પ્રવર્તેતે इत्यर्थः

જરૂર છે. શુદ્ધને યોગ્ય આવું શરીર ફરી મળવું ઘણું મુશ્કેલ છે. [૨૯૪]

તીર્થંકર દેવે વિચિત્ર અધ્યવસાયોની જે રીતે સમજ આપી છે તે તેજ રીતે
સ્વીકારવી, માટે ધર્મ પામીને તેથી ભ્રષ્ટ થઈને બાળ જીવ ગર્ભાદિક દુઃખ પામે છે.
[૨૯૫]

આ જિનશાસનમાંજ એવું કહેવાય છે કે જે વિષયોમાં ગૃહ્ઠ^૧ થાય છે તે
હિંસામાં પ્રવર્તે છે. [૨૯૬]

અને મુનિ તો સ્વચ્છરો તેજ જાણે છે કે જે લોકોને મોક્ષ માર્ગમાં વિમુક્ત
પ્રવૃત્તિ કરતો દેખી તેમને દુઃખી વિચારતો થકો મોક્ષ માર્ગમાં રુઢી રીતે ચાલ્યો
જાય. [૨૯૭]

માટે કર્મ સ્વરૂપ જાણીને શુદ્ધ મુનિઓ “ દરેક જીવનું સુખ અલગ અલગ
છે” એમ વિચારી કોઈ જીવની હિંસા નથી કરતા કિંતુ સંયમમાં વર્તતા રહી ધીટા-
ઈથી દૂર રહે છે. [૨૯૮]

વન્નાદેસી^૧ પારભે કંચણં સવ્વલોણ, ઇગ—પ્પમુહે વિદિસપ્પતિન્ન^૨
નિવ્વિન્નચારી અરણ પયાસુ । (૨૯૯)

સે વસુમં સવ્વસમન્નાગયપન્નાણેણં અપ્પાણેણં અકરણિજ્જં પાવં
કમ્મં તં ણો અન્નેસી । (૩૦૦)

જં સમ્મં—તિ પાસહ, તં મોણં—તિ પાસહ । જં મોણં—તિ પાસહ
તં સમ્મં—તિ પાસહ । (૩૦૧)

ણ ઇમં સઘ્કં સિઢિલેહિં અદિજ્જમાણેહિં^૩ ગુણાસાતેહિં વંકસમા-
યારેહિં પમત્તેહિં ગારમાવસંતેહિં^૪ । (૩૦૨)

મુળી મોણં સમાયાય ધુણે કમ્મ—સરીરગં । પંતં લૂહં સેવંતિ વી-
રા સંમત્તદંસિણો । એસ ઓહંતરે મુળી તિણ્ણે મુત્તે વિરણ વિયાહિત્ત—તિ
વેમિ । (૩૦૩)

૧ વર્ણઃ સાધુકારઃ સુચશદ્ધિતિયાવત્ તદાકાંક્ષી । ૨ વિદિક્ષપ્રતીર્ણઃ
૩ આર્દ્રીયમાણૈઃ ૪ અગારમાવસન્નિઃ ।

સુચશના ઇચ્છનાર મુનિએ સર્વ લોકમાં કંઈ પણ પાપ પ્રવૃત્તિ ન કરવી.
કિંતુ ફક્ત મોક્ષ તરફ દૃષ્ટિ રાખી આહું અવહું નહિ જોતાં સ્ત્રીઓમાં અરક્ત રહી
આરંભથી ઉદાસીન રહેવું. [૨૯૯]

એવા સંયમી મુનિઓએ સર્વ રીતે પવિત્ર વૉધ પામીને, નહિ કરવા યોગ્ય
પાપ કર્ય તરફ કદાપિ દૃષ્ટિ નહિ આપવી. [૩૦૦]

જે સમ્યક્ત્વ^૧ છે તે મુનિપણું છે ને જે મુનિપણું છે તે સમ્યક્ત્વ છે.
[૩૦૧]

એ સમ્યક્ત્વ યા મુનિપણું હિમ્મત હીન, કાચા હૈયાના, વિષયાસક્ત, માયાવા,
પ્રમાદી, અને ઘરમાં રહેનારા જીવેથી ધરી શકાયજ નહિ. [૩૦૨]

કિંતુ મુનિઓજ પશું મુનિપણું ધરીને શરીરને કશે છે. તેવા સમ્યક્ત્વવંત
વીર પુરુષો લૂણું અને હલકું ભોજન કરે છે. અને એવા પરાક્રમી અને સાવચાનુ-
પ્ધાનથી નિવર્તેલા મુનિઓજ સંસારના તરનાર હોવાથી તરીને પાર પામેલા તથા
નિઃસંગ હોવાથી મુક્ત વર્ણવ્યા છે. [૩૦૩]

૧ નિશ્ચય સમ્યક્ત્વ.

[ચતુર્થ ઉદ્દેશઃ]

ગામાણુગામં દૂઝ્જમાણસ્સ દુઝ્જાતં દુપ્પરકંતં ભવતિ અવિયત્ત-
ભિક્ખુણો । (૩૦૪)

વયસાવિ ઇમે ચોઢઆ કુપ્પંતિ માણવા । ઉન્નયમાણે^૧ ય ણે
મોહેણ મુઝ્ઝતિ । સંબાહા^૩ બહવો મુઝ્જો દુરતિક્કમા અજાણતો ।
સતો । એયં તે મા હોઝ । એયં કુસલસ્સ^૪ દંસણં । (૩૦૫)

તદ્દિટ્ઠી^૫ તમ્મુત્તી^૬ તપ્પુરક્કારે તસ્સની તનીવેસણે જયંવિહારી
તણિવાતી પંથણિઝ્ઝાતી પલિબાહિર^૬ પાસિય પાણે ગચ્છેજ્જા । સે

૧ અવ્યક્તસ્ય ૨ ઉન્નત માનઃ ૩ પીડાઃ ૪ વર્દ્ધમાનવિભોઃ
ગુરોર્દૃષ્ટ્યા ૬ પરિબાહ્યઃ અવગ્રહા- દ્વહિર્વર્તી

ત્રેતો ઉદ્દેશ.

[અજાણ, અગીતાર્થ, અને સૂત્રાથર્માં નિશ્ચય વિનાના મુનિને
એકલા ફરડામાં ઘણા દોષ થાય છે)

સામર્થ્યહીન^૧ મુનિ એકલો થઈને ગામોગામ ફરે તો તેનું તે ફરવું તથા જવું
સુંદર ગણાય છે. કેટલાએક મનુષ્યો માત્ર વચનોથી સારી શીખામણ આપતાં
પ્રશ્ન થાય છે. એવા અભિમાની પુરુષો^૨ મહામોહથી વિવેકવિકલ વનો ગચ્છથી
પડે છે. તેવા અજાણ અને અતત્વદર્શી પુરુષોને અનેક આવી પડતી પીડાઓ
ભૂલેણીય થાય છે. હે મુનિઓ, એવું તમારા માટે નહિ વનો એવું કુશલ પુરુષ
[વીરપ્રમુતું] દર્શન છે. [૩૦૬]

માટે મુનિએ દ્વેષે ગુરુની નજર આગલ રહીને ગુરુ વતાવેલી નિઃસંગતાથી
ગુરુના વહુમાન પૂર્વક, અને ગુરુ પરના શ્રદ્ધાથી, ગુરુસંગીપ નિવાસ કરતાં થકાં
યતનાપૂર્વક ગુરુના અભિપ્રાયને અનુસરીને માર્ગના અવલોકન સાથે જીવજંતુને જો-

૧ વય તથા જ્ઞાનની યોગ્યતાથી રહિત. ૨ અજ્ઞાનથી.

અભિક્કમમાણે પઠિક્કમાણે સંકુંચેમાણે પસારેમાણે વિણિયદ્દમાણે સંપલ્લિ-
મજ્જમાણે । (૩૦૬)

एगया गुणसमियस्स रीयतो^१ कायसं-मणुचिच्चा एगतिया पाणा
उद्वयंति; इहलोग वेयणवेज्जावडियं । जं आउट्टीकयं कम्मं तं परिच्चाय
^२विवेग-मेति । एवं से अप्पमाएणं विवेगं किद्वंति^३ वेदवी । (३०७)

સે પમૂયદંસી પમૂયપરિચ્છાણે ઉવસંતે સમિએ સહિતે સયાજએ દટ્ટું
વિપ્પડિવેદેતિ^૪ અપ્પાણં;—“ કિમેસ^૫ જણો કરિસ્સતિ । એસ સે પરમારા-
મે જાઓ લોગંસિ ઇત્થિઓ. ” મુણિણા હુ એતં પવેદેતં । (૩૦૮)

उव्वाह्ज्जिज्जमाणे^६ गामधम्मोहिं. अवि णिव्वलाएस,^७ अवि ओ-

१ रीयमाणस्य सम्यगनुष्ठानवतः २ प्रायश्चित्तं. ३ कीर्त्तयति. ४
विप्रतिवेदयति. ५ स्त्रीजनः ६ उद्धाध्यमानः ७ निबलार्शकः निर्वलभोजी
“ स्यादि ” विशेष

તાં થકાં મૂમંડલપર ભયતા રહેવું. એટલુંજ નહિ પણ જતાં, આવતાં, વેશતાં, ડઝતાં,
વલ્તાં, અને પ્રમાર્જન કરતાં સર્વદા ગુરુની અનુજ્ઞા લઈ વર્તવું. [૩૦૬]

કોઈ વંચતે એવા સદ્ગુણી મુનિએ રુઢી રીતે વર્તતા છતાં તેના શરીરસંસ્પર્શ-
થી કોઈ જંતુ મરણ પામે છે તો તેનો તેને આ ભવમાં ક્ષય થઈ શકે એટલો કર્મવંધ
પડે છે. અને જો આકુટિયો જાણી જોઈને કાયસંઘટ્ટનાદિકબંધે કંઈ કર્યું વંધાય છે
તો તેના માટે યોગ્ય પ્રાયશ્ચિત્ત આચર્યાથી કર્મ ક્ષય થાય છે. એ પ્રાયશ્ચિત્ત અપ્ર-
માદિપણે આચર્યાથી કર્મક્ષય થાય એમ આગમના જાણ પુરુષો બોલે છે. [૩૦૭]

માટે ટીર્થદર્શી, વહુજ્ઞાની, ક્ષમાવંત, પ્રવિત્ર પ્રવૃત્તિવંત, સદ્ગુણી, અને સદા
યત્નવંત મુનિએ સ્ત્રીઓને દેશી વિચારવું કે એ સ્ત્રીઓ મારું શું કલ્યાણ કરવાની છે?
તથા આ દુનિઆમાં સ્ત્રીઓ જ અતિશય ચિત્તને મુંઝાવનારી છે. એ વધું મુનિએ
[વીરપ્રમુદ] જણાવ્યું છે. [૩૦૮]

વિષયોથી જો મુનિ પીડાય તો તેણે નિર્વલ આહાર કરવો, પેટને અપૂર્ણ

મેદરિયં કુજ્જા, અવિ ઉઢું ઠાણં ઠાણ્જ્જા, અવિ ગામાણુગાયં દૂઢ્જ્જા,
અવિ આહારંવોછિંદિજ્જા, અવિ ચણે ^૧ ઇત્થીસુ મણં । (૩૦૯)

પુવ્વં દંડા પચ્છા ફાસા, પુવ્વં ફાસા પચ્છા દંડા । ઇચ્છેતે ^૨
કલ્હાસંગકરા ભવંતિ । પહિલેહાણ ^૩ આગમિત્તા ^૪ આણવેજ્જા અણાસેવણાણ
—ત્તિ બેમિ । (૩૧૦)

સે ણો કાહિણ, ^૫ ણો પાસાણિણ, ણો સંપસારણ ^૬ ણો મમાણ, ણો
કયકિરિણ, વઙ્ગુતે, અજ્ઞાપ્પસંવુડે, પરિવજ્જણ સદા પાવં । ઇયં મોણં સમ-
ણુવાસેજ્જાસિ—ત્તિ બેમિ । (૩૧૧)

૧ ત્યજેતુ. ૨ સ્ત્રીસંબંધાઃ ૩ પ્રત્યુપ્રેક્ષયા. ૪ જ્ઞાત્વા. ૫ કથાકા
રકટિત્યર્થઃ ૬ પર્યાલોચનકારીત્યર્થઃ

રાંચવાતું કરવું, એક જગે ઝખા રહી કાર્યોત્તર્ગ કરવા, ગ્રામાંતર જતા રહેવું, ^૧
છેવટ તદન આહાર પળ છોડી આપવો, ^૨ પળ સ્ત્રીઓમાં જાણી જોડને નહિ ફસાવું.
[૩૦૯]

સ્ત્રીઓમાં ફસાતાં, પહેલાં સંકટો ભોગવવાં પડે છે અને પછી કામભોગ થાય
છે. અથવા પહેલાં કામભોગ થાય છે તો પછી સંકટ ભોગવવાં પડે છે. એ સ્ત્રી
કલહની ઉત્પન્ન કરનારી છે. માટે એ વધું જાણી વિચાર કરી તેમનાથી દુર રહેવું.
[૩૧૦]

સ્ત્રીસંગ પરિત્યાગી મુનીએ સ્ત્રીઓની શૃંગાર કથા ન કરવી. સ્ત્રીઓના અંગોપાંગ ^૩
ન જોવાં, સ્ત્રીઓ સાથે વાતચીત ન કરવી, સ્ત્રીઓપર મમતા ન કરવી, સ્ત્રીઓની
આગતાસ્વાગતા ન કરવી, કિંવદ્વના, સ્ત્રીઓ સાથે વચનમાત્રથી પણ પરિભાષણ નહિ
કરતાં પોતાના મનને કબજે કરીને હમેશાં પાપાચારથી દૂર થઈ રહેવું. [૩૧૧]

૧ કારણ શિવાય મુનિને વિહાર નિષિદ્ધ * છે. પણ મોહ ઉપશમાવન્ના તે
પણ કરવો. ૨ તેઓ ગમે તે રીતે આત્મચાત પણ કરવો પણ સ્ત્રીઓમાં ન ફસાવું.
૩ અવ્યયો * આ વાત ચતુર્માસસ્થિત મુનિને માટે સંભવે છે. [ખા. ક.]

[પંચમ ઉદ્દેશ.]

સે બેમિ—તં જહા, અવિ હરણ^૧ પરિપુન્ને ચિદ્વતિ સમાંસિ ભોમે
ઉવસંતરણ સારવરમાણે । સે^૨ ચિદ્વતિ સોયમજ્જગણ, સે પાસ, સવ્વતો
ગુત્તે । પાસ, લોણં મહેસિણો, જે ય પન્નાણમંતો પબુદ્ધા આરંભોવથાર, સ-
મ્મ—મેયંતિ પાસહ, કાલરસ કંઠાણ પરિવ્વયતિ ત્તિ બેમિ । (૩૧૨)

વિતિર્ગિચ્છસમાવણેણં અપ્પાણેણં ણો લભતિ સમાધિં । (૩૧૩)

સિયા^૩ વેગે અણુગચ્છંતિ । અસિયા વેગે અણુગચ્છંતિ । અણુ-
ગચ્છમાણેહિં અણુગચ્છમાણો કહં ણ ણિવ્વિજ્જેજ્જા । તમેવ સચ્ચં ણી-
સંકં, જં જિણેહિં પવેદ્ધયં । (૩૧૪)

૧ હ્રદઃ ૨ આચાર્યઃ ૩ સિતા બદ્ધ ગૃહસ્થા इत्यर्थः

પાંચમો ઉદ્દેશ.

(મુનિએ સદાચારથી વર્તેવું તથા તેના માટે જલ્લાશયનો દૃષ્ટાંત.)

જેમ કોઈ એક સપાટ પ્રદેશમાં એક નિર્મલ જલથી ભરપૂર થયેલો અને મુ-
રક્ષિત જલ્લાશય હમેશાં સ્વચ્છ વન્યો રહે છે તેમ કેટલાએક પવિત્ર આચાર્યો જ્ઞાન
જલથી ભરપૂર બની નિર્દોષ ક્ષેત્રમાં રહીને જીવોનું સંરક્ષણ કરતા થકા જ્ઞાનજલના
પ્રવાહને ચલાવનાર થઈને મુરક્ષિત વન્યા રહેછે. એટલુંજ નહિ પણ કેટલાએક મુનિ-
ઓ પણ વિવેકવંત બની પ્રતિવોધ પામીને આરંભથી નિવૃત્ત થઈ સમાધિ મરણની
ઈચ્છા રાખતા થકા તે જલ્લાશયના જેવાજ વર્તે છે. [૩૧૨]

“ ફલ થશે કે નહિ ધાય ” એવો સંશય રાખ્યાથી જીવને સમાધિ^૧ નથી
મળતી. [૬૧૩]

વળી આચાર્યના વાક્યોને વચ્ચે ગૃહસ્થો પણ સમજી શકે છે, અથવા મુ-
નિઓ સમજી શકે છે, એવે વચ્ચે જે મુનિ પોતાના કર્મોદયથી તે સમજી શકતો
નહિ હોય તેને મનમાં રેવદ ઉત્તન્ન થયા વિના રહેતો નથી. (આવા પ્રસંગે ગુરુએ તેવા
શિષ્યને કહેવું કે હે શિષ્ય,) “ જે જિનોએ બાષ્પું છે તેજ નિઃશકપણે સત્ય છે, ”
(એવી તારે શ્રદ્ધા રાખવી.) [૩૧૪]

૧ સ્વસ્થતા.

સઙ્કિસ્સ ણં સમણુન્નસ્સ સંપવ્વયમાણસ્સ સમિયં—તિ મણ્ણમાણ-
સ્સ એગયા સમિયા હોતિ, સમિયં તિ મણ્ણમાણસ્સ એગયા અસમિયા હોતિ
અસમિયં—તિ મણ્ણમાણસ્સ એગયા સમિયા હોતિ, અસમિયં—તિ મણ્ણમા-
સ્સ એગયા અસમિયા હોતિ । (૩૧૫)

સમિયં—તિ મણ્ણમાણસ્સ સમિયા વા, અસમિયા વા, સમિયા હો-
તિ ઉવેહાણ । (૩૧૬)

અસમિયંતિ મણ્ણમાણસ્સ સમિયા વા, અસમિયા વા, અસમિયા
હોતિ ઉવેહાણ । (૩૧૭)

ઉવેહમાણો અણુવેહમાણં બૂયા—“ ઉવેહાહિ સમિયાણ; ઇચ્છેવં તત્થ
સંઘી ઝોસિતો ભવતિ ” । (૩૧૮)

સે ઉઠિયસ્સ ટ્ઠિયસ્સ ગતિં^૧ સમણુપાસહ । એત્થવિ બાલભાવે

૧ પ્રતિષ્ઠાં ગતિંવા.

શ્રદ્ધાલુ અને સાંવિગ્નભાવિત^૧ જીવો કે જેઓ દીક્ષા લેતી વખતે “જિન
ભાષિતજ સત્ય છે.” એવું માને છે તેઓમાંના કેટલાએક ત્યાર વાદ તેવીજ શ્રદ્ધા
ટકાવી રાખે છે અને કેટલાએક સંગથી બની જાય છે. વઢી જેઓને શ્રુત્તાતમાં
પાકી શ્રદ્ધા નથી હોતી તેઓમાંના કેટલાએક ઉત્તર કાઠમાં શુદ્ધ શ્રદ્ધાવંત થઈ
જાય છે અને કેટલાએક તેવાને તેવાજ રહે છે.^૨(૧ રીતે પરિણામની વિચિત્રતા છે)
[૩૧૯]

જે પુરુષની શ્રદ્ધા પવિત્ર છે તેને સમ્યક્ યા અસમ્યક્ વસ્તુ વાને સમ્યક્
વિચારણાથી સમ્યક્ રૂપે પરિણમે છે. [૩૧૯]

અને જે પુરુષની શ્રદ્ધા અપવિત્ર છે, તેને સમ્યક્ યા અસમ્યક્ વસ્તુ અસ-
મ્યક્ વિચારણાથી અસમ્યક્ રૂપે પરિણમે છે. [૩૧૭]

માટે સમ્યક્વિચાર કરનારા પુરુષે વિચાર નહિ કરનારા પુરુષને સમ્યક્
વિચાર કરવા પ્રેરિત કરવો કે “હે પુરુષ, તું સમ્યક્ વિચાર કર, જે માટે તેમ
કર્મથી જ સંયમમાં કર્મસય કરાયેલું.”

હે મુનિઓ, શ્રદ્ધાવંત અને ગુરુકુલમાં વસનાર મુનિની પદવી અને ગતિ

૧ સંવિગ્ન પટલે મુનિ નેમણે ભાવિત પટલે સમજાવેલા.

અપ્પાણં ણો ઉવદંસેજ્જા । (૩૧૯)

તુમંસિ નામ તં ચેવ, જં હંતવ્વં તિ મન્નાસિ । તુમંસિ નામ તં ચેવ, જં અજ્જાવેયવ્વતિ મન્નાસિ । તુમંસિ નામ તં ચેવ, જં પરિતાવેયવ્વં-
તિ મન્નાસિ । તુમંસિ નામ તં ચેવ, જં પરિથેતવ્વંતિ મન્નાસિ । એવં તુમંસિ
નામ તંચેવ, જં ઉદ્ધવેયવ્વંતિ મન્નાસિ । અંજૂ^૧ ચેયપડિબુદ્ધજ્જીવી^૨ તમ્હા
। ણ હંતા, ણ વિઘાયણ; અણુસંવેયણ—મપ્પાણેણ^૩, જં હંતવ્વં ણાભિપંથણ।
(૩૨૦)

એ આયા સે વિન્નાયા । જે વિન્નાયા સે આયા । જેણ વિજાણ-
તિ સે આયા । તં પડુચ્ચ પરિસંઘાયણ એસ આયાવાદી સમ્ભિયાણ પરિયાણ

૧ ઋજુઃ ૨ એતત્પ્રતિબોધજીવી । ૩ જ્ઞાત્વા ઇતિશેષઃ

જુઓ અને પાસત્યાઓની પળ પદવી અને ગતિ જુઓ. માટે વાલ્લજનાચરિત અસર્ય-
મમાં આપણા આત્માને નહિ સ્થાપવું. [૩૧૯]

હે પુરુષ, જેને તું હળવાનો ઇરાદો કરે છે ત્યાં એમ વિચાર કર કે તે તુંજ પોતે છે, જેના પર હુકુમત ચલાવવા તું ધારે છે ત્યાં વિચાર કર કે તે તુંજ પોતે છે, જેમને દુઃખી કરવા તું ધારે છે ત્યાં વિચાર કર કે તે તુંજ પોતે છે, જેને પક-
ડવા चाहे છે ત્યાં વિચાર કર કે તે તુંજ પોતે છે, અને જેમને મારી નાશવા ધારે છે ત્યાં પણ વિચાર કર કે તે તુંજ પોતે છે. સત્પુરુષ જ સ્વેચ્છા એવી સમજ ધરતા
વર્તે છે. માટે મુનિએ કોઈ પણ જાતને હળવું કે મારવું નહિ. કેમકે તેને હળવા કે
મારવાથી આપણે પાછું તેવું દુઃખ ભોગવવું પડે છે. એમ જાણીને કોઈના પર હળવા-
નો ઇરાદો નહિ ધરવો. ભાવાર્થ—પરને દુઃખ ઉપજાવતાં પોતાનો વિચાર કરવો એ
ટલે કે આપણને કોઈ દુઃખ ઉપજાવે તો કેવું લાગે ? એમ દરેક વાત પ્રથમ પોતા
ઉપર અજમાવવી જોઈએ. [૩૨૦]

જે આત્મા છે તેજ જાણનાર છે. જે જાણનાર છે તેજ આત્મા છે. કિંવા જે

ખ્યાહિતે^૧—ત્તિ બેમિ ૧ (૩૨૧)

[ષષ્ઠ ઉદ્દેશઃ]

અણાણાણ એગો સોવદ્ધાણે^૨ । આણાણ એગો નિરુવદ્ધાણે । એતં તે મા હોઝ । એયં કુસલસ્સ દંસણં । (૩૨૨)

તદ્દિટ્ઠીણ તમ્મુત્તીણ તત્પરક્કારે તસસણ્ણી તાણ્ણેવેસણે^૩ અભિભૂય અદક્કહૂ^૪, અણભિભૂતે પમ્મૂ નિરાલંબણયાણ; જે મહં અવહિમણે^૫ । (૩૨૩)

૧ તસ્યેતિશેષઃ ૨ સોઘમાઃ ૩ તન્નિવેશનઃ ગુરુકુલ્લવાસીત્યર્થઃ
૪ તત્ત્વમિતિશેષઃ ૫ ભગવદભિપ્રાયવર્તિત્તમનો યેષાંતે
જ્ઞાનવડે જાણી શકાય છે તે જ્ઞાન જ આત્મા છે. એ જ્ઞાનને અનુસરીને તદ્રુપ આત્મા વોલાય છે.^૧ એ રીતે જે જ્ઞાન અને આત્માનું એકપણું માને તેજ સ્વરો આત્મવાદી છે. ને તેવા પુરુષનુંજ યથાર્થપણે સંયમાનુષ્ઠાન કહેલું છે. [૩૨૧]

છટ્થો ઉદ્દેશ.

(અન્માર્ગિમાં ન જવું તથા રાગ દ્વેષ તજવા.)

કટલાણ્ણ જિનાજ્ઞાથી વિપરીત પ્રવૃત્તિમાં ઉચ્ચમી વર્તે છે. કેટલાણ્ણ જિના જ્ઞાનુકૂલ પ્રવૃત્તિમાં નિરુચ્ચમી છે. એ વન્ને વાત, હે મુનિ, તારે ન યાઓ, એમ કુશલ (વીર પ્રમુ)નું દર્શન છે. [૩૨૨]

મટે જે પુરુષ હમેશાં ગુરુની દષ્ટિમાં વર્તતો હોય, ગુરુ પ્રદર્શિત મુક્તિ સ્વીકારતો હોય, ગુરુનું વહુ માન કરતો હોય, ગુરુપર શ્રદ્ધા ધરતો હોય, ગુરુ કુલ્લવાસ કરતો હોય, તે પુરુષ કર્મેને જીતીને તત્ત્વ જોઈ શકે છે. અને એવા મહા પુરુષ કે જેનું મન લગાર પણ સર્વજ્ઞોપદેશથી વાહેર જવું નથી તે કોઈનાથી પણ પરાભૂત ન થતાં નિરાલંબનતા રૂપ ભાવનાને ભાવવા સમર્થ થાય છે. [૩૨૩]

૧ જેમકે જે ઇંદ્ર શબ્દમાં ઉપયુક્ત હોય તે ઇંદ્ર કહી શકાય છે.

પવાદેણ^૧ પવાયં^૨ જાણેજ્ઞા; સહસમ્મદ્યાણ,^૩ પરવાગરણેણં, અન્નેસિં વા અંતિણ સોચ્છા । (૩૨૪)

ણિદેસં^૪ ણાતિવત્તેજ્ઞા મેહાવી સુપાડિલેહિય સવત્તો સવ્વયાણ સમ્મમેવ સમભિજાણિયા^૫ । [૩૨૫]

ઇહારામં^૬ પરિન્નાય, અહ્લીણગુત્તો પરિવ્વણ । ણિટ્ઠિયટ્ઠિ^૭ વીરે આગમેણં સદા પરિક્કમેજ્ઞા^૮ સિ ત્તિબેમિ । [૩૨૬]

ઉઢ્ઢં સોતા^૯ અહં સોતા, તિરિયં સોતા ત્રિયાહિયા; એતે સાયા વિયક્રવયા, જેહિં સંગંતિ પાસહ । (૩૨૭)

આવદ્દ—મેયં તુ પેહાણ, ણુથ વિરમેજ્ઞ વેદવી । (૩૨૮)

૧ ગુરુપારપર્યેણ. ૨ સર્વજ્ઞોપદેશં ૩ સહસાત્મત્યા, સહસમત્યાવા ૪ આજ્ઞાં ૫ જ્ઞાત્વેત્યર્થઃ ૬ સંયમમિત્યર્થઃ ૭ મોક્ષાર્થી, નિષ્ઠિતાર્થોવા ૮ પરાક્રમેથાઃ ૯ આશ્રવદ્વારાણિ

ગુરુપરંપરાથી સર્વજ્ઞોપદેશ જાણવો, અથવા જિનપ્રવાદથી પરતીર્થિકના પ્રવાદ તપાશવા. તે જિનપ્રમાદ તથા પરતીર્થિક પ્રવાદ ત્રણ પ્રકારે જાણી શકાય છે:— જાતિ સ્મરણાદિકથી, તીર્થંકરના ઉપદેશથી, અથવા વીજા આચાર્યોના પાસેથી સાં-મળવાથી. [૩૨૪]

માટે સર્વ રીતે સર્વ પ્રકારે સર્વજ્ઞવાદ તથા પરપ્રવાદને તપાશીને સર્વજ્ઞપ્રવાદને યથાર્થ જાણી બુદ્ધિમાન મુનિએ સર્વજ્ઞોપદેશનું હલંધન ન કરવું. [૩૨૫]

આ દુનિઆમાં સંયમને સ્વસ્થસ્થ સુખસ્થાન જાણીને જિતેન્દ્રિય થઈ વર્તવું. કિંવહુના, મોક્ષાર્થી વીર પુરુષે હમેશા જિનાજ્ઞાથી જ પ્રવર્તવું. [૩૨૬]

હંચે, નીચે, તથા તિરસ્વીન દિશાઓમાં સર્વ સ્થળે પાપ ઉપાર્જન કરનારા પ્રવાહ રહેલા છે. જ્યાં જ્યાં આસક્તિ^૧ થાય છે ત્યાં ત્યાં કર્મ વંધ થયા કરે છે. [૩૨૭]

કર્મ રૂપી ~~કરણ~~ ચક્રને જોડીને વિષયભોગથી આગમના જાણ પુરુષે દૂર રહેવું. (૩૨૮)

— ૧ જ્યાં જ્યાં જીવ જોતાના મનથી વંધાઈ વેસે છે.

વિણે-તું સોયં ણિવ્વમ્મ એસ મહં^૧ અકમ્મા જાણતિ, પાસતિ, પડિલેહાણ^૨
 ણાવકંઘતિ, ઇહ આગતિં ગતિં પરિણાય અવ્વેતિ જાતિમરણસ્સ વદ્દમગ્ગં
 ણવ્વસ્વાયરેતે^૩ । (૩૨૯)

સવ્વે સરા^૪ ણિયદંતિ, તક્કા^૫ જત્થ ણ વિજ્જતિ, મતિ તત્થ
 ણ ગાહિતા, ઓણ^૬ અપ્પતિટ્ઠાણસ્સ^૭ સ્વેયન્ને । (૩૩૦)

સે ણ દીહે, ણ હસ્સે, ણ વદ્દે, ણ તંસે, ણ ચરસે, ણ પામિંડલે,
 કિન્હ, ણ ણીલે, ણ લોહિણ, ણ હાલિદ્દે, ણ સુકિલ્લે, ણ સુરહિગંધે,
 ણ દુરહિગંધે, ણ તિત્તે, ણ કહુણ, ણ કસાતે, ણ અંબિલે, ણ મહુરે, ણ
 કવ્વલ્લે, ણ મણ્ણ, ણ ગણ્ણ, ણ લહુણ, ણ સીણ, ણ ઉણ્ણે, ણ ણિલ્લે, ણ

૧ મહાન્ ૨ પ્રત્યુપ્રેક્ષ્ય ૩ વ્યાખ્યાતોમોક્ષસ્તત્રતઃ
 ૪ સ્વરાઃ ધ્વનયઃ ૫ તર્કોઃ ૬ ઓજઃ એકએવ ૭ મોક્ષસ્યજ્ઞાતા
 યદ્વા અપ્રતિષ્ઠાનો નરક સ્તત્ત જ્ઞાતા સર્વલોકાલોકજ્ઞઇત્યર્થઃ

જે કોઈ પુરુષ પાપ આવવાના પ્રવાહોને બંધ કરવા દીક્ષા લે છે તે મહા
 પુરુષ ધાતિ કર્મ ક્ષય કરીને સર્વજ્ઞ તથા સર્વદર્શી થાય છે, (ઈંદ્રાદિકને પૂજનીય
 થાય છે) છતાં પરમાર્થ વિચારીને ઈંદ્રાદિકની પૂજાની પોતે અભીલાષા નથી ધરતા,
 અને પ્રાણિઓના સંસારમાં થતા પરિભ્રમણને જાણતા થકા જન્મ મરણના ચક્રમાંથી
 છૂટા થઈને મુક્તિપુરીના મુખમાં જઈ વિરાજે છે. [૩૨૯]

(મુક્તિના મુખમાં રહેનારા જીવોની જે અવસ્થા વર્તે છે તે જણાવવા) કોઈ
 પણ શબ્દ સમર્થ થતા નથી, કોઈ પણ કલ્પના દોઢી શકતી નથી, અને કોઈની
 માત્ર પણ પોઠોંચી શક્તી નથી. ત્યાં સકલ કર્મ રહિત એકલો જીવ સંપૂર્ણ જ્ઞાનમય
 વિરાજે છે. [૩૩૦]

તે મુક્તિસ્થિત જીવ નથી લાંબો, નથી ટૂંકો, નથી ગોઠ, નથી ત્રિકોણ,
 નથી ચોરસ, નથી મંદબાકાર; નથી કાઠો, નથી લીલો, નથી રાતો, નથી પીઠો,
 નથી ઘોઠો; નથી મુગંધિ, નથી દુર્ગંધિ; નથી તીરો, નથી કહુઓ, નથી કસાણ્ણો,
 નથી સ્વાદો, નથી મીઠો; નથી કર્કશ, નથી મુકુમાલ, નથી ભારી, નથી ફલકો
 નથી થંડો, નથી ગરમ, નથી સ્નિગ્ધ, નથી રુદ્ધ; નથી શરીરવાલો, નથી જન્મમર-

લુક્ત્વે, ણ કાઠ, ^૧ ણ રૂહે, ણ સંગે, ણ ઇત્થી, ણ પુરિસે, ણ અન્નહા, ^૨ પરિણે, સણ્ણે । (૩૬૧)

ઉયમા ણ વિજ્જતી । અરૂવી સત્તા । અપયસ્સ પયં ણત્થિ! (૩૩૨)

સે ણ સદ્દે, ણ રૂવે, ણ ગંધે, ણ રસે, ણ ફાસે ઇચ્છેતાવાંત ચિ
બેમિ । (૩૩૩)

૧ ન કાય:—કાયાવાન્ નપુંસક इत्यर्थः

નાર, નથી સંગપામનાર; નથી સ્ત્રીરૂપ, નથી પુરુષરૂપ, નથી નપુંસકરૂપ; કિંતુ જ્ઞાતા અને પરિજ્ઞાતા થઈ વિરાજે છે. [૩૩૧]

મુક્ત જીવોને જણાવવા માટે ઉપમા કોઈ છે જ નહિ. કેમકે તેઓની અરૂપી હોવાથી રહેલી છે. તેમજ તેઓને કંશો પણ અવસ્થાવિશેષ છે નહિ, માટે તેમને જણાવવા માટે કોઈ શબ્દની પણ શક્તિ નથી. [૩૩૨]

કેમકે તેઓ નથી શબ્દ રૂપ, નથી રૂપરૂપ, નથી ગંધ રૂપ, નથી રસ રૂપ અને નથી સ્પર્શ રૂપ. (અને વાચ્ય વસ્તુના વિશેષ તો માત્ર ૫ શબ્દાદિક પાંચ ગુણજ છે તે મુક્ત જીવોમાં છે નહિ માટે તેઓ અવાચ્ય છે.) [૩૩૩]

ધૂતારણ્યં ષટ્ મધ્યયનમ્.

[પ્રથમ ઉદ્દેશઃ]

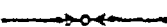
ઓબુઙ્ગમાણે^૧ ઇહ માણવેસુ અક્રવાતિ સે ણરે । જસિમાઓ જાતિઓ સવ્વઓ સુપહિલેહિયાઓ ભવંતિ, અક્રવાઙ્ સે ણાણ—મણોલિસં^૨ । (૩૩૪)

સે કિદ્દતિ તેસિં સમુદ્ધિયાણં ણિવિત્તદંડાણં સમાહિયાણં પન્નાણમં-
તાણં ઇહ મુત્તિસર્ગાં । એવં પેગે મહાવીરા વિપરક્કમાંતિ । પાસહ, એગે

૧ અવબુઘ્યમાનઃ ૨ અનીદ્રશં

અધ્યયન છટું

ધૂત^૧

પહેલો ઉદ્દેશ.

[સ્વજન સંવંધિઓ છોડીને ધર્મમાં પરાયણ થવું.]

તીર્થંકરો પોતે આ સંસારનું ચર્યાર્થ સ્વરૂપ જાણતા થકા મનુષ્યોને તેમના કલ્યાણ માટે ધર્મ વતાવતા રહે છે તથા જેઓને આ એકંદ્રિયાદિક જીવ જાતિઓ^૨ સર્વ રીતે ચર્યાર્થપણે મારુમ દોષ એવા કેવલી^૩ અને શ્રુત કેવલીઓ^૪ પણ સર્વોત્તમ વૌધ આપે છે. [૩૩૪]

તેઓ ધર્માચરણ માટે ઉત્સાહી થઈને ગાળિ હિંસાર્થી નિવર્તેલા—સાધવાન—
અને સમજવાન મુનિઓને મુક્તિમાર્ગ વતાવે છે. એવે વચ્ચે કેટલાએક મહાપરાક્રમી

૧ ધૂત—કર્મોનું ધોવું. ૨ જીવોના વર્ગો. ૩ કેવલજ્ઞાની ૪ ચૌદપૂર્વિઓ.

વિસીયમાણે અણત્તપન્ને ? । (૩૩૫)

સે બેમિ-સે જહાવિ કુમ્મે, હરણ વિણિવિટ્ઠચિત્તે પચ્છન્નપલાસે^૨
ઉમ્મગ્ગં^૩ સે ણ લભતિ । (૩૩૬)

મંજગા ઇવ^૪ સન્નિવેસં ણો ચયંતિ । એવં એગે અણેગરૂવેહિં કુલેહિં
જાયા રૂવેહિં સત્તા કલુણં થળંતિ^૫ । ણિદાણતો તે ણ લભંતિ મોક્કસં ।

[૩૩૭]

અહ પાસ તેહિં કુલેહિં આયત્તાણં^૬ જાયા । (૩૩૮)

૧ અનાત્મપ્રજ્ઞા; ૨ પલાશપ્રચ્છન્ન: ૩ ઉન્મજ્જનં ઉર્ધ્વમાર્ગવા
૪ વૃક્ષા ઇવ ૫ સ્તનંતિ લપંતીત્યર્થઃ ૬ આત્મત્વાય આત્મીયકર્માનુભવાય.

૪

પુરુષો સંયમમાં સારી રીતે પરાક્રમ વતાવે છે, અને કેટલાક અણસમજુઓ સંયમ-
માં લથડતા પળ રહે છે. [૩૩૫]

જેમ કોઈએક જલાશયમાં કોઈએક કાચવો તદાસક્ત થઈને રહેતા હોય અને તે જલાશયનું જલ સેવાલ તથા કમલિનીઓના પત્રોથી છવાયેલું હોય તેવા પેલા કાચવાને પાણીની ઊપર આવવાનું બાંકુ મઠ્ઠી શકવું ઘણું મુશ્કેલ છે, તેમ આ સંસાર રૂપી જલાશયમાં જીવરૂપી કાચવાને સમ્યક્ત્વરૂપ બાંકું હાય ચડવું પણ એટલુંજ મુશ્કેલ છે. [૩૩૬]

તથા જેમ દુઃખો (તેઓને ગમે તેટલું દુઃખ વેઠવું પડે છે તેણે) પોતાના સ્થાનથી આઘા જતા નથી, તેમ કેટલાક જૂદા જૂદા કુલોમાં જન્મેલા જીવો શબ્દાદિક વિષયોમાં આસક્ત બની (દુઃખથીજ ભરપૂર ઘરવાસને નહિ છોડતા થકા અંતે) કરુણ વિલાપ કરતા રહે છે, પણ દુઃખના મૂલ કારણ કર્મથી છૂટી શકતા નથી. [૩૩૮]

જૂદા જૂદા કુલોમાં પોતપોતાના વંશ ભોગવવાને જીવો જન્મ ધરીને અનેક અવસ્થાઓ ભોગવે છે. (૩૩૮)

ગંડી અદુવા કુદી, રાયંસી^૧ અવમારિય;^૨
 કાણિદં^૩ ક્ષિમ્મિયં^૪ ચેવ, કુણિત્તં સુજ્જિતં તહા।
 ઉઅરિં ચ પાસ મૂયં ચ, સૂણિયં ચ ગિલાસિણિં;^૫
 વેવયં^૬ પીઠસથિં ચ, સિલ્લિવતિં^૭ મહુમેહણં ।
 સોલસ એતે રોગા, અક્ષવાયા અણુપુચ્ચસો;
 અહ ણં ફુસંતિ આયંકા, ફાસા ય અસમંજસા ।
 મરણં તેસિં સપેહાણ, ઉવવાયં ચવણં ણચ્ચા;
 પરિયાગં ચ સપેહાણ, તં સુણેહ જહાતહા । [૩૩૯]

સંતિ પાણા અંધાતમંસિ ત્રિયાહિયા; તાન્નેવ^૮ સહં^૯ અસહં^{૧૦}

૧ રાજયક્ષ્મવાન્ ૨ અપસ્મારવાન્ ૩ કાણત્વં ૪ જડતાં ૫
 ભક્ષ્મકો વ્યાધિસ્તં ૬ બેપં કેપં. ૭ શ્લીપદં. ૮ અવસ્થાં. ૯ સકૃત્
 (અનુભૂયેતિશેષઃ) ૧૦ અસકૃત્.

કોઇને ગંડમાલ્લાનો રોગ થાયછે, કોઇને કોઠ નીકલે છે, કોઇને ક્ષયરોગ થાય
 છે, કોઇને અપસ્માર^૧ થાય છે, કોઇને આંખના રોગો થાય છે, કોઇને શરીરની જ-
 હતા થવાના રોગ થાય છે, કોઇને હીનાંગપણાના દોષો હોય છે, કોઇને કૂદડાપણું
 હોય છે, કોઇને પેટના રોગ થાય છે, કોઇને મૂંગાપણુ થાય છે, કોઇને સોજો ચહે
 છે, કોઇને ભક્ષ્મકરોગ^૨ થાય છે, કોઇને કંપવા થાય છે, કોઇને પીઠ ઘેલેલી હોય
 છે, કોઇને શ્લીપદેરાગ^૩ થાય છે, તથા કોઇને મધુ પ્રમેહ થાય છે. એ રીતે એ સોલ
 મહારોગો થતાવ્યા. તથા વહી અનેક શૂળાદિક પીડાઓ અને જાતના વિગેરે મરંક.
 ૨ વનાવો પણ થતા રહે છે. એ સર્વે રોગ અને પીડાઓથી છેવટ મરણ પણ થાય છે.
 તથા જેમને રોગ નથી થતા એવા (દેવતાઓને) પણ જન્મચરણ રહ્યા છે. એમ જા-
 નીને તથા એ વ્યાં કરેલાં કર્મનાં ફલ છે એમ ધારીને કર્મના ચચ્છેદન માટે નક્કર
 થઈ. હે મુનિઓ, હજી કર્મનાં ફલ હું વર્ણવું છું તે સાંભલો. (૩૩૯)

કર્મના વશથીજ જીવો અંધ થઈને ઘોર અંધકારમય સ્વપ્નામાં રહેલા વર્ણરેખ

૧ ઘેલાપણું, સન્નિપાત વગેરે. ૨ અતિશય મૂઝવ ઉત્પન્ન થાય તે. ૩ ધન
 કવિન થઈ રહેતે. ૪ વધુ કર્મ કરવાથી.

અતિઅચ્ચ^૧ ઉચાવણ ફાસે પડિસંવેદેતિ । બુદ્ધેહિં એયં પવેદિતં ।
(૩૪૦)

સંતિ પાણા વાસગા^૨, રસગા^૩ ઉદણ^૪ ઉદયચરા, આગાસગા-
મિણો; પાણા પાણે કિલ્લેસંતિ । (૩૪૧)

પાસ લાંણ મહબ્ભયં । [૩૪૨]

બહુદુક્ખા હુ જંતવો । (૩૪૩)

સત્તા કામેહિં માણવા । અબલેણ વહં ગચ્છંતિ સરીરેણં પમંગુ-
રેણં । [૩૪૪]

અદ્દે સે બહુદુક્ખે, ઇતિ બાલે પકુલ્લવિ;

એતે રોગે બહુ ણલ્લા, આઉત પરિતાવણ^૫ । [૩૪૫]

ણાલં પાસા અલં તવેતેહિં । એયં પાસ મુણી ! મહબ્ભયં । ણાતિ-
વાણ્ણ કંચણં । (૩૪૬)

૧ અતિગત્ય. ૨ વાસકા : શબ્દંકર્તુ સમર્થા : દ્વિંદ્રિયાદય :

૩ રસગા : સંજ્ઞિન : ૪ ઉદકરુપા : ૫ પરિતાપયેચુ : પ્રાણિગણં.

છે, જેઓ વારંવાર ત્યાં જઇને દારુણ દુઃખ ભોગવેછે. એ વસ્તુ તીર્થકરોણ જણાવેલું
છે. [૩૪૦]

વઠ્ઠી વેડંદ્રિયાદિક જીવો, જલ્લચર જંતુઓ, તથા પક્ષિઓ એ બધા એકમેકને
દુઃખ આપતા રહે છે. [૩૪૧]

એ રીતે જગતમાં મહાભય વર્તે છે. [૩૪૨]

જંતુઓના દુઃખની પરિસીમા નથી, [૩૪૩]

મનુષ્યો કામભોગમાં આસક્ત રહે છે. નિઃસાર ક્ષણગંતુર શરીરના માટે પાપ
કરી લોકો દુઃખી થાય છે. [૩૪૪]

વિવેકહીન અને વહુ દુઃખને પામનારા અજ્ઞાની પુરુષો શરીરમાં અનેક રોગો
ઉત્પન્ન થયેલા દેહી તેનાં ચિકિત્સામાં અનેક જંતુઓનો નાશ કરે છે, [૩૪૫]

પણ તેથી કંઈ રોગ તો ટલ્લતા નથી. માટે હે મુનિ, તારે એવી પાપભરપૂર
ચિકિત્સા નહિ કરવી. જે માટે જીવહિંસા મહાભયંકર છે. માટે મુનિએ કોઈ જીવને
મારવો નહિ. [૩૪૬]

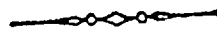
આયાણ^૧ મો, મુસ્સૂસ મો, ધૂયવાદં પવેદઈસ્સામિ ઇહ સ્વલુ
અત્તત્તાણ^૨ તેહિં તેહિં કુલેહિં અમિસેણં^૩ અમિસંભૂતા, અમિસંજાતા
અમિણિવ્વટ્ઠા, અમિસંવુટ્ઠા, અમિસંબુદ્ધા, અમિણિવ્વલંતા, અણુપુવ્વેણં
મહામુણી^૪ । (૩૪૭)

ત પરઘમતં પરિદેવમાણા “મા જે ચયાહિં” ઇતિ તે^૫ વદંતિ;

“હંદેવણીયા અજ્જોવવન્ના^૬”, અઘંદકારી જણગા રૂવંતિ ।

“અતારિસે મણી ઓહંતરણ, જણગા જેણ વિપ્પજઢા^૭” । (૩૪૮)

સરણં તત્થ જો સમેતિ^૮, કિહ ણામ સે રમતિ । એવં ણાણં સયા
સમણુવાસિજ્જાસિન્તિ વેમિ । (૩૪૯)

૧ આજાનીહિ. ૨ જીવાસ્તિતયા. ૩. શુક્રશેણિતાદિક્રમેણ
૪ અભૂવન્નિતિશેષઃ કુટુંબિનઃ ૫ વયં ત્વયીતિ શેષઃ ૬ (કુટુંબિવાક્ય
મેતત્) ૮ [એતદપિ કુટુંબિવાક્યં] ૯ મુનિરિતિ શેષઃ

હે મુનિઓ, ધ્યાન ધરીને સાંભળો, હું તપોને કર્મો ધોવાનો વાદ^૧ કહી
વતાવું છું. આ સંસારમાં ઘણાં જીવો સ્વકૃતકર્મોની પરિણતિથી તે તે કુળોમાં,
માવાપના શુક્રશેણિતસંયોગાદિક^૨ ક્રમે કરીને ઉત્પન્ન થઈ, જન્મ પામી, મોહોટા થઈ
પ્રતિબોધ લઈ દીક્ષા ગ્રહી અનુક્રમે મહામુનિ થયા છે. [૩૪૭]

જ્યારે સત્પુરુષ દીક્ષા લેવા તૈયાર થાય છે ત્યારે તેના માવાપ તથા સ્ત્રીપુત્રા-
દિક શોક કરતા યકા તેને કહે છે કે “એમ તમારી ઇચ્છા પ્રમાણે વચ્ચનારા અને
તમારા પર પ્રીતિ ધરનારા છીંદ માટે અમોને છોડીને દીક્ષા લ્યોમાં. જે માવાપને
છોડી દે છે તે કંઈ મુનિ ન ગણાય તથા સંસારને પણ તરી શકે નહિ” [૩૪૮]

પણ આવે વચ્ચે તે દીક્ષા લેવા તૈયાર થઈને પુરુષ તેમનું કયન સ્વીકારતો
નથી કેમકે તે જાણે છે કે તેનાથી દ્વે આ દુઃખભરપૂર ગૃહવાસમાં રહી શકાય
એમ નથી. આહું જ્ઞાન દેવેશાં મુનિણ દિલ્પમાં ધારી રાખવું. [૩૪૯]

૧ વાત્તા ૨ લેઈ અને વીર્યનો સંયોગ.

(દ્વિતીય ઉદ્દેશઃ)

આતુરં લોચ-માયા^૧ ચૈત્તા પુવ્વસંજોગં, હિચ્ચા^૨ ઉવસમં,
 વસિત્તા બંમચેસંમિ, અસુ^૩ અણુવસુ^૪ વા જાણીતુ ધમ્મં અહાતહા અથેગે
 ત-મવાઈ^૫ કુસીલા, વત્થં પડેગ્ગહં કંબલં પાયપુંછણં વિઉસેજ્જા^૬,
 અણુપુચ્ચેણ અણાહિયાસમાણે પરીસંહે દુરહિયાસણ^૭ । કામે મમાયમાણસ્સ
 ઇયાણિં વા મુહુત્તેણ વા અપરિમાણા^૮ ભેદો^૯ । એવં સે અંતરાઈણ્હિ
 કામેહિં આકેવલિણ્હિ^{૧૦} અવતિન્નાવે^{૧૦} । (૩૫૦)

૧ આદાય જ્ઞાત્વા. ૨ ગત્વા. ૩ વીતરાગો મુનિર્વા. ૪ સરાગઃ
 શ્રાવકોવા. ૫ ત્યજેયુઃ ૬ વ્યુત્સૃજ્ય—ત્યક્ત્વા. ૭ અપરિમિતકાલંયાવત્
 ૮ શરીરનાશઃ ૯ અસંપૂર્ણૈઃ ૧૦ અવતીર્ણાં ભ્રાંતાઃ ।

બીજો ઉદ્દેશ.

(કર્મોને આત્માથી દૂર કરવા)

આ દુનિઆને દુઃખી જાણી, માવાપ તથા સ્ત્રીપુત્રાદિકોને છોડી કરીને
 ઉપશમ ધારણ કરી વ્રહ્મચર્યને પાઠન કરનારા કેટલાએક મુનિઓ ધર્મને જાણતાં
 છતાં પણ તથાવિધ કર્મના ઉદયથી મોહજાઢમાં ફસાઈ સદાચારને છોડી આપે છે;
 અને વિકટ પરીપહેને અનુક્રમે સહન કરતાં ધાકી જઈને વસ્ત્ર, પાત્ર, કંબલ, તથા
 પાદપુંછનને છોડી ગૃહસ્થપણું આદરે છે. પરંતુ એ રીતે જે કામભોગમાં મૂર્ચ્છિત
 થાય છે તેને ઘણા થોડા વચ્ચતમાં આ ક્ષણભંગુર શરીરથી જૂદા પડ્યા પછી અનંત
 કાલ લગી આવી સામગ્રી મઢવી મુશ્કેલ છે. એ રીતે તેઓ વહુ દુઃખમય કામ—
 ભોગોમાં અવૃત્ત થયા થકા મટકતા રહેવાના. [૩૫૦]

કેટલાએક મહત્ત્વ પુરુષો ધર્મ પામીને દીક્ષા લઈ શરુઆતથી જ સાવધાન રહી
 જંજાઢમાં નહિ ફસાતાં લીધેલી પ્રતિજ્ઞામાં દૃઢ થઈ વર્તે છે. [૩૫૧]

अहेगे धम्ममादाय आदाणप्पमिति सुपणिहिण् चरे अप्पलीयमाणे दढे । (३५१)

सर्वं गिद्धिं परिणाय । एस पणते महामुणी । (३५२)

अइअच्च सच्चतो संगं “ण महं अत्थिच्च इति एगो-ह-मांसि” जयमाणे एत्थ विरते, अणगारे, सच्चसो मुंडे, रीयंते, जे अचेले परिवुसिए सच्चिक्खति^१ ओसायरियाए^२ । (३५३)

से आकुट्टे वा, हए वा, लुंचिए वा, पालियं पकंथे^३, अदुवा प-कंथे, अतहेहिं सद्धफासोहिं, इति संखाए^४ एगतेर^५ अन्नयेर^६ अभिन्नाय^७

१ संतिष्ठति २ अवमौढर्या ३ प्रकथ्य ४ स्वकृततकर्मफलमिति-संख्याय ५ अनुकूलान् ६ प्रतिकूलान् ७ ज्ञात्वा

जे पुरुष वधी आसत्तिओने दुःख करनारी जाणी तेथी दूर रहे छै तेज महामुनि संयमी जाणवो. [३५२]

माटे मुनिए सर्व प्रपंच छोडीने, “मारुं कोइ नयी, हुं एकलो ज छुं,” एवी भावना धरी पापक्रियाथी निवृत्त यह मुनिना आचारमां यत्न करतां थकां, सर्व प्रकारे मुंडित भइ अचेल^१ वनी संयममां उत्साहवान रही परिमित आहार लइ पेडने अपूर्ण राखता रहेवुं. [३५३]

ज्यारे कोइ पुरुष मुनिने तेना प्रथमना निंदित कामो बोलीने अथवा गये तेम बेअदब बोली बोली तथा खोटा आरोपो चडावी निंदवा भंडे, अथवा मुनिना अंग ऊपर हुमला करे, मारे के चाळ खेंचे, त्यारे मुनिए पोताना कांधेला यमोंनुं फल आवेयुं जाणी तेवा कंटाळो आपनारा प्रतिकूल परीपटोने तथा स्तुतिविगेरे म-

^१ जीवनकल्पिक होय तो सर्वथा बल रहित वनी अने स्थविर कल्पिक होय तो अल्प बल धारण करी. २ भावलज्ज.

तितिकखमाणे परिव्वए जे य हिरी^१, जे य अहिरीमाणें^२। चिच्चा सव्वं विसोत्तियं फासे समियदंसणे ।^३ (३५४)

एते भो णगिणा वुत्ता, जे लेांगीस अणागमणधम्मिणो^४ । (३५५)

“आणाए मामगं धम्मं^५।” एस उत्तरवादे^६ इह माणावाणं वि-
याहिते । (३५६)

एत्थोवरए^७ तं^८ झोसमाणे । आयाणिज्जं परिण्णाय, परियाएणं^९
विगिंचइ^{१०} (३५७)

इह सेगेसिं एगचरिया होति। तत्थियरा इयरेहिं कुलेहिं सुद्धेसणाए
सव्वेसणाए से मेहावी परिव्वए। सुब्बिंम अदुवा दुब्बिंम । अदुवा तत्थ भेरवा
पाणा पाणे किल्लेसंति । ते फासे पुट्ठो धीरो अहियासेज्जासि चि बेमि। (३५८)

१ मनोहराः २ अमनोहराः ३ स्पृशेदितिशेषः ४ प्रतिज्ञानिर्वाह-
काइत्यर्थः ५ तीर्थकृद्वाक्यमेतत् ६ प्रधानवाद ७ अत्रः उपरतः रक्तः
८ कर्म ९ श्रामप्येन १० क्षपयति.

नने हरनार अनुकूळ परीपहोने पण सहन करता रहेवुं. किंवहुना, कशी पण फि-
कर नहि धरतां शुद्ध श्रद्धा धरीने सर्व परीसह तथा उपसर्ग सहा करवा. [३५४]

हे मुनिओ, ए रीते जेओ परीसह सही निःपरिग्रही रहे छे अने गृहवासमां
पाछा नयां फसाता, तेओ ज परमार्थे नग्न^१ कहेला छे. [३५५]

तीर्थकर देवे कहुं छे के “आज्ञाथी मारो धर्म पाळवो.” आ तेमणे मनुष्यो
माटे उत्कृष्ट भाषण कहेलुं छे. [३५६]

माटे मुनिए संयममां लीन रही कथेने रूपावतां थकां धर्म कर्मां करवो. जे
माटे कर्मतुं स्वरूप जाण्वावाद संयमथी कर्म क्षय थाय छे. [३५७]

केटलाएक महर्षिओने एकला फरवानी प्रतिज्ञा होय छे त्यारे ते उत्तम मह-
र्षिओए अंतःप्रांत^२ कुलागांथी निदाप आहार लइ पवित्रपणे विचरता रहेवुं अने
ते आहार सुगंधी होय अथवा दुर्गंधी होय छतां तेना पर कशी प्रीति के अप्रीति
नहि लाववी. वळी ज्यारे एकला विचरतां भयंकर सिंह विगेरे श्वापदो हेरान करे
त्यारे धैर्य धरीने रुडी रीते ते परीसह सहन करवा. [३५८]

[તૃતીય ઉદ્દેશ:]

एयं खु मुणी आयाणं^१ सया सुअक्खायधम्मे विधूतकप्पे णि-
ज्झोसइत्ता । (३५९)

જે અચેલે પરિવ્રુસિણ તસ્સ ણં મિલ્લુસ્સ ણો એવં ભવહ્—પરિ-
જિન્ને મે વત્થે, વત્થે જાહસ્સામિ, સુત્તં જાહસ્સામિ, સૂહં જાહસ્સામિ, સં-
ધિસ્સામિ, સીધિસ્સામી, ઉક્કસિસ્સામિ, વોક્કસિસ્સામિ, પરિહરિસ્સામિ, પાઠ-
ણિસ્સામિ । (૩૬૦)

अदुवा तत्थ परक्कमंतं भुज्जो अचेलं तण्णफासा फुसंति तेउफासा
फुसंति दंसमसगफासा फुसंति, एगयरे अन्नयरे विरूवरूवे फासे अहिया-

१ धर्मोपकरणातिरिक्तंवस्त्रादि

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

[મુનિણ અલ્પ ઉપકરણ^૧ રાખવાં અને શરીરને જેમ વને તેમ
કસતા રહેવું.]

हमेशां पवित्रपणे धर्म साचवनार अने आचारने पाळनार मुनि धर्मोपकरण
शिवाय सर्व वस्त्रादिक वस्तुओं त्याग करे छे. [३५९]

જે મુનિ અલ્પવસ્ત્ર રાખે છે અથવા તદન વસ્ત્રરહિત^૨ રહે છે, તે મુનિને
આવી ચિંતા નથી રહેતી, જેવી કે મારાં વસ્ત્ર ફાટી ગયાં છે, મારે થીજું નવું વસ્ત્ર
લાવું છે, રૂઝ^૩ લાવું છે, સોય લાવવી છે, તથા વસ્ત્ર સાંધવું છે, સીવવું છે,
ચઘારવું છે, તોડવું છે, પહેરવું છે, કે વિંટાળવું છે. [૩૬૦]

वस्त्ररहित रहतां तेषां मुनिभ्योने कदाच बारंवार शरीरमां तण्णस्वल्पा के कांटा

१ वस्त्र वगैरे सामान. २ जिनकल्पिषणामां. ३ श्रीवन्नानो दोरो.

સેતિ અચેલે લાવયં આગમમાણે^૧ । તવે^૨ સે અભિસમણ્ણાગણુ ભવતિ ।
(૩૬૧)

જહેયં ભગવતા પવેદિતં તમેવ અભિસમેચ્ચા સવ્વતો સવ્વત્તાણુ
સમત્ત-મેવ સમભિજાણિયા । एवं તેसिं महावीराणं चिरराइं पुच्चाइं^૩
वासाणि^૪ रीयमाणाणं दवियाणं पास, अहियासियं । (૩૬૨)

આગયપન્નાણાણં કિસા^૫ વાહા ભવંતિ, પયણુ મંસસોણિણુ ।
विस्सेणिं कट्टु परिण्णाए^૬ एस तिच्चे मुत्ते विरए वियाहिए-त्ति बेमि ।
(૩૬૩)

વિરયં ભિક્ખું રીયંતં ચિરરાતોસિયં અરતી તત્થ કિં વિહારણુ^૭ ?

૧ બુદ્ધ્યમાનઃ ૨ તપઃ ૩ પ્રભૂતાની ૪ વર્ષાણિ ૫ કૃશાઃ ૬ પરિ-
જ્ઞયા ૭ પ્રતિસ્વલેત્

ભરાયા કરે^૧ અથવા તાઢ વાય, અથવા તાપ લાગે, અથવા દંસા^૨ કે મચ્છરો કરડે,
જે વિગેરે અગમતા પરીપહો આવી નહે, ત્યારે તે મુનિઓ વસ્ત્રરહિતપણામાં નિષ્ચિ-
તપણું માની તે વધા પરીપહ સહેતા રહે છે. એમ કર્યાથી તપ કરેલું ગણાય છે.
[૩૬૧]

માટે જે રીતે ભગવાને જણાવ્યું છે તેને અનુસરીને સર્વ રીતે પવિત્ર ભાવથી
વર્તવું. અને પૂર્વે મંવ્ય મંહર્ષિઓએ ઘણા વર્ષો લાંબી સંયમમાં રહી જે જે કષ્ટો સહ-
ન કર્યાં છે તે તરફ જોતા રહેવું. [૩૬૨]

સમજાન મુનિઓની મુજાઓ કૃશ હોય છે અને તેમના શરીરમાં માંસ ત-
થા લોહી વધુ થોડું હોય છે. એવા મુનિઓ સમત્વભાવનાથી રાગદ્વેષ તથા કપાયરૂપ
સંસારશ્રેણીને તોડી પાડી ક્ષમાદિક ગુણો ધારીને વર્તતા હોવાથી ભવજલથિથી
તરેલા, ભવવંધનથી છૂટેલા, અને પાપપટ્ટતિથી દૂર થયેલા કહ્યા છે. [૩૬૩]

લાંબા વસ્ત્રથી સંયમને ધરનારા, અસંયમથી નિવર્તેલા, ઉત્તરોત્તર પ્રશસ્ત
ભાવમાં વર્તનાર મુનિને પણ વસ્ત્રે સંયમમાં થયેલી અરતિ સંયમથી સ્વલિત
કરાવે છે. ૩ અથવા કદાચ એવા ગુણ વિશિષ્ટ^૪ મુનિને અરતિ કરું પણ કરી

૧ તૃણશય્યાપર સૂવાનું હોવાથી. ૨ ઢાંસ. ૩ જે માટે કર્મપરિણતિ વિચિત્ર
છે ૪ ગુણસંપન્ન.

(૩૬૪)

સંધેમાળે સમુદ્ધિ^૧ । જહા સે દીવે અસંદીળે । (૩૬૫)

ઁવં સે ધમ્મે આરિયપદેસિ^૨ । (૩૬૬)

તે અણવકંઁવમાણા, પાળે અણતિવાતેમાણા દડતા મેહાત્રિણો પંડિયા । (૩૬૭)

ઁવં તેસિં ભગવઓ^૧ અણુદ્ધાળે જહા સે દિયણે^૨ । ઁવં તે સિંસા દિયાય રાઓય અણુપુવ્વેણ વાઙ્ગ્ય-ત્તિ^૩ વેમિ । (૩૬૮)

[ચતુર્થ ઉદ્દેશ:]

ઁવં તે સિંસા દિયા ય રાઓ ય અણુપુવ્વેણ વાઙ્ગ્ય તેહિં મહા-

૧ વર્જમાનસ્વામિન : ૨ પક્ષિપોત : ૩ વાચિતા : પાટિતાઇત્યર્થઃ શક્તી નથી. [૩૬૪]

ક્રેમકે તે મુનિ ઉત્તરોત્તર પ્રશસ્ત પરિણાસપર ચઢ્યો જાય છે. અને ઁવા ઉત્તરોત્તર પ્રશસ્ત ભાવમાં ચડનાર મુનિં રૂરેસર પાળીયી કદાપિ નહિ ઢંકાડ જતા દ્વીપ તુલ્ય છે. [૩૬૫]

તેમજ તીર્થંકરઆપિત ધર્મ પળ તેવા જ દ્વીપતુલ્ય છે. [૩૬૬]

માટે તે મુનિઓ સંસારના મોળેની ઇચ્છા ત્યાગ કરી પ્રાણીઓની હિંસા નહિ કરતા થકા સર્વ લોકને પ્રિય થઈ મર્મદામાં રહેતા ધક્કા પંડિતપદ પામે છે. [૩૬૭]

અને જેઓને તેનું જ્ઞાન નહિ હોવાથી જેઓ હજુ ભગવાનના ધર્મમાં રૂઢી રીતે ઉત્સાહવાન નથી થાવ્યા ઁવા શિષ્યોને તે પંડિત મુનિઓ જેમ પક્ષિઓ પોતાના વચાને ડોળે છે તેમ ઘણી ઘણી રીતે સંભાળ રાખી ધર્મમાં કુશલ કરાવતા રહે છે. ઁ રીતે તે શિષ્યોને રાત દિવસ અદુરતે ભગાવ્યા કરવાથી તેઓ સંસાર તરી શકવા સમર્થ થાય છે. [૩૬૮]

ચોથો ઉદ્દેશ.

(મુનિ પુ સુત્રવ્યંપદ ન થવું)

જાણ વગાળ્યા પ્રમાણે મહાપરાક્રમી અને વિચારવંત ગુરુઓ રાતદિવસ

વીરોર્હે પળ્ળાણમંતેર્હિં તેર્સિંતિણ પળ્ળાણ—મુવલબ્ધ હેચ્ચા ઉવસમં ફારુસિ-
યં સમાદિવંતિ । (૩૬૯)

વસિત્તા બંમ્બેરંસિ આણં તં ણોન્તિ મળ્ળમાણા । [૩૭૦]

અઘાયં^૧ તુ સોચ્ચા ણિસમ્મ, “ સમણુન્ના જીવિસ્સામો, ” ઇમે
ણિક્કસ્સ તે અસંભવેતા વિડઙ્ગમાણા કામેર્હિં ગિદ્ધા અઙ્ગોવવળ્ળા સ-
માહિ—માઘાય^૨—મઙ્ગોસયંતા સત્થાર—મેવ ફરુસં વદંતિ । [૩૭૧]

સીલમંતા ઉવસંતા સંઘાણ^૩ રીયમાણા “અસીલ્લ” અણુવયમાણ-
સ્સ બિતિયા મંદસ્સ બાલયા । (૩૭૨)

ણિયદ્દમાણા વેગે આયારગોયર—માઙ્કસંતિ । [૩૭૩]

૧ આર્યાતં ૨ આર્યાતં ૩ પ્રજ્યા

પોતાના શિષ્યોને ધનાવ્યાથી તે શિષ્યોમાંના કેટલાએક શિષ્યો તેવા ગુરુઓ પા-
સેથી વિદ્યા મેઢવીને ઉપશમને છોડી દઈ ગર્વિત થઈને ઉદ્ધત વની જાય છે. [૩૬૯]

વઢી કેટલાએક શિષ્યો સંયમમાં જોડાયાવાદ તીર્થંકરની આજ્ઞાનો અનાદર
કરીને સુખલંપટ થઈ શરીરની શોભા કરવા મંડી પડે છે. [૩૭૦]

કેટલાએક “ આપણે સર્વને માનનીય થઈશું. ” એમ વિચારીને દીક્ષા લે છે,
અને તેથી મોક્ષમાર્ગમાં નહિ ચાલતાં કામેચ્છાર્થી વઢતા થકાં સુખમાં મૂર્છિત થઈ
કરી વિષયોમાં ધ્યાન ધરીને તીર્થંકરભાષિત સમાધિને નથી સેવતા. અને જો તેમને
કોઈ શીરવામણ આપે છે તો તે સાંભળીને તે શીરવામણ દેનારને જ નિંદવા મંડે છે.
[એ સર્વ એમની મૂર્ખાઈ જાણવી.] [૩૭૧]

વઢી કેટલાએક તો પોતે ઐષ્ટ છતાં વીજા સુશીલ સમાવંત અને વિવેકથી
વર્તતા મુનિઓને પણ ઐષ્ટ કહેતા રહે છે, તેવા પાસત્યાદિક મંદજનોની તો સ્વર-
સ્વર વેવડી મૂર્ખાઈ જાણવી. [૩૭૨]

કેટલાએક પોતે સંયમ નથી પાળી શકતા, પણ આચાર શુદ્ધ કહી વતાવે છે
તેઓની વેવડી મૂર્ખાઈ નથી થતી.) [૩૭૩]

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

(1102)

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

बलवन्निष्ठाः ह्येते नराः दुर्गे दुर्गो यत्नेन कथंति । सौ
संभवंतः विजयमानास्तु संहरन्ति विजयेऽपि उद्यमेऽपि परमं वरंति ।
परित्यक्तं भवेत्, अमुका भवेत् काश्चिद्दिने । तं गृह्णामीति निष्ठया ज्ञानम् ।

(三)

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688

२३

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

नमो भगवते वासुदेवाय नमो भगवते वासुदेवाय नमो भगवते वासुदेवाय
 नमो भगवते वासुदेवाय नमो भगवते वासुदेवाय नमो भगवते वासुदेवाय
 नमो भगवते वासुदेवाय नमो भगवते वासुदेवाय नमो भगवते वासुदेवाय
 नमो भगवते वासुदेवाय नमो भगवते वासुदेवाय नमो भगवते वासुदेवाय

[illegible]

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ઘાયમાણે, હણઔયાવિ સમણુજાણમાણે “ઘેરે ધમ્મે ઉદીરિણ” ઉવહઈ^૧
 ણં અણાણાણે એસ વિસણ્ણે વિતટે^૨ વિયાહિતે-ત્તિ બેમિ । (૩૭૭)

કિમણેણં મો, જણેણ કરિસ્સામિ-ત્તિ મણ્ણમાણા એવં એગે વિદિત્તા,
 માતરં પિતરં હિચ્છા ણાતઓ ય પંરિગ્ગહં, વીરાયમાણે સમુદ્ધાણે અવિહિંસા
 સુવ્વયા ઢંતા, પસસ, દીણે, ઉપ્પદ્ધાણે પડિવયમાણે । (૩૭૮)

વસદ્ધા કાયરા ય જણા લુસગા ભવંતિ । (૩૭૯)

અહ-મેગેસિં સિલોણે પાવણે ભવતિ;—સે સમણવિબ્ભંતે સમણવિ-
 બ્ભંતે^૩ [૩૮૦]

પાસહેગે સમન્નાગણિં^૪ અસમન્નાગણે. ણમમાણેહિ અણમમાણે
 વિરતેહિં અવિરતે દવિણિં અદવિણે । (૩૮૧)

૧ ઉપેક્ષતે ૨ વિહિંસકઃ ૩ વીપ્સાયાં દ્વિરુક્તિ ૪ ઉચ્યુક્તવિહારિભિઃ
 સાધારણ-ઝતરતા.

ધારી તું તેમની આજ્ઞાથી વાહેર થઈ તે ધર્મની ઉપેક્ષા કરતો રહે છે તે સ્વેચ્છા
 તું કામભોગમાં મૂર્છિત અને હિંસામાં તત્પર થઈને દેખાય છે, એમ હું કહું છું.
 (૩૭૭)

શરુઆતમાં કેટલાક પુરુષો દીક્ષા લેતી વખતે માતાપિતા તથા સ્ત્રીપુત્રાદિ-
 કને અનર્થમૂલ જાળીને માવાપ, જ્ઞાતિ, તથા ધનદોલત છોડી કરી પરાક્રમ દાસ-
 વતા થકા દીક્ષા લઈ અહિંસક, પવિત્ર નિયમને ધરનારા, અને જીતેન્દ્રિય થઈને
 સંયમપર ચડયા થકા પાછા તેપરથી ભ્રષ્ટ થઈ દીન બને છે. [૩૭૮]

કારણ કે જેઓ વિષય અને ક્રયાયને તાવે થઈ દુર્ધ્યાની થાય છે તથા
 જેઓ સત્વહીન હોય છે તેઓ સંયમથી ભ્રષ્ટ જ થાય છે. [૩૭૯]

અને સંયમથી ભ્રષ્ટ થતાં તેમની દુનિઆમાં ઘણી અપકીર્તિ ફેલાય છે,
 જીવીકે, અને આ જુઓ સાવુ થઈને પાછો સંસારના મૂલ્યવામાં પડ્યો છે. [૩૮૦]

કેટલાક કમનશીવ પુરુષો યગ્રવિહારિઓ સાથે રહ્યા થકા આલસુ થઈ
 રહે છે, વિનયવંત પુરુષો સાથે અવિનિત રહે છે. વિરતિવંત પુરુષો સાથે રહી અવિરત
 રહે છે અને પવિત્ર પુરુષો સાથે રહી અપવિત્ર રહે છે. [૩૮૧]

अभिसमेच्चा पंडिए मेहावी णिट्ठियद्धे वीरे आगमेणं सया परक्क-
मेज्जासित्ति बेमि । (३८२)

[पंचम उद्देशः]

से गिहेसु वा गिहंतरेसुवा गामेसु वा गामंतरेसु वा नगरेसुवा
नगरंतरेसुवा जणवएसु वा, जणवयंतरेसुवा, संतेगातिया जणा लूसगा^१ भवन्ति,
अदुवा फासा फुसन्ति, ते फासे पुट्ठे धीरो अहियासए ओए^२ समियदंसणे^३ ।
[३८३]

१ उपसर्गकारकाइत्यर्थः २ ओजः एकः ३ प्राप्तदर्शनः

एम धारीने मयादाशीळ पंडित पुरुषे विषयवांच्छा त्याग करी हिम्मतवान
रही तीर्थकरना उपदेशने अनुसरिने ह्मेशां प्रवर्त्तवुं. [३८२]

पांचमो उद्देश.

(मुनिए संकटोथी नहि डरवुं तथा कोइ प्रशंसा के सत्कार करे

तेथी खुशी न थवुं.)

मुनिने आहारादिक लेवा जतां घरोमां^१, घरोनी आसपासमां, गामोमां,
गामोनी आसपासमां, नगरोमां, नगरोनी आसपासमां, अने विहार करवां देशोमां तथा
देशोनी आसपासमां, केटलाएक लोको उपसर्ग करे, अथवा घांजा कइ पण संकटो
के दुःखो आवी पडे तो ते धीरपणे अडग रही सम्यकत्ववन्त मुनिए सर्व सहन
करवां. [३८३]

१ ऊंच नीच तथा मध्यम घरोमां.

दयं^१, लोगस्स, जणिन्ता पादीणं पडीणं दाहीणं उदीणं, आइक्खे, विभये, किट्ठे, वेदवी । (३८४)

से उट्ठिएसु^२ वा अणुट्ठिएसु^३ वा सुस्सूसमाणेसु पवेदए, संतिं, विरतिं, उवसमं, णिव्वाणं सोयं अज्जवियं मदवियं लाधवियं, अणइ-वत्तिय^४ । (३८५)

सव्वेसिं पाणाणं सव्वेसिं भूयाणं सव्वेसिं जीवाणं सव्वेसिं सत्ताणं^५ अणुवीइ भिक्खू धम्म—माइक्खेज्जा । [३८६]

अणुवीइ भिक्खू धम्म—माइक्खमाणे णो अत्ताणं आसाइज्जा, णो परं आसाइज्जा, '१' अन्नाइं पाणाइं, भूयाइं जीवाइं सत्ताइं आसादे-ज्जा । [३८७]

१ दया २ साधुषु ३ श्रावकेषु ४ अनतिपत्य—अनातिक्राम्य ५ अत्र प्राणादय एकार्थवाचकाः

आगमना जाण मुनिए पूर्व, पश्चिम, दक्षिण तथा उत्तर ए सर्वस्थळोमां लोकना ऊपरे दया करतां यकां तेमने धर्म कहेवो, धर्मेना विभाग वताववा, तथा तेनां फळ जणाववां. (३८४)

तेणे सांभणवा इच्छनार दीक्षीत पुरुषोने तथा श्रावको विगेरेने अहिंसा, त्याग, क्षमा, उत्तम फळ, पवित्रता, सरळता, कोमळता, तथा निष्पग्रिहता ए सर्व वावतो यर्थार्थपणे दर्शाववी. [३८५]

ए रीते विचारपूर्वक सर्व जीवोने मुनिए धर्म कहेवो. [३८६]

पूर्वापर विचारपूर्वक धर्म कहेतां यकां मुनिए पोताने तथा बीजा सर्व जीवोने कक्षा नुकशानमां ऊतारवा नहि. [३८७]

સે અણાસાદણ અણાસાદમાણે વજ્ઞમાણાણં પાણાણં મૂયાણં
જીવાણં સત્તાણં જહા સે દીવે અસંદીણે एवं સે ભવતિ સરણં મહામુણી
(૩૮૮)

एवं से उट्ठिए ठियप्पा अणिहे अचले चले अबहिलेस्से परिव्वए ।
(૩૮૯)

संखाय पेसलं धम्मं दिट्ठिमं परिणिव्वुडे । [३९०]

तम्हा संगं-ति पासह । गंथेहिं गढिया णरा विसण्णा कामक्कंता ।
तम्हा लूहओ ^१ णो परिवित्तसेज्जा । (३९१)

जस्सिमे आरंभा सव्वतो सव्वत्ताए सुपरिण्णाया भवंति, जेसि मे ^२
लूसिणो णो परिवित्तसंति, सेट्ठुं ^३ कोहं च माणं च मायं च
लोभं च ^४ । एस तुट्ठे ^५ वियाहिते—त्तिबेमि । (३९२)

१ रूक्षतः (संयमात्) २ येषु आरंभेषु इमे लूषकाः (हिंसकाः)

३ वांत्वा ४ मोहनीयं त्रोटयतीति शेषः ५ त्रुट्टः अपगतः कर्मसंततेरिति शेषः

अને તેમ કર્યાથી તે મહામુનિ, નાશ પામતા જીવોને ઉત્તમ વેટના મુજબ
શરણ આપનાર થાય છે. [૩૮૮]

ए माटे दीक्षित पुरुषे आत्मा स्थिर राखी निरीह रही परीपहोयी नहि
करतां तथा स्थिरवास नहि करतां संयममां लक्ष राखी बर्त्या करवું. [૩૮૯]

जे माटे पवित्र धर्मेने जाणी करीने ज सत्क्रिया करनारा पुरुषो मुक्त थया
छे. [पण पवित्र धर्मेने न जाणनारा पुरुषो मुक्त थता नथी.] [३९०]

માટે (હે મુનીઓ) તમે પ્રપંચમાં મુંઝાસો નહિ. ધનદોલતમાં મુંઝાણા લોકો
અનેક કામનાઓથી પીડાતા રહે છે. માટે મુનિએ સંયમથી નહિ ઢગવું. [૩૯૧]

जे पापप्रवृत्तिओ करतां हिंसक लोको नथी डरता तेवी सर्व पापवृत्तिओथी
जे पुरुष सर्व प्रकारे यथार्थ ज्ञान पूर्वक दूर रहेछे, ते पुरुष क्रोध मान माया तथा
लोभने बन्धी करीने (मोहनीय कर्म तोडे छे) अने एवो पुरुष [कर्मनी जाळो
थी) छूटो थएलो छे एम हुं कहं छुं. (३९२)

कायस्स वियाघाए संगामसीसे वियाहिए । रेहु पांगमे मुणी ।
अविहम्ममाणे फलगावयट्ठि कालोवणीते कंखेज्ज कालं जाव सरीरभेओ-त्ति
वेमि । (३९३)

“शरीरनो नाश करवो” ए खरेखर, संग्रामतुं टोच छे. (ए वखते जे नहि
मुंझाय) ते मुनि नकी संसारनो पार पाये छे. माटे मुनिए अंतकाळे परीषहोथी
नहि डरतां लाकडाना पाटीआनी माफक अचळ रहीने मृत्युकाळ आदतां अणसण
आदरी ज्यां लगी आ शरीरथी जीव जूदो पडे, त्यां लगी मरणकाळने इच्छतां
रहेवुं. (३७३)

महापरिज्ञाख्यं सप्तमं मध्ययनम्.

— ० —

(इदं सप्तोद्देशं मध्ययनं व्यवच्छिन्नम्)

अध्ययन सातमं

महापरिज्ञा.

(सात उद्देशानुं आ अध्ययनं विच्छिन्नं धयुं छे. केमके एवुं कहवाय छे के श्रीमान् देवादिगणिए ज्यारे आ सूत्र पुस्तकपर लखुं त्यारे ते अध्ययन-मां केटलीक चमत्कारिक विद्याओ जेना तेना हाथे जाय तो लाभना वदले गेरलाभ धवानो वधु संभव रहे एम धारी ते लखुं वंघ राखुं. गमे तेम होय पण आपणा कमनशीवे आहुं उत्तम अध्ययन दिच्छिन्न धयुं छे, तेथी आपणने अतिशय अफशोष जाहेर कर्या शिवाय बीजो उपाय रह्यो नथी.]

भाषांतर कर्ता.

विमोक्षाख्य-मष्टम मध्ययनम्.

(प्रथम उद्देशः)

से बेमि समणुन्नस्स वा असमणुन्नस्स वा असणं वा पाणं वा खाइमं वा साइमं वा वत्थं वा पहिग्गहं वा पायपुंछणं वा णो पाएज्जा णो निमंतेज्जा णो कुज्जा वेयावडियं परं आढायमाणेत्ति बेमि । (३९४)

“धुयं चेतं जाणेज्जा असणं वा जाव पापपुंछणं वा लभिया, णो लभिया, भुंजिया, णो भुंजीया, पंथं वियत्तुणवि उक्कम्म.” विभत्तं धम्मं झोसेमाणे समेमाणे वलेमाणे पाएज्जावा णिमंतेज्जावा कुज्जा वेया-

अध्ययन आठमं.

विमोक्ष.

पहेलो उद्देश.

(कुशील परित्याग.)

हुं कहुं छुं के मुनिए रुडा बेपवाला^१ अथवा नरसा बेपवाला^२ असंयति-ने अतिशय आदरवंत थइने * अशन, पान, खादिम, स्वादिम, वस्त्र, पात्र, कंबल, अने पादपुंछन^३ आपवां नहि, आपवा माटे निमंत्रण करवुं नहि, अने तेमनुं वैयावृत्त्य^४ करवुं नहि. [३९४]

ते असंयतिओ कहे के “ हे मुनिओ तमे नकीं करी मानो के तमने अश-नादि मळ्युं होय अथवा न मळ्युं होय, तमे ते खावुं होय अथवा न खावुं होय, तो पण तमारे अमारे त्यां आववुं, कदि आडो मार्ग होय अथवा वच्चमां कंड

१ स्वमती-पासत्या प्रमुख. २ परमती-शाक्यादि. ३ रजोहरण. ४ चाकरी.
* अन्न, पाणी, मेवा, मीठाइ-आ अर्थ इरेक ठेकाणे समजी सेवो.

વડિયં પરં અણાઢાયમાણે-ત્તિ વેમિ । (૩૧૫)

इह मेगेसिं आयागोयरे णो सुणिसंते भवति । ते इह आरंभद्वी
अणुवयमाणे, “हणपाणे” घायमाणे, हणतो यावि समणुजाणमाणे, अदुवा
अदिन्न—माय्यंति, अदुवा वायाओ विप्पउजंति; तंजहा, अत्थि लोए,
णत्थि लोए, धुवे लोए, अधुवे लोए, सादिए लोए, अणादिए लोए, सपज्ज-
वसिते लोए अपज्जवसिते लोए सुकडे-त्ति वा दुक्कडे-त्ति वा, कल्लाणे-त्ति
वा, पावे-त्ति वा, साधू-त्ति वा असाधू-त्ति वा, सिद्धी-त्ति वा, असिद्धी-त्ति
वा, णिए-त्ति वा, अनिए-त्ति वा (૩૧૬)

મુનાં ઘ હોય, તોપણ તે ઓલ્લીને પધારવું ” એ રીતે વોલીને જૂદા ધર્મને પાઠ-
નાર તેઓ આવતા થકા કે જતા થકા કંઈ આપે કે આપવા માટે નિમંત્રણ કરે
અથવા કંઈ વૈયાવૃત્ત્ય કરે તો તે કબુલ કરવું નહિ. કિંતુ જેમ વને તેમ અલગા રહે
વું. [૩૧૫]

કેટલાએકોને^૧ આચાર સંવંધી પાવતની માહિતી હોતી નથી તેથી તેઓ
આરંભના અર્થી થઈને પરધર્મિઓના વચનોની નકલ કરીને “જીવોને મારો” એવું
કહી વીજા પાસે જીવોને મરાવે છે, અને જીવના મારનારને રુડું જાણે છે, અથવા
અણદીધેલું લેતા રહે છે, અથવા અનેક પ્રકારના નીધે મુજબ વાક્યો વોલે
છે:-એક કહે છે “લોક છે” વીજા^૨ કહે છે “લોક નથી.” એક કહે છે
“લોક નિશ્ચલ છે” વીજા^૩ કહે છે “ચલ [ફરતો] છે.” એક કહે છે “લોક
આદિસહિત છે,” વીજા કહે છે “અનાદિ છે. એક કહે છે “લોકનું અંત છે,”
વીજા કહે છે “નથી.” એક કહે છે “એ ઠીંક કર્યું,” વીજા કહે છે “એ खोड़
કર્યું.” એક કહે છે “એ કલ્યાણ છે,” વીજા કહે છે “એ પાપ છે.” એક કહે
છે આ સાધુ છે,” વીજા” કહે છે “એ અસાધુ છે.” એક કહે છે “સિદ્ધિ છે,”
વીજા કહે છે “સિદ્ધિ નથી.” એક કહે છે “નરક છે,” વીજા કહે છે “નરક
નથી.” [૩૧૬]

જમિણં વિપ્પાડિવન્નાં “ મામગં ધમ્મં ” પન્નવેમાણા, એત્થવિ
જાણહ—અકમ્માહા । એવં તેસિં ણો સુઅક્કવાએ સુપન્નતે ધમ્મે ભવતિ,
સે જહૈતં ભગવયા પવોદિતં આસુપણેણ જાણયાદુ પાસયા । અદુવા ગુત્તી
વડગોયરસ્સ—ત્તિ વેમિ । [૩૯૭]

સચ્ચત્થ સંમયં પાવં । તમેવ ઉવતિકમ્મ^૧ । એસ મહં વિવેગે
વિયાહિતે । [૩૯૮]

ગામે અદુવા રણ્ણે, ણેણ ગામે ણેવ રણ્ણે, ધમ્મ—માયાણહ પવે-
દિતં માહણેણ મઠ્ઠમયા (૬૯૯)

જામા^૨ ત્તિણિ ઉદાહયા, જેસુ ઇસે આરિયા સંબુજ્ઞમાણાં સમુ-
દ્ધિયા । (૪૦૦)

૧ વ્યવસ્થિતોહમિતિશેષઃ ૨ વ્રતવિશેષઃ

એ રીતે જે પોતપોતાનો ધર્મ વતાવતા રહે છે તેમને માટે ઉત્તર આપવાને
ઘટલું જાણવું બસ છે કે “તમારું વૉલવું અકસ્માત્ [હેતુવિનાનું] છે.” એ રીતે
તે એકાંત વાદિઓનો ધર્મ શિદ્ધ બુદ્ધિશાલી^૧ સર્વજ્ઞ સર્વદર્શી ભગવાન વીર પ્રમુખ
કહેલા ધર્મના મુજબ સ્વચ્છ રીતે કહેલો કે જણાવેલો સિદ્ધ થતો નથી. (માટે
સમર્થ મુનિએ પરવાદીઓને વાદમાં જીતીને યથાર્થ ઉત્તરો દેવા) અસમર્થ મુનિએ
મૌન રહેવું. [૩૯૭]

(પરવાદિઓને શરૂઆતમાં મુનિએ કહેવું કે) વધારામાં પાપ રહેલું છે, ^૨
હું તેને છોડી વર્તું છું, એ મારો વિવેક^૩ જાણવો, [૩૯૮]

બુદ્ધિશાલી^૪ મહાન^૫ વીર પ્રમુખ કહ્યું છે કે (વિવેક હોય તો) ગામમાં
રહેતાં પણ ધર્મ છે અને અટ્ટીમાં રહેતાં પણ ધર્મ છે. [વિવેક ન હોય તો] ગામમાં
રહેતાં પણ ધર્મ નથી અને અટ્ટીમાં રહેતાં પણ ધર્મ નથી. [૩૯૯]

[વળી તે ભગવાને] ત્રણ યામ [મહાવ્રત] વતાવ્યા છે; જેઓમાં આ આ
યો પ્રતિવોધ પામીને તૈયાર થયા છે. [૪૦૦]

૧ સદા ઉપયોગવંત. ૨ કારણકે વધારામાં પાપ કરે છે. ૩ મુકાવેલો-ત-
ફાવત Distinction ૪. કેવલ જ્ઞાનવાન ૫. કોઈને હળોમાં ” ઘડું વૉલનાર.

जे णिव्वुता, पावेहिं कम्मेहिं अणियाणा ते वियाहिया । (४०१)

उड्डं अथं तिरियं दिसासु सच्चंतो सच्चावन्ति च णं पाडियक्कं^१
जीवेहिं कम्मसमारंभे णं । (४०२)

तं परिन्नाय मेहावि णेव सयं एतेहिं काएहिं दंडं समारंभेज्जा,
णेवण्णे एतेहिं काएहिं दंडं समारंभावेज्जा, नेवन्ने काएहिं एएहिं दंडं
समारंभंतेवि समणुजाणेज्जा । (४०३)

जेयन्ने एतेहिं काएहिं दंडं समारंभंति तेसिंपि वयं लज्जामो ।
(४०४)

तं परिणाय मेहावी तं वा दंडं अण्णं वा दंडं णो दंडमी दंडं
समारंभज्जासि चिबेमि । ४०५

१ प्रत्येकं

जेओ निर्वृत [क्रोधादिक मटवाथी शांत] थया छे ते पापना कामथी
अलगा रहेनार कहाछे. [४०१]

चंचेनीचे, त्रिष्ठुं, अने सघली दिशाओ तथा विदिशाओमां, सर्व प्रकारे
जीवोमां दरेके जीवदीठ कर्म समारंभ रहेलो छे, [४०२]

तेने रुडी रीते समजी करीने, मर्यादावंत मुनिए पेते ए पृथ्वीकायादिक
जीवोने आरंभ न करवो, बीजावती न कराववो, अने जेओ करता होय तेमने
रुडा पण न गणवा. [४०३]

[मुनिए विचारखुं के] जेओ ए जीवोने आरंभ करे छे तेनाथी पण अमे
शरमाइए छीए. [४०४]

एम रुडी रीते जाणीने मर्यादावंत अने आरंभथी बीहीता मुनिए ते आरंभ
अथवा बीजा आरंभ नहि करवा. [४०५]

[द्वितीय उद्देश.]

से भिक्खु सरक्खमेज्ज वा, चिद्धज्ज वा णिसीएज्ज वा तुयदेज्ज^१
 वा सुसाणंसि वा, सुन्नागारंसि वा, गिरिगुहंसि वा, रुक्खमलं सि वा,
 कूभाराययाणांसि वा, हुरत्था वा कहिंचि विहरमाणं तं भिक्खुं उवसंक-
 मितु गाहावती बूया, “आउसंतो समणा! अहं खलु तव अट्ठाए असणं
 वा पाणं वा खाइमं वा साइमं वा वत्थं वा पडिग्गहं वा कंबलं वा पा-
 यपुंछणं वा पाणाइं भुताइं जीवाइं सत्ताइं समारब्भ समुद्दिस्स, कीयं पा-
 मिच्चं^१ अच्छेज्जं^२ अणिसट्ठं अमिहडं आहट्ठु वेतेमि,^३ आवसहं वा
 समुस्सिणामि, से भुंजह वसह । ” (४०६)

आउसंतो समणा? भिक्खु तं गाहावतिं समणसं सवयसं संप-

१ त्वग्वर्त्तनं विदध्यात्. २ अपरस्मादुच्चार्य गृहीतं. ३ आच्छेद्यं—
 आच्छिद्य गृहीतं. ४ वितरामि. ५ संप्रत्याचक्षीत.

बीजो उद्देश.

[अकल्पनीय परित्याग]

मुनि, स्मशानमां^१ अथवा सूनां घरमां अथवा पर्वतनी गुफामां अथवा
 झाडना मूलमां अथवा कुंभारना घरमां फरतो होय उभो होय अथवा सूतो होय
 अथवा बोहर क्यां पण विचरतो होय, तेने जोइ कोइ गृहस्थ, पासे आवी कहे के
 “हे आयुष्यमान् मुनि, हुं तमारा सारं असन पान खादिम स्वादिम वस्त्र पात्र-
 कंबल तथा पादपुंछन, प्राणिओना आरंभयी वनावीने अथवा वेचातां लइने
 अथवा ऊधारे आणीने अथवा कोइ पासेयी झुंटावी लइने अथवा बीजाना होवा
 छतां तेमनी रजा लीधा शिवाय अथवा मारा घेरयी लवीने तमोने आपुंछुं अथवा
 तमारा सारं मकान चणावुंछुं के समावुंछुं. माटे तमो खाओ अने रहो. ” [४०६]

हे आयुष्यमान् साधुओ? ते मुनिए ते पोताना जाणीता अथवा मित्र गृ-

१ स्मशानमां स्थविर कल्पानि ररेवुं न घटे माटे तेवा पद जिनकल्पी माटे
 ना जाणवा एम टीकाकार जणावे छे.

डियाइक्खे ? “आउसंभो गाहावइ ? णो खलु ते वयणं आढत्सुमि, णो खलु ते वयणं परिजाणेमि, जो तुमं मम अट्टाए असणं वा [४] वत्थं वा [४] पाणाइं वा [४] समारब्ब समुद्दिस्स कीयं पामिच्चं अच्छेज्जं अणिसद्वं अभिहडं आहट्टु वेएसि, आवसहं वा समुस्सिणासि । से विरतो आउसो गाहावती ! एयस्स अकरणयाए । [४०७]

से भिक्खू परक्कमेज्ज वा जाव हुरत्था वा कहिंचि विहरमाणं तं भिक्खुं उवसंकमि-तु गाहावती आयगयाए पेहाए असणं वा (४) वत्थं वा (४) पाणाइं (४) समारंभ जाव आहट्टु वेएति आवसहं वा समुस्सिणाति तं भिक्खू परिघासिउं, तं च भिक्खू जाणेज्जा सह संमइयाए परवागरणेणं अण्णेसिं वा सोच्चा “अयं खलु गाहावती ममट्टाए असणं वा (४) वत्थं वा (४) पाणाइं (४) समारंभ जाव वेएति आवसहं वा समुस्सिणाति” तं च भिक्खू संपडिलेहाए आगमेत्ता^२ आणवेज्जा अणासेवणाए-त्ति वेमि । (४०८)

१ संप्रत्याचक्षीत २ ज्ञात्वा.

हस्थने आ रीते कहेहुं. “हे आयुष्यमान् गृहस्थ, हुं तारं ए वेल्खुं कबुल कर तो नथी अने पाळतो नथी. माटे ज्ञा तारं तुं मारा माटे आरंभादिक करीने वत्तादिकनी खटपट करे छे अथवा मकान चणावे छे ? हे आयुष्यमान् गृहस्थ, हुं ए वावतो न करवाना लीये तो त्यागी थयो हुं. [४०७]

मुनि स्मशानादिकमां फरतो होय के बाहेर क्यां पण विचरतो होय तेने जोइने ते मुनिने जमाडवा कोइ गृहस्थ पोताना मनमां धारणा राखी ते मुनिना सारु आरंभादिक करीने आहारादिक आपे अथवा मकान चणे, एवामां ते मुनिने पोताना बुद्धिबळे अथवा तीर्थकर देवे वतावेला मार्गयी खबर पडे अथवा ते गृहस्थ ना सगा वहालाना पोसेधी सांभळ्यायी खबर पडे के “आ गृहस्थ मारा माटे आहारादिक नीपजावी मने आपवा चाहे छे अथवा मकान चणे छे” आम थनां ते मुनिने पूरती तपास करीने ते वावत जाणीने ते गृहस्थने मनाइ पाडवी के हुं आहार के मकान वापरवानो नथी. [४०८]

મિક્ષુ ચ ચ્વલુ પુટ્ટ^૧ વા અપુટ્ટ^૨ વા જે ઇમે^૩ આહચ્ચ
ગંથા^૪ ફુસંતિ^૫ સે હંતા “હણઙ્ગ ચ્વણહ^૬ છિંદહ દહહ પયહ આલુંપહ
વિલુંપહ સહસાકરેહ વિપ્પરામુસહ” । તે ફાસે પુટ્ટો ધીરો અહિયાસણ
અદુવા આચારગોચર-માઙ્ગલ્યે તક્કિયાણ-મણેલિસં^૭, અદુવા વઙ્ગુત્તીઓ
ગોચરસ્સ અણુપુવ્વેણ સમ્મં પઢિલેહાણ આચગુત્તે । બુદ્ધેહિં એયં પવેદિતં ।
(૪૦૯)

સે સમણન્ને અસમણન્નસ્સ^૮ અસણં વા [૪] વત્થં વા [૪] નો
પાણ્ણા નો નિમંતેજ્જા નો કુજ્જા વેયાવહિયં પરં આઢાયમાણેત્તિ બેમિ ।
(૪૧૦)

૧ પૃષ્ઠા વા ૨ અપૃષ્ઠા વા ૩ ગાથાપતયઃ ૪ આહૃત્ય ઠૌકયિત્વા
ગ્રંથાત્ મહતો દ્રવ્યવ્યયાત્ ૫ ઉપતાપયંતિ ૬ ક્ષણત ૭ અનીદશં તર્ક-
યિત્વા ૮ પાર્શ્વસ્થાદે:

કોઈ ગૃહસ્થો મુનિને પૂછી અથવા નહિ પૂછીને મોટું સ્વચ્છ કરી આદાર-
દિક વનાવી મુનિ આગળ ધરે તે મુનિ અશુદ્ધ જાણી ન લ્યે એટલે તેઓ તપે અને
કદાચ^૧ મારે અથવા બોલે કે “આ સાધુને મારો, કૂટો, કાપો, વાઠો, પચાવો,
ભૂંટો, ઘૂંટો, પૂરું કરી દો, વધી રીતે સતાવો.” આવા સંકટમાં આવી પડતાં ધીર
મુનિએ વધું સહન કરવું; અથવા પુરુષ વિશેષ વિચારી^૨ સરસ રીતે સાધુનો આચાર
કહી વતાવવા; અથવા યૌન ધરી આત્મગુપ્ત [સદા ઉપયોગી] થઈને ગોચરીની અનુ-
ક્રમે રૂઢી રીતે શુદ્ધિ કરતા રહેવું. એમ જ્ઞાનિઓએ કહેલું છે. [૪૦૯]

સંવિગ્ન મુનિએ આદરવાન થઈને અસંવિગ્ન પુરુષને આદાર તથા વત્તાદિક
આપવાં નહિ, તે સંવંધે માગણી પણ ન કરવી અને તેનું વેચાવૃત્ત્ય પણ ન કરવું,
એમ હું કહું છું. [૪૧૦]

૧ વચ્ચે રાજાદિક હોવાથી ૨ સામા પુરુષના સ્વભાવ વિશેષે યોગ્યતાનો
વિચાર કરી.

धम्म-मायाणह पवेइयं माहणेण मतिमयाः-समणुन्ने समणुन्नरस असणं वा
(४) वत्थं वा (४) पाएज्जा णिमंतेज्जा कुज्जा वेयावडियं परं आढाय-
माणोत्ति बेमि । (४११)

[तृतीय उद्देशः]

मज्झिमेणं वयसा एगेसंबुज्झमाणा समुद्धिता । (४१२)

सोच्चा मेधावी वयणं पडियाणं निसामित्ता^१ । (४१३)

समयाए धम्मे आरिएहिं पवादिते । (४१४)

ते अणवकंखमाणा अणतिवाएमाणा अपरिग्गहमाणा णो परि-
णाहावन्ति^२ सव्वायन्ति च णं लेगांसि । णिहाय दंडं पाणेहिं पावं कम्मं

१ समता मालंबेत इतिशेषः २ न परिग्रहवन्तः

बुद्धिमान् महान् महावीर प्रभुए कहेलो धर्म समजो. सविग्ग मुनिए संविग्ग
मुनिने आढासवस्त्रादिक आदरपूर्वक आपवां ते संबंधे निमंत्रण पण करवुं, अने
तेमनी चाकरी पण करवी, अेम हुं कहुंहुं. [४११]

त्रीजो उद्देश.

[खोटी शंकानुं निवारण]

मध्यम वयसा केटलाएक जीव श्रुतिवोध पामी दीक्षा ले छे. [४१२]

चतुर पुरुषे पंडितोना वचन सांभळी तथा अवधारीने [समता राखवी]
[४१३]

आर्य तीर्थंकरदेवोए समताए धर्म भाष्यो छे. [४१४]

दीक्षित मुनिओ कामभोगनी अभिलाषा छोडीने कोइ जीवनी पण हिंसा
नहि करता थका तथा क्षत्रो पण परिग्रह नहि धारव थका आखा जगत्मां निःप

અકુચ્વેમાણે એસ મહં અગંથે વિયાહિએ, ઓએ જુતિમસ્સ સેયન્નઃ
ઉવવાયં ચવણં ચ ણચ્ચા । [૪૧૫]

આહારોવચયા દેહા, પરીસહપમંગુરા । પાસહેગે સર્વિદિણ્હિં પ-
રિગિલાયમાણેહિં (૪૧૬)

ઓએ દયં દયતિ [૪૧૭]

જે સંનિહાણસત્થસ્સ^૪ સેયન્ને સે મિક્કસૂ કાલણ્ણે બાલણ્ણે, માયાણ્ણે,
સ્વળયણ્ણે વિળયણ્ણે સમયણ્ણે પરિગહં અમમાયમાણે કાલેગુદ્ધાઈ
અપડિન્ને દુહ્ખએ છેન્ના ણિયાતિ । [૪૧૮]

તં મિક્કસુ સીયફાસપરિવેચમાણમાયં ઉવસંકમિત્તુ ગાહાવઈ^૧

૧ યુતિમતઃ સંયમસ્ય સ્વેદજ્ઞોનિપુણ इत्यर्थः ૪ સયમસ્ય

રિગ્રહી થાય છે. પ્રાણિઓની હિંસા છોડીને પાપના કામ નહિ કરતા થકા તેઓ
મોહાદા નિર્ગ્રંથ કહેલા છે. એવા મુનિઓ રાગદ્વેષ છોડીને ઓજ એટલે એકરૂપ બન્યા
થકા સંયમના જાણનાર થકા, દેવતાઓને પણ જન્મમરણ થતાં જાણી પાપનો
પરિહાર કરેછે. [૪૧૯]

શરીર આહારથી વધે છે ને ટકે છે, છતાં પરીપહો [સંકટો] આવતાં
તેનું વઠ વઘે છે. જુઓ વળાએક કાતર જનો [વ્યસની મનુષ્યો—Men whose or-
gans are failing] પરિપહોથી સઘળી ઈન્દ્રિયો નરમ પડતાં અસમર્થ બનતા રહે છે.
[૪૨૦]

પરાક્રમી પુરુષો પરીપહો પડતાં પણ દયા છોડતા નથી. [૪૨૧]

જે મુનિ સંયમમાં કુગલ હોય તેજ મુનિ, કાઠ^૧ વઠ માત્રા ક્ષણ વિનય
તથા સમયના જાણ જાણવા. તેવા મુનિ પરિગ્રહની મમતા છોડીને ટાઈમસર ક્રિયા-
ઓ કરતા થકા અપ્રતિજ્ઞ એટલે નિદાનરહિત થઈને. રાગદ્વેષ વન્ને વાજુ કાપતા થકા
રૂઢી રીતે સંયમ માર્ગમાં ચાલ્યા જાય છે. [૪૨૨]

તેવા મુનિનું શરીર વચ્ચે તાઢથી ધ્રુજતું હોય તેવામાં કોઈ ગૃહસ્થ કહે

૧ કાઠાદિ પદોનો અર્થ લોકાવિજયના પાંચમાં ઉદ્દેશમાં ફુટતોટમાં આપ્યે
છે.

बूचा :—“ आउसंतो समणा, णो खलु ते गामधम्मा^१ उब्बाहंति ? ”
 “ आउसंतो गाहावद्द, णो खलु मम गामधम्मा उब्बाहंति, सीयफासं
 णो खलु अहं संचाणमि अहियासित्तए । णो खलु मे कप्पति अगणि-
 कायं उज्जालेतए वा पज्जालेतए वा कायं आयावेत्तए वा पयावेत्तए वा,
 अण्णेसिं वा वयणाए । (४१९)

सिया से एवं वदंतरस परो अगणिकायं उज्जालेता पज्जालेत्ता
 कायं आयावेज्जा वा पयावेज्जा वा । तं च भिक्खू पडिलेहाए आगमेत्ता
 आणवेज्जा अणासेवणाएत्ति वेमि । (४२०)

[चतुर्थ उद्देशः]

जे भिक्खू तिवत्थेहिं परिवुसिते पायचउत्थेहिं^२ तस्सणं णो एवं

१ विषयाः २ पात्रचतुर्थैः

के “ हे आयुष्यमान् श्रमण तमने काम तो पीडतो नथीने ? ” त्यारे मु-
 निए तेने कहेवुं के “ हे आयुष्यमान् गृहस्थ, मने कंइ काम पीडतो नथी, किं
 तु ताढ बायछे ते हुं सही शकतो नथी, वेथी शरीर कंपे छे ; मारे कंइ अग्नि
 सलगाववो के बाळवो कल्पतो नथी. तेमज तेना पासे शरीरने तपाववुं करवुं अ-
 थवा बीजाने तेम करवा कहेवुं पण कल्पतुं नथी. ” [४१९]

कदाच मुनिए एम कद्दाथी गृहस्थ पोते अग्नि सलगावी मुनितुं शरीर
 तपावे तो मुनिए ते संबंधी हकीकत जाणीने तेने मनाइ पाडवी के मारे ए अग्नि
 सेववो युक्त नथी. [४२०]

चोथो उद्देश.

[मुनिए कारणयोगे वेहानसादि बाल मरण पण करवां.]

जे सायुने^१ पात्र अने त्रण वत्त होय तेने एवो विचार न थाय के मारे

१ जिनकलीने.

भवति “चउत्थं वत्थं जाइस्सामि”। से^१ अहेसणिज्जाइं वत्थाइं जाएज्जा, अहापरिग्गहियाइं वत्थाइं धारेज्जा, नो धोविज्जा, नो रएज्जा, नो धोत्तरत्ताइं वत्थाइं धारेज्जा, अपलिउंचमाणे^२ गामंतरेसु, ओमचेले। एयंखु वत्थधारिस्स सामग्गियं । (४२१)

अह पुण एवं जाणेज्जा;—उवतिकंते खलु हेमंते, गिम्हे पडिवन्ने अधापरिजुन्नाइं^४ वत्थाइं परिश्रुविज्जा; अदुवा संतरुत्तरे, अदुवा ओमचेले, अदुवा एगसाडे, अदुवा अचेले, लाघवीयं आगममाणे । तवे से अभिसमन्नागए भवति। जमेयं भगवया पवेदितं तमेव अभिसमेच्चा सव्वतो सव्वत्ताए समत्तभेव समभिजाणिया । (४२२)

१ यदिपुनः कल्पत्रयं न स्यात् तदा २ अगोपयन् ३ अपरहेमं-
तस्थीतिसहिष्णूनि तु तानि प्रत्युपेक्षयन् बिभर्ति. ४ क्वचित् प्रावृणोति
क्वचित् पार्श्ववर्त्ति बिभर्ति.

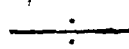
ચોથું વસ્ત્ર જોડશે. જો ત્રણ વસ્ત્ર ન હોય તો સૂઝતાં^૧ વસ્ત્ર યાચવાં અને જેવાં જડે તેવાં પહેરવાં, વસ્ત્ર ધોવાં કે રંગવાં નહિ^૨, ધોણાં કે રંગેલાં પહેરવાં નહિ, ગામાંતરે જતાં વસ્ત્ર સંતાડવા નહિ^૩ અને એ રીતે હલ્કાં વસ્ત્ર રાખવાં. એ વસ્ત્રધારી મુનિનો આચાર છે. [૪૨૧]

હવે જ્યાર મુનિ એસ જાણેકે શીયાલો ગયો હવે ઝનાઢો વેટો ત્યારે જૂના-જૂનાં વસ્ત્ર પરઢવી નાખવાં^૪ અથવા (વસ્ત્રે ઝનાઢામાં પણ ક્ષેત્રાદિયોગે તાઢનો સંભવ હોય તો) કેઈ વસ્ત્રે પાસે રાખવાં અથવા ત્રણમાંથી એક પરઢવી દઈ વે પહેરવાં અથવા વે પરઢવી એક પહેરવું અથવા તાઢ ઢલ્લતા વધાં છાંડવાં. કારણ કે એ રીતે ઉપકરણનું લાઘવ [ઓછાપણું] પ્રાપ્ત થાય છે. આમ કરતાં તપ વરેહું ગણાય છે. જે એ વધું ભગવાને ખાણું તેનેજ જાણીને વસ્ત્રસાહિતપણામાં તથા વસ્ત્ર-હિતપણામાં જેમ વને તેમ સરસ્વાપણુંજ જાણતા રહેવું. [૪૨૨]

૧ સાવુને લેવા ઘટે એવા. ૨ સ્થવિરકલ્પી વર્ષાદિ કારણે વસ્ત્ર ધુસી શકા-
જિનકલ્પી ન ધુણ. ૩ અર્થાત સંતાડવાની જરૂર ન પડે એવાં હલ્કાં વસ્ત્ર
પહેરવા ૪ છાંડી આપવાં.

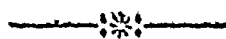
जस्सणं भिक्खुस्स एवं भवति पुट्ठो खलु अहमंसि, नाल
महमंसि सीयफासं अहियासित्तए, से वसुमं सव्वसमण्णागयपन्नाणेणं
अप्पाणेणं केइ अकरणाए आवट्ठे, तवस्सिणो हु तं सेयं जं सेगे विह
मादिए^१ । तत्थवि तस्स कालपरियाए । सेवि^२ तत्थ विअंतिकारए^३ ।
इच्चेतं विमोहायतणं हियं सुह खमं णिस्सेयसं आणुगामियं त्ति बेमि ।

४२३)

१ आदद्यात् २ वेहानसमरणकर्त्तापि ३ व्यंतिकारकाऽतः क्रियाकारकः

जे साधुना मनमां एवो विचार उपजे के “ हुं उपसर्गमां सपढायोछुं,
हुं शीतादिक^१ उपसर्ग स्वमी शकतो नथी ? ” त्यारे ते संयमी साधुए जेय वने
तेम समजवान थइने अकार्यमां^२ प्रवृत्ति न करतां वेहानसादिक^३ मरणे
मरवुं उत्तम छे. त्यां पण तेनो कालपर्यायज छे (एटले जेय भक्तपरिज्ञादिक^४
कालपर्यायवाला^५ मरण हित कर्त्ता छे तेम ए वेहानसादि मरण पण हितक-
र्त्ताज छे.] तेवी रीते मरनारा पण मुक्तिए जाय. छे. ए रीते ए वेहान-
सादिक मरण पण मोहरहित पुरुषोत्तुं कृत्य छे, हितकर्त्ता छे, सुख कर्त्ता
छे, वाजवी छे, कर्म खपावनार छे, अने भवांतरे तेनुं पुण्य चाली शके
छे. [४२३]

१ आदिशब्दे स्त्री वगैरेना उपसर्गो लेवा. २ मंथुनादिकमां. ३ वेहानस
मरण एटले आकाशमां चाली मरवुं. आदि शब्दयी झंपापात विगैरे मरण लेवा.
४ भक्त एटले भोजन तेनी परिज्ञा एटले त्याग तेणे करी मरवुं एटले अणस्तण्णी
मरवुं ते विगैरे. ५ वस्त्रतना अनुक्रमवाला.

કરણાઈ^૧ । (૪૨૭)

આહદુ પરિન્નં^૨, આણક્ષેસ્સામિ^૩, આહડં ચ સાતિજ્જિસ્સામિ
(૧) આહદુ પરિન્નં, આણક્ષેસ્સામિ, આહડં ચ ણો સાતિજ્જિસ્સામિ (૨)
આહદુ પરિન્નં, ણો આણક્ષેસ્સામિ, આહડં ચ સાતિજ્જિસ્સામિ (૩)
આહદુ પરિણં ણો આણક્ષેસ્સામિ, આહડં ચ ણો સાતિજ્જિસ્સામિ (૪)
એવં સે અહાકિદ્ધિ-મેવ ધમ્મં સમહિજાણમાણે સંતે વિરતે સુસમાહિતલેસે
। તત્થવિ તરસ કાલપરિયાણ । સે તત્થ વિઝંતિકારણ । ઇચ્છેતં વિમોહાય-
તણં હિતં સુહં સ્વમં ણિસ્સેયસં આણુગામિયં-તિ વેમિ । (૪૨૮)

૧ કરણાય—તદુપકારાય (સ મિશ્રુઃ પ્રકલ્પં પાલયન્ ભક્તપરિજ્ઞયા
પ્રાપ્તાનપિ જહ્યાત્ નપુનઃ પ્રકલ્પં સ્વંડયેદિતિ શેષઃ) ૨ પરિણં ૩ અન્વે-
ષયિષ્યામિ.

[તેવા મુનિએ એ પોતાનો આચાર પાઠતાં ભક્તપરિજ્ઞા નામના મરણે કરીને પ્રાણ
જવા દેવા પળ આચાર સ્વંડવો નહિ.] [૪૨૭]

[ચરખંગી] હું વીજાને માટે લાવીશ, વીજાનું લાવ્યું પણ સ્વાઈશ. [૧] હું
વીજા માટે લાવીશ પણ વીજાનું લાવ્યું નહિ સ્વાઈ [૨] હું વીજા માટે નહિ લા-
વીશ, પણ વીજાએ આગેલું સ્વાઈશ. [૩] હું વીજા માટે પણ નહિ લાવીશ, વી-
જાનું લાવ્યું પણ નહિ સ્વાઈશ. [૪] આ રીતે જેમ પ્રતિજ્ઞા લીધી હાયે તેમજ
કહ્યા મુજબ ધર્મને પાઠતો થકો સંકટ પડતાં શાંત અને વિરત વની સારી છે.
શ્યાઓ ધરતો થકો મુનિ (અણસળ કરે) પણ પ્રતિજ્ઞા-ભંગ ન કરે. તેમ કરતાં
પણ તેનો કાઠપર્યાય^૧ છે. તે મુનિ ત્યાં કર્મક્ષયનો કરનાર છે. એ રીતે એ વિ-
ભેદી પુરુષોનું સ્થાન છે, હિતકર્તા છે, સુખ કર્તા છે, વાજવી છે, કર્મ સ્વપાવનાર
છે અને એનું સુકૃત ભવાંતરે પણ ચાલે છે, [૪૨૮]

૧ કાઠપર્યાય પટલે વાર વર્ષની મેલેલવનથી શરીર ઘસવી અણસળ કરવું તે.

[षष्ठ उद्देशः]

जे भिक्षू एगेण वत्येण परिवुसिते पायवितिएण, तस्स णो एवं भवइ, “वितियं वत्य जाइस्सामि” । से अहेसणिज्जं वत्य जाएज्जा, अघापरिग्गहियं वा वत्यं धारेज्जा । जाव गिम्हे पडिवन्ने, अघापरिजुन्नं वत्यं परिट्टवेज्जा । अदुवा एगसाडे अदुवा अचेले लाघवियं आगममाणे । तवे से अभिसन्नागए भवइ । जहेयं भगवया पवेइयं तमेव अभिसमेच्चा सव्वओ सव्वत्ताए समत्तमेव समभिजाणिया । (४२९)

से भिक्षू वा, भिक्षुणी वा, असणंवा (४) आहारेमाणे णो वामाओ हणुयाओ दाहिणं हणुयं संचारेज्जा आस्ताएमाणे, दाहिणाओ वा

छठो उद्देश.

[धैर्यवन्त मुनि ए इंगित मरण^१ करवुं.]

जे साहु पासे पात्रा साये मात्र एकज वत्त होय,^३ तेने एम चिंता नहि घवानी के हुं बीजुं वत्त मालीन. ते मुनि ययायोग्य वत्त याचे, अने जेहुं मळे तेहुं पहेरे; ऊनाओ आवतां ते परिजीर्ण वत्त परठवी थे; अथवा ते एक वत्त पहेरे पण अंते छांडी करीने वत्त रहित यइ निश्चित थाय एम कुर्यायी तेने च प्राप्त थाय छे. माटे जेम भगवाने भाप्युं तेनेज जाणी करीने जेम बने तेम समपणुं समजता रहेवुं. [४२९]

साहु अथवा सार्वाण, असनादिक आहार करतां स्वाद मेळववा माटे ते आहारने डावा गाल्यी जमणा गाले न लाववुं अने जमगायी डावे न लाववुं. आम स्वाद नहि लेवायी यणी पंचात ओछी घवानी, तथा तप पण प्राप्त थाय छे. माटे जेम भगवाने कहुं छे तेनेज जाणीने जेम बने तेम समपणुं जाणता रहेवुं.

१ इंगित एटले सांकेतिक एटले के आटला प्रेदशमांज मारे इरवुं फरवुं एता टराववारुं अगस्त्य करीने शरीर छांडवुं ते इंगित मरण कहैत्तय. २ तेचो अभिग्रह लीयेल होवारी.

हणुयाऔ वामं हणुयं णो संचारेज्जा आसाएमाणे । से अणासायमाणे
लाघवियं आगममाणे । तवे से अमिसमन्नागए भवइ । जहेयं भगवता
पवेइयें तमेव अभिसमेच्चा सव्वतो सव्वताए समत्त—मेव समभिज्जाणिया।
(४३०)

जस्स णं भिक्खुस्स एवं भवति;—से गिलाणामि च खलु अहं
इमंमि समए इमं सरीरगं अणुपुव्वेण परिवहित्तए, से अणुपुव्वेणं आहारं
संवहेज्जा । आहारं अणुपुव्वेण संवहित्ता कसाए पयणू किच्चा समाहिय-
च्चे फेलावायद्वी उट्ठाय भिक्खू अभिनिव्वुडच्चे, अणुपचिसित्ता गामं
वा, णगरं^१ वा, खेडं^२ वा, कव्वडं^३ वा, मडंबं^४ वा, पट्ठणं^५ वा, दोणमुहं^६

१ कररहितं २ धूलिप्राकारवेष्टितं ३ क्षुल्लकप्राकारवेष्टितं ४ अ-
र्द्धतृतीयगव्यूतांतर्ग्रामरहितं ५ जळस्थळ भेदभिन्नद्विविधं ६ जळस्थळनि-
र्गमप्रवेशं

[४३०]

जे मुनिनो एवो अभिप्राय थाय के हुं आ वखतमां^१ हवे आ शरीरने
क्रियानां^२ क्रममां धरतां थकां अशक्त थाऊं हुं, ते मुनिएं अनुक्रमे^३ आहारने
घडाडवो, अने तेम करीने कपायो पातला करी शरीरथी थता व्यापारो नियमीने
फळकनी^४ माफक रहेता थकां रोगादिक आवीं पडतां तैयार थइ शरीरना संताप
थी रहित थइ धैर्यधरी इंगित मरण करवुं. ते आ रीते के गाम, नगर, खेड-
कंसवो, प्रगणो, पाटण, बंदर, आगर, आश्रम, यात्रास्थळ, व्यापारस्थळ, के रा-

१ रोगादिक थवाथी अथवा लुखा आहारथी शरीर क्षीण थइ जवाथी,
२ आवश्यकतादिक क्रियाओमां ३ छट अग्रमादिक्रमे, नहि के वार वर्षनी संलेख-
नाना क्रमे, कारण के मांडुं माणस कंड तेटलो वखत टकी शके नहि. ४ जेम
फळक [पाथीयुं] कपातां घडातां वहुं सहन करे तेम वहुं सहन करतां थकां

વા, આગરં^૧ વા, આસમં^૨ વા, સંણિવેસં^૩ વા, ણિગમં^૪ વા, રાયધાણિં વા, તણાઈં જાણજ્જા । તણાઈ જાણજ્જા સે તં—માયાણ એગંત—મવક્કમિજ્જા । એગંત મવક્કમિજ્જા અપ્પંદે અપ્પપાણે અપ્પવીણે અપ્પહરણે અપ્પોસે અપ્પોદણે અપ્પુત્તિંગ પણય-દગ-મટ્ટિય-મક્કડાસંતાણે પડિલેહિય [૨] પમજ્જિય [૨] તણાઈં સંથરેજ્જા । તણાઈં સંથરેજ્જા એત્થવિ સમણે ઇત્તરિયં કુજ્જા । [૪૩૧]

તં સચ્ચં સચ્ચવાદી ઓણે તિણ્ણે છિણ્ણકહંકહે આતીતદ્દે અણાતીતે, ચેચ્ચાણ મિહરં કાયં, સંવિહૂણિય વિરૂવરૂવે પરીસહોવસગ્ગે; અર્હિસં વિ—સંભણ્યાણે, મેરવ—મણુચિન્ને । તત્થવિ તસ્સ કાલપારિયાણે । સેવિ તત્થ વિયંતિકારણે ઇચ્છેતં । વિમોહાયયણં હિતં સુહં સ્વેમં ણિસ્સેયસં આણુગામિ-

૧ સ્વર્ણાકરાદિ ૨ તાપસાવસથઃ ૩ યાત્રાગતજનાવાસઃ ૪ પ્રભૂતતરવણિગ્વર્ગાવસથઃ

જધાનીમાં જડને દર્ભ વિગેરે તણાવલા માગી આવવાં. તે લડને એકાંત સ્થલમાં જવું. ત્યાં જડ, કીડિઓનાં ઇંદા, જીવજંતુ, વીજ, વનસ્પતિ, શ્વાકઙ્ક, પાળી, કીડિઓના નાગરા,^૧ લીલફુલ, લીલી માટી, તથા કરોલ્હિઆથી રહિત જમીનને રુડી રીતે જોડ પુંજી પ્રમાણી, દર્ભ પાથરવા. અને ત્યાં એવે વચ્ચે ઇત્વરિક^૨ ઘટલે પાદપોપગમ મરણના હિશાવે થોડી મુશ્કેલીવાળું ઇંગિત મરણ કરવું. [૪૩૧]

સત્યવાદી પરાક્રમી, સંસારનો પાર પામેલ, “ કેમ કરીશ ” એવી વીકથી રહિત, રુડી રીતે વસ્તુસ્વરૂપને જાણનાર, સંસારમાં નહિ ફસેલ, મુનિ જિનપ્રવચનના વિશ્વાસથી ભયંકર પરીપક્ષ તથા ઉપસર્ગ અવગણીને આ વિનશ્વર શરીરને છાં-ઢતાં થકાં સ્વેચ્છકરું સત્ય અને દુઃખ કામ વગર છે. આમ કરતાં પણ તેનો કાલ્પ-પર્યાય [સંલેખના] જ ગણાય છે. તે મુનિ આ સ્થલે પણ અંતઃક્રિયા કરે છે. એ રી-તે એ ઇંગિત મરણ વિમોહી પુરુષોત્તું સ્થાન છે, હિતકર્તા છે, સુસ્વકર્તા છે, વાજવી ? દરકીડીયારાં ૨ અર્હી સાગારી અણસણ ન લેવું કેમકે તે જિનકલ્પીને ન સંભવે.

यं—ति वेमि । (४३२)

—१०—

[सप्तम उद्देशः]

जे भिक्खू अचेले परिवुसिते. तस्स णं एवं भवति, चाणुमि^१ अहं तणफासं अहियासित्तए, सीयफासं अहियासित्तए, तेउफासं अहियासित्तए, दंसमसगफासं अहियासित्तए, एगतरे अन्नतरे विरूवरूवे फासे अहियासित्तए; हिरिपडिच्छादणं च णो संचाणुमि अहियासित्तए^२ एवं स कप्पति कडिबंधणं धारित्तए । (४३३)

अदुवा तत्थ परक्कमंतं भुज्जो अचेलं तणफासा फुसंती, सीयफासा फुसंति, तेउफासा फुसंति, दंसमसगफासा फुसंति, एगयरे अन्नयरे विरूवरूवे फासे अहियासेति अचेले लाघवियं आगममाणे । तवे से अभिस्समन्नागए भवति । जहेतं भगवया पवेदियं तमेव अभिस्समेच्चा

१ शक्नोमि २ ह्रीप्रच्छादनं त्यक्तुं न शक्नोमि.

छे, कर्म खपावनार छे अने भवांतरे एनुं सुकृत साथे चाले छे [४३२]

सातमो उद्देश.

[पादपोषगमन मरण.]

जे साधु वस्त्ररहित [दिगंबर] होय, तेने एवुं थशे के हुं घासनो स्पर्श खमी शकुंछुं, ताप खमी शकुंछुं, दंस के मशकनो^१ उपद्रव खमी शकुंछुं अने बीजा पण अनुकूल प्रतिकूल परीपह खमी शकुंछुं; पण नग्न रहेतां लज्जा परीपह खमी शक्तो नथी, ते साधुए कटिवंध वस्त्र [चोलपट^२ राखवुं.] [४३३]

जो लज्जा जीती शकाती होयतो अचेल [वस्त्र रहित] ज रहेवुं. तेम रहेतां

१ मच्छर २ चरोटो [अपभ्रंश]

सव्वओ सव्वत्ताए समत्त—मेव समभिजाणिआ । (४३४)

जस्सणं भिक्खुस्स एवं भवति;—अहं च खलु अन्नेसिं भिक्खूणं असणं वा [४] आहट्ठु दलइस्सामि, आहडं च सातिज्जिस्सामि [१] जस्सणं भिक्खुस्स एवं भवति;—अहं च खलु अन्नेसिं भिक्खूणं असणं वा० आहट्ठु दलइस्सामि' आहडं च णो सातिज्जिस्सामि [२] जरसणं भिक्खुस्स एवं भवति;—अहं च खलु असणं वा० आहट्ठु नो दलइस्सामि आहडं च सातिज्जिस्सामि [३] जरसणं भिक्खुस्स एवं भवति;—अहं च खलु अण्णेसिं भिक्खूणं असणं वा० आहट्ठु नो दलइस्सामि आहडं च णो सातिज्जिस्सामि (४)—अहं च खलु तेण अघातिरित्तेणं अधेसणिज्जेणं अघापरिग्गहिणुणं असणेणं वा० अभिकंख साहम्मियस्स कुज्जा

वृणस्पर्श, ताढ, ताप, दंशमशक, तथा बीजा पण अनेक अनुकूल प्रतिकूल परीषद् आवे ते सहन करवा. एम कर्माथी लाघव [अल्पचिन्ता] प्राप्त थाय छे, अने तप पण प्राप्त थाय छे. माटे जेम भगवाने कहुं छे तेनेज जाणी जेम वने तेम समपणुं जाणता'रहेवुं. [४३४]

[चउभंगी] जे साधुना मनने एम थाय के हुं बीजा साधुने आहारादिक लावी आपीश, अने हुं पण बीजाहुं लइश [१]; अथवा लावी आपीश पण लइश नहि [२]; अथवा हुं नहि लावी आपुं पण लावेहुं लइश. [३] अथवा हुं बीजा माटे लावीश पण नहि अने लइश पण नहि. [४] [ए रीते चउभंगीथी प्रतिज्ञा करे अथवा आ प्रमाणे छूटी प्रतिज्ञा करे के] मारे मारा खपथी वधेला यथायोग्य जेवा मळेल तेवा आहारादिकथी निर्जराना अर्थे साधर्मि मुनिहुं उपकारार्थे वैयावृत्त्य करवुं. अथवा मारुं कोइ तेवी रीते आहारादिक आपी वैयावृत्त्य करे ते स्वीकारीश. जे माटे एवी प्रतिप्राथी लाघव प्राप्त थायछे. तप प्राप्त थायछे. माटे जेम भगवाने

कसाए पयणुए किच्चा, अप्पाहारो तितिक्खए;
 अहमिक्खू गिलाएज्जा, आहारस्सेव अतियं ।३। (४४०)
 जीवियं णाभिक्खेज्जा, मरणं णावि पत्थए;
 दुहतोवि ण सज्जेज्जा, जीविते मरणे तहा ।४।
 मज्जत्थो णिज्जरापेही, समाहि-मणुपालए;
 अंतोबहिं विउस्सज्ज, अज्झत्थं मुद्ध-मैसए ।५। (४४१)
 जं किंचि बक्कमे जाणे, आउक्खेमस्स अप्पणो;
 तस्सेव अंतरच्चाए, खिप्पं सिक्खेज्ज पंडिए ।६। (४४२)
 गामे वा अदुवा रण्णे, थंडिलं पडिलेहिया;
 अप्पंपाणं तु विच्चाय, तणाइं संथरे सुणी ।७। (४४३)

कपाय पातला करी आहार गटावी [संकट] सहन करतो थका जो साधु
 वदाच आहार विना बहु ज मुंझाय तो तदन आहारनो त्याग करी अणसण करे
 अथवा समाधि राखवा माटे थोडो वखत आहार लइ पछी संलेखणा चलावे.
 (४४०)

मुनिए अणसण करतां जीवुं पण न इच्छुं तेम मरुं पण न इच्छुं.
 जीवित अने मरण ए वन्नेमां आशा न वांधवी. किंतु समभादी थइ निर्जरानी
 इच्छा धरतां थकां समाधि पाळ्या करवी. अंदरना [कपाय] अने बाहेरना (शरीरा-
 दिक) छोडीने पवित्र अंतःकरण (राखवा) चहावुं. [४४१]

(ओचित्यो कंड रोग उत्पन्न थाय तो समाधिने इच्छता मुनिए) पोताना
 पाळवाना जे उपाय मालम होय ते उपाय अणसणना अंदर करी लइ
 समाधि मेळवी पाछी पण संलेखणा करवी. [४४२]

गामयां अथवा अरण्यमां स्थंडिल^१ तपाशीने तेने जीवजंतु रहित जाणीने
 दांजां दर्भादि तृणोथी त्यां संधारो पाधरवा. [४४३]

अणाहारो तुअद्वेज्जा, पुट्ठो तत्थ हियासए;
 णातिवेलं उवचरे, माणुस्सेहिं वि पुट्ठए । ८ । [४४४]
 संपप्पगा य जे पाणा, जे उ उड्ढु—महे—चरा;
 भुंजंते मंससोणीतं, ण छणे ण पमज्जए । ९ । [४४५]
 पाणा देहं विहिंसंति, ठाणातो ण विउब्भमे;
 आसवेहिं विवित्तेहिं, तिप्पमाणो हियासए । १० ।
 गंथेहिं विवित्तेहिं, आउकालस्स पारए; [४४६]
 पग्गाहिअतरगं^१ चेयं, दवियस्स वियाणतो । ११ । [४४७]
 अयं से अवरे धस्से, णायपुत्तेण साहिए;

१ इत्त इंगितमरणसूत्रं. प्रगृहीततरकं श्रेष्ठतरामित्यर्थः

ते संथारा पर आहार त्याग करी (अणसण करी) मुनिए शयन करवुं. अणसणमां जे परीषह के उपसर्ग [दुःख तथा संकट] ऊभजे ते सहन करवां. वोइ मनुष्यो तरफथी उपसर्ग थाय तो मर्यादा उल्लंघनी नहि. (आर्चन्यानामां नो षड्वुं.) [४४४]

फरता जंतुओ^१ पक्षिओ^२, राष्पादि जंतुओ, मांसभक्षी प्राणीओ^३, अने स्वतभक्षी प्राणिओ^४ अणसणमां रहेल मुनिने उपद्रव करे तो मुनिए हाथ विगेरेथी तेमने मारवुं नहि अने रजोहरणादिकथी शरीरने प्रमार्जवुं पण नहि. [४४५]

जंतुओ मारुं शरीर खाए छे पण मारा गुणो नथी खाता, एम विचारि मुनिए ते ठेकाणैथी ऊटी वीजे स्थळे न जवुं, आश्रमो^५ छांडीने आनंदमां राहें सर्व सहन करवुं. कळी जूदा जूदा शास्त्रोने सांभलतां अथवा जूदी जूदी जातनो पारिग्रह छांडतां पोतानुं आयुष्य पूरुं करवु. [४४६]

हवे जे संयमी मुनि गीतार्थ^६ होय तेवा मुनि इंगितमरण नामनुं अणसण करे छे. ते अणसण घणी काठिन रीते लेवाय छे. (४४७)

१ कीडिओ प्रमुख. २ गीधविगेरे ३ सिंहादि ४ मछर जेवा. ५ कपाय विगेरे पापना हेतुओ. ६ जघन्यथी पण नवपूर्वी होवा जोइए.

આયવજ્જં પડીયારં વિજહેજ્જા તિહા તિહા ૧૨। [૪૪૮]
 હરિણસુ ણ ણિવજ્જેજ્જા, થંડિલં મુણિઆ^૧ સણ;
 વિહસસજ્જ અણાહારો, પુટ્ઠો તત્થ હિયાસણ ૧૩। (૪૪૯)
 ઇંદિણહિં ગિલાયંતે, સમિયં આહરે મુણી;
 તહાવિ સે અગરહે, અચલે જે સમા હિણ ૧૪। ૪(૫૦)
 અભિક્કમે પઢિક્કમે, સંકુચણ પસારણ;
 કાયસાહારણદ્વાણ, ઇત્થંવાવિ અચેયણે ૧૫। (૪૫૧)
 પરિક્કમે પરિકિલંતે, અદુવા ચિદ્દે અહાયતે; ^૨
 ઠાણેણ પરિકિલંતે, ણિસિણજ્જા ય અંતસો ૧૬। (૪૫૨)

૧ જ્ઞાત્વા ૨ યથાયત:

એ અણસણમાટે જ્ઞાતપુત્ર વીર પ્રમુણ એમ કહેલું છે કે તે અણસણસંસ્થિત મુનિએ જાતે જ ઉદ્વર્તનાદિ^૧ ક્રિયાઓ કરવી વીજા પાસે ત્રિવિધે ત્રિવિધે ન કરાવવી. (૪૪૮)

લીલોતરીવાલી જગ્યામાં ન સૂવું કિંતુ નિર્જીવ સ્થંડિલમાં શયન કરવું આહારને ત્યાગીને જે ઉપસર્ગો થતા રહે તે સહન કરવા. (૪૪૯)

વળી ઇંદ્રિયો^૨ વહુ અકઢાય ત્યારે તે ઇંદ્રિયાને હરવી ફેરવીને આત્માને સમાધિમાં રાખવો. કારણ કે જેમ તેમ કરતાં પણ જે સમાધિવંત રહે છે તે પવિત્ર અને અચલ કહેલો છે. [૪૫૦]

એ અણસણમાં નિયામિત કરેલી ભૂમિમાં શરીરના સહજ ટકાવ માટે જવું આવવું, વેસવું, ચરણાદિક પસારવા ઘોરા ક્રિયાઓ કરી શકાય છે, અને જો કોઈ સમર્થ મુનિ હોય તો તેણે અચેતન (નિર્જીવ વસ્તુ) માફક અંડગજ થઈ રહેવું. [૪૫૧]

પણ તેમ નાહિ કરી શકતા મુનિએ વેશી વેશી થાકી જતાં (સમાધિના આર્થ)] હરવુંફરવું, અથવા ફરતાં ફરતાં થાકેલા મુનિએ યતનાપૂર્વક વેસવું, અને ચે સવાધી થાકી જતાં શયન પણ કરવું. [૪૫૨]

૧ ઉદ્વર્તન-ઝડવું, પરિવર્તન-પાસું ફેરવવું, ઉચ્ચાર. સ્વરચ્છુ જવું, પ્રથવણ-પિગાવ કરવા જવું, इत्यादि ક્રિયાઓ. ૨ કરચરણાદિક.

आसीणे णेलिसं मरणं, इंदियाणि समीरए;
 कोलावासं समासज्ज, वितहं पादुरेसए^१ । १७। [४५३]
 जओ वज्जं समुप्पज्जे, ण तत्थ अवलंबए;
 ततो उक्कसे अपाणं, सव्वे फासे अहियासए । १८। [४५४]
 अयं^२ चायततरे सिया, जो एवं अणुपाळए;
 सव्वगायणिरोधेवि, ठाणातो ण विउब्भमे । १९। [४५५]
 अयं से डत्तमे धम्मे, पुवङ्गाणस्स पग्गहे;
 आचरं पडिलेहिता, विहो^३ चिट्ठ माहणे । २०। [४५६]
 अचित्तं तु समासज्ज, ठावएतत्थ अप्पयं;
 वोसिरे सव्वसो कायं, ण मे देहे परीसहा । २१। [४५७]

१ गवेषयेत् २ पादपोषगममरणविधिः ३ अनुपालयेदित्यर्थः कार्यः

आवा अणसणमां उजमाल थएला मुनिए पोतानी इंद्रियो तेमना विषयोथी
 खूब खेंची लेवी. अवष्टंभना माटे (अढेलवा माटे) जे मुनिओ पोतानी पौठ पा-
 छल पाटिउं राखे छे ते सुषिर होय तो ते बदलावी वीजुं लेवुं. (४५३)

कारण के जेथी पाप उत्पन्न थाय तेनुं अवलंबन न करवुं. माटे सर्व सदोष
 योगोथी आत्माने दुर करीने सर्व परीषद तथा उपसर्ग सहेवा. (४५४)

(हवे पादपोषगम अणसण कहे छे) जे मुनि सर्व शरीर अकडातां पण
 जे स्थानमां अणसण करेलुं होय ते स्थानथी लवलेश पण न डगे अने ए रीते जे पा-
 दपोषगम अणसण पाळे ते सर्वथी अधिक काम जाणवुं. [४५५]

आ अणसण सर्वथी उत्तम छे, कारण के ए पेहेला बतावेला भक्तपरिज्ञा
 तथा इंगितमरण ए वन्ने अणसणोथी मुश्केल छे. [एनी विधि आ रीते छे] अचिर
 एटले निर्जीव भूमि तपाशीने त्यां वेशीने ए अणसण आदरवुं. (४५६)

मतलब ए के अचित्त स्थंडिल अथवा फळक मेळवीने त्यां पोते स्थित थवुं,
 अने आखा शरीरने वोसराववुं. [पछी परीषद के उपसर्ग थाय तो विचारवुं के]
 मारा शरीरमां परीषद छे ज नहि. [शरीर ऊं मारुं नथी त्यारे तेना परीषद ते
 मारे शेना होय] (४५७)

जावज्जविं परीसहा, उवसग्गा इति संखया;
 संवुडे देहमेयाए, इतिपन्ने धियासए । २२। (४५८)
 भिउरेसु न रज्जेज्जा, कामेसु बहुतरसु वि;
 इच्छालोभं ण सेवेज्ज, धुवं वन्नं सपेहिया । २३। (४५९)
 सासएहिं णिमंतेज्जा दिव्वमायं ण सद्वहे;
 तं पडिबुद्ध माहणे, सव्वं नूमं विधूणिया । २४। (४६०)
 सव्वदेहिं अमुच्छिए, आउकालस्स पारए;
 तितिकख^१ परमं णच्चा, विमाहन्नतरं हितं-ति बेमि । २५।
 (४६१)

१ (उपसंहारसूत्रं)

बळी विचारवुं के ज्यां लगी जीवीश त्यां लगी परीपहोपसर्ग सहेवाना छे
 एम धारीने “मैं शरीरथी जूदो थवा माटे ज शरीरनो त्याग करेलो छे ? ” एम
 विचारी पंडित मुनिए सर्व परीपहोपसर्ग सहन करवा. (४५८)

बळी आवे बखते कदाच कोइ राजादिक त्यां आवी अनेक लालचो बतावे
 मुनिनुं मन डगावे तो पण मुनिए ते क्षणभंगुर शब्दादिक विषयोमां राम करवो
 नहि. सदा स्थिर रहेनारी यशकीर्ति विचारिने मुनिए इच्छालोभ एटले “ हुं चक्र-
 वर्ती थाउं ” ए विगेरे निदान न करवा. [४५९]

बळी कोइ कदाच शाश्वत एटले अनर्गल द्रव्यथी मुनिने निमंत्रणा करे
 तो मुनिए चितववुं के मारुं-जरीर ज शाश्वत नथी माटे ए द्रव्य शाश्वत शी रीते
 वने. ” बळी कोइ देवता आवी माया बतावे तो ते पण मानवी नहि ; किंतु सर्व
 जंजाळ दूर करिने हे मुनि, तुं समज के ए नकी देवमायाज छे. [४६०]

ए रीते सर्व विषयोमां अमूर्च्छित थइने मुनिए आयुकाळना पारंगामी थवुं
 [उपसंहार] ए रीते ए त्रणे मरणोमां उत्कृष्ट तितित्वा [सहनशीलता] रहेली
 होवाथी स्वप्रोत्पत्तानुसारे. नवे ते मरण कल्याणकर्ता छे (४६१)

उपधानश्रुताख्य नवम मध्ययनम्

[प्रथम उद्देशः]

अहासुयं वदिस्सामि, जहा से समणे भगवं उट्ठाय;
संखाय^१ तंसि हेमंते, अहुणापव्वइए रीयत्था^२ । १ । ४६२)
णोचेविमेण^३ वत्थेण, पिहिस्सामि तंसि हेमंते;
से पारए आवकहाए, एयं^४ खु अणुधम्मियं तस्स । २ ।
(४६३)

१ ज्ञात्वा २ रीयतेस्म-विजहार इत्यर्थः ३ नचैवानेन ४ वस्त्रधारणं

अध्ययन नवसुं.

उपधानश्रुता.

— :::: —

पहेलो उद्देश.

— :: —

(महावीर स्वाधिनो विहार)

(हे जेवू,) में जेम सांभळ्युं छे तेम कहुं हूं के श्रमण भगवान [महावीरे]
दीक्षा लइने हेमंत रतुमां तरतज विहार कर्यो. [४६२]

(तेमने इंद्रे एक देवदूष्य वत्त आपेलुं हतुं पण) भगवाने नथी विचार्युं
के ए दल्लने हूं शियाळायां पहेरीअ. ते भगवान तो जीवितपर्यंत परीषहोना स-
हनार हता. मात्र वधा तीर्थकरोना रिवाजने अनुसरीने तेमणे [इंद्रे आपेलुं]
वत्त धर्युं हतुं, [४६३]

ચત્તારી સાહિય માસે, બહવે પાળજાડયા આગમ્મ,
અભિરુજ્ઞ કાયં વિહરિંસુ, આરુહિયા^૧ ણં તત્થ હિંસિંસુ ।૩।

(૪૬૪)

સંવચ્છરં સાહિયં માસ, જં ણ રિક્કાસિ^૨ વત્થગં ભગવં,
અચેલ્લે તતો ચાઈ, તં વોસજ્જ વત્થ-મળગારે ।૪। (૪૬૫)
અદુ^૩ પોરિસિં^૪ તિરિયભિત્તિં, ચક્ખુ-માસજ્જ^૫ અંતસો જ્ઞાતિ^૬;
અહ ચક્ખુમીયા^૭ સહિયા^૮ તે^૯, હંતા હંતા ૧૦.બહવે કંદિસુ
।૫। (૪૬૬)

સયણેહિં^{૧૧} વિતિમિસેહિં, ઇત્થીઓ તત્થ સે પરિન્નાય;

૧ આરુહ્ય ૨ ક્તયત્વાન્, ૩ અથ ૪ પુરુષપ્રમાણવીથિં ૫ સાવધાનોભૂત્વા
૬ ધ્યાયતિ ૭ દર્શનમીતાઃ ૮ સંહિતા મિલિતાઃ ૯ ડિંભાઃ ૧૦ હૃત્વા
હૃત્વા ૧૧ શયનેષુ-વસન્નિષુ

[ભગવાનના શરીરે દીક્ષા લેતી વખતે પુષ્કળ સુગંધિ વાસક્ષેપ વર્ષેલો હો-
વાથી] ચાર મહિના લગી ઘણા ભ્રમરાદિક જંતુઓ તેમના શરીરને વલગતા હતા
અને માંસ તથા લોહી ચૂસતા હતા. [૪૬૪]

ભગવાને લગભગ તેર મહિના લગી તે [હિંદ્રે દીધેલું] વસ્ત્ર સંકથપર ધર્યું હતું.
પછી તે વસ્ત્ર છાંંડીને ભગવાન વસ્ત્રરહિત અળગાર થયા [૪૬૫].

ભગવાન સાવધાન થઈ પુરુષપ્રમાણ માર્ગને ઇર્યાસમિતિથી શોધીને ચાલતા
હતા. આ વખતે માના ઘાલકો તેમને દેશી ભયભ્રાંત થઈ એકઠા મળી તેમને
લાઠમૂઠ^૧ ઘેરેથી મારતા મારતા રડવા લાગતા. [૪૬૬]

વળી ભગવાન, ગૃહસ્થ અને તીર્થકરોથી સેલભેલ ધણી વસ્તિર્મા રહેતા
ત્યારે જો સ્ત્રિઓ તેમને પ્રાર્થના કરતી તો તે ભગવાન તે સ્ત્રિઓને શુભમાર્ગની
અર્મળાઓ^૨ ગળીને તેમનો પરિહાર કરતા થકા મૈથુન નહિ સેવતા. એ રીતે તેઓ

૧ લાક્ષડી-મુઠી ૨ આગલિયા રૂપ —વિષ્ણ કરનાર.

सागारियं ण सेवइ, इति से सयं पवेसिया^१ ज्ञाति ।६।

(४६७)

जे केइ इमे अगारत्था, मीसीभावं पहाय से ज्ञाति;

पुट्ठेवि णाभिभासिंसु, गच्छति णाइवत्तती अंजू ।७। (४६८)

णो सुगर—मेत—मेगेसिं, णा भिभासे अभिवायमाणे;

हयपुच्चो तत्थ दंडेहिं, लूसियपुच्चो^२ अपुत्तेहिं ।८। (४६९)

फरुसाइं दुत्तितिक्खाइं, अतिअच्च^३ मुणी परक्कममाणे;

आघयणहगीताइं, दंडजुज्झाइं मुट्ठिजुज्झाइं ।९। (४७०)

गढिए मिहोकहासु, समयंमि णायपुत्ते विसोगे अदक्खु;

१ आत्मानं वैराग्यमार्गेप्रविश्य. २ हिंसितपूर्वः ३ अतिगत्य

पेते पोताना आत्माने वैराग्यमार्गमां लावीने धर्मध्यान ध्याता हता. [४६७]

भगवान्, गृहस्थो साथे हल्लवुं मल्लवुं छोडीने ध्याननिमग्न रहेता. गृहस्थो कइ पूछता तो तेमना साथे ए बखते भगवान् बोलता नहि पण पोतानुं हित संपादन करवा चाल्या जता हता. सरल स्वभावी भगवान् ए रीते मोक्ष मार्गने अनुदर्शता हता. [४६८]

भगवान्ने कोइ बखाणता तो तेना साथे पण कशुं बोलता नहि, तेमज जे पुण्यहीन अनार्यो तेमने दंडादिकथी मारता के बाळ खेंचीने दुःख देता तेमना तरफ कोप करता नहि. [एवुं प्रवर्चन खरे एवा महापुरुषो ज करी शके छे. प्राकृत जनोथी एम वर्तवुं मुश्केल छे.] [४६९]

बळी भगवान्, नहि खमी शकाय एवा कठोर परीषद्दीनी कशी दरकार नहि करता अने लोकोथी थवा नृत्य के गीतमां राग नहि धरतां; तथा दंडयुद्ध के मुष्टियुद्धनी वातो सांभली उत्सुक नहि बनता. [४७०]

कोइ बखते ज्ञातनंदन भगवान्, स्त्रीओने परस्परनी कामकथामां तल्लीन थएली जोता तो त्यां रागद्वेषरहित मध्यस्थपणे रहेता. ए रीते एवा जवरजस्त संकटो पर कशुं पण लक्ष नहि आपतां ज्ञातपुत्र भगवान् संयममां प्रवर्च्या जता

एताइं सो उरालाइं, गच्छति णाचपुत्ते असरणाए । १०।
 अवि साहिए दुवासे सीतोदं अभोच्चा णिक्खंतै;
 एगत्तगाए पिहियच्चे, से अहिन्नायदंसणे संते । ११। (४७२)
 पुढविं च आउक्कायं, तेउक्कायं च वाउक्कायं च;
 पणगाय बीयहरियाइं, तसकायं च सव्वसो णच्चा । १२।
 “एयाइं संति” पडिलेह, चित्तमंताइं से अभिन्नाय;
 परिवज्जियाण विहरित्था, इति संखाए से महावीरे । १३।

(४७३)

अदु थावरा तसत्ताए, तसजीवा य थावरत्ताए;
 अदुवा सव्वजोणीया सत्ता कम्मणा कप्पिया पुढो बाला । १४।

(४७४)

भगवं च एव—मन्नेसीं, सोवहिए हु लुप्पती बाले;

हता. [४७१]

भगवाने दीक्षा लीधा अगाउ लगभग वे वर्षथी थंडुं पाणी पीवुं छाडंयु हुतुं.
 ए रीते तेओ वे वर्ष लगी अचित्त जळ पीता थका एकत्वभावना भावता कपायरूप
 अग्नि उपशमावीने शांत वन्या थका तथा सम्यक्त्वभावथी भावित रहेता थका
 दीक्षित थया. [४७२]

भगवान, पृथ्वी, जळ, अग्नि, वायु, सेवाळ—बीज—लीलोतरीरूप, वन-
 स्पति, तथा तसकाय ए वन्याने “छता” अने “सज्जवि छे” एम गणीने तेना
 आरंभनो परीहार करी विचरता. [४७३]

वळी स्थावर जीवो कर्मानुसारे भवांतरे त्रसरूपे पण ऊपजी शके छे अने
 तस जीवो स्थावररूपे पण ऊपजे छे. अथवा रागद्वेष सहित सर्व जीवो कर्मानुसारे
 सर्व योनिओमां ऊपजता रहे छे. [एम संसारनी विचिन्ता रहेली छे एवं भगवान-
 न विचरता] [४७४]

अने एम भगवान महावीरदेवे विचारीने जाण्युं के उपाधिसहित^१ अज्ञानी

१ उपाधि—उपाधि—ते वे प्रकारनी छे द्रव्योपाधि तथा भावोपाधि.

कम्मं च सव्वसो णच्चा, तं पडियाइक्खे पावगं भगवं । १५ ।

(४७५)

दुविहं संमेच्च मेहावी, किरिय—मक्खाय मणेलिस्स णाणी;
आयाणेसोय—मतिवाय, सोयं जोगं च सव्वसो णच्चा । १६ ।

(४७६)

अतिवातियं^१ अणाउट्ठिं^२, सय—मत्तेसिं अक्खेणयाए;
जस्सि त्थिओ परिन्नाया सव्वकम्मवहा उ से अदक्खू^३ । १७ ।

(४७७)

अहाकडं न से सेवे, सव्वसो कम्मुणा बंधं अदक्खू;
जंकिंचि पावगं भगवं, तं अकुच्चं वियडं भुंजित्था; । १८ ।

(४७८)

१ अतिपातिकां निर्दोषां २ अहिंसां “आश्रित्य.” इतिशेषः

३ अद्राक्षीत्.

जीव कर्मोत्थी बंधाय छे. माटे सर्व रीते कर्मोने जाणीने ते कर्मो तथा तेना हेतु पा-
पने भगवान त्याग करता हता. [४७५]

ते ज्ञानवंत बुद्धिमान् भगवाने वे प्रकरना कर्म^१ तथा तेना आववना मार्ग,
हिंसाना मार्ग, तथा योग^२ ए बंधुं जाणीने संयमनी अत्युत्तम क्रिया कहेली छे.
[४७६]

वळी ते भगवाने पवित्र अहिंसाने अनुसरने पौताने तथा बीजाओने पापभां
पडता अटकाव्या. अने ते भगवाने स्त्रीओने सर्व पापनी मूळ तरीके जाणीने त्या-
गी छे माटे खरेखर ते ज भगवान परमार्थदर्शी हता. [४७७]

ते भगवान्, आधाकर्मादिक दूषित आहारथी सर्व रीते कर्म बंधाता देखीने
तेवो आहार सेवता नहता. एम जे कंड पापना कारण छे ते बंधाने छांडीने भगवा-
न शुद्ध आहार करता हता. ४७८

१ इर्याप्त्यय कर्म तथा सांपरायिक कर्म वर्तमान भावी कर्मो (Jacobi) Present
and future Karmans. २ मन वचन कायरूप.

णो सेवती य परवत्थं,^१ परपाए^२ वि से ण भुंजित्था;^३
परियज्जियाण ओमाणं^४, गच्छति संखडिं^५ असरणाए । १९।

(४७९)

मायन्ने असणपाणस्स, णाणागिद्धे रसेसु अपडिन्ने;
अच्छिंछपि णो पमज्जिय, णोविय कंडूयये मुणी गायं । २०।

(४८०)

अप्पं तिरियं पेहाए, अप्पं पिट्ठओ व पेहाए;
अप्पं वुइए पडिभाणी, पंथपेही चरे जयमाणे । २१। (४८१)

सिसिरांसि अद्धपाडिवन्ने, तं वोस्सज्ज वत्थ—मणगारे;

पसारित्तु बाहू परक्कमे, णो अवलंबिया ण कंधंसि । २२।

(४८२)

१ प्रधानं परकीयं वा वस्त्रं २ परपात्रेपि ३ भुंक्ते ४ अपमानं
५ पाकस्थानं ६ अल्पशब्दोत्राभाववाची.

वर्ली परायुं वस्त्र अंगे नहि धरता; पराया पात्रमां पण ते नहि जमता; अने
अपमानने नहि गणतां अहीन भावे रसोइखानाओमां आहार याचवा जता हता.
[४७९]

वर्ली तेश्रो नियमित अशनपान वापरता; रसमां आसक्त न थता; तथा
रस खाटे प्रतिज्ञा पण नहि बांधता; किंवहुना खरज मटाडवा माटे खरडता पण
न हता. [४८०]

भगवान विहार करतां आडुं के पूंठे अल्प जोता अर्थात् जोता नहि रस्ता-
मां अल्प जोतां अल्प बोलता अर्थात् बोलता नहि, किंतु मार्ग जोता थका यत्नवंत
यइ ते नाल्या जता हता. [४८१]

भगवान वीजे वर्षे ज्यारे अर्धी शिशिररुतु वेठी त्यारे ते [इंद्रदत्त] वस्त्रने
छांदी दइने छूट बहुथी विहार कर्या जता. [अर्थात्] ताढना माटे बाहुने संकोचतां
[नहि.] तथा स्कंध उपर पण बाहु धरता नहि. [४८२]

एस विही अणुक्कंतो, माहणेण मइमया;
बहुसो अप्पडिन्नेण, भगवया एवं रियंति त्ति बेमि । २३।
[४८३]

[द्वितीय उद्देशः]

चरियासणाइं^१ सेज्जाओ, एगतियाओ जाओ भइयाओ;
आइक्ख ताइं सयणा, सणाइं जाइं सेवित्था से महावीरो
। १। [४८४]

१ अयंच श्लोक श्चिरंतनटाककारेण न व्याख्यातः सूत्रपुस्तकेषु
तु दृश्यते ।

ए रीते मतिमान् महान् निरीह भगवान् वीर प्रभुए अनेक रीते एवी विधि
पाळी छे. ए विधिमां बीजा मुनिओए पण कर्म खपाववा यत्न करवो. (४८३)

बीजो उद्देश.

.....

(महावीर स्वामिनी वसति)

वीर प्रभुए विहार करतां जे जे स्थळे निवास कर्यो ते ते स्थळो आ प्रमाणे
छे. (४८४)

आवेक्षण^१—सभा^२—पवासु^३, पणियसालासु एगदा वासो;
अदुवा पलियद्वणेसु^४ पलालपुंडेसु^५ एगदावासो ।२।

[४८५]

आगंतारे आरामा गारे णगरे वि एगदा वासो;
सुसाणे सुण्णगारे वा, रुक्खमूले वि एगदा वासो ।३। [४८६]
एतेहिं मुणी सयणेहिं, समणे आसीं पतरेस^७ वासे;
राइं दियंपि जयमाणे, अप्पमत्ते समाहिण्णं ज्ञाति ।४। [४८७]
णिदंपि णो पगामाए, सेवइ य भगवं उट्ठाए;
जग्गावती य अप्पाणं, इस्सिसाति^८ य अपाडिने ।५। [४८८]

१ शून्यं गृहं । कुडयाद्याकृति २ पानीयशाला. ३ पण्यशालाषु हृदेषु ४ अयस्कारकुड्यादिषु ५ मंचोपरिच्यवस्थितेषु तदधः ७ प्रकर्षेण त्रयोदशं वर्षं यावत् ८ शीते ।

कोइ बखते भगवान निर्जन झूपडाओमां; झूपडीओमां, पाणी पीवा माटे करेला परवोमां के हाटोमां रहेता तो कोइ बखते लुहार विगेरेनी कोडोमां अथवा वासनी गंजीओमां नीचे रहेता. [४८५]

कोइ बखते परामां, वागमांना वरोमां के शहेरमां रहेता तो कोइ बखते म-
ज्ञाण, सुनां घर के झडनी तलेटीमां रहेतां. [४८६]

ए रीते एवा स्थळोमां रहेतां थकां ते श्रमण मुनि प्रमाद परिहार करी समाधिमां लीन थइ वरोवर तेरमां वर्ष लगी पवित्र ध्यान ध्याता रह्या. (४८७)

दीक्षा लइने भगवान क्वाय पण ववु निद्रा लेता नहि.^१ अने हमेशां पोताने जगावता रह्या. क्वांक जरा सूता तो पण त्यां निद्रा करवानी इच्छा नहि करता.
[४८८]

१ फक्त वार वर्षमां अस्थिक्रग्राम (वटवाण) पामे काउसग्मां रह्या हता ते बखते एक मुहुर्त्त मात्र निद्रा लीथी हती एम टीकाकार जणावे छे.

संबुज्जमाणे पुणरवि, आसंसु भगवं उट्ठाए,
 णिक्खम्म एगया राउ, बहिं चंकमित्ता मुहुत्तागं ६। (४८९)
 सयणेहिं^१ तस्सुवसग्गा, नीचा आसी अणेगरूवा य,
 सेंसप्पगाय^२ जे पाणा, अदुवा पक्खिणो उवचरंति^३ । ७।
 (४९०)

अदुवा कुचरा उवचरंति, गामरक्खाय सत्तिहत्था य;
 अदु गामिया उवसग्गा, इत्थी एगति या पुरिसो वा. । ८।
 [४९१]

इहलोइयाइं परलोइयाइं भीमाइं अणेगरूवाइं;
 अवि सुब्बि—दुब्बिभगंधाइं सद्दाइं अणेगरूवाइं । ९।
 अहियासए सया समिते, फासाइं विरूवरूवाइं; [४९२]

१ शयनेषु वसतिषु शयनैर्वा. २ अहिनकुलादयः ३ मांसादिकं
 भक्षयंति

तेओ निद्राने कर्म बांधनारी जाणता थका जागता रहेता. कदाच निद्रा
 आववा मांडती तो तेओ शीआळानी राते ताढमां वाहेर जइ मुहुत्त लगी ध्यान
 लीन थइ निद्रा टाळता. [४८९]

उपर जणावेला स्थलोमां रहेतां भगवानने भयंकर अनेक प्रकारना उपसर्ग
 (दुःख) थया. सर्प विगेरे जंतुओ तथा गीघ विगेरे पंखिओ आदी भगवानने कर-
 डता हता. [४९०]

जार पुरुषो शून्य घरमां कुकर्ष करवा जतां भगवानने देखी उपसर्ग करता
 गामना रस्तेवालो शक्ति विगेरे हथीआरो हाथमां धरी भगवानने उपसर्ग करता.
 चली विषयवांछनाथी भगवानने लोको उपसर्ग करता; जे.म के भगवानने एकला
 देखी तेमना रुपथी मोहित थइ व्याकूल बनेली स्त्रीओ विषय भोग माटे तेमने प्रा-
 र्थना करती, तथा पुरुषो पण सतावता हता. [४९१]

ए रीते भगवाने मनुष्य तथा तिर्यचो तरफथी अनेक प्रकारनी भयंकर
 सुगांधि तथा दुर्गांधि वस्तुओना तथा अनेक जातना शब्देना, वीहायणा उपसर्ग
 हमेशां समितिथी वर्त्ततां थकां सहन कर्या. [४९२]

अरतिं रतिं अभिभूय, रीयति माहर्णे अबहुवाई ११०। [४९३]
 स जणेहिं तत्थ पुच्छिसु^१, एगचरा^२ वि एगदा राओ,
 अव्वाइते^३ कसाइत्था, पेहमाणे समाहिं अपडिन्ने १११।
 (४९४)

अय—मंतरंसि को एत्थ, अह—मसि—त्ति भिक्खू आहुदु;
 अय—मुत्तमे से धम्मे, तुसिणीए सकसाइए ज्ञाति ११२।
 जंसे—प्पेगे पवेयंति^४, सिसिरे मारुए पवायंते;
 तसि—प्पेगे अणगारा, हिमवाए णिवाय^५ मेसंति. ११३।
 संघाडिओ^६ पविसिस्सामी, एधा य समादहमाणा,
 पिहिता वा सक्खामो, अतिदुक्खं हिमगसंफासा ११४।
 तांसि भगवं अपडिन्ने, अधा वियडे अहियासए दविए^७;

१ पृष्ठ एकचरा उपपत्त्यादयः पप्रच्छु रितिशेषः ३ अव्यकृते
 ४ प्रवेपंते यद्वा प्रवेदयंत्यनुभवन्ति ५ निवातं—वातरहितस्थानं.
 ६ वस्त्राणि ७ संयमी

वळी भगवान हर्ष शोक टाळीने बहु थोडुं बोळता थका विचरता रहेता.
 [४९३]

(निर्जन स्थळमां भगवानने ऊभेला जोड) लोको पूछता अथवा रात्रिने वखते
 जार पुरुषो तेमने पूछता के अरे तुं कोण उभो छे? आ वखते भगवान कशुं नहि
 बोळता; तेथी तेओ चीडवाइ वखते भगवानने मारवानुं पण करता. पण भगवान
 तो निरीह वन्या थका समाधिमां तळीन वन्या रहेता. [४९४]

“अरे अहीं कोण ऊभो छे” एवुं लोकोए पूछतां, कोइ वखते भगवान
 बोळता के “हुं भिक्षुक ऊभो छुं.” ते सांभळी जो तेओ बोळता के “अहींथी
 जल्दी जवो रहे” तो भगवान अन्यत्र जता. कारण के ए उत्तम आचार छे. अने
 जो तेओ जवानुं कशुं नहि कहेतां कपायवंत वनता तो भगवान मौन रही त्यां ज
 [जे थवानुं हशे ते थशे एम विचारी] ध्यान करता. (४९५)

ज्यारे शिशिर रतुमां थंडो पवन जोसथी फुंकातो हतो, ज्यारे लोकोथरथर

णिकखम्म एगदा राओ, चाएति^१ भगवं समियाए. १५।

(४९६)

एस विही अणुक्कंतो माहणेण मईमया;
बहुसो अप्पडिण्णेण, भगवया एवं रियंति—चि वेमि। १६।
(४९७)

[तृतीय उद्देशः]

तणफासे सीयफासे, तेउफासे य दंसमसगेय;

१ शक्नोति

धूजता हता, ज्यारे अपर साधुओ तेवी थंडीमां निर्वात [वायरा विनानी] जग्या
शोधता हता, तथा वस्त्रो पहेरवाने चहाता हता, ज्यारे तापसो लाकडां वाळीने शी-
ततुं निवारण करता हता, एम ज्यारे शीत सहन करवुं घणुं दुःखभरेलुं हतुं, तेवे
समये संयमी भगवान (वीर प्रभु) निरीह बनी खुल्ला स्थानमां रही शीतसहन क-
रता रहेता. कदाच अत्यंत शीत पडतां ते सहन करवुं विकट पडतुं त्यारे रात्रिण
(मुहूर्त्त मात्र) वाहेर हरी फरीने साम्यपणे रहेता थका पाछा अंदर वेशी; ते शीत
सहेता रहेता. [४९६]

ए रीते मतिमान् निरीह भगवाने वारंवार एवी विधि पालन करी छे; तेम
बीजा मुनिओए पण वर्त्तवुं. [४९७]

त्रीजो उद्देशः

(वीर प्रभुए केवां परीषह सहां.)

(महावीरदेव) सदा समितिवंत बनीने कर्कश स्पर्श, ताढ, ताप, तथा दंश

अहियासए सया समिए, फासाइं विरूवरूवाइं ।१। [४९८]

अह दुच्चर-लाढवारी, वज्जभूमिं च सुब्भभूमिं च;

पंतं सेज्जं सेविसु, आसणगाइं चेव पंताइं ।२। [४९९]

लाढेसु तरसु-वसग्गा, बहवे^१ जाणवया लूसिसु;

अह लूहदेसिए भत्ते, कुक्कुरा तत्थ हिंसिसु णिवत्तिसु ।३।

(५००)

अप्पे जणे णिवारेइ, लूसणए सुणए डसमाणे;

छुछुकारंति आहतुं, “समणं कुक्कुरा डसंतु” ।४। [५०१]

एलिव्वए^२ जणो भुज्जो, बहवे वज्जभूमिइ फरुसासी;

१ उपसर्गाणां विशेषणं २ ईदृक्षः

अने मशकना डंखो विगेरे भयंकर परीषहो सहन करता. [४९८]

वळी भगवान दुर्गम्य लाढदेशना वज्जभूमि तथा शुभ्रभूमि नामना वने भा-
गोमां जइ विचर्या इता. त्यां तेमने रहेवाने घणी हलकी वसतिओ मळती. तेमज
पीठफळकादि आसन पण घणां हलकां मळता. [४९९]

लाढ देशमां ते भगवानने घणा उपसर्गों थया. त्यांना लोको तेमने मारता;
भोजन पण लूखुं मळतुं; तथा कूतराओ आवी वीरप्रभुना ऊपर पडता ने करडता.
[५००]

आ वखते वहु थोडा ज लोक ते कूतराओने करडतां निवारता.^१ नहि तो;
घणा लोको तो उल्टा भगवानने मारता थका तेमने करडवा माटे कूतराओने छु-
छुकारीने तेमना तरफ मोकलावता. [५०१]

आवा लोकोमां भगवान घणावार विचर्या. त्यांनी वज्जभूमिना घणाखरा
लोक लूखुं खाता तेथी तेओ वधारे क्रोधवाळा होवार्थी सावुने देखी कूतराओवडे
तेने एटलो वधो उपद्रव करता के त्यां (बौद्धभमीं) भिक्षुको त्याना भोमिया छतां

१ अटकावता.

लट्ठिं गहाय णालीयं, समणे^१ तत्थएवि विहरिंसु । ५।

एवंपि तत्थ विहरंता, पुट्ठुपुव्वा अहेसि सुणएहिं;
संलुंचमाणा सुणएहिं, दुच्चरगाणि तत्थ लाढेहिं^२ । ६।

णिधाय दंडं पाणेहिं, तं कायं वोसज्ज मणगारे;
अह गामकंटए^३ भगवं, ते हियासए अभिसमेच्चा । ७।

[५०२]

णागो^४ संगामसीसे वा, पारए तत्थ से महावीरे; (५०३)
एवंपि तत्थ लाढेहिं, अलद्धपुव्वोवि एगदा गामे । ८।

उवसंकमंत—मपाडिन्नं, गामंतियंपि अप्पत्तं;
पडिणिकखमिच्चु लूसिंसु, “एतातो परं पलेहि^५” ति. । ९।

[५०४]

१ शाक्यादयः २ लाटेषु ३ रूक्षालापान् ४ हस्ती ५ पर्येहि

पण एक महौटी लाकडी के नाल हाथमा पकडीने विचरतां, तेम छातां पण कूतरा—
ओ तेमनी पूठ पकडता तथा करडी खाता. ए रीते लाटदेश विहार करवाने घणो
विकट हतो. त्यां वीरप्रभुए आरंभ त्याग करीने शरीरने पण वोसरावीने निर्जरने
अर्थे नीच जनोनां कडवां वाक्यो सहन कर्यो. [५०२]

ए रीते जेम बळवान हस्ती संग्रामना मोखरे पोहोची जय मेळवी पराक्रम
घतावे तेम वीरप्रभु ए विकट उपसर्गोना पारंगामी थया. [५०३]

वळी एक वखते जंगलमां चालतां चालबां सांज लगी तेमने कोइ गोमे पण
प्राप्त थयुं नहोतुं. अने कोइ स्थळे वळी तेओ गामना पादर जता के त्यांना अनार्य
लोको सामा आवी तेमने मारता अने बोलता के “अहिथी दूर जतो रहे”
[५०४]

सिसिरंमि एगदा भगवं, छायाए झाइ आसीया ।३।
 आयावई य गिम्हाणं, अत्यति उकुडुए अभिताधे; [५१२]
 अदु जावई^१-त्य लूहेणं, औयण-मंथु-कुम्मासेणं ।४।
 एताणि तिन्नि पडिसेवे, अदुमासे य जावए भगवं; (५१३)
 अवि इत्य एगया भगवं, अद्धमासं अदुवा मासंपि ।५।
 अवि साहिए दुवे मासे, छप्पि मासे अदुवा विहरित्था^२;
 रायोवरायं^३ अपडिन्ने, अन्नगिलाय^४-मेगया भुंजे ।६।
 छट्टेण एगया भुंजे, अदुवा अद्वमेणं दसमेणं;
 दुवालसमेण एगया भुंजे, पेहमाणे समाहिं अपडिन्ने ।७।
 (५१४)
 णच्चाण से महावीरे, णोच्चिय पावगं सय मकासी,
 अन्नेहिं वा ण कारित्था, कीरंतंपि णाणुजाणित्था ।८। (५१५)

१ यापयति २ जलमपीत्वा इति शेषः ३ रात्रोपरात्रं ४ पर्युषित्तान्नं.

भगवान् शीआळामां छायिबामां वेशी ध्यान करता, अने ऊनाळामां उत्कुडुका
 आसने तडकामां वेशी ताप सहन करता. [५१२]

शरीर-निर्वाहार्थे तेओ लुखा भात, मंथु^१ अने अडदोनो आहार करता.
 एम आठ महिना लग्गण ए त्रण चीजोज भगवाने वापरी. [५१३]

वळी पनर पनर दिवस लगी महिना महिना लगी तथा वे वे महिना ने
 छ छ महिना लगी भगवान पाणी नहि वापरतां दिनरात निरीह थइ विचरता.
 वळी अन्न पण ग्लान एटले ठरीगएलो वापरता ने तेपण त्रीजे त्रीजे, चोथे चोथे,
 तथा पांचमे पांचमे दहाडे वापरता. [५१४]

तत्त्वजाणीने महावीर देव पोते पाप नहि करता, बीजापासे नहि करावता,
 तथा करनारने रुडुं नहि मानता. [५१५]

गामं पविस्स णगरं वा, घास—मेसे कडं परट्ठाए;
सुविसुद्ध मेसिया भगवं, आयतजोगयाए सेवित्था. १९।
(५१६)

अदु वायसा दिगिंछित्ता, जे अन्ने रसेसिणो सत्ता;
घासेसणाए चिट्ठंते, सययं णिवतिए य पेहाए १९०। (५१७)
अदु माहणं व समणं वा, गामपिंडोल्लगं च अत्तिहिं वा;
सोधागं मूसियारं वा, कुक्कुरं वा विट्ठितं पुरतो १९१।
वित्तिच्छेदं वज्जंतो, तेसि—मप्पत्तियं परिहरंतो;
मंदं परिक्रमे भगवं, अहिंसमाणो घास—मेसित्था १९२।
(५१८)

अवि सूइयं वा सुक्कं वा, सीयपिंडं पुराणकुम्मासं;
अदु बक्कसं पुलागं वा, लद्धे पिंडे अलद्धए दविए १९३।
(५१९)

भगवान शहर के गाममां जइ बीजामे माटे करेलो आहार मागता, अने ए
रीते पावित्र आहार लइने सावधानपणे ते आहार वापरता. [५१६]

भिक्षा लेवो जतां भगवानने रस्तामां भूख्या कागडा विगेरे पक्षीओ जमीन-
पर रहीने हमेशां पोतानो आहार लेतां जो नजरे पडता तो, भगवान तेमने कशी
पण अडचण न पाडता थका चाल्या जता. [५१७]

तथा त्यां कोइ ब्राह्मण, श्रमण, भिखारी, विदेशी, चांडाळ, मार्जार के कू-
तराने कइ मळतुं देखी तेमने विघ्न न पाडता थका तथा मनमां कशी अप्रीति
नहि धरता थका धीमे धीमे चाल्या जता (किं बहुना, भगवान कुंशु^१ विगेरेनी पण
हिंसा नहि करता थका भिक्षाटन करता.) [५१८]

बळी आहार पण भीजेलो, के सूकेलो, ठरी गएलो के बहु दिवसपरनो
रांधेली अडदनो अथवा जुनाधान्यनो के जवविगेरे सीरस धान्यना जेवो मळी
ओवे तोते शांतभावे वापरता, अगर नहि मळतो तोपण शांतभावे रहेता. [५१९]

દ્વિતીયઃ શ્રુતસ્કંધઃ

—:~:—

(પ્રથમ ચુડા)

પિંડૈષણાનામકં દશમ મધ્યયનમ્.

—~~~—
(પ્રથમા હ્દેશઃ)

સે ભિક્ષૂ વા, ભિક્ષુણી વા, ગાહાવદ્કુલં પિંડવાયપહિયાણ્.

9 પિંડપાતપ્રતિજ્ઞા.

શ્રુતસ્કંધ બીજો.

—~~~—

(પહેલી વૃત્તિકા)

—~~~—

અધ્યયન દશમું.

પિંદૈષણા.

—~~~—

પહેલો ઉદ્દેશ.

[મુનિષ કયો આહાર લેવો અને કયો નહિ લેવો.]

જો કોઈ ભિક્ષુ અથવા ભિક્ષુણી આહાર લેવા માટે ગૃહસ્થના ઘરે જાય અને

પુણ ઓસહીઓ જાણેજ્જા અકસિણાઓ અસાસિયાઓ વિદલકડાઓ તિરિ-
ચ્છચ્છિણ્ણાઓ અવ્વોચ્છિણ્ણાઓ તરુણિયં વા છિવાડિં અભિક્કંતમજ્જિયં
પેહાણ, ફાસુયં એસણિજ્જંતિ મણ્ણમાણે લાભે સંતે પડિગ્ગાહેજ્જા^૧ (૫૨૬)

સે ભિક્ખૂ વા ભિક્ખુણી વા જાવ પવિટ્ટે સમાણેસે જ્જ પુણ જા-
ણેજ્જા પિહુયંવા^૨, બહુરયં વા, મુજ્જિયં વા, મંથું વા, ચાડલં વા, ચાડલપ-
લંબં વા, સદ્દં^૩ મજ્જિયં અફાસુયં અણેસણિજ્જં મણ્ણમાણે લાભે સંતે ણો
પડિગ્ગાહેજ્જા, (૫૨૭)

સે ભિક્ખૂ વા ભિક્ખુણી વા, જાવ પવિટ્ટે સમાણે સે જ્જં પુણ
જાણેજ્જા પિહુયં વા, જાવ ચાડલપલંબં વા, અસદ્દં મજ્જિયં દુક્ખુત્તો વા
મજ્જિયં તિક્ખુત્તો વા મજ્જિયં ફાસુયં એસણિજ્જં જાવ લાભે સંતે પડિ-
ગ્ગાહેજ્જા (૫૨૮)

સે ભિક્ખૂ વા ભિક્ખુણી વા ગાહાવતિકુલં જાવ પવિસિત્તુકામે
ણો અન્નઉત્થિણ વા, ગારત્થિણ વા, પરિહારિઓ^૪ વા, અપરિહારિણ
સદ્દિં, ગાહાવડ્ડકુલં પિંડવાયપડિયાણ પવિસેજ્જ વા, ણિક્ખમેજ્જ

૧ દારણેસાતિ ૨ પૃથુકં. ૩ સકૃત્ ૪ પરિહારિકઃ સાધુઃ

વસ્તુઓ લઈને વાપરવી.^૧ (૫૨૬)

ભિક્ષુ અથવા ભિક્ષુણીએ એકજ વાર પૈંવા, મમરા, પૈંક. ઘડુંનો મૂકો, ચોરવા,
કણક વિગેરે અગ્રાસુક અને અયોગ્ય જાણીને ગ્રહણ કરવાં નહિ. (૫૨૭)

જો ૬ પૈંવા વિગેરે વેવાર કે ત્રણવાર શેકેલા હોય તો તે પ્રાસુક અને યોગ્ય
જાણી ગ્રહણ કરવા. [૫૨૮]

(ગૃહસ્થના ઘેર પ્રવેશ કરવાની વિધિ)

ભિક્ષુ અથવા ભિક્ષુણીએ આહાર લેવા માટે ગૃહસ્થના ઘર તરફ જતાં અન્ય-
તીર્થિકો સાથે અથવા બ્રાહ્મણો સાથે અથવા પાસત્યાવિગેરે સાથે તેના ઘરમાં પેસવું

૧ પ્રયોજન હોય તો.

वा, [५२९]

से भिक्खू वा, भिक्खुणी वा, बहिया विचारभूमिं^१ वा, विहार भूमिं^२ वा, णिक्खममाणे वा पविसमाणे वा णो अण्णउत्थिएण वा गार-
त्थिएण वा, परिहारिओ वा अपरिहारिएण सद्धिं बहिया विचारभूमिं वा,
विहारभूमिं वा, णिक्खमेज्ज वा पविसेज्ज वा [५३०]

से भिक्खूवा [२] गामाणुगामं दूइज्जमाणे णो अण्णउत्थिएण
वा, गारत्थिएण वा, परिहारिओ अपरिहारिएण वा सद्धिं, गामाणुगामं दुइ-
ज्जेजा (५३१)

से भिक्खूवा [२] जाव पविट्ठे समाणे से णो अण्णउत्थिअस्स
वा, गारत्थियस्स वा, परिहारिओ अपरिहारिअस्स वा; असणं वा [४]
देज्जा वा अणुपदेज्जा^३ वा [५३२]

से भिक्खू वा [२] जाव पविट्ठे समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा अ-

१ संज्ञाव्युत्सर्गभूमिं. २ स्वाध्यायभूमिं. ३ अनुप्रदापयेत् परेण.

के नीकळ्वुं नहिं. (५२९)

एज मुजव दिशाए तथा स्वाध्यायस्थळमां पण अन्यतार्थिक, के पासत्थाओ
साथे आववुं के जवुं नहिं. [५३०]

वळी ग्रामानुग्राम विचरतां पण अन्यतार्थिक गृहस्थ अने पासत्थाओ साथे
विचरवुं नहिं. [५३१]

तथा ए व्रणेने मुनिए आहार देवो के देवराववो नहिं. (५३२)

गृहस्थे जे आहार निर्ग्रथं साधुनी सारु एटले के अमुक साधर्मिक साधुने
उद्देशेने छकायनी हिंसा करी तैयार कर्यो होय, बेचातो लीधो होय, उधारे लीधो
होय कोइना पासेथी झूटावी लीधो होय के मालेकनी रजा वगर लइ राख्या होय
तेवो आहार ते गृहस्थ कोइ पण मुनि के आर्याने आपवा मांडे तो तेमणे जाणतां
छतां ते आहार ग्रहण नहिं करवो. अगर जो के ते आहार ते गृहस्थे पोते कर्यो
होय अथवा बीजाए कर्यो होय, घरथी घाहेर काढयो होय अथवा न काढयो

सणं वा (४) अस्संपडियाए^१ साहम्मियं समुद्धिस्स, पाणाइं भूताइं जीवा-
इं सत्ताइं समारब्ब, समुद्धिस्स कीयं पामिच्चं^२ अच्छेज्जं^३ अणिसट्ठं अभि-
हडं आहट्ठु वेतंति, तहप्पगारं असणं वा (४) पुरिसंतरकडं अपुरिसंतर-
कडं वा, बहिया णीहडं वा, अनीहडं वा, अत्तद्धियं वा, अणत्तद्धियं वा, प-
रिभुत्तं वा, अपरिभुत्तं वा, आसेवियं वा, अणासेवियं वा, अफासुयं जाव
णो पडिग्गाहेज्जा (५३३)

एवं बहवे साहम्मिया, एगा साहम्मिणी, बहवे साहम्मिणीओ,
समुद्धिस्स चत्तारि आलायगा भाणियच्चा^४ (५३४)

से भिक्खू वा [२] गाहावइकुलं जाव पविट्ठे समाणे से ज्जं पुण
जाणेज्जा असणं वा (४) बहवे समण^५ माहण-अतिथि कियण-वणीमए^६
पगणिय पगणिय समुद्धिस्स, पाणाइं जाव सत्ताइं समारब्ब आसेवियं वा
अफासुयं अणेसणिज्जंति मण्णमाणे लाभे संते जाव णो पडिग्गाहेज्जा
(५३५)

१ अस्वप्रतिज्ञया, निर्ग्रथप्रतिज्ञया. २ उच्छिन्नकं. ३ आच्छेद्यं
४ पूर्वपश्चिमतीर्थैकरमुनिना मयं कल्पः ५ शाक्यादयः श्रमणाः ६ वनी-
पकाः बंदिप्रायाः

होय, ते गृहस्थे ते आहार पोतानो करी राख्यो होय अगर न होय, तेणे वापरेलो
होय तोपण ते अप्राप्तुक अने अनेपणीय जाणीने मुनिए के आर्याए ग्रहण न
करवो. (५३३)

ए रीते घणा साधार्मिक साधुना माटे करेलो आहार तथा एक के घणी
साध्वीओ माटे करेलो आहार पण कोइ साधु के साध्वीए ग्रहण करवो नहि.^१
(५३४)

जे भोजन, गृहस्थे घणा पण मुकरर संख्यामांना श्रमण, ब्राह्मण, प्राहणा,
दीन, के चारणभाटना माटे करेलुं होय ते वापरेलुं छतां के अणवापरेलुं छतां अ-
प्राप्तुक अने अनेपणीय गणी मुनिए नहि व्हावुं. (५३५)

१ पेहेला तथा छेछा तीर्थकरना साधुओ माटेज आ नियम छे.

સે મિલ્લુ વા (૨) ગાહાવહકુલં જાવ પવિત્રે સમાણે સે જં પુણ
જાણેજ્જા અણં વા (૪) બહવે સમણ માહણ-આતિથિ કિવળ-વળી-
મણ સમુદિરસ પાણાહં (૪) જાવ આહટ્ટુ વેતેતિ, તં તહપ્પગારં અસણં વા
(૪) અપુરિસંતરકહં જવહિયાણીહં અણત્તદ્વિયં અપરિભુત્તં અણાસેવિતં
અપાસુયં અણેસણિજ્જં જાવ ણો પઢિગ્ગાહેજ્જા (૫૩૬)

અહ પુણ એવં જાણેજ્જા પુરિસંતરકહં જવહિયાણીહં અણત્તદ્વિયં
પરિભુત્તં આસેવિયં પાસુયં એસણિજ્જા જાવ પઢિગ્ગાહેજ્જા (૫૩૭)

સે મિલ્લુ વા (૨) ગાહાવહકુલં પિંડવાયપડિયાણ પવિસિત્તુકા
સે જાહં પુણ કુલાહં જાણેજ્જા, ઈમસુ ચલુ કુલેસુ ણિતિયે પિંડે દિજ્જતિ
ણિતિયે અગ્ગપિંડે દિજ્જતિ, ણિતિયે માણે દિજ્જતિ, ણિતિયે અવહુમાણે
દિજ્જતિ, તહપ્પગારાહં કુલાહં ણિતિયાહં ણિતિયામાણાહં, ણો અચ્ચાણે વા
પાણાણે વા પવિસેજ્જ વા પિલ્લસેજ્જ વા (૫૩૮)

જે ભોજન, ગ્રહસ્થે વળા શ્રમણ, દાસાણ, શાકુણા, દીન, કે માદ્યારણના
માટે કરેલું હોય પણ તે તેમણે પોતેજ કર્યું હોય, ઘરથી બાહર પણ નહિ છાવ્યું હોય
અને હજુ પોતાના જ સ્વપત્નું ગળી વાપર્યું પણ ન હોય તો તે અમાલુક અને અનેક-
નીય વળીને મુનિય નહિ લેતું. [૫૩૬]

પણ જો તે ભોજન ગ્રહસ્થે વીજાના માથે કરાવ્યું હોય, ઘર બાહર રાલ્લું
હોય અને પોતે પોતાના સ્વપત્નું ગળી તે વાપરેલું પણ હોય તો તે અમાલુક અને વ-
નીય જાળીને ગ્રહણ કરતું. [૫૩૭]

જે કુળોમાં હમેશાં દાન દેવાતું હોય અથવા જમવી-પેચા સ્ત્રીઓમાં દાન
કાટે અગ્નિપિંડ કઠાડી રાત્રીમાં આવતો હોય અથવા આસ્થા ભોજનનો દિતોયાંક
કે ચતુર્થીના દાનમાં અપાનો હોય અને તેથી ક્યાં ઘણા ચાલકો માનવા કતરી
પડતા હોય તેવા કુળોમાં મુનિય આહાર-વાર્ષી માટે ન લેતું. [૫૩૮]

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स वा भिक्खुणीए वा सामेगियं जं
सव्वद्वेहिं समिते सहिते सयाजएत्ति वेमि [५३९]

—:—

(द्वितीय उद्देशः)

से भिक्खू वा [२] गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए अणुपविट्ठे
समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा असणं वा (४) अट्ठमिपोसाहिएसु वा,
अट्ठमासिएसु वा, दोमासिएसु वा, तेमासिएसु वा, चाउम्मासिएसु वा, पंच-
मासिएसु वा, छम्मासिएसुवा^१ उऊसु वा, उउसंधीसु वा, उउपरियट्ठेसु
वा बहवे समण-माहण-अतिहि-क्खण-वणीमगे एगातो^२ उक्खातो^२ परि-
एसिज्जमाणे पेहाए, दोहिं उक्खाहिं परिएसिज्जमाणे पेहाए, तिहिं उक्खाहिं
परिएसिज्जमाणे पेहाए, चउहिं उक्खाहिं परिएसिज्जमाणे पेहाए, कुंभीमु-

१ उत्सवेषु २ पिठरकात्.

साधु के साध्वीतुं एज कर्त्तव्य छे के हमेशां सर्व पदार्थोंमां समभाव राखी
ज्ञानदर्शन अने चारित्र साचवतां थकां सदा उद्योगी थइ वर्त्तवुं. [५३९]

बीजो उद्देश.

[मुनिए अशुद्ध आहार न लेवो तथा जमणवारमां न जवुं]

गृहस्थना घरे ज्यारे अष्टमीना उपवासना उत्सवप्रसंगे अथवा अर्द्धमासिक,
मासिक, द्विमासिक, चतुर्मासिक, छमासिक, उत्सवना वखते अथवा स्तुओना
अंत्यादिने के आद्यदिवसे घणाएक [शाक्यादि] श्रमण, ब्राह्मण, परोणा, दीन,
अने भाटचरणोने एक के अनेक वासणोमांथी भोजन पीरसातुं देखवामां आवे

હાતો વા કાલોવાતિતો વા સંણિહિસંણિચયાઓ વા પરિણસિજ્જમાણે પેહાણ
તહપ્પગારં અસણં વા [૪] અપુરિસંતરકડં જાવ અણાસેવિતં અફાસુયં
અણેસાણિજ્જં ણો પઢિગ્ગાહેજ્જા (૫૪૦)

અહ પુણ એવં જાણેજ્જા પુરિસંતરકડં જાવ આસેવિતં ફાસુયં
જાવ પઢિગ્ગાહેજ્જા (૫૪૧)

સે મિક્કૂવા [૨] જાવ પવિટ્ટે સમાણે સે જાઈં પુણ કુલાઈં,
જાણેજ્જા, તંજહા, ઉગ્ગ કુલાણિ^૧ વા, મોગકુલાણિ^૨ વા, રાહ્ણકુલાણિ
વા, સ્વત્તિયકુલાણિ^૩ વા, ઇક્કવાગકુલાણિ વા, હરિવંસકુલાણિ વા, એસિ-
યકુલાણિ^૪ વા, વેસિયકુલાણિ વા, ગંઢાગકુલાણિ^૫ વા, કોદાગકુલાણિ^૬
વા, ગામરક્કવકુલાણિ વા, વોક્કસાલિયકુલાણિ^૭ વા, અણ્ણયરેસુ વા તહ-
પ્પગારેસુ કુલેસુ અદુગંચ્છિણ્ણસુ અગરહિતેસુ વા, અસણં વા (૪) ફાસુયં
એસણિજ્જં જાવ પઢિગ્ગાહેજ્જા (૫૪૨)

૧ આરક્ષકકુલાણિ ૨ રાજ્ઞઃ પૂજ્યસ્થાનીયાની ૩ રાષ્ટ્રકૂટાદીની
૪ ગોપાલકુલાણિ. ૫ નાપિતકુલાણિ ૬ વર્ધકિકુલાણિ ૭ તંતુવાયકુલાણિ.

અને હજુ ગૃહસ્થે તે ભોજન જાતે કર્યાછતાં વાપર્યું ન હોય તો મુનિએ તે ભોજન
અપ્રાસુક અને અનેષણીય જાણી ન લેવું. [૫૪૦]

અને જો તે કોઈ વીજા પુરુષે રાંધી તૈયાર કર્યું હોય અને ગૃહસ્થોએ વાપર્યું
હોય તો તે મુનિએ યોગ્ય જાણી ગ્રહણ કરવું. [૫૪૧]

મુનિએ, ઉગ્રકુલ,^૧ ભોગકુલ, રાજન્યકુલ, ક્ષત્રિયકુલ, ઇક્કવાકુલ,
હરિવંશકુલ, એણ્યકુલ,^૨ વૈશ્યકુલ, ગંઢકુલ,^૩ કોદાગકુલ,^૪ ગ્રામરક્ષકકુલ અને
વોક્કસાલીયકુલ,^૫ તથા એવીજ જાતના વીજા પણ અતિરસ્કૃત અને અનિંદિત
કુલોમાં નિર્દોષ આહાર લેવા જવું. [૫૪૨]

૧ ઉગ્રથી હરિવંશલગીના છકુલો રજપૂતવર્ગના છે. અને એણ્યથી વોક્કસા-
લીયલગીના છ કુલો વૈશ્યવર્ગના છે. ૨ ગોવાલ. ૬ ઉદ્ધોસણા કરનાર ૪ સુતાર
૫ સાઢવી

से भिन्न वा [२] गाहावद्वकुलं पिंडवायपट्टिग्राह अणुपविष्टे स-
माणे से जं पुण जाणेज्जा असणं वा (४) ससवाएसु वा, पिंडगियेसु
वा, इंदमहेसु वा, खंदमहेसु वा, रुदमहेसु वा, मुगुंदमहेसु वा, भूतमहेसु
वा, जक्खमहेसु वा, पागमहेसु वा, थूममहेसु वा, चेइयमहेसु वा, रुक्ख-
महेसु वा, गिरिमहेसु वा, दरिमहेसु वा, अगडमहेसु वा, तडागमहेसु वा,
वहमहेसु वा, पादिमहेसु वा, सरमहेसु वा, सागरमहेसु वा, आगरमहेसु
वा, अण्णातरेसु वा तहप्पगारेसु विरूवरूवेसु महामहेसु वहमाणेसु बहवे
समण—माहण अतिहि किंवा—वणीमए एमातो उक्खातो परिएसिज्जमा-
णे पेहाए, बोहिं, जाव संणिहिसंणिचयातो वा परिएसिज्जमाणे पेहाए तह-
प्पगारं असणं वा [४] अपुगिसंतरकडं जाव णो पडिग्माहेज्जा (५४३)

अह पुण एवं जाणेज्जा, विष्णं जं तेसिं दायच्चं, अह तत्थ भुं-
जमाणे पेहाए गाहावतिभारियं वा, गाहावतिभगिणिं वा, गाहावतिपुचं
वा, गाहावतिधूयं वा, सुण्हं वा, धातिं वा, दासं वा, दासिं वा, कम्मकरं

ज्यारें गृहस्थना घरे मेळो भरायो होय अथवा पितृभोजन होय अथवा ईद्र,
स्कंद, रुद्र, धळदेव, भूत, यक्ष, के नगनो बहोत्सव होय अथवा स्तूप के चैत्यनो
बहोत्सव होय अथवा वृक्ष, गिरि, कूषा, तलाव, द्रव, नदि, सर, सागर के आग-
रने अथवा एना जेवी गमे ते वास्तवो बहोत्सव होय अने तेथी त्यां घणाएक
[पुत्र्यादि] श्रमण, ब्राह्मण, अतिथि, दीन तथा भाटसारणोने एक के अनेक
वासणोथी भोजन पीरसातुं होय अने ते भोजन घालेले हाथे करेलुं छतां हट्ट ते
गृहस्थोए वापरेलुं न होय सो तेथी आहारजे अशुद्ध गन्दी पुनीए ते आहार
न लेवो. [५४३]

पण जो त्यां मुनिने एव जणाए के भेयने ए भोजन आपवानुं वटुं ते-
यने अपाए अने हवे गृहस्थ लोको तेने वाचवेळे तो मुनिए गृहस्थनी सीने अ-
थवा केवने अथवा पुत्र, पुत्री के पुत्रधूने अथवा घाह, दाह, के दाहोने पोर-

वा, कम्पकरिं वा, से पुष्पामेव आलोएज्जा, “आउसो”सि वा, “मणि
णी”सि वा, “दाहिसि मे हत्तो अज्जयरं भोयणजायं?” सेवं वदंतस्स
परो असणं वा, [४] आहट्टु दलएज्जा, तहप्पगारं असणं वा (४) सयं
बाणं जाएज्जा, परो वा से देज्जा, फासुयं जाव पडिग्गाहेज्जा (५४४) .

से भिक्खू वा [२] परं अट्ठजोयणमेराए संखडिं णच्चा संखडि—
पडियाए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए (५४५)

से भिक्खू वा [२] पार्हणं संखडिं णच्चा पडीणं गच्छे अणाढाय-
यमाणे, पडीणं संखडिं णच्चा पार्हणं गच्छे अणाढायमाणे दाहिणं संखडिं
णच्चा उदीणं गच्छे अणाढायमाणे, उदीणं संखडिं णच्चा दाहिणं गच्छे
अणाढायमाणे (५४६)

जत्थेव सा संखडी सिंथा, तंजहा गामांसि वा, णमारणि वा, खेदं-

लेशो जोइने कहेवुं के हे आयुष्यमात् अथवा बेन, धने आ योजनमाधी अन्यतर
भोजन आपजो?, आम कहेता मुनिने तेओ अन्ननादि आहार आपदा बांहे छे
मुनिए निर्दोष जाणी ते आहार लेवो. (५४४)

बीजा ग्रामोमां संखडि [जमणवार] होय तो एवे वस्वते मुनिए हे जा-
छनी हदमां एण संखडिमांथी भोजन लेवा बाटे न जवुं. [५४५]

जो पूर्व दिशामां संखडि होय तो मुनिए संखडि तरफ कशी छल्लव न
राखतां पश्चिमदिशा तरफ जाता रहेवुं. जो पश्चिमबाजु संखडि होय तो पूर्वतरफ
वळवुं. जो दक्षिण बाजु संखडि होय तो उत्तर तरफ वळवुं. अने जो उत्तरबाजु
संखडि होय तो दक्षिणतरफ वळवुं. [५४६]

विंदहृना, ज्यां ज्यां गाममां, नगरमां, खेडामां, कवाडायां, कस्थामां,
शहरमां, आगमेमां, बंदरमां, व्यापारस्थळमां, तीर्थस्थळमां, राज्यधानीमां, के
नगरांप्रस्थळमां [कांयमां] संखडि होय तो संखडिने मनमां धारीने त्यां न जवुं.

सी वा, कच्चडंसि वा, मडंबंसि वा, पट्टणंसि वा, आगरंसि वा, दोण-
मुहंसि वा, निगमंसि वा, आसमंसि वा, रायहाणिसि वा, संणिवेसंसि वा,
संखडिं संखडिपडियाए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । केवली बूया
“आयाण-मेयं” (५४७)

संखडिं संखडिपडियाए अभिसंधारेमाणे अह्माकम्मियं वा, उदे-
सियं वा, मीसजायं वा, कीयगडं वा, पामिच्चं वा, अच्छेज्जं वा, अणिसट्ठं
वा, अभिहडं वा, आहट्ठु दिज्जमाणं भुजेज्जा. अरसंसजए भिक्खुपीडयाए
खुड्डियदुवारियाओ महल्लियाओ कुज्जा, महल्लियदुवारियाओ खुड्डियाओ
कुज्जा, समाओ सिज्जाओ विसमाओ कुज्जा, विसमाओ सिज्जाओ
समाओ कुज्जा, पवायाओ सिज्जाओ णिवायाओ कुज्जा, णिवाया-
ओ सिज्जाओ पव्वायाओ कुज्जा, अंतोवा बहिंवा उवसयस्स, हरियाणि
छिंदिय [२] दालिय [२] संथारगं संथारजेज्जा, “एस विलुंगयामो
सिज्जाए^१.” तम्हा से संजए णियंठे अण्णयरं वा तहप्पगारं
पुरेसंखडिं वा पच्छ, संखडिं वा संखडिपडियाए णो अभिसंधारेज्ज

१ इतिविचिंत्य

कारण के केवली भगवाने कह्युं छे के “संखडिमां जवाथी कर्म वधाय छे” [५४७]

जो मुनि संखडिमांथी भोजन लेवा माटे संखडि तरफ जशे तो आधाक-
मिकादिदोष-युक्त दुष्ट आहारमां फसाइ पडशे. वली असंयति ग्रहस्थो तेना सार
नाना दरवाजावाली जग्याओने मोहोटा दरवाजावाली करशे अथवा मोटा दरवाजा-
वाली जग्याओने नाना दरवाजावाली करशे, सीधी जग्याओने आडी करशे,
आडीओने सीधी करशे, बहु पवनवाली जग्याओने निर्वातजग्याओ करशे, निर्वा-
तजग्याओने बहु पवनवाली करशे, वली अंदर के बहार वनस्पतिओ काफी तोड़ी
मकान मुधरावशे अथवा साधुने अकिंचन धारी तेना माटे सूवानुं विछानुं पथरा-
वशे. (एम अनेक दोष संभवे छे.) माटे निर्ग्रथ संयति मुनिए अनेक प्रकारे.

गमणाए (५४८)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं, जं सव्वट्ठे
हिं समिते सहिते स्याजये-त्ति बेमि (५४९)

(तृतीय उद्देशः)

से एगया अण्णतरं संखडिं आसित्ता पिवित्ता छड्डुज्ज वा वसेज्ज
वा, भुत्ते वा से णो सम्मं परिणमेज्जा, अण्णतेरे वसेदुवस्से रोयातंके
समुप्पज्जेज्जा, केवलीवूया 'आयाण मेयं.' (५५०)

मनुष्यनी ह्यातीमां अने मनुष्यना षरण पछी कराती संखडिओमां भोजन लेवा
माटे नहि जवुं. [५४८]

मुनिनुं एज कर्त्तव्य छे के हमेशां सर्व पदार्थोंमां समता राखी पवित्र गुणों
साचवर्ता थकां यत्नवंत थइ वत्तवुं [५४९]

त्रीजो उद्देश.

(मुनिने जमणवारमां जवाथी थता गेरफायदा)

जौ मुनि संखडिभोजन करश तौ कोइ बखते तेने तेनार्थी वमन के विशु-
चिकाना दुःखमां ऊतरवुं पडशे. अथवा तो खाथेलुं अन्न रुही रीते न पचतां कुष्ठ
के शूलादिक रोग उत्पन्न थशे. माटे केवली भगवान जणावे छे के संखडिभोजन
कर्मबंधनो हेतु छे. [५५०]

હહ રૂઢુ મિલ્લૂ ગાહાવતીહિં વા, ગાહાવાલિનીહિં વા, પરિવાય-
 ફહિં વા, પરિવાહ્યાહિં વા, ઇગબ્નં સદ્ધિં સોડં પાડ^૧ મો વતિમિસ્સં હુરત્યા^૨
 વા ઉવસ્સયં પડિલેહમાળે નો લમેજ્જા, તમેવ ઉવસ્સયં સંમિસ્સિમાવ-
 નાવજ્જેજ્જા અબ્બમળે વા સે મતે વિપ્પરિયાસિયમૂતે इत्थિવિગ્ગહે વા કિ-
 લીવે વા તં મિલ્લૂં ઉવસંકમ્મિયુ બૂયાં “આઉસંતો સમણા, અહે આરામ-
 સિદ્ધા, અહે ઉવસ્સયંસિ વા, રાઓ વા, વિચાલે વા, ગામધમ્મણિયંતિયં કદુ
 રહસ્સિયમેહુણધમ્મપરિચારણાણ આઉટ્ટામો.” તં વેગાતિતો સાતિજ્જેજ્જા।
 અકરબિજ્જં ક્ષેયં સંસ્વાણ^૩। એતે આયતણા સંતિ સંચિક્કમાણા પચ્ચાવાયા ભવંતિ
 તપ્પહા સે સંજણ ધિયંટે તહપ્પગારં પુરેસંસ્વડિં વા પચ્છા સંસ્વડિં વા સંસ્વડિં-

૧ પાત્તં પીત્વેત્યર્થઃ : ૨ હહિઃ : ૩ સંસ્વડિગમનં ન કુર્યદિતિશેષઃ

ઘડી ૫ સંસ્વડિઓમાં ફકટા થયેલા ગૃહસ્થો, ગૃહસ્થની સ્ત્રીઓ, પરિવારનો,
 તથા પરિવારિકાઓ ચિંતે સાથે મુનિ ત્યાં જઈ ફકટો મેળાયાથી કદાચ સ-
 દિરાધનમાં પણ ફક્તી પડે^૧ અને તેથી તે મદિરામત્ત બની પોતાના મુકામે ન-
 િ પોહોચતાં ત્યાંજ લલ્લહી પડે છે. તથા ત્યાં નિસાના આવેશથી વેહોશ થઈ
 સ્ત્રીઓમાં આસક્ત થાય છે. અથવા ત્યાં રહેલી સ્ત્રીઓ કે નપુંસકોયોનું કોઈ ફક્
 મુનિપર આશ્લક થઈ કહેવા માંડે છે કે “ હે આયુષ્મન્ શ્રમણ, આ વગીચામાં અથ-
 વા ઉપાશ્રયમાં રાતે અથવા અનુક વાવતે આપણે ફકટા ઘડી મોગાવિલાસમાં વ-
 સીશું. ” પણ કહી તેઓ મુનિને વિષયોથી લલ્લાવી કબજે કરે છે. અને તેમાં કદાચ
 ફક્લો મુનિ ફસાઈ પણ પડે છે, માટે ૫ વાતને અકરણીય જાણીને મુનિ
 સંસ્વડિમાં નહિ જવું. કારણ કે ત્યાં જડાથી ઉપર ઝુજવ તથા તે કરતાં પણ વચ્ચે
 વધતા યેરફાવડા થવા સંભવ છે, માટે નિર્ગ્રંથ સંયતિપૂર્વસંસ્વડિ કે પચ્ચાસંસ્વડિમાં
 ભોજનાર્થે ભવાનો હરાદો નહિ કરવો. [૫૫૧]

૧ કેમકે લોભુષ જનેમ સર્વ કંઈ સંભવે.

સંપડિયાણે નો અભિસંધારેજ્જા ગમનાણે (૫૫૧)

સે મિલ્લૂ વા (૨) અન્નતરં સંસ્વડિં વા સોચ્ચા ણિતમ્મ સંપહાવે-
તિ ઉસ્સુયમ્મુતેણ અપ્પાણેણ “ ધુવા સંસ્વડી ” નો સંચાણતિ તત્થ ઇયરે-
તરેહિં કુલેહિં સામુદાણિયં એસિયં વેસિયં પિંડવાયં પડિગાહેત્તા આહારં
આહારેત્તણે । માહિટાણં સંપાસે । નો એવં કરેજ્જા । સે તત્થ કાલેણં અણુ-
પવિસિન્ના તત્થેતરેતરેહિં કુલેહિં સામુદાણિયં એસિયં વેસિયં પિંડવાયં પડિ-
ગાહેત્તા આહારં આહારેજ્જા (૫૫૨)

સે મિલ્લૂ વા (૨) સે જ્જં પુણ જાણેજ્જા ગામં વ જાવ
રાયહાણિં, વા, ઇમંસિ સ્વલુ ગામંસિ વા જાવ રાયહાણિંસિ વા સંસ્વડી
સિયા, તંપિય ગામં વા રાયહાણિં વા સંસ્વડિંપડિયાણે નો અભિસંધારેજ્જા
ગમનાણે । કેવલી વૂયા આયાણ—મેયં (૫૫૩)

આહ્ણોવમાણં સંસ્વડિં અણુપવિસ્સમાણસ્સ પાણ વા પાણ અક્કં-

૧ ઇતિકૃત્વેતિ શેષઃ

જો કોઈ મુનિ પૂર્વસંસ્વડિ કે પશ્ચાત્સંસ્વડિ થતી સામ્રાજી ત્યાં ઉત્સુકતા
ધરી ચાલ્યો જશે તો ત્યાં જૂદા જૂદા કુલોમાંથી આધાકર્માદિદોષરહિત પવિત્ર
આહાર ગ્રહણ કરીને વાપરી શકવાનો નથી, કિંતુ ત્યાં દૂષિત આહાર વાપરીને
દોષપાત્ર થવાનો. માટે મુનિએ સંસ્વડિમાં નહિ જવું. કિંતુ ભિક્ષાના સમયે જૂદા
જૂદા કુલોમાં જઈને પવિત્ર આહાર મેળવી તે વાપરવો. [૫૫૨]

જે ગામ કે રાજધાનીમાં સંસ્વડિ થવાની હોય ત્યાં તેના માટે મુનિએ જવાનો
ઇરાદો ન કરવો. કેમકે કેવલજ્ઞાનિઓ યોલ્યા છે કે તેમ કરતાં કર્મવંધ
થાય છે. [૫૫૩]

જે સંસ્વડિમાં ઘણા લોક એકઠા મળ્યા હોય અને ભોજન થોડું રંધાયલું
હોય ત્યાં જો મુનિ જાય તો ત્યાં મીઠંમીઠામાં તેના પગ ધીજાઓના પગતળે,

तपुव्वे भवति, हत्थेण वा हत्थे संचालियपुव्वे भवति, पाएण^१ वा पाए आवडियपुव्वे भवति, सीसेण वा सीसे संघट्टियपुव्वे भवति, काएण वा काए संखोभियपुव्वे भवति, दंडेण वा अट्ठिणा वा मुट्ठिणा वा लेलुणा वा कवालेण वा अभिहयपुव्वे भवति, सीतोदएण वा उस्सित्तपुव्वे भवति, रयसा वा परिघासिय पुव्वे भवति, अणेसणिज्जेण वा परिभुत्तपुव्वे भवति, अण्णेरिं वा, दिज्जमाणे पडिगाहितपुव्वे भवति, तम्हा से संजए णिग्गंथे तहप्पगारं आइण्णोमाण संखाडिं संखाडिपडियाए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए (५५४)

से भिक्खू वा [२] गाहावड्कुलं पिंडवायपडियाए पविट्ठे समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा असणं वा (४) एसणिज्जं सिया अणेसणिज्जं सिया वित्तिगिच्छसमावण्णेणं अप्पाणेणं असमाहडाए लेस्साए तहप्पगारं असणं वा (४) लाभे संते णो पडिग्गाहेज्जा. (५५५)

१ पात्रेण.

दवाशे, हाथ बीजाना हाथो साथे अथडाशे, पात्र बीजाओना पात्रो साथे अफळाशे, माथुं बीजाना माथा साथे अढकाशे अने शरीर बीजाना शरीर साथे घसाशे. बली त्यां तेवी भीडमां लाकडी, हाडका, मूठ, पत्थर के स्वप्परनो मार पण कदाच सहेवो पडशे. अगर कोइ मुनिना शरीरपर ताहुं पाणी फेंकशे, अथवा धूल फेंकशे, अथवा मुनिने त्यां अशुद्ध आहार मळशे, अथवा बीजाने मळवानुं छातां बचगालेथी मुनि ते आहार झुटावी लेशे. [ए रीते अनेक दोष संभवे छे] माटे निर्रथ मुनि तेवी जातनी संखाडिमां भोजन मेल्यवाना इरादाथी कदापि नहि जनुं. [५५४]

गृहस्थना घरे भिक्षा लेवा जतां मुनिने जे आहार निर्दोष के सदोष छातां शक भरेलो जणाय तो ते आहार तेवा मलिनाशयथी ग्रहण न करवो. [५५५]

से भिक्खू वा [२] गाहावतिकुलं पविसिज्जामे सव्वं भंडग—
मायाय गाहावतिकुलं पिंडवायपडियाए पविसेज्ज वा णिक्खमेज्ज वा
(५५६)

से भिक्खू वा [२] बहिया विहारभूमिं वा विचारभूमिं वा णिक्ख-
म्ममाणे पविसमाणे सव्वं भंडग मायाए बहिया विहारभूमिं वा विचारभू-
मिं वा णिक्खमेज्ज वा पविसेज्ज वा (५५७)

से भिक्खू वा [२] गामाणुगामं दूइज्जमाणे सव्वं भंडग—मायाए
गामाणुगामं दूइज्जेज्जा (५५८)

से भिक्खू वा [२] अहपुण एवं जाणेज्जा तिच्चदेसियं वासं
वासमाणं पेहाए, तिच्चदेसियं महियं सण्णिवयमाणं पेहाए महावाएण वा
रयं समुद्धयं पेहाए, तिरिच्छसंपातिमा वा तसा पाणा संघडा सन्निवयमा-
णा पेहाए, से एवं णच्चा णो सव्वं भंडग मायाय गाहावइकुलं पिंडवाय
पडियाए पविसेज्ज वा णिक्खमेज्ज वा, बहिया विहारभूमिं वा विचारभूमि
वा पविसेज्ज वा णिक्खमेज्ज वा, गामाणुगामं दूइज्जेज्ज वा [५५९]

मुनि^१ गृहस्थना घरे भिक्षा लेवा जतां सर्व धर्मोपकरण साथे लइने त्यां
जवुं आववुं. [५५३]

तेमज स्वाध्यायभूमिपर अथवा दिशाए जतां पण तेवीज रीते जवुं
आववुं, [५५७]

अने ग्रामानुग्राम विहार करतां पण तेज रीते वर्त्तवुं. [५५८]

पण जो वरसाद बहु वरसतो होय अथवा दव बहु पढतुं हेय अथवा
आकरा वायुथी धूल बहु उडती होय अथवा झीणा जीवजंतुंओ घणा उडतां होय
तो त्यां सर्व धर्मोपकरण साथे लइने भिक्षा लेवा के भणवा दिशाए या ग्रामांतरे
जवा आववावुं करवुं नहि. [५५९]

? आ सूत्र जिनकल्पिक विगेरे माटे छे. एस टीकाकार जणावे छे. इहां
समाचारी ए छे के जिनकल्पिके तो तेवे टांकणे चालवुं ज नहि. पण स्थविरकल्पिक
कारण योगे जाय आवे तो साथे सर्वोपकरण नहि लेवा.

से भिक्खू वा [२] से ज्जाइं पुण कुलाइं जाणेज्जा; तंजहा, खत्तियाण वा, राईण वा, कुराईण वा, रायपेसियाण वा, रायवंसट्ठियाण वा, अंतो बहिंवा सण्णिविट्ठण वा, गच्छंताण वा णिमंतेमाणाण वा, अणिमंतेमाणाण वा, असणं वा (४) लाभे संते णो पडिगाहेज्जासित्ति बेमि [५६०]

चतुर्थ उद्देश.

से भिक्खू वा [२] जाव पविट्ठे समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा मंसाइयं वा, मच्छाइयं वा, मंसखलं वा, मच्छखलं वा, आहेणं वा, पहेणं वा, हिंगोलं वा, संमेलं वा, हीमाणं संपेहाए, अंतरा से मग्गा बहुपाणा बहुबीया बहुहरिया बहुओसा बहुउदया बहुउत्तिंगपणग—दगमदिय—मक्कडासंताणगा, बहवे तत्थ समण—माहण—अतिहि—क्विण—वणीमगा उवागता उवागामिस्संति, तत्थाइण्णा वित्ती, णो पण्णस्स

मुनिए चक्रवर्ति प्रमुख क्षत्रियो, राजाओ, ठाकोरो, सरदारो, के राजवंगी लोको, जेओ शहेरमां के शहेर बाहेर रहेता होय या रस्ते प्रयाण करता होय तेमने त्यांथी निर्मंत्रण छतां या नहि छतां आहार ग्रहण न करवो. [५६०]

चोथो उद्देश.

[मुनिए जमणवारमां न जवुं.]

मुनिए गृहस्थना^१ घरे भिक्षार्थे जतां तेने त्यां एवुं जणाय के अहिं मांस, मत्स्य के मद्यबालुं विवाहभोजन, शृतकभोजन, या प्रीतिभोजन छे, अने तेने त्यां कोइ लइ जतुं होयें, तोपण जो मार्गमां बीज, वनस्पति, टार, पाणी, के झीणा जीवजंतु घणा होय अथवा त्यां घणाएक [बुद्धधर्मा] श्रमणो, ब्राह्मणो, वटेमारुओ, स्काप्पिअुको, क भाटचारणो, आवेल्ला के आयवना होय अने तेथी त्यां बहु भीड थवानी होय जेथी चतुर पनिने त्यां जवुं वळवुं मुक्केलभिरेलुं थइ पडे अने

^१ गृहस्थमां तमाम धर्माळानो समावेश थायछे.

णिकखमणपवेसाए, वायणबुच्छणपरियट्ठणाणुपेहाए धम्माणुओगचिंताए, सेवं
णच्चा तहप्पगारं पुरेसंखडिं वा पच्छासंखडिं वा संखडिपडियाए णो अभिसं-
धारेज्जा गमणाए (५६१)

से भिक्खू वा (२) गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए पविट्ठे समाणे
से ज्जं पुण जाणेज्जा, मंसाइयं जाव संमेलं वा हरिमाणं पेहाए अंतरा से
मग्गा अप्पंडा जाव अप्पसंताणगा, णो जत्थ बहवे समणमाहणा जाव
उवागमिस्संति, अप्पाइण्णा विच्ची, पण्णस्स णिकखमणपवेसाए पण्णस्सा
वायण-बुच्छण-परियट्ठणाणुपेहाए धम्माणुओगचिंताए, सेवं णच्चा तहप्पगारं
पुरेसंखडिं वा पच्छासंखडिं वा संखडिपडियाए अभिसंधारेज्ज गमणाए
(५६२)

से भिक्खू वा (२) गाहावइकुलं जाव पविसिस्तुक्कामे से ज्जं ण
जाणेज्जा खीरिणियाओ गावीओ खीरिज्जमाणीओ पेहाए असणं वा (४)
उवसंखडिज्जमाणं पेहाए पुरा अप्पजूहिए, सेवं णच्चा णो गाहावइकुलं

पठनपाठन के धर्मोपदेश अटकी पढवाना जणाय तो तेवा स्थळे ते मुनिए जवानो
इरादो नहि करवो. [५६१]

पण जो तेवा मांस मत्स्य, के मद्यग्रधान, विवाहभोजन, मृतकभोजन,
या प्रीतिभोजनमां मुनिने कोइ तेडी जतुं होय अने मुनिने मार्गमां कशी वनस्पति,
जळ, के जीवजतुं नहि जणाय तेमज त्यां श्रमण-व ह्यणादिकनी बहु भीड पण
नहि होय जेथी मुनिने त्यां जवुं आवुं सुलभ होय अने पठनपाठनादिक पण
थइ शके तो तेवा स्थळे [कारणयोगे] मुनिए^१ भिक्षार्थे जवुं पण खरुं. [५६२]

गृहस्थना घरे मुनिए जतां त्यां ए वखते गायो दोवाती होय अथवा भो-
जन रंधातुं होय अथवा तैयार थइ रखुं छतां हजू बीजा याचकोने अपायुं नहि

१ मुनि रस्ते चाली थाक्यो होय या मांदगीथी उठ्यो होय या दुर्भिक्ष होय
विगेरे कारणयोगे मांसादिक त्याग करवा समर्थ मुनिए त्यां जवुं एम टीकाकारे
जणान्युंछे.

પિંડવાય પડિયાણ નિક્કમેજ્જ વા પવિસેજ્જ વા । સે ત્તમાયાણ ઇગંત મ-
વક્કમેજ્જા, અણાવાય-મસંલોણ ચિદ્દેજ્જા । અહપુણ એવં જાણેજ્જા, સ્ત્રી-
રિણીઓ ગાવીઓ સ્ત્રીરિયાઓ પેહાણ, અસણં વા [૪] ઉવક્કસલિયં પેહાણ,
પુરાપજૂહિતે, સે એવં ણચ્છા તત્તો સંજયામેવ ગાહાવતિકુલં પિંડવાયપડિ-
યાણ પવિસેજ્જ વા નિક્કમેજ્જ વા (૫૬૩)

ભિક્ષાગા ણામેગે એવ માહંસુ સમાણે વા વસમાણે વા, ગામાણુ-
ગામં દૂઠ્ઠમાણે, “સુહાણ સ્વલુ અયં ગામે સંણિરુદ્ધાણ ણો મહાલણ, સે
હંતા-ભયંતારો બાહિરગાણિ ગામાણિ ભિક્ષાચારિયાણ વયહ ” (૫૬૪)

સંતિ તત્થેગતિયસ્સ ભિક્ષુસ્સ પુરેસંથુયા વા પચ્છાસંથુયા વા
પરિવસંતિ, તંજહા, ગાહાવતી વા, ગાહાવતિણીઓ વા, ગાહાવતિપુત્તા વા,
ગાહાવતિધૂયાઓ વા, ગાહાવતિસુણ્હાઓ વા, ધાઈઓ વા, દાસી વા, દા-
સીઓ વા, કમ્મકરા વા, કમ્મકરીઓ વા, તહપ્પગારાઈં કુલાઈં પુરેસંથુ-
નહિ હોય તો મુનિણ તે ઘરમાં પ્રવેશ ન કરવો. કિંતુ પાછા વળીને કોઈ નહિ દે-
સ્ત્રી શકે તેવા સ્થળે જઈ ઝામા રહેવું. અને જ્યારે જણાય કે ગાયો દોવાઈ રહી છે
યા ભોજન તૈયાર થઈ રહ્યું છે અને વોજા યાચકોને અપાઈ ચૂક્યું છે ત્યારે યતના-
પૂર્વક તે ગૃહસ્થના ઘરે જઈને આહાર લઈ વળવું. [૫૬૩]

દુદ્ધપણથી સ્થિરવાસ કરનારા કે માસકલ્પથી ફરનારા મુનિઓ નવા આ-
વતા મુનિઓને એમ કહે કે “હે પૂજ્ય મુનિઓ, આ ગામ ઘણું નાનકડું છે
અને અહીં [સૂતકાદિકથી] ઘણાં ઘરો રોકાયેલાં છે. માટે આપ વીજા ગામે ભિક્ષા-
માટે પધારો.” તો મુનિણ તેમ સાંભળી ગ્રામાંતરે ચાલ્યા જઈ. [૫૬૪]

કોઈ ગામમાં મુનિના પૂર્વપરિચિત^૧ તથા પશ્ચાત્પરિચિત^૨ સગાવદાલા ર-
હેતા હોય, જેવાકે;—ગૃહસ્થો, ગૃહસ્થ વાનુઓ, ગૃહસ્થપુત્રો, ગૃહસ્થપુત્રીઓ, ગૃહસ્થ
પુત્રવધુઓ, દાઈઓ, દાસ, દાસીઓ, અને ચાકરો, કે ચાકરદંડાઓ; તેવા ગામમાં
જતાં જો તે મુનિ એવો વિચાર કરે કે હું એકવાર વધારી પહેલાં મારા સગાઓમાં
ભિક્ષાર્થે જઈશ, અને ત્યાં મને અન્ન, પાન, દૂધ, દહિં, માસાળ, ઘી, ગોઠ, તેલ,

याणि वा पच्छासंथुयाणि वा पुत्रामेव भिक्खायारियाए अणुपविसिस्सामि, अ-
वेय इत्थ लभिस्सामि पिंडं वा, लोयं वा, खीरं वा, दधिं वा, नवणीयं वा,
वयं वा, गुलं वा, तेछं वा, महं वा, मज्जं वा, मंसं वा, संकुलिं वा, फाणियं
वा, पूयं वा, सिहरिणिं वा, तं पुत्रामेव भुच्चा पेच्चा, पडिग्गहं संलिहिय
सपमज्जिय, ततो पच्छा भिक्खूहिं सद्धिं गाहावतिकुलं पिंडवायपडियाए
पविसिस्सामि निक्खमिस्सामि वा । माइट्ठाणं फासे । णो एवं करेज्जा ।
से सत्थ भिक्खूहिं सद्धिं कालेण अणुपविसित्ता तत्थियरेयरेहिं कुलेहिं सा-
मुदाणियं एसियं वेसियं पिंडवायं पडिगाहेत्ता आहारं आहारेज्जा । (५६५)
एयं खलु तस्स भिक्खुस्स वा भिक्खुणीए वा सामग्गियं ।

(५६६)

[पंचम उद्देशः]

से भिक्खु वा [२] जाव पविट्ठेसमाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा, अ-
मधु, मद्यमांस^१ तिलपापडी, गोळवालुं पाणी, बुंदी, के श्रीखंड मळशे ते हुं सर्व-
थी पहेलां खाइ पात्रो साफ करी पछी बीजा मुनिओ साथे गृहस्थना घरे भिक्षा
लेवा जइश, तो ते मुनि दोषपात्र थाय छे माटे मुनिए एम नहि करवुं, किंतु बीजा
मुनिओ साथे वखतसर जूदा जूदा कुलोमां भिक्षानिमित्ते जइ करी भागमां मळेला,
निर्दूषण आहार लइ वापरवो. [५६५]

एज भिक्षु के भिक्षुणीनो पूर्ण आचार छे. [५६६]

पांचमो उद्देश.

[मुनिए कयो आहार लेवो अने कयो नहि लेवो.]

गृहस्थने त्यां रंधां तैयार थएला आहारमांथी शरुआतमां थोडुएक-

१ वखते कोइ अतिप्रमादि गृह होवाथी मद्यमांस पण खावा चाहे माटे
ते लीधाछे एम टीकाकार लखेछे.

અગ્નિપિંડં ઉચ્ચિવપ્પમાણં પેહાણ, અગ્નિપિંડં ણિચ્ચિવપ્પમાણં પેહાણ, અગ્નિપિંડં
 હીરમાણં પેહાણ, અગ્નિપિંડં પરિભાઙ્ગમાણં પેહાણ, અગ્નિપિંડં પરિભુજ્જમાણં
 પેહાણ, અગ્નિપિંડં પરિદુવેજ્જમાણં પેહાણ, પુરા અસિણાતિ વા, અવહારાતિ વા
 પુરા' જત્યન્ને સમણ-માહણ-અતિહિ-કિવણ વળીમગ્ગા સ્વદ્ધં સ્વદ્ધં^૧ ઉવ-
 સંકમંતિ, સે હંતા અહમ્મવિ સ્વદ્ધં ઉવસંકમામિ, માઙ્ગલાણં સંકાસે ણો એવં
 કરેજ્જા । (૫૬૭)

સે ભિક્ખૂ વા (૨) જાવ સમાણે અંતરા સે વપ્પાણિ વા, ફાલિહા-
 ણિ^૨ વા, પાગારાણિ વા, તોરણાણિ વા, અગ્ગલાણિ વા, અગ્ગલપાલ્લાણિ વા
 સતિ પરક્કમે સંજયામેવ પરક્કમેજ્જા, ણો ઉજ્જુયં ગચ્છેજ્જા । કેવલીં બૂયા
 આયાણ-મેયં. ” । (૫૬૮)

સે તત્થ પરક્કમેમાણે પયલેજ્જ વા પવડેજ્જ વા । સે તત્થ પયલેમાણે
 વા પવડેમાણે વાતત્થસે કાએ ઉચ્ચારેણ વા, પાસવણેણ વા સ્વેલેણ વા, સિં-
 ઘાણેણ વા, વંતેણ વા, પિતેણ વા, પૂણેણ વા, સુક્કેણ વા સોણિણેણ વા, ઉ,

૧ ત્વરિત ત્વરિતં ૨ પરિચ્ચાઃ

દેવતાને ચડાવવામાટે કહાડેલા અગ્નિપિંડનામે આહારને, કાઠાડતી વેળા,
 નાચતી વેળા, લઈ જતા વેળા, વેહેંચતી વેળા, ચાતી વેળા, કે દેવાલયની
 ચોમેર ઝાઝાલતી વેળા ઘણાંક શ્રમણ-બ્રાહ્મણાદિક ભિક્ષુઓ પૂર્વે ઘણી
 વખત તે આહાર ચાહેલો અને મેલવેલો હોવાથી ફરી તેનામાટે ત્યાં ઝાઝાલવા
 ઝાઝાલવા દોડ્યા જાય છે. તેમને દેખીને મુનિ વિચારે કે હું પણ ત્યાં
 જાઉં તો તે દોષપાત્ર થાયછે. માટે મુનિએ તેમ ન કરવું. (૫૬૭)

મુનિએ ગૃહસ્થને ત્યાં ભિક્ષા લેવા જતાં વચગાળે ગઢ, ચાઈ, કોટ, તોરણ,
 કે આગલીઓ આડી આવે તો તે રસ્તે નહિ જતાં વીજે રસ્તે મુનિએ ત્યાં જવું.
 કારણકે તે રસ્તે જતાં કેવલજ્ઞાનિઓ જોખમ ભરેલું ગણેછે. [૫૬૮]

જે માટે તે રસ્તે ચાલતાં કદાચ મુનિ ત્યાં લથડી જાય કે પડી પણ જાય
 અને તેમ થતાં તેનું શરીર, વિષ્ણુ મુત્ર, શ્લેષ્મ, શૂક, વમન, પિત્ત, પરુ, વીર્ય, કે
 લોહીથી ચરવાવ પણ થાય [હવે કદાચ વીજો માર્ગ ન હોવાથી મુનિએ તેજ રસ્તે જતાં]

पलित्ते सिया। तहप्पगारं कायं णो अणंतरहियाए^१ पुढवीए, णो ससाणि-
च्चाए पुढवीए, णो ससरक्खाए^२ पुढवीए, णो चित्तमंताए सिलाए, णो
चित्तमंताए लेलूए, कोलावासंसि^३ वा दारुए, जीवपतिट्ठिए सअंडे सपाणे
जाव ससंताणए, णो आमज्जेज्ज वा, णो पमज्जेज्ज वा—संलिहेज्ज वा,
णिह्तिहेज्ज वा,—उव्वलेज्ज वा,—उव्वट्ठेज्ज वा,—आयावेज्ज वा,—पयावे-
ज्ज वा । से पुव्वामेव अप्पससरक्खं तणं वा, पत्तं वा, कट्ठं वा, सक्कर
वा जाएज्जा । जाइत्ता से त्त मायाए एगंत-मवकमेज्जा (२) अहे
झामथंडिलंसि^४ वा जाव अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि पडिलेहिय (२)
पमज्जिय (२) ततो संजयासेव आमज्जेज्ज वा जाव पयावेज्ज वा ।
[५६९]

से भिक्खू वा (२) जाव पविट्ठे समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा,
गोणं वियालं^५ पडिपहे पेहाए, महिसं वियालं पडिपहे पेहाए, एवं मणुस्सं
आसं हत्थिं सीहं वग्गं दीवियं अच्छं तरच्छं परसरं सियालं विरालं सु-

१ अनंतर्हितया. २ सरजस्कया. ३ घुणाकीर्णे ४ अथ दग्धस्थं-
डिले. ५ व्यालं दुष्टं.

तेनुं शरीर ऊपर जणावेली रीते अशुचिर्था खराव थाय तो तेणे तरतनी सूकैली
के चीकणी के कवरावाली माटीथी अथवा साचित्त पत्थराथी या ब्रीणाजिविजंतुथी
भरेला लाकडा विगेरेथी शरीरने घसवुं के साफ करवुं के सूकववुं नहि. किंतु
तेवा वखते तरतज गृहस्थपासेथी निर्जीव घास पान के काण्ट अथवा रेती मागी
लाववी. अने ते लइने एकांत स्थळमां जरने त्यां निर्जीव जमीनने जोइ प्रमाजी
यत्नापूर्वक ते तृणादिकवडे शरीरने साफ करवुं. [५६९]

मुनिने भिक्षा लेवा जनां मार्गमां विक्राळ बल्लद, पाडो, मनुष्य, अश्व, हाथी
सिंह, बाघ, दीपडो, रीछ, तरग, शरभ, [अष्टापद], सीआळ, विलाडो, कूतरो
चाराहिभूअर, लोंकडो, के कोइषण जातनुं जंगली जानवर ऊभुं रहेलुं जणाय

णयं कोलसुणयं कोकंतिथं^१ चित्ताचेल्लस्यं^२ वियालं पडिपहे पेहाए, साति परक्कमे संजयामेव परक्कमेज्जा, णो उज्जुयं गच्छेज्जा । [५७०]

से भिक्खू वा (२) जाव समाणे अंतरा से ओवाओ वा, खाणू वा, कंटए वा, घसी^३ वा, भिलुगा^४ वा विससे वा विज्जले^५ वा परिया-
वज्जेज्जा, साति परक्कमे संजयामेव णो उज्जुयं गच्छेज्जा । [५७१]

से भिक्खू वा (२) गाहावतिकुलस्स दुवारसाहं कंटकबोदियाए पडिपिहियं पेहाए तेसिं पुव्वामेव उग्गाहं अणुण्णविय अपडिलेहिय अप-
मज्जिय नो अवगुणेज्ज^६ वा, पविसेज्ज वा णिक्खमेज्ज वा । तेसिं पुव्वामेव उग्गाहं अणुण्णविय पडिलेहिय पमज्जिय ततो संजयामेव अवगु-
णेज्ज वा, पविसेज्ज वा, णिक्खमेज्ज वा । [५७२]

से भिक्खू वा (२) जाव समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा समणं वा, साहणं वा, गास पिंडोलमं वा, अतिथिंवा, पुव्वपविट्ठं पेहाए णो तेसिं

१ लोभटकं २ आरप्यजीवविशेषं ३ स्थला दधस्ता दवतरणं
४ स्फुटितकृष्णभूराजिः ५ कदर्भः ६ उद्घाटयेत्

अने बीजो रस्तो होय तो ते भयभरेला सीधे रस्ते न जतां बीजे रस्तेथी जवुं. [५७०]

एज प्रमाणे मार्गमां खाडा होय, खीला होय, कांटा होय, बोंकराना घस [नळियां] होय, फाटेली जमीन होय, टीवाटेकरा होय, के कीचड होय, तो मार्गी तर छातां ते मार्गे न जवुं. [५७१]

मुनिए गृहस्थना घरनो दरवाजो कांटानी ढाळथी ढांकेलो देखी गृहस्थनी रजा लीधा शिवाय तथा जोया प्रमार्ज्या शिवाय ऊघाडवो नहि तेमज तेना अंदर पेसवुं पण नहिं. किंतु (जे जरूरी काम होय तो) गृहस्थनी रजा लइ पुंजी प्रमार्जी यत्ना पूर्वक ऊघाडवो अने अंदर जवुं. [५७२]

मुनिए गोचरीए जतां गृहस्थना घरे कोइ पण श्रमण, ब्राह्मण, भोक्वारी,

સંલોએ સપડિદુવારે ચિદ્દેજ્જા, । કેવલી બૂયા “આયાળ-મેવં” [૫૭૩]

પુરા પેહાએ તરસદ્વાએ પરો અસળં વા [૪] આહુદુ દલ-જ્જ
અહ બિક્સૂળં પવ્વાવાદિદુદા એસ પતિના, એસ હેઝ, એસ. ઉવણ્ણો, જં ણે
તેસિંસંલોએ સપડિદુવારે ચિદ્દેજ્જા સે ત્ત-માયાએ^૧ એગંત-મવ્વકમેજ્જા (૨)
અણાવાય-મસંલોએ ચિદ્દેજ્જા । (૫૭૪)

સે પરો અણાવાય-મસંલોએ ચિદ્દેમાણસ્સ અસળં વા આહુદુ દલ-
જ્જા, સે ય વદેજ્જા “આઝસંતો સમણા, હમે ભો અસળે વા (૪)
સવ્વજણાએ નિસિદ્દે, તં ઝુંજહ ચ ણં, પરિભાણહ ચ ણં.” તં ચેગતિઓ
પડિગાહેત્તા તુસિણીઓ ઓહેજ્જા, “અવિયાહ એયં મમમેવ સિયા ” એવં
માહુદુણં સંપાસે । ણો એવં કરેજ્જા । સે ત્ત-માયાએ તત્થ ગચ્છેજ્જા (૨) સે
પુવ્વા મેવ આલોણુજ્જા “આઝસંતો સમણા, હમે ભો, અસળં વા (૪)
સવ્વજણાએ નિસિદ્દે તં ઝુંજહ ચળં, પરિભાણહ ચ ણં” સે વં વદંતં પરો
વણ્ણજ્જા, “આઝસંતો સમણા, તુમં ચેવ ણં પરિભાણહી ” સે તત્થ પરિભા-
ણાણે ણો અપ્પણો સ્વહું સ્વહું^૨ હાયં” (૨) ઝસહં^૩ (૨) રસિયં ૨ મણુત્તં

૧ તં પૂર્વપ્રાવિષ્ઠ આદાય જ્ઞાત્વા. ૨ પ્રચુરં પ્રચુરં. ૩ શાકં. ૪
ઉત્તરતં વર્ણાદિગુણોપેતં

કે પરદેશીને પોતાથી પેહેલો પેઠેલો જોઈ તેમના દેખતાં ગૃહસ્થના દરવાજે ઝખા
રેહેલું નહિ. કેમકે તેમ ઝખા રેહેતાં કેવલી ભગવાને વહુ દોષ જણાવ્યા છે. [૫૭૩]

જે માટે તે મુનિને દરવાજે ઝખો રહેલો જેઈ ગૃહસ્થ તેના માટે અદહારાદિક
ચનાવીને આપવાનું કરે છે. માટે મુનિના સારું ડપર જણાવ્યા મુજબ આવો પ્રતિજ્ઞા
આવો હેતુ અને આવો ઉદ્દેશ જરૂરનો છે કે તેણે ગૃહસ્થને ત્યાં હવે પેઠેલા
ચાચકોના દેખતાં દરવાજે નહિ ઝખા રહેલું. કિંતુ કોઈ નહિ દેખી શકે તેવા-
સ્થળે જઈ ઝખા રેહેલું. [૫૭૪]

[२] णिद्धं (२) लुक्खं [२] से तत्थं अमुच्छित्ते अगिद्धे अगद्धिं
अणज्झोवज्जणे बहुसममेव परिभाएज्जा । (५७५)

से णं परिभाएमाणं परो वदेज्जा “आउसंतो समणा, मा णं तुमं
परिभाएहि, सव्वे वेगतिया भोक्खामो वा पहामो^१ वा” से तत्थं^२ भुंज-
माणे णो अप्पणो खद्धं (२) जाव लुक्खं- (२) से तत्थं अमुच्छिण् (४)
बहुसममेव भुंजेज्जा वा पीएज्जा वा । (५७६)

१ प्रश्यामो वा २ परतीर्थिकैः सार्द्धं न भोक्तव्यं स्वयूयैश्च
पार्श्वस्थादिभिः हभुंजानाना मयं विधिः

एवे स्थळे ऊभा रेहेतां छतां मुनिने ते गृहस्थ त्यां आधी अशनादिक
आहार आपे अने कहेंके “हे आयुप्पन् सायुओ, आ आहार में तयो सर्व जणने
आप्यो छे. माटे तमे वधा जण भेगा मळी खाओ अथवा वेंहेंची ल्यो.” तेमं छतां
ते मुनि आहार दळ्यावाद् गुपचुप रही एम विचार करे के “आ तो मनेज मात्र
पूरतो छे” तो ते दोषपात्र धाय छे. माटे एवो बितर्क कदापि न करवो. किंतु ते
आहार लइ बीजा श्रमणादिको पास जेतुं अने शरुआतमांज जणावतुं के “आयुप्पन्
श्रमणो, आ आहार आप सर्व जणने एकठो मळ्यो छे. माटे भेगा खाओ अथवा
वेंहेंची ल्यो.” आम मुनिए कहेतां मुनिने कोइ कहे के “हे आयुप्पन् श्रमण,
तुंज वधाने वेंहेंची आप.” त्यारे मुनिए ते वेंहेंची आपतां पोता तरफ झाजो झाजो
या स्वादिष्ट या उत्तम उत्तम या रसिक रसिक या मनोहर मनोहर घृतवाळो
घृतवाळो या चोखो चोखो नहि नाखवो. किंतु त्यां मुनिए सर्व लोलपिणुं त्याग
करी शांतपणे ते वरोवर सरखीरीते ज वेंहेंची आपवो. [५७५]

अगर वेंहेचती वेळा कोइ मुनिने कहे के “हे आयुप्पन् श्रमणं तुं वेंहेच
मा. आपण वधा एकठा मळी खागुंपीनुं.” त्यारे मुनिए तेमना^१ साथे जमतां पण
कहुं वयंतुं वयंतुं के सारं सारं पोते नहि खातां सरखी रीते शांतपणे जमवुं
[५७६]

१ (परतीर्थीओ साथे नहि जमवुं पण स्वयूथिक पासत्यादिक साथे जमवा-
नें आ विधि छे, एम टीकाकार जणावे छे.)

से भिक्खू वा (२) जाव समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा समणं वा, माहणं वा, गार्सपिंडोलगं वा, अतिहिं वा, पुव्वपविट्ठं पेहाए णो ते उवातिकम्म पविसेज्ज वा ओभासेज्ज^१ वा। से य त-मायाए एगंत-मव-क्कमेज्जा अणावाय-मसंले ए चिट्ठेज्जा। अह पुण एवं जाणेज्जा, पडिसे-हिए व दिन्ने वा, ततो तसि णियाट्ठे संजयामेव पविसेज्ज वा ओभासेज्ज वा। (५७७)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं। (५७८)

[षष्ठ उद्देशः]

से भिक्खू वा (२) जाव समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा, रस-सिणो बहवे पाणे घासेसणाए संघडे संणिवतिए पेहाए, तंजहा; कुक्कुड-

१ अवभाषेत वा.

मुनिए गृहस्थना घरे भिक्षार्थे जतां त्यां पोतार्थी अगाऊ पेठेला श्रमण, ब्राह्मण, भीखारी के अतिथिने ऊभा रहेला जोइने तेमंतुं उलंघन करी कदापि अंदर पेशवुं के मागवुं नहि. किंतु तेम जाणी कोइ नहि देखी शके तेवा स्थळमां एकांते जइ ऊभा रहेवुं. अने ज्योरे एम जणाय के तेमने गृहस्थे पाछा बाळ्या छे अथवा दीवुं छे त्यारे तेमना जवा वाद मुनिए यत्नापूर्वक ते गृहस्थना घरनी अंदर जवुं के मागवुं. [५७७]

एज खरेखरो मुनि अने आर्याओनो आचार छे. [५७८]

छठो उद्देशः.

[केवो आहार लेवो तथा केवो न लेवो तेना नियमो.]

मुनिने भिक्षे मार्गमां राध जातसेल्लुपि कूकडाओ, सुअरो, नया

जातियं वा, सूयरजातियं वा, अग्गापडासिं वा वायसा संघडा संणिवडिया पेहाए, सति परक्कमे संजयामेव नो उज्जुयं गच्छेज्जा । [५७९]

से भिक्खू वा (२) जाव पविट्ठे समाणे नो गाहावतिकुलस्स दुवारसाहं अवलंबिय (२) चिट्ठेज्जा; नो गाहावतिकुलस्स दगच्छड्डुणमत्तए चिट्ठेज्जा; नो गाहावतिकुलस्स चंदणिउयए^१ चिट्ठेज्जा णो गाहावत्तिकुलस्स सिणाणस्स वा वच्चस्स वा संलोए सपडिदुवारे चिट्ठेज्जा; णो गाहावतिकुलस्स आलोयं वा थिग्गलं वा संधिं वा दग्गभवणं वा बाहाउ पगिज्झिय (२) अंगुलियाए वा उदिसिय (२) ओणमिय (२) उण्णमिय (२) णिज्जाएज्जा; णो गाहावतिं अंगुलियाए उदिसिय [२] जाएज्जा; णो गाहावतिं अंगुलियाए चालिय [२] जाएज्जा; णो गाहावतिं अंगुलियाए तज्जिय^२ (२) जाएज्जा; णो गाहावतिं अंगुलियाए उद्वुलंपिय^३ [२] जाएज्जा; णो गाहावतिं वंदिय [२] जाएज्जा णो वयणं फल्लं वदेज्जा । [५८०]

कागडा विगेरे घणाएक प्राणिओ खावा माटे रस्तामां एकटा मळेला जणाय तो ते रस्तो सीधो छतां बीजा मार्गे मळी आवतो होय तो ते रस्ते मुनिए नहि चालवुं. [५७९]

मुनिए भिक्षार्थे गृहस्थना घरे जतां त्यां गृहस्थना दरवाज्यानीं शाखा पकडी उभा रहेवुं नहिं, ग्रहस्थना पाणी ढोळवाना स्थानक तरफ उभा रहेवुं नहिं, कोगळा फेंकवाना स्थानक तरफ उभा रहेवुं नहिं, अने स्नान करवाना के खरचु जवाना स्थान तरफ उभा रहेवुं नहिं. वळी ग्रहस्थना घरनी वारीओ या छिट्रो या फाट तथा पाणीआराने मुनिए पोताना हाथ के आंगळीओ अडकावी उंचानीचा यइ तेओमांथी ग्रहस्थनुं घर जोवुं नहिं. मुनिए आंगळीओवडे भिक्षानी करी याचवुं नहिं. तेमज आंगळीओ वडे तेने धुणावीने के दवावीने पण याचवुं नहिं तथा आंगळीओवडे तेने अरज करीने याचवुं नहिं वळी ग्रहस्थने सलग करीने पण कंड याचवुं नहिं. ग्रहस्थ कदाच कंड नहिं आपे तो पाठोर वचन न बोलावा. [५८०]

अह तत्थ कंचि भुंजसाणं, पेहाए तंजहा; गाहावइयं वा जावं
कम्मकरिं वा, से पुव्वामेव आलोएज्जा;—“ आउसो—त्ति वा, भइणि—
त्ति वा, दाहिसि से एत्तो अन्नयरं भोयणजातं । ” से एवं वदंतस्स परो
हत्थं वा, मत्तं वा, दविं वा, भायणं वा, सीतोदगवियडेण वा उसिणोदग-
वियडेण वा, उच्छोलेज्जे वा, प्होएज्ज वा, से पुव्वामेव आलोएज्जा “आउसो—त्ति
वा भगिणी—त्ति वा, मा एयं तुमं हत्थं वा, मत्तं वा, दविं वा, भायणं वा,
सीतोदगवियडेण वा उसिणोदगवियडेण वा उच्छोलेहि वा प्होवाहि वा ।
अभिकंखसि मे दातुं, एमेव दलाहि । ” से सेवं वदंतस्स परो हत्थं वा
[४] सीओदगवियडेण वा उसिणोदगवियडेण वा उच्छोलेत्ता प्होइत्ता
आहट्ठु दलएज्जा, तहप्पगारेण पुरेकम्मएण हत्थेण वा [४] असणं वा
[४] अफासुयं अणेसणिज्जं जाव णो पडिगाहेज्जा । अहपुण एवं जाणे-

१ उदकाद्रिण.

मुनिए गृहस्थने घरे जतां त्यां कोइने जमतो देखी शरुआतमां तपास करवी
के आ कोण छे. के यावत् चाकर चाकरडी छे? तयारवाद तेणे वोल्वुं के “हे
आयुष्मन् अथवा हे वेहेन, आ भोजनमांथी मने कइ पण थोहुंएक भोजन
आपसो?” एम मुनिए वोल्तां गृहस्थ पोताना हाथ, पात्र, अने चाटवो के
वासण थंडा पाणीथी अथवा ठरीने सचित्त थएला ऊना पाणीथी छां-
टे के धोवा मंडे तो मुनिए शरुआतमां ज तेने जणावुं के “ हे
आयुष्यमान् या वेन तेमे एम पाणीथी छांटीने के धोइने मने आपता ना,
वगर छांटे धोएज मने आपो ” तेम कहेतां पण जो ते गृहस्थ पोताना
हाथपात्र पाणीथी छांटी के धोइने ज आपवा मंडे तो मुनिए तेवा आ-
हारने अशुद्ध गणीने ग्रहण न करवुं. तेमज कदाच एम वने के गृहस्थ
आहार आप्या अगाउ तेम चाहिने हाथपात्र पाणीथी भीजाइ गएला
होय तोपण तेनावडे आहार मुनिए न लेवो. वळी कदि गृहस्थना हाथपात्र

एवं खलु तस्मिन् भिक्षुस्स वा भिक्षुणी ए वा सामगिर्यं ।

[५८६]

(सप्तम उद्देशः)

सै भिक्षू वा [२] जाव समाणे सै ज्ज पुण जाणे-
ज्जा, असणं वा (४) खंवांसि वा, थंभांसि वा, मंचांसि वा, मालांसि
वा, पासायांसि वा, हम्मियतलंसि वा, अन्नयरंसि वा तहप्पगारांसि
अंतलिकखजायांसि उवणिक्खित्ते सिया, तहप्पगारं मालोहडं असणं
वा [४] जाव अफासुयं णो पडिगाहेज्जा । केवली बूया “आया-
ण-मेतं” । अस्संजए भिक्षुपडियाए पीढं वा, फलहगं वा, णिस्सेणि

ए मुनि अने आर्याओनो पवित्र आचार छे. [५८६]

सातमो उद्देश.

(केम अने केवो आहार लेवो तथा केम अने केवो न लेवो.)

ज आहार गृहस्थे भीति ऊपर, थांभला ऊपर, मांछा ऊपर, माळ ऊपर, घर
ऊपर के हवेली ऊपर अथवा पृथ्वी जातना कोई पण उच्च स्थळमां राख्यो होय
अने त्यांथी लावीने गृहस्थ आपवा मांडे तो ते आहार अशुद्ध गणीने मुनिपु न
लेवो केमके ज्ञानिओर तेमां दोष बताव्याछे. जे माटे गृहस्थ सावुना माटे
त्यां बाजोठ, पाटिउं, निसरणी के ऊखल मांडी त्यां चढतां जो पडे तो

वा, उदुहलं वा, आहट्ट उस्सविय दुखहेज्जा । से तत्थ दुखहमाणे पय-
लेज्जं वा पवडेज्जं वा । से तत्थ पयलेमाणे वा पवडेमाणे वा हत्थं वा,
पायं वा, बाहुं वा, ऊरुं वा, उदरं वा, सीसं वा, अण्णयरं वा कायंसि इ-
दियजायं लूसैज्जं वा, पाणाणि वा भूयाणी वा जीवाणी वा सत्ताणि वा
अभिहणेज्जं वा वत्तेज्जं वा लेसेज्जं वा संवसेज्जं वा संघट्टेज्जं वा, परिया-
वेज्जं वा किल्लमेज्जं वा ठाणाओ ठाणं संक्रामेज्जं वा । तं तहप्पगारं
मालोहडं असणं वा (४) लामे संते णो पडिगाहेज्जा । (५८७)

से भिक्खू वा [२] जाव समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा असणं
वा (४) कोट्टियातो वा कोलज्जातो^१ वा अस्संजए भिक्खुपडियाए
उक्कुल्लिया अघउल्लिया ओहरिया ओहट्टु दलएज्जा, तहप्पगारं असणं वा
(४) मालोहडंति णच्चा लामे संते णो पडिगाहेज्जा । (५८८)

से भिक्खू वा (२) जाव समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा असणं
वा (४) मट्ठिओलित्तं तहप्पगारं असणं वा (४) जाव लामे संते णो पडि-

१ अभोवृत्तखाताकारात्.

तेना हाथ, पाग, बाहु, साथळ, पेट, माथुं के गमे ते अंगनो भंग पाय तथा
वीजा जीव जंतुओ पण हणाय माटे तेवी जातना माळयी आणेलो आहार
मळतां छतां पण न लेवो. [५८७]

चळी जो गृहस्थ, कोठीमां के कोठलाभांथी साधुना माटे उंचो नीचो के
आडो थइ आहार लावी मुनिने आपवा मांडे तो ते पण न लेवो. [५८८]

मुनिए जे आहार माटीधी लीपी बंध राखेलो होय ते मळतां छतां नहि
लेवो. जे माटे केवळज्ञानिओए एमां दोष बतान्या छे, केमके असंयति गृहस्थ सा-
धुना माटे माटी ऊखेडी ते आहारने कहाइवा जतां पृथ्वीकाय तथा आवे, वायु,

गाहेज्जा । केवली बूया “आयाण-मेयं” अस्संजए भिक्खू-पडियाए मट्ठिओलित्तं असणं [४] उद्धिदमाणे पुढवि काय समारंभेज्जा, तहा तेज-
वाऊ-वणस्सति-तस- तयं समारंभेज्जा, पुणरवि ओलियमाणे पच्छाक-
स्मं करेज्जा । अह भिक्खूणं पुव्वोवदिट्ठा जाव जं तहप्पगारं मट्ठिओलित्तं
असणं वा [४] लाभे संते णो पडिगाहेज्जा । [५८९]

से भिक्खू वा (२) जाव पविट्ठेसमाणे से जं पुण जाणेज्जा, अस-
णं वा (४) पुढवि कायपतिट्ठियं, तहप्पगारं असणं वा (४) अफासुयं
जाव णो पडिगाहेज्जा । [५९०]

से भिक्खू वा (२) से जं पुण जाणेज्जा, असणं वा [४] आउका-
यपतिट्ठियं तह चेव एवं अगणिकायपतिट्ठियं लाभे संते णो पडिगाहेज्जा ।
केवली बूया “आयाण-मेयं” अस्संजए भिक्खूपडियाए अगणि उ-
स्सक्किय (२) णिसक्किय (२) ओहारिय (२) आहट्टु दलएज्जा अह भि-
क्खूणं पुव्वोवदिट्ठा जाव णो पडिगाहेज्जा । [५९१]

वनस्पति, अने त्रसकायनी हिंसा करे, तथा पाहुं बंध करतां पण तेडली हिंसा करे
माटे साधुने एवीं भलायण छे के तेणे माय्येकी बंध करेलो आहार ग्रहणां नहि
लेवो. [५८९]

मुनिए जे आहार सचित्त पृथ्वीकाय उपर पडेलो होव ते पोताने “अयं गव-
धारी ग्रहणं न करवो.” [५९०]

एज रीते पाणी उपर रहेलो आहार पण न लेवो. वळी अग्नि उपर चडेलो
आहार पण न लेवो कर्मके तेम करतां कर्मबंध जाय छे, जे माय्ये तेवे दलते अस-
यति गृहस्थ मुनिना माटे अग्निने दधती वाळशे अपधा ओली करतो, अपधा दंडा-
ने आहुं पाहुं करतो, माटे मुनिने उपर जणावेली खास भलायण छे के तेणे अ-
ग्नि उपर चडेलो आहार ग्रहण न करवो. [५९१]

से भिक्खू वा (२) जाव पविहेसमाणे से ज्ञं पुण जाणेज्जा, असणं
वा (४) अच्चुसिणं अस्संजए भिक्खुपडियाए सूवेण वा, नियमेण वा,
साल्लियंटेण वा, पत्तेण वा, साहाए वा, साहाभोगेण वा, पिहुणेण वा,
पिहुणहत्थेण वा, चेलेण वा, चेलकलेण वा, हत्थेण वा, सुहेणवा,
फुसेज्ज वा, वीएज्ज वा, से पुच्चायेव आलोएज्जा "आउहा-
त्ति वा, भगिणि-त्ति वा, मा एयं तुमं असणं वा [४] अच्चुसि-
णं सूएण वा जाव फुसाहि वा वीयाहि वा । अभिक्खसि मे दातुं, ए-
मेव दलयाहि ।" से सेवं वंदतस्स परो सूवेण वा जाव वीइत्ता आ-
हुहु दलएज्जा, तहप्पगारं असणं वा (४) जाव णो पडिगाहेज्जा ।
(५९२)

से भिक्खू वा [२] जीव समाणे से ज्ञं पुण जाणेज्जा असणं
वा [४] वणस्सइकायपत्तिद्वियं, तहप्पगारं असणं वा [४] वणस्सइकाय-
पत्तिद्वियं अफासुयं अगेसणिज्जं लाभे संते णो पडिगाहेज्जा । एयं तसका-
एवि । (५९३)

आहार-पाणी अति ऊनां होवासी गृहस्थ तेने मुनिना माटे सूपडावडे,
बीजपावडे, मोरपीछना बीजपावडे, पंखावडे, शाखावडे, शाखाना कटकावडे,
मोरपीछवडे, कपडावडे, कपडानी किनारवडे, हाथवडे के सुखवडे बीजीकरीने
थंडा पंखावां मांडे। त्यारे मुनिए श्रृंगारतमां ज तेने जोड़ने जणावतुं के "हे
आयुव्यन, अथवा देहेन, तगे आ आहारपाणीने सूपडा के पंखा विगेरेयी
बीजो मां. जो मने देवा चाहाता हो तो एयज आपो " एम कहा छतां
पण गृहस्थ ते आहारने सूपडा दिगेरेयी बीजी करीने. आपे तो तेवी जातनां
आहार पाणी ग्रहण न करयो [५९२]

जे आहार वनरपति ऊपर के त्रिस जीवो ऊपर पडेलो होय ते पण मु-
निए ग्रहण न करयो. [५९३]

(પાનકાધિકારઃ)

સે મિઠ્ઠુ વા (૨) જાવ પવિટ્ટે સમાણે સે જ્ઞં પુળ પાળગજાતં
જાણેજ્ઞા, તંજહા; ઉસેદ્દમં^૧ વા, સંસેદ્દમં^૨ વા, ચાઉલોદગં વા, અણ્ણ-
તરં વા તહપ્પગારં પાળગજાતં અહુણાધોતં અણ્ણવિલં અણ્ણકંતં અપરિણતં
અવિઘ્વસ્તં^૩ અફાસુર્યં અણેસણિજ્ઞં મણ્ણમાણે ણો પડિગાહેજ્ઞા. [૫૧૪]

અહ પુણ એવં જાણેજ્ઞાં ચિરાધોતં અંબિલં વકંતં પરિણતં વિઘ્વત્યં
ફાસુર્યં જાવ પાડિગાહેજ્ઞા । (૫૧૫)

સે મિઠ્ઠુ વા (૨) જાવ પવિટ્ટે સમાણે સે જ્ઞં પુળ પાળગજાતં
જાણેજ્ઞા, તંજહા; તિલોદગં વા, તુસોદગં વા, જંબોદગં વા, આયાર્મ^૪ વા,
સેવીરં^૫ વા, સુદ્ધવિયડં વા, અણ્ણતરં વા તહપ્પગારં પાળગજાતં પુવ્વામેવ
આલોપજ્ઞા, “આડસો—ત્તિ વા, મગ્ગિણિ—ત્તિ વા, દાહિસિ મેણ્ણો અન્નતરં

૧ પિટ્ટોત્તેવેદનાર્થ મુદકં ૨ તિલધાત્રનોદકં ૩ અવિઘ્વસ્તં. ૪
અવશ્યાનકં ૫ આચ્છળનામ્નાપ્રસિદ્ધ

(પાણીનો અધિકાર.)

હોટ મશાલવા માટેનું પાણી, તિલ ધોવાતું પાણી, ચોરવા ધોવાતું
પાણી, તથા પર્ણીજ જાતનું ઘીનું ફરેક પાણી જો તરતનું ધોણું હોય હજુ
તેનો સ્વાદ ફર્યો ન હોય તેમજ તેનું પૂરતું પરિણામાન્તર પણ ન થયું હોય
તથા તેનો યોનિધ્વંશ પણ હજુ ન થયો હોય તો તેનું પાણી અન્યપણીય
જાણીને મુનિષ નહિ લેવું. [૫૧૬]

પણ જો તેનું પાણી છાંધા વચ્ચેનું ધોણું સ્વાદથી ફરેલું પરિણામાન્તર પા-
મેલું અને યોનિરહિત ધણું હોય તો તે લેવું. [૫૧૭]

મુનિષ તિલ, તુપ, કે યવોથી આચિત્ત કરેલું પાણી, ઓસામળતું પાણી
છાસતી પછળ, ઝૂનું પાણી, તથા પર્ણી જાતનાં ઘીનાં પાણી બોદને તેના મારેક
ને રહેવું “હે આયુષ્યમાન અથવા વૈદેન, મને આ પાણીમાંથી ધોડું પાણી આપ-

पाणगजातं ?” से सेवं वदंतं परो वएज्जा “आउसंतो समणा, तुमं चेवेदं पाणगजात्तं पडिगाहेण वा उरिंसचियाणं (२) ओयत्तियाणं गिण्हहि, ” तहप्पगारं पाणगजायं संयं वा गिण्हिज्जा, परो वा से दिज्जा, फासुयं लाभे संते पडिगाहेज्जा । (५१६)

से भिक्खू वा [२] से ज्जं पुण पाणगं जाणेज्जा अणंतरहियाए पुढवीए जाव संताणए ओहदु निक्खित्ते सिया, अस्संजए भिक्खुपडियाए उदउल्लेण वा ससिणिद्धेण वा सकसाएण वा मत्तेण, सीओदएण वा सं— भोएचा आहदु दलएज्जा, तहप्पगारं पाणगजातं अफासुयं लाभे संते णो पडिगाहेज्जा । (५१७)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं । (५१८)

१ अपवृत्त्य

शे ? ” त्पारे ते कदाच एवं बोले के “ हे आयुष्मन् तमे पोतेज बीजा वासण बडे अथवा तेज पाणीना वासणने उलटाबी ने पाणी लइ ल्यो ” त्पारे मुनिए ते पोते पण लेवुं, अथवा बीजो ओपे तो तेम पण लेवुं [५१६]

जे पाणी लाली के जीवजंतुवाली माटी पर राखेहुं होय अथवा असंयत गृहस्थ सचित्तपाणी के माटीथी भीजेला के खरडेला वासणबडे मुनीने आपवा मांडे अथवा ते पाणीमां बीजुं घोडुं धंडुं पाणी ऊमेरीने आपवा मांडे तो ते अमासुक जाणीने मुनिए नहि लेवुं. [५१७]

ए सर्व मुनि तथा आर्याओना आचार छे. [५१८]

સે મિક્કૂ વા [૨] જાવ પવિટ્ટે સમાણે સેજ્જં પુણ જાણેજ્જા
પલંબજાતં^૧ તંજહા ; અંબપલંબં વા, અંબાડગપલંબં વા, તાલપલંબં વા,
ઝિઝ્ઝિરિપલંબં^૨ વા સુરમિપલંબં^૩ વા, સલ્હપલંબં વા, અન્નતરં વા તહપ્પગારં
પલંબજાતં આમગં અમત્થપરિણિતં અફાસુયં અણેસણિજ્જં જાવ લાભેસંતે ણો
પડિગાહેજ્જા । (૬૦૩)

સે મિક્કૂ વા (૨) જાવ પવિટ્ટેસમાણે સે જ્જં પુણ પવાલજાતં
જાણેજ્જા, તંજહા ; આસોત્થપવાલં^૪ વા, ણગ્ગોહપવાલં વા, પિલંકુ-
પવાલં^૫ વા, ણીયૂરપવાલં^૬ વા, સલ્હપવાલં વા, અન્નતરં વા તહપ્પગારં
પવાલજાતં આમગં અસત્થપરિણયં અફાસુયં અણેસણિજ્જં જાવ ણો પ-
ડિગાહેજ્જા । (૬૦૪)

સે મિક્કૂ વા (૨) જાવ સમાણે સે જ્જં પુણ સરડુયજાયં^૭
જાણેજ્જા, તંજહા ; અંબસરડુયં વા, કવિટ્ટસરડુયં વા, દાહિમ સરડુયં

૧ ફલજાતં ૨ (વહ્લીવિશેષ :) ૩ (શતદ્રુ :) ૪ (પિપ્પલં)
૫ (પિપ્પલી) ૬ (નંદા વૃક્ષ :) ૭ અવદ્વાસ્થિકફલજાતં.

વહ્લી આંવાનાંફલ, અંબાડાનાંફલ, તાલફલ, ઝિઝ્ઝિરિવેલનાંફલ, શતદ્રુ-
ફલ, સલ્હફલ, તથા એવાં વીજાં પળ હરેક ફલ કાચાં હોય ને શસ્ત્રથી હુંદાય-
લાં નહિ હોય તો ગ્રહણ ન કરવાં. (૬૦૩)

તથા કાચાં અને શસ્ત્રથી નહિ ભેદાયલાં પીપ્પલાનાં કૂંપલ, વડનાં કૂંપલ,
પીપ્પલીનાં કૂંપલ, નંદીવૃક્ષનાં કૂંપલ, તથા શલ્હકિનાં કૂંપલ પણ નહિ લેવાં.
[૬૦૪]

એજ રીતે કાંચા અને શસ્ત્રથી નહિ ભેદાયલાં આંવાનાં મોર (કાચાંફલ)
કાંઠનાં મોર, દાહમનાં મોર વીલુનાં મોર તથા એવી જાતના વીજા પણ સચળાં

વા વિહ્વસરહુયં વા, અણ્ણતરં વા તહપ્પગારં સરહુયજાતં આમં સત્થ-
પરિણતં અપ્પાસુયં જાવ ણો પઢિગાહેજ્જા । [૬૦૫]

સે મિક્ખૂ વા [૨] જાવ પવિટ્ઠે સમાણે સેજ્જંપુણ સંથુજાતં^૧
જાણેજ્જા, તંજહા ; ઉંબરમંથું વા, ણમ્મોહમંથું વા, પિલ્લિક્ખમંથું વા આ-
સોત્થમંથું વા, અણ્ણતરં વા તહપ્પગાર સંથુજાતં આમયં દુરુક્ક^૨ સાણ-
વોય^૩ અપ્પાસુયં જાવ ણો પઢિગાહેજ્જા । [૬૦૬]

સે મિક્ખૂ વા (૨) જાવ સમાણે સેજ્જંપુણ જાણેજ્જા, આમઢાગં^૪
વા પૂત્તિપિણ્ણાગં^૫ વા મહંવા, મજ્જં વા, સંનિ વા, સ્વેલં^૬ વા, । પુરાણં;
एत्थ पाणा अणुप्पसूता, एत्थ पाणा संवुद्धा, एत्थ पाणा जाया एत्थ पाणा
अशुक्कंता, एत्थ पाणा अपरिणता, एत्थ पाणा अविद्वत्था, णो पडिगाहे-
ज्जा । (६०७)

૧ ચૂર્ણજાતં ૨ ઈષ્ટિપિષ્ટં ૩ અવિધ્વસ્તયોનિકં ૪ અર્દ્ધપક્વં
૫ કુથિતસ્વલં ૬ મદ્યાધ : કર્દમ :

મેર મુનીએ ગ્રહણ ન કરવા [૬૦૫]

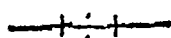
મુનિને ઝંઘરતું ચૂર્ણ, વડતું ચૂર્ણ, પીપલીતું ચૂર્ણ, પીપલાતું ચૂર્ણ, કે
એવી જાતના વીંજા ચૂર્ણ કાચાં થોડા પીસેલાં અને સર્વીજ [યોનિસહિત] જગા-
તો ગ્રહણ ન કરવાં. [૬૦૬]

મુનિર ગોચરીએ જતાં અર્ધી રંધાણ શાકભાજી ન લેવી તથા સહેલું સ્વેદન
ન લેવું, તથા જૂનું મધ, જૂની મદિરા^૧, જૂનું ઘૃત જૂનો મદિરાની નીચે વેશવે
કચરો, એ પણ ન લેવા, એટલે કે જે चीज जूनी થતાં તેમાં जीवजंतु ऊपजे
અને હજુ હયાતીમાં વર્તનારા જણાય તે चीज ન લેવી. [૬૦૭]

ગં વા, કાસવળાલિયં^૧ વા, અણ્ણતરં વા આમં અસત્થપરિણતં જાવ ણો પઢિગાહેજ્ઞા । (૬૧૩)

સે મિક્ખૂ વા (૨) જાવં સમાણે સે જ્ઞં પુણ જાણેજ્ઞા, કણં વા, કં-
ણકુંડગ^૨ વા, કણપૂયલિં વા, ચાઉલં વા, ચાઉલપિટ્ઠં વા, વા, તિલં વા,
તિલપિટ્ઠં વા, તિલપપ્પડગં વા, અન્નતરં વા તહપ્પગારં આમં અસત્થપરિણતં
જાવ લામે સંતે ણો પઢિગાહેજ્ઞા । (૬૧૪)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं । (६१५)

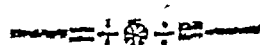

૧ શ્રીપર્ણીફલં ૨ કણમિશ્રકુક્કુસા:

કાચાં અને શસ્ત્રવડે નહિ ચૂરાયલાં હોય તો ગ્રહણ ન કરવાં. [૬૧૩]

મુનિએ ધાન્યના દાણા, દાણાવાળા કૂર્સકા, દાણાવાલી રોટલી, ચાવલ,
ચાવલનો લોટ, તલ, તલનો લોટ, તલપાપડી, કે એવીજ જાતનું વીજું કેંડ પળ કા
ચું અને શસ્ત્રવડે નહિ ચુરાયલું હોય તે ગ્રહણ ન કરવું. (૬૧૪)

ए सर्व, मुनि अने आर्याનો आचार छे. [६१५]

[नवम उद्देशः]

इह खलु पाईणं वा, पडीणं वा, दाहिणं वा, उदीणं वा, संते-
गतिया सङ्घा ^१ भवन्ति; गाहावती वा जाव कम्मकरी वा । तेसिं च णं एवं
वुत्तपुच्चं भवन्ति;—जे इमे भवन्ति समणा, भगवन्तो, सीलमन्ता, वयमन्ता,
गुणमन्ता, संजता, संवुडा, बंभचारी, उवरया मेहुणाओ धम्माओ, णों खलु
एतेसिं कप्पति आहाकम्मिण्ण असणं वा (४) भोइत्तण्ण वा पाइत्तण्ण वा ।
सेज्जण्ण इमं अम्हं अट्ठाण्ण णिद्धितं, तंजहा; असणं वा (४) सच्चमेयं
समणाणं णिसिरामो । अवियाइं वयं पच्छावि अप्पणो सअट्ठाण्ण असणं
वा [४] चेतिससामो, ^२ ” एयप्पगारं णिग्घोसं सोच्चा ^३ णिसम्म ^४ तहप्प-
गारं असणं वा (४) अफासुयं अणेसणिज्जं लाभे संते णो पडिगाहेज्जा ।
(६१६)

१ श्रावकाः प्रकृतिभद्रावा २ चेतयिष्यामो निष्पादयिष्याम इति-
यावत् ३ (स्वयं) ४ (परतः)

नवमो उद्देशः.

(कयो आहार लेवो अने कयो न लेवो)

आ जगत्तां चारे दिशाओ तरफ केटलाएक गृहस्थो, स्त्रीओ के तेमना दास
दासीओ श्रावको अथवा भद्र स्वभाववाळा होय छे. तेओ हमेशां एवं बोले छे के
“जे मुनिओ ज्ञानवंत, शीलवंत, व्रतवंत, गुणवंत, संयमवंत, संवरवंत, ब्रह्मचारी,
अने मेशुनने त्याग करनारा होय तेओ आधाकर्मिक आहार पाणी बिलकुल लेता
नथी. जे आपणा सारु आहार पाणी तैयार करेलां छे ते सर्व तेमने आपणुं अने
आपणे वळी आपणा सारु वीजा तैयार करणुं” आवा वाक्यो सांभळीने मुनिए
ते आहार पाणी अनेपणीय जाणीने ग्रहण करवां नहि. [६१६]

से भिक्खु वा (२) जाव समाणे वसमाणे वा गामाणुगामं दू-
 इज्जमाणे सेज्जपुण जाणेज्जा गामं जाव वा रायहाणिं वा, इमंसि
 खलु गामंसि वा जाव रायहाणिंसि वा संतेगति यस्स भिक्खुस्स पुरे-
 संथुया वा पच्छासंथुया वा परिवसंति, तंजहा ; गाहावती वा जाव क
 म्मकरी वा ; तहप्पगाराइं कुलाइं णो पुव्वामेव भत्ताए वा पाणाए वा
 णिक्खमेज्ज वा पविसेज्ज वा । केवली ब्रूया, “ आयाण-मेयं । ”
 पुरा पेहाए तस्स परो अट्ठाए असणं वा [४] उवकरेज्ज वा उवक्खडे-
 ज्ज वा ; अह भिक्खूणं पूव्वोवद्धिद्धा (४) जं णो तहप्पगाराइं कुलाइं
 पुव्वामेव भत्ताए वा पाणाए वा पविसेज्ज वा णिक्खमेज्ज वा । से त-
 मायाय एंगंत-मवकमित्ता अणावाय मसंलोए चिट्ठेज्जा । से तत्थ कालेणं
 अणुपविसेज्जा [२] तत्थितरेतरेहिं कुलेहिं सामुदाणियं एसियं वेसियं
 पिंडवायं एसित्ता आहारं आहारजेज्जा । (६१७)

सिया से परो कालेण अणुपविट्ठस्स आधाकम्मियं असणं वा [४]

मुनिए शहेरमां वसतां के ग्रामानुग्राम फरतां तेने एवं जणाय के आ गाम-
 मां के आ राउ धानीमां अमुक साधुना सगावहालां रहे छे तो तेवा सगाओना घरे
 भिक्षाकाळथी अगाऊ आहारपाणी मांट न जवुं, केमके तेम करतां बहु दोष संभ-
 वे छे, जे माटे भिक्षाकाळथी अगाउ त्यां गयाथी ते गृहस्थो मुनिने जोइने तेना
 माटे उपकरण वनाववा मांडशे अथवा आहार रांधवा माडशे, माटे भिक्षुने एज भ-
 लामण छे के तेणे भिक्षाकाळथी अगाउ तेवा सगावाहालाओना घरे नहि जवुं, कं-
 दाच ओचितुं त्यां जवाय तो झट पाछा वळी कोइ देखे नहि तेवा एकांत स्थळमां
 ऊभा रहेवुं, अने पछी भिक्षाकाळ थतां जूदा जूदा घरमांथी निर्द्वेषण आहार लड-
 ने वापरवो. [६१७]

मुनिए वखतसर भिक्षार्थे जतां गृहस्थ तेना माटे उपकरण के आहार वनाववा
 मांडे अने मुनि तेम जाणीने ते वखतेज तेने मनाइ न पाडतां एम विचारे जे ज्यारे

उवकरेज्ज^१ वा उवक्खडेज्ज वा, तं चेगतिओ तूखणीओ उवेहेज्जा
 “ आहड—मेव पच्चाइक्खिस्सामि ” माइट्ठाणं संपासे । णो एवं करेज्जा।
 से पुब्बामेव आलोएज्जा “ आउसो त्ति वा भगिणि—त्ति वा, णो खलु
 से वप्पति आहाकम्मियं असणं वा (४) भोत्तए वा पायए वा । मा उ-
 वकरिज्जा, मा उवक्खडेहि । ” से सेवं वदंतस्स परो आहाकम्मियं अ-
 सणं वा (४) उवक्खडेत्ता आहट्ठु दलएज्जा तहप्पगारं असणं वा [४]
 अकासुयं लाभे संते णो पडिगाहेज्जा [६१८]

से भिक्खू वा [२] जाव समाणे से ज्जं पुण जाणे-
 ज्जा संसं वा सच्छं वा भज्जिज्जमाणं पेहा । तेल्लपूययं वा आएसाए^२ उ-
 वक्खडिज्जमाणं पेहाए णो खद्धं खद्धं^३ उवसंकमित्तु ओभासेज्जा ।
 णत्तथ गिलाणणीसाए । (६१९)

से भिक्खू वा जाव समाणे अण्णतरं भोयणजायं पडिगाहेत्ता

१ उपकरणं दौक्येत् २ प्राचूर्णकार्थं ३ त्वरितं त्वरितं

मने आपवा घांडे त्यारे ना पाडीण तो ते दोषपात्र थाय छे. माटे एम नहि
 करवुं. किंतु शरुआतमांज मुनिए ते गृहस्थने जणाववुं के “ हे आयुष्मन् अथवा
 वेहेन, मने बरा माटे वनावेवुं आहारपाणी काम आववुं नथी. माटे तये मारा माटे
 वनावो मा. ” एम कथा छतां पण गृहस्थ अधाकर्भिक आहारपाणी वनावी आप-
 वा मांडे तो ते, मुनिए ग्रहण न करवुं. [६१८]

मुनिए मांस के मत्स्य भुंजाता जोद् अथवा परोणाना माटे पूरीओ तेलमां
 तळाती जोद् तेना सारु गृहस्थणामे उतावळा उतावळा देडी ते चंजो मागवी
 नहिं. अगर बांदगी भोगवनार मुनीना सारु [गरस पूरीओ] खपती होय तो
 जूदीवात छे. [६१९]

जो मुनि कोदपण भोजन लइ आख्या वाद् तैमानुं मुगंधि मुगंधि खाइ

सुर्विंम सुर्विंम भोच्चा दुर्विंम दुर्विंम परिद्वेति; साइद्वणं संफासे । णो एवं करेज्जा । सुर्विंम वा दुर्विंम वा सव्वं भुंजे, न छड्डए । (६२०)

से भिक्खू वा (२) जाव समाणे अन्नतरं वा पाणयजायं पडि-
गाहेत्ता पुप्फं ^१ आसाइत्ता कसायं ^२ परिद्वेति, साइद्वणं संफासे णो, एवं
करेज्जा । पुप्फं पुप्फेति वा, कसायं कसाएत्ति वा, सव्वमेयं भुंजेज्जा,
णो किंचिवि परिद्वेज्जा । (६२१)

से भिक्खू वा (२) बहुपरियावणं भोयणजायं पडिगाहेत्ता,
बहवे साहम्मिया तत्थ वसंति संभोइया समणुच्चा अपरिहारिया ^३ अदूरग-
या, तेसिं अणालोइया अणामंतिया परिद्वेति, साइद्वणं संफासे णो एवं
करेज्जा से च सादाय तत्थ गच्छेज्जा, (२) से पुव्वामेव आलोएज्जा
“ आउसंतो समणा, इमे मे असणं वा [४] बहुपरियावणो तं भुंजह

१ वर्णगंधोपेतं २ तद्विपरीतं ३ एकार्थिका इमे शब्दाः

करीने दुर्गंधि दुर्गंधि परठवी आपे तो ते दापपात्र थायछे, माटे तेम न करवुं.
किंतु सुगंधि दुर्गंधि सर्व कंड खाइ जवुं; छांडवुं नहि. [६२०]

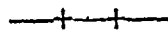
जो मुनि कंड पण पाणी लइ आव्या वाढ तेमानुं मीटुं अने सुंदर पाणी पी
करीने कसायलुं ^१ पाणी परठवी आपे तो ते दोपपात्र थाय छे माटे एम नहिकरतां
मीटुं के कसायलुं सर्व कंड पी जवुं; छांडवुं नहि. [६२१]

जे मुनि पोताना खप करतां वधु भोजन लइ आव्यो होय ने त्यां नजीकमां
घणएक समानधर्मि मुनिओ रहेता होय तो तेमने ते आहार वताव्या के आमं-
त्रण कर्या शिवाय जो परठवी आवे तो दापपात्र थाय छे माटे तेम नहि करवुं.
किंतु ते आहार लइने मुनिए ते सार्धर्मिक मुनिओ पासे जड कहेवुं “हे आयु-
प्पन् मुनिओ; आ आहार मने वधी पड्यो छे माटे आप वापरो,” आम कहे-

च णं ” से सेवं वदंतं परो वदेज्जा “ आउसंतो समणा, आहार—मेतं असणं वा [४] जावतियं (२) परिसडति तावतियं (२) भोक्खामो वा पाहामो वा, सव्व मेयं परिसडइ सव्वमेयं भोक्खामो वा । ” (६२२)

से भिक्खू वा [२] सेज्जं पुण जाणेज्जा असणं वा (४) परं समुद्दिस्स बहिया णीहडं तं परोहिं असमणुन्नातं अणिसिट्ठं अफासुयं जाव णो पडिगाहेज्जा, तं परोहिं समणुन्नातं संणिसिट्ठं फासुयं लामे संते जाव पडिगाहेज्जा । [६२३]

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं । (६२४)

नार मुनिने ते साधर्मिक मुनिओए आ प्रमाणे कहेबुं ” हे आयुष्मन् मुनि, आ आहारमांथी जेट्ठो अमेने जोइशे एट्ठो वापरीशुं अगर वधो वापरीशुं [६२२]

मुनिए जे आहार बीजाने आपवामाटे लइ जवानो होय ते बीजानी रजा शिवाय ग्रहण न करवो. अने जो बीजाओ रजा आपे के आपवा माडे तो ते ग्रहण करवो. [६२३]

ए सर्व, मुनि अने आर्याओनो आचारछे. [६२४]

[दशम उद्देशः]

से एगतिओ साधारणं वा पिंडवायं पडिगाहेत्ता, ते साहम्मिए अणापुच्छित्ता जस्स जस्स इच्छंइ तरस्स तस्स खद्धं खद्धं दलाति, माइद्वाणं संफासे, नो एवं करेज्जा । से त-मायाए तत्थ गच्छेज्जा [२] पुव्वामेव आलोएज्जा “आउसंतो समणा, संति मम पुरेसंथुया वा पच्छासंथुया वा, तंजहा; आयरिए वा, उवज्झाए वा, पवत्ती वा, थेरे वा, गणी वा, गणहेरे वा, गणावच्छेइए वा, अवियाइं एनेसिं खद्धं खद्धं दाहामि” सेणेवं वयंतं परो वएज्जा “कामं खलु आउसो अहापज्जत्तं णिसराहि, जाइइयं [२] परो वदति तावइयं (२) णिसिरेज्जा, सव्वमेयं परो वदति सव्वमेव णिसिरेज्जा” । (६२५)

दशमो उद्देशः.

(मुनिए आहारपाणी लावतां शो रीते वर्तवुं.)

कोइ पण मुनि^१ वधा मुनिओना माटे साधारण आहार लाव्या पल्ली तेओने पूछया शिवाय पोतानी यरजी मुजव गये तेने झट झट आपना मांडे तो तं दोपपात्र थाय माटे कोइए तेम नहि करवुं किंतु तेवो आहार लावीने वधा मुनिओ पास लइ जइ कहेवुं के ”हे आयुप्पन् साधुओ मारा पूर्व परिचित^२ या पश्चात् परिचि^३ आचार्य^४; उपाध्याय^५ प्रवर्तक^६; स्थविर^७ गणी^८, गणधर^९, के गणावच्छेदकने^{१०} आ आहार हुं आपी आवुं?” आवुं सांधली ते मुनिओए बोळवुं के “हे आयुप्पन्, खुशियी जे जोइए ते आपी आवो. अतर जो तेमने वधा जोइतो होय तो वधा आपी आवो. ” [६२५]

१ जेमना पास दीक्षा लीधेली तेओ २ जेमना पास ज्ञाना दि शरुलेला ३ य तेओ ४ सूत्रार्थ शीखवनार ५ सूत्र शीखवनार ६ प्रवर्तक ७ ब्रह्म ८ गच्छ-नायक ९ गच्छना अमुक भागने संभाळनार १० गच्छनी चिंता करनार.

से एगतिओ मणुन्नं भोयणजायं पडिगाहिता पंतेण भोयणेण पलिच्छाएति “सामेतं छाइयं संतं ददूणं सय-माइए आयरिए वा जाव गणावच्छेइए वा, णो खलु मे कस्सवि किंचिं दायव्वं सिया,” माइद्वणं संफासे, णो एवं करेज्जा, से त मायाए तत्थ गच्छेज्जा (२) पुव्वामेव उत्ताणए हत्थे पडिग्गाहं कट्ठु “ इमं खलु इमं खलु ति ” आले, एज्जा, णो किंचिवि णिगूहेज्जा । (६२६)

से एगतिओ अण्णतरं भोयणजायं पडिगाहेज्जा, भदयं [२] भोच्चा विवन्नं (२) समाहरति, माइद्वणं संफासे । णो एवं करेज्जा । [६२७]

से भिक्खु वा (२) सेज्जंपुण जाणेज्जा, अंतरुच्छयं वा उच्छुगं-डियं वा, उच्छुचोयगं वा, उच्छुमेरगं वा, उच्छुसालगं वा उच्छुडालगं वा संवालं, वा, संदलिवालगं वा; अस्सिं खलु पडिग्गाहियंमि अप्पे सिया भोयण-

कोइ मुनि मनोहर भोजन लावने मनमां विचारे के “ रखने आ खुल्लुं वतावीश तो आचार्य के उपरी लावु लइ लेगे पण मारे तो कोइने आपवुं नथी ” एम विचारी ते मनोहर भोजनने हलका भोजन बडे ढांकी करीने पली आचार्यादि कने वतावे तो ते दोष पात्र थाय छे. माटे एम मुनिए नहि करवुं; किंतु ते मनोहर भोजनना पात्रने ऊंचा हाथमा खुल्लुं धरीने “ आ आ रवुं, आ आ रवुं ” एम खुल्लुं वतावुं. कइ पण वस्तु छुपावही नहि. [६२६]

कोइ मुनि लबेला भोजनमांथी सारुं सारुं खइ करीने रुराव खराव वता-ववा जाय तो ते दोषपात्र थाय छे, माटे तेम पण नहि करवुं. [६२७]

मुनिए गेलडीनी गांठो, गांठवाळुं ककडुं, गेलडीना छालां, गेलडीनां पृच्छां, गेलडीनी आखी शाखा के तेनो कटको के बाफेली मगफली के बालनी

જાણ, બહુ ઉજ્જિયધમ્મણ—તહપ્પગારં અંતરુચ્છુયં જાવ સંવલિવાલગં વા અપાસુયં જાવ ણો પડિગાહેજ્જા । (૬૨૮)

સે મિક્ખૂ વા (૨) સે જ્જં પુણ જાણેજ્જા, બહુઅટ્ઠિયં મંસં વા, મચ્છં વા બહુકંટગં;—અર્સિં સ્વલુ પડિગાહિતંસિ અપ્પે સિયા મોયણજાણ, બહુ ઉજ્જિયધમ્મિણ—તહપ્પગારં બહુઅટ્ઠિયં મંસં મચ્છં વા બહુકંટગં લાભે સંતે જાણ ણો પડિગાહેજ્જા । (૬૨૯)

સે મિક્ખૂ વા (૨) જાવ સમાણે સિયા ણં પોરો બહુઅટ્ઠિણ મંસેણ મચ્છેણ ઉવણિમંતેજ્જા “ આહસંતો સમણા, અમિકંઘસિ બહુઅટ્ઠિયં મંસં પડિગાહેત્તણ ? ” એયપ્પગારં ણિઘોસં સોચ્છા ણિસમ્મ સે પુચ્ચા-મેવ આલોણ્ણજ્જા, “ આહસો—ત્તિ વા મહ્ણિત્તિ વા, ણો સ્વલુ મે કપ્પહ સે બહુઅટ્ઠિયં મંસં પડિગાહેત્તણ । અમિકંઘસિ મે દાહં, જાવહ્મયં તાવહ્મયં

ફલ્લી વિગેરે જેઓમાં થોડું સ્વાવાનું હોયછે અને બહુ છાંડવાનું હોયછે, તેવી ચીજો ગ્રહણ ન કરવી. [૬૨૮]

ફલ્લી બહુ ઠલિયાવાલું [પનસ વિગેરે ફલ્લોનું દલ્લ] ગર્ભ^૧ યા બહુ કાંટાવાળી મત્સ્યાકારની વન પતિ જે લેવાથી થોડું સ્વાવાનું વને અને બહુ છાંડવું પડે છે તે પણ ગ્રહણ નહિ કરવાં. [૬૨૯]

કદાચ મુનિને કોઈ નિમંત્રણ કરેકે “હે આયુષ્મન્ શ્રમણ, તમને ઠલિયાવાલું પુદ્ગલ જોડે છીએ”? આનું વાક્ય સાંભળી મુનીએ તરતજ જવાવ આપવો કે “હે આયુષ્મન્ યા વહેન, મને બહુઠલિયાવું પુદ્ગલ—ગર્ભ નથી જોડતું, અગર તમે મને તે દેવા ચઢાતા હો તો જેટલું તેના અંદર પુદ્ગલ—ગર્ભ છે તેટલું આપો ઠલિયા નહિ

૧ ટીકાકાર—વાહ્ય પરિભોગાદિ માટે અનિદાર્ય કારણધોમે મૂલ પાટના શબ્દોનો અર્થ મત્સ્ય—માંસ અપવાદ માર્ગે કરેછે. પરંપરા અર્થ ભાષાન્તરમાં લખ્યા મુજબ પ્રસિદ્ધ છે. જુઓ શબ્દાર્થ વિવેક.

गेगलं दलयाहि, मा अट्टियाइं । ” से सेवं वदंतस्स परो ओमहट्टु
अंतो पडिग्गहगंसि बहुअट्टियं मंसं परिभाएत्ता णिहट्टु दलएज्जा; तहप्पगा-
रं पडिग्गहगं परहत्यंसि वा परपायंसि वा अफासुयं अणेसणिज्जं लाभे
संते जाव णो पडिगाहेज्जा । से आहच्च पडिगाहिए सिया, तं णो “हि”
त्ति वएज्जा, णो “अणहि” त्ति वइज्जा । से—त मायाए एगंत—मवक्क-
मेज्जा, [२] अहे आरामंसिवा अहे उवस्सयांसि वा अप्पंडए जाव अप्प-
रांताणए मंसगं मच्छगं भोच्चा अट्टियाइं कंटए गहाय से त मायाए एगंत-
मवक्कमेज्जा । अहे ज्झामथंडिलंसि वा जाव पमज्जिय (२) परिट्टवेज्जा ।

[६३०]

से सिक्खू वा (२) जाव समाणे सिया, से परो अभिहट्टु अंतो
पडिग्गहए विलं वा लोणं, उब्भियं वा लोणं, परिभाएत्ता णिहट्टु दलए-
ज्जा; तहप्पगारं पडिग्गहग परहत्यंसि वा परपायंसि वा अफासुयं जाव

आपो” एम क्खा छां पण गृहस्थ पोताना वासणमांथी तेवुं बहु ठळियावालुं
पुद्गल—गर्भ लाव्हीने आपवा मांडे तो ते मुनिए तेनाज हाथमां के वासणमां रहेवा
देवुं, ग्रहण नहि करवुं. अगर कदाच गृहस्थ ते मुनिना पात्रमां झट नाखीदे तो
मुनिए ते गृहस्थने कशुं नहि कहेवुं, किंतु ते आहार लइ एकांत स्थळमां जइ जी-
वजंतु विगेरेयी रहितवाग के उपाश्रयनी अंदर वेशीने ते भोगवी ठळिया अने कांटा
निजीव स्थंडिलमां पुंजी प्रमार्जी परठयी आववा. [३३०]

मुनिए गृहस्थना घरे भिक्षार्थे जइ [खांडविगेरे मांगतां] गृहस्थ पोताना वा-
सणमांथी थोडुएक बीडलूण के दरिआइ लूण लइने आपवा मांडे तो तेवुं अप्रासुक
लूण ते वासणमां के तेना हाथमांज रहेवा देवुं. अगर ओचितुं लेवाइ जाय अने
छु गृहस्थ बहु दुर रहेलो नहि होय तो ते लूण लइने तरतज मुनिए ते गृहस्थने
वतावयुं के “हे आयुष्मन् या वेहेन, आ तमे जाणतां छां दीयुंछे के अजाणतां

णो पडिगाहेज्जा। से आहच्च पडिगाहिते सिया, तंच णातिदूरगाए जाणे-
ज्जा से त्त—मायाए तत्थ गच्छेज्जा (२) पुच्चामेव आलोएज्जा, “ आउ-
सो—त्ति वा भइणि—त्ति वा, इमं ते किं जाणता दिन्नं उदाहु अजा-
णता ? ” सो य भणेज्जा “ णो खलु मे जाणता दिन्नं, अजाणता दिन्नं
। कामं खलु आउसो इदार्णि णिसिरामि । तं भुंजह च णं, परिभाएह च
णं । ” तं परेहिं समणुत्तायं समणुसिट्ठं ततो संजयामेव भुंजेज्जवा पीए-
ज्ज वा । जं च णो संचाएति भोत्तए वा पायए वा, साहम्मिया तत्थ व-
संति संभोइया समणुन्ना अपरिहारिया अदूरगया तेसिं अणुप्पदायव्वं ।
सिया णो जत्थ साहम्मिया जहेव बहुपरियावन्ने कीरति तहेव कायव्वं
सिया । (६३१)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं । (६३२)

....

दोखुंछं” त्पारे गृहस्थ बोले के “मे जाणतां नथी दीधुं किंतु अजाणे दीधुं छे. पण
हवे आपने खुशीथी आपुंछुं. माटे भले खाओ के वापरो.” आ रीते जो गृहस्थ
रजा आपेतो मुनिए यतनापूर्वक ते [अचित्त] लूण खावुं पीवुं, अने जे बहु होवाथी
पोताथी न वापरी शक्या ते त्यां नजीकमां रहेनार बीजा साधर्मिमुनियोने आपी
आववुं अगर त्यां बीजा साधर्मिक मुनिओ न हंय तो जेमे बहुपर्यापन्न^१ आहार
माटे विधि करायछे तेमे करवी [अर्थात् यतनापूर्वक परठवी आववुं.] [६३१]

ए वओ मुनि अने आर्याओनां आचार छे [६३२]

—=०=—

[एकादश उद्देशः]

भिक्षागा^१ णामेगे एव माहंसु समाणे^२ वा वसमाणे वा गामाणु-
गामं दूर्ध्वजमाणं मणुण्णं भोयणजातं लभित्ता; “से भिक्षू गिलाई, से
हंदह^३ णं तस्साहरह^४ सेय भिक्षू णो भुंजेज्जा, तुमं चेव णं भुंजेज्जासि”
सेगतितो “ भोक्खामि त्ति ” कट्टु पलिउंचिय^५ पलिउंचीय आलोएज्जा
तंजहा;-इमे पिंडे; इमे लोए^६, इमे तित्ताए, इमे कडुए, इमे कसाए, इमे अंबिले
इमे महुरे, णो खलु एत्तो किंचि गिलाणस्स सदति त्ति; माइट्ठणं संफासे
णो एवं करेज्जा तहेव^७ तं आलोएज्जा जहेव तं गिलाणस्स सयति, तंजहा;-

१ भिक्षाटाः २ समानान् सांभोगिकान् वा शब्दादसांभोगिकांश्च
गृहीत यूयं ४ तस्य आहरत तस्मै प्रयच्छत ५ गोपित्वा गोपित्वा ६ रुक्षः
७ तथावस्थितं

अगीआरमो उद्देश.

[मळेला आहार माटेनी वे शिक्षाओ, तथा सातपिंडेपणाओ^१ अने
सात पाणेपणाओ.^१]

भिक्षार्थी मुनिओ पोताना संभोगी^२ के त्यां वसनारा के ग्रामानुग्राम फरनारा
मुनिने एवं कहे के “आपणामां अमुक मुनि पांदो छे, माटे तेना सारं तमे रुई
भोजन मळे तो लावीने तेने आपणां; अने ते मुनि जो ते नहि खाय तो ते हमे
खाइ जजो.” ओवे वखते जो ते आहार ला नार मुनि ते आहार पेंते खावा

१ आहार लेवानी पतिज्ञाओ २ पाणी लेवानी प्रतिज्ञाओ ३ साये घेयी
जमनार (दिकामांना सन्ध्यी असंभोगिक पण साये स्त्रीभा छे.)

તિત્તયં તિત્તણ્ણિ વા, કઢુયં કઢુણ્ણિ વા, કસાયં કસાણ્ણિ વા, અંબિલં
અંબિલે ત્તિ વા, મહુરં મહુરેણ્ણિ વા [૬૩૩]

ભિક્ષુવાગા ણામેગે એવમાહંસુ સમાણે વા વસસાણે વા ગામાણુ-
ગામં દૂર્ઘજ્જમાણે મણુત્તં ભોયણજાતં લમિત્તા; “સે ભિક્ષૂ ગિલાઈ, સે
હંદ્ધ ણં તસ્સાહરહ સે ય ભિક્ષૂ ણો સુંજેજ્જા, આહેરેજ્જા સિ ણં”
“ણો સ્વલુ સે અંતરાણ, આહરિસ્સામિ ” ઇચ્છેયાઈ આયત્તણાઈં ઉવાતિ-
ક્કમ્મ^૧ । [૬૩૪]

અહ ભિક્ષૂ જાણેજ્જા સત્ત પિંડેપ્પણાઓ સત્ત પાણેસણાઓ । ત-

૧ દધ્યા દાહેરેદ્દેતિશેષઃ ।

ઇચ્છીને તેના મ દે માંદા મુનિને ઝંઘુ ચતું સમજાવે; જેમકે, “આ લાવેલું ભોજન
છે પણ તે છૂલુંછું. યા તીલું, કઢક, કસાયેલું, સ્વાદું, કે મીઠું છે જેથી તે માંદા
માણસને લાયકનું નથી,” તો તે મુનિ દોષપાત્ર થાય છે. માટે એમ કદાપિ નહિ
કરવું. કિંતુ જેમ તે આહાર માંદા મુનિને કામ આવતો હોય તેમ તેને જગાવવું.
[૬૩૩]

શિક્ષાર્થી મુનિઓ પોતાના સંયોગી કે ત્યાં વસનારા કે ગ્રામાનુગ્રામ ફરતા
મુનિને આવું કહે કે આપણામાં અનુક મુનિ માંદો છે તેના માટે તેને રૂઢું ભોજન
લાવી આપવો. અને જો માંદો મુનિ તે નહિ સ્વાદ તો તે અગારા પાસે લાવશે
આવું સાંભળી લાગ્નર મુનિ વોલે કે મને કંઈ વિદ્ય નહિ નડશે તો હું લાવી આ-
પીશ. આમ કહી તે મુનિ આદર લાવી માંદાને વતાવે અને જો તે નહિ સ્વાદ તો
તે પોતે સ્વાદ ઇચ્છી વીજાઓને જો વતાવવા નહિ જાય તો તે દોષપાત્ર થાય છે.
માટે તેમ પણ ન કરવું. [૬૩૪]

હવે મુનિને સાત પિંડેપ્પણાઓ અને સાત પાનેપ્પણાઓ જાણવાની છે. ત્યાં
પહેલી પિંડેપ્પણાઓ કે-ચોરો દાય અંન ચોણું પાત્ર. ચોરતા દાય અને ચોમ્વા

ત્ય સ્વલુ ઇમા પઠના પિંડેસણા;—અસંસદ્દે હત્યે અસંસદ્દે મત્તે; તહપ્પ—
ગારેણ અસંસદ્દેણ હત્યેણ વા મત્તણ વા, અસણં વા પાણં વા સ્વાહમં વા
સાહમં વા, સયં વા ણં જાણ્ઞા, પોવા સે દિજ્ઞા; ફાસુયં જાવ પઠિગાહે-
બ્જા ઇતિ પઠમા પિંડેસણા । [૬૩૫]

અહાવરા દોચ્છા પિંડેસણા;—સંસદ્દે હત્યે સંસદ્દે મત્તણ; તહેવ
દોચ્છા પિંડેસણા ઇતિ દોચ્છા પિંડેસણા । [૬૩૬]

અહાવરા તચ્છા પિંડેસણા;—ઈહસ્વલુ પાઈણં વા પડીણં વા વા-
હિણં વા ઉદીણં વા સંતેગાતિયા સઙ્ઘા ભવંતિ; ગાહાવતી વા જાવ કમ્મકરી
વા, તેસિં ચ ણં અણ્ણતરેસુ ત્રિસુવસુવેસુ ભાયણજાતેસુ ઉવણિવિલ્લપ્પવ્વે^૧
સિયા, તંજહા;—થાલંતિ વા, પિઠરંસિ વા, સરગંસિ^૨ વા, પરગંસિ^૩ વા,
વરગંસિ^૪ વા । અહપુણ એવં જાણેજ્ઞા—અસંસદ્દે હત્યે સંસદ્દે મત્તે, સંસદ્દે
હત્યે અસંસદ્દે મત્તે—સેય પઠિગાહધારી સિયા પાણિપઠિગાહિણ વા— સે

૧ અશનાદિ ઇતિશેષઃ ૨ સૂર્યાદૌ ૩ છબ્વિકાદૌ ૪ સહર્ધ્યપાત્રે

પાત્રધીજ મલ્લતાં આહારપાણી પોતે માગી લેવાં અથવા વીજો આપવા માંહે તે ગ્રહણ
કરવાં. ૬ પહેલી પિંડેપણા. [૬૩૫]

વીજી પિંડેપણા આ કે સ્વરહેલો હાથ અને સ્વરહેલું પાત્ર. આવી રીતેજ
આહારપાણી ગ્રહણ કરવા. ૬ વીજી પિંડેપણા. [૬૩૬]

ત્રીજી પિંડેપણા આ છે. આ પૃથ્વીપર ચારે વાજુ કેટલાએક ગૃહસ્થધી માંદી
ચાંકર લગીના શ્રદ્ધાલુ જીવ હોયછે, તેઓને ત્યાં થાલ, હાટાં, સૂપડાં, છાવ, કે
પેદું મૂલાં વાસણમાં આહારપાણી પેડેલાં હોય છે, જો એવું જગાય કે તેના હાથ

पुष्पामेव आलोएज्जा, “आउसो त्ति वा, भगिणि त्ति वा, एतेणं तुमं असंसद्वेण हत्थेण संसद्वेण मत्तेण, संसद्वेण वा हत्थेण असंसद्वेण मत्तेण अस्सिं पडिग्गहंगांसि वा पाणिसि वा णिहट्ट उवितु दलयाहि” तहप्पगारं भोयणजायं सयं वा णं जाएज्जा परो वा से देज्जा, फासुयं जाव पडिगाहेज्जा तच्चा पिंडेसणा । (६३३)

अहावरा चउत्था पिंडेसणा;—से भिक्खू वा भिक्खूणी वा सेज्जं पुण जाणेज्जा—पिहुअं वा जाव चाउलमलंयं वा—अस्सिं खलु पडिगाहितंस्सि अप्पे पच्छाकम्मे अप्पे पज्जवजाते^१—तहप्पगारं पिधुं वा सयं वा जाएज्जा जाव पडिगाहेज्जा । चउत्था पिंडेसणा [६३८]

अहावरा पंचमा पिंडेसणा; से भिक्खू वा भिक्खूणी वा जाव

१ अल्पं तुषादि त्यजनीयं

चोखा छे अने वासण खरडेलां छे, तो आवे वखते पात्रधारी अथवा करपात्री मुनिए शरुआतमांज आयुं कहेवुं के “हे आयुष्मन् अथवा वेहेन, तमो चोखा हाथ अने खरडेला पात्रवेडे अथवा खरडेला हाथ अने चोखा पात्रवेडे आ आहार पात्रमां के हाथमां आपवायुं करो.” अने आ रीते मळेलो आहारज ग्रहण करवो. ए त्रीजी पिंडेपणा. [६३७]

चोथी पिंडेपणा—मुनि के आर्याए जे पाँवां के चोखानी भूकी एवी जणाय के जे लीधायी थोडोज पश्चात्कर्म नामनो दोष थगे तथा तैमांनी थोडीज छल घगेरे छांडवी पडये तैवां पाँवां के चोखानी भूकी विगेरेज ग्रहण करवां. ए चोथी पिंडेपणा. [६३८]

पांचमी पिंडेपणा—मुनि के आर्याए जे भोजन ग्रहस्वे पोते खावा माटे

समाणे उग्गाहितमेव भोयण जातं जाणेज्जा, तंजहाः—सरावंसि वा, ढिंढिं-
मांसि^१ वा कोसगंसि^२ वा अहपुण एवं जाणेज्जा—बहुपरियावन्ने पाणिसु उद-
गलेवे—तहप्पगारं असणं वा पाणं वा खाइमं वा साइमं वा सयं वा णं
जाएज्जा जाव पडिगाहेज्जा । पंचमा पिंडेसणा । [६३९]

अहावरा छट्ठा पिंडेसणाः—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उग्गाहि-
यमेव भोयणजायं जाणेज्जा जंच सयट्ठाए पग्गाहियं जंच परट्ठाए पग्गाहियं
पायपरियावन्नं पाणिपरियावन्नं फासुर्यं जाव पडिगाहेज्जा । छट्ठा पिंडेसणा।
[६४०]

अहावरा सत्तमा पिंडेसणाः—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जाव
समाणे उज्झियधम्मियं भोयणजायं जाणेज्जा—जंचन्ने बहवे दुपय—तउ
पय—समण—माहण—अतिहि—किवण—वणीमगा णावकंखंति, तहप्पगारं
उज्झियधम्मियं भोयणजायं सयं वा णं जाएज्जा परो वा से दिज्जा जाव

१ ढिंढिमं कांस्यं भाजनं २ मगधप्रसिद्धभाजनविशेषः

प्याला, थाळी, के कोपक नामना वासणमां खुल्लुं धरेलुं होय ते ते गृहस्थना हाथ
परनी भीनाश सूकाद गपेली होय तोज ते ग्रहण करुं. १ सात्तमी पिंडेपणा.
[६३९]

छठी पिंडेपणा—मुनि के आर्याए जे भोजन गृहस्थे पोता माटे के बीजाने
देबा माटे पात्र के हाथमां खुल्लुं धारेलुं जे भोजन जणाव तेज सेवुं, ६ छठी
पिंडेपणा. [६४०]

सातमी पिंडेपणा—मुनी के आर्याए जे भोजन फेंकी देबा योग्य जणाव
अने नेने बीना मत्तुप्प के मानवरो भयवा तो श्रमण ब्राह्मणादिक सेबा न इच्छे

शय्याख्य मेकादश मध्ययनम्

(प्रथम उद्देशः)

जे भिक्खू वा भिक्खुणी वा ३ भिकंखेज्जा उवस्सयं एस्मिण्ण,
से अणुपविसे गामं वा नगरं वा जाव रायहाणिं वा । (६४५)

सेज्जंपुण उवस्सयं जाणेज्जा सअंडं सपाणं जाव ससंताणयं तह-
प्पगारे उवस्सए गो ठाणं^१ वा सेज्जं^२ वा निसीहियं^३ वा चेतेज्जा^४ । (६४६)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वां सेज्जंपुण उवस्सयं जाणेज्जा अप्पंडं

१ कायेत्सर्गं २ संस्तारकं ३ स्वाध्यायं ४ चिंतयेत् कुर्यात्.

अध्ययनेन अंगधारम्.

शय्या.

परेलो उद्देशः

(वसतिना विविध दोषोर्तुं वर्णन.)

जे भिक्षुक अथवा आर्याने उपाश्रय [मकान] मेळ्ळवानी जरूर पड़े त्यारे
तेणे गाम नगर के राजधानिमां जंतु. [६४५]

जे मकान इंडां, जंतुओ, अने कीडीओवाळुं जणाय तेवा मकानभां स्थान
शय्या के घटक नहि करवी. [६४६]

भिक्षुक अथवा आर्याए जे मकानमां इंडां, जंतुओ अने कीडीओ घण्ट

अप्पपाणं जाव अप्पसत्ताणायं तहप्पगारे उवस्सए पडिल्लहेत्ता पमज्जेत्ता ततो संजयामेघ ठाणं वा सेज्जं वा निसीहियं वा चेतेज्जा । (६४७)

से ज्जं पुणं उवस्सयं जाणेज्जा अस्सिपडियाए^५ एगं साहम्मियं समुद्दिस्स पाणाइं भूताइं जीवाइं सत्ताइं समारब्भ समुद्दिस्स कीयं पामिच्चं अच्छेज्जं अणिसट्ठं अभिहडं आहट्ठं वेएति तहप्पगारे उवस्सए पुरिसंतरगडे वा अपुरिसंतरगडे वा जाव आसेविते वा णो ठाणं वा सेज्जं वा निसीहियं वा चेतेज्जा । एवं बहवे साहम्मिया एगा साहम्मिणी बहवे साहम्मिणीओ । [६४८]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुणं उवस्सयं जाणेज्जा

५ एतान् मुनीन् प्रतिज्ञाय.

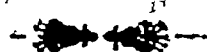
थोडां १ जणाय तेवा उपाश्रयमां जौइ तपासी प्रमार्जन करी तयारबाद यतनापूर्वक त्यां स्थान शय्या के बैठक करवी. [६४७]

बली जे उपाश्रय मुनिओना भाटेज बंधावेलो के राखेलो जणाय, जेभके, ते एक मुकरर समानधर्मी साधुना भाटे जीवहिंसापूर्वक बंधायो होय या बेचातो लइ राख्यो होय अथवा भाडे राखेलो होय या झूटावी लइ राखेलो होय या मालेकनी रजा शिवाय राखेलो होय या ते तैयार थइ रहेतां तरत बीजा माणसनी बती मुनिना सामे जइ जणावेलो होय तेवो उपाश्रय अगर तेज देनार धणीए चणेलो हाय या बीजा पुरुषे चणेलो होय तेमज ते देनारे नहि वापरलो होय या वापरलो होय तोपण तेमां मुनिए तथा आर्याए स्थान शय्या के बैठक नहि करवी. एज रीते घणा मुनिओने या एक आर्या के घणी आर्याओने उद्देशीने करेला मकानमां पण नहि रहेवुं. [६४८]

मुनि अथवा आर्याए जे मकान घणाएक (बुद्धमती) श्रमण, ब्राह्मण, व-

१ नहि जेवा only few

શાસ્ત્રાલ્ય મેકાદશ મધ્યયનમ્

(પ્રથમ ઉદ્દેશઃ)

જે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા ૩ ભિક્ષેજ્જા ઉવસ્સયં એસ્મિણ્, સે અણુપવિસે ગામં વા નગરં વા જાવ રાયહાણિં વા । (૬૪૫)

સેજ્જંપુણ ઉવસ્સયં જાણેજ્જા સઅંડં સપાણં જાવ સસંતાણયં તહ-
પ્પગારે ઉવસ્સણ્ણો ઠાણં^૧ વા સેજ્જં^૨ વા નિસીહિયં^૩ વા ચેતેજ્જા^૪ । (૬૪૬)

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વાં સેજ્જંપુણ ઉવસ્સયં જાણેજ્જા અપ્પંડં

૧ કાયેત્સર્ગી ૨ સંસ્તારકં ૩ સ્વાધ્યાયં ૪ ચિંતયેત્ કુર્યાત્.

અધ્યયન અર્થાન્તર.

શાસ્ત્રા.

પેલો ઉદ્દેશ.

(વસતિના વિચિત્ર દોષોતું વર્ણન.)

જે ભિક્ષુક અથવા આર્યાને ઉપાશ્રય [મકાન] મેઝ્ઝવાની જરૂર પડે ત્યારે સેણે ગામ નગર કે રાજધાનિમાં જવું. [૬૪૫.]

જે મકાન ઇંડાં, જંતુઓ, અને કીડીઓવાળું જણાય તેવા મકાનમાં રથાન શાસ્ત્રા કે ઘેઠક નહિ કરવી. [૬૪૬]

ભિક્ષુક અથવા આર્યા જે મકાનમાં ઇંડાં, જંતુઓ અને કીડીઓ ઘણ

अप्पपाणं जाव अप्पसताणायं तहप्पगारे उवस्सए प्रडिल्लेहेत्ता पमज्जेत्ता ततो संजयामेघ ठाणं वा सेज्जं वा निसीहियं वा चेतेज्जा । (६४७)

से ज्जं पुण उवस्सयं जाणैज्जा अस्सिपडियाए^१ एगं साहम्मियं समुद्धिस्स पाणाइं भूताइं जीवाइं सत्ताइं समारब्भ समुद्धिस्स कीयं पामिच्चं अच्छेज्जं अणिसट्ठं अभिहट्ठं आहट्ठं वेएति तहप्पगारे उवस्सए पुरिसंतरगडे वा अपुरिसंतरगडे वा जाव आसेविते वा णो ठाणं वा सेज्जं वा निसीहियं वा चेतेज्जा । एवं बहवे साहम्मिया एगा साहम्मिणी बहवे साहम्मिणीओ । [६४८]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणैज्जा

५ एतान् मुनीन् प्रतिज्ञाय.

थोडां^१ जणाय तेवा उपाश्रयमां जेइ तपासी प्रमार्जन करी त्पारधाद यतनापूर्वक त्यां स्थान शय्या के बैठक करवी. [६४७]

वली जे उपाश्रय मुनिओना माटेज बंधावेलो के राखेलो जणाय, जेमेके, ते एक मुकरर समानधर्मी साधुना माटे जीवहिंसापूर्वक बंधायो होय या बेचातो लइ राख्यो होय अथवा भाडे राखेलो होय या झूटावी लइ राखेलो होय या मालेकनी रजा शिवाय राखेओ होय या ते तैयार थइ रहेतां तरत बीजा याणसनी वती मुनिना सामे जइ जणावेलो होय तेवो उपाश्रय अगर तेज देनार धणीए चणेलेो हाय या बीजा पुरुषे चणेलेो होय तेमज ते देनारे नहि वापरेलेो होय या वापरेलेो होय तोपण तेमां मुनिए तथा आर्याए स्थान शय्या के बैठक नहि करवी. एज रीते घणा मुनिओने या एक आर्या के घणी आर्याओने चदेजीने करेला मकानमां पण नहि रहेवुं. [६४८]

मुनि अथवा आर्याए जे मकान घणाएक (वृद्धमती) श्रमण, ब्राह्मण, व-

१ नहि जेवा only few

अस्संजए भिक्खुपडियाए क्विणवणीमए पगाणिय पगाणिय समुद्विस्स पाणाइं
भूयाइं जीवाइं सत्ताइं जाव वेएई तहप्पगारे उवस्सए अपुरिसंतरगडे जाव
अणासेविए णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतैज्जा अहपुण एवं
जाणेज्जा पुरिसंतरगडे जाव आसेविते पडिलेहिच्चा पमज्जिच्चा ततो संजया-
मेव ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतैज्जा । (६४९)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा सेज्जंपुण उवस्सयं जाणेज्जा अ-
स्संजए भिक्खुपडियाए^१ काट्टेए^२ वा उक्कंपिए वा छन्ने वा लित्ते वा
घट्टे वा मट्टे वा संसट्टे वा संपधूमिए वा, तहप्पगारे उवस्सए अपुरिसंतरग
डे जाव अणासेविए णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतैज्जा अह-
पुण एव जाणेज्जा पुरिसंतरगडे जाव आसेविते, पडिलेहिच्चा पमज्जिच्चा
ततो संजयामेव जाव चेतैज्जा । (६५०)

१ उपाश्रयं कुर्यात् सचैवं भूतः स्यादिति शेषः २ काष्ठादिभिः सं-
स्कृतः

टेमारु, याचक, के भाटचारणोना माटे करेलुं के राखेलुं जणाय अने ते मकान ते
देनार पुरुषेज करेलुं होय अने हजु वपरायेलुं पण न होय तो तेवा मकानमां रहे
वुं नहिं, अने जो ते देनार पुरुषथी बीजा पुरुषे करेल होय अने वपरायेल पण
होय तो मुनि अथवा आर्याए यतनापूर्वक तेमां रहेवुं. [६४९]

जे उपाश्रय मुनिना माटे असंयति गृहस्थोए सुधराव्यो होय, समराव्यो
होय, लीपाव्यो होय, माफ कराव्यो होय के मुगंधित कराव्यो होय तेवो उपाश्रय
जो ते देनार पुरुषेज तेम करेलो होय अने सुधराव्या बाद वपारलो पण न होय
तो तेमां मुनि तथा आर्याए स्थान शय्या के बैठक नहिं करची, अने जो ते देनार
पुरुषथी बीजा पुरुषे, करेलो होय अने वपरायेलो पण होय तो यतनापूर्वक त्यां
वसवुं. [६५०]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा—
अस्संजए भिक्खुपडियए खुड्डियाओ दुवारिओ महल्लिआओ कुज्जा, जहा
पिंडेसणारु, जाव संथारगं संथरेज्जा बहिया णिणक्खु तहप्पगारे उवस्सए
अपुरिसंतरगडे जाव अणासेविते णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेते-
ज्जा । अहमुण एवं जाणेज्जा—पुरिसंतरगडे जाव आसेविते—पडिलेहिच्चा
पमज्जित्ता ततो संजयामेव जाव चेतेज्जा । (६५१)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा
अस्संजए भिक्खुपडियाए उदगपसूयाणि कंदाणि वा, मूलाणि वा, पत्ता-
णि वा, पुप्फाणि वा, बीयाणि वा, हरियाणि वा, ठाणातो ठाणं साहरति,
बहिया वा णिणक्खु^१—तहप्पगारे उवस्सए अपुरिसंतरगडे जाव णो ठा-
णं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतेज्जा । अह पुण एवं जाणेज्जा, पु-
रिसंतरगडे जाव चेतेज्जा । (६५२)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण जाणेज्जा—अस्संजए

१ निरसारयति

जे मकानमाना नाना ओरडाओने मुनिना माटे असंयति गृहस्थ मोहोटां क-
रावे अगर मोहोटांने नाना करावे अथवा मुनिने माटे अंदर बैठक करे अथवा
बाहेर करे तो तेवो उपाश्रय जो ते देनार पुरुषेज तेम करेलो अने हजु वापरेलो न
होय तो त्यां नहि वसवुं, पण जो ते बीजा पुरुषे करेलो अने वापरेलो जणाय तो
त्यां यतनपूर्वक वसवुं [६५१]

जे मकानमांथी गृहस्थ साधुना माटे कंद, मूल, पत्र, पुष्प, फल, बीज, के
घास वगेरे लीलेतरिने एक ठेकाणेथी बीजे ठेकाणे लइ जाय अथवा बाहेर कदाडे
तेवो उपाश्रय जो ते देनार पुरुषे तेम करेलो जणाय तो त्यां नहि रहेवुं, पण जो
बीजा पुरुषे तेम करेलो जणाय तो त्यां रहेवुं. [६५२]

जे मकानमांथी गृहस्थ साधुना माटे बाजोट, पाट, नीसरणी के उखळ

भिक्षुपडियाए पीठं वा, फलगं वा, णिस्सेणिं वा, उदूहलं वा, ठाणातो
ठाणं साहरति, बहिया वा णिणक्खु,—तहप्पगारे उवस्सए अपुरिसंतरगडे
जाव णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतैज्जा । अहपुण एव जाणे-
ज्जा पुरिसंतरगडे जाव चेतैज्जा । (६५३)

से भिक्षू वा भिक्षुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं ज्ञणेज्जा, तं
जहा;—खंधंसि वा, मंचंसि वा, मालंसि वा, पासायंसि वा, हम्मियतलंसि
वा, अण्णतरंसि वा तहप्पगारंसि अंतलिकखजायंसि, णत्थ आगाढा—गा-
ढेहिं कारणेहिं^२, ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतैज्जा । (६५४)

से आहच्च चेतिते सिया, णो तत्थ सीओदगवियडेण वा उसिणो-
दगवियडेण वा हत्थाणि वा, पादाणि वा, अच्छीणि वा, दंताणि वा,
मुहं वा, उच्छेलेज्ज वा पहोएज्ज वा; णो तत्थ ऊसढं^२ पगरेज्जा, तंज-
हा;—उच्चारं वा, पासवणं वा, खेलं वा, सिंघाणं वा, वंतं वा, पित्तं वा,

१ तथाविधात् प्रयोजनादित्यर्थः २ उत्सृष्टं

उधलावीने एक ठेकाणैथी वीजे ठेकाणे राखे अधवा बाहेर कदाडी मेले तेवो उपा-
श्रय जो लेनार धणीएज तेम करेल होय तो त्यां नहि वसवुं पण जो पुरुषांतरकृत
होय तो यतनापूर्वक त्यां रहेवुं [६५३]

मुनिए के आर्याए थांभलनी टोच पर रहेला मकानमां मांचडाओ उपर
के माळ उपर अधवा वीजी भों उपर अधवा अगाशीमां के बीजा कोइ पण आ-
काशवर्ती मकानमां जरुरी कारणो गिवाय रहेवुं नहिं [६५४]

कदाच त्यां रहेवुं पड त्वारे त्यां थंडा के गरम पाणीथी हत्थ, पग, दांव
के मुख घोवां करवां नहि. तंमज त्यां खरचु पाणी के लघुनीत [पिशाच] तथ,
श्लेष्म [वडखा], वमन, पित्त, पर, लोही के कोइ पण शरीर संबंधी अशुचि
करवी नहि, केमके तेम करतां केवलज्ञानिए दूषण वर्णव्यां छे, जे माटे त्यां तेम

पूतिं वा, सोणियं वा, अन्नतरं वा सरीरावयवं । केवली बूया “आयाण-मेयं” से
तत्थ ऊसढं पगरेमाणे पयलेज्ज वा पवडेज्ज वा । से तत्थ पयलेमाणे पव-
डेमाणे वा हत्थं वा जाव सीसं वा अन्नतरं वा कायंसि इंदियजातं लूसेज्जा
पाणाणि वा अभिहणेज्ज वा जाव ववरोवेज्ज वा । अह भिक्खूणं पुव्वोव-
दिट्ठा एस पइच्चा जाव जं तहप्पगारे उवस्सए अंतलिक्खजाते णो ठाणं
वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतेज्जा । (६५५)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुंण उवस्सयं जाणेज्जा—स-
इत्थियं सखुद्धं^१ सपसुभत्तपाणं तहप्पंगारे सांगारिए उवस्सए णो ठाणं वा
सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतेज्जा । आयाण—मेयं भिक्खुस्स गाहावतिकु-
लेण सद्धिं संवसमाणस्स । अलसए^२ वा विसूइया वा छड्डी वा णं उच्चा-
हिज्जा अन्नतरे वा से दुक्खे रोगातंके समुप्पज्जेज्जा असंजए कलुणवाडि-
याए तं भिक्खुस्स गातं तेलेण वा, घण्ण वा, णवणीतेण वा, वसाए वा,

१ सबालं क्षुद्रजंतुसहितं वा २ हस्तपादादिस्तम्भः श्वपथुर्वा

करतां कदाच मुनि स्वलित थइ नीचे पढी जाय तो तेना हाथपग के माथुं अथवा
कोइ पण इंद्रियो भांगी नाश पामे अने हेठे आवेला जीव जंतुओनो पण नाश थाय,
माटे मुनिने एवी भलामण छे के तेणे आकाशवर्ती मकानमां निवास न करवो
[६५५]

जे मकानमां घालवच्चां के स्त्रीओ रहेती होय अथवा कूतरा विलाडा विंगेरे
क्षुद्र जंतुओ रहेतां होय अथवा जानवरो रहेतां होय तथा तेमनां खानपान त्यां
रखातां होय तेवा गृहस्थना परिचयवाला मकानमां वास न करवो. कारण के तेवा
गृहस्थना घरमां बसतां बहु दोष संभवे छे. त्यां रहेला मुनिने त्यां पढेलो दोष ए
के कदाच जो सोजा, विशुचिका, उल्टी, के कोइ पण रोग के शूल विंगेरे पीडा
उत्पन्न थगे तो त्यां रहेतां असंयाति गृहस्थो तरत करुणा लावनि ते मुनिना शरी-
रने तेल, घृत, माखण के चरवी मसले के चोपडे, अथवा तो सुगंधि द्रव्यो बडे,

भिक्षुपडियाए पीठं वा, फलगं वा, णिस्सेणिं वा, उदूहलं वा, ठाणातो
ठाणं साहरति, बहिया वा णिणक्खु,—तहप्पगारे उवस्सए अपुरिसंतरगडे
जाव णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतेज्जा । अहपुण एव जाणे-
ज्जा पुरिसंतरगडे जाव चेतेज्जा । (६५३)

से भिक्षू वा भिक्षुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा, तं
जहा;—खंधंसि वा, मंचंसि वा, मालंसि वा, पासायंसि वा, हम्मियतलंसि
वा, अण्णतरंसि वा तहप्पगारंसि अंतलिक्खजायंसि, णणत्थ आगाढा—गा-
ढेहिं कारणेहिं^२, ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतेज्जा । (६५४)

से आहच्च चेतिते सिया, णो तत्थ सीओदगवियडेण वा उसिणो-
दगवियडेण वा हत्थाणि वा, पादाणि वा, अच्छीणि वा, दंताणि वा,
मुहं वा, उच्छेलेज्ज वा प्होएज्ज वा; णो तत्थ ऊसढं^२ पगरेज्जा, तंज-
हा;—उच्चारं वा, पासवणं वा, खेलं वा, सिंघाणं वा, वंतं वा, पित्तं वा,

१ तथाविधात् प्रयोजनादित्यर्थः २ उत्सृष्टं

उत्थलावीने एक ठेकाणैथी वीजे ठेकाणे राखे अथवा बाहेर कड़ाडी मेले तेवो उपा-
श्रय जो लेनार धणीएज तेम करेल होय तो त्यां नहि वसवुं पण जो पुरुषांतरकृत
होय तो यतनापूर्वक त्यां रहेवुं [६५३]

मुनिए के आर्याए थांभलनी टोच पर रहेला मकानमां मांचडाओ उपर
के माल उपर; अथवा वीजी भों उपर अथवा अगाशीमां के वीजा कोइ पण आ-
काशवर्ती मकानमां जरुरी कारणो शिवाय रहेवुं नहि [६५४]

कदाच त्यां रहेवुं पड त्यारे त्यां थंडा के गरम पाणीथी ह्दथ, पग, दांत
के मुख धोवां करवां नहि. तेमज त्यां खरचु पाणी के लघुनीत [पिशाव] तथ
श्लेष्म [वडखा], वमन, पित्त, परु, लोही के कोइ पण शरीर संबंधी अशुचि
करवी नहि, केमके तेम करतां केवलज्जानिए दूषण वर्णव्यां छे, जे मांट त्यां तेम

पूतिं वा, सोणियं वा, अन्नतरं वा सरीरावयवं । केवली बूया “आयाण-मेयं” से तत्थ ऊसढं पगरेमाणे पयलेज्ज वा पवडेज्ज वा । से तत्थ पयलेमाणे पवडेमाणे वा हत्थं वा जाव सीसं वा अन्नतरं वा कायंसि इंदियजातं लूसेज्ज पाणाणि वा अभिहणेज्ज वा जाव ववरोवेज्ज वा । अह भिक्खुणं पुव्वोवदिट्ठा एस पइच्चा जाव जं तहप्पगारे उवस्सए अंतलिक्खजाते णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतेज्जा । (६५५)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुंण उवस्सयं जाणेज्जा—स-इत्थियं संखुट्ठं^१ सपसुभत्तपाणं तहप्पंगारे सांगारिए उवस्सए णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतेज्जा । आयाण—मेयं भिक्खुस्स गाहावतिकुलेण सद्धिं संवसमाणस्स । अलसए^२ वा विसूइया वा छड्डी वा णं उव्वाहिज्जा अन्नतरे वा से दुक्खे रोगातंके समुप्पज्जेज्जा असंजए कलुणवाडियाए तं भिक्खुस्स गातं तेलेण वा, घणुण वा, णवणीतेण वा, वसाए वा,

१ सबालं क्षुद्रजंतुसहितं वा २ हस्तपादादिस्तम्भः श्रपथुर्वा

करतां कदाच मुनि स्खलित थइ नीचे पडी जाय तो तेना हाथपग के माथुं अथवा कोइ पण इंद्रियो भांगी नाश पाये अने हेठे आवेला जीव जंतुओनो पण नाश धाय, माटे मुनिने एवी भलामण छे के तेणे आकागवर्त्ती मकानमां निवास न करवो [६५५]

जे मकानमां बालवच्चां के स्त्रीओ रहेती होय अथवा कूतरा विलाडा विंगेरे क्षुद्र जंतुओ रहेतां होय अथवा जानवरो रहेतां होय तथा तेपनां खानपान त्यां रखातां होय तेवा गृहस्थना परिचयवाला मकानमां वास न करवो. कारण के तेवा गृहस्थना घरमां बसतां बहु दोष संभवे छे. त्यां रहेला मुनिने त्यां पहेलो दोष ए के कूटूच जो सोजा, त्रिशुचिका, उलटी, के कोइ पण राग के शूल विंगेरे पीडा उत्पन्न थये तो त्यां रहेतां असंयाति गृहस्थां तरत करुणा लावनि ते मुनिना शरीरने तेल, घृत, माखण के चरबी मसले के चोपडे, अथवा तो गुग्गंधि द्रव्यो बडे,

अवभंगेज्ज वा भक्खिज्ज वा सिणाणेण^१ वा कक्केण^२ वा लोदेण^३ वा वन्नेण^४
 वा चुण्णेण वा पठमेण^५ वा आधंसेज्ज वा उव्वलेज्ज वा उव्वट्टेज्ज वा;
 सीओदग्गवियडेण वा उसिणोदग्गवियडेण वा उच्छोलेज्ज वा पच्छोलेज्ज
 वा प्होएज्ज वा सिणाविज्ज वा सिंचेज्ज वा दारुणा वा दारुपरिणामं कट्ठु
 अगणिकायं उज्जालेज्ज वा पयालिज्ज वा उज्जलित्ता कायं आयावेज्ज पया-
 वेज्ज वा अह भिक्खुणं पुव्वोवदिट्ठा एस पतिन्ना जं तहप्पगारे सागारिए
 उवस्सए णो ठाणं वा सेज्जं वा निसीहियं वा चेतैज्जा । (६५६)

अर्थाणं—मेयं भिक्खुस्स सागारिए उवस्सए वसमाणस्स;—इहस्स-
 लु गाहावती वा जाव कम्मकरी वा अन्नमन्नं उक्कोसंति वा वयंति वा रुं-
 भंति वा उदवंति वा, अह भिक्खूणं उच्चावयं मणं णियच्छेज्जाः—एते
 खलु अन्नमन्नं उक्कोसंतु वा, मा वा उक्कोसंतु जाव मा वा उदवंतु । अह
 भिक्खुणं पुव्वोवदिट्ठा एस पइन्ना जाव जं तहप्पगारे सागारिए उवस्सए
 णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतैज्जा । (६५७)

१ (सुगंधिद्रव्यसमुदयः) २ [कषायद्रव्यक्वाथः] ३ लोघं प्रति ४
 ४ कंपिल्लिकादि ५ पद्मं प्रतीतं

या उकाळेला क्वाथ जळवेडे, या लोद्रवडे या चूर्णवडे या पत्रकवडे घशसे के खर-
 ढगे; अथवा थंडा के गरम पाणीयो छांटसे, थोशे, नवरावशे, सींचसे, अथवा ला-
 कडाने लाकडा साथ घसी अग्नि सळगावी शरीरने तपावशे. माटे साधुने एवी
 भलामण छे के तेणे तेवी तरेहना गृहस्थना घरे निवास न करवो [६५६]

स्मां वसतां वली वीजो आ दोप छे. त्वां रहेतां गृहस्थयी चाकर लगीना
 लोको अरसपरस बोलाचाली करे या मारामारी विगेरे बखेडो करे त्त्यारे बे देसी
 साधुनुं दिल उंचुं याय जेमके “एओ भले लड्या करो अथवा एओ लडोभां”
 से माटे साधुने ए भलामण छे के तेणे तेवा प्रकारमा गृहस्थना घरे निवास न
 करवो [६५७]

आयाण—मेयं भिक्खुस्स गाहावतीहिं सद्धिं संवसमाणस्सः—इहख-
लु गाहावती अप्पणो सअट्ठाए अगणिकायं उज्जालेज्ज वा पज्जालेज्ज वा वि-
ज्जविज्ज वा, अह भिक्खू उच्चावयं मण णियच्छेज्जाः— एते खलु अगणिकायं
उज्जालेतुवा, मा वा उज्जालेतु, जाव मा वा विज्जवेतु अह भिक्खुणं पु-
व्वोवदिट्ठा जाव जं तहप्पगारे उवस्सए नो ठाणं वा सेज्जं वा निसीहियं
वा चेतेज्जा । (६५८)

आयाण—मेयं भिक्खुस्स गाहावतीहिं सद्धिं संवसमाणस्सः—इह-
खलु गाहावतिस्स कुंडले वा, गुणं^१ वा, मणी वा, मोत्तिए वा, हिरन्ने
वा, कडगाणि वा, तुडियाणि^२ वा, तिसरगाणि वा, पालंबाणि वा, हारे वा,
अद्धहारे वा, एगावली वा, मुत्तावली वा, कणगावली वा, रयणावली वा
तरुणियं वा कुमारिं अलंकियविभूसियं पेहाए, अह भिक्खू उच्चावयं मणं
णियच्छेज्जा, “ एरिसिया वा सा, णोवा एरिसिया ” इति वा णं वूया,
इति वा णं मणं साएज्जा । अह भिक्खुणं पुव्वोवदिट्ठा जाव जं तहप्पगारे
उवस्सए णो ठाणं वा जाव चेतेज्जा । (६५९)

१ रसना—मेखलामंडन मितियावत् २ अंगदानि

वळी त्यां त्रीजो ए दोष छे के त्यां गृहस्थ पोताना माटे अग्नि धखावीने
वाळे के वधारे त्यारे मुनिनुं कदाच ढिल उंचुं नीचुं थाय के आ गृहस्थो भले
अग्नि धखावो, माटे मुनिने एवी भलामण छे के तेणे तेवी जातना मक्कानमां नहि
रहेवुं [६५८]

मुनिने गृहस्थ साथे वसतां चोथो आ दोष छे;—गृहस्थेने त्यां कुंडल,
कंदोरा, माणि, मोती, सुवर्ण, कडा, वाजुबंध, गंठा, सांकळ, हार, अर्घहार, एका-
वळी, मुत्तावळी, रत्नावळी, विगेरे आभूषणो जोइ अयवा तेना शणगारपी गो-
भित युवान कुमारिओ जोइ मुनिना मनने विर्तेक थाय के मोरे घरे पण वहुं आ-
वुंज हतुं या मोरे त्यां आवुं न हतुं. माटे मुनिने एवी भलामण छे के तेणे
आवे स्थळे न रहेवुं [६५९]

આયાણ મેયં મિક્ખુસ્સ ગાહાવતિહિં સદ્ધિં સંવસમાણસ્સ:—ઇહ ગા-
 હાવતિળીઓ વા, ગાહાવતિધૂયાઓ વા. ગાહાવતિસુપ્પાઓ વા, ગાહાવ-
 તિધાતીઓ વા ગાહાવતિદાસીઓ ૧, ગાહાવતિકમ્મકરીઓ વા, તાસિં ચ
 ણં एवं વુત્તપુવ્વં ભવતિ:—“ જે રૂમે ભવતિ સમણા મગવંતો જાવ ઉવરતા-
 મેહુણાતો ધમ્માતો, ણો સ્વલુ એતેસિં કપ્પઙ્ગ મેહુણધમ્મં પરિયારણાણ આ-
 ઉટ્ઠિત્થાણ, જા ય સ્વલુ એતેસિં સદ્ધિં મેહુણધમ્મં પરિયારણાણ આઉટ્ઠેજ્ઞા,
 પુત્તં સ્વલુ સા લભેજ્ઞા ઓર્યસિં તેયસિં વચ્ચસિં ૧ જસસિં સંપહારિયં ૨
 આલોયં દરિસિણિજ્ઞં.” એયપ્પગારં ણિઘોસં સોચ્છા ણિસમ્મ તાસિં ચ ણં
 અણ્ણયરી સદ્ધિયા તં તવસિં મિક્ખું મેહુણધમ્મપરિયારણાણ આઉટ્ઠેજ્ઞા ૩ ।
 અહ મિક્ખૂણં પુવ્વોવદિદ્ધા જાવ જં તહપ્પગારે સાગારિણ ઉવસ્સણ ણો ઠાણં
 વા સેજ્ઞં વા ણિસીહિયં વા ચેતેજ્ઞા । (૬૬૦)

એયં સ્વલુ તસ્સ મિક્ખુસ્સ મિક્ખુણીણ વા સામગ્ગિયં । (૬૬૧)

.....

૧ રૂપવંતં ૨ સંગ્રામશૂરં ૩ અભિમુખં કુર્યાત્

ગૃહસ્થ સાથે વસતાં પાંચમો આ દોષ છે, ગૃહસ્થના ઘરે તેની સ્ત્રીઓ, અથ-
 વા પુત્રીઓ અથવા વહુઓ, અથવા દાઈઓ અથવા દાસીઓ એક વીજામાં આવું
 વોલે છે કે “જે આ સ્ત્રી સંભોગથી નિવર્તેલા શ્રમણ મગવંત હોય છે તેઓને સ્ત્રીઓ
 સાથે મૈથુન કરવું નિષિદ્ધ છે, પણ જો કોઈ સ્ત્રી (એમને ડગાવીને) એમના સાથે
 સંભોગ કરે તો તેણીને વલ્લવાન્ તેજસ્વી રૂપવાન્ યશસ્વી અને વિજયી પુત્રની પ્રાપ્તિ
 થાય.” આવું વોલ્લવું સાંભળીને કોઈ પુત્રની વાંછા ધરનારી ખોલી સ્ત્રી તે તપસ્વિ
 મુનિને ડગાવીને તેને પોતાના પાશમાં પાડે. માટે મુનિને એવી ખલામણ છે કે તેણે
 એવા સ્થાને નહિ રહેવું [૬૬૦]

એ સર્વ મુનિ અને આર્યાવું સદાચરણ છે (૬૬૧)

[દ્વિતીય ઉદ્દેશ :]

ગાહાવર્ઘે જોસમે સુદ્ધસમાચારા અવંતિ, મિલ્લૂં ય અસિનાણાણ
મોયમચાયારે^૧ સે તર્યાંધે દુગ્ધાંધે પડિકૂલે પડિલોયે યાવિ અવતિ । જં
પુવ્વકર્મ્મં તં પચ્છાકર્મ્મં, જં પચ્છાકર્મ્મં તં પુવ્વકર્મ્મં તે મિલ્લુપડિયાણ
બદ્ધમાણે કરેજ્જા વા નો કરેજ્જા વા । અહ મિલ્લૂં પુવ્વોવદિદ્ધા જાવ
જં તહપ્પગારે ઉવસસણ જો ઠાણં વા જાવ ચેતેજ્જા । (૬૬૨)

આયાણ મેયં મિલ્લુરસ ગાહાવતિહિં સહિં સંવસમાણસઃ—ઇહ-
સ્વલ્લ ગાહાવતિસ્ત અપ્પણો સઅદ્ધાણ દિલ્લુલ્લુવે મોયણજાણ ઉવસહિણ

૧ કાર્યિકાવ્યાપારવાન્, કાર્યવશાત્.

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

કુત્તિને મુદ્ધસ્ય માધિ વસતાં યતા કોપો તથા તેષે કયા કયા સ્થલે ન રહેવું.

મુદ્ધસ્ય માધે કુત્તિને વસતાં છટ્ટો તા દોષ રહેલો છે. ઘણાપણ મુદ્ધસ્યો
પેંચાનારમે પાલનારા દોષ છે. અને કુત્તિ તો સ્થાન મહિત દોષથી તથા (વાગ્મ્ય
યોગે સ્પર્શોદિર્ઘ, પણ ગુણિ કર્મ કરતા દોષથી) અપૂર્ણ રોગવાળા અને દુર્ગુણિ
પ્રમાણવાળા દોષ છે. જેથી તે મુદ્ધસ્યને વળા અલગાગણા થઈ પડે છે. સહી મુદ્ધ-
સ્યને જે તે માં મુદ્ધસ્ય દોષ તેને કુત્તિની માટે છેલ્લે રાહું પડે છે અથવા તે
પણ કારણ દોષ છે તે પેર્યાં કરો છે છે. ગાંધ કુત્તિને જ્યાં મળ્યાગણ છે કે તેને
તેણે સ્થલે મુદ્ધસ્ય ન રહેવું. [૬૬૩]

અથ મુદ્ધસ્ય માધે વસતાં માવયો આ દોષ છે—મુદ્ધસ્યને ત્યાં પેલાના

સિયા, અહ મિક્સુપડિયાણ અસળં વા પાળં વા સ્વાઈમં વા સાઈમં વા
 ઉવક્ષડેજ્જ વા ઉવકરેજ્જ વા, તં ચ મિક્સૂ અમિકંસેજ્જા મોત્તણ વા
 પીત્તણ વા વિયટ્ઠિત્તણ^૧ વા । અહ મિક્સૂણં પુવ્વોવદિટ્ઠા જાવ જં નો ત-
 હપ્પગારે ઉવસ્સણ ઠાળં ચેતેજ્જા । (૬૬૩)

આયાણ મેયં મિક્સુસ્સ ગાહાવતિણા સહિં સંવસ્સાણસ્સ:-ઇહ-
 સ્વલુ ગાહાવતિસ્સ અપ્પણો સયદ્ધાણ વિરુવસ્સવાઈં દારુયાઈં મિન્નપુવ્વાઈં
 ભવંતિ, અહ પચ્છા મિક્સુપડિયાણ વિરુવસ્સવાઈં દારુયાઈં મિંદેજ્જ
 વા કિણેજ્જ વા પામિચ્છેજ્જ વા દારુણા વા દારુપરિણામં કટ્ઠુ અગણિકાયં
 ઉજ્જાલેજ્જ વા પજ્જાલેજ્જ વા તત્થ મિક્સૂ અમિકંસેજ્જ વા આતાવેત્તણ
 વા પયાવેત્તણ વા વિયટ્ઠિત્તણ વા । અહ મિક્સૂણં પુવ્વોવદિટ્ઠા જાવ જં તહ-
 પ્પગારે ઉવસ્સણ ણો ઠાળં ચેતેજ્જા । [૬૬૪]

સે મિક્સૂ વા મિક્સુણી વા ઉચ્ચારપાસવળેણં ઉવ્વાહિજ્જમાણે રા-

૧ તતૈવ વિવર્તિતું આસિતું.

માટે જૂદી જૂદી જાતનું ભોજન તૈયાર થઈ હોય છે. અને જો મુનિ તેમને ત્યાં રહે
 તો મુનિના માટે પણ તે ગૃહસ્થ આદ્ય પાણી તૈયાર કરાવે. અને વચ્ચે મુનિ તે
 આદ્ય પાણી સ્નાના પીવા કે વાપરવાની ઇચ્છા પગ કરે. પછી માટે તેને મળ્યું
 છે કે તેણે તેવા સ્થળે સૂઈ જાય ન રહેવું. [૬૬૩]

ગૃહસ્થો સાથે વસતાં આદ્યો આ દોષ છે, -ગૃહસ્થને ત્યાં પોતાના માટે
 ઘણાક લાકડાંઓ કાપી ફાડી રાખેલા હોય છે. અને જો તેમને ત્યાં મુનિ જઈ
 રહે તો પછી તેના સારું તેઓ લાકડાં ફાડે યા વેચાતાં લાવે યા બધારે લાવે
 અને વધી લાકડા સાથે લાકડું ઘસીને અગ્નિ ધરાવે અને તેવે વચ્ચે કદાચ મુનિને
 અગ્નિ પાસે તપવા કરવાની ઇચ્છા ઉત્પન્ન થાય. માટે મુનિને એ મલામણ છે કે તેણે
 તેવા સ્થળે રહેવું નહિ. [૬૬૪]

ગૃહસ્થ સાથે વસતાં મુનિને નવમો આ દોષ છે. ગૃહસ્થને ત્યાં વસતા

ઓ વા વિયાલે વા ગાહાવતિકુલસ્સ ડુવારવાહં અવંગુણેજ્જા^૧, તેણે થ તસ્સંધિયારી અણુપવિસેજ્જા, તસ્સ મિક્ખુસ્સ ણો કપ્પતિ એવં વદિત્તણ્—
 “ અયં તેણે પવિસઇ વા, ણો વાં પવિસઇ, ઉવલિયતિ વા, ણો વા ઉવ-
 લિયતિ, આયવતિ વા, ણો વા આયવતિ, વદતિ વા, ણો વા વદતિ, તેણ
 હડં અણ્ણેણ હડં, તસ્સ હડં અણ્ણસ્સ હડં, અયં તેણે, ઇયં ઉવયણ્ણ,
 અયં હંતા, અયં એત્થ મકાસી, ” તં તવસ્સિંમ મિક્ખું અતેગં તેગં—તિ સં-
 કતિ । અહ મિક્ખુગં પુચ્ચોવદિદ્ધુ જાવ ણો ચેતેજ્જા । (૬૬૫)

સે મિક્ખૂ વા મિક્ખૂણી વા સે જાં પુણ ઉવસ્સયં જાણેજ્જા,
 તંજહા:—તણપુંજેસુ વા પલ્લલપુંજેસુ વા સઅંડે જાવ સસંતાણ્ણ, તહપ્પગારે
 ઉવસ્સણ્ણ ણો ઠાણં વા સેજ્જં વા ણિસીહિયં વા ચેણ્ણા । (૬૬૬)

૧ ઉદ્ઘાટયેત્.

મુનિ કે આર્યા લઘુનીત કે વડી નીત કરવા માટે રાત્રિએ અથવા સાંજ સવારે ગૃહ-
 સ્થના ઘરનો દરવાજો ડબાડે તે વચ્ચે કદાચ કોઈ ચોર અંદર ભરાઈ બેઠો
 હોય મુનિથી તો આવું બોલી શકાય નહિ કે “આ ચોર પેસે છે કે છુપાઈ છે યા
 દોડી આવે છે કે ચાલે છે, અથવા તેણે ચોર્યું કે વીંચાણ ચોર્યું, તે ગ્રહસ્થનું ચોપા-
 ચું કે વીંચા કોઈનું ચોરાયું, આ રગો ચોર, આ રગો તેનો મદદગાર, આ રગો
 મારનાર, અને જેને અહીં રાધતું કીધું હત્યાદિ.” એવી કરીને પાછાથી તે ગ્રહસ્થ
 તે તપસ્વિનેજ ચોર કરી માને છે. માટે મુનિને પદી મહામણ છે કે તેણે ગ્રહસ્થના
 સાથે નહિ રહેવું. (૬૬૫)

મુનિને કે આર્યાને જે મકાન ઘાસ તથા પરાઠના જથ્થામાં આવેલું હોવાથી
 ધીંણા ટંકા તથા જીવજંતુસભિત રહેલું જણાય તેવા મકાનમાં તેમણે નહિ રહેવું
 [૬૬૬]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्तयं जाणेज्जा—तण-
पुंजेसुवा पल्लपुंजे सु अप्पेडे^१ जाव चेतेज्जा । [६६७]

से आगंतरेसु वा आराणागारेसु वा गाहावातिकुलेसु वा परियाव-
सहेसु वा अभिक्खणं अभिक्खण साहम्मिएहिं ओवयमाणेहिं णो ओवण-
ज्जा^२ । [६६८]

से आगंतरेसु वा जाव परियावसहेसु वा जे भयंतारो उउवहियं-
वासावासियं वा कप्पं उवातिणिच्चा तत्थेव मुज्जो भुज्जो संवसंति, अय-
माउसो कालाइक्कंतकिरिया भवति । (६६९)

से आगंतरेसु वा जाव परियावसहेसु वा जे भयंतारो उउवहिय
वा वासावासियं वा कप्पं उवातिणावेच्चा तं दुगुणात्ति गुणण अपरिहरित्ता

अल्पशब्दोऽभाववचनः २ अवपतेत् ३ ऋतुबद्धं क्षीतोष्णकाल-
योग्यासकल्पं.

अने जे मकान बाग के परालना जय्यमां आवेलुं छतां जीवजंतु रहित
बणाय त्यां निवास करवो. [६६७]

बली मुसाफरखाना, बंगला, घरो, तथा घरो के ज्यां बारंवार बीजा
राखुओ आवा पडता होय त्यां पण मुनिए नहिं जवुं. [६६८]

जे मुनि भगवंतो तेवा मुसाफरखाना, बंगला, या घरो के मटोमां एक म-
हिनो अथवा वर्षाणुना चार महिना रखा बाद फरी बारंवार त्यां आगी करे छे,
ते हे आहुप्पन्, कालातिक्रान्तक्रिया नामे दोषवाली बसती जाणथी. (६६९)

जे मुनि भगवंतो तेवा मुसाफरखाना के मटोमां एक महिनो अथवा वर्षाण-
नुना चार महिना रही पाछा ते गुजारला कालयो वयणा^१ वयणा बसतहुं अंतर

? जेठ्यो वयन एक गाममां रहल होय तेथी वयणो के ब्रजवणो वयन
विस्थापन ने गाममां अथाय.

तत्थेव भुज्जो भुज्जो संवसंति अय—माउसो इतरा उवट्टाणकिरिया याधि
भवति । [६७०]

इहखलु पाईणं वा पडीणं वा दाहिणं वा उदीणं वा संतेगतिया
सट्ठा भवंति, तंजहा, गाहावती वा, जाव कम्मकरीओ वा । तेलिं च णं
आयारगोप्पे णो सुणिसंते ^१ भवति । तं सद्धहमाणेहिं तं पत्तियमाणेहिं तं
रोयमाणेहिं बहवे समण—साहण—अतिहि—क्खिण—वणीमए समुद्विस्स त-
त्थ तत्थ अगारीहिं अगाराइं चेइआइं ^२ भवंति, तंजहाः—आएग्गणाणि ^३
वा, आयतणाणि ^४ वा, देवकुलाणि वा, सहाओ वा, पवाणि वा, पणिय-

१ सुण्टुनिशान्तःश्रुतः २ सहान्ति—कृतानि इति शेष. ३ लोहका
रशाळाः ४ देवकुलपार्श्वपिचरकाणि.

नहि पाडतां तरत्तज न्यां फळा शम्भार वसे छे, ए दे आगुज्जन् उप्पस्थानक्रिया
नामं दोषवाली वसति जाण्थी. (६७०)

आ जवत्तां नारे वासु केउलाएक वृद्धय तथा स्त्रीओ भोज्य अने श्रद्धाछु
होय छे. तेओनें सुनिना आचारनी पाडी मारिदि होती नथी. मात्र मुनिने दान
आपवायां कतफळ छे एवी श्रद्धा अने रची यहीने तेओ भणा शरण, व्रात्रण,
अतिथि, दीन. न स गात्र चाणोने गेहवा गांठ सेहोदा मकानो चणाय छे जेवा के
केदारना कारखानाओ. देवालयोनी वाजुना ओरटाओ, देवालयो, सभाओ. प्रपा-
ज, ^१ दुवानो. क्यार्ग, यानजालओ, ^२ चणना कारखानाओ. दर्भना कारखाना-
ओ. वाजेना कारखानाओ, ^३ ककना कारखानाओ, वनमार्गना कारखानाओ.

१ पार्श्वीनां पश्य. २ पार्श्वी संवसन्ता अने तेनी जग्या. ३ माटीनास्यओ
Horse - for building carriage. ४ कारखाना अटकाने रीटिमी—दर्भना तेनी
वादर्भ पट्टे पार्श्वीना मोरा मेकवासां वसन्ती जार्ध अने मरुद्धम रत्ताओ कन्-
क्यानां दान्तरना.

ગિહાણિ વા, પણિયસાલાઓ વા, જાણગિહાણિ વા, જાણસાલાઓ, સુધા-
 કર્મ્મતાણિ^૧ વા, હબ્બકર્મ્મતાણિ વા, વઢ્ઢકર્મ્મતાણિ^૨ વા, વઢ્ઢકર્મ્મતાણિ
 વા, વળકર્મ્મતાણિ વા, ઇંગાલકર્મ્મતાણિ વા, કટ્ટકર્મ્મતાણિ વા, સુણ-
 કર્મ્મતાણિ વા, સંતિકર્મ્મતાણિ વા, સુણાગારકર્મ્મતાણિ વા, ગિરિકર્મ્મતાણિ
 વા, કંદરાકર્મ્મતાણિ વા સેલોવટ્ટાણકર્મ્મતાણિ^૩ વા, ભવણગિહાણિ^૪ વા, જે
 મયંતારો તહપ્પગારાઈં આણસણાણિ વા જાવ ભવણગિહાણિ વા તેહિં ઓવ-
 યમાણેહિં ઓવયંતિ અય-માડસો અભિક્કંતકિરિયા^૫ વિ ભવતિ ।
 (૬૭૧)

इहखलु पाईणं वा पडीणं वा दाहिणं वा उदीणं वा संतेगतिया
 सद्वा भवन्ति—जाव तं रोयमाणेहिं बहवे समण—माहण—अतिहि—किवण
 —वणीमए समुद्धिरस तत्थ तत्थ अगारीहिं आगाराइं चेइयाइं भवन्ति; तं-
 जहाः—आएसणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा । जे मयंतारो तहप्पगा-

૧ સુધાકર્મ્મતાણિ સુધાગૃહાણિ ૨ વાઢ્ઢકર્મ્મતાણિ ૩ પાપાણમ્-
 હપગૃહાણિ ૪ દ્વાવપિ શબ્દાવેકાર્થો ૫ અલ્પ દોષાચેયં

અંગારના (અગ્નિના) કારસ્થાનાઓ, કાષ્ઠના કારસ્થાનાઓ, સ્મશાનગૃહ, શાંતિગૃહ, શૂન્યઘરો,
 પર્વતના કથાલાપર વાંધેલા ઘરો, ગુફાઓ, તથા પાપાણના મંદપો વિગેરે સ્થળો—
 આવી જાતના સ્થળોમાં તે શ્રમણ બ્રાહ્મણાદિક આવી ગયા પછી જે મુનિભગવંતો
 તેમાં ઉતરે છે તે હે આયુષ્યમન્, અભિક્કાંતક્રિયા નામે દોષવાળી વસતિ^૧ જાણવી
 [૬૭૧]

આ જગત્માં ચારે વાજુ કેટલાએક થદ્ધાહુ લોકો હોય છે તેઓ થદ્ધા થરી
 ઘણા એક શ્રમણ બ્રાહ્મણ અતિથિ દીન તથા વંદિજનોના માટે જગાણ જમાણ ઉપર
 જનાવેલાં જૂદી જૂદી જાતનાં ઘરો વળાવે છે. તેવા ઘરોમાં હજુ અન્ય શ્રમણબ્રાહ્મ-

૧ આ વસતિ થોડા દોષવાળી હોવાથી મુનિ સેવે છે.

राइं आएसणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा तेहिं अणोवयमाणेहिं ओव-
यंति, अय माउसो, अणभिक्रंतकिरिया वि भवति । [६७२]

इहखलु पाईणं वा पडीणं वा दाहिणं वा उदीणं वा संतेगइआ
सङ्गा भवन्ति, तंजहाः—गाहावई वा जाव कम्मकरी वा । तेसिं च णं एव
वुत्तपुव्वं भवति—“ जे इमे भवन्ति सयणा भगवंतो सीलमंता जाव उवर-
या मेहुणाओ धम्माओ, णो खलु एणसिं कप्पति आहाकम्मिए उवस्सए
वत्थए^१; से जाणि इमाणि अम्हं अप्पणो अट्ठाए चेइयाइं भवन्ति, तंजहाः
—आएसणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा, सव्वाणि ताणि समणाण णिसि-
रामो । अवियाइं वयं पच्छा अप्पणो सयंद्वाए चेतिस्सामो, तंजहाः—आए-
सणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा । ” एयप्पगारं णिग्घोसं सोच्चा णि-
सम्म जे भयंतारो तहप्पगाराइं आएसणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा
उवागच्छंति, उवागच्छत्ता इतरातरेहिं पाहुडेहिं^२ वट्ठंति, अय—माउसो,
वज्जकिरिया वि भवति । (६७३)

१ वसितुं २ प्राभृतेषु दत्तेषु गृहेषु.

णादिक नदि आदी गएल्ल छनां जे मुनि भगवंतो उत्तरे ते हे आयुप्पन् अनभिक्रां-
तक्रिया नामे दोषवाळी वसति जाणवी [६७२]

आ जगत्तां जे वाजु केटल्याएक श्रद्धालु जीवो होय छे तेओ आम बोले
छे—“जेओ आ मँहुन—कर्मवी नियतीने शीलवंत थड शयन भगवंत वण्ल होय
छे तेओने तेजोनाज माटे करेत्त मज्जनमां उत्तरुं निदिद्र छे. माटे जे आपणं
आपणा माटे वनावेत्तां घरो छे ते तेमने आपी देखुं; अने आपणे पाछा आपणा
माटे नवां वनावी लेखुं.” आबो अवाज सांभळी जे मुनि-भगवानो तेवा घरो
तरफ जाय छे अने त्यां रहे छे, ते हे आयुप्पन्, वज्जक्रिया नामे दोषवाळी
वसति जाणवी. [६७३]

इहखलु पाईणं वा पडीणं वा दाहिणं वा उदीणं वा संतेगइया सङ्गा भवन्ति । तेसिं च णं आचारयोग्ये णा सुणिसंते भवइ, जाव तं रोयमाणेहिं बहवे—समण—माहण—आतिहि—किंण—वणीमए पगणिय प-गणिय पमुदिसस तत्थ तत्थ अगारिहिं अगाराइं चेइयाइं भवन्ति, तंजहाः—आएसणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा । जे भयंतारो तहप्पगाराइं आ-एसणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा उवागच्छंति इतरातरेहिं पाहुडेहिं व-ट्टंति, अय—माउसो, महावज्जकिरिया वि भवइ । (६७४)

इहखलु पाईणं वा पडीणं वा दाहिणं वा उदीणं वा संतेगइया सङ्गा भवन्ति, जाव तं रोयमाणेहिं बहवे समणजाए समुदिसस तत्थ तत्थ अगारीहिं अगाराइं चेइयाइं भवन्ति, तं जहाः—आएसणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा । जे भयंतारो तहप्पगाराइं आएसणाणि वा जाव भ-वणगिहाणि वा उवागच्छंति इतरातरेहिं पाहुडेहिं वट्टंति, अय—माउसो सावज्जकिरिया वि भवइ । (६७५)

આ જગતમાં ચારે બાજુ કેટલાંકક શ્રદ્ધાલુ જીવો હોય છે. તેમને મુનિના આચારની કર્શી માદિતિ નથી હોતી. તેપણ શ્રદ્ધા ધરીને વળા શ્રમણ બ્રાહ્મણ અતિથિ દીન તથા વંદિજાલેને ઘાટે છૂડું છૂડું નિર્ધાર કરીને યજ્ઞાનો ચળી રાગે છે તેવા યજ્ઞાનો તરફ જે મુનિઓ જઇને રહે છે તે કે આયુષ્યન, યજ્ઞચર્યાક્રિયા નામના દોષવાર્ઝી વસતિ જાણતી [૬૭૪]

આ જગતમાં ચારે બાજુ કેટલાંકક મોટા શ્રદ્ધાલુ જીવો હોય છે, તેઓ વળા એક મુનિઓના ઉદ્દેશ કરી તેમના સારું યજ્ઞાનો ચળાવી રાગે છે. તેજ યજ્ઞાનોમાં જે મુનિઓ જઇને ઉતરે તે કે આયુષ્યન સાચ્યક્રિયા નામે દોષવાર્ઝી વસતિ જાણતી. [૬૭૫]

ફેરવલુ પાઈણં વા પડીણં વા દાહિણં વા ઉદીણં વા સંતેગઈયા સઢ્ઠા ભવંતિ, તંજહા:—માહાવર્હ વા જાવ કમ્મકરી વા । તેસિં ચ ણં આયારગોયરે ણો સુણિસંતે ભવતિ, જાવ તં રોયમાણેહિં એકં સમણજાયં સમુદિસ્સ તત્થ તત્થ અગારિહિં અગારાઈં ચેઈયાઈં ભવંતિ, તંજહા:—આ-સણાણિ વા જાવ ભવણગિહાણિ વા મહયા પુઠવિકાયસમારંભેણં એવં મહયા આડ- તેડ—વાડ—વણસ્સઈ—તસકાયસમારંભેણં, મહયા સંરંભેણં મહયા આરંભેણં, મહયા વિસ્સુવેહિં પાવકમ્મેહિં, તંજહા:—છાયણઓ, લેવણ-ઓ, સંથારદુવારપિહ્ણઓ, સીતોદણ વા પરિટ્ટવિયપુચ્ચે ભવતિ, અગણિકાણ વા ઉજ્જાલિયપુચ્ચે ભવતિ । જે મયંતારો તહપ્પગારાઈં આસણાણિ વા જાવ ભવણગિહાણિ વા ઉવાગચ્છંતિ, ઇતરાતરેહિં પાહુડેહિં વટ્ટંતિ, દુપવચં તે કમ્મં સેવંતિ, અય—માડસો, મહાસાવજ્જકિરિયા વિ ભવઈ । (૬૭૬)

ફેરવલુ પાઈણં વા જાવ તં રોયમાણેહિં અપ્પણો સયદ્દાણ તત્થ તત્થ અગારિહિં અગારાઈં ચેઈયાઈં ભવંતિ, તંજહા:—આસણાણિ વા જાવ ભવણગિહાણિ વા મહયા પુઠવિકાયસમારંભેણં જાવ અગણિકાણ વા ઉજ્જાલિયપુચ્ચે ભવતિ, જે મયંતારો તહપ્પગારાઈં આસણાણિ વા જાવ મ-

જન રીતે જે મકાન બાંધ્યા તેજ મુનિને ઉદ્દેશે ગૃહસ્થે છકાયના જીવિની દિશા કરીને તથા લીંપણ ગુંપણ જલ લંટન અગ્નિજ્વાલન ચિગેરે અનેક પાપ કર્મ કરીને તૈયાર કરેલું હોય ત્યાં જઈ મુનિ રહે છે તેઓ દેવતા માથુ છતાં પરપ્રાંયે ગૃહસ્થ જેવા હોવાથી દિપ્તી કામ કરે છે. માટે તે મહાસાયય નામના દોષવાળી વસતિ થાય છે. [૬૭૬]

આ જગદમાં ચારે વાજુણ પદેતા શ્રદ્ધાળુ જન્મેને અનેક પાપ કરી પોતાના વ્યવ માટે સખેલા કૃત્તિયાનાં કે મહાજનનાં જે મુનિ-મગવાનો જન્મે રહે છે તેઓ

વળાગિહાણિ વા ઉવાગચ્છંતિ ઇતરાતરોહિં પાહુડેહિં વદંતિ, ઇગપક્ષં તે
કમ્મં સેવંતિ, અય-માઉસો અપ્પસાવજ્જા કિરિયા વિ ભવતિ । (૬૭૭)
 એવં સ્વલુ તસ્સ ભિક્ખુસ્સ ભિક્ખુણીય વા સામગિયં । (૬૭૮)

[તૃતીય ઉદ્દેશઃ]

“ સે^૧ ય ણો સુલભે ફાસુએ ઉંચ્છે^૨ અહેસણિજ્જે । ણો ય
 સ્વલુ સુદ્ધે ઇમેહિં પાહુડેહિં^૩ તંજહાઃ-છાયણઓ, લેવણઓ, સંથારદુવાર-

૧ ગૃહસ્થં પ્રતિ મુનિવાક્ય મેતત્ ૨ છાદનાદિદોષરહિતઃ ૩ પા
 પોપાદાનકર્માભિઃ

સાધુપણા રૂપ એક પક્ષના કામનેજ કરનારા છે. તેમની વસતિને અલ્પક્રિયા
 (ક્રિયાદોષ રહિત) વ્મતિ જાણવી. [૬૭૭]

(એ નવ જાતની વસતિઓમાં અભિક્રાંતક્રિયા નામની વસતિ અને અલ્પ-
 ક્રિયા નામની વસતિ મુનિને ઝતરવા યોગ્ય છે) વાકીની વસતિ અયોગ્ય છે એ
 સર્વ મુનિ તથા આર્યાનો આચાર છે. [૬૭૮]

[ત્રીજો ઉદ્દેશઃ]

(મુનિએ ક્યા સ્થળે રહેવું-ક્યા સ્થળે ન રહેવું.)

(જો કોઈ ગૃહસ્થ મુનિને કહે કે અહીં આહાર પાળી મુલ્ય છે માટે રહે-
 વાની કૃપા કરો તો મુનિએ આ પ્રમાણે તેને કહેવું:-) “સચ્છં મુલ્ય છતાં પણ

पिहणओ, पिंडवायेसणाओ । सेय भिक्खू चरियारए ठाणए निसीहियारए
सेज्जा—संथार—पिंडवातेसणारए. ” संति भिक्खुणो ^१ एव मक्खाइणो उ-
ज्जुअडा णियागपडिवत्ता अमायं कुच्चमाणा वियाहिया । (६७९)

संतैगइआ ^२ पाहुडिया ^३ उक्खित्तपुव्वा भवति, एवं णिक्खित्त-
पुव्वा भवति, परिभाइय पुव्वा भवति, परिभुत्तपुव्वा भवति, परिट्ठावियपुव्वा
भवति । एवं वियागरेमाणे सभियाए वियागरेति ? हंता, भवति । (६८०)

१ भिक्षवः २ संति केचन ये एवंभूतां छलनां कुर्य्यथा ३
दानार्थं कलिता वसतिः

निर्दोष जग्गा मल्लकी मुञ्जेल छे. कारण के तेमां मुनिने माटे छत करी हरो वा-
लीपुं ग्रंथुं हगे या वेउकनो फेरफार करी हगे या दरवाना का बमाड बगल
मोटा करी हगे बली कदाच त्यां रहेतां मुनि ने जग्गाना मालेकना धरेया का श-
तर-दोषने शकवा आहारपाणी न ल्ये त्यारे ते मालेक कोपाय गान पण थाथ; इन्वा-
दि अनेक दोष संभवे छे. अने कदाच ए वृषणोथी गहिन मकान मछे तोषण मुनि-
ना खपने अनुकूल मकान मळुं मुञ्जेलज छे कारण के तेओने तो वखने फर-
वानुं होय छे, वखते स्थिर बेसवानुं होय छे, वखते अभ्यास करवानुं होय छे,
वखते सुवानुं होय छे. अने वखते गोचरीए जवानुं होय छे. माटे ए बडी वाकतयां
सगळ पडनुं मकान मळुं दुर्लभज छे. ” आ रीने केउलाएक सगळ मुमुक्षु मुनिओ
निष्कारखण वसतिना दोष कही वनावे छे. [६७९]

षणीएक बेला केउलाएक गृहस्थो मुनिना माटेज मकान बांधीने मुनि आ-
गळ आधी छळना करे छे, जेवके आ मकान तो जमे बढारा सारंग बांधुं छे,
रहनुं छे, धोरेनुं छे. के बापर्यु छे. माटे मुनिए एही छळनार्थी भूयनुं नाहि. जे
मुनि उपर प्रमाणे वसतिना दोषो गृहस्थोने कही वनावे छे ते गयार्थगणेन कथुं
उल्लेखन योग्य नथी. [६८०]

से ^१ भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा—
 खुड्डियाओ, खुड्डुदुवारियाओ, नीयाओ, संनिरुद्धाओ भवंति—तहप्पगारे
 उवस्सए राओ वा वियाले वा णिक्खम्ममाणे वा पविसमाणे वा पुरा ह-
 त्थेण पच्छा पाएण ततो संजतामेव णिक्खयेज्ज वा पविसेज्ज वा । ^२केव-
 ली बूया “आयाण मेयं ।” जे तत्थ समणेण वा माहणेण वा छत्तए
 वा, मत्तए वा, दंडए वा, लद्धिआ वा, भिसिया ^३ वा, चेले वा, चिल्लि—
 मिली ^४ वा, चम्मए वा, चम्मकोसए ^५ वा, चम्मच्छेदणए वा, दुब्बद्धे दु-
 ण्णिक्खित्ते अणिकंपे चलाचले; भिक्खू च राओ वा चियाले वा णिक्ख-
 ममाणे वा पविसमाणे वा पयलेज्ज वा पवडेज्ज वा । से तत्थ पयलेमा-
 णे वा पवडेमाणे वा हत्थं वा पायं वा जाव इंदियजायं वा लूसेज्ज वा
 पाणाणि पा भूयाणि वा जीवाणि वा सत्ताणि वा अभिहणेज्ज वा जाव व-
 वरोवेज्ज वा । अह भिक्खूणं पुव्वोवदिट्ठा जाव जं तहप्पगारे उवर ए

१ कार्य वशात् चरकादिभिः सह संवासे विधि रयं यथा से भिक्खू
 वेत्यादि. २ अन्यथेति अध्याहार्यं । ३ (कमंडलुः) ४ यवनिका ५
 पार्णित्रं

कारणयोगे मुम्हिए चरक तापस विगेरेओना साथे एकज मकानमां रहेतां ते
 मकान जो घणुं नातुं नीतुं के सांकडुं होय तो तेवा मकानमां रातविराते नीक-
 लतां के पेसतां पहेलां हाथ आगळ करी पछी पग आगळ धरीने यतना पूर्वक नीकळतुं
 के पेसतुं, एम करी शिवाय केवलज्जानिओ कहे छे के दोपपात्र धवाय छे कारण
 के त्यां रहेला चरक तापसादिकोना ब्राह्मणोना छत्र, पात्र, दंड, लाकडी, कमंडलु
 वत्त, पडदा, चामडां, पगरां, के चर्म कापवाना इयीआरो आम तेम रखडता प-
 डेला होय छे, अने सावु जे वातविराते त्यांथी उपर जणावेली रीत वापर्या शिवाय
 आव जाव करे तो त्यां पडी के आखडीने हाथपग के कोइ पण गरीमनो अवयव

पुरा हत्थेणं पच्छा पाणं ततो संजयामेव णिक्खमेज्ज वा पविसेज्ज वा
(६८१)

से आगंतारेसु वा अणुवीइ उवस्सयं जाणज्जा । जे तत्थ ईसरे
जे तत्थ समहिट्ठए, ते उवस्सयं अणुणवेज्जा:—“ कामं ^१ खलु आ-
उसो, अहालंदं अहापरिण्णातं वसिस्सामो, जाव ^२ आउसंतो, जाव आ-
उसंतरस उवस्सए, जाव साहम्मियाए, तावता उवस्सयं गिहिस्सामो, तेण
परं विहरिस्सामो । (६८२)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा जस्सुवस्सए संवसेज्जा तस्स णामगो-
यं पुच्चासेव जाणेज्जा । तओ पच्छा तस्स गिहे णिमंतेमाणस्स अणिमंते-

१ तवेच्छया २ अत्र यावच्छब्दो नातिदेशे किंतु परिमाणार्थे ताव-
ता संबद्धास्ति.

खोइ वेशे तथा तेम धनां जीवजंतुनी पण विराधना ध.य मोटे मुनिने ए भलायण
छे के तेणे एवे भ्रमंगे पेहेला हाथ आगळ करी पछी एग आगळ धरवा. [६८१]

मुनिए मुत्ताफरखाना, बंगला के बरो मागी लेखामां धर्गुं सावचेत रहेवुं. तेओनो
जे मालेक अथवा कवजेदार मुत्तत्यार होय तेनी आप्रमाणे रजा लेवी “हे आयुष्मन्
जो तमारी इच्छा हो. तो तमारी रजाना अनुसारे अमे अत्रे एक माम के चार
माम रद्दीशुं. अगर एटलो घवत आपनी अहिं स्थिरता दशे तो ज्यां मली आप
अहिं दशो अथवा ज्यां मुयी आपने कजने आ मकान होये त्यां मुपीज अमे एणं
रहीगुं. (बलाच गृहस्थ पृच्छे के तमे केटलाजण अहिं रहेशो तो मुनीए संख्या
नियम न पाडयो किंतु आ प्रमाणे कोहुं—) जेम्हा मुनीओ आवशे पटला रद्दीशुं
[६८२]

मुनि अथवा प्राणीए जेना मकानमां रहेवुं ते धणीना नायठाम पेहेलेगीज
जाणी लेवां. अने न्यार बाद तेना परधी नियंत्रण छनां के न छनां प्रशुद्ध आरा-

माणस्स वा अस्सणं वा पाणं वा खाइमं वा साइपं वा अकासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । [६८३]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा—स-
सागारियं सागणियं सउदयं णो पण्णस्स णिक्खन्नणपेवेल्लणए णो पण्णस्स
वायण जाव चिंताए—तहप्पगारे उवस्सए णो ठाणं वा सेज्जं वा निसी-
हियं वा चेतेज्जा । [६८४]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा—
गाहावड्कुलस्स मज्झ मज्झेणं गंतु पएपएपडिबद्धं णो पण्णस्स णिक्खम्मण
जाव चिंताए तहप्पगारे उवस्सए णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा
चेतेज्जा । [६८५]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा—
इह खलु गाहावई वा जाव कम्मरीओ वा अण्णमण्ण—मक्कोसंति वा जाव
उद्वेति वा, णो पण्णस्स जाव चिंताए, तहप्पगारे उवस्सए णो ठाणं वा
जाव चेतेज्जा । [६८६]

रपाणी ग्रहण नहि करवां. [६८३]

मुनि अथवा आर्याए जे मकान, अग्नि तथा पाणीना प्रचारयाळुं
जणाय अने तेथी तेमां नीकळवुं पेसवुं के वांचवा भणवातुं करवुं मुक्केली भरेलुं
जणाय तो त्यां नहि रहेवुं. [६८४]

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां गृहस्थना घरती अंदरथी जयातुं द्योय
ने तेथी नीकळवा पेगवानी तथा भणवा गणवानी अटचण पडती मालम पडे तो
त्यां नहि रहेवुं. [६८५]

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां गृहस्थो के चाकरडीओ अस्सपरस वोला
चाली के मरामारी करना जणाय तवा मकानमां पण नीकळवा—पेगवानी तथा
भणवा गणवानी अटचण पडती होवारी नहि रहेवुं. [६८६]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा, इह खलु गाहावई वा जाव कम्मकरीओ वा अण्णमण्णस्स गायं तेह्णेण वा वा घण्ण वा णवण्णिण वा वसाए वा अज्जमोति वा मक्खेति वा णो पण्णस्स जाव चिंताए—तहप्पगारे उवस्सए णो ठाणं वा जाव चेतेज्जा ।

[६८७]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा—इह खलु गाहावई वा जाव कम्मकरीओ वा अण्णमण्णस्स गायं सिणाणेण वा कङ्केण वा लोहेण वा वण्णेण वा चुण्णेण वा पउमेण वा आधंसंति वा पधंसंति वा उव्वट्ठिति वा णो पण्णस्स णिक्खमण जाव चिंताए—तहप्पगारे उवस्सए णो ठाणं वा जाव चेतेज्जा । [६८८]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा—इह खलु गाहावई वा जाव कम्मकरीओ वा अण्णमण्णस्स गायं सीओदगवियडेण

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां गृहस्थो के चाकरडीओ अरसपरसना शरीरने तेल, घृत, माखण, के चरबी मशळता होय के चौपडता होय तेवा मकानमां उपर मुजबनी अडचण पडती होवाथी नहि रहेवुं. [६८७]

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां गृहस्थ के चाकरडीओ एक एकना शरीरने खुशबोदार चीजो, कसायली^१ चीजोना क्वाथ, लोद्र, वर्णक, चुर्ण के पन्नक विगेरे साबुना गुण धरावनार चीजो वसता मशळता के मेल उतारता होय त्यां पण नीकळवा पेसवामां तथा भणवा गणवामां अडचण पडती होवाथी निवास न करवो. [६८८]

मुनिए अथवा आर्याए जे मकानमां गृहस्थो के चाकरडी एक—बीजाना शरीरने थंडा के गरम पाणीथी छुंइत्तु होय, धोता होय, पखाळता होय, के

वा उसिगौदगवियडेण वा उच्छोलेंति वा पध्वेवेति वा सिंचंति वा सिणा
वेति वा णो प णस्स जाव णो ठाणं वा जाव चेतेज्जा । [६८९]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा इह-
खलुं गाहायई वा जाव कम्मकरीओ वा णिगिणा ठिता णिगिणा उवलीणा
मेहुणधम्मं विणवेति^१ रहस्सियं वा मंतं मंतेंति णो पण्णस्स जाव णो
ठाणं वा जाव चेतेज्जा । [६९०]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा मे ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा आ-
इण्णसंलेखं^२, णो पण्णस्स ज्जव चिं णए जाव णो ठाणं वा से ज्जं वा
निसीहिचं वा चेतेज्जा । [६९१]

१ कथयंति. २ चित्रार्क

नवरावता होय त्यां पण जवा आववानी तथा भणवा गणवानी अडचण रहेली
होवाथी उत्तरवुं नहि. [६८९]

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां गृहस्थो अथवा चाकर—चाकरडीओ
नत्र थडेने खुल्ला के छाना मँयुन करवा वावतनी वातो करता जणाय अथवा
धीजी कंड पण छूपी अकार्य संबधी गुप्त वात करता जणाय त्यां पण भण-
वागणवामां पडती अडचण तथा पोताना मनमां उत्पन्न यती कामवासना विंगेरे अ-
नेक दोषनो संभव होवाथी नहि रहेवुं. [६९०]

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां विरूप चित्रो पाडेली होय तेवा मका-
नमां पण पूर्वानुभूत कामक्रिडाना स्मरणादिकनो संभव होवाथी नहि रहेवुं.
[६९१]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिक्खेज्जा संथारं^१ एसित्तए :— ।
(६९२)

से ज्जं पुण संथारयं जाणेज्जा सअंडं जाव संताणगं तहप्पगारं
संथारगं लाभे संते णो पडिग्गाहेज्जा । (६९३)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण संथारयं जाणेज्जा अ—
प्पंडं जाव संताणगं गरुयंतहप्पगारं लाभे संते णो पडिग्गाहेज्जा ।
(६९४)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा सेज्जं पुण संथारयं जाणेज्जा अप्पंडं
जाव संताणगं लहुयं अप्पडिहारियं^२ तहप्पगारं सेज्जासंथारयं लाभे संते
णो पडिग्गाहेज्जा । [६९५]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण संथारगं जाणेज्जा—अ—
प्पंडं जाव संताणगं लहुयं पडिहारियं णो अहावद्धं—तहप्पगारं लाभे
ने णो पडिग्गाहेज्जा । (६९६)

१ फलकादि २ अप्रतिहारकं गृहस्थेन पुनरनादीयमानं

संस्तारक एटले सूवानी शय्या ते केवी लेवी ?

मुनि तथा आर्याने ज्यारे संस्तारक (सूवानी शय्यानी) जरूर पडे त्पारं
तेमणे आ रीते वर्तवुं. [६९२]

जे संस्तारक झीणा इडां के जीवजंतु सहित जणाय ते न लेवुं. [६९३]

जे संस्तारक जीवजंतु रहित छतां मोहोडं जणाय ते पण न लेवुं. [३९४]

जे संस्तारक जीवजंतु रहित तथा नानुं छतां पण गृहस्थ ते पाहुं राखवा
ना पाडतो होय तो ते पण न लेवुं. [६९५]

जे संस्तारक निजीव नानुं ने गृहस्थे पाहुं लेवा कबूल करेलुं होवा छतां
बरोबर गोठवायेलुं न होय ते पण नहि लेवुं. [६९६]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्ञं पुण संधारयं जाणेज्जा—अ-
प्पडं जाव संताणगं लहुये पडिहारियं अहावडं—तहप्पगारं संधारगं जाव
स्सामे सत्ते पडिगाहेज्जा । (६९७)

इच्चेयाइं आयतणाइं उवातिकम्म^१ । अह भिक्खू जाणेज्जा इ-
माहिं चउहिं पडिमाहिं संधारगं एसित्तए; तत्थ खलु इमा पढमा पडिमाः
—से भिक्खू वा, भिक्खुणी वा उदिसिय उदिसिय संधारगं जाएज्जा,
तंजहा; इक्कडं वा, कटिणं^२ वा, जंतुयं^३ वा, परगं^४ वा, मोरगं वा, तणं
वा, कुसं वा, कुच्चं^५ वा, पव्वगं वा; पिप्पलगं वा, पलालगं वा;^६ से

१ संस्तारको ग्राह्यइतिशेषः २ वंशकटादि. ३ जंतुकं तृणविशेष-
पोस्तन्नं ४ येन तृणेन पुष्पाणि ग्रथ्यन्ते ५ येन कूर्चकाः क्रियन्ते ६ एतेच
जलप्रधानदेशे सार्द्रभूम्यंतरणार्थं मनुज्ञाताः

मात्र जे संस्तारक निर्जीव नानुं गृहस्थे पाहुं लेवा कबूल करेलुं अने बरा-
बर गाठवेलुं होय ते ऋद्धे तो मुनि के आर्याए ग्रहण करवुं. [६९७]

(संस्तारकनी चार प्रतिज्ञाओ)

मुनिए उपर मुजवे दोषो टाळीने आ चार प्रतिज्ञाओवडे संस्तारक लेवा
गोखवुं त्यां पहेली प्रतिज्ञा आः—मुनि अथवा आर्याए इक्कडनुं पाथरणुं, सादडी,
जंतुक नामना वासनुं पाथरणुं, फूल गुंधवाना वासनुं पाथरणुं; मोरनां पीछाहुं
पाथरणुं, तृणनुं पाथरणुं, दर्भनुं पाथरणुं, शर नामना रोपानुं पाथरणुं, गांठोनुं पा-
थरणुं, पीपळना पाननुं पाथरणुं, के पराळनुं पाथरणुं, इत्यादिक पाथरणाओ. मांथी^१
गमे ते एकनुं मुकरर नाम लदने मागणी करवी. शरुआतमांज मुनिए कहेयुं के
“हे आयुप्पन्, अथवा वेहेन, आ संस्तारकोमांथी अमुक संस्तारक मने आपसो ?

आ पाथरणाओ जळभरपुर देशमां लीली जर्मन दांकवाने मुनि ग्रहण
को छे.

पुव्वामेव आलोएज्जा “आउसो त्ति वा, भगिणी ति वा, दाहिसि मे एत्तो
अण्णयरं संथारगं ?” तहप्पगारं सयं वा णं जाएज्जा परो वा से देज्जा
फासुयं एसणिज्जं लाभे संते पडिग्गाहेज्जा । पढमा पडिमा । (६९८)

अहावरा दोच्चा पडिमा:—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा पैहाए पे-
हाए संथारगं जाएज्जा, तंजहा; गाहावई वा जाव कम्मकरी वा; पु-
व्वामेव आलोएज्जा “आउसो त्ति वा भगिणि ति वा, दाहिसि मे एत्तो
अण्णयरं संथारगं ?” तहप्पगारं संथारगं सयं वा णं जाएज्जा परो वा
से देज्जा फासुयं एसणिज्जं जाव पडिग्गाहेज्जा । दोच्चा पडिमा: ॥
(६९९)

अहावरा तच्चा पडिमा:—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जस्सु—
वस्सए संवसेज्जा, जे तत्थ अहासमण्णागते, तंजहा; इक्कडे वा जाव
पलाले वा; तस्स लाभे संवसेज्जा; तस्स अलाभे उक्कुडुए वा निसज्जि.
ए वा विहरेज्जा तच्चा पडिमा । (७००)

ए रीते पोते मागी लेवुं, या बीजाए आपवानुं करतां ग्रहण करवुं, ए पेहेली प्रतिज्ञा,
[६९८]

बीजी प्रतिज्ञा आ प्रमाणे छे:—मुनि अथवा आर्याए गृहस्थ के तेना चाकर
नफर पासे पोताने जोइतुं संस्तारक पोताने दष्टिगोचर थाय तौज ते मागवुं. तेणे
शरूआतमांज कहेवुं के “हे आयुष्मन् अथवा वेहेन, आ संस्तारकोमांथी मने सं-
स्तारक आपशो?” ए रीते तेवी जातवुं संस्तारक जाते मागी लेवुं अथवा गृह-
स्थ पोते आपवा मांडे तो निर्दोष जाणी ग्रहण करवुं. ए बीजी प्रतिज्ञा. [६९९]

त्रीजी प्रतिज्ञा आ प्रमाणे:—मुनि अथवा आर्याए पोते जेना मकानमांनि-
वास कर्यो होय तेने त्यांथीज जो कई संस्तारक मळी आवे तो ते ग्रहण करवुं
अने जो नहिं मळे तो (आखी रात) उत्कुटुक आसने? अथवा पलांठी बाळी
बेशी करीने गुजारवी. ए त्रीजी प्रतिज्ञा. [७००]

? वे घुटणपर उत्तस्त बेशीने.

अहावरा चउत्था पडिमाः—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उहा -
थड—मेव संथारगं जाणज्जा, तंजहा, पुढाविसिलं वा, कट्टुसिलं वा अहा-
संथडमेव; तस्स लाभे संवसेज्जा; अलाभे उक्कुडए वा निसज्जिए वा
विहरेज्जा । चउत्था पडिमा । (७०१)

इच्छेयाणं चउएहं पडिमाणं अण्णयरं पडिमं पडिवज्जमाणे तं चेव
जाव अन्नोन्नसमाहीए एवं च णं विहरंति । (७०२)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिकंखेज्जा संथारं पच्छप्पिणित्तए,
से ज्जं पुण संथारगं जाणेज्जा सअंडं जाव संताणगं तहप्पगारं संथारं
णो पच्छप्पिणेज्जा । [७०३]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिकंखेज्जा संथारं पच्छप्पिणित्तए;
से ज्जं पुण संथारगं जाणेज्जा अप्पंडं जाव संताणगं, तहप्पगारं संथारं

चोथी प्रतिज्ञा आ प्रमाणेः—मुनि अथवा आर्याए जे पत्थर के काष्ठलुं सं-
स्तारक यथायोग्य पणे पाथरेलुंज मळी आवे तेनापर रहेवुं. अगर तेस नहि मळे
तो (आखी रात) उत्तरत आसने के पलांठी वाली वेशीने गुजारवी. ए चोथी
प्रतिज्ञा. [७०१]

ए चारे प्रतिज्ञाओमांनी कोइ पण प्रतिज्ञाने स्वीकार करता मुनिए बीजा
मुनिने कोइ बखते पण धिकारवुं नहिं. कारण के तेओ सर्वे परस्परती सदाधिथी
जिनाज्ञामां रही सरस्वापणे रहेला छे. [७०२]

मुनि अथवा आर्याए ज्यारे लीयेलुं संस्तारक गृहस्थने पाळुं आपवुं पडे
त्यारे जो ते संस्तारक इंडां के झीणा जीवजंतुवाळुं जणाय तो ते पाळुं नहिं आ-
पवुं. [७०३]

किंतु ज्यारे ते इंडा के जीवजंतु रहित जणाय. त्यारे जोइ तपाणी प्रमार्जन

पडिलेहिय पडिलेहिय पमज्जिय पमज्जिय आयाविय आयाविय विणिधू-
णिय विणिधूणिय तओ संजयामेव पच्चप्पिणेज्जा । [७०४]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा समाणे वा वसमाणे वा गामाणुगामं
दूइज्जमाणे पुच्चामेव णं पणस्स उच्चारपासवणभूमिं पडिलेहेज्जा । के-
वली बूया “आयाण मेयं” । अपडिलेहियाए उच्चारपासवणभूमीए
भिक्खू वा भिक्खुणी वा, राओ वा वियालेवा उच्चारपासवणं परिद्वेमाणे
पयलेज्ज वा पवडेज्ज वा । से तत्थ पयलमाणे वा पवडमाणे वा हत्थं वां
पायंवा जाव लूसिज्जा, पाणाणि वा जाव ववरोवेज्जा । अह भिक्खूणं पु-
व्वोवादिट्ठा जाव जं पुच्चामेव पणस्स उच्चारपासवणभूमिं पडिलेहेज्जा ।
[७०५]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिकंखेज्जा सेज्जासंथारगभूमिं प-

१ अन्यथेतियोज्जे

करी तडकामां तपावी तपावी (यतनार्थी) झाटकी झूटकीने त्पारवाद् यतना पूर्वक
गृहस्थने पाळुं आपवुं. [७०४]

मुनि के आर्याए कोइ पण स्थले रहेतां के ग्रामानुग्राम फरतां शरुआतमा
त्यां स्वरचुपाणीनी भूमि जोइ तपाशी राखवी. नहि तो ते दोष पात्र थाय छे
एस केवळज्ञानीए जणाव्युं छे, कारण वगर तपाशेली जग्यामां मुनि के आर्या रात-
विरात बडीनीत के लघुनीत छांडता थका पडे के आखडे तो हाथपग के इंद्रियनो,
पण भंग थइ जाय तथा जीवजंतुनी विराधना थाय. माटे मुनिने एवी भलापण
छे के तेमणे प्रथमधीज ने जगा जोइ तपाशी राखवी. [७०५]

मुनि अथवा आर्याए सुवा माटे अगाडथी जमीन तपाशी राखवी अने एवे.

डिलोहियए, णणत्थ आयरिएण वा उवज्झाएण वा जाव गणावच्छेइएण वा वुट्ठेण वा सेहेण वा गिलाणेण वा आएसेण^१ वा अंतेण^२ वा मज्झेण वा समेण वा विसमेण वा पवाएण वा णिव्वाएण वा तओ संजयामेव पडिलेहिय पडिलेहिय पमज्जिय पमज्जिय बहुफासुयं सेज्जासंथारगं संथ-
रेज्जा । [७०६]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा बहुफासुयं सेज्जासंथारगं संथारित्ता अभिकंखेज्जा बहुफासुए सेज्जासंथारए दुरुहित्तए । [७०७]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा बहुफासुए सेज्जासंथारए दुरुहमाणे से पुव्वामेव ससीसोवरियं कायं पाए य पमज्जिय पमज्जिय तनो संजया-
मेव बहुफासुए सेज्जासंथारगे दुरुहित्ता तओ संजयामेव बहुफासुए सेज्जा-
संथारए सएज्जा । [७०८]

१ प्राघूर्णकेन वा २ इतः सप्तम्यर्थं तृतीया.

प्रसंगे आचार्य, उपाध्याय, गणावच्छेदक, तथा वृद्ध, बाळ, विमार के प्राहुणा मुनिना माटे रखायली जगा छोडी बाकीनी बीजी जगामां छेडे के वच्चमां सर-
खी जमीनमां के खरवचडीमां बहु पवनवाळीमां के पवन विनानीमां मुनिए यतना पुर्वक जोइ तपासी पुंजी प्रमाजीने निर्जीव शय्या पाथरवी. [७०६]

मुनि के आर्याए उपर जणाव्या मुजव निर्जीव शय्या पाथरीने तेवी शय्या-
मां आळोटवा चहावुं. [७०७]

मुनि अथवा आर्याए शय्या पर सूती बखते शरुआतर्माज मस्तकयी पग
ल्लीना शरीरने प्रमाजा प्रमाजीने यतना पुर्वक ते शय्या उपर शयन करवुं
[७०८]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा बहुफासुए सेज्जासंथारए सयमाणे णो
अण्णमण्णस्स हत्थेण हत्थं पाएण पाये काएण कायं आसाएज्जा । से-
अणासायमाणे तओ संजयामेव बहुफासुए सेज्जासंथारए सएज्जा । (७०९)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा ऊससमाणे वा णीससमाणे वा का-
समाणे वा छीयमाणे वा जंभायमाणे वा उड्डोए वा वातणिसग्गे वा करे-
माणे पुव्वामेव आसये^१ वा पोसयं^२ वा पाणिणा परिपिहिता तओ संज-
यामेव ऊससेज्ज वा जाव वायणिसग्गं वा करेज्जा । (७१०)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा, समा वेगया सेज्जा भवेज्जा, विसमा वे-
गया सेज्जा भवेज्जा, पवाता वेगया सेज्जा भवेज्जा, पिवाता वेगया सेज्जा भ-
वेज्जा ससरक्खा वेगया सेज्जा भवेज्जा, अप्पससरक्खा वेगया सेज्जा भवेज्जा,
सदंसससगा वेगया सेज्जा भवेज्जा, अप्पदंसमसगा वेगया सेज्जा भवेज्जा, स-

१ आस्यं मुखं २ पोप्यं अधिष्ठानं

मुनि अथवा आर्याए शय्यामां शयन करतां कोइ कोइना हाथ पग के श-
रीरने अडकवुं नहि. अने वगर अटके यतना पूर्वक तेवी शय्यामां सूवुं. [७०९]

मुनि अथवा आर्याए सूवा वाइ श्वासोश्वास लेतां खांसी करतां,
छींकतां, जंभा के उद्गार करतां या वातोत्सर्ग करतां पोताना मुख के अधिष्ठान-
ने हाथयी दांभी यतना पूर्वक ते करवां. [७१०]

मुनि अथवा आर्याने सूवा माटे कोइ वखते सरस्वी जगा मळे कोइ वखते
खरवचडी मळे, कोइ वखते पवनवाळी मळे कोइ वखते बंधीआर मळे, कोइ
वखते कचरावाळी मळे कोइ वखते साफ करेली मळे, कोइ वखते दांसमच्छरवाळी
मळे कोइ वखते दांसमच्छररहित मळे, कोइ वखते पढेली खडेली मळे कोइ वखते

परिसाडा वेग्या सेज्जा भवेज्जा, अपरिसाडा वेग्या सेज्जा भवेज्जा, सउवसग्गा
वेग्या सेज्जा भवेज्जा, णिरुवसग्गा वेग्या सेज्जा भवेज्जा, तहप्पगाराहिं सेज्जाहिं
सविज्जेमाणाहिं पग्गहितेतरां १ विहारं विहरैज्जा, णो किंचिवि गिलाएज्जा ।
[७११]

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामग्गियं जं सब्बद्वेहिं
सहिते सदा जएज्जासि त्ति वेमि । [७१२]

१ प्रगृहीततरं सुष्ठु गृहीतं.

आवाद मळे, कोइ वखते भय भरेलीं मळे, कोइ वखते निर्धय मळे, एम विचिल
प्रकारनी जगाओ मळतां मुनि तथा आर्याए सर्वने सरखी रीते ग्रहण करी समभा
वपणे वर्त्तवुं. कंइ पण नरम गरम न थवुं. (७११)

एज मुनि अने आर्याना आचारनी पूर्णता छे के तेमणे सर्व कार्यामां हभे-
शां उत्साही थइ रहेवुं, एम हुं कहुं छुं.

ईर्याख्यं द्वादशमध्ययनं.

(प्रथम उद्देशः)

“ अब्भुवगते खलु वासावासे, अभिपवुद्धे^१, बहवे पाणा अ-
मिसंभूया, बहवे बीया अहुणुब्भिन्ना, अंतरा से मग्गा बहुपाणा बहुबीया
जाव संताणगा, अण्णोक्कंता पंथा, णो विण्णाया मग्गा, ” सेवं णच्चा णो
गामाणुगामं दूईज्जेज्जा, तओ संजयामेव वासावासं उवल्लिएज्जा । (७ १३

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण जाणेज्जा गामं वा जाव
रायहाणिं वा—इमंसि खलु गामंसि वा जाव रायहाणिंसि वा णो महती

१ पयोधर इतिशेषः

अध्ययन वारमुं.

ईर्या.^१

पहेलो उद्देश.

मुनि अथवा आर्या एवं जाणे के “वरसादनी रूतु आवी चूकी छे, वर-
साद वरस्योछे, घणा जीवजंतु उत्पन्न थयाछे, घणा अंकुर फूट्यांछे, रस्ताओ तेओ
चढे भराइ गया छे, अने तेओना पर वंधु आवजाव थती अटकी पढवाथी तेओ
पूरेपूरा मालम पण पडी शकता नथी” तो तेमणे गामोगाम फरवातुं बंध करी
चर्पाकालना (चार महिना) लगी एक मुकामे निवास करवो. [७१३]

जे गाम के शहेरमां मुनिने योग्य मोहोदी भणवा करवाने अनुकूल पडती

१ फरवुं के चालवुं हालवुं.

विहारभूमी^१, णो महती विचारभूमी^२, णो सुलभे पीठ-फलग-सेज्जा-संथारए, णो सुलभे फासुए उंच्छे^३ अहेसणिज्जे, बहवे जत्थ समण-माहण-अतिहि-किवण-वणीमगा उवागया उवागमिस्संति य, अच्चा-इण्णा वित्ती, णो पण्णस्स णिक्खमणपवेसाए जाव धम्माणुओगचिंताए,-से वं णच्चा तहप्पगारं गामं वा णगरं वा जाव रायहाणिं वा णो वासावासं उवाहिएज्जा । (७१४)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण जाणेज्जा गामं वा जाव रायहाणिं वा इमंसि खलु गामंसि वा रायहाणिंसि वा महती विहारभूमी महती विचारभूमी, सुलभे जत्थ पीठफलग सेज्जा-संथारए, सुलभे फासुए उंच्छे अहेसणिज्जे, णो जत्थ बहवे समण जाव उवागया उवागमिस्संति य, अप्पाइण्णा वित्ती, जाव रायहाणिंसि वा ततो संजयामेव वासावासं उवाहिएज्जा । (७१५)

१ स्वाध्यायभूमिः २ बहिर्गमनभूमिः ३ एषणीयः

जगा न होय अथवा खरच्चु पाणीनी सवल पडती जगा न होय अथवा मुनिने जोइता पट वाजोठ के दर्भादिकना पाथरणां के शुद्ध आहारपाणी मळी शकतां न होय अथवा ज्यां घणाज भिक्षुको आवी वसेला होय के आवता होय जेथी मुनिने भणवा गणवामां न्हि पण अडचण रहे तेवा गाम के शहेरमां वर्षाकाळ गुजारवा माटे निवास नहि करवो. [७१४]

जे गाम के शहेरमां भणवा गणवाने तथा खरच्चु पाणीन अनुकूल पडती विशाळ जगा मळी आवे तथा जोइती वस्तु के आहार पाणी मळवा सुलभ पडे अने झाझा भिक्षुको पण आवेला के आववाना न होय तेवे स्थळे मुनिए वर्षाकाळ गुजारवो. [७१५]

अहपुण एवं जाणेज्जा,—चत्तारि मासा वासाणं वीईक्कंता, हेमं-
ताण य पंचदस रायकप्पे परिवुसिते, अतरा से मग्गा बहुपाणा जाव सं-
ताणगा; णो जत्थ बह्वे समण जाव उवागया उवागभिस्संतिय—सेवं
णच्चा णो गामाणुगामं दूइज्जेज्जा । (७१६)

अहपुण एवं जाणेज्जा,—चत्तारि मासा वासाणं वीईक्कंता, हेमंता-
ण य पंचदस रायकप्पे परिवुसिए, अंतरा से मग्गा अप्पंडा जाव संताण-
गा, बह्वे जत्थ समण जाव उवागभिस्संति य, सेवं णच्चा तओ संजया-
मेव गामाणुगामं दूइज्जेज्जा । (७१७)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूईज्जमाणे पुरओ
जुगमायं^१ पेहमाणे दट्ठण तसे पाणे दहट्ठ^२ पायं रीएज्जा, साहट्ठ^३ पायं
रीएज्जा, उक्खिप्प पायं रीएज्जा, तिरिच्छं वा कट्ठ पादं रीएज्जा^४, सति

१ युगमातं चतुर्हस्त प्रमाणं. २ उधृत्य. ३ संहृत्य. ४ अयं
चान्य मार्गाभावे त्रिधिः सतितूतस्मिन् तेनैवगच्छेत्.

ज्यारे एम ज्जाय के वर्षाकालना चार मास वही गया छे तेमज हेमं
स्तुना पंदर दिवस पण पसार थया छे, छातां हजु एक गामथी बीजे गाम जवना
रस्ताओ जीव तथा वनस्पतिथी भरपूरज छे अने तेमना पर हजु घणा लोको चा
लता थया नथी तो तेम ज्जातां मुनिए ते बखते पण ग्रामानुग्राम फरवानुं शरु
नहि करवुं [७१६]

पण जो ए बखते रस्ताओ अल्प जीवजंतु अने अल्प वनस्पतिवाळा थयेला
होय अने तेमनापर लोकोनी पण पूरती आवजाव थवा लागी होय तो तेवुं जाणी
यतना पूर्वक मुनिए ग्रामानुग्राम फरवुं. [७१७]

मुनि अथवा आर्याए ग्रामानुग्राम फरतां पोतानी आगलनो चार हाथ जे-
दलो रस्तो जोतां जोतां चालुं. तेम चालनां ते रस्तामां हस्ता फरता जीवजंतु दे-

परक्कमे संजतामेव परक्कमेज्जा, णो^१ उज्जुयं गच्छेज्जा, तओ संजयामेव
गामाणुगामं दूईजेज्जा । (७१८)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूईज्जमाणे अंतरा से
पाणाणि वा बीयाणि वा हरियाणि वा उदए वा मट्टिया वा अविद्धत्थे,
सई परक्कमे णो उज्जुय गच्छेज्जा, तओ संजयामेव गामाणुगामं दूईजे-
ज्जा । (७१९)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूईज्जमाणे अंतरा से
विरूवरूवाणि पक्कंतिकाणि दस्सुगायतणाणि मिलक्खणि दुस्सन्नप्पाणि दु-
प्पण्णवणिज्जाणि अकालपडिबाहेीणि अकालपरिभोईणि, सति लोढे^१ वि-
याराए संथरमाणेहिं^२ जणवएहिं णो विहारवत्तिथाए पवज्जेज्जा गमणाए ।
केवली बूया ‘आयाण मेयं’ ते णं बाला “अयं तेणे, अयं उवचरए,

१ लष्टे श्रेष्टे २ अन्येषु आर्यदेशेषु सत्सु.

खव.मां ओ अने बीजो र तो मळी आवतो होय तो ते जीवजंतुवाळो रस्तो छो-
डी बीजे रस्तेज चालवुं. पण जो बीजो रस्तो नहि मळे तो पोतानां पण जीवजंतु
थी आगळ या पाछळ या पडखे संभाळी संभाळीने मुकवां अने ए रीते चालवुं.
[७१८]

मुनि अथवा आर्याए ग्रामानुग्राम फरतां वच्चे रस्ताम नाना जीवजंतु, व-
नस्पतिना बीज, वनस्पति, या लीली माटी आपवी पडे तो बीजो रस्तो मळां
छतां ते रस्ते न चालवुं. किंतु बीजेज रस्ते यतना पूर्वक चालवुं. [७१९]

मुनि अथवा आर्याए ग्रामानुग्राम फरतां वचगाले के देशना सीमाडे वसेला
हठीला, जड, अकाळचारी अने अक्राणभक्षी जूदी जूदी जातना हूंढारा
तथा म्लेच्छादिक अनार्य लोकोना विभागें, मां बीजा सारा देशो विहार करवाने
अनुकूळ मळी आवतां छतां नहि करवुं. कारण के तेम करतां केवणज्ञानिओ बहु

अथं तओ आगए ” ति कट्टु तं भिक्खुं अक्कोसेज्ज वा जाव उवद्वेज्ज वा, वत्थं पडिग्गहं कंबलं पायपुंच्छणं अर्च्छिदेज्ज वा अर्ब्भिदेज्ज वा अव-
हरेज्ज वा परिभवेज्ज वा, । अह भिक्खूणं पुव्वोवदिट्ठा पतिण्णा जाव जं णो
तहप्पगाराणि विरूवरूवाणि पच्चंतियाणे दस्सुगायतणाणि जाव विहार-
वतियाए णो पवज्जेज्जा गमणाए, तओ संजयामेव गामाणुगामं दुइज्जेज्जा
(७२०)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दुइज्जमाणे अंतरा से
अरायाणि वा गणरायाणि वा जुवरायाणि वा दोरज्जाणि वा वेरज्जाणि वा
विरुद्धरज्जाणि वा सति लाढे विहाराए संथरमाणेहिं जणवएहिं णो विहार-
वतियाए पवज्जेज्ज गमणाए । केवली बूया “आयाण मेयं ” ते णं बाल
“अयं तेणे, ” तंचेव जाव णो विहारवतियाए पवज्जेज्ज गमणाए, तओ
संजयामेव गामाणुगाम दूइज्जेज्ज । (७२१)

दोष बतावे छे. जे माटे मुनिए त्यां जतां त्यांना अनार्य लोको ते मुनिने चोर के
जासुस ठेरावी तेने अनेक उपद्रव करे या तेना वस्त्रपात्र लूटीं ले या चोरी ले. माटे
मुनिने ए भलामण छे के तेणे तेवा प्रांतमां जवानुंज नहि करवुं. [७२८]

वळी जे प्रांतोमां कोइ राजाज नहि होय या अनेक जण राज्य कर्त्ता थइ
पडया होय या राज्यकर्त्ता बहु लघुवयनो या वे राज्य चालतां होय या एक वी-
जानां विरोधी राज्य थइ पडयां होय तेवा प्रांतोमां, वीजा सारा देशो विहार क-
रवाने अनुकूल मळी आवतां छतां विहार नहि करवो, कारण के केवळज्ञानिए
तेष करवुं निषिद्ध कर्तुं छे जे माटे मुनिए तेवा स्थळे जतां त्यांना लोको तेने
चोर के जासुस ठेरावी अनेक अडचणो पाडो. माटे मुनिने एवी भलामण छे के
तेणे तेवा प्रांतोमां नहि जनां वीजा सारा प्रांतोमां संभाळ पूर्वक फरता रहेवुं.
[७२१]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूइज्जमाणे अंतरा से विहं सियाः--
 से ज्जं पुण विहं^१ जाणेज्जा एगाहेण वा दुयाहेण वा तियाहेण वा चउयाहेण
 वा पंचाहेण वा पाउणेज्ज वा, णो पाउणेज्ज वा, तहप्पगारं विहं अणेगाह-
 गमणिज्जं सति लाढे जाव णो विहारवत्तियाए पवज्जेज्ज गमणाए । केव-
 ली बूया 'आयाण मेयं' । अंतरा से वासांसि वा पाणेसु वा बीएसु वा
 हरिएसु वा उदएसु वा मट्टियाए वा भविद्धत्थाए । अह भिक्खूणं बुच्चो-
 वदिट्ठा जाव जं तहप्पगारं अणेगाहगमणिज्जं जाव णो गमणाए, ततो
 संजयामेव गामाणुगामं दूइज्जेज्जा गमणाए । (७२२)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूइज्जमाणे अंतरा से णा-
 वासंतारिमं उदयं सिया, से ज्जं पुण णावे जाणेज्जा—असंजए भिक्खुपडियाए

१ अनेकाहगमनीयः पंथाः ।

मुनि अथवा आर्याने ग्रामानुग्राम फरतां वच्चे कोइ मोहोदुं मेदान उल्लंघना
 नुं आवी पडे के जेनो छेडो आखो एक दिवस के बे त्रण चार या पांच दिवस
 चाल्यायीज मळी शके या नहि पण मळी शके, तेवा बहु लांबा रस्ते बीजो दुंको
 रस्तो मळी आवतां छतां नहि चालवुं. कारण के तेवे लांबे रस्ते चालतां केवलज्ञा-
 निए अनेक दोष वतान्या छे. जे माटे त्यां लांबो वखत चालवानुं हेतां वच्चे क-
 दाच वरसाद आवी पंड तो ते रस्तामां जीवजंतु, वनस्पति, पाणी तथा लीली मा-
 टी भराइ जाय छे. माटे मुनिए तेवे मार्गे नहि चालवुं. [७२२]

मुनिए ब्रह्मण पर क्यारे चढवुं ?

मुनि के आर्याने एक ग्रामयी बीजे ग्राम जतां वच्चे कदाच ब्रह्मणयीज त-
 री शकाय एटलुं पाणी आडे आवे तो तेमणे आ पमाणे वर्त्तवुं;—जे ब्रह्मण अ-
 सयमी गृहस्थे सावुना माटेज बेचातुं लइ राखुं होय या उछीतुं लइ राखुं होय.

किणेज्ज, वा पामिच्चेज्ज वा, णावाए वा णावांपरिणामं कट्ठ^१ थलओ वा णावं
जलंसि ओगाहेज्जा, जलाओ वा णावं थलंसि उक्केसेज्जा, पुण्णं वा णावं
उस्सिच्चेज्जा, सण्णं वा णावं उप्पीलावेज्जा, तहप्पगारं णावं उट्ठगामिणिं वा
अहेगामिणिं वा तिरियगामिणिं वा परं जोयणमेराए अद्धजोयणमेराए अप्प-
तरो^२ वा भुज्जतरो^३ वा णो दुरुहेज्ज गमणाए। [७२३]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा पुब्बामेव तिरिच्छसंपातिमं णावं जा-
णेज्जा, जाणित्ता से त-मायाए^४ एगंतं मवक्कमित्ता भंडगं पडिलेहेज्जा,
पडिलेहित्ता एगओ भोयणभंडगं करेज्जा, करित्ता ससीसोवरियं कायं पाए
य-पमज्जेज्जा, पमज्जित्ता सागारियभत्तं पच्चक्खाएज्जा, पच्चक्खाइत्ता एगं
पायं जले किच्चा^५ एगं पायं थले किच्चा, तओ संजयामेव णावं दुरुहेज्जा
। [७२४]

१ कुर्यादित्यर्थः २-३-इमे मार्गविशेषणे ४ ज्ञात्वा, ५ कृत्वा.

या अदलवदल करी राख्युं होय या स्थळ्थी जळमां के जळ्थी स्थळमां लावेळुं
होय या भरेळुं हेतां खालीं कर्युं होय या खूची गएळुं हेतां ऊपडावी राख्युं होय
तेवा जूदी जूदी दिशा तरफं जता वहाणं परं चार गाड या वे गाऊ झाझा
या थोडा रस्ता लगी पण चडवुं नहि. [७२३]

किंतु जे वहाणने गृहस्थो पोताना माटे ते पाणीना आरपार लइ जवाना
होय तेवा वहाणनी मुनि के आर्थाए शरुआतमां तपास करवी. तपास करतां ते
मालम पड्याथी मुनिए एकांत स्थळमां आवी पोताना उपकरण पात जोइ तपाशी
लेवां. ते तपाशी लइ एक तरफ पगथी धरी माथा लागीना शरीरने प्रमार्जित कर
वुं. ते करी वाद सागारी अणसण ग्रहण करवुं. ते ग्रहण करीने पछी एक पग पा
णीमां धरतां एक पग स्थळमां [एटले पाणीना ऊपर] धरतां वहाण पर चडवुं.
[७२४]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा णावं दुरुहमाणे णो णावाए पुरओ दु-
रुहेज्जा, णो णावाए अग्गओ दुरुहेज्जा, णो णावाए मज्झतो दुरुहेज्जा. णो
बाहाओ पणिज्जिय पणिब्भिय, अंगुलीए उवदंसिय उवदंसिय उण्णमिय
उण्णमिय णिज्झाएज्जा । [७२५]

से णं परो^१ णावागतो णावागयं वएज्जा “आउसंतो समणा,
एयं तुमं णावं उक्कसाहि वा वोक्कसाहि वा खिवाहि वा, रज्जुए वा गहाय
आगसाहि ” णो से—यं परिन्नं परिथाणेज्जा, तुसिणीओ उवेहेज्जा ।
[७२६]

से णं परो णावागतो णावागयं वएज्जा “आउसंतो समणा, णो
संचाएसि णावं उक्कसित्तए वा वोक्कसित्तए वा खिवित्तए वा रज्जुयाए वा
गहाय आकसित्तए, आहर^२ एतं णावाए रज्जुयं, सयं चेव णं वयं नावं

१ नाविकः २ आनय.

मुनि अथवा आर्याए वहाणपर चढतां वहाणना मोखरे जइ न वेशवुं तथा
सर्वथी अगाउ चडी न वेशवुं तथा वहाणना वच्चोवच पण चडी न वेशवुं, तेमज
शरूआतमां वहाणना वाहेर उभा होतां वहाणना पडखाओले पकडी आंगळीओ
वडे ताकी ताकीने या उंचा उंचा थइने तेना अंदर जोवानुं पण नहि करवुं.
[७२५]

वहाणपर चडेला मुनिने वहाणवारा लोको एम कहे के “आयुप्पन् श्रमण
तमे आ वहाणने (अमुक दिशा तरफ) खेंचो या वाळो या एमांना सामानने द-
रिआमां के नीचे फेंको या दोरडांओ खेंचो.” तो मुनिए ते बात करवा कबुल
नहि थवुं किंतु अवोल रही धर्मध्यान कर्या करवुं. [७२६]

वहाणपर चडेला मुनिने वहाणवाळा लोको एम कहे के “हे आयुप्पन्
श्रमण, तमे आ वहाणने खेंचवा करवामां तथा एमांना सामानने फेंकी दोरडाओ

उक्कसिस्सामो वा जाव रज्जुए वा गहाय आकसिस्सामो, ” णो से—यं परि-
च्चं पीरयाणेज्जा, तुसिणीओ उवेहेज्जा । (७२७)

से णं परो णावागओ णावागयं वएज्जा “ आउसंतो समणा, एयं
ता तुमं णावं अलित्तेण वा पीढेण वा वंसेण वा वलएण वा अवल्लएण
वा वाहेहि; ” णो से यं परिणं परिजाणेज्जा, तुसिणीओ उवेहेज्जा ।
(७२८)

से णं परो णावागओ णावागयं वदेज्जा “ आउसंतो समणा, एयं
ता तुमं णावाए उदयं हत्थेण वा पाएण वा सत्तेण वा पडिग्गहेण वा
णावाउस्सिच्चणेण वा उस्सिच्चाहि ” णो से—यं परिणं परिजाणेज्जा ।
(७२९)

से णं परो णावागतो णावागतं वएज्जा “ आउसंतो समणा,

ताणवाना कामभां अशक्त छो तो अमुक दोरडुं मने लावी आपो अमे पोते वहाण-
ने बाळवा करवानुं करता रहीशुं.” आवुं सांभली मुनिए तेम पण कबुल नहि क-
रवुं किंतु मौन रही धर्म ध्यान ध्याया करवुं. [७२७]

वहाणपर चडेला मुनिने वहाणवाळा लो १ एवुं कहे के “ हे आयुष्मन्
श्रमण, आ वहाणने तमे आ पाटीआना अलताओ के हलेसांओवडे या वांस के
चळावडे या अवल्लक नामना हथियार वडे आगळ चलावो.” तो आ बात पण मु-
निए न स्वीकारवी. किंतु मौन रखा करवुं. [७२८]

वहाणपर चडेला मुनिने वहाणवाळा लोको एम कहे के “ हे आयुष्मन्
श्रमण, आ वहाणना अंदर भरता पाणीने तमे तमारा हाथयी या पगथी या वास-
णथी के पात्रथी या वहाण मांहेन। पाणी कहाडवाना हथियारथी वहार काढता
रहो ” तो आ बात पण मुनिए न स्वीकारवी किंतु मौन धरी रहेवुं. [७२९]

वहाणपर चडेला मुनिने वहाणवाळा लोको एम कहे के हे “ आयुष्मन् श्रमण

એતં તો તુમં ણાવાએ ઉત્તિંગ^૧ હત્યેણ વા પાણ વા^૨ વાહુણા વા ઊરુણો
વા ઉદરેણ વા સીસેણ વા કાણ વા ણાવાઉરિસિચણેણ વા ચેલેણ વા મ-
દિયાએ વા કુસપ્પણ વા કુરુવિંદેણ વા પિહેહિ ” ણો સે—યં પરિણં પરિ-
જાણેજ્જા । (૭૩૦)

સે ભિક્ખૂ વા ભિક્ખુણી વા ણાવાએ ઉત્તિંગેણ ઉદયં આસવમાણં
પેહાએ ઉવરુવરિ ણાવં કજ્જલાવેમાણં^૨ પેહાએ ણો પરં ઉવસંકમિત્તુ એવં બૂ-
યા “ આઉસંતો ગાહાવડ્ઠ, એયં તે ણાવાએ ઉદયં ઉત્તિંગેણ આસવતિ, ઉ-
વરુવરિ વા ણાવા કજ્જલાવેતિ ” એતપ્પગારં મણં વા વાયં વા ણો પુરઓ
કઠ્ઠુ વિહરેજ્જા । અપ્પુસ્સુએ^૩ અબહિલેસ્સે એગંતિગણં અપ્પાણં વિપોસેજ્જ
સમાહીએ, તઓ સંજયામેવ ણાવાસંતારિમે ઉદએ અહારિયં^૪ રીએજ્જા ।
(૭૩૧)

૧ રંઘં ૨ છાવ્યમાના મિત્યર્થઃ ૩ અવિમનસ્કઃ ૪ યથાર્ય ભવ-
તિ તથા

આ વહાણમાં પહેલા અમુક છિદ્રને તમે તમારા હાથ, પગ, વાહુ, જંઘા, ઉદર,
મસ્તક, કે આંખા શરીર વડે યા વહાણમાં રહેલા ઉર્લિચણ નામના હથિયારવડે
યા વસ્ત્ર, માટી, કમલ પત્ર કે કુરુવિંદ નામના ઘાસવડે ઢાંકી રાખો.” તો મુનિએ
આ વાત પણ નહિ સ્વીકારવી. [૭૩૦]

મુનિ અથવા આર્યોએ વહાણમાં છિદ્ર પડયાથી પાણી ભરાતું જોઈ તથા ઉપરા
ઉપરી વહાણને બુઢતું જોઈ વીજાને એ વાત જણાવવી નહિ અને પોતે પણ પોતાના
મનમાં એ વાતના સંકલ્પવિકલ્પ ધરવા નહિ. કિંતુ શાંત પણે સ્વસ્વરૂપમાં રમતા
રહી એકાંત પ્રદેશમાં રહીને સમાધિસ્થ રહેવું. એ રીતે વ્રહ્મણથી પાર પમાતા જલ-
મર્ગમાં યથાસુંદરતાએ પ્રવર્તતા રહેવું. [૭૩૧]

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं जं सव्व-
द्वेहिं सहिते सदा जएज्जासि ति वेमि । (७३२)

[द्वितीय उद्देशः]

से णं परो णावागओ णावागयं वदेज्जा:—“ आउसंतो समणा,
एयं ता तुमं छत्तगं वा जाव चम्मछेयणगं वा गिण्हाहि, एयाणि तुमं
विरूवरूवाणि सत्थजायाणि धारेहि, एयं ता तुमं दासगं वा दारिगं वा
पज्जेहि^१, ” णो सेत्तं परिणं^२ परिजाणेज्जा, तुसिणीओ उवेहेज्जा ।
(७३३)

१ पायय २ प्रार्थनामित्यर्थः

एज खरेखर मुनि अने आर्योना आचारनी संपूर्णता छे के तेमणे वधी
वावतोमां संभाळ पूर्वक वर्त्तवुं. [७३२]

बीजो उद्देश.

(वहाणपर चडेवा तथा पाणीमांथी पसार यवा विगेरे विधि.)

वहाणपर चडेला मुनिने बीजा वहाणपर चडेला लोक एवुं कहे के “ हे
आयुप्पान् श्रमण ओ छत्र या चर्म कापवानुं हथियार पकड, तथा आ जूदी
जूदी जातना हथियारो धरी राख, अथवा आ वाळक के वाळिकाने (दूध विगेरे)
पीवराव ” आ हुकेम स्वीकारवा नहि किंनु मौन रखा करवुं. [७३३]

से णं परो णावागओ णावागयं वदेज्जा:—“ एस णं समणे णावाए भंडभारिए^३ भवति, से णं बाहाए गहाय णावाओ उदगंसि पक्खिवह, ” एतप्पगारं णिग्घोसं सोच्चा णिसम्म से य चीवरधारी सिया खिप्पामेव च्चीवराणि उव्वेड्ढेज्ज वा णिव्वेड्ढेज्ज वा उप्पोसं^४ वा करेज्जा । [७३४]

अह पुण एवं जाणेज्जा:—अभिकंतकूरकम्मा खलु बाला बाहाहिं गहाय नावाओ उदगंसि पक्खिवेज्जा, से पुव्वामेव वएज्जा “ आउसंतो गाहावती, मा मेत्तो बाहाए गहाय णावाओ उदगंसि पक्खिवह; सयं चेव णं अहं णावातो उदगंसि ओगाहिरसामि. ” से णेवं वयंतं परो सहसा बलसा बाहाहिं गहाय उदगंसि पक्खिवेज्जा, तं णो सुमणे सिया णो दुम्मणे सिया, णो उच्चावयं मणं णियच्छेज्जा, णो तेसिं बालाणं धाताए वहाए समुद्वेज्जा, अप्पसुर जाव समाहीए ततो संजयामेव उदगंसि पवजेज्जा । (७३५)

१ भंडवत् भारवान् भंडेन वा भारवान् २ शिरोवेष्टनं.

वहाणपर चडेला मुनि तरफ दहागमानो कोइ बोले के “आ साधु वहाण उपर बहु बोजो करे छे, मोटे एने बाहुथी पकडीने पाणीमां फेंकी द्यो, “आवां वाक्यो सांभळीने वस्त्रधारी मुनिए तरतज पोताना भारवाळां वस्त्रो उतारीने हलकां वस्त्रो बींटी लेवां. तथा माथापर पण वस्त्र बींटी लेवुं. [७३४]

एवामां ते क्रूर कर्मी अजाण मनुष्यो मुनिने बाहुथी पकडी पाणीमां नाखवा तैयार थाय तो तेना नाखवा अगाउज मुनिर कहेवुं के “हे आधुष्मन् गृहस्थो तमारे मने पकडीने पाणीयां नाखवाना कशी जरूर नहीं. हुं जातेज वहाणथी पाणीमां झीपलावुं छुं,” आवुं बोलतां छतां जलदी ते माणसो मुनिने बाहुथी पकडीने फेंकी दे तो मुनिए मनमां कशो पग गग के द्वेष न लाववो तथा संकल्पविकल्प न करवा, तेमज ते अजाण पुरुषोने नाश करवा के मारवा कदापि नहिं छठवुं. शांत पणे पाणीमां जइ पडवुं. [७३५]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उदगंसि पवमाणे णो हत्थेण हत्थं पाएण पायं काएण कायं आसाएज्जा^१, से अणासादए अणासायमाणे तओ संजयामेव उदगंसि पवज्जेज्जा । [७३६]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उदगंसि पवमाणे णो उम्मग्गणिम्म गिचं करेज्जा, मा मेयं उदगं कण्णेषुवा अच्छंसु वा णक्कंसि वा मुहंसि वा परियावज्जेज्जा, तओ संजयामेव उदगंसि पवज्जेज्जा । [७३७]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उदगंसि पवमाणे दोब्बलियं^२ पाउणेज्जा, खिप्पामेव उवधिं विंगिचेज्ज वा विसोहेज्ज वा, णो चेव णं सातिज्जेज्जा अह पुण एवं जाणेज्जा, पारए सिया उदगाओ तीरं पाउणित्तए तओ संजयामेव उदउल्लेण वा ससिणिद्धेण वा काएण उदगतीरे चिट्ठेज्जा । [७३८]

१ संस्पृशेत्. २ श्रमं

मुनि अथवा आर्या पाणीमां तणातां हाथ साथे हाथ, पग साथे पग, अने शरीरना कोइ पण अवयव साथे बीजो अवयव लगाइवो नहि ए रीते यत्नपूर्वक तणाता रहेवुं. [७३६]

मुनि अथवा आर्या पाणीमां तणाता, इवकीओ नहि मारवी, जेथी करीने कान, आंख, नासिका, तथा मुखमां पाणी जहनं विनाश न पांमै. [७३७]

मुनि अथवा आर्या पाणीमां तरतां धाकी जाय त्यारे तेमणे तरतज पोताने भारी पडता वस्त्रो छोडी देवां. ते वस्त्रोपर मूर्छित नहि रहेवुं. पछी ज्यारे कांठे मात्त थाय त्यारे पाणीथी शरीर भीजावणुं होय त्यां लणी कांठापरज वेशी रहेवुं. [७३८]

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા ઉદઉહં વા સસિણિદં વા કાયં ણો
 આમજ્જેજ્જ વા પમજ્જેજ્જ વા સંલિહેજ્જ ણિહેહેજ્જ વા ઉવ્વલેજ્જ વા ઉવ્વટ્ટેજ્જ
 વા આયાવેજ્જ પયાવેજ્જ વા । અહ પુણ એવં જાણેજ્જા, વિગતેદિદ્દં મે
 કાણ વોચ્છિણ્ણસિણેહે, તહપ્પગારં કાયં અમજ્જેજ્જ વા જાવ પયાવેજ્જ
 વા, તઓ સંજયામેવ ગામાણુગામં દૂઙ્ગેજ્જા । [૭૩૯]

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા ગામાણુગામં દૂઙ્ગમાણે ણો પેરેહિં
 સદ્ધિં પરિજવિયા^૧ પરિજવિયા ગામાણુગામં દૂઙ્ગેજ્જા । તઓ સંજયામેવ
 ગામાણુગામં દૂઙ્ગેજ્જા । (૭૪૦)

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા ગામાણુગામં દૂઙ્ગમાણે અંતરા સે
 જંઘાસંતારિમે ઉદદ સિયા, સે પુવ્વામેવ સસીસોવરિયં કાયં પાદે ય પમ-
 જ્જેજ્જા, સે પુવ્વામેવ પમજ્જિત્તા એગં પાયં જલે કિચ્ચા એગં પાયં થલે
 કિચ્ચા તઓ સંજયામેવ જંઘાસંતારિમે ઉદદ અહારિયં રીણ્ણા । (૭૪૧)

૧ મૃશ મુહ્ણપં કુર્વન્

મુનિ અથવા આર્યાણ પાળીથી મીંજાયલા શરીરને ઘસવું છાંટવું કે દાવવું
 નહિ તેમજ તપાવવું કરવું પણ નહિ. (કિંતુ પોતાની મેલે પાળીને પહવા દેવું)
 અને જ્યારે શરીરપરથી સઘલી બિનાશ લઈ જાય ત્યારેજ શરીરને ઘસવું છાંટવું
 કે દાવવું તથા તપાવવું. અને ત્યાર વાદ ગ્રામાનુગ્રામ ફરવાનું શરૂ કરવું. [૭૩૯]

મુનિ અથવા આર્યાણ ગ્રામાનુગ્રામ ફરતા માર્ગમાં ઢેલા ગૃહસ્થો સાથે વહુ
 વક્ત્રકારો કરતાં નહિ ચાલવું. કિંતુ સંભાલ પૂર્વકજ ચાલતા રહેવું [૭૪૦]

મુનિ અથવા આર્યાણે ગ્રામાનુગ્રામ ફરતાં વચગાળે જંઘા પ્રમાણ પાળી
 ઊતરવાનું આવે ત્યારે તેમણે આશ્વા શરીરને પ્રમાર્જન કરી એક પગ જલમાં ધર-
 તાં અને એક પગ સ્થલમાં ધરતાં સંભાલપૂર્વક સ્વી રીતે તે જલમાંથી પસાર થવું
 [૭૪૧].

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जंघासंतारिमे उदगे अहारियं रीय-
माणे णो हत्थेण वा हत्थं पादेण वा पादं काएण वा कायं आसाएज्जा ।
से अणासादए अणासादमाणे तओ संजयामेव जंघासंतारिमे उदए अहा-
रियं रीएज्जा । (७४२)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जंघासंतारिमे उदए अहारियं रीयमाणे
णो साच्यावडियाए णो परिदाहवडियाए महति महालयंसि^१ उदगंसि कायं
वित्तोसेज्जा । तओ संजयामेव जंघासंतारिमे उदए अहारियं रीएज्जा ।
अहपुण एवं जाणेज्जा पारए सिया उदगाओ तीरं पाउणित्तए, तओ
संजयामेव उदउल्लेण वा ससिणिद्धेण वा काएण उदगतीरे चिट्ठेज्जा ।
(७४३)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उदउल्लं वा कायं ससिणिद्धं
वा कायं णो आमज्जेज्ज वा पमज्जेज्ज वा । अहपुण एवं जाणेज्जा, विगतो-
दए मे काए छिण्णसिणेहे, तहप्पगारं कायं आमज्जेज्ज वा जाव पयावेज्ज
चा । तओ संजयामेव गामाणुगामं दूइजेज्जा । [७४४]

१ वक्षस्थळादिप्रमाणे

मुनि अथवा आर्याए आवे वखते हाथ साथे हाथ, पग साथे पग, तथा
शरीर साथे शरीर लगावत्रां नहि. [७४२]

मुनि अथवा आर्याए जंघाप्रमाणमां पाणीमांथी पसार थतां शरीरने थंडक
मेळववा माटे के वळतरा मगडवा ऊंडा पाणीमां झोकाववुं नहिं. किंतु जंघा-प्रमा-
णना पाणीमांथीज चाल्या जवुं. अने ज्यारे कांठो प्राप्त थाय त्यारे शरीरपर
पाणीनी भिनाश होय त्यां लगी त्यांज थोभी रहेवुं. [७४३]

मुनि अथवा आर्याए ए वखते शरीरने घसवुं के तपाववुं नहि. पण ज्यारे
भिनाश पोतानी मेळे उडी गएली जणाय त्यारे शरीरने छांटी हुंटी तडके तपावी
करने ग्रामानुग्राम फरवावुं शक् करवुं. [७४४]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूईज्जमाणे णो मट्टियामएहिं पाएहिं हरियाणी छिंदिय छिंदिय त्रिकुज्जि त्रिफालिय उम्मग्गेणं हरियवधाए गच्छेज्जा; “जहेयं पाएहिं मट्टियं खिप्पामेव हरिताणि अवहरंतु.” माइद्वणं संफासे । णो एवं करेज्जा । से पुव्वामेव अप्पहरियं मग्गं पडिलेहेज्जा, तओ संजयामेव गामाणुगामं दूईज्जेज्जा । (७४५)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूईज्जमाणे अंतरा से वण्णाणि वा फलिहाणि वा पगाराणि वा तोरणाणि वा अग्गलाणि वा अग्गलपासणाणि वा गड्डाओ वा दरीओ वा सति परक्कमे संजयामेव परक्कमेज्जा, णो उज्जुयं गच्छेज्जा । केवली बूया ‘आयाण मेयं ।’ से तत्थ परक्कममाणे पयलेज्ज वा पडडेज्ज वा । (७४६)

से तत्थ पयलमाणे वा पवडमाणे वा रुक्खाणि वा गुच्छाणि वा गुम्माणि वा लयाओ वा वल्लीओ वा तणाणि वा गहणाणि वा हरियाणि

मुनि अथवा आर्याए ग्रामानुग्राम फरवानुं करतां चीखळ्थी खरडायला. पोताना पगोने साफ करवाना इरादार्थी मार्गथी आघापाछा जइ लीलोतरीने तोडतां तोडतां दावतां दावतां के उखेडतां उखेडतां नहि चालवुं. जो तेम करे तो दोषपात्र थवानो, माटे एम नहि करवुं. किंतु शरुआतमांज तेमणे थोडी लीलोतरीवाळो रस्तो शोधवो अने तेना वडे ग्रामानुग्राम फरवुं. [७४५]

मुनि अथवा आर्याने ग्रामानुग्राम फरतां वचगाळे किल्ला, खाइ, कोट, तोरणो, आगळीओ, आगळीअेना पडखाओ, खाडाओ, के कोतरो ओळंगवाना आवी पडे तो बीजो रस्तो मळतां ते रस्ते पसार नहि थवुं. केमके केवळज्ञानिए तेमां दोष जणाव्या छे. जे माटे तेवे रस्ते चालतां कदाच पडी आखडी पण जवाय, (७४६)

(बीजो रस्तो न मळतां जो तेवेज रस्ते जवुं पडे तो) त्यां पडतां के

वा अवलंबिय अवलंबिय उत्तरेज्जा, जे तत्थ पाडिपहिया उवागच्छंति ते पाणी जाएज्जा, तओ संजयामेव अवलंबिय अवलंबिय उत्तरेज्जा, तओ गामाणुगामं दूइज्जेज्जा । [७४७]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूइज्जेमाणे अंतरा से जवसाणि^१ वा सगडाणि वा रहाणी वा सच्चक्काणि वा परचक्काणि वा से णं^२ वा विरुवरुवं संणिविट्ठं पेहाए सति परक्कमे संजयामेव णो उज्जुयं गच्छेज्जा । (७४८)

से णं परो सेणागतो वदेज्जा, “आउसंतो एसणं समणो सेणाए अभिनिवारियं कस्सेइ, से णं बाहाए गहाय आगसाह. ” से णं परो बाहाहिं गहाय आगंसेज्जा, तं णो सुमणे सिया जाव समाहीए तओ संजयामेव गामाणुगामं दूइज्जेज्जा । (७४९)

१ गोधूमादिधान्यानि. २ स्कंधावारनिवेशादिकं

आखडतां ब्राड, गुच्छ, गुल्म, लताओ, बेलओ, घास, बूटाओ, के गमे ते लीलो-त्रीने पकडी पकडीने उतरवुं, अथवा तो त्यां जे द्येभार्गु आवी पडे तेना हाथनी मदद मागवी अने तेना हाथ पकडी पकडीने ते विपम रस्तो पसार करी ग्रामानुग्राम फरवुं. [७४७]

मुनि अथवा आर्योए ग्रामानुग्राम फरतां वच्चे धान्यनी बजारो, गाडीओ, रथो, लक्कर के जूदी जूदी सेनाओ पडाव नांखी पडेली जोइने बीजो रस्तो मलतां ते रस्ते नहि चालवुं. [७४८]

कदाच बीजो रस्तो न मलतां तेज रस्ते मुनिने चालवुं पडे तेवे बखते कोइ सैन्यनो माणस एवुं कहे के “आयुष्यन् सैनिको, आ सावु आपणा लक्करनीं हीलचाल जोवाने जासुस तरीके आवेलो छे माटे एने धक्का मारी कहाडी येलो” आवुं कही तेम करवा मंडे तोपण मुनिए कसो हर्षणोक न लावयो, किंतु समाधिधी बच्चेता रहेवुं. [७४९]

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા અંતરા સે પાડિપહિયા ઉવાગચ્છેજ્જા, તે ણં પાડિપહિયા એવં વદેજ્જા “ આઉસંતો સમગા, કેવતિએ એસ ગામે રાયહાણી વા ? કેવહ્યા એત્થ આસા, હત્થી, ગામપિંડોલગા^૧, મણુસ્સા, પરિવસંતિ ? સે બહુભત્તે બહુઉદદા બહુજણે બહુજવસે ? સે અપ્પુદદા અપ્પભત્તે અપ્પજણે અપ્પગ્રાસે ? એય—પ્પગારાણિ પસિણાણિ પુટ્ટો ણો આઈ—ક્કલેજ્જા; એતપ્પગારાણિ પસિણાણિ ણો પુચ્છેજ્જા । (૭૫૦)

એયં રાલુ તસ્સ ભિક્ષુસ્સ ભિક્ષુણીએ વા સામગિયં ।
(૭૫૧)

૧ ગ્રામભિક્ષાચરા:

મુનિ અથવા આર્યાને માર્ગે ચાલતાં વચ્ચે વટેમાર્ગીઓ મળે અને તેઓ એક પૂછવા માંડે કે “હે આયુષ્મન્ શ્રમણ આ ગામ કે શહેર કેવડું મોડું છે? તેમજ અહીં કેટલા ઘોડા, હાથી, ભિસ્વારી, કે મનુષ્યો રહે છે? તથા એમાં ખાત પાણી માણસો, અને ધાન્ય ઘણાં છે કે થોડાં છે? આવા પ્રશ્નો સાંભળી તેનો કશો જવાબ નહિ વાળવો. તેમજ મુનિએ પોતે પણ એવા પ્રશ્ન કોઈને નહિ પૂછવા. [૭૫૦]

એ સઘળો મુનિ અને આર્યાઓનો સંપૂર્ણ આચાર છે. [૭૫૧]

[तृतीय उद्देशः]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूतिज्जमाणे अंतरा से चप्पाणि वा, फलिहाणि वा, पागाराणि वा, जाव दरीओ वा, कूडागास-
णि^१ वा, पासादाणि वा, णूमगिहाणि^२ वा, रुक्खगिहाणि वा, पच्चयगि-
हाणि^३ वा, रुक्खं वा चेतियकडं^४, धूमं वा चेतियकडं, आएसणाणि वा,
जाव भवणगिहाणि वा, णो बाहाओ पगिज्झिय पगिज्झिय अंगुलीयाए
उदिसिय उदिसिय उण्णमिय उण्णमिय णिज्झाएज्जा । ततो संजयामेव
गामाणुगामं दूइज्जेज्जा । (७५२)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूइज्जमाणे अंतरा से कच्छा
णि^५ वा दवियाणि^६ वा णूमाणि^७ वा वलवाणि^८ वा गहणाणि^९ वा

१ पर्वतोपरिगृहाणि २ भूमिगृहाणि ३ गुहाः ४ वृक्षस्याधो-
व्यतरादिस्थानकं ५ नद्यासन्ननिम्नप्रदेशाः ६ अट्ट्यांवासार्यराजर-
क्षितभूमयः ७ गर्त्तादीनि ८ नद्यवेष्टितभूभागाः ९ रण्यक्षेत्राणि

त्रीजो उद्देशः.

(विहार करवानी विधि.)

मुनि अथवा आर्याने ग्रामानुग्राम फरतां वच्चे आवता किल्ला, खाइ,
कोट, गुफाओ, टेकरीओपर रहेला घरो, भोंयराओ, झाडोथी शोभतां घरो, पर्वत
उपर बांधेला घरो, शाद नीचेना ज्यंतरादिकना स्थानको व्यंतरादिकना स्तूपो
(घुमरो), मुसाफर शाळाओ, तथा हरेक जातनां घरो दाये पकडी पकडीने के
आंगळीओ घडे ताकी ताकीने या ऊंचुं नीचुं धहने जोवां नहि. किंतु रुडी रीते
संभाळथी घर्त्तेचुं. [७५२]

एज प्रमाणे मुनि अथवा आर्याए ग्रामानुग्राम चलतां वच्चे आधी पडतां
नदीना नजदीकना नीचा प्रदेशो, घाराना जंगलो, खाडाओ, नदीथी बाँययन्दी

गहण विदुग्गाणि वा वण्णणि वा वणपव्वयाणि वा पव्वतविदुग्गाणि वा पव्वतगिहाणि वा अगडाणि वा तलागाणि वा दहाणि वा णदीओ वा वावीओ^१ वा पुक्खरणीओ वा दीहियाओ वा गुंजालियाओ^२ वा सराणि वा सरपंतियाणि वा सरसरपंतियाणि वा, णो बाहाओ पणिज्झिय जाव णिज्झाएज्जा । केवली बूया ‘आयाण मेयं’^३ जे तत्थ भिगा वा पसू वा, पक्खी वा, सिरीसिवा वा, सीहा वा, जळचरा वा, थळचरा वा खचरा वा सत्ता ते उत्तसेज्ज वा वित्तसेज्ज वा वाडं वा सरणं वा कंखेज्जा “वारे ति मे अयं समणे ।” अह भिक्खूणं पुव्वोवद्धिद्वा पतिण्णा जं णो बाहाओ पणिज्झिय पणिज्झिय जाव णिज्झाएज्जा । तओ संजयामेव आयरि यउवज्झाएहिं सद्धिं गासाणुगामं दूइजेज्जा । (७५३)

१ कमळरहिताः वाप्यः २ दीर्घा गंभीराः कुटिलाः श्लक्षणाः वाप्यः

टेकरीओ, ऊजड टेकरीओ, जंगलो, झाडीयां भरेला पर्वतो, पर्वतोपरना किलाओ, पर्वतपरना घरो, कूवा, तळावो, दहो, नदीओ, वावडीओ, पुष्करिणीओ (फूलो-वाळो वावडीओ) दीर्घिकाओ, (रसवानी वाडीओ) गुंजाळिकाओ, (ऊंडी कुंडा-ळावाळी वावडीओ) सरोवरो, सरोवरोचीं हारो, इत्यादिक स्थळोने हाथ पकडी पकडीने के आंगळीओ वडे ताकी ताकीने जोवां नहि कारण के केवल ज्ञानीए तेम करतां दोष बताव्या छे, जे माटे तेम करतां त्यां जे हरिणादिक पशुओ तथा पाक्षिओ, सर्वो, सिंहो विंगरे जळजर जंतुओ, स्थळचर जंतुओ, तथा आकाशचारी जंतुओ रहेला होय ते भय पायीं दोडमदोडा करवा येंडे अथवा “अमोने आ श्रमण पाछा वाळे छे” एम धारी तेओ पाछा गीच झाडीमां आशरो लये, एल माटे मुनिओने एवी भलामण छे के तेजणे तेम नहि करवुं, किंतु संघाळ पुर्वक आचार्य के उपाध्याय साथे ग्रामेग्राव फर्या करवुं. [७५.३]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा आयरियउवज्झाएहिं सद्धिं गामाणुगामं दूइज्जमाणे णो आयरियउवज्झायस्स हत्थेण वा हत्थं जाव अणासायमाणे तओ संजयामेव आयरियउवज्झाएहिं सद्धिं जाव दूइज्जेज्जा । [७५४]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा आयरियउवज्झाएहिं सद्धिं दूइज्जमाणे अंतरा से पाडिपहिया उवागच्छेज्जा । तेणं पाडिपहिया से एवं वदेज्जा “आउसंतो समणा के तुब्भे? कओ वा एह? कहिं वा गच्छिहिह?” जे तत्थ आयरिए उवज्झाए वा से भासेज्ज वा वियागरेज्ज वा । आयरियोवज्झायस्स भासमाणस्स वा वियागरेमाणस्स वा णो अंतराभासं करेज्जा । तओ संजयामेव अहारातिणियाए दूइज्जेज्जा । (७५५)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अहारातिणियं गामाणुगामं दूइज्जमाणे णो अहारातिणियस्स हत्थेण हत्थं जाव अणासायमाणे ततो संजयामेव अहारातिणियं गामाणुगामं दूइज्जेज्जा । (७५६)

मुनि अथवा आर्याए आचार्य के उपाध्याय साथे विचरतां तेमना हाथपग साथे पोताना हाथपग नहिं अफळावतां तेनी साथे विनयपूर्वक गामे गाम फरवुं. [७५४]

मुनि अथवा आर्याने आचार्य के उपाध्याय साथे फरतां वच्चे कोइ वदेमार्गु एवं पुछे के “हे आयुष्मन् श्रमणो तमे कोण छो? अने क्यांथी आदो छो? अथवा क्यां जाओ छो?” त्यारे तेना जवाव मुनि रन आपतां आचार्य के उपाध्याये वाळवो, अने तेमणे जवाव वाळतां मुनि ए वच्चणां कशुं वोळवुं करवुं नहिं किंतु संभाळ साथे विनययी नम्र थइ वर्त्तुं. [७५५]

मुनि अथवा आ-ए ग्रामातुल्लमे पोताथी अगिक गुणवाळा मुनि साथे विचरतां तेना हाथपग विगेगे अवयवोने अडकी अडचण आपवी नहिं. [७५६]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा अहारातिणियं दूईज्जमाणे अंतरा से पाडिपहिया उवागच्छेज्जा । तेणं पाडिपहिया एवं वदेज्जाः— “ आउसंतो समणा, के तुब्भे ? ” जे तत्थ सव्वरातिणिण्णु से भासेज्ज वा वागरेज्ज वा । अहारातिणियस्स भासमाणस्स वियागरमाणस्स वा णो अंतराभासं भासेज्जा । ततो संजयामेव गमाणुगामं दूईजेज्जा । [७५७]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा गमाणुगामं दूईज्जमाणे अंतरा से पाडिपहिया आगच्छेज्जा । तेणं पाडिपहिया एवं वदेज्जाः— “ आउसंतो समणा, अवियाइं एत्तो पडिपहे पासह, तंजहां, मणुस्सं वा गोणं वा महिसं वा पसुं वा पक्खिं वा सिरीसिवं वा जलचरं वा, आइक्खह दंसेह. ” तं णो आइक्खेज्जा, णो दंसेज्जा, णो तेसिं तं परिणं परिजाणेज्जा, तुसिणीओ उवेहेज्जा, जाणं वा, णो जाणंति वएज्जा । तओ संजयामेव गमाणुगामं दूईजेज्जा (७५८)।

मुनि अथवा आचार पीताथी अधिक गुणवान् राज्ञु साथे ग्रामानुगाम करता वच्चे कोइ बटेमारु मळे अने ते पुळे के “ हे आयुष्मन् भ्रमणो, तमे कौण छो ? ” तो आनो जवाब अधिक गुणवाळा मुनिए बळवो अने तेनी वच्चे बीजा मुनिओए कशुं न बोलवुं. किंतु संभाळ-पूर्वक बर्त्था करवुं. [७५७]

मुनि अथवा आचार्यने ग्रामानुगाम करता वच्चे कोइ बटेमारु मळे अने ते पुळे के हे आयुष्मन् भ्रमणो, तमे आ रस्तापर जो कोइ मनुष्य, बळव, पाहुं अन्य जानवर, पक्षि, सर्प के जलचर जंतु जोरुं होय तो कहो अने बतावो ” त्या-रे मुनि के आचार्य ते वावत तेमने कइ पण कहेरुं के बताववुं नहि. अने तेमना ते सवालने कशी रीते पण स्वीकार न करता मौन धरी रहेरुं. अथवा तो खरुं जाणता छतां पण “ जाणुं छुं एम न बोलवुं ” अने संभाळपूर्वक ग्रामानुगाम करता रहेरुं. [७५८]

से भिक्षू वा भिक्षुणी वा गामाणुगामं दूर्इज्जमाणे अंतरा से पा-
डिपहिया आगच्छेज्जा । तेणं पाडिपहिया एवं वदेज्जाः—“ आउसंतो स-
मणा, अवियाइं एत्तो पडिपहे पासह उदगपसूयाणि कंदाणि वा मूलाणि
वा तयाणि वा पत्ताणि वा पुष्पाणि वा फलाणि वा बीयाणि वा हरिताणि
वा, उदगं वा संणिहियं, अग्गिं चा संणिक्वित्तं, सेसं तं चेव, से आइक्ख
ह, जाव, दूर्इजेज्जा । (७५९)

से भिक्षू वा भिक्षुणी वा गामाणुगामं दूर्इज्जमाणे अंतरा से पा-
डिपहिया उवागच्छेज्जा । तेणं पाडिपहिया एवं वदेज्जाः—“ आउसंतो स-
मणा, अवियाइं एत्तो पडिपहे पासह जवसाणि वा जावसेणं वा विरूवरूवं
संणिविट्ठं; से आइक्खह, जाव दूर्इजेज्जा । [७६०]

से भिक्षू वा भिक्षुणी वा गामाणुगामं दूर्इज्जमाणे अंतरा से पा-
डिपहिया जाव “ आउसंतो समणा, केवतिए एत्तो गामे वा जाव रायहा-

एज रीते मुनि अथवा आर्याने ग्रामानुग्राम फरतां वच्चे कोई वट्मार्गु मळे
अने ते पूछे के “हे आयुष्मन् भ्रमणो, तमे आ रम्ते जो कंद, मूल, पान, फूल
फल, बीज, वनस्पति, पाणीनो जथ्यो, के अग्नि जोइ होय तो अपने कहो अने
वतावो ” त्यारे मुनि के आर्याए ते वावत तेमने कइ पण कहेंवुं करवुं नहि अने
तेमना ते सवालनो कशी रीते स्वीकार न करतां मौन धरी रहेवुं अथवा जाणतां
छतां “जाणुं हूं एम न बोल्वुं” [७५९]

मुनि अथवा आर्याने ग्रामानुग्राम जतां वच्चे कोई वट्मार्गुओ मळे, अने
नेओ एवं पूछे के “हे आयुष्मन् भ्रमणो, आ मार्गपर तमे धान्य, के पडाव, नाखी
पहेलुं जूदुं जूदुं लउकर देखता हो तो कहो अने वतावो,” आवे वखते पण मुनि-
ए उपर गमाणेज मौन रहेवुं अथवा “हूं जाणुं हूं एम न बोल्वुं. (७६०)

एज रीते मुनि तथा आर्याने ग्रामानुग्राम जतां कोई वट्मार्गुओ एवं पूछे
के हे आयुष्मन् भ्रमणो, “अर्धधी हवे कयुं गाम के शहर आवसे” त्यारे पण मुनिए

णी वा, से आइक्खह जाव दूईज्जेज्जा । [७६१]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूईज्जमाणे अंतरा से पाडिपहिया जाव आउसंतो समणा, केवलिए एत्तो गामस्स वा णगरस्स वा जाव रायहाणीए वा मग्गे, से आइक्खह, तहेव जाव दूईज्जेज्जा । [७६२]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूईज्जमाणे अंतरा से गोणं वियाल पडिपहे पेहाए जाव चित्तचैल्लडं वियालं पडिपहे पेहाए णो तैसि भीतो उम्मग्गेणं गच्छेज्जा, णो मग्गाओ मग्गं संकमेज्जा, णो गहणं वा, दुग्गं वा, अणुपविसेज्जा, णो रुक्खांसि दुरुहेज्जा, णो महति महालयांसि उदयांसि कायं विउसेज्जा, णो वाडं वा सरणं वा सत्थं वा कंखेज्जा । अप्पसुए जाव समाहीए तओ संजयामेव गामाणुगामं दूईज्जेज्जा । [७६३]

१ जिनकल्पिन माश्रित्य सूत्रद्वयमेतद्विज्ञेयं २ सार्थ

उपर प्रमाणेज मौन रहेवुं अथवा “हुं जाणुं हं एम न बोलेवुं. [७६१]

बली मुनि के आर्याने मार्गे जतां कोइ बटेमार्गु एवुं पूछे के “हे आयुप्पन् श्रमणो, अहीथी गाप्र शहेर के राजधानीनो कयो रस्तो जाय छे ते जणावो ” तो ते पण मुनिए नहि जणावयो. (७६२)

मुनि तथा आर्याए ग्रामानुग्राम जतां वच्चे मार्गिमां विक्राळ बलद या विक्राळ वाघने उभेलो जोइने तेमनाथी वी जइने अवळें मार्गे नहि पेशवुं, झाडपर नहि चडवुं, उंडा पाणीमां नहि पडवुं, तेमज बाड विगेरे आशरानि के साथने पण नहि वांच्छवुं. किंतु धीरपणे सणाधिथी संयमथी सभाळ पूर्वक त्यांथी ग्रामानुग्राम चाल्या जवुं. [७६३]

१ आ सूत्र जिन कल्पिना माटेनुं छे एय टीकाकरे जणावुं छे.

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूइज्जमाणे अंतरा से विहं^१ सिया । सेज्जं पुण विहं जाणेज्जा, इमंसि खलु विहंसि बहवे आमो-
सगा उवकरणपडियाए संपिडिया गच्छेज्जा, णो तेसिं भीओ उस्मगं चैव
जाव समाहीए ततो संजयामेव गामाणुगामं दूइज्जेज्जा । (७६४)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूइज्जमाणे अंतरा से
आमोसगा संपिडिया गच्छेज्जा तेणं आमोसगा एवं वदेज्जा:—“ आउसंतो
समणा, आहर एयं वत्थं वा पायं वा कंबलं वा पायपुच्छणं वा, देहि,
णिक्खिवाहि; ” तं णो देज्जा, णिक्खिवेज्जा, णो वंदिय वंदिय जाएज्जा, णो
अंजलिं कट्ठु जाएज्जा, णो कलुणपडियाए जाएज्जा, धम्मियाए जाएज्जा,
तुसिणीयभावेण वा से णं आमोसगा “ सयं करणिज्जं ” ति कट्ठु अक्को-
संति वा, जाव उवद्वंति वा वत्थं वा, पायं वा, कंबलं वा, पायपुच्छणं

१ अनेकदिवसगम्यमार्गः

मुनि^१ अथवा आर्याने ग्रामानुग्राम फरतां वच्चे लांघो मार्ग उल्लंघवानो आ
वी पडे अने त्यां एवं मालम पडे के आ मार्गमां घणा लुंटाखो वस्त्रादि उपकरण
लुंटावा माटे एकठा थइ आयवाना छे तोपण तेमनाथी वीने अवळे मार्गे या चाल-
तो मार्ग छोडी घीजा मार्गे नहि चालवुं किंतु तेज रस्ते धीरपणे समाधिधी चाल्या
जहुं. [७६४]

मुनि अथवा आर्याने मार्गे चालतां वच्चे लुंटाखो मळे अने तेओ एवं क-
हे के “ हे आयुष्मन् साधुओ, आ वस्त्र, पात्र, कंबल, के पण प्रमार्जवानुं उपकर-
ण अमारा आगळ धरो, अमने आपो, अथवा तमे तमारा कवजामांथी छोडी घो
त्यारे ते मुनिए ते तेमने आपवां नहि किंतु पोताना कवजामांथी छोडी देवां, अने
तेओए ते उपाडी लेतां मुनिए तेओने मलाम भरी भरीने के दाय जोडीने के क-
रणरीने ते पाछां नहि मागवां किंतु धर्मकथन पुर्वक यागवां, अथवा मान धरी र-
हेवुं. कदाच ते लुंटाखो तेमना दृष्ट रीतिजने अनुसरीने मुनिने धमकावे अथवा

१ आ सूत्र पण जिनकल्पिते माटे छे.

वा अञ्छिदेज्ज वा जाव परिद्वेज्ज वा; तं णं णो गामसंसारियं कुज्जा, णो रायसंसारियं कुज्जा, णो परं उवसंकमित्तु बूया “आउसंतो गाहावई, एते खलु मे आमोसगा उवकरणपडियाए ‘सयं करणिज्जं’ ति कट्टु अक्को—संति वा जाव परिद्वेति वा । एतप्पगारं मणं वा वयं वा णो पुरओ कट्टु विहरेज्जा, अप्पुस्सुए जाव समाहीए ततो संजयामेव गामाणुगामं दूईज्जेज्जा । [७६५]

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामग्गियं जं सच्चद्वे हिं सहिते सया जएज्जासि ति बेमि । [७६६]

हेरान करे के वस्त्रादि उपकरण लूटलीये तो ते वात मुनीए गाममां के दरबारमां पंसारववी नहि. तेमज कोइ गृहस्थ पासे जइ तेने एवं पण नहि कहेवुं के “हे आयुष्मन् गृहस्थ, आ लूटारुओ वस्त्रादिवस्तु लूटवा पोताना दुष्ट रीवाजने अनुसरीने मने धमकावे छे, हेरान करे छे के लूटे छे.” वळी आवी रीते मनथी के शरीरथी पण कशी हीलचाल न करवी. किंतु धीरपणे समाधिथी यत्ना पूर्वक ग्रामानुग्राम फरत। रहेवुं. (७६५)

एज मुनि अने आर्याना आचारनी संपुर्णता छे के तेमणे वधी बावतोमां सावधानीथी वर्त्तता रहेवुं एम हुं कहुंछुं. [७६६]

भाषाजातं नाम त्रयोदश मध्ययनम् ।

[प्रमथ उद्देशः]

सै भिक्खु वा भिक्खुणी वा इमाइ वइ^१ आथाराई सौच्चा णिस-
म्म इमाइं अणायारियपुव्वाइं जाणेज्जाः— जे कोहा वायं विउंजंति, जे
माणं वा, जे मायाए वा, जे लोभा वा, वायं विउंजंति, जाणओ वा फ-
रुसं वयंति, अजाणओ वा फरुस वयंति; सब्ब मेतं सावज्जं वज्जेज्जा
विवेग मायाए । (७६७)

१ वाचि

अध्ययन तेरमुं.

भाषाजात.

पहेलो उद्देश.

(भाषाना सोल विभाग तथा चार प्रकारो)

मुनि अथवा आर्याए पोताने जे रीते बोलबुं जोइए ते रीतो जाणीने जे
रीतो खराब अने सत्पुरुषोए नहि वापरेली छे तेवी रीतो परिहार करवी. जेवी
के:-क्रोधयी बोलाता वाक्यो, मानयी बोलाता वाक्यो, कपटयी बोलाता वाक्यो
लोभयी बोलाता वाक्यो, जाणी वृसीने बोलाता वाक्यो, अजाणपणे बोलाता क-
ठोर वाक्यो, इत्यादिक सर्वे दोषभरेला वाक्यो मुनिए विवेक राखीने वर्जन कर
वा. [७६७]

धुवं^१ वेयं जाणेज्जा, अधुवं वा; असणं वा पाणं वा खाइसं वा वा साइसं वा लभिय, णो लभिय; भुंजिय, णो भुंजिय; अदुवा आगते, अदुवा णो आगते; अदुवा एति, अदुवा णो एति; अदुवा एहिति, अदुवा णो एहिति; एत्थवि आगते, एत्थवि णो आगते; एत्थवि एति, एत्थवि णो एति; एत्थवि एहिति, एत्थवि णो एहिति । [७६८]

अणुवीइ णिट्ठाभासी^२ समियाए संजए भासं भाषेज्जा; तंजहा, ए-गवयणं, (१) दुवयणं (२) बहुवयणं, (३) इत्थिवयणं, (४) पुरिसवयणं,

१ साधुना नैवं सावधारणं वचो वाच्यं यथा २ सावधारणभाषी.

मुनिने कोइए कइ पूछतां (जो पाकी खबर नहि होयतो) मुनिए एवं नकी ठेरावीने नहि बोलवुं के अ। नकी एसज छे या एम नथीज, अथवा अमुक साधु नकी आहारपाणी आवशे के नहिज लाबी शकशे, या त्यां खाइनेज आवशे या नहिज खाइ आवशे, अथवा ते आव्योज छे के नथीज आव्यो, या आवेज छे के नथीज आवतो; या आवशेज के नहि आवशे, या अंही आवेलोज छे के नथीज आवेलो, या अंही आवेज छे के नथीज आवतो, या अंही आवशेज के नहिज आवशे, इत्यादि [७६८]

किंतु काम पडतां विचार करीनेज पछी नकीयणे, बोलतां सावधान रहिने भाषासमिति साचवीने भाषा बोलवी ते भाषामां बोलता वाक्योना सोळ भाग रहैला छे, जेओ आ प्रमाणे छे:—

एक वचन,^१ द्विवचन,^२ बहुवचन,^३ स्त्रीजातिवचन,^४ पुरुषजातिवचन,^५ न-पुंसक जातिवचन,^६ अध्यात्म वाक्य,^७ उत्कर्ष वाक्य,^८ अष्टकर्म वाक्य,^९ उत्कर्ष-

१ घोडे २ संस्कृतमां अथौ ३ घोडाओ ४ गाय ५ बल्लद ६ घर ७ पेटमां होय ते खोली जवाहुं वाक्य जेमके “जळ पा” ने बदले “रू पा” ८ रूपवती स्त्री ९ कुरूपवती स्त्री

(५) णपुंसगवयणं, (६) अङ्गत्थवयणं, (७) उवणीतवयणं, (८) अवणीतवयणं, (९) उवणीयावणीयवयणं, (१०) अवणीय—उवणीयवयणं (११) तीयवयणं, (१२) पडुप्पन्नवयणं, (१३) अणागतवयणं, (१४) पच्चक्खवयणं, (१५) परोक्खवयणं । (१६) [७६९]

से एगवयणं वदिस्सामीति एगवयणं वदेज्जा, जाव, परोक्ख-वयणं वदिस्सामीति परोक्खवयणं वदेज्जा । इत्थी वे—स, पुणिस वे—स, णपुंसग वे—स, एवं वा वेयं, अण्णहा वा वेयं, अणुवीइ णिट्ठाभासी समियाए सं जए भासं भासेज्जा, इच्चेयाइं आयतणाइं^१ उवातिकम्म । [७७०]

अहं भिक्खुं णं जाणेज्जा चत्तारि भासाजायाइं; तंजहा, सच्चमेगं पढमं भासज्जायं, बीयं मोसं, तइयं सच्चाभेसं, जं णेव सच्चं णेव मोसं “असच्चाभेसं” णाम तं चउत्थं भासज्जातं । [७७१]

१ दोपस्थानानि.

पकर्ष वाक्य,^१ अपकर्षोत्कर्ष वाक्य,^२ भूतकाल वचन,^३ वर्तमानकाल वचन,^४ अनागतकाल वचन,^५ प्रत्यक्ष वचन ; अने परोक्ष वचन. ७ [७६९]

मुनिए एक वचन ज्यां कहेवानुं होय न्यां एकवचन वापरवुं. एम परोक्ष वचनना ठेकाणे परोक्षवचन वापरवुं. वळी आ व्हीज उ के पुरवज छे के नपुंसकजे छे अथवा आ वावत आमज छे के तैयज छे ए मयवुं तपासी नकी कर्मा बाद भाषासमिति साचवी नकी पणे बोलवुं. अने सचवी जातना वचनदोष परिहार करवा. [७७०]

मुनिए नीचे लखेला भाषाना चार प्रकारे जाणवा जे. १. पेहेली सत्य भाषा, धीजी असत्य भाषा, त्रीजी मिश्र भाषा अने चौथी मत्तगमत्यगदिन व्यवहार भाषा. [७७१]

१ रूपवती किंतु दुःशीला २ कुख्या फलं सुशीला ३ धर्म ४ वाय छे ५ यथे ६ आ ७ ते.

સે બેમિ જે અતીતા જેય પડુપ્પન્ના જે ય અણાંગતા અરહંતા મ-
ગવંતો, સઞ્ચે તે ઇયાણિ ચેવ ચત્તારિ ભાસજ્ઞાયાઈં ભાસિંસુ વા ભાસંતિ
વા ભાસિસ્સંતિ વા, પણ્ણવિંસુ વા પણ્ણવ્વંતિ વા પણ્ણવિસ્સંતિ વા । સઞ્ચાઈં
ચ ણં ઇયાણિ વણ્ણમંતાણિ ગંધમંતાણિ રસવંતાણિ ફાસમંતાણિ ચઑવચ્છ-
યાઈં વિપરિણામધમ્માઈં ભવંતીતિ સમક્ષાયાઈં । [૭૭૨]

સે ભિક્ખુ વા ભિક્ખુણી વા^૧, પુવ્વં ભાસા અભાસા, માસમાણા
ભાસા ભાસા, માસાસમયવિતિકંતા ભાસિયા ભાસા અભાસા । [૭૭૩]

સે ભિક્ખુ વા ભિક્ખુણી વા જાય ભાસા સઞ્ચા, જાયભાસા મોસા,
જાય ભાસા સઞ્ચામોસા, જાય ભાસા અસઞ્ચામોસા, તહપ્પગારં માસં સાવ-
જ્ઞં સકિરિય^૨ કક્કસં^૩ કહુચં^૪ ણિહુરં^૫ ફરુસં^૬ અળ્હયકરિં^૭ છેદકરિં

૧ એવં જાનીયાદિતિ શેષઃ ૨ અનર્થદંડપ્રવૃત્તયુપેતાં. ૩ ચર્ચિતાક્ષરાં.
૪ ચિત્તોદ્દેગકરિં. ૫ હક્કાપ્રધાનાં. ૬ મર્યાદોદ્ઘટનપરાં. ૭ આશ્રવકરિં.

હું કહું હું કે થઈ ગણા, વર્તમાન, અને યનારા તીર્થકરો ભાષાના પણ
ચાર પ્રકાર કહીં બતાવે છે. એ ચારે ભેદોમાં વપરાતી ભાષાના પુદ્ગલો વર્ણ-ગંધ-
રસ-અને સ્પર્શવાળા છે, તથા વધવટ અને ફેરફારને પામતા પણ કહેલા છે.
[૭૭૨]

મુનિ અથવા આર્યાએ જાણવાનું છે કે વોલ્યા અગાડની ભાષા (અર્થાત
ભાષાના પુદ્ગલો) તે અભાષા છે વોલ્યા પછીની ભાષા પણ અભાષાજ છે માત્ર
ઘોલાતી ભાષાજ ભાષા જાણવી. [૭૭૩]

મુનિ અથવા આર્યાએ પાપપ્રત્યાત્તિ ફેલાવનારી, નિંદિતાક્ષરવાળી, મામા ધ-
ર્મીનાદિલમાં કેવલાટ ઉપજાવનારી, ધમકી ભરેલી, સામા ધર્મીના ધર્મને સુલુહું
કરનારી, કર્મબંધ કરાવનારી, ક્રોડપણ જીવના અંગોપાંગનો છેદ કરાવનારી, પરિ-

परितावणकरिं उवदवकरिं भूतोवघाइयं, अभिकंख णो भास भासेज्जा ।

[७७४]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा पुमं आमंतमाणे, आमंतिते वा अप-
डिसुणमाणे णो एवं वदेज्जाः—होले—ति वा, गोले—ति वा, वसले ति वा,
कुपक्खे ति वा, घडदासे ति वा, साणे ति वा, तेणे ति वा, चारिए ति
वा, माई ति वा, मुसावादी ति वा, एयाइं तुमं, इतियाइं ते जणगा ।
एतप्पगारं भासं सावज्जं जाव अभिकंख णो भासेज्जा । [७७५]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा पुमं आमंतमाणे आमंतिए वा अप-
डिसुणमाणे एवं वदेज्जाः—अमुगेति वा, आउसो ति वा, आउसंतो ति
वा, सावगेति वा, उपासगेति वा, धम्मिएति वा धम्मपियेति वा । एयप्पगारं
भासं असावज्जं जाव अभूतोवघातियं अभिकंख भासेज्जा । [७७६]

ताप उपजावनारी, कोइने उपद्रव करनारी या जीवघात करावनारी—सत्य भाषा
या मृषा भाषा या व्यवहार भाषा जाणी वृक्षीने कदापि नहि बोलवी. [७७४]

मुनि अथवा आर्याए कोइ पण पुरुषने बोलावतां अथवा बोलाव्या छ-
तां नहि सांभळतो होतां तेने एम न कहेवुं के अरे होल, अरे गोल (गुलाम),
अरे वृषल (चांढाळ), अरे कुपल, अरे घडदास, अरे कूतरा, अरे चोर, अरे व्य-
भीचारी अरे कपटी, अरे जूठा, इत्यादि; अथवा तुं आवो छे या तारां मायाप
आवां छे इत्यादि आवी रीतनी दोषित भाषा मुनिए नहि बोलवी. [७७५]

किंतु कोइ पण पुरुषने मुनि अथवा आर्याए बोलावतां अथवा बोलाव्या
छतां तेणे नहि सांभळतां आ प्रमाणे तेने बोलावतुं—हे अशुक, हे आयुष्मन्, हे
आयुष्मन्ते, हे श्रावक, हे उपासक, हे धार्मिक, हे धर्मिय, इत्यादि. आवी तेरे-
ह्ये निर्दोष भाषा धारकी. [७७६]

जाव, महुमेही महुमेहीति वा, हत्थच्छिण्णे हत्थच्छिण्णे त्ति वा, एवं पा
द-णक्क-कण्ण-उट्ठ-च्छिण्णे त्ति वा । जेया वन्ने तहप्पगारा तहप्पगा-
राहिं भासाहिं बूइया बूइया कुप्पंति माणवा, तेयावि तहप्पगाराहिं भासा
हिं अभिकंख णो भासेज्जा । [७८२]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जहावेगइयाइं रूवाइं पासेज्जा त-
हावि ताइं एवं वदेज्जाः ओयंसी ओयंसीति वा, तेयंसी तेयंसीति वा,
वच्चांसी वच्चांसीति वा, जसंसी जसंसिति वा अभिरूवं अभिरूवेति वा,
पडिरूवं पडिरूवेति वा, पासादियं पासादियेति वा, दरिसणिज्जं दरिसणी-
एति वा । जेयावण्णे तहप्पगारा एयप्पगाराहिं भासाहिं बूइया बूइया णो
कुप्पंति मा णवा, तेयावि तहप्पगारा एयप्पगाराहिं भासाहिं अभिकंख
भासेज्जा । तहप्पगारं भासं असाबज्जं जाव भासेज्जा । [७८३]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जहा वेगतियाइं रूवाइं पासेज्जा, तंज-

मेही, छिन्नहस्त^१ ने छिन्नहरत, एज रीते छिन्नपाद, छिन्ननास, छिन्नकर्ण, तथा
छिन्नओष्ठ कहीने बोलाववुं नहि. मतलब के जे मनुष्यो जे शब्दोवडे बोलाव्याथी
नाखुश थता होय ते मनुष्योने ते ते शब्दोवडे चारुने नहि बोलाववुं. [७८२]

मुनि अथवा आर्याए तेवां रुपो जोइने पण तेओमां रहेला कोइ पण गुणने
ग्रहण करीने काम प्रसंगे तेबने रुडां नामोथी बोलाववुं, जेमके पराक्रमीने पराक्र-
मी, तेजस्वीने तेजस्वी, वक्काने वक्ता, यशस्वीने यशस्वी, सुरुपने सुरुप, मनोहरने
मनोहर, रमणीयने रमणीय, अने देखवालायकने देखवा लायक कहीने बोलाववुं
अने ए रीते बीजा पण जे मनुष्यो जे शब्दोवडे बोलाव्याथी नाखुश थता नहि
होय तेवा निर्दोष शब्दोवडे तेमने बोलाववुं. [७८३]

मुनि अथवा आर्याए कोट, किल्ला, के घर बिगरे देखीने एवं कहेवुं नहि के

१ जेना हाथ कपायला होय ते छिन्नहस्त कहेवाय.

હા, વપ્પાણિ વા, જાવ, અવળગિહાણિ વા, તહાવિ તાઈં ણો એવં વદેજ્જા,
તંજહા, સુકકે ઇ વા, સુટ્ટુ કકે ઇ વા, સાહુ કકે ઇ વા, કલ્હાણે ઇ વા,
કરણિજ્જે ઇ વા । એયપ્પગારં ભાસં સાવજ્જં જાવ ણો ભાસેજ્જા ।
[૭૮૪]

સે ભિક્ખૂ વા ભિક્ખુણી વા જહાવે ત્યાઈં રૂવાઈં પાસેજ્જા, તંજ
હા, વપ્પાણિ વા જાવ, અવળગિહાણિ વા તહાવિ તાઈં એવં વદેજ્જા, તંજ-
હા, આરંભકકે તિ વા, સાવજ્જકકે તિ વા, પયત્તકકે તિ વા, પાસાદિયં
પાસાદિયં તિ વા, દરિસણીયં દરિસણીયં તિ વા, અભિરૂવં અભિરૂવેતિ
વા, પઠિરૂવં પઠિરૂવે તિ વા એયપ્પગારં ભાસં અસાવજ્જં જાવ ભાસેજ્જા ।
[૭૮૫]

સે ભિક્ખૂ વા, ભિક્ખુણી વા અસણ વા પાણં વા રૂવાઈં વા
સાઈં વા ઉવક્કલિયં પેહાણ, તહાવિ તં ણો એવં વદેજ્જા, તંજહા:—સુકકે
તિ વા, સુટ્ટુકકે તિ વા, સાહુકકે તિ વા, કલ્હાણે તિ વા, કરણિજ્જે તિ
વા । એયપ્પગારં ભાસં સાવજ્જં જાવ ણો ભાસેજ્જા । [૭૮૬]

એ રૂડા બનેલા છે યા રૂવ વનાવ્યા છે, યા પાપદાકારક છે યા કરવા લાયક
છે કારણ કે એવું બોલવું સાવચ (સદોષ) છે. [૭૮૪]

કિંતુ મુનિ અથવા આર્યા કોટ, કિટ્ટા, કે ઘર વિગેરે દેશીને કામ પડતાં
એવું બોલવું કે એ હિંસાથી કરેલા છે, યા પાપથી કરેલાં છે, યા વધુ મેદેનતે ક-
રેલાં છે, યા રમણીય છે; યા દેશવા ગ્રામ્ય છે; યા સરસી વાઘણીવાલાં કે જા-
મીતાં છે; એ રીતે નિગ્રહ (નિર્દોષ) ભાષા બોલવી. [૭૮૫]

એ રીતે મુનિ અથવા આર્યા આહારપાણી તૈયાર કરેલાં જોઈ એવું ન બો-
લવું કે એ સારાં કર્યાં છે યા ખૂબી રીતે કર્યાં છે યા પાપદાકારક છે; યા કરવા
લાયક છે કારણ કે એવું બોલવું એ દોષ ભરેલું છે. [૭૮૬]

સે મિક્ખૂ વા મિક્ખુણી વા અરુણં વા પાણં વા સ્વાહમં વા સાહમં
વા ઉવસ્થહિયં પેહાણુ એવં વદેજ્ઞા, તેજહા, આરંભકહે તિ વા, સાવજ્જકહે
તિ વા, પયત્તકહે તિ વા, મહં મહણ્ણેતિ વા, ઉસઠં ઉસઠે તિ વા, રસિયં
રસિણ તિ વા, મણુણં મણુણે તિ વા । એયપ્પગારં ભાસં અસાવજ્જં જાવ
ભાસેજ્ઞા । [૭૮૭]

સે મિક્ખૂ વા મિક્ખુણી વા, મણુસં વા ગોણં વા, મહિસં વા,
મિગં વા, પસું વા, પક્કિં વા, જલયરં વા,—સે ત્તં પરિવૂઢકાયં—પેહાણુ
એવં વદેજ્ઞા—થુલ્લે તિ વા, પમેતિલે ^૧ તિ વા, વંદે તિ વા, બજ્જે તિ વા,
પાહમે તિ વા । એયપ્પગારં ભાસં સાવજ્જં જાવ ણો ભાસેજ્ઞા । [૭૮૮]

સે મિક્ખૂ વા મિક્ખુણી વા મણુસં જાવ જલયરં વા સે ત્તં પ-
રિવૂઢકાયં પેહાણુ એવં વદેજ્ઞા;—પરિવૂઢકાણ તિ વા, ઉદચ્ચિત્તકાણ તિ વા

૭ પ્રમેદુર:

કિંતુ મુનિ અથવા આર્યાણ આશરણી તૈયાગ થયેલાં જોઈ કામ પઢતાં
એટું બોલવું કે એ હિંસાથી કે પાપથી કરેલાં છે, યા મેહેનતથી કરેલાં છે, વઢી તે
જો રહ્યાં હોય તો રહ્યાં કહેવાં; તાજાં હોય તો તાજાં કહેવાં, રસવાલાં હોય તો ર-
સિક કહેવાં અને ઘનોહર હોય તો ઘનોહર કહેવાં એમ નિર્દોષ ભાષા વાપરવી.
[૭૮૭]

મુનિ અથવા આર્યાણ મનુષ્ય, યા વઢ્ઢ, યા પાઠા, યા હરિણ, યા કોઈપ-
ણ જાતના જાનવર, યા ઘશિ, યા સર્પ, યા જઙ્ગલચારી જંતુને યુવાવસ્થા પ્રાપ્ત થ-
યેલા દેસી એવું નહિ બોલવું કે આ જાડાછે, અથવા આતંદી છે, અથવા ગોઠ છે,
અથવા ઘારવા લાયક છે, અથવા પકડવા લાયક છે, આવી રીતની ભાષા પાપ
ભરેલી છે માટે નહિ બોલવી. [૭૮૮]

મુનિ અથવા આર્યાણ મનુષ્ય કે યાવત્ જઙ્ગલચારી જંતુને અવસ્થાવંત થયેલા
દેસી કામ પઢતાં એવું બોલવું કે આ શરીરે મોહિયા થયેલા છે, યા શરીરે છુપે

उवचितमंससोणिए ति वा, बहुपडियुण्णइंदिए ति वा, एयप्पगारं भासं
असावज्जं जाव भासेज्जा । (७८९)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा विरूवरूवाओ गाओ पेहाए णो एवं
वदेज्जा, तंजहा, गाओ दोज्जा ति वा, दम्मा इ वा गोहरा, वाहिमा
ति वा रहजोगा ति वा । एयप्पगारं भासं सावज्जं जाव णो भासेज्जा ।
(७९०)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा विरूवरूवाओ गाओ पेहाए एवं व-
देज्जा, तंजहा;—जुवं गवे ति वा, धेणू ति वा, रसवति ति वा; हस्से
ति वा, महल्लए ति वा, महव्वए ति, संवाहणे ति वा । एयप्पगारं भासं
असावज्जं जाव अभिकंख भासेज्जा (७९१)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा तहेव गंतु मुज्जाणाइं पव्वयाइं व-
णाणि वा, रुक्खा महल्ला पेहाए णो एवं वदेज्जा, तंजहा;—पासायजोगा

लाछे, या लोहीमांसे सुधरेला छे, या लगभग संपूर्ण अंगत्राळा घया छे, आवी री
तनी भापा निर्दोष छे माटे ते बोलवी. [७८९]

मुनि अथवा आर्याए जूदी जूदी तरेदनी गायो अथवा वळदो जोड़ने एवं
नहि बोलवुं के आ गायो दोहवा लायक छे, अथवा आ वाछरहाओ खेडवा ला-
यक छे, अथवा गाढीमां जोडवा लायक छे, आवी रीतनी भापा पाप भरली छे,
माटे नहि वापरवी. [७९०]

मुनि अथवा आर्याए जूदी जूदी तरेदनी गायो अथवा वळदो जोड़ने काम
पडतां एवं बोलवुं के आ वळद सुवान छे, अथवा आ गाव दूधवाळी के रसवा-
ली छे, या आ वळद नानो छे, या मोदोदो छे, या भार उपाडवा समर्थ छे, आ-
वी रीतनी भापा निर्दोष छे, माटे बोलवी. [७९१]

मुनि अथवा आर्याए, चाग पर्वत के दनमां जइ न्यां रहैया मोदोदो झाडोने
जोड़ एवं नहि बोलवुं के आ झाडो ह्वेलीना कामना छे या दरवाजाना कामना

તિ વા, તોરણજોગા તિ વા, ગિહજોગા તિ વા, ફાલિહજોગા તિ વા, અગલ-ળાવા-ઉદગદોળિ-પીઠ-ચંગવેર-ળંગલ-કુલિય-ઝંતલઢિ-ળાલિ-ગંડી-આસળ-સયળ-જાળ-ઉવસસય-જોગા તિ વા । ઇયપ્પ-ગારં ભાસં સાવઝ્ઞં જાવ ણો ભાસેઝ્ઞા । (૭૧૨)

સે ભિક્ખુ વા ભિક્ખુણી વા તહેવ ગંતુ મુઝ્ઞાણાઈં વચ્ચાણિ વ-
ળાણિય, રુક્ખા મહલ્લા પેહાઇ એવં વદેઝ્ઞા, તંજહા, જાતિમંતા તિ વા,
દીહવટ્ટા તિ વા, મહાલયા તિ વા, પયાયસાલા તિ વા, વિહિમસાલા^૧ તિ
વા, પાસાદિયા તિ વા, જાવ પહિરુવા તિ વા । ઇયપ્પગારં ભાસં અસાવઝ્ઞં
જાવ અભિકંચ ભાસેઝ્ઞા । (૭૧૩)

સે ભિક્ખુ વા ભિક્ખુણી બહુસંભૂતા વળપલા પેહાઇ તંહાવિ તે

૧ ચતુર્થ દિક્ષુ ચતુઃશાખાવંતિ ”

છે, યા ઘ ના કામના છે, યા વાંકડા કરવાના કામના છે, યા અગલાના કામના
છે, યા વઢાળ કે મઢવાના કામના છે, યા પાટ કે વાજોઢના કામના છે, યા હલ્લ
કુરિયા કે યંત્રલઢિના^૧ કામના છે, યા પનાલ કે ગંડીના (કુંડીના) કામના છે
યા વેશવાના, સૂવાના, ચઢવાના કે રહેવાના સામાનના કામના છે, આવી રીતની
ભાષા પાપ થેલ છે, ઘોટે નહિ બોલવી. [૭૧૨]

મુનિ અથવા આર્યાવાગ, પર્વત, કે વનયાં જડ મોહોટા જાડ જોડે
કામ પઢતાં ઇયું કેહેવું કે આ જાડો સારી જાતના છે, યા ડંચા અને મોઢ છે,
યા મોહોટા વિસ્તારવાળા છે, યા વહુ શાખાવાળા છે ચોમેર સરખી નીકળેલી
ચાર શાખાવાળા છે, યા રમળીય છે, આવી રીતની યાવા નિર્દોષ છે માટે કામ પ-
ઢતાં બોલવી. [૭૧૩]

મુનિ અથવા આર્યાવાગ વનયાં ઘણાં ફલો પાકેલાં જોડે ઇયું ન બોલવું કે

૧ ગાડાની ડંચ વગેરેના.

णो एवं वदेज्जा, तंजहा;—पक्का ति वा, पायखज्जा ति वा, वेलेचिया ति वा, टाला^१ ति वा, वेहिया^२ ति वा । एयप्पगारं भासं सावज्जं जाव णो भासेज्जा । [७९४]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा बहुसंभूतफला अंबा पेहाए एवं वदेज्जा, तंजहा;—असंथडा^३ ति वा, बहुणिवट्टिमफला ति वा, बहुसंभूया ति वा, भूतरूवा ति वा । एयप्पगारं भासं असावज्जं जाव भासेज्जा । [७९५]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा बहुसंभूयाओ ओसहीओ पेहाए न-हावि ताओ णो एवं वदेज्जा, तंजहा;—पक्का ति वा, नीलिया ति वा, छवी इ वा, लाइमा इ वा, भज्जिमा इ वा, बहुखज्जा इ वा । एयप्पगारं भासं सावज्जं जाव णो भासेज्जा । [७९६]

१ कोमलानि २ द्विधाकर्तुयोग्यानि ३ असमर्थाः

आ फळो पाकेलां छे अथवा पचावीने खावा लायक छे, अथवा हमणाज फोडवा लायक छे अथवा कोमल छे अथवा वे कटका करवा लायक छे, आवा रीतनी भाषा पाप भरेली छे, माटे नहि बोलवी. [७९४]

मुनि अथवा आर्याए आंचानां झाड बहु फूलेलां जोइ काम पडतां एवुं बोलवुं के आ झाडो भार झीली शक्ततां नथी, या बहु फूलेलां छे या एओमां घणां फळो तैयार थएलां छे, या एओमां फळोतुं रुप बंधायुं छे. आवा रीतनी निर्दोष भाषा काम पडतां बोलवी. [७९५]

मुनि अथवा आर्याए धान्य बहु पाकेलां जोइ एवुं नहि बोलवुं के ए पाकेलां छे अथवा काचां छे, घट्ट छे, या सुकवा योग्य छे, या भुंजवा योग्य छे, आवा रीतनी भाषा पाप भरेली छ माटे नहि बोलवी. [७९६]

द.स्त्रेणाख्यं चतुर्दश मध्ययनम्.

[प्रथम उद्देशः]

‘से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिकंखेज्जा वत्थं एसित्तए । से ज्जं पुण वत्थं जाणेज्जा, तंजहा,—जंगियं^१ वा, भंगियं^२ वा, साणयं^३ वा, पोत्तयं^४ वा, खोमियं^५ वा, तूलकडं वा, तहप्पगारं वत्थं^६ [८०२]

जे णिग्गंथे तरुणे जुगवं बलवं अप्पायंके थिरसंघयणे, से एगं

१ ऊर्णानिष्पन्नं २ लालानिष्पन्नं, ३ सणनिष्पन्नं ४ पत्रनिष्पन्नं
५ कार्पासिकं ६ धारयेदितिशेषः

अध्ययन चौदमं.

वस्त्रैषणा.

पहेलो उद्देश.

(मुनिए वस्त्रो केवां अन्ने केम लेवां?)

मुनि अथवा आर्याए कपडां तपासं पूर्वक लेवां. जेवां के—ऊननां, रेशमी, शणना, पाननां, कपासना, अर्क तूलनां, अने एवी तरेहनी वीजी जातोनां [८०२]

जे मुनि युवान बलवान निरोगी अने मजबूत बांधावाळो^१ होय तेणे ए-

१ दुर्बल दृढ़ के हलका संहननवाळो होय ते पोतानी समाधि प्रमाणे वे क वधु वस्त्रो पण धारे. जिनकल्पि तो पोतानी प्रतिज्ञा प्रमाणेज वर्त्ते—तेने अप दाइ नथी.

वत्यं धारेज्जा, णो बित्तिं । जा णिगंग्थी सा चत्तारि संवाडीओ धारेज्जा;
—एगं दुहत्थवित्थारं, दो तिहत्थवित्थाराओ, एगं चउहत्थवित्थारं । एएहिं
वत्येहिं अविज्जमाणेहिं अह पच्छा एगमेगं संसीविज्जा । (८०३)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा परं अद्धजोयणमेराए वत्थपडियाए
नो अभिसंधारेज्जा गमणाए । (८०४)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण वत्यं जाणेज्जा, अस्सं-
पडियाए^७ एगं साहम्मियं समुदिस पाणाइं, (जहा पिंडेसणाइ) ।
(८०५)

एवं—बहवे साहम्मिया, एगं साहम्मिणिं, बहवे साहम्मिणीओ,
बहवे समणमाहणा, तहेव पुरिसंतरकडं [जहा पिंडेसणाए]
(८०६)

१ अस्वप्रत्ययं, निर्णयनिमित्तं.

कज वत्त पहेरुं; बीजुं नहि पहेरुं. आर्याए चार सांडीओ राखवीः—एक वे
हाथनी, वे त्रय हाथनी, अने एक चार हाथनी. अने ए मुजव कदाच वत्त न मले
तो ते बीजा साथे सांधी पूरां करवां. [८०३]

मुनि अथवा आर्याए वे गाऊशी लांवे कपडा मागवा माटे जवानो इरादो
न करवो. [८०४]

मुनि अथवा आर्याए जे वत्त गृहस्थे एकज मुनिने माटे तैयार करेलुं होय
ते नहि लेवुं. (अहिं वधारे विशेष पिंडेपणा नामना अध्ययन प्रमाणे समजवो.)
[८०५]

एज रीते घणा मुनि, एक आर्या, घणी आर्याओ, तथा घणा थरण द्वा-
ल्लणोना माटे तैयार करेलुं वत्तो विषे पुण पिंडेपणा नामना अध्ययनमां केलेली
आवीज किमना सूत्र प्रमाणे समजी लेवुं. [८०६]

સે ભિક્ષૂ વા ભિક્ષુણી વા સે જ્ઞં પુણ વત્થં જાણેજ્ઞા, અસ્સં-
જણે ભિક્ષૂપાડિયાણે કીતં વા, રત્તં વા, ધટ્ઠં વા, મટ્ઠં વા, સંસટ્ઠં વા, સં-
પધૂમિતં વા તહપ્પગારં વત્થં અપુરિસંતરકહં જાવ ણો પઢિગ્ગાહેજ્ઞા । અહપુણ
એવં જાણેજ્ઞા, પુરિસંતરકહં જાવ પઢિગ્ગાહેજ્ઞા । (૮૦૭)

સે ભિક્ષૂ વા ભિક્ષુણી વા સે જ્ઞાઈં પુણ વંથાઈં જાણેજ્ઞા વિ-
રૂવરૂવાઈં મહદ્ધનમોહ્લાઈ, તંજહા;—આજિણાણિ વા, સહિણાણિ ^૧ વા, સ-
હિણકલ્લાણાણિ વા, આયાણિ ^૨ વા, કાયકાણિ ^૩ વા, સ્વોમિયાણિ વા, દુ-
ગુલ્લાણિ ^૪ વા, પદ્દાણિ વા, મલયાણિ વા, પતુણ્ણાણિ ^૫ વા, અંસુયાણિ વા, ^૬
ચીળંસુયાણિ વા, દેસરાગાંણિ વા, અમિલ્લાણિ વા, ગજ્જલ્લાણિ વા, ફાલ્લિ-
યાણિ વા, કાયહાણિ વા, કંબલ્લાણિ વા, પાવરણાણિ વા, અણ્ણયરાણિ

૧ શ્લક્ષ્ણાણિ. ૨ અજારોમનિષ્પન્નાણિ ૩ ઈંદ્રનીલવર્ણકપાસોદ્ધ-
વાણિ ૪ દુકૂલાણિ ૫ વલ્લ્લોદ્ધવાણિ ૬ દેશપ્રાસિદ્ધાણિ અતઃપરંસર્વાણિ

મુનિ અથવા આર્યાણે જે કપડાં ગૃહસ્થે સાધુના માટે સ્વચ્છતા લેવાં, યા
ઘોડે રાખેલાં, યા રંગી તૈયાર કરેલાં, યા સાફ કરેલાં, યા સુધારેલાં, યા ધૂપ આ-
પી સુગંધિત કરી રાખેલાં હોય તેવાં વસ્ત્ર તેજ માણસે તેમ કરેલાં હોય તો તેના
પાસેથી નહિ લેવાં, પણ જો વીજા માણસે તેમ કરેલાં હોય તો લઈ શકાય.
[૮૦૭]

મુનિ અથવા આર્યાણે નીચે જણાવેલા જૂદી જૂદી કિશમનાં વસ્ત્ર મૂલ્યવાન
વસ્ત્રો નહિ લેવાં:—ચામડાનાં કપડાં, સુંવાળાં કપડાં, સુંવાળાં અને શોભિતાં
કપડાં, વફરીના વાલ્કથી વનેલાં આશમાની રંગના રુથી વનેલાં, સફેદ રત્નાં, ચં-
ગાલી રત્નાં વનેલાં, પટ્ટસૂત્રના વનેલાં, મલ્લય સૂત્રનાં વનેલાં, છાલના વનેલાં, અં-
શુક, ^૧ ચીનાંશુક, દેશરાગ, આમિલ, ગજ્જલ, ફાલ્લિક, કાયહ, તથા ઝત્તનાં અ-

૧ અંશુકથી કાયહ લગીની જાતો દેશોના નામોથી લેવાં છે.

तहप्पगाराइं वत्थाइं म्हणद्धणमोह्वाइं लाभे संते णो पडिगाहेज्जा ।
[८०८]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जाइं पुण्ण आईणपाउरणाणि
वत्थाणि जाणेज्जा, तंजहा; उद्वाणि^१ वा, पेसाणि वा पेसलेसाणि वा, कि-
प्पहमिगाईणगाणि वा, णीलमिगाईणगाणि वा, गोरमिगाईणगाणि वा, क-
णगाणि वा, कणगकंताणि वा, कणगपट्टाणि वा, कणगखइयाणि वा, क-
णगफुसियाणि वा, वग्धाणि वा, विवग्धाणि वा, आभरणाणि वा, आभर-
णविचित्ताणि वा, अण्णयराणि वा तहप्पगाराणि आईणपाउरणाणि वत्था-
णि लाभे संते णो पडिगाहेज्जा । [८०९]

इच्चेयाइं आयतणाइं उवातिकम्म अह भिक्खू जाणेज्जा चउहिं
पडिमाहिं वत्थं एसित्तए । [८१०]

१ मत्स्यचर्मनिप्पन्नानि

ने मलमलनां कपडां तथा एवी तरेहनां बीज पण सर्वे बहुमूल्यवान् कपडां मुनि
ए नहि लेवां. [८०८]

मुनि अथवा आर्याए नीचे जणावेलां चामडाना वत्तो न लेवां:-उद्र जात-
ना मत्स्यना चामडानां, पेग नामना जानवरना चामडानां तथा पशमना वनेला
काळा-नीला-तथा धोळा हरणना चामडानां, सोना जेवी कातिवाळा तारथी या
सोनाना पाटथी या किनखावथी या जरीथी भरेला चामडानां, वाघना चामडानां
या वाघना चामडाथी मटेलां, या आभूषण रुप या आभूषणथी जडेलां, तथा एवी
जातना बीजा चामडानां कपडां मुनिए पहेरवां नहि. [८०९]

उपर जणावेला द्रोपो टाळीने मुनिए नीचे लखी चार प्रतिज्ञाओथी वत्त
लेवां. [८१०]

तत्थ खलु इमा पढमा पडिमा—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उदिसिय वत्थं जाएज्जा, तंजहा, जंगियं वा, भंगिपं वा, साणयं वा, पेत्तयं वा, खेमियं वा, तूलकडं वा, तहप्पगारं वत्थं सयं वा णं जाएज्जा परो वा णं देज्जा, फासुयं एसणीयं लाभे संते पडिगाहेज्जा । पढमा पडिमा । (८११)

अहावरा दोच्चा पडिमा.—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा पेहाए पेहाए वत्थं जाएज्जा, तंजहा, गाहावती वा, जाव, कम्मकरी वा,—से पुव्वामेव आलोएज्जा, “आउसो चि” वा, भणिणी चि” वा, “दाहिसि मे एत्तो अण्णतरं वत्थं ?” तहप्पगारं वत्थं सयं वा णं जाएज्जा, परो वा से देज्जा, जाव फासुयं एसणीयं लाभे संते पडिगाहेज्जा दोच्चा पडिमा । ८१२

अहावरा तच्चा पडिमा:—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण वत्थं जाणेज्जा, तंजहा, अंतारेज्जां वा, उत्तरिज्जां वा तहप्पगारं वत्थं सयं

त्यां पहेली प्रतिज्ञा आ प्रमाणे छे: मुनि अथवा आर्याए उननां, रेशमनां, शगनां, पाननां, कपाशनां, के तूलनां कपडांमांनुं अमुक जातनुंज कपडुं लेवानी धारणा करवी. अने तेवुं कपडुं पोते मागतां अथवा गृहस्थे आपवा मांडतां निर्दोष होय तो ग्रहण करवुं. ए पहेली प्रतिज्ञा. [८११]

बीजी प्रतिज्ञा:—मुनि अथवा आर्याए पोताने खप लागतुं वस्त्र गृहस्थना घरे जोड़ने ते मागवुं. ते आ रीते के शरुआतमांज गृहस्थना घरमां रहेता माणमो तरफ जोड़ने कहवुं के हे आयुप्पन् अथवा हे वेहेन, मने आ वमारा वस्त्रोमांथी एकाद वस्त्र आपशो? आवी रीते मागतां अथवा गृहस्थे पोतानीं बैठे तेवुं वस्त्र आपतां निर्दोष जाणीने ते वस्त्र ग्रहण करवुं. ए बीजी प्रतिज्ञा. [८१२]

त्रीजी प्रतिज्ञा:—मुनि अथवा आर्याए जे वस्त्र गृहस्थे अंदर पहेरीने वापरेलुं या उपर पहेरीने वापरेलुं होय तेवुं वस्त्र पोते मागी लेवुं, या गृहस्थे आपवा मांड-

वा णं जाएज्जा, जाव पडिगाहेज्जा । तच्चा पडिमा । (८१३)

अहावरा चउत्था पडिमा:—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उज्झि-
चधम्मियं वत्थं जाएज्जा । जंचण्णे बहवे समण—माहण—अतिहि—कि-
वण—वणीमगा णावकंखंति, तहप्पगारं उज्झियधम्मियं वत्थं सयं वा णं
जाएज्जा, परो चा से देज्जा फासुयं जाव पडिगाहेज्जा । चउत्था पडिमा ।
(८१४)

इच्चेयाणं चउण्हं पडिमाणं जहा पिंडेसणाए । (७१५)

सिया णं तीए एसणाए एसमाणं परो वदेज्जा “आउसंतो समणा
एज्जाहिं तुमं मासेण वा, दसराएण वा, पंचराएण वा, सुए वा सुचतरे वा,
तो ते वयं आउसो अण्णयरं वत्थं दासामो,” तहप्पगारं णिग्घोसं सोच्चा
णिसम्म से पुच्चामेव आलोएज्जा “आउसो त्ति वा, भइणि त्ति वा, णो
खलु मे कप्पति, एयप्पगारे संगारे वयणे पडिसुणेत्तए । अभिकंखंसि मे

तां निर्दोष जणातां ग्रहण करवुं. ए त्रीजी प्रतिज्ञा. [८१३]

चोथी प्रतिज्ञा:—मुनि अथवा आर्याए फेंकी देवा लायक वस्त्रो मागवां
एटले के जे वस्त्रो बीजा कोइ पण श्रमण, ब्राह्मण, मुसाफर, रांक, के भि
खारी चाहे नहि तेवां पोते मागी लेवां या गृहस्थे पोतानी मेळे आपतां नि-
र्दोष जणातां ग्रहण करवां. ए चोथी प्रतिज्ञा. [८१४]

ए चारे प्रतिज्ञाओ माटे वधु खुलसो पिंडेसणा नामना अध्ययनथी धारवो.
[८१५]

कदाच उपरनी प्रतिज्ञाओने अनुसरिने जोइतां वस्त्र लेवा जतां मुनिने कोइ
गृहस्थ एवुं कहे के हे आयुष्मन् श्रमण, तमो एक मास रहीने अथवा दस दिवस
रहीने अथवा पांच दिवस रहीने अथवा आवती काले अथवा परम दहाडे अत्रे
आवजो तो तमोने अमे कोइ पण वस्त्र आपीशुं” अवा बोल सांभळी मुनिए क-
हेवुं जोइए के “हे आयुष्मन् अथवा वेहेन, मारथी आवी रीतनुं बोलवुं कबूल

દાતું, ઇયાણિમેવ દલયાહિ.” સે જેવં વદંતં પરો વદેજ્ઞા “આઉસંતો સમણા અણુગચ્છાહિ તો તે વયં અણ્ણયરં વત્થં દાસામો, ” સે પુવ્વામેવ આલોણ્ણજ્ઞા, “આઉસો તિ વા ભઙ્ગિ તિ વા, ણો સ્વલુ મે કલ્પઈ ઇય-પ્પગારે સગારે પહિસુણેરુણ । અભિકંઘંસિ મે દાતું, ઇમાણિમેવ દલયા-હિ ।” સે સેવ વદંતં પરો જેત્તા વદેજ્ઞા “આઉસો તિ વા ભયણી તિ વા, આહરેયં^૧ વત્થં, સમણસ્સ દાસામો; અવિયાઈં વયં પચ્છાવિ અપ્પણો સયદ્ધાણ પાણાઈં ભૂયાઈં જીવાઈં સતાઈં સમારબ્ભ સમુદ્ધિસ્સ જાવ ચેદ્ધસા-મો.” ઇયપ્પગારં ણિઘોસંસોચ્છા ણિસમ્મ તહપ્પગારં વત્થં અફાસુયં જાવ ણો પહિગ્ગાહેજ્ઞા । (૮૧૬)

સિયા ણં પરો જેત્તા વણ્ણજ્ઞા “આઉસો તિ વા, ભઙ્ગી તિ વા, આહરેયં વત્થં, સિનાણેણવા જાવ આઘંસિત્તા વા પઘંસિત્તા વા સમણસ્સ

૧ આહરચૈતત્

કરી શકાય તેમ નથી માટે જો દેવા ચાહાતા હો તો હમણાંજ આપો આમ કહ્યા-થી ગૃહસ્થ કદાચ કહે કે હે આયુષ્મન્ શ્રમણ ત્યારે મારી પાછલ ચાલ્યા આવો તો તમને કોઈ પળ જોડતું વસ્ત્ર આપીશું.” ત્યારે મુનિએ જવાબ આપવો જોઈએ કે હે આયુષ્મન્ અથવા વેદેન મારાથી એવા વોલ કબૂલ થઈ શકે તેમ નથી. માટે જો દેવા ચાહાતા હો તો હમણાંજ ઘો.” આવી રીતે મુનિએ કહ્યાથી ગૃહસ્થ પોતાના ઘરમાં રહેલા માણસને કહે કે “હે આયુષ્મન્ અથવા વેદેન, પેહેલું વસ્ત્ર લઈ આવ, આપણે તે વસ્ત્ર આ સાધુને આપીશું; અને આપણે આપણા માટે પાછું બનાવી લેશું.” આવા વોલ સાંભળી મુનિએ તેવી જાતનાં વસ્ત્ર સદોષ ધારીને ગ્રહણ કરવાં નહિ. [૮૧૬]

કદાચ મુનિને તેડી જનાર ગૃહસ્થ પોતાના ઘરના માણસોને આવું કહે કે “હે આયુષ્મન્ અથવા વેદેન, પેલું વસ્ત્ર લઈ આવો, એને આપણે સ્નાનાદિક્રમાં વપ-

णं दास्सामो. ” एयप्पगारं णिग्घोसं सोच्चा णिसम्म से पुब्बामेव आलोए
ज्जा, आउसो त्ति वा, भयणी त्ति वा, मा एयं तुमं वत्थं सिणाणेण^१ वा
जाव पघंसाहि वा । अभिकंखसि मे दातुं, एमेव दलयाहि । ” से णेवं
वदंतस्स परो सिणाणेण वा जाव पघंसित्ता दलएज्जा, तहप्पगारं वत्थं
अफासुयं जाव णो पडिगाहेज्जा । [८१७]

से णं परो णेत्ता वदेज्जा “ आउसो त्ति वा भइणी त्ति वा, आहर
एतं वत्थं, सीओदगवियडेण वा उसिणोदगवियडेणवा उच्छोलेत्ता वा प-
घोवेत्ता वा समणस्स दास्सामो ” एयप्पगारं णिग्घोस—तहेव, णवरं, “ मा
एयं तुमं वत्थं सीओदगवियडेण वा, उसिणोदगवियडेण वा उच्छोलेहि
वा पघोवेहि वा । अभिकंखांसि—सेसं तहेव, जाव णो पडिग्गाहेज्जा ।
[८१८]

से णं परो णेत्ता वदेज्जा,—“ आउसो त्ति वा, भयणीत्ति वा, आ-

१ सुगंधिद्रव्येण

गता सुगंधी द्रव्यो बडे घसी के वासी करीने साधुने आपीशुं^१ आवा शब्दो सां-
भळीने मुनिए पेहेलेथीज कहेवुं के “ हे आयुष्मन् अथवा वहेन, ए वत्तने तमे ते-
वा सुगंधि द्रव्यो बडे घसता के वासता नहि. जो देवा चाहता हो तो घस्या के वा
स्या बगर एमज आपो. तेम छतां गृहस्थ घसी के वासीने आपे तो तेवुं वत्त अ-
योग्य गणीने लेवुं नहि. [८१७]

कदाच मुनिने तेडी जनार गृहस्थ पोताना घरना माणसोने एवुं कहे के हे
आयुष्मन् अथवा वहेन, पेलुं वत्त लइ आवो, आपणे तेने थंडा या गरम पाणीथी
छांटीने अथवा धोइने आ साधुने आपीशुं. आवा वोलो सांभळी मुनिए तेम
करवा ग्रहस्थने ना पाडवी; अने कहेवुं के जो तमे मने देवा चाहता होतो एमने
एमज आपो. तेम कदा छता गृहस्थ माने नहि तो ते वत्त ग्रहण न करवुं.
[८१८]

कदाच मुनिने तेडी जनार गृहस्थ घेर जइ पोताना माणसोने कहे के “ हे

हरेतं वत्थं, कंदाणि वा हरियाणि वा विसोहेत्ता समणस्स दासामो. ” एय-
प्पगारं णिग्घोसं सोच्चा णिसम्म जाव, “ भइणी चि वा, मा एयाणि तुमं
कंदाणि वा जाव विसोहेहि, णो खलु मे कप्पति एत्तप्पगारे वत्थे पडि-
ग्गाहित्तए । ” से सेवं वदंतस्स परो कंदाणि वा जाव विसोहेत्ता दलएज्जा
तहप्पगारं वत्थं अफासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । (८१९)

सिया से परो णेत्ता वत्थं णिसिरेज्जा^१ से पुव्वामेव आलोएज्जा
“आउसो चि वा भइणी चि वा तुमंचेवणं संतियं^२ वत्थं अंतोमंतेण प-
डिलेहिस्सामि.” केवली बूया ‘आयाण-मेयं;’—वत्थंतेण ओबद्धे सिया
कुंडले वा, गुणे वा, हिरण्णे^३ वा, सुवण्णे वा, मणी वा, जाव, रयणा-
वली वा, पाणे वा, बीए वा, हरिए वा । अह भिक्खूणं पुव्वोवादिट्ठा
जाव जं पुव्वामेव वत्थं अंतोअंतेण पडिलेहिज्जा । (८२०)

१ दद्यात् २ त्वदीय मेव ३ रूप्यं

आयु म१ अथवा वेहेन, पेहुं वस्त्र लाधो आपणे एना ऊपर अहेला कंद के लीलो
तरी ऊतारी साफ करीने ए वस्त्र साधुने आपीशुं.” आवा बोलो सांभळीने तेम
करवा गृहस्थने ना पाडवी. ना पाड्या छतां गृहस्थ माने नहि तो ते वस्त्र ग्रहण
न करवुं. (८१९)

कदाच मुनिने तेडी जनार गृहस्थ मुनिने कोई पण वस्त्र आपवा मांडे ते
मुनिने शरुआत्मांज कहेवुं के “हे आयुष्मन् अथवा वेहेन हुं एकवार तमारा व-
स्त्रने चारे बाजु तपाशी लउं, पछी ग्रहण करीश. जो तपास्या वगरज ते वस्त्र
मुनि ग्रहण करे तो केवळ ज्ञानिओए तेमां दोष वताव्या छे. कारण के ते वस्त्रना
छडामां कदाच कुंडळ, सांकळ, रुपुं, सोनुं, मणि के रत्ननी माळा विगेरे पण बां-
धेला होय (अने ते कंड मुनिने लेवा योग्य नहीं.) तथा वळी ते वस्त्र साथे जी-
वजंतु के धान्य या लीलेतरी वळगेलां होय, माटे मुनिने खास एज भलामण छे
के तेणे शरुआत्मांज वस्त्रने चारे बाजु तपाशी पछी ग्रहण करवुं. (८२०)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण वत्थं जाणेज्जा सअंडं
जाव संताणगं, तहप्पगारं वत्थं अफासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा ।
[८२१]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण वत्थं जाणेज्जा अप्पंडं
जाव संताणगं अलं अथिरं अधुवं आधारणिज्जं रोइज्जंतं ण रोच्चइ, तह-
प्पगारं वत्थं अफासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । [८२२]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण वत्थं जाणेज्जा, अप्पंडं
जाव संताणगं अलंथिरं धुवं धारणिज्जं रोइज्जंतं रुच्चाइ तहप्पगारं वत्थं
फासुयं जाव पडिग्गाहेज्जा ।

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा “ णो णवए मे वत्थे ” ति कट्ठु
णो बहुदेसिए ग सिणाणेण वा जाव पवंसेज्जा । [८२३]

मुनि अथवा आर्याए जे वस्त्र, इंडां के जीवजंतुथी भरेलुं जणाय अने जे
पोताना वरतुं पण न होय तथा जे झाड़ुं टकी शके नहि तथा जे थोडा वखत सू-
धी ज वापरवा मळतुं होय तथा जे धरवा लायक न होय तथा कोइ पण रीते
पसंद पडतुं पण न होय तेवा अयोग्य वस्त्रने ग्रहण न करवुं. [८२१]

मुनि अथवा आर्याए जे वस्त्र इंडां के जीवजंतुथी रहित, पोताना खपना
वा, टकाइ, हमेगना माटे मळतुं, अने धरवा लायक तथा पसंद पडतुं होय ते-
वा निर्दोष वस्त्रने ग्रहण करवुं. [८२२]

मुनि अथवा आर्याए “ मारुं वस्त्र नवुं नथी अर्यात् जुनुं थड गएलुं छे ”
एम धारिने तेने जरा झाड़ेरा सुगंधी द्रव्योवी घसवुं के मसळवुं नहि,
[८२३]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा “ णो णवए मे वत्थे ” ति कट्टु णो बहुदेसिएण सीतोदगवियडेण वा जाव पधोवेज्जा । (८२४)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा “ दुब्भिगंधे मे वत्थे ” ति कट्टु णो बहुदेसिएण सिणाणेण वा, तहेव, सीतोदगवियडेण वा उसिणोदगवियडेण वा, (आलावओ) । (८२५)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिकंखेज्ज वत्थं आयावेत्तए वा पयावेत्तए वा, तहप्पगारं वत्थं णो अणंतरहियाए पुढवीए, णो ससणिद्धा ए, जाव संताणाए आयावेज्ज वा पयावेज्ज वा । (८२६)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिकंखेज्जा वत्थं आयावेत्तए वा पयावेत्तए वा तहप्पगारं वत्थं थूणंसि वा, गिहेलुगंसि^१ वा, उसुयालंसि^२

१ उंबरे वा. २ उदूषले वा.

एज प्रमाणे जूना थएला वस्त्रने जरा झाझेरा थंडा के गरम पाणीथी धोवुं पण नहि.^१ [८२४]

मुनि अथवा आर्याए “ मारुं वस्त्र मेलुं थएल छे ” एम धारीने जरा झाझेरा खुगंधि द्रव्योथी तेने घसवुं मसळवुं नहि तथा थंडा के गरम पाणीथी तेने धोवुं करवुं नहि. [८२५]

मुनि अथवा आर्याने ज्यारे कोइ पण वस्त्रने तडके सुकववानी जरूर पढे त्यारे ते वस्त्रो तेमणे तरतनी सूकेली, या भीजेली या जीवजंतुवाळी जमीन पर न सुकाववां, [८२६]

एज प्रमाणे ते वस्त्रो लाकडानी स्थूणी उपर या दरवाजा पर या उखल

१ मच्छ निर्गत अर्थात् जिनकल्पि साधुना मोटे आ सूत्र छे. गच्छमां रहेला मुनिए तो यतनपूर्वक वस्त्र धोवां पण खरां एम टीकाकार जणावे छे.

वा, कामजलंसि^१ वा, अण्णयरे वा तहप्पगारे अंतलिक्खजाए दुब्बद्धे
दुन्निक्खत्ते अणिकंपे चलाचले णो आयावेज्ज वा णो पयावेज्ज वा ।
[८२७]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा अभिकंखेज्जा वत्थं आयावेत्तए वा
पयावेत्तए वा, तहप्पगारं वत्थं कुलियंसि^२ वा, भित्तिंसि^३ वा, सेलंसि
वा, अण्णतरे वा तहप्पगारे अंतलिक्खजाए जाव णो आयावेज्ज वा
पयावेज्ज वा । [८२८]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा अभिकंखेज्जा वत्थं आयावेत्तए वा
पयावेत्तए वा, तहप्पगारे वत्थे खंधंसि वा, चंचंसि वा, मालंसि वा, पासा-
यंसि वा, हम्मियतलंसि वा, अण्णयरे वा, अंतलिक्खजाए जाव णो आ-
यावेज्ज वा पयावेज्ज वा । [८२९]

से—त्त—मादाय एगंत मवक्कमेज्जा ; अहे ज्ञामथंडिलंसि वा,
जाव, अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि पडिलेहिय पमज्जिय पम-

१ स्नानपीठे वा. २ भित्तौ ३ नदीतटे

उपर या स्नान करवाना बाजोठ उपर या एवीज किशमनी कोइ जमीनयी
उंची रहेती वस्तु उपर आमतम लटकतां टांगीने नहि सूकववां [८२७]

वळी ते वस्त्रो भीतउपर या नदीना तट उपर या पापणो उपर अथवा
एवीज किशमना हरेक जमीनयी उंचा रहेता पदार्थ पर पण नहि सूकववां
[८२७]

वळी ते वस्त्रो कोइ पण बीजोना ढगला उपर या मांचा उपर या माळ
उपर या घर उपर या हवेली उपर अथवा एवी जातना बीजा कोइ पण उंचा
पदार्थो उपर पण नहि सूकववां. [८२९]

किंतु ते वस्त्रो लड्ढे एकांत स्थळमां जवुं, अने त्यां जीवजंतुरहित स्थळ

वा परिहरित्तए वा ; ” थिरं वा णं सतं णो पल्लिच्छिदिय पल्लिच्छिदिय प-
रिट्ठवेज्जा; तहप्पगारं ससंधितं^२ वत्थं तरस चैव णिसिरेज्जा; णो अच्चाणं
साइज्जेज्जा । [८३४]

से एगतिओ तहप्पगारं णिग्घोसं सोच्चा णिसम्म “ जे भयंतरो
तहप्पगाराणि वत्थाणि ससंधियाणि मुहुत्तगं मुहुत्तगं जाइत्ता जाव एगा-
हेण वा दुयाहेण वा तियाहेण वा चउयाहेण वा पंचाहेण वा विप्पवसिय
विप्पवसिय उवागच्छंति, तहप्पगाराणि वत्थाणि णो अप्पणो गेहंति अण-
मणस्स अणुवयंति, तं चैव, जाव, णो सातिज्जंति, बहुवयणेण भासि-
यव्वं (८३५)

से हंता “ अहमवि मुहुत्तं परिहारियं वत्थं जाइत्ता जाव एगाहेण
वा दु-ति-चउ-पंचाहेण वा विप्पवस्सिय विप्पवसिय उवागच्छिस्सामि,
अवियाइं एथं गमेव सिया ” माइट्ठाणं संपासे । णो एवं करेज्जा ।
(८३६)

१ उपहतं

छीने परठवुं^१ नहि किंतु एवी जातुं वस्त्र पाछुं आपनार मुनिनेज सोंपवुं
[८३४]

एज प्रमाणे घणा मुनिओ पासेथी घणा मुनिओ वस्त्र मागी बीजे गाम
एक वे, त्रण चार के पांच दिवस रही पाछा अवी वस्त्र पाछा आपवा मांडे तो
घणा मुनिओए ते वस्त्र जो कंड पण वगडेलां होय तो लेवां नहि-किंतु तेमनेव
सोंपवां. [८३५]

आखी बात सांभळीने कोइ मुनि एवं विचारे के “ हुं पण कोइ मुनि पासे-
थी उधारं वस्त्र मागी बीजे गाम जइ आवुं के जेथी ए वस्त्र वगडी जवायी मे-
ज मळसे, ” तो ते मुनि दोष पात्र थाय छे. माटे तेम नहि विचारवुं. [८३६]

? छोटी देवुं नहि

वा, कामजलंसि^१ वा, अण्णयरे वा तहप्पगारे अंतलिक्खजाए दुब्बद्धे
दुन्निक्खत्ते अणिकंप्पे चलाचले णो आयावेज्ज वा णो पयावेज्ज वा ।
[८२७]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिकंखेज्जा वत्थं आयावेत्तए वा
पयावेत्तए वा, तहप्पगारं वत्थं कुलियंसि^२ वा, भित्तिंसि^३ वा, सेलंसि
वा, अण्णतरे वा तहप्पगारे अंतलिक्खजाए जाव णो आयावेज्ज वा
पयावेज्ज वा । [८२८]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिकंखेज्जा वत्थं आयावेत्तए वा
पयावेत्तए वा, तहप्पगारे वत्थे खंधंसि वा, चंचंसि वा, मालंसि वा, पासा-
यंसि वा, हम्मियतलंसि वा, अण्णयरे वा, अंतलिक्खजाए जाव णो आ-
यावेज्ज वा पयावेज्ज वा । [८२९]

से—त्त—मादाय एगंत मवक्कमेज्जा ; अहे ज्ञामथंडिलंसि वा,
जाव, अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि पडिलेहिय पमज्जिय पम-

१ स्नानपीठे वा. २ भित्तौ ३ नदीतटे

उपर या स्नान करवाना बाजोठ उपर या एवीज किशमनी कोइ जमीनयी
उंची रहेती वस्तु उपर आमतेम लटकतां टांगीने नहि सूक्खवां [८२७]

बळी ते वस्तो भीतउपर या नदीना तट उपर या पापणो उपर अथवा
एवीज किशमना हरेक जमीनयी उंचा रहेता पदार्थ पर पण नहि सुक्खवां
[८२७]

बळी ते वस्तो कोइ पण चीजोना ढगला उपर या मांचा उपर या माळ
उपर या घर उपर या हवेली उपर अथवा एवी जातना बीजा कोइ पण उंचा
पदार्थो उपर पण नहि सूक्खवां. [८२९]

किंतु ते वस्तो लड्ने एकांत स्थळमां जवुं, अने त्यां जीवजंतुरहित स्थळ

જિજ્ય તતો સંજયામેવ વત્થં આયવેજ્જ વા પયવેજ્જ વા । (૮૩૦)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुगीए वा सामग्गियं ।
(૮૩૧)

(દ્વિતીય ઉદ્દેશઃ)

સે ભિક્ખુ વા ભિક્ખુણી વા અહેસણિજ્જાઈ^૧ વત્થાઈં જાણ્જા
અહાપરિગ્ગહાઈં વત્થાઈં ધારેજ્જા, ણો ધોણ્જ્જા, ણો રહ્જ્જા, ણો ધોયરત્તા
ઈં વત્થાઈં ધારેજ્જા, અવલિંચમાણે^૨ ગામંતરેસુ ઓમચેલિણ્ણ । એયં ચલુ
વત્થધારિસ્સ સામગ્ગિયં^૩ । (૮૩૨)

૧ અપરિકર્માણિ ૨ અગોપયન્ ૩ એતચ્ચ સૂત્રં જિનકલ્પિકોદ્દેશેન
દ્રષ્ટવ્યં, વસ્ત્રધારિત્વ વિશેષણાત્ ગચ્છાંતર્ગતેપિ ચાવિરુદ્ધં ।

જોઈ તપાશી પુંજી પ્રમાર્જીં યતન પૂર્વક તે વસ્ત્રો સૂકવવાં. [૮૩૦]

एज खरेखर मुनि अने आर्याओना आचारनी संपूर्णता छे. [૮૩૧]

બીજો ઉદ્દેશ

(વસ્ત્ર સંવધી વધુ આજ્ઞાઓ)

મુનિ અથવા આર્યાએ વસ્ત્રોને સુધારવાં કરવાં નહિ, કિંતુ જેવાં મળે તેવાંજ
પહેરવાં; તથા ધોવાં કે રંગવાં પણ નહિ, અને જો ધોણાં કે રંગેલાં રોય તો પહેર-
વાં નહિ. અને ગ્રામંતરે જતાં પોતાનાં વસ્ત્રો સંતાડવાં નહિ. એ વસ્ત્રધારિ મુનિનો
આચાર છે.^૧ [૮૩૨]

આ સૂત્ર જિનકલ્પ મુનિના માટે છે અને વસ્ત્રધારિ એવા વિશેષણથી સ્થ-
વિર કલ્પિના માટે પણ ઘટી શકે છે. (વૃત્તિ.)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए पवि-
सिउकामे सव्वं चीवर मायाए गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए ^१ णिक्खमेज्झ
वा पविसेज्झ वा । एवं बहिया विचारभूमीं विहारभूमीं वा गामाणुगामं
दूइजेज्झा । अह पुण एवं जाणेज्जा तिच्चदेसियं वा वासं वासमाणं पेहाए
जहा पिंडेसणाए, णवरं, सव्वं चीवर—मायाए । (८३३)

से एगइओ मुहुत्तगं मुहुत्तगं पडिहारियं वीयं वत्थं जाएज्झा, जाव
एगाहेण वा दुयाहेण वा तिचाहेण वा चउयाहेण पंचाहेण वा विप्पवसिय
उवागच्छेज्झा । तहप्पगारं वत्थं णो अप्पणा गिण्हेज्जा ^१, णो अप्पमण्ण—
स्स देज्झा, णो पामिच्चं कुज्जा, णो वत्थेण वत्थपरिणामं करेज्जा, णो परं
उवसंकमित्तु—एवं वदेज्झा “ आउसंतो समणा, अभिक्खसि वत्थं धारेत्तए

मूहुर्तादिकालोद्देशेन । १ वस्त्ररवामी

मुनि अथवा आर्याए भिक्षा लेवा जतां या खरचु पाणी जतां या ग्रामा-
नुग्राम विहार करतां सघळां वत्थ साये लेवां. अने जो थोडो के घणो वरसाद वर-
सतो जणाय पिण्डेपणा नामना अध्ययनमां कत्तां मुजव वत्तवुं. [८३३]

कोइ मुनि पासेयी कोइ मुनि, वे घडी या एक वे त्रण चार के पांच दि-
वस सूधी वापरवा माडे उधारं वत्थ भागी तेठलो वखत बीजे गाम एकलो रहीं
आधी पाछो आवतां ते वत्थ पाछुं आपवा मांढे तो (जो ते वत्थ ते मुनिए त्यां
एकला रत्तायी सूतां करतां घगाडयुं होय तो) ते तेवुं पेहेला मुनिए पोता सारुं
लेवुंज नहि, तथा लइने बीजाने देवुं नहि, तथा उधारं देरयी राखवुं नहि के छ-
णा तुंज वापर पछी मने बीजुं देजे, तथा तेना बदले बीजुं वत्थ बदलवामां लेवुं
नहि, तथा बीजा मुनिने पण एम नहि कहवुं के आ वत्थ तमोने जोइतुं होय तो
ल्यो;” वळी ते वत्थ लावो वखत चाली शके तेवुं मजवूत होय तो तेने तांडी फा-

वा परिहरित्तए वा ; ” थिरं वा णं सतं णो पल्लिच्छदिय पल्लिच्छदिय प-
रिट्ठवेज्जा; तहप्पगारं ससंधितं^२ वत्थं तरस चेव णिसिरेज्जा; णो अत्ताणं
साइज्जेज्जा । [८३४)

से एगतिओ तहप्पगारं णिग्घोसं सोच्चा णिसम्म “ जे भयंतरो
तहप्पगाराणि वत्थाणि ससंधियाणि मुहुत्तगं मुहुत्तगं जाइत्ता जाव एगा-
हेण वा दुयाहेण वा तियाहेण वा चउयाहेण वा पंचाहेण वा विप्पवसिय
विप्पवसिय उवागच्छंति, तहप्पगाराणि वत्थाणि णो अप्पणो गेण्हंति अण्ण-
मण्णस्स अणुवयंते, तं चेव, जाव, णो सातिज्जंति, बहुवयणेण भासि-
यव्वं (८३५)

से हंता “ अहमवि मुहुत्तं परिहारियं वत्थं जाइत्ता जाव एगाहेण
वा दु—ति—चउ—पंचाहेण वा विप्पवस्सिय विप्पवसिय उवागच्छिस्सामि,
अवियाइं एयं गमेव सिया ” माइद्वणं संपासे । णो एवं करेज्जा ।
(८३६

१ उपहतं

डीने परठवुं^१ नहि किंतु एवी जातुं वस्त्र पाछुं आपनार मुनिनेज सोंपवुं.
[८३४]

एज प्रमाणे घणा मुनिओ पासेथी घणा मुनिओ वस्त्र मागी वीजे गाय
एक वे, त्रण चार के पांच दिवस रही पाछा अवी वस्त्र पाछा आपदा मांडे तो
घणा मुनिओए ते वस्त्र जो कंड पण वगडेलां होय तो लेवां नहि—किंतु तेमनेज
सोंपवां. [८३५]

आकी वात सांभळीने कोई मुनि एवुं विचारे के “ हुं पण कोई मुनि पासे-
थी उधारं वस्त्र मागी वीजे गाय जइ आवुं के जेयी ए वस्त्र वगडी जवाथी मने-
ज मळशे, ” तो ते मुनि दोष पात्र थाय छे. माटे तेम नहि विचारवुं. [८३६]

१ छोटी देवुं नहि

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा णो वण्णमंताइं वत्थाइं विवण्णाइं करे-
ज्जा; णो विवण्णाइं वण्णमंताइं करेज्जा; “अण्णं वा वत्थं लभिस्सामि
सि” कट्ठु अण्णमण्णरस देज्जा; णो पामिच्चं कुज्जा; णो वत्थेण वत्थपरि-
णामं करेज्जा; णो परं उवसंकमित्तु एवं वदेज्जा, “आउसंतो समणा, अ-
भिकंवासि मे वत्थं धारित्तए वा परिहरित्तए वा;” थिरं वा ण संतं णो
पलिच्छिदिय पलिच्छिदिय परिद्वेज्जा, जहाचेयं वत्थं पावगं-परो मम्मइ
। परं चणं अदत्तहारिं^१ पडिपहे पेहाए तरस वत्थस्स णिदाणे णो तेसिं-
भीओ उम्मग्गेण गच्छेज्जा । जाव अप्पुस्सुए जाव ततो संजयामेव गामा
णुगामं दूइज्जेज्जा । [८३७]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामे दूइज्जेज्जा अंतरासे वि-
हं^२ सिया । से जं पुण विहं जाणेज्जा ‘ इमंसि खलु विहंसि वहवे आ

१ अदत्तहारिणं तस्करं. २ अट्ठीप्रायः पंथाः ।

मुनि अथवा आर्याए शोभीतां वस्त्रेणे (चोगेना भययी) कुशोभीतां न
करवां; कुशोभीतां वस्त्रेणे मुशोभित न करवा “वदलामं हुं वीजं वस्त्र मेळ-
वांज” एग विचारी एक वीजाने वस्त्रे आपवां नहि; वळी वस्त्रे उधारे पण आ-
एवां नहि; तथा एक वस्त्र आरी वीजुं वस्त्र लेवुं नहि; तथा वीजा मुनिने ते वस्त्र
लेवानुं पृछवुं नहि, तथा वस्त्र मज्जुत छतां “ए वस्त्र वीजाओने सारुं नथी दे-
व्वातुं” एग विचारी तेना कटका करी परठवुं नहि. वळी रस्ते जतां चोरोने
देखी आडे मार्गे नहि चलवुं, दिंतु धीरजयी यत्तनापूर्वक चाल्या जहुं. [८३७]

मुनि अथवा आर्याने ग्रामाहुग्राम जतां वच्चे मोहोहुं गेदान आवी पडतां
अने त्यां एवुं जणाय के आ मेदानमां घणा लूटाराओ वटेमार्गेओना कपडा लत्तां

१ मुख्यत्वे ते तेषां वस्त्रं लेवांज नहि.

મોસગા વત્થપડિયાએ સંપિંડિયા, ' ણો તેસિં મીઓ ઉમ્મગ્ગેણ ગચ્છેજ્જા
જાવ ગામાણુગામં દૂઠ્ઠજ્જેજ્જા । (૮૩૮)

સે મિક્ખૂ વા મિક્ખુણી વા ગામાણુગામં દૂઠ્ઠજ્જમાણે અંતરા સે
આમોસગા પડિયાગચ્છેજ્જા, તે ણં આમોસગા એવં વદેજ્જા “ આઉસંતો સ-
મંણા, આહેરેત્તં વત્થં, દેહિ નિવિસ્સવાહિ, ” જહા ફરિયાએ^૧ ણાણંત્તં વ-
ત્થપડિયાએ । [૮૩૯]

એયં સ્વલુ તસ્સ મિક્ખુસ્સ મિક્ખુણીએ વા સામાગિયં ।
(૮૪૦)

૧ ઈર્યાધ્યયનવત્ નાનાત્વં बोध्यं ।

હૂંટણા માટે ભરાઈ દેઠા છે. તો તેમનાથી ઘીંધી જઈને આઢે માર્ગે નહિ જવું કિંતુ
ધીરજથી તેજ રસ્તે ચાલ્યા જવું. [૮૩૮]

મુનિ અથવા આર્યાને ગ્રામાનુગ્રામ જતાં વચ્ચે હૂંટારાઓ આવી પળે અને
તેઓ કહે કે ‘આયુષ્મન્ તપસ્વી, આ વસ્ત્ર લાવ, દે, કે છોટી દે’ તો જેમ ઈ-
ર્યાધ્યયનમાં કહેલું છે તેમ વર્તવું. [૮૩૯]

૧ મુનિ અથવા આર્યાના આચારની સંપૂર્ણતા છે. [૮૪૦]

પાત્રેષણાર્થ્યં પંચદશ મધ્યયનમ્.

[પ્રથમ ઉદ્દેશ:]

સે ભિક્ષૂ વા ભિક્ષુણી વા અભિકંચેજ્ઞા પાયં એસિત્તણ્ । સે-
જ્ઞં પુણ પાયં જાણેજ્ઞા તંજહા,—અલાહપાયં વા, દારુપાયં વા, મદ્દિયાપાયં
વા તહપ્પગારં પાયં જે ણિગંથે તરુણે જાવ થિરસંઘયણે સે એમં પાયં ઘા-
રેજ્ઞા, ૧ ણો વીયં । [૮૪૧]

સે ભિક્ષૂ વા ભિક્ષુણી વા પરં અદ્વજોયણમેણં પાયપડિયાણ
ણો અભિસંધારેજ્ઞ ગમણાણ । [૮૪૨]

૧ જિનકલ્પિકાદિ:

અધ્યયન પંદરમું.

પાત્રેષણા.

પહેલો ઉદ્દેશ.

(પાત્ર કેવાં અને શી રીતે લેવાં ?)

મુનિ અથવા આર્યાણ જ્યારે પાત્ર જોડતું હોય ત્યારે તુંવંતિ પાત્ર અથવા
માત્રંતું પાત્ર અથવા એવીજ તરેહતું ધીજું કોઈ પણ પાત્ર લેવું. અને જે મુનિ યુવાન
અને મજબૂત થાંધાવાળો હોય તેણે માત્ર એકજ પાત્ર રાખવું. ૧ [૮૪૧]

મુનિ અથવા આર્યાણ પાત્ર લેવા માટે વે. ગાઝની હદયી વાદેર ન જવું.
[૮૪૨]

૧ આ નિયમ પણ જિનકલ્પિ સાધુને માટે છે, એમ વીકાકાર જ પાત્રે

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा सेज्जं पुण पायं जाणेज्जा, अस्सिप-
डियाए एगं साहम्मियं समुदिस पागाइं, जहा पिंडेसणाए चत्तारि आला
वगा । पंचमे बहवे समणमाहणा पगणिते तहेव । [८४३]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अस्संजए भिक्खुडियाए बहवे
समणमाहण (वत्थेसणा लावओ) [८४४]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जाइं पुण पादाइं जाणेज्जा वि-
ख्वरूवाइं महद्धणमुल्लाइं, तंजहा, अयपादाणि वा, तंजपादाणि वा, सीस-
ग-हिरण्ण-सुवण्ण-रीरिया-हारपुड^१ पायाणि वा, मणि-काय-कंस-
संख-सिंग दंत-चेल-सेल-पायाणि वा, चम्मपायाणि वा, अण्णयराणि
वा तहप्पगाराइं विख्वरूवाइं महद्धणमोल्लाइं पायाइं अफासुयाइं जाव
णो पडिग्गाहेज्जा । [८४५]

१ लोहपात्रं.

मुनि अथवा आर्याए जे पात्र गृहस्थे एकज मुनिने माटे उद्देशाने तैयार
कर्युं होय ते नहि लेवुं. अहीं पिंडेसणा नामना अध्ययन प्रमाणे चार आलापक
बोली जवा. [८४३]

तेमज अनेक भ्रमण-ब्राह्मण माटेनो आलापक वस्त्रैषणा मुजव जाणवो.
[८४४]

मुनि अथवा आर्याए जे पात्रो बहु मूल्यवाळा जणाय जेवा के लोढानां,
त्रांवाना, सीसानां, रुपानां, सोनानां, पीतळनां, पोलादनां, मणिनां, काचनां,
कांसानां, शंखनां, शींगडानां, दांतनां, कपडानां, पत्थरनां, चामडानां, के एरी
कोइ पण त्तेइनां बहु मूल्यवान पात्रो होय ते तेमणे ग्रहण करवां नहि. [८४५]

से भिक्खू वा, भिक्खुणी वा से उजाइं पुण प्रादाइं जाणेज्जा वि-
ख्वस्सुवाइं महच्छणबंधणाणि वा, अयबंधणाणि वा, जाव चस्मबंधणाणि
वा तहप्पगाराइं महच्छणबंधणाइं अफासुयाइं णो पडिग्गाहेज्जा । इच्छेया-
इं आयतणाइं उवातिकम्म । [८४६]

अह भिक्खू जाणेज्जा चउहिं पडिमाहिं पादं एत्थिए । तत्थ
खलु इमा पढमा पडिमाः—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उदिसिय उदिसिय
पायं जाएज्जा, तंजहा, लाउयपायं वा, दारुपायं वा, मद्वियापायं वा, त-
हप्पगारं पायं सयं वा णं जाएज्जा, जाव पडिग्गाहेज्जा । पढमा पडिमा ।
[८४७]

अहावरा दोच्चा पडिमाः—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा पेहाए पेहा
ए पायं जाएज्जा, तंजहा, गाहावई वा जाव कम्मकरी वा, से पुव्वामेव
आलोएज्जा “ आउसो ति वा, भइणी ति वा, दाहिलि मे एत्तो अण्ण-

वळीजे पात्रो उपर लोढा के चामड के कोइ पण तेवी चीजना बहु मूल्य-
वान पढा लगाडेला होये ते पण ग्रहण नहि करवां. ए रीते पापना स्वच्छयी अ-
लगा रई वर्त्तवुं. [८४६]

मुनिए चार प्रतिज्ञाओयीं पात्र गवेषवाजवुं. ते चार प्रतिज्ञाओनांनी पेहेली
प्रतिज्ञा आ प्रमाणेः—मुनि अथवा आर्या अमुक जातवुं नाम लइ तेज पात्र मागे;—
देवुं के तुंवीपात्र, काष्ठपात्र, मृत्तिकापात्र, बगेरे, अने ते माग्यायी या पोतानी
मेळे आपे तो ते ग्रहण करे. ए पहेली प्रतिज्ञा. [८४७]

चीजी प्रतिज्ञा आ प्रमाणेः—मुनि अथवा आर्या अमुक जातवुं पात्र गृह-
स्थना परे जाया वादज मागे अने ते मुनव गृहस्थ के चाकरटीने शरुआतमां
जोइ कहे के “ हे आरुम्मन् या वहेन, आ तुंवीपात्र, काष्ठपात्र के मृत्तिकापात्र बगे-

यरं पादं, तंजहा, लाउयपादं वा ” जाव तहप्पगारं पायं सयं वा णं जा-
एज्जा, परो वा से देज्जा जाव पडिगाहेज्जा । दोच्चा पडिमा ।
(८४८)

अहावरा तच्चा पडिमा;—से भिक्खु वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण
पादं जाणेज्जा संगतियं वा वेजयंतियं वा, तहप्पगारं पायं सयं वा जाव
पडिगाहेज्जा । तच्चा पडिमा । (८४९)

अहावरा चउत्था पडिमा;—से भिक्खु वा भिक्खुणी वा उज्झियघ
मियं पादं जाएज्जा; जं च—ण्णे बहवे समणमाहणा जाव वर्षीमगा णा-
वकंखंति, तहप्पगारं पादं सयं वाणं जाव पडिगाहेज्जा । चउत्था पडि-
मा । (८५०)

इच्चेयाणं चउण्हं पडिमाणं अण्णयरं पडिमं (जहा पिंडेसणाए)
[८५१]

रेमांतुं अमुक पात्र मने आपणो ? ” ए रीते माग्याथी या पोतानी मेंळे गृहस्थ के
चाकर ते आपे तो ग्रहण करे. ए बीजी प्रतिज्ञा. [८४८]

त्रीजी प्रतिज्ञा आ प्रमाणे;—मुनि अथवा आर्या, गृहस्थे वापरेलुं या गृह-
स्थना वपराता वे जण पात्रोमांतुं एक पात्र माग्याथी या पोतानी मेंळे गृहस्थे आ-
पतां ग्रहण करे. ए त्रीजी प्रतिज्ञा. [८४९]

चोथी प्रतिज्ञा आ प्रमाणे;—मुनि अथवा आर्या जे पात्र फेंकी देवा जेवुं
होय अने तेथी जेने बीजा कोइ (बौद्ध) भिक्षुक ब्राह्मण के भीखारी लोक ले
नहि तेवुं पात्र माग्याथी या पोतानी मेंळे गृहस्थे आपता ग्रहण करे. ए चोथी प्र-
तिज्ञा. [८५०]

ए चार प्रतिज्ञाओमांनी कोइ पण प्रतिज्ञाने अंगीकार करनार मुनि ए उ-
त्कष न करवो के “ कें हुं उग्रतपनो करनार हुं ; या, बीजो साधु एम करी शके
नहि. ” किंतु “ जिनाज्ञा पाळनार सर्व साधु महापुरुषज छे ” एम जाणी शुद्ध
संयम पाळवो. [८५१]

से णं एताए एसणाए एसमाणं परो पसित्ता वदेज्जा “आउसं-
तो समणा एज्जासि तुमं मासेण वा ” (जहा वत्थेसणाए.)
(८५२)

से णं परो णेत्ता वदेज्जा, “आउसों ति वा भइणी ति वा आहरे
यं पादं, तेल्लेण वा, घण्ण वा, णवणीएण वा, वसाए वा, अब्भंघेत्ता वा
तहेव, सिणाणाइ तहेव, सीतोदगंकंदादि तहेव । (८५३)

से णं परो णेत्ता वदेज्जा “आउसंतो समणा, मुहुत्तगं मुहुत्तगं
अत्थाहि जाव, ताव अम्हे असणं वा उवकरेसु वा उवक्खडेसु वा, तो
ते वयं आउसो सणाणं संभोयणं पडिग्गहगं दास्सामो. तुच्छए पडिग्गहए
दिण्णे समणस्स णो सुट्ठ साट्ठ भवति. ” से पुच्चामेव आलोएज्जा “आ-

आ रीतनी तजवीजथी मुनिने पात्र मागता जोइ गृहस्थ कोहे “हे आ-
युष्मन् श्रमण, तमो एक मदिनो रहीने आवजो” इत्यादि सांभळी मुनिए जेम
पिंदैपणाध्ययनमां वहुंछे तेम करवुं. [८५२]

मुनि के आर्याने तेडी जनार गृहस्थ कोहे के “हे आयुष्मन् श्रमण, या
बेहेनं, पेहेलुं पात्र लाव; के जेधी तेने तेल, घी, माखण के चरवी चोदडी या
सुगंधि चीजो बडे सुवासित करी या उना के ताढा पाणीथी धोइ या कंद के वनं
स्पतिथी स्वच्छ करी मुनिने आपगुं.” आवां घोल सांभळी मुनिए तरत ते वा
घत मनाइ पाडवी अने कोहेवुं के जो आपवा चाहता हो तो एमज आपो.” तेम
कयां छतां गृहस्थ नाहि माने तो ते पात्र मुनिए के आर्याए लेवुं नहि. [८५३]

तेडी जनार गृहस्थ कोहे के “हे आयुष्मन् श्रमण, तमे घोदीवार उभा
रहो, तेदलामां अमे आ रसोदपाणी तयार करी लेवुं; अने तयारे हे आयुष्मन्
तमोने रसोदपाणी सहित पात्र आपीगुं, वेमके खाली पात्र साधुने आप्याथी सा-

१ कारण के अमार पांस चीजुं बघवतु पात्र नहीं (टीका)

उसो ति वा भइणी ति वा, णो खलु मे कप्पइ आधाकम्मिए असणे
वा पाणे वा खाइमे वा साइमे वा, भोत्तए वा पायए वा । मा उवकरोहि
मा उवक्खडेहि ; अभिक्खसि मे दातुं, एमेव दलयाहि ” से सेवं बंदत्तं
स्म परो असणं वा जाव उवकरोत्ता उवक्खडेत्ता सपाणं सभोयण पडिग्गह
गं दलएज्जा, तहप्पगारं पडिग्गहं अफासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा ।
(८५४)

सिया सेवं परो णेत्ता पडिग्गहगं णिसिरेज्जा, से पुव्वामेव आलो-
एज्जा “ आउसो ति वा भइणी ति वा तुमं चेव णं संतियं अंतोअंतैण
पडिलेहिरपाभि (८५५)

केवली बूया आयाण—मेयं । अंतो पडिग्गहांसि पाणाणि वा धी-
याणि वा हरियाणि वा जाव अह भिक्खुणं पुव्वोवदिट्ठा एस पतिग्गा जं
पुव्वामेव पडिग्गहगं अंतोअंतैण पडिलेहिज्जा । (८५६)

रुं न देखाय” आवे प्रसंगे साधुए जोइ तपासी कहेवुं के “हे आयुष्मन् अथवा
बेहेन, मने मारा माटे करेलां रसोइपाणी काम लगवाना नथी. माटे मारा माटे ते
तैयार करता ना. जौ पात्र देवा चाहता हो तो एमज खाली आपो.” आम कहा
छतां गृहस्थ आहारपाणी तैयार करी ते सहित पात्र आपवा मांडे तो ते अयोग्य
जाणी ग्रहण करवुं नहि., [८५४]

तेडी जनार गृहस्थ पात्र आपवा मांडे त्यारे मुनिए शरुआतमां जोइ करी
कहेवुं के के “हे आयुष्मन् या अहेन, आ पात्र तमारं छतांज हुं चारे बाजुथी
जोइने लइश. [८५५]

जो जोया वगर मुनि पात्र ले तो केवळब्रानी कहे छे के एयी कर्मबंध
थाय. कारण के कटाच ते पात्रना अंदर जीवजंतु के घनस्पति (लीलफूल) पण
आवी जा. ते माटे मुनिने उपर मुजव भलामण छे के तेणें शरुआतमांज पात्र-
ने बची बाजु जोइ तपासी ग्रहण करवुं. [८५६]

सअंडादि सव्वे आलावगा जहा वत्थेसणाए; णाणत्तं,—तेल्लेण वा घएण वा णवणीएण वा वसाए वा सिणाणादि जाव अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि पडिलेहिय पडिलेहिय पमज्जिय तओ संजयामेव आमज्जेज्ज वा । [८५७]

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगिरियं जं सव्वट्ठेहिं सहितेहिं सया जएज्जासि त्ति बेमि । [८५८]

[द्वितीय उद्देशः]

से निअखुं वा भिक्खुणी वा गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए पवि-

सअंडादि^१ सर्व आलापक वस्त्रैवणा मुजव जाणवा मात्र ए विशेष छे के जो तेल, घी, माखण, के चरवी विगेरेथी खरडेल पात्र जणाय तो निर्जीव स्थंडिल भूमिमां जइ जोइ पुंजी प्रयार्जी यतना पुर्वक तेने घसी नाखवुं. [८५७]

एज खरेखर मुनि अथवा आर्याना आचारनी संपूर्णता छे के वधी वाव-
तोमां सदा यतना पुर्वक वर्त्तवुं. एम हुं कहुं छुं. [८५८]

वीजो उद्देश.

पात्र विपे वधु आज्ञाओ.

मुनि अथवा आर्याए आहार लेवा माटे गृहस्थना घरे जतां गरुआनमांज

१ वस्त्रैवणा नामना चौदमां अध्ययनमांनी कलम ८२१ थी ८३० लगी-
नी कलमो प्रमाणे अहिं पण सर्व हकीकत जाणी लेवी.

समाणे पुव्वामेव पेहाए पडिग्गहगं, अवहट्ठु पाणे, पमज्जिय रयं ततो संजयामेव, गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए णिक्खमेज्ज वा पविसेज्ज वा । (८५९)

केवली बूया 'आयाण मेयं.' अंतोपडिग्गहंसि पाणे वा, बीए व, एए वा परियावज्जेज्जा । अह भिक्खूणं पुव्वोवदिट्ठा एस पतिण्णा, जं पुव्वामेव पेहाए पडिग्गहं, उवहट्ठु पाणे, पमज्जिय रयं, ततो संजया-मेव गाहावइ कुलं पिंडवायपडियाए पविसेज्ज वा णिक्खमेज्ज वा । [८६०]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गाहावइ—जाद—समाणे सिया. से परो अभिहट्ठु अंतो पडिग्गहगंसि सीओदगं परिभाएत्ता णीहट्ठु^१ दलएज्जा तहप्पगारं पडिग्गहगं^२ परहत्थंसि वा परपादंसि वा अफासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । [८६१]

१ निस्सार्य. २ (अत्र मूलसूत्र पुस्तके “ तहप्पगारं पडिग्गहगं ” इति लिखितं लभ्यते परं टीकाकारेण तथा प्रकारं शीतोदक मिति व्याख्यातत्वात् तहप्पगारं सीओदगं ” इति शुद्ध पाठः संभाव्यते. न ज्ञायते बालावबोधकारः कथं वृत्तिं नानुसृतः!)

पात्रने जोइ तपाशी, जीवजंतु दूर करी, रंज प्रमार्जी यतनापूर्वक आहार लेवा जवुं आववुं. [८५९]

जो पात्र जोया प्रमार्जी विना आहार लेवा जाय तो केवलज्ञानी कहे छे के तेथी कर्मबंध धाय छे. जे माटे कदाच ते पात्रनी अंदर जीवजंतु, लीरुफूल के रज पण रहेली होय माटे मुनिने ऊपर मुजव भलामण छे के तेणे शरुआतमांज पात्रने जोइ तपाशी पुंजीप्रमार्जी यतना पूर्वक आहार लेवा जवुं आववुं. [८६०]

मुनि अथवा आर्या गृहरथना घरे आहारपाणी लेवा गएला होय, अने कदाच त्यां ते गृहस्थ पोताना पात्रमां टाहुं पाणी नाखीने ते मुनिने आपवा मांडे तो ते गृहस्थ ना हाथमां के पात्रमां रहेलुं तेवुं टाहुं पाणी अयोग्य जाणीने ग्रहण करुं नहे. [८६१]

सेय आहच्च^१ पडिगाहिए सिया^२ से खिप्पामेव उदगंसि साह-
रेज्जा, सपडिगाह—मायाए च णं परिट्ठवेज्जा, ससणिद्धाए चणं भूमीए
णियमेज्जा । (८६२)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उदउल्लं वा ससणिद्धं वा पडिगाहं
णो आमज्जेज्ज वा जाव पयावेज्ज वा । (८६३)

अह पुण एवं जाणेज्जा,—वियडोदए मे पडिगाहे छिण्णसिणेहे,
तहप्पगारं पडिगाहं ततो संजयामेव आमज्जेज्ज वा जाव पयावेज्ज वा ।
(८६४)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गाहावइ. पविसिउकामे सपडिगाह-
मायाए गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए पविसेज्ज वा णिक्खमेज्ज वा । एवं
चहिया विहारभूमिं वा गामाणुगामं दूइजेज्जा । (८६५)

१ कदाचित् २ प्रथमं तस्य दातु रुदकमाजने प्रक्षिपेत् तदनि-
च्छायां शेषसूत्रं.

कदाच ते भूलवृक्षी लेवाइ जाय तो तरतज (ते देंनार धणीं त्यां पाछं
आपी आवहुं पण जो ते लेवानी ते ना पाडे तों) बीजा बूवा विगेरेना सरखी
जातना पाणीमां तेने नाखी देहुं; तेम न बने तो पात्र सहित परछवी देहुं; अथवा
भीनाशवाळी जमीनयां ढोळी आवहुं, [८६२]

मुनि अथवा आर्याए पाणी भीजेहुं के भीनाशवाळुं पात्र मगळहुं
के सूकवहुं नहि. [८६३]

किंतु ज्यारे एहुं जणाय के भारा पात्र उपरहुं पाणी के भीनाश दूर थ-
यां छे, त्यारे ते मगळहुं के सूकवहुं [८६४]

मुनि अथवा आर्याए गृहस्थना घेर आहार लेवा जतां पात्रों सहित, जहुं
आवहुं अने एज रीते बाहेर विहारभूमिमां गामोगाम फरतां पण पात्रों सहित फ-
रहुं. [८६५]

તિવ્વદેસિયાદિ જહા બીયાણ વત્થેસણાણ. ણવરં, એત્થ પડિમ્મહતો।

(૮૬૬)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामग्गियं जं सव्व-
द्वेहिं सहितेहिं सया जएज्जा सि, ति बोमि । (८६७)

મુનિએ પાત્ર લેવા જતાં જો થોડો યા ઘણો વરસાદ વરસતો હોય તો જેમ
પિંઢેપણામાં વિધિ વતાવી છે તેમ વર્તેવું. [૮૬૬]

एज खरेखर मुनि तथा आर्याना आचारनी संपूर्णता छे के तेओए सर्व
वावतमां सदा यत्नवंत रहेवुं; एम हुं कहुं छुं. [८६७]

अवग्रह—प्रतिमाख्यं षोडश मध्ययनम्.

[प्रथम उद्देशः]

“ समणे भविस्सामि अणगारे अकिंचणे अपुत्ते अपसू परदत्त-
भोगी पायं कम्मं णो करिस्सामी ति, समुदाए, सव्वं भंते अदिण्णादाणं
पच्चक्खामि ” । [८६८]

से अणुपविसित्ता गामं वा जाव रायहाणिं वा णेव सयं अदिन्नं
गिण्हेज्जा; णेव—ण्णेणं अदिन्नं गिण्हावेज्जा; णेव—ण्णेणं अदिण्णं गिण्ह-

अध्ययन सोळमुं

अवग्रह—प्रतिमा.

पहेलो उद्देश.

(रहेवानुं मकान केवुं पसंद करवुं.)

‘हुं श्रमण हुं माटे हुं घर, दौलत, पुत्र, परिवार, तथा चतुष्पदादिक
सवे वस्तुनी ममता छोडीने भिक्षावृत्तिथी बीजा पासैवी जे कइ मळये तेनाबडे
निर्वाह करतो थको पापकर्म नहि करीश. आ रीते सावध थइ हुं एवी प्रतिज्ञा
छउं हुं के हे पूज्य, मारे सर्व जातनी बीजाए नहि आपेली वस्तु ग्रहण करवी
नहि.” [८६८]

आवा प्रतिज्ञावंत मुनिए माय के शहरमां जइ पोते जाते, बीजाए नहि
आपेली वस्तु लेवी नहि; बीजाने कहिने लेवरायवी नहि, तथा जे लेतो होय तेने

तं समणुजाणेज्जा । जेहि वि सद्धिं संपव्वइए, तेसिंपि वाइं भिक्खू, छ-
त्तयं^१ वा मत्तयं वा दंडगं वा जाव चम्मच्छेदणगं वा, तेसिं पुव्वामेव
उग्गहं अणुण्णविय अपडिलेहिय अपमज्जिय णो गिण्हेज्ज वा पगिण्हे-
ज्ज वा; तेसिं पुव्वामेव उग्गहं अणुण्णविय पडिलेहिय पमज्जिय गिण्हे-
ज्ज वा पगिण्हेज्ज वा । [८६९]

से आगंतरेसु वा (४) अणुवीइ उग्गहे जाएज्जाः—जे तत्थ
ईसरे जे तत्थ समाहिट्ठाए, ते उग्गहं अणुण्णवेज्जा, “कामं खलु आ-
उसो, अहालंदं^१ अहापरिणातं^२ वसामो । जाव आउसंतस्स उग्गहे,

१ वर्षाकल्पादि, यदिवा कारणिकः क्वचित् कुंकुणदेशादा वति-
वृष्टि संभवात् छत्रकमपि गृह्णीयात्. [टीका] २ यावन्मात्रं कालं. ३
यावन्मात्रं क्षेत्रं.

भलुं मानवुं नहि किं बहुना जेओनी साथे दीक्षा लीधेली होय, तेओनां पण छत्र-
क,^१ मात्रक, दंडक, के चर्मछेदनक तेमनी रजा लीधा शिवाय तथा जोया प्रमा-
ज्या शिवाय नहि लेवां, किंतु, तेओनी रजा लइ जोइ प्रमार्जीने ते ग्रहण करवां.
[८६९]

मुनिए ज्यारे मुसाफरखाना के घर विगेरे स्थळे पोताने रहेवानीं जग्या
मागवी होय त्यारे पहेलां “आ जग्या मने योग्य छे?” एम विचार करीने पछीं
त्यां जे मालेक के मुखी होय तेओनी आ प्रमाणे रजा लेवीः—“हे आयुष्मन्,
जो आपनी मरजी होय तो जेटला वखत लगी जेटली जगा वापरवा आपशो
तेटला वखत लगी तेटली जग्यामां अमे रहीशुं. अने ज्यां लगी. हे आयुष्मन्, तमारीं

१ वर्षाकल्प नामनुं कपडुं अथवा कोंरूण विगेरे देशोमां बहु वरसाद होवा-
थी कदाच मुनिने ते कारणे छत्र पण राखवुं पडे (टीका)

जाव साहम्मियाए, ताव उग्गहं गिण्हिरसामो, तेणपरं विहरिस्सामो । ”
(८७०)

से किंपुण तत्थो—उग्गहंसि पवोग्गहियंसि ? जे तत्थ साहम्मिया संभोतिया^१ समणुण्णा उवागच्छेज्जा, जे तेण सयमेसियए असणे वा (४) तेण ते साहम्मिया संभोइया उवणिमंतेज्जा; णो चेव णं परवडियाए उ-गिज्झिय उगिज्झिय उवणिमंतेज्जा । (८७१)

से आमंतारेसु वा (४) जाव से किंपुण तत्थोग्गहंसि पवोग्गहियंसि ; जे तत्थ साहम्मिया अण्णसंभोइया समणुत्ता उवागच्छेज्जा, जे तेणं सयमेसियए पीढे वा फलए वा सेज्जासंथारए वा, तेण ते साहम्मिए अण्णसंभोइए समणुन्ने उवणिमंतेज्जा; णो चेवणं परवडियाए उगिज्झिय उगिज्झिय उवणिमंतेज्जा । (८७२)

१ एकसामाचारीप्रविष्टाः

परवानगी छे त्यां लगी जेटला अमारा समानधर्मी साधु आवणे तेओ साथे रहीशुं त्वारवाद चाल्या जशुं. ” [८७०]

रहेवानी जग्या मेळव्या बाद त्यां जे सदाचारवंत सांभोगिक (साथे वेशी जमनारा) साधुओ आवे तो तेओने मुनिए पोते लावेला आहारपाणीथी निर्मंत्रित करवा, पण बीजाए लावेला आहारपाणीथी बहु बहु खेंचीने निर्मंत्रण न करवुं. [८७१]

रहेवानी जग्या मेळव्या बाद त्यां जे सदाचारवंत समानधर्मी पण असांभोगिक (साथे नदि जमी शकनार) साधुओ आवे तो तेओने मुनिए पोते लावेला वाजोड, पाट, के शय्याना पाथरणाथी निर्मंत्रित करवा; पण बीजाए लावेलाथी बहु बहु खेंचीने निर्मंत्रण न करवुं. [८७२]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा सेज्जपुणं उग्गहं जाणेज्जा गाहाइ-
कुलस्स मज्झेमज्झण गंतुं पंथेपडिबद्धं वा, णो पणस्स—जाव से एवं
णच्चा तहप्पगारे उवस्सए णो उग्गहं उगिण्हेज्ज वा [२] (८७९)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा सेज्जपुण उग्गहं जाणेज्जा—इहखलु
गाहावई वा जाव कम्मकरीओ वा अण्णमणं अक्कोसंति वा—तहेव ते-
ह्हादि—सिणाणादि—सीओदगवियडादि—णगिणादि य—जहा सेज्जाए आ-
लावगा । णवरं उ गहवत्तवता । (८८०)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा सेज्जपुण उग्गहं जाणेज्जा आइण्ण-
संलेक्खं णो पणस्स जाव चिंताए, तहप्पगारे उवस्सए णो उग्गहं
उगिण्हेज्ज वा [२] (८८१)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स [२] सामगियं । (८८२)

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां गृहस्थोबा समुदायमांथी थइने दाखल
थइ शकातुं होय अने तेना लीधे प्राज्ञ पुरुषने नीकलवा पेशवामां अगवड भरेलुं
होय तेवुं मकान न लेवुं [८७९]

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां घरधणी के चाकरडीओ अरसपरस
लढता होय, तेज मुजव ज्यां तैलादिकथी अभ्यंगन करता होय, नहाता होय,
अथवा नग्न थइ रहेता होय तेवा मकानमां रहेवुं नहि. [८८०]

मुनि अथवा आर्याए जे मकान चित्रामणथी भरपूर होय अने तेथी धर्म-
ध्यानने अनुकूल न होय तेवा मकानमां रहेवुं नहि. [८८१]

एज मुनि अथवा आर्याना आचारनी संपूर्णता छे के सर्व वावतेमां सावधान
रहेवुं. [८८२]

[द्वितीय उद्देशः]

से आगंतारेसु वा [३] अणुवीइ उग्गहं जाएज्जा—जे तत्थ ईसरे समाहिट्ठाए ते उग्गहं अणुण्णवित्ता, “कामं खलु आउसो, अहालंदं अहापरिण्णायं वसामो, जाव आउमो. आउस्संतस्स उग्गहे, जाव साह-मियाए, ताव उग्गहं उग्गिण्हिस्सामो; तेणपरं विहरिस्सामो ” । (८८३)

से किंपुण तत्थ उग्गहंसि पवोग्गाहियंसि? जे तत्थ समणाण वा माहणाण वा, दंडए वा छत्तए वा जाव चम्मच्छेदणए वा, तं णो अंतोहिंतो बाहिं णीणेज्जा; बहियाओ वा णो अंतो पवेसेज्जा; णो सुत्तं वा णं पडिबोहेज्जा; णो तेसिं किंचिवि अप्पतियं^१ पडिणीयं करेज्जा । (८८४)

१ मनसःपीडां

बीजो उद्देश.

(रहेवानुं मकान पसंद करवानी रीत तथा ते वावतनी सात प्रतिज्ञाओ)

मुनिए मुसाफरखाना विगेरे स्थळे विमर्ग-पूर्वक^१ अवग्रह (मुकाम) माग-तां ते स्थळना मालेक अथवा मुखीनी आ प्रमाणे रजा लेवी:—“हे आयुष्मन्, जेवुं स्थळ अने जेवी तेना मालेकनी रजा होय ते प्रमाणे असे रहिए छीए. माटे ज्यां सूधी तमो अहीं छो अथवा ज्यां लगीं तमारी रजा छे त्यां लगीं अने जेटल्या अमारा संघाती आवशे ते प्रमाणे अवग्रह (मुकाम) लेशुं; त्यार वाद चाल्या जशुं.” [८८३]

अवग्रह (मुकाम) लींघा वाद शुं करवुं? त्यां जे श्रमगो के ब्राह्मणोना दंड, छत्र, के चर्मच्छेदक शस्त्र पड्यां होय ते अंदरधी बाहेर न लाववां; बाहेर-रधी अंदर न मोकलवां; तेओ सूतेला होय तो तेमने जगाडवा नहि; तथा तेमने कंड अणगमतुं के प्रतिकूल नहि करवुं. [८८४]

१ निश्चयपूर्वक Having reflected on his fitness.

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा सेज्जपुणं उग्गहं जाणेज्जा गाहाइ-
कुलस्स मज्झेमज्झण गंतुं पंथेपडिबद्धं वा, णो पणस्स—जाव से एवं
णच्चा तहप्पगारे उवस्सए णो उग्गहं उगिण्हेज्ज वा [२] (८७९)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा सेज्जपुण उग्गहं जाणेज्जा—इहखलु
गाहावई वा जाव कम्मकरीओ वा अण्णमणं अक्कोसंति वा—तहेव ते-
ल्लादि—सिणाणादि—सीओदगवियडादि—णगिणादि य—जहा सेज्जाए आ-
लावगा । णवरं उ गहवत्तवता । (८८०)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा सेज्जपुण उग्गहं जाणेज्जा आइण्ण-
संलेक्खं णो पणस्स जाव चिंताए, तहप्पगारे उवस्सए णो उग्गहं
उगिण्हेज्ज वा [२] (८८१)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स [२] सामगियं । (८८२)

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां गृहस्थोना समुदायमांथी थइने दाखल
थइ शकातुं होय अने तेना लीधे प्राज्ञ पुरुषने नीकलवा पेशवामां अगवड भरेलुं
होय तेवुं मकान न लेवुं [८७९]

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां घरधणी के चाकरडीओ अरसपरस
लढता होय, तेज मुजव ज्यां तैलादिकथी अभ्यंगन करता होय, नहाता होय,
अथवा नग्न थइ रहेता होय तेवा मकानमां रहेवुं नहि. [८८०]

मुनि अथवा आर्याए जे मकान चित्रामणथी भरपूर होय अने नेथी धर्म-
ध्यानने अनुकूल न होय तेवा मकानमां रहेवुं नहि. [८८१]

एज मुनि अथवा आर्याना आचारनी संपूर्णता छे के सर्व वावतोमां सावधान
रहेवुं. [८८२]

[द्वितीय उद्देशः]

से आगंतारेसु वा [३] अणुवीइ उग्गहं जाएज्जा—जे तत्थ ईसरे समाहिट्ठाए ते उग्गहं अणुण्णवित्ता, “कामं खलु आउसो, अहालंदं अहापरिण्णायं वसामो, जाव आउमो. आउस्संतस्स उग्गहे, जाव साहम्मियाए, ताव उग्गहं उग्गिण्हिस्सामो; तेणपरं विहरिस्सामो ” । (८८३)

से किंपुण तत्थ उग्गहंसि पवोग्गहियांसि? जे तत्थ समणाण वा माहणाण वा, दंडए वा छत्तए वा जाव चम्मच्छेदणए वा, तं णो अंतोहिंतो बाहिं णीणेज्जा; बहियाओ वा णो अंतो पवेसेज्जा; णो सुत्तं वा णं पडिबोहेज्जा; णो तेसिं किंचिवि अप्पतियं^१ पडिणीयं करेज्जा । (८८४)

१ मनसःपीडां

बीजो उद्देशः.

(रहेवानुं मकन पसंद करवानी रीत तथा ते वावतनी सात प्रतिज्ञाओ)

मुनिए मुसाफरखाना विगेरे स्थळे विमर्श—पूर्वक^१ अवग्रह (मुकाम) मागतां ते स्थळना मालेक अथवा मुखीनी आ प्रमाणे रजा लेवी:—“हे आयुष्मन्, जेवुं स्थळ अने जेवी तेना मालेकनी रजा होय ते प्रमाणे अमे रहिए छीए. माटे ज्यां सूधी तमो अहीं छो अथवा ज्यां लगी तमारी रजा छे त्यां लगी अने जेटला अमारा संघाती आवशे ते प्रमाणे अवग्रह (मुकाम) लेशुं; तयार वाद चाल्या जशुं.” [८८३]

अवग्रह (मुकाम) लीधा वाद शुं करवुं? त्यां जे श्रमगो के ब्राह्मणोना दंड, छत्र, के चम्मच्छेदक शस्त्र पड्यां होय ते अंदरथी बाहेर न लाववां; बाहेरथी अंदर न भोकलवां; तेओ सूतेला होय तो तेमने जगाडवा नहि; तथा तेमने कंड अणगमतुं के प्रतिकूल नहि करवुं. [८८४]

१ निश्चयपूर्वक Having reflected on his fitness.

से भिक्खू वा [२] अभिकंखेज्जा अंबवणं उवागि छत्तएः जे तत्थ ईसरे जे तत्थ समाहिट्ठाए, ते उग्गहं अणुजाणावेज्जा “ कामंखलु जाव विहरिस्सामो ” (८८५)

ते किंपुण तत्थोग्गहांसि पवोग्गहियंमि? अह भिक्खू इच्छेज्जा अंबं भोत्तए वा, से ज्जं पुण अंबं जाणेज्जा सअंडं ज्जं संसताणं तहप्प-गारं अंबं अफासुयं जाव णो पडिगाहेज्जा । (८८६)

से भिक्खू वा [२] सेज्जं पुण अंबं जाणेज्जा अप्पंडं जाव संता-णं अतिरिच्छच्छिण्णं अवोच्छिणं अफासुयं जाव णो पडिगाहेज्जा । (८८७)

से भिक्खू वा [२] सेज्जं पुण अंबं जाणेज्जा अप्पंडं जाव संता-णं तिरिच्छच्छिण्णं वोच्छिणं फासुयं जाव पडिगाहेज्जा । (८८८)

साधु अथवा साध्वीए आंवाना वनमां (मुकाम लेवा) जतां तेना मालेक के मुखीनी पण उपर मुजवज रजा लेवी. [८८५]

आंवाना वनमां मुकाम लीया वादं शुं करवुं? त्यां जो साधु आंवाना फळ खावा इच्छे तो जे आंवानुं फळ (केरी) इंडा तथा कीडीओथी भरेलुं होय तेवुं अयोग्य फळ नहि लेवुं. [८८६] *

साधु अथवा साध्वीए जे आंवानुं फळ इंडा तथा कीडीओथी रहित छतां कोपेलुं के कटका पाडेलुं न होय ते अयोग्य जाणी लेवुं नहि. [८८७] *

साधु अथवा साध्वीए जे आंवानुं फळ इंडा तथा कीडीओथी रहित छतां आडुं अवळुं कोपेलुं होय के तेना जुदा जुदा कटका करेला होय तेवुं फळ योग्य जाणीने लेवुं. [८८८] *

१. कारणयोगे टीका. * कलम ८८५ थी ८९९ सुत्री आंवा गेलडी कसण वीरे ज्जां आवे त्यां ते अचित्त होय तोज वापरवानो भावार्थ छे.

से भिक्खू वा [२] अभिकंखेज्जा अंबभित्तय^१ वा अंबपोसि^२ वा अंबचोयगं^३ वा अंबसालगं^४ वा अंबदालगं^५ वा, भोत्तए वा पायए वा सेज्जं पुण जाणेज्जा अंबभित्तगं वा जाव अंबदालगं वा सअंडं जाव संताणं अफासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । (८८९)

से भिक्खू वा (२) सेज्जं पुण जाणेज्जा अंबभित्तगं वा अप्पंडं जाव संताणं अतिरिच्छच्छिण्णं वा अवोच्छिण्णं वा अफासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । (८९०)

से भिक्खू वा (२) सेज्जं पुण जाणेज्जा अंबभित्तगं वा अप्पंडं जाव संताणं तिरिच्छच्छिण्णं वोच्छिण्णं फासुयं जाव पडिग्गाहेज्जा । (८९१)

१ आम्राद्धं २ आम्रफालीं ३ आमृच्छीं ४ रसं ५ सूक्ष्म-
खंडानि.

सायु अथवा साध्वीए आंवाना फळना अर्धकटका, अथवा फाळ, अथवा छाल, अथवा रस, अथवा झीणा कटका खावा पीवाना होय तो जे कटका विगेरे इंडां के कीडीओरी भरेला होय ते अयोग्य जाणीने नहि ले । [८८९]

सायु अथवा साध्वीए आंवाना फळना अर्ध कटका विगेरे, इंडां के कीडी-ओरी रहित छतां आडा अवळा कापेला के छूटा पाडेला न होय तो अयोग्य जाणी नहि लेवां. [८९०]

किंतु जो ते आंवाना अर्ध कटका विगेरे, इंडां के कीडीओरी रहित छतां कापेला कूपेला के छूटा पाडेला होय तो लेवां. [८९१]

से भिक्खू वा (२) अभिकंखेज्जा उच्छुवणं उवागच्छित्तए; जे तत्थ ईसरे, जाव, उग्गहंसि । (८९२)

अह भिक्खू इच्छेज्जा उच्छुं भोत्तए वा पायए वा, से जुं उच्छु जाणेज्जा सअंडं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । अतिरिच्छच्छिण्णं तहेव । तिरिच्छच्छिण्णं तहेव । (८९३)

से भिक्खू वा (२) सेज्जं पुण अभिकंखेज्जा अंतरुच्छुयं^१ वा, उच्छुगांडियं वा, उच्छुचोयगं वा, उच्छुसारुगं वा, उच्छुदालगं वा, सअंडं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । [८९४]

से भिक्खू वा [२] सेज्जं पुण जाणेज्जा अंतरुच्छुयं वा जाव डालगं वा सअंडं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । [८९५]

से भिक्खू वा (२) सेज्जं पुण जाणेज्जा अंतरुच्छुयं वा जाव डालगं वा अप्पंडं जाव णो पडिग्गाहेज्जा अतिरिच्छच्छिण्णं । (८९६)

तिरिच्छच्छिण्णं तहेव पडिग्गाहेज्जा । [८९७]

१ पर्वमव्यं ।

साधु अथवा साध्वीए सेलडीना वनमां मुकाम करतां तेना मालेक के सुखीनी रजा लइ रहेवुं. [८९७] *

त्यां जो सेलडी साधुने खावी पीवी पडे तो जे सेलडी इंडां के कीडीओथी भरेली होय के कापेली कूपेली न होय ते नहि लेवी किंतु इंडां-कीडीओथी रहित छतां कापेली के छूटी पाडेली होय ते लेवी. [८९३] *

एज मुजव सेलडीनी गांठो, गंडेरी, फालियां, रस, के कटका पण इंडां-कीडीवाळां के कापकूप विनाना होय ते न लेवां [८९४-८९५-८९६]

किंतु इंडां कीडीओथी रहित छतां कापेलां कूपेलां होय ते लेवां. [८९७]

* जुओ फुटनोट कलम ८८५ नी.

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा अभिक्खवेज्झा ल्हसुणवणं उवागच्छित्त
ए । तिण्णिआलावगा तहेव । णवरं ल्हसुणं । (८९८)

से भिक्खु वा [२] अभिक्खवेज्झा ल्हसुणं वा, ल्हसुणकंदं वा,
ल्हसुणचोयगं वा, ल्हसुणणालग वा, भोत्तरु वा पायए वा, से ज्जं पुण
जागेज्झा ल्हसुणं वा, जाव, ल्हसुण बीयं वा सअंडं जाव णो पडिगाहेज्झा
। एवं अतिरिच्छच्छिण्णेवि । तिरिच्छच्छिणे पडिगाहेज्झा १ । (८९९)

से भिक्खु वा [२] आगंतारेसु वा [४] जाव; उग्गाहियंसि, जे
तत्थ गाहावईण वा गाहावइपुत्ताण वा इच्चेयाइं आयतणाइं उवातिस्म २ ।
९००)

अह भिक्खु जाणेज्झा इमाहिं सत्तहिं पडिमाहिं उग्गहं उगिण्हित्तए
। [९०१]

१ आम्रादिसूत्राणा मवकाशो निशीथषोडशोद्देशका दवगंतव्यः
२ अवग्रहंगृहीतुं जानीयादितिशेषः

सावु अथवा साध्वीए लसणना वनमां जतां पण एज मुजव वर्त्तवुं
[८९८] *

सावु अथवा साध्वीए लसण, लसणनुं कंद, लसणनी फाळ, के लसणनी
नाळ खावा पीवा इच्छतां ते जो इडां-कीडीओथी भरेलां के कापकूप वगरनां
होय तो न लेवां किंतु इडां-कीडीओथी रहित छतां कापेला कूपेला होय तो लेवां.
[८९९] *

सावु अथवा साध्वीए मुशाफरशाळा विगेरे स्थळोमां निवास कर्या वाद
त्यां गृहस्थोनी कर्मजनक प्रवृत्तिथी दूर रही वर्त्तवुं [९००]

पहेली प्रतिज्ञा:-मुशाफरखाना विगेरे स्थळोमां मुकाम मागी तेना मालेकनी
रजा लगी रहीशुं. ए पहेली प्रतिज्ञा. [९०१]

* जुओ फुटनोट कलम ८८५ नी.

तत्थ खलु इमा पढमापडिमाः—से आगंतारेसु वा [४] अणुवीइ उग्गहं जाएज्जा, जाव, विहरिस्सामो । पढमा पडिमा । (९०२)

अहावरा दोच्चा पडिमा ^१—जस्सणं भिक्खुस्स एवं भवति, “अहं च खलु अण्णैसिं भिक्खूणं अट्ठाए उग्गहं गिण्हिस्सामि; अण्णैसिं भिक्खूणं उग्गहिए उग्गहे उवत्थिस्सामि ” । दोच्चा पडिमा । (९०३)

अहावरा तच्चा पडिमा ^२—जस्सणं भिक्खुस्स एवं भवति, “ अहं

१ द्वितीया प्रतिमा सामान्येन इयंतुगच्छांतर्गतानां संभोगिकानां मसंभोगिकानां चोद्युक्तविहारिणां. यत स्तेन्योन्यार्थं याचंत इति. २ तृतीया—एषा त्वाहालंदिकानां यतस्ते सूत्रार्थावशेष माचार्यादभिकांक्षंते, आचार्यार्थं याचंते

वीजी प्रतिज्ञाः^१—कोइ साधु एवो ठराव करे के “हुं वीजा साधुओने माटे अवग्रह मागीश. अने वीजाओए लीधेला अवग्रहमां रहीश. ” ए वीजी प्रतिज्ञा. [९०३]

त्रीजा प्रतिज्ञाः^२—कोइ साधु एवो ठराव करे के “ हुं वीजा साधुओना अर्थे अवग्रह (मुकाम) लइश; पण वीजाओना लीधेला अवग्रहमां रहीश नहि. “ए त्रीजी प्रतिज्ञा. [९०४]

चोथी प्रतिज्ञाः^३—कोइ साधु एवो ठराव करे के “ हुं वीजा माटे अवग्रह

१ वीजी प्रतिज्ञा; गच्छमां रहेल सांभोगिक या असांभोगिक उद्युक्त विहारवाळाने होय; कारण के तेओ एक वीजा माटे मागे छे. जुओ फुटनोट कलम ८५५ नी

२ त्रीजी प्रतिज्ञा, अहालंदिक मुनिने होय; जे माटे तेओ सूत्रार्थनो अवशेष आचार्य पासेथी चाहे छे तेमज आचार्य माटे याचे छे.

३ चोथी प्रतिज्ञा, गच्छमां रहेला अभ्युद्यत विहारि मुनिओ जेओ जिन-कल्पीआदिकना माटे तयारी करता होय तेमजे होय.

च खलु अण्णेसिं भिक्खूणं अट्ठाए उग्गहं उगिहिस्सामि; अण्णेसिं च उग्ग-
हिए उग्गहे णो उवलिस्सामि । तच्चा पडिमा । (९०४)

अहावरा चउत्था पडिमा ^१:-जस्सणं भिक्खुस्स एवं भवति, “अ-
हं च खलु अण्णेसिं भिक्खूणं अट्ठाए उग्गहं णो उगिहिस्सामि; अण्णेसिं
च उग्गहे उग्गहिए उवलिस्सामि । ” चउत्था पडिमा । (९०५)

अहावरा पंचमा पडिमा ^२:-जस्सणं भिक्खुस्स एवं भवति “अ-
हं च खलु अप्पणो अट्ठाए उग्गहं उगिहिस्सामि, णो दोहं, णो तिहं,
णो चउण्हं, णो पंचण्हं । पंचमा पडिमा । (९०६)

अहावरा छट्ठा पडिमा ^३:-से भिक्खू वा (३) जस्सेव उग्गहे

१ चतुर्थी, इयंतु गच्छएवाभ्युद्यतविहारिणां जिनकल्पाद्यर्थं परिकर्म
कुर्वतां. २ पंचमी—इयंतु जिनकल्पिकस्य. ३ षष्ठी, एषापि जिनकल्पि-
कादे:

नहि लइश; पण वीजाओना लीधेला अवग्रहमां रहीश. ” ए चौथी प्रतिज्ञा.
[९०५]

* गुनिए अवग्रह (मुकाम) लेतां आए सात प्रतिज्ञाओ जाणवी जोइए:-
[९०६]

पांचमी प्रतिज्ञा ^१:-कोई साधु अथवा साध्वी एवो ठराव करे के “हुं फक्त
मारा माटेज अवग्रह लइश; शिवांय वे, त्रण, चार, के पांचना माटे नहि लइश.”
ए पांचमी प्रतिज्ञा. [९०६]

छट्टी प्रतिज्ञा ^२:-कोई साधु अथवा साध्वी कोइना अवग्रहमां रही जो

१ पांचमी जिनकल्पिने होय.

२ छट्टी जिनकल्पि विगेरेने होय.

* ३२७ मा पानामां ९०१ कलमहुं भाषांतर रही जवाधी अही दाखल
करेहुं छे. माटे वांचनारे तेनो संवंध मेळवी लेवो.

उवळिएज्जा, जे तत्थ अहासमग्गागते, तंजहा, इक्कडे जाव पळाले वा, तस्स लाभे संवसेज्जा; तस्स अलाभे उक्कुडुए वा णेसज्जिए वा विहरेज्जा । सद्धा पडिमा । (९०७)

सत्तमा पडिमा;—ते भिक्खू वा [२] अहासंथडमेव उग्गहं जा-
एज्जा; तंजहा, पुढविसिलं वा, फडसिलं वा, अहासथडमेव, तस्स लाभे
संवसेज्जा; तस्स अलाभे उक्कुडुओ वा णेसज्जिओ वा विहरेज्जा । स-
त्तमा पडिमा । (९०८)

इच्छेतासिं सत्तर्हं पडिमाणं अण्णपरं, जहा पिंडेसणाए ।
९०९)

सुयं मे आउसं, तेणं भगवया एव मक्खायं; इह खलु थेरोहिं
भगवंतेहिं पंचविहे उग्गहे पण्णत्ते;—तंजहा, देविंदोग्गहे, रायोग्गहे, गा-

त्याज इक्कडे के पराळ^१ विगेरे शय्या मळे तो सुए; नहि तो उत्कुडुक आसने
अथवा बेशीने रात्रि कहाडे. ए छठी प्रतिज्ञा. [९०७]

सातमी प्रतिज्ञा;—साधु अथवा साध्वी अमुक प्रकारनोज अवग्रह मागे,
जेवो के, पत्थरना तळवाळो या, काष्ठना तळवाळो विगेरे, अने तेवोज जो
मळे तो त्यां सुए, नहिं. तो बीजी तरेह्मो मळतां उत्कुडुक आसने अथवा
बेशीने रात्रि कहाडे ए सातमी प्रतिज्ञा. [९०८]

ए सात प्रतिज्ञाओमांथी गमे ते प्रतिज्ञाथी वर्तवुं. सा स्थळे आत्मोत्कर्ष-
वर्जनादिक पिंडैषणा मुजव जाणवो. [९०९]

हे आशुप्पन्, में सांभळ्युं छे: ते भगवाने आ रीते कहुं छे—स्यविर भग-
वंतोए पांच प्रकारनो अवग्रह कह्यो छे, जेमके,—देवेंद्रनो अवग्रह, राजानो^२ अव-

१ जव, गहं विगेरेतुं पराळ.

२ राज शब्दे चक्रवर्ति राजा इहां लेवो.

हावइउग्गहे, सागारियउग्गहे, साहम्मियउग्गहे । (९१०)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स [२] सामगियं ९११)

[प्रथमा चूला समाप्ता]

ग्रह, गाथापतिनो^१ अवग्रह, सागारिकनो^२ अवग्रह, साधम्मिकनो अवग्रह, (९१०)

एज वधी साधु अथवा साध्वीना आचारनी संपूर्णता छे के तर्ब वावतम
ब्रजवीजथी रहेवुं. [९११]

(पहेली चूला पूर्ण धइ)

१ गाथापति शब्दे जे जग्याना राजा होय छे सेवो. २ सागारिक
शब्दथी पृथस्य सेवो.

द्वितीया चूला

स्थाननाम सप्तदश मध्ययनम्.

(एकोद्देशं)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिक्खेइ ठाणं ठाइत्तए; से अ-
णुपविसेज्जा गामं वा, नगरं वा, जाव सण्णिवेसं वा । से अणुपविसित्ता
गामं वा, जाव सण्णिवेसं वा, से ज्जं पुण ठाणं जाणेज्जा सअंडं जाव
समक्खडासंताणयं, तं तहप्पगारं ठाणं अफासुयं अणेसणिज्जं लाभे संते
णो पडिगाहेज्जा । एवं सेज्जागमेणं पेयव्वं । जाव उदयपसूयाइत्ति ।
[९१२]

बीजी चूलीका.

अध्ययन सत्तरम्.

स्थान.

पहेलो उद्देश.

(उभा रहेवा माटे जग्या केवी पसंद करवी ?)

साधु अथवा साध्वीए उभा रहेवा माटेनी जग्या मेळवया सारु गाम नगर
के सन्निवेशमां जतां जे स्थान इंडां-मकोडी विगेर्यां भरेलुं जणाथ तेहुं स्थान
मळतां छतां अयोग्य गणी नहीं लेवुं ए सीते सघळुं शक्याध्ययन माफक जाणवुं.
यावतु जे स्थान पाणीथी पेदा थतां कंदादिकथी व्याप्त होय तेहुं स्थान पण नहिं
होवुं. [९१२]

इच्छेयाइं आयतणाइं उवातिकम्म अह भिक्खू इच्छेज्जा चउहिं
पडिमाहिं ठाणं ठाइत्तए । (११३)

तत्थिमा पढमा पडिमाः—“अचित्तं खलु उवसज्जेज्जा; अवलंबे
ज्ज काएण, विपरिकम्मादी^१; सवियारं^२ ठाणं ठाइस्सामि” । पढमा
पडिमा. (११४)

अहावरा दोच्चा पडिमाः—अचित्तं खलु उवसज्जेज्जा; अवलंबे—
ज्जा काएण । विपरिकम्माइ; णो सवियारं ठाणं ठाइस्सामि । दोच्चा
पडिमा । (११५)

अहावरा तच्चा पडिमाः—अचित्तं खलु उवसज्जेज्जा; अवलंबेज्जा णो
काएण; विपरिकम्माइ; णो सवियारं ठाणं ठाइस्सामि ति । तच्चा
पडिमा । (११६)

१ आकुंचनप्रसारणादि २ पादविहरणं.

ए उपर वतावेला कर्मजनक स्थानोथी दूर रही साधुए चार प्रतिज्ञाओथी
उथा रहेवानुं सुकरर करवुं. [११३]

त्यां पहेली प्रतिज्ञा आ प्रमाणेः—अचित्त स्थळमां रहेवुं अचित्त वस्तुनुं अ-
वलंबन करवुं, हाथ पगनुं आकुंचन—प्रसारण करवुं, तथा थोडुं फरवानुं राखवुं.
ए पहेली प्रतिज्ञा. [११४]

दीजी प्रतिज्ञाः—अचित्त स्थळमां रहेवुं; अचित्त वस्तुनुं अवलंबन करवुं;
हाथ पगनुं आकुंचन—प्रसारण करवुं; किंतु फरवानुं बंध राखवुं. ए दीजी प्रतिज्ञा
[११५]

त्रीजी प्रतिज्ञाः—अचित्त स्थळमां रहेवुं; अवलंबन कंद पण न करवुं; हाथ
पगनुं आकुंचन—प्रसारण करवुं; अने फरवानुं बंध राखवुं. ए त्रीजी प्रतिज्ञा.
[११६]

अहावरा चउत्था पडिमाः—अचित्तं खलु उवसज्जेज्जा, णो अवलंबेज्जा काएण, णो विपरिकम्मादी, णो सविचारं ठाणं ठाइस्सामि, वोसट्ठकाए वोसट्ठकेसमंसुलोमणहे संगिरुद्धं वा ठाणं ठाइस्सामि त्ति; चउत्था पडिमा । (९१७)

इच्चेयासिं चउण्हं पडिमाणं जाव पग्गहियतरायं विहरेज्जा । णो तत्थ किंचिवि वदेज्जा । (९१८)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामग्गियं जाव जएज्जासि त्ति वेमि । (९१९)

ठाप्पसत्तिकयं समत्तं पढमं.

चोथी प्रतिज्ञाः—अचित्तं स्थळमां न रहेवुं, अचित्तं वस्तुवुं पण अवलंबनं न करवुं, हाय पणवुं आकुंचन के प्रसारण न करवुं, तेमज्ज हरवुं फरवुं पण नहि; किंतु शरीर तथा केश, स्तन, १ लोम २ अने नखोने (मुकरर वलत सुधी) वोसरानीने एटले के मारा नय्या एय गणीने निःप्रकपंणगे रहेवुं, ए चोथी प्रतिज्ञा. [९१७]

ए चार प्रतिज्ञाओमांथी गमे ते प्रतिज्ञा धारीने वर्त्तवुं, कदाच कोइ ए प्रतिज्ञाओ नहि धारे तेनो अदर्णवाद् न करवो. [९१८]

ए-लवळी सायु तथा साध्वीना आचरनी संपूर्णत्वा छे के तेमणे सर्व बा-
धतोमां सावधानपणे वर्त्तवुं. [९१९]

१ दादी Beard २ रूवाडा कें इत्यां चाल्या विना perfectly motion

निषीधिका^१ नामक स्रष्टादश मध्ययनम्.

[एकोद्देशं]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिक्खवेज्जा णिसीहियं गमणाए; से पुण णिसीहियं जाणेज्जा सअंडं सपाणं जाव मक्कडासंताणयं, तहप्पगारं णिसीहियं अणेसणिज्जां लाभे संते णो चेतिस्सामि । [९२०]

से भिक्खू वा (२) अभिक्खवेज्जा णिसीहियं गमणाए से जं पुण णिसीहियं जाणेज्जा अप्पंडं अप्पपाणं जाव मक्कडासंताणयं, तहप्पगारं णिसीहियं फासुयं एसणिज्जं लाभे संते चेतिस्सामि एवं सेज्जागमेणं णेयव्वं जाव उदयपसूयाए ति । [९२१]

१ स्वाध्याय भूमि:

अध्ययन अटारमुं.

निषीधिका,^१

पहेलो उद्देश.

(अभ्यास करवा माटे जग्या केवी पसंद करवी ?)

साधु अथवा साध्वीए स्वाध्याय करवा माटे [पोतानो उपाश्रय छोडी] बीजी जग्याए जतां ते जग्या जीवजंतुवाळी जणाय तो मळतां छतां अयोग्य गणी नहि लेवी. [९२०]

साधु अथवा साध्वीए स्वाध्याय करवा माटे (पोतानो उपाश्रय छोडी) बीजी जग्याए जतां ते जग्या जीवजंतुथी रहित जणाय ने ते मळे तो योग्य जाणने लेवी. ए रीते सगळी विना शक्या नामना अध्ययनना मुजब लेवी. (९२१)

१ अभ्यास करवा माटे बीजी जग्या.

जे तत्थ दुवग्गा वा, तिवग्गा वा, चउवग्गा वा, पंचवग्गा वा, अभिसंधारेइ णिसीहियं गमणाए, ते णो अण्णमण्णस्स कायं आलिंगेज्ज वा विलिंगेज्ज वा चुंबेज्ज वा दंतेहिं वा णहेहिं वा अच्छिंदेज्ज वा ।

[९२२]

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं जं सवहेहिं सहिए समिए सदा जएज्जा सैयमिणं मण्णेज्जासित्ति वेमि. [९२३]

(णिसीहियासत्तिकयं समत्तं विइयं)

जो त्यां ववे, त्रण त्रण, चार चार, के पांच पांच साधुओ तेवी स्वाध्याय भूमिमां जाय तो त्यां तेमणे एक बीजाना शरीरने आलिंगन के स्पर्श अथवा दंत के नखथी छेदन नहिं करवुं. [९२२]

ए सघळी साधु तथा साध्वीना आचारनी संपूर्णता छे के तेमणे सर्व धा-वतोमां सावधान रही हमेशा उग्रमवंत थइ रहेवुं. अने एज कल्याण कर्ता छे एम मानवुं. [९२३]

उच्चार-प्रश्रवणं नाम एकोनविंश मध्ययनम्

[एकोदेशं]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उच्चारपासवणकिरियाए उच्चाहिज्ज-
माणे सयस्स पायपुच्छणस्स ^१ असतीए तओ पच्छा साहम्मियं जाए-
ज्जा । (९२४)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण थंडिलं जागेज्जा सअंडं
सपाणं जाव मक्खडासंताणयं, तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं
वोसिरेज्जा । (९२५)

^१ पादपुच्छनं समाध्यादिकमिति.

अध्ययन ओगणीशमं.

उच्चार प्रश्रवण. ^१

पहेलो उद्देश.

(स्थंडिल माटे कैवी जग्ग्या पसंद करवी?)

साधु अथवा साध्वीए खरचुपाणीनी पीडा यतां पोतानां मात्रकमां ^२ ते
काद्यां; पण जो पोतापासे मात्रक न होय तो पछी वीजा साधुना पासेथी मागी
छड़ नेमां कांवां. [९२४]

साधु अथवा साध्वीए जे जग्ग्या जीव जतुंवाली जगाय त्यां खरचुपाणी
करवां नहि. [९२५]

^१ खरचुपाणी—झाडो पेगाव, ^२ झाडो पेगाव करवां माटे राखेलुं भाज-
न-सरावेलुं (Broom-Jacobi)

से भिक्खू वा [२] से ज्जं पुण थंडिलं जाणेज्जा अप्पपाणं अ-
प्पवीर्यं जाव मक्कडासंताणयं, तहप्पगारंसि थंडिलंसि उच्चारपासवणं वो-
सिरेज्जा । (९२६)

से भिक्खू वा (२) से ज्जं पुण थंडिलं जाणेज्जा:—अरिंसपडियाए
एगं साहम्मियं समुद्दिस्स, अरिंसपडियाए बहवे साहम्मिया समुद्दिस्स, अ-
रिंसपडियाए एगं साहम्मिणिं समुद्दिस्स, अरिंसपडियाए बहवे समणमाहण
वणीमगा पगाणिय पगाणिय समुद्दिस्स पाणाइं (४) जाव उद्देसियं चेते-
ति, तहप्पगारं थंडिलं पुरिसंतरकडं जाव बहिया णीहडं वा, अण्णयरंसि
वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९२७)

से भिक्खू वा (२) से ज्जं पुण थंडिलं जाणेज्जा बहवे समण-
माहण—किवण—वणीमग—अतिही समुद्दिस्स पाणाइं (४) जाव उद्देसि-

साधु अथवा साध्वीए जे जग्या निर्जीवने निर्जीज जणाय त्यां खरचुपाणी
करवां. [९२६]

साधु अथवा साध्वीने जे जग्या एवी जणाय के आ जग्या एक अमुक
साधुना माटे वनावेली छे या एक अमुक साध्वीना माटे वनावेली छे या घणी
साध्वीओना माटे वनावेली छे अथवा घणा श्रमण ब्राह्मण के भीखारीओमांना
दरेकना माटे पृथक् पृथक् ठेरावी ठेरावीने घणा जीव जंतुनी हिंसा पूर्वक वना-
ववामां आवी छे, ए रीते जे जग्या औद्देशिकदोषदुष्ट जणाय तेवी जग्या पुरुषां-
तरस्वीकृत अथवा अस्वीकृत छतां तेमां तेमणे खरचुपाणी करवां नहि. [९२७]

साधु अथवा साध्वीए जे जग्या घणा श्रमण, ब्राह्मण, कृपण, भिखारी,
तया मुसाफरोना माटे सामान्यपणे करवामां आवेली जणाय, तेवी जग्या अपुरु-

१ आधा कमीं दोषधी दुषित-साधु माटे नीपजावेळ.

यं चेत्येति, तहप्पगारं थंडिलं अपुरिसंतरकडं जाव बहिया अणीहडं वा, अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि ^१ थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । [९२८]

अह पुण एवं जाणेज्जा पुरिसंतरकडं जाव बहियाणीहडं वा, अण्णयरंसि तहप्पगारंसि थंडिलंसि उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९२९)

से भिक्खू वा [२] से ज्जं पुण थंडिलं जाणेज्जा अरिसपडिया-ए कयं वा, कारियं वा, पामिच्चियं वा, छण्णं वा, घट्टं वा, लित्तं वा, मट्ठं वा, सपधूवितं वा, अण्णयरंसि तहप्पगारंसि ^२ थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९३०)

से भिक्खू वा (२) से ज्जं पुण थंडिलं जाणेज्जा—इह खलु गाहावई वा गाहावइ पुत्ता वा, कंदाणि वा मूलाणि वा जाव हरियाणि वा अंतातो बाहिं णीहरितं, बाहाओ वा अंतो साहरंति, अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । [९३१]

१ यावंतिके २ उत्तरगुणाशुद्धे

पांतरकूठ अथवा वगर वपराएल होतां तेमां खरचुपाणी करवां नहि. [९२८]

पण जो तेवी जग्या पुरुषांतरकूठ अथवा वपरायेल जणाय तो तेमां खरचुपाणी करवां. [९२९]

साधु अथवा साध्वीए, जे जग्या तेयना माटे ज करेली होय या करावेली होय, या भाडे राखेली होय, या छजावेली होय, या समरावेली होय, या लीपावेली होय, या टेकरी भांगी सरखी करावेली होय, या धुप आपीने मुगंधित करेली होय तेवी जग्यामां खरचुपाणी करवां नहि. [९३०]

साधु अथवा साध्वीने जे जग्या एवी जणाय के आ जग्यामां गृहस्थो के गृहस्थोना पुत्रो कंद मूळ बीज के लीलेनरी अंदरथी बाहेर लावे छे या बाहेर.. अंदर लावे छे, तेवी जग्यामां तेमणे खरचुपाणी करवां नहि. (९३१)

से भिक्खू वा (२) से उज्जं पुण थंडिलं जाणेज्जा—खंधंसि वा पीढंसि वा, मंचंसि वा, मालंसि वा, अट्ठंसि वा, पाशयंसि वा,—अण्णयरंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणे वोसिरेज्जा । (९३२)

से भिक्खू वा [२] सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा अणंतं रहियाए पुढवीए, ससणिट्ठाए पुढवीए, ससरक्खाए पुढवीए, मट्ठियामक्कडाए, चित्तमंताए, सिलाए चित्तमंताए, लेलुए चित्तमंताए, कोलावासांसि^१ वा दारुयंसि वा, जीवपइट्ठियंसि वा, जाव मक्कडासंतोणयंसि वा, अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९३३)

से भिक्खू वा [२] सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा—इह खलु गाहावई वा गाहावइपुत्ता वा, कंदाणि वा जाव बीयाणि वा परिसाडेंसु वा परिसाडेंति वा परिसाडिस्संति वा—अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणे वोसिरेज्जा । (९३४)

१ घुणवासे.

साधु अथवा साध्वीए धांभला, वाजोठ, मांचा, माळ, अगासी, मासाद के तेवी जातनी जग्याओपर खरचुपाणी करवां नहि. [९३२]

साधु अथवा आर्याए सचित्तमाटीवाळी जमीनमां, लीलीयाटीवाळी जमीनमां काची माटीवाळी जमीनमां, सचित्तशिछामां, सचित्तपत्थरामां, कीडावाळा लाकडापर अथवा एवी जातना जीव जंतुसहित स्थळमां खरचुपाणी नहि करवां. [९३३]

साधु अथवा साध्वीए जे जग्यामां गृहस्थ के गृहस्थपुत्रोए कंद, मूल, के बीज भर्या हतां या भरे छे या भरसे तेवी जातना स्थळमां खरचुपाणी नहि करवां. [९३४]

से भिक्खू वा (२) सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा—इहखलु गाहावइ गाहाहावइपुत्ता वा, सालीणि वा, वीहीणि वा, मुग्गाणि वा, मासाणि वा, कुलत्थाणि, जवाणि वा, जवजवाणि वा, पतिरिंसु^१ वा पतिरिंति^२ वा पतिरिस्संति^३ वा—अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९३५)

से भिक्खू वा [२] सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा—आमोयाणि^४ वा घसाणि^५ वा, भिलुपाणि^६ वा, विज्जुलाणि^७ वा, खाणुयाणि वा, कडयाणि वा,^८ पगडाणि^९ वा, दरीणि वा, पदुग्गाणि^{१०} वा, समाणि वा विसमाणि वा—अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । [९३६]

१ उत्सवंतः २ वपति ३ वप्स्यंति. ४ आमोकानि कचत्ररपुज्जाः ५ घसा बृहत्योभूमिराजयः ६ श्लक्ष्णाभूमिराजयः ७ पिच्छलानि ८ इक्षु योतिकादिदंडकः ९ प्रगर्त्ता महागर्त्ता १० कुडयप्राकारादीनि.

साधु अथवा साध्वीए जे स्थळमां गृहस्थ या गृहस्थपुत्रोए भात, जव, मग, अडद, कुलत्थी^१, जव, तथा जवजव घाव्या होय चावता होय के वाववना होय तेवा स्थळे खरजुपाणी नहि करवां. [९३५]

साधु अथवा साध्वीए, कचराना दगळामां, वडु फाटेली जमीनमा, थोडी फाटेली जमीनमां, कादवमां, ज्यां थोभलाओ होय त्यां, ज्यां सेलडी के जारना सांडा पड्या होय त्यां गर्दाओमां, गुफाओमां, अथवा कोदकिल्लामां तेओ सपाट या खरवचडा छतां त्यां खरजुपाणी नहि करवां. [९३६]

पंकायपणेसु वा उग्घाययणेसु वा सेयणवहांसि वा—अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९४३)

से भिक्खू वा [२] सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा—णवियासु वा मट्टिय-खाणियासु, णवियासु वा गोप्पलेहियासु गवादणीसु वा, खणीसु वा, अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९४४)

से भिक्खू वा सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा:—डागवच्चांसि वा, सागवच्चांसि वा, मूलगवच्चांसि वा, हत्थंकरवच्चंसि वा, अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९४५)

से भिक्खू वा [२] सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा—असणवणांसि वा, सणवणांसि वा, धायईवणांसि वा, केयईवणांसि वा, अंबवणांसि वा, असो-गवणांसि वा, णागवणांसि वा, पुण्णागवणांसि वा, चुण्णागवणांसि वा, अण्णयेसु वा तहप्पगारेसु पत्तोवएसु वा, पुप्फोवएसु वा, फलोवएसु वा, बीओवएसु वा, हरिओवएसु वा, णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । [९४६]

१ डालप्रधानशाकं तद्वति.

वंशपरंपरायी चालता आवेला पूजनीय स्थळोमां, के पाणी सींचवानी नीक विगेरे स्थळोमां खरचु पाणी नहि करवां [९४७]

साधु अथवा साध्वीए माटीनी नवी खाणोमां, गायोने घरवाना नवा गौ-चर स्थळोमां, के खाणोमां खरचु पाणी नहि करवां [९४४]

साधु अथवा साध्वीए दाळवाळा स्थळोमां, शाकवाळा स्थळोमां, के मूळा-दि कंदवाळा स्थळोमां खरचु पाणी नहि करवां [९४५]

साधु अथवा साध्वीए बीयांना वनमां, सणना वनमां, धाउडाना वनमां, केतकीना वनमां, आंवाना वनमां, अशोकना वनमां, नागना वनमां, पुन्नागना वनमां, चूर्णकना वनमां, अथवा एवी जातना बीजां पत्र पुष्प फळ बीज तथा स्त्रीलोनरी सहित स्थळामां खरचु पाणी नहि करवां [९४६]

से भिक्खू वा (२) सयपाययं वा परपाययं वा गहाय सेत्तमायाए
एगंत मवक्कमेज्जा अणावायंसि असंलोइयंसि अप्पपाणंसि जाव मक्कडासं-
ताणयंसि अहारामंसि वा उवस्सयंसि उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा; वोसिरित्ता
सेत्तमादाय एगंतमवक्कमेज्जा अणावायंसि जाव मक्कडासंताणयंसि अहारामं
सि वा ज्झामथंडिलंसि वा अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि अचित्तं-
सि ततो संजयामेव उच्चारपासवणं परिट्ठवेज्जा । (९४७)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामग्गियं जाव ज-
एज्जासि ति बेमि । (९४८)

उच्चारपासवणसत्तिकयं समत्तं तइयं

साधु अथवा साध्वीए पोतानुं अथवा वीजानुं पात्र लइ एकांत स्थळमां
ज्यां कोइ आवे नहि तथा ज्यां कोइ देखे नहि तेवा निजीव स्थळमां खरचुपाणी
करवां—करीने ते पात्र लइ आराम के बळेला स्थळमां अथवा एवी जातना अन्य
अचित्त स्थळमां यतना पूर्वक परठवन्ना. [९४७]

आ वहुं साधु अथवा साध्वीना आचारहुं संपूर्णपणुं छे के तेमणे सर्व
वावतोमां सावधानपणायी वर्त्तवुं. [९४८]

शब्दनामकं विंशतितम मध्ययनम्.

[एकोद्देशं]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा मुइंगसद्दाणि वा, नंदीमुइंग सद्दाणे वा, ज्झल्लरिसद्दाणि वा, अण्णयराणि वा तहप्पगाराणि विरूवरूवाणि वितताइं सद्दाइं कण्णसोयपडियाए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । (९४९)

से भिक्खू वा [२] अहावेगइयाइं सद्दाइं सुणेति, तंजहा, वीणा सद्दाणि वा, विपंचीसद्दाणि वा, वच्चीसगसद्दाणि वा, तुणयसद्दाणि वा, पणयसद्दाणि वा, तुंबवीणियसद्दाणि वा, दुकुलसद्दाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं विरूवरूवाणि सद्दाणि तताइं कण्णसोयपडियाए णो अभिसं-

अव्ययन वीशमं.

शब्द.

पहेल्लो उद्देश.

(सुनिए शब्दमां मोहित न थवुं.)

साधु अथवा साध्वीए मृदंग, नांदीमृदंग, तथा झल्लर विमेरेना वितत^१ शब्दो सांभळवा जवुं नहि. [९४९].

साधु अथवा साध्वीए वीणा, विपंची, वच्चीशक, तुनक, पणव, तुंबवीणा,

१ आ कलमर्थी ९५२ मुधीणां चार जातनां वार्जोत्रो गणावेला छे. वितत-
धेशेप विस्तारना अवाजवाळां

धारेज्जा गमणाए । (९५०)

से भिक्खू वा (२) अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, तालसदाणि वा, कंसतालसदाणि वा, लत्तिय^१ सदाणि वा, गोहिय^२ सदाणि वा, किरिकिरिय^३ सदाणि वा, अण्णयराणि वा तहप्पगाराइं विरूवरूवाइं तालसदाइं कण्णसोयपडियाए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । [९५१]

से भिक्खू वा (२) अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, संख-सदाणि वा, वेणुसदाणि वा, वंससदाणि वा, खरमुहीसदाणि वा, पिरिपिरियसदाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं विरूवरूवाइं सदाइं झुसिराइं कण्णसोयपडियाए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । [९५२]

से भिक्खू वा [२] अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, वप्पाणि वा, फलिहाणि वा, जाव सराणि वा, सरपंतियाणि वा, सरस्सरपंति-

१ लत्तिका कंशिका. २ गोहिका भांडानांकक्षा. ३ किरिकिरिया वंशादिकंबिका.

दुक्कुल विगेरेना तत्^१ शब्दो सांभळवा जवुं नहि. [९५०]

साधु अथवा साध्वीए ताल, कंसताल, कंशिका, किरिकिरिका विगेरेना ताल,^२ शब्दो सांभळवा जवुं नहि. [९५१]

साधु अथवा साध्वीए शंख, वेणु, वंग, खरमुखी, पिरिपिरिका विगेरेना झुपिर^३ शब्दो सांभळवा जवुं नहि. [९५२]

साधु अथवा साध्वीए, खेतरोना क्यारळां, र्खाइ, तळाव, विगेरे स्यलोरां

१ सामान्य विस्तारना अवाजवाळां २ ताल पडता अवाजवाळा. ३ पोकळ अवाजवाळां

याणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं विरूवरूवाइं सदाइं कण्णसोयपडि-
याए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । (९५३)

से भिक्खू वा [२] अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, क-
च्छाणि वा, णूमाणि वा, गहणाणि वा, वणाणि वा, वणदुग्गाणि वा, पच्च
याणि वा, पच्चयदुग्गाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं विरूवरूवाइं
सदाइं कण्णसोयपडियाए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । (९५४)

से भिक्खू वा (२) अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, गा-
माणि वा, णगराणि वा, णिगमाणि वा, रायहाणिओ वा, आसमपट्ठणसांणि
वेसाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं सदाइं णो अभिसंधारेज्जा गमणा
ए । [९५५]

से भिक्खू वा [२] अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, आरा-
माणि वा, उज्जाणाणि वा, वणाणि वा, वणसंडाणि वा, देवकुल्लाणि वा,
सभाणि वा, प्वाणि वा, अण्णरइं वा तहप्पगाराइं सदाइं णो अभिसं-

यता शब्दो सांभळवा त्यां नहि जवुं .^१ [९५३]

सावु अथवा साध्वीए, जळवहुल प्रदेश, वनस्पतिनी, घटा, घीच शाडी,
वन, वनदुर्ग, पर्वत, पर्वतदुर्ग इत्यादि स्थळोमां यता शब्दो सांभळवा त्यां नहि
जवुं. [९५४]

सावु अथवा साध्वीए गाम, नगर, निगम, राजधानी, आश्रम, पा-
टण, के सन्निवेश विगेरे स्थळोमां यता शब्दो सांभळवा नहि जवुं. [९५५]

सावु अथवा साध्वीए, आराम, उद्यान, वन; वनखंड, देवळ, सभा, पा,

१ (मूल पक्षमां एम छे के क्यारडां, खाइ, तळाव, विगेरे शब्दो सांभळवा
नहि जवुं. एम अगाड पण जाणवुं)

धारेज्जा गमणाए । (९५६)

से भिक्खू वा [२] अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, अट्टाणि वा, अट्टालयाणि वा, चरियाणि वा, दाराणि वा, गोपुराणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं सदाइं णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । (९५७)

से भिक्खू वा (२) अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, तियाणि वा, चउक्काणि वा, चच्चराणि वा, चउम्मुहाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं सदाइं णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । (९५८)

से भिक्खू वा [२] अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, म—हिसट्ठाणकरणाणि वा, वसभट्ठाणकरणाणि वा, अरसट्ठाणकरणाणि वा, ह—त्थिट्ठाणकरणाणि वा, जाव, कविंजलट्ठाणकरणाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं सदाइं णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । (९५९)

नीयशाला,^१ विगेरे स्थलोमां थता शब्दो सांभळवा नहि जवुं. [९६६]

सावु अथवा साध्वीए, अगासी, भमती, ^२ दरवाजा, के गोपुर & विगेरे स्थलोमां थता शब्दो सांभळवा नहि जवुं [९६७]

सावु अथवा साध्वीए, त्रिक (त्रिखुण), चोक, चोवाटं, के चोमुख विगेरे स्थळे थता शब्दो सांभळवा नहि जवुं. [९६८]

सावु अथवा साध्वीए, मट्ठिपस्थान, वृषभस्थान, अश्वशाला, दायीस्थान, तथा कर्पिजळ विगेरे पत्नीओना स्थानमां थता शब्दो सांभळवा नहि जवुं. [९६९]

१ पाणीनां परव मुळमां पवणि वा शब्द छे तेनुं संस्कृत प्रपा थाय छे तेपरथी पानीयशाला अर्थ कयो छे (Wells Jacobi) २ फरती चालीओ pathways ३ अहेरना दरवाजा town-gates.

से भिक्खू वा [२] अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, महि-
सजुद्धाणि वा, वसमजुद्धाणि वा, अस्सजुद्धाणि, वा, हत्थिजुद्धाणि वा,
जात्र कर्विजलजुद्धाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं, णो अभिसंधारेज्ज
गमणाए । [९६०]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अहावेगइयाइं सदाइं सुणे ति तंजहा,
पुव्वद्वाणाणि वा,^१ हयजूहियद्वाणाणि वा, गयजूहियद्वाणाणि वा, अण्णय-
राइं वा तहप्पगाराइं णो अभिसंधारेज्ज गमणाए । [९६१]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जात्र सुणेति, तंजहा,—अक्खाइयद्वाणा-
णि वा^२, माणुस्माणियद्वाणाणि वा, महयाहयणट्ट गीय—वाइय—तंति—त-
ल—ताल—तुडिय—पडुप्प वाइयद्वाणाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं
णा अभिसंधारेज्ज गमणाए । [९६२]

१ पूर्वमिति द्वंद्वं वधूवरादिकं तत्स्थानं वेदिकादि तत्र श्राव्यगे-
यादिशब्दश्रवणप्रतिज्ञया न गच्छेत् । २ आख्यायिकास्थानानि वा ।

सायु अथवा साध्वीए पाडा, बळद, घोडा, हाथी, के कर्पिजल पक्षि वि-
गेरेना युद्ध थता सांभळी त्यां सांभळवा नहि जवुं. [९६०]

सायु अथवा साध्वीए वर क्षत्र्यानी चोरीना स्थाने, अथवा हाथी के घो-
डाओ ज्यां रहेता होय ते स्थाने शब्दो सांभळवा नहि जवुं. [९६१]

सायु अथवा साध्वीए, वार्त्ताओ थती होय तेवा स्थळे, तोल माप थता
होय तेवा स्थळे, तथा ज्यां महोटां नाच गीत के वीणा—ताल मृदंगादिकना वा-
दित्र थता हाय ते स्थाने शब्दो सांभळवा नहि जवुं. [९६२]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा जाव सुणेति, तंजहा,—कलहाणि वा, डिंवाणि वा, डमराणि वा, दोरज्जाणि वा, विरुद्धरज्जाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं णो अभिसंधारेज्ज गमणाए । (९६३)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जाव सदाइं सुणेति खुद्धियं दारियं परिभुयं^१ मंडियालं किय—नित्तुसमाणियं^२ पेहाए, एगं पुरिसं वा वहाए णीणिज्जमाण पेहाए अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं णो अभिसंधारेज्ज गमणाए । (९६४)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अण्णयराइं विरुवख्वाइ महासवाइं^३ एवं जाणेज्जा, तंजहा, बहुसगडाणि वा, बहुरहाणि वा, बहुमिलक्खूणि वा, बहु पच्चंताणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं विरुवख्वाइं महासवाइं कण्णसोयपाडियाए णो अभिसंधारेज्ज गमणाए । (९६५)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा विरुवख्वाइं महस्सवाइं एवं जाणेज्जा, तंजहा, इत्थीणि वा, पुरिस्ताणि वा, थेराणि वा, डहराणि वा, माज्झि-

१ परिवृतां. २ नीयमानां अश्वादिना. ३ महाश्रवरथानानि

स्थणे अथवा ज्यां वे राज्य के विरुद्ध राज्य होय तेवा स्थले शब्दो सांभळवा नहि जवुं. [९६३]

साधु अथवा साध्वीए सारी रीते शणगारेल नानी छोकीरिने घणा जणोए बींदायली अने घोडापर चडावीने लइ जवाती जोइ, अथवा कोइ पुरुषने वध करवा लइ जवातो जोइ त्यां सांभळवा नहि जवुं. [९६४]

साधु अथवा साध्वीए अनेक प्रकारना महा आश्रवना स्थान, जेओमां घणां गाडां, घणा रथ, घणा म्लेच्छ, के घणा आजुवाजुना लोक एकटां थयां होय तेवा स्थानोमां कानयी शब्द सांभळवाने नहि जवुं. [९६५]

साधु अथवा साध्वीए अनेक प्रकारना महोत्सवो के जेमां स्त्री, पुरुष, वृद्ध, बाल, तथा जुवानो शणगार सजी गाता होय, बजावता होय, नाचना होय,

भाणि वा, आभरणविभूसियाणि वा, गायंताणि वा, वायंताणि वा, णच्चं-
ताणि वा, हसंताणि वा, रमंताणि वा, मोहंताणि वा, विपुलं असणपाण-
खाइमसाइमं परिभुंजंताणि वा, परिभाइंताणि वा, विच्छङ्खयमाणाणि वा,
विग्गोवयमाणाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं विस्सुवरूवाइं महुरसवाइं
कण्णसोयपडियाए णो अभिसंधारेज्ज गमणाए । (९६६)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा णो इहलोइएहिं सदेहिं, णो परलोइ-
एहिं^१ सदेहिं, णो सुतेहिं सदेहिं, णो असुतेहिं सदेहिं, णो दिट्ठेहिं सदेहिं,
णो अदिट्ठेहिं सदेहिं, णो सज्जेज्जा, णो रज्जेज्जा णो गिज्जेज्जा, णो मु-
ज्जेज्जा, णो अज्झोवज्जेज्जा । (९६७)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामग्गियं जाव जए-
ज्जासि ति वेमि । (९६८)

सदसत्तिकंयं चउत्थं.

१ पारापतादिकृतैः

हसता होय, रमता होय, मोह पामता होय, तथा घणुं अन्नपान
खादिमखादिमरूप आहार जमता होय, अरसपरस देता लेता होय, छांडता होय,
के साचवी राखता होय तेवा महोत्सवोना स्थळे शब्द सांभळवा नहिं जवुं.
(९६६)

सावु अथवा साध्वीए स्वजातिना शब्दोवडे अथवा विजातीयना शब्दोवडे,
सांभळेला शब्दोवडे अथवा घमर सांभळेला शब्दोवडे, तेमज दीटेला शब्दोवडे
अथवा अणदीटेला शब्दोवडे, आसक्त, रक्त, गृद्ध मोहित, के तन्मय न धवुं.
(९६७)

एज ते सावु अथवा साध्वीनो परिपूर्ण आचार छे के तेमणे बधी वाक्वतो-
मां सदा यत्नवंत रहेवुं. (९६८)

रुपाख्य मेकविंशतितम मध्ययनम्.

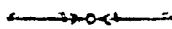
[एकोद्देशं]

से भिक्खू वा (२) अहावेगयाइं रूवाइं पासइ, तंजहा, गंथि-
माणि^१ वा, वेढिमाणि^२ वा, पूरिमाणि^३ वा, संधाइमाणि^४ वा, कट्टकम्मा
णि वा^५, पोत्थकम्माणि वा, चिंतकम्माणि वा, मणिकम्माणि वा, दंतक-
म्माणि वा, मालकम्माणि वा, पत्तच्छेज्जाकम्माणि वा, विविधाणि वा वे-
ढिमाइं, अण्णयराइं तहप्पगाराइं विरूवरूवाइं चक्खुदंसणपडियाए णो
अभिसंधोरज्ज गमणाए । (९६९)

१ ग्रथितपुष्पादिनिर्मितस्वास्तिकादीनि २ वस्त्रादिनिर्वर्तितपुत्तलि-
कादीनि. ३ यान्यंतः पुरुषाद्याकृतीनि. ४ चोलकादीनि ५ रथादीनि.

अध्ययन एकवीसमुं.

रूप

पहेलो उद्देश.

(रूप जोइ मोहित न धवुं.)

साधु अपवा साध्वीए फूल्यी रचेल स्वास्तिकादिक,^१ वस्त्रवडे रचेल पुत-
लीओ, पुतळांओ, कपडांओ, लाकडकाम, पुस्तको, चित्रकाम, मणिकाम, दांतकाम,
मालाओ, कोतरकाम, विंगेर अनेक कशवना कामो आंख्यी जोवाना इरादे नदि
जवुं. [९६९.]

१ सार्धात्राना आकारमां शुधेला फुलेना गोदा-तोमा.

एवं होयव्वं जहासदपडियाए सव्वा वाइत्तवज्जा ख्वपडियावि ।

[९७०]

[ख्वसत्तिक्कयं पंचमं]

ए प्रमाणे शब्दाध्ययननी माफकज रूपाध्ययननी विना जाणी लेवी.

[९७०]

परक्रियाख्यं द्वाविंश मध्ययनम्

[एकोद्देशं]

परकिरियं अब्भत्थिअं^१ संसेसियं^२ णो तं सातिए,^३ णो तं नियमे^४ । (९७१)

से^५ से^६ परो पाए आमज्जेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे ।
से से परो पायाइं संवाहेज्ज वा, पल्लिमहेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं

१ आख्यात्मिकीं आत्मनि क्रियमाणां २ संश्लेषिकीं ३ स्वादयेत्
अभिलषेत् ४ नियमयेत्—कारयेत् वाचा कायेनच. ५ तस्य ६ स परः

अध्ययन बावीशमुं.

परक्रिया.

पहेलो उद्देश

वीजानी क्रियामां मुनीए कैम वर्त्तवुं.

मुनिना शरीरने कोइ ग्रहस्थ कर्मबंधजनक क्रिया करे तो ते मुनिए इच्छवुं
नहि अने नियमवुं^१ पण नहि. [९७१.]

[दाखल्य तरीके] कोइ ग्रहस्थ^२ मुनिना पण साफ करे चापें, दावें, अ-
डके, रंगे, तेल, घी, के चरबीयी मसले के चोपडे, लोदर क्षार लोट के भुकावडे

१ इहां टीकाकार तथा बालावबोधकर्त्ता “ नियमवुं ” ए पदनां अर्थ एवो
करे छे के इच्छवुं नहि ते मनवडे चहावुं नहि अने नियमवुं नहि ते वचन तथा
कायावडे करानवुं नहि. परंतु इंग्रेजी भाषानर कर्त्ता एम अर्थ करे छे के इच्छवुं
नहि अने “ नियमवुं ” एटले अटकाववुं पण नहि, check २ धर्मश्रद्धाधी [टीका]

नियमे । से से परो पादाइं फुसेज्ज वा, रएज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो पादाइं तेहेण वा, घएण वा, वसाए वा, मक्खेज्ज वा, भिल्लिजेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो पादाइं लोहेण वा, कक्केण वा, चुन्नेण वा, वन्नेण वा, उल्लोलेज्ज वा, उवल्लिवेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो पादाइं, सीतोदगवियडेण वा, उसिणोदगवियडेण वा, उच्छोलेज्ज वा, पधोएज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो पादाइं अण्णयरेण विलेवणजातेण आल्लिपेज्ज वा, विल्लिपेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो पादाइं अण्णयरेण धूवज्जाएण धूवेज्ज वा, पधूवेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो पादाओ खाणुं वा कंटयं वा णीहरेज्ज वा, विसोहेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो पादाओ पयं वा सोणियं वा णीहरेज्ज वा विसोहेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे ।
(९७२)

से से परो कायं आमज्जेज्ज वा पमज्जेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो कायं संवाहेज्ज वा, पल्लिमदेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो कायं तेहेण वा घएण वा वसाए वा मक्खेज्ज वा, अब्भंगे ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो

ऊंग्रे^१ के लीपे, ^२ ठंडा के गरम पाणीथी छांटे के धुवे, गमे ते जातना विलंपन-वडे लीपे, गमे ते जातना धूपथी धूपित करे, अथवा पगमाथी खाली के कांटे क-हाडी चोखुं करे अथवा परु के लोही कदाडी चोखुं करे तो तेने इच्छुं पण नहि अने नियमवुं पण नहि । [९७२]

एज्ज रीते मुनिना शरीर, शरीरमां रहेला व्रण (चाटां), गड गूमडां, अर्ग,

कायं लोदेण वा कक्केण वा चुण्णेण वा वण्णेण वा, उल्लोलेज्ज वा, उ-
व्वलेज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नियमे । से से परो कायं सीओदग-
वियडेण वा उसिणोदगवियडेण वा उच्छोलेज्ज वा प्होएज्ज वा, णो तं
सातिए, णो तं नियमे । से से परो कायं अण्णयरेणं विलेवणजातेणं
आलिंपेज्ज वा त्रिलिंपेज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नियमे । से से परो
कायं अण्णयरेणं धूवणजातेण धूवेज्ज वा, पधूव्वेज्ज वा, णो तं सातिए णो
तं नियमे । (९७३)

से से परो कायंसि वणं आमज्जेज्ज-वा, पमज्जेज्ज वा, णो तं
सातिए णो तं नियमे । से से परो कायंसि वणं संवाहेज्ज वा पलिमहेज्ज
वा, णो तं सातिए णो तं नियमे । से से परो कायंसि वणं तेहेण वा घ-
एण वा वसाए वा मक्खेज्ज वा भिलंगेज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नि-
यमे । से से परो कायंसि वणं लोदेण वा कक्केण वा चुण्णेण वा वण्णेण वा
उल्लोदेज्ज वा, उव्वलेज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नियमे । से से परो
कायंसि वणं सीतोदगवियडेण वा उसिणोदगवियडेण वा उच्छोलेज्ज वा,
पधोवेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो कायंसि वणं
अण्णयरेणं सत्थजातेणं अर्च्छिदेज्ज वा विच्छिदेज्ज वा णो तं सातिए,
णो तं नियमे । से से परो अण्णयरेणं सत्थजातेणं अर्च्छिदित्ता, पूयं वा
सोणियं वा, णीहरेज्ज वा त्रिसोहेज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नियमे ।
(९७४)

से से परो कायंसि गंडं वा, अरतिथं वा, पुलयं वा, भगंदलं वा,
आमज्जेज्ज वा पमज्जेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो का-

यंसि गंडं वा, अरतियं वा, पुलयं वा, भगंदलं वा संवाहेज्ज वा पल्लिमहे-
ज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नियमे । से से परो कायंसि गंडं वा जाव
भगंदलं वा तेहेण वा घण्ण वा वसाए वा मक्खेज्ज वा भिलिंगेज्ज वा, णो
तं सातिए णो तं नियमे । से से परो कायंसि गंडं वा जाव भगंदलं वा
लोहेण वा कक्केण वा चुण्णेण वा वण्णेण वा उल्लोडेज्ज वा उव्वलेज्ज
वा, णो तं सातिए णो तं नियमे । से से परो कायंसि गंडं वा जाव भगं-
दलं वा, सीतोदगवियडेण वा उसिणोदगवियडेण वा उच्छोलेज्ज वा
पधोवेज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नियमे । से से परो कायंसि गंडं वा
जाव भगंदलं वा अण्णयेरणं सत्थजाएणं अच्छिदेज्ज विच्छिदेज्ज वा, से
से परो अण्णयेरणं सत्थजाएणं अच्छिदित्ता वा पूयं वा सेणियं वा णीह-
रेज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नियमे (१७५)

से से परो कायाओ सेयं वा जल्लं वा णीहरेज्ज वा विसोधेज्ज
वा, णो तं सातिए णो तं नियमे । (१७६)

से से परो अच्छिमलं वा, कण्णमलं वा, णहमलं वा, णीहरेज्ज
वा विसोहेज्ज वा णो तं सातिए ० (१७७)

से से परो दीहाइं वालाइं, दीहाइं रोमाइं, दीहाइं भमुहाइं, दीहा-
इं कक्खरोमाइं दीहाइं वत्थिरोमाइं, कप्पेज्ज वा संठवेज्ज वा, णो तं साति-
ए ० [१७८]

बली कोइ गृहस्थ मुनिना शरीरनो मळ उत्तारे के तेने साफ करे के आक्षि-
मळ कर्णमळ अथवा नखमळ उत्तारे के साफ करे तो ते पण इच्छुं के नियम-
वुं नहि. (१७६-१७७)

बली कोइ मुनिना घाळ, रोम, भवां, काँखना रोम, तथा गुह्य प्रदेशना
रोम लांवां देखी कापे के मुधारे तो ते पण इच्छुं के नियमवुं नहि. [१७८]

? आंखना चीपडा धिगेरे

से से परो सीसाओ लिखखं वा जूयं वा णीहरेज्ज वा विसोहेज्ज वा, णो तं सातिए ० [१७९]

से से परो अंकंसि पलियंकंसि वा तुयदावेज्जा, पादाइं आमज्जेज्ज वा पमज्जेज्ज वा—एवं हेट्ठिमो गमो पायादि भाणियव्वो । से से परो अंकंसि वा पलियंकंसि वा तुयदावेच्चा हारं वा, अद्धहारं वा, उरच्छं वा, गेवेयं वा, मउडं वा, पालंबं वा, सुवण्णसुत्तं वा, आविधेज्ज वा, पिणिधेज्ज वा णौ तं सातिए ० [१८०]

से से परो आरामंसि वा उज्झाणंसि वा णीहरित्ता वा विसोहित्ता वा पायाइं आमज्जेज्ज वा, पमज्जेज्ज वा, णो तं सातिए ० [१८१]

एवं णेतव्वा अण्णमण्णकिरियावि । [१८२]

से से परो सुद्धेणं वतिबलेणं^१ तेइच्छं^२ आउट्ठे, से से परो असुद्धेणं वतिबलेणं तेइच्छं आउट्ठे, से से परो गिलाणस्स सचित्ताइं कंदाणि

१ वाग्बलेन—मंत्रादिसामर्थ्येन २ चिकित्सां.

वली कोइ मुनिना मायामांथी लीख के जू काढे के शोधे तो ते पण इच्छवुं के नियमवुं नहि. [१७९]

वली कोइ मुनिने खोळायां के पलंग पर मुवादी पण विगेरेनी पूर्वोक्त क्रिया करे अथवा हार, अर्धहार, उरस्थ^१ आभरण, ग्रैवाभरण^२, मुगट, प्रलंब [माळा] के सुवर्ण मुत्र (सोनानो दोरो) पढेरावे तो ते पण इच्छवुं के नियमवुं नहि [१८०]

एज रीते कोइ मुनिने आराम के उद्यानमां लइ जइ पण विगेरेनी पूर्वोक्त क्रिया करे तो त्यां पण तेमज समयजवुं. [१८१]

आज रीते अन्वोन्य क्रिया (मुनिओमां एकवीजा तरफथी करेली क्रिया) वाचन पण समजी लेवुं. [१८२]

कोइ गृहस्थ शुद्ध के अशुद्ध वचनवळ (मंत्र) थी, अथवा कंद, मुळ, छाल,

१ छातीए लटकतां २ गळामां पढेरानां आभरण.

वा मूलाणि वा तयाणि वा हरियाणि वा, खणेण वा कट्टेण वा कट्टवेण वा, तेइच्छं आउट्टेज्जा, णो तं सातिए । [९८३]

कट्टु वेयणा,^१ पाणभूतजीवसत्ता वेयणं वेदति । (९८४)

एयं खलु तरस भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं, जं सब्बट्ठे-
हिं सहिते समिते सदाजए, सेय मिणं मण्णेज्जासि ति वेमि. [९८५]

(परकिरियासत्तिकयं समत्तं छट्ठं)

१ कृत्वा वेदनाः (परेषां)

के लीलोतरी कहाडी के कढावी लावी मांदा मुनिनी चिकित्सा करे तो ते पण इच्छुं के नियमवुं नहि. [९८३]

कारण के दरेक प्राण-भूत-जीव-सत्त्व [पूर्व] बीजाने उपजावेल वेदनो ह्मणा पोते भोगवे छे. (एम विचारवुं) [९८४]

एज खरेखर साधु तथा साध्वीना आचारनी सपूर्णता छे के तेमणे सर्व चावतोमां यत्नवंत रहेवुं, अने एज श्रेय मानवुं, एम हुं कहुं छुं. [९८५]

अन्योन्यक्रियाख्यं त्रयोविंशतितम मध्ययनम्.

[एकोद्देशं]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अण्णमण्णकिरियं अब्भत्थियं^१ सं-
सेइयं^२, नो तं सातिए, नो तं नियमे । (९८६)

से से अण्णमण्णो पाए आमज्जेज्ज वा पमज्जेज्ज वा णो तं सातिए,
णो तं नियमे । [९८७]

सेसं तं चेव. [९८८]

एयं खलु तरस भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं ।
[९८९]

(अन्नुन्नकिरियासत्तिकयं सेमत्तं सत्तमं)

आध्यात्मिकीं २ सांश्लेषिकीं.

अध्ययन त्रैवीशमुं

अन्योन्य क्रिया

उद्देश पहल्लो.

(मुनिओए अरमपरस थती क्रियायां कैम वर्त्तुं ?)

सावु अथवा साध्वीए पोतायां कराती अन्यान्य कर्मबंधजनक क्रिया पेदे
इच्छवुं के नियमवुं नहि. [९८६]

इहां पण पणक्रियायां वर्णवेला पण विगेरेना दरेक आलापक लागु पाहवा
[९८७-९८८]

ए सर्व मुनि तथा आर्याना आचारनीं मंठर्णता छे के नेमणे यही वाच-
तोयां यत्नवंत भट वर्त्तवुं. [९८९]

तृतीया चूला.

भावनाख्यं चतुर्विंशतितम मध्ययनम्.

तेणं कालेण तेणं समएणं, समणे भगवं महावीरे पंचहत्थुत्तरे १
यावि होत्थाः—हत्थुत्तराहिं चुए—चइत्ता गव्वं वक्कंते; हत्थुत्तराहिं गव्भा-
ओ गव्वं साहरिए; हत्थुत्तराहिं जाए; हत्थुत्तराहिं सव्वओ सव्वताए मुंडे
भवित्ता अगाराओ अणगारियं पव्वइए; हत्थुत्तराहिं कसिणे पडिपुण्णे अ
व्वाघाए निरादरणे अणंते अणुत्तरे केवलवरणाणदंसणे समुप्पण्णे । साइणा
भगवं परिनिव्वुए । [९९०]

१ हस्त उत्तरो यासा मुत्तरफाल्गुनीनां ता हस्तोत्तराः ताश्च
पंचसु स्थानेषु संवृत्ता यस्य स पंचहस्तोत्तरः

श्रीजी चूलिका

अध्ययन चोवीसमुं

भावना

(महावीर चरित्र तथा पंच महाव्रतोनी भावनाओ.)

ते काले ते समये श्रमण भगवान् महावीरना संबंधे पंचवार उत्तराफाल्गु-
नी नक्षत्र आव्युं; ते एम के उत्तराफाल्गुनीमां गर्भयी गर्भोत्तरमां संहराया, उत्त-
राफाल्गुनीमां जन्मया, उत्तराफाल्गुनीमां सर्व (वस्तु) थी सर्वरीते (अत्था यइ)
मुंडपणं धरी वरवास छोडी अणगार थया, अने उत्तराफाल्गुनीमांज संपूर्ण प्रति-
पूर्ण व्याघ्रानरहित आवरणरहित अनंत उत्कृष्ट केवलज्ञानदर्शन पाम्या, मात्र
भगवान्नुं निर्वाण स्वानिर्वाणमां थयुं. [९९०]

समणे भगवं महावीरे, इमाए ओसप्पिणीए सुसमसुसमाए समाए
वीतिकंताए, सुसमाए समाए वीतिकंताए, सुसमदुसमाए समाए वीतिकं-
तारु, दुसमसुसमाए समाए बहुवीतिकंताए, पणत्तरीए वासेहिं, मासेहिय
अद्धणवयसेसेहिं, जे से गिम्हाणं चउत्थे मासे अद्धमे पक्खे आसादसुद्धे
—तरसणं आसादसुद्धस्स छट्ठीपक्खेणं हत्थुत्तराहिं णक्खेणं जोगोवगाए-
णं, महाविजय—सिद्धत्थ—पुप्फुत्तर—पवरपुंडरीय—दिसासोवत्थिय—वद्धमा-
णाओ महाविमाणाओ, वीसं सागरोवमाइं आउयं पालइत्ता आउक्खएणं
भवक्खएणं ठितिक्खएणं चुए; चइता इहखलु जंबुदीपे दीपे, भारहे वा-
से, दाहिणद्धभरहे, दाहिण—माहणकुंडपुरसांणिवेसंसि, उसभदत्तस्स माहण-
स्स कौडालसगोत्तरस्स, देवाणंदाए माहणीए जाळंधरायणसगोत्ताए सीहवभ
यभूएणं अप्पाणेणं कुच्चिसि गव्वं वक्कंते । (९९१)

समणे भगवं महावीरे तिणाणोवगाए यावि होत्था । चइस्सामि
त्ति जाणइ; चुए मित्ति जाणइ, चयमाणे ण जाणइ; सुहुमे णं से काळे
पणत्ते । (९९२)

श्रमण भगवान् महार्षि आ अवसर्पिणीना सुपयसुपमा, सुपमा, अने
सुपमदुपमा, ए वण आरा व्यतीत यतां अने चौथा दुःस्मसुपमाना पण मात्र पंचो-
त्तरं वर्ष अने साज्जन मास बाकी रहेता उनाळांना चौथा मासे आठवा पक्षे अ
पाद सुदी ६ नादिसे उताफाल्गुनी नक्षत्रं पुष्योत्तर महाविमान केजेने महा-
विजय, सिद्धार्थ, पवरपुंडरीक, तथा दिवालग्नास्तिक पण कहे छे त्यांथी वीस ता
गर्गपय आयु पूर्ण करी आयु भव, तथा स्थितिनो क्षय यतां चरिने इहां जंबुदीप
मां भरतक्षेत्रना दक्षिणार्थमां ब्राह्मणकुंडपुरस्थाने कौडालगोत्री कृपभद्रा ब्राह्मणना
यं जाळंधरायण गोवनी देवालेता ब्राह्मणीनी कूले गित्तिना वच्चांनी मासक अत्र
तर्था, [९९१]

श्रमण भगवान् महावीर आ येछाए वण हाल सद्धि हता. तर्था छुं चवीस
एवें जाणता; चव्वां छुं ए पन जाणता; पण चव्वी देव्य नहि जाणता. दाए
पयसानी काळ वणो मू म कहेल छे. [९९२]

तओणं समणे भगवं महावीरे अणुकंपतेणं देवेणं “जीय मेयं”
ति कट्ठ, जे से वासाणं तच्चे मासे पंचमे पक्खे आसोयबहुले, तस्सणं
आसोयबहुलस्स तेरसीपक्खेणं हत्थुत्तराहिं णक्खत्तेणं जोगोवगतेणं, बासी-
तीहिं रातिंदिएहिं वीतिकंतेहिं तेसितिमस्स रातिंदियस्स परियाए वट्ठमाणे
दाहिण-माहणकुंडपुरसंणिवेसाओ उत्तर-खत्तियकुंडपुरसंणिवेसांसि, णाया
णं खत्तियाणं सिद्धत्थस्स खत्तियस्स कासवगोतस्स तिसलाए खत्तियाणीए
वासिट्ठसगोत्ताए असुभाणं पोग्गलाणं अवहारं करेत्ता सुभाणं पोग्गलाणं
पक्खेवं करेत्ता कुच्छिसि गब्भं साहरिए । जे विय तिसलाए खत्तियाणी-
ए कुच्छिसि गब्भे, तंपिय दाहिण-माहणकुंडपुरसंणिवेसांसि उसभदत्तस्स
माहणस्स कोडालसगोत्तस्स देवाणंदाए माहणीए जालंधरायणसगोत्ताए
कुच्छिसि गब्भं साहरिए । [९९३]

समणे भगवं महावीरे तिष्णाणोवगए यावि होत्थाः-साहरिज्जि-
स्सामि त्ति जाणइ, साहरिएमिच्छि जाणइ; साहरिज्जमाणे वि जाणइ सम-
णाउसो । [९९४]

त्यारवाद श्रमण भगवान महावीरने अनुकंपावान एट्ठे भक्तिवाळा देवताए
पीताना जीत एट्ठे हमेशना आचारने अनुसरी वर्षाक्रतुना त्रीजा मासे पांचमा
पक्षे आसो वदि ? ३ना दिने उत्तरा फाल्गुनी नक्षत्रे व्यासी दिन वीत्या केडे
त्यासीमा दिने दक्षिण ब्राह्मणकुंडपुर स्थानथी उत्तरमां आवेला क्षत्रियकुंडपुर-
स्थानमां ज्ञातवंशी काश्यपगोत्रीय सिद्धार्थ क्षत्रियना घरे वाशिष्ठगोत्रयाळी विशला
क्षत्रियाणीनी कूत्रे अशुभ पुद्गलो अपहरी शुभ पुद्गलेनो मक्षेप करी गर्भमां दाख-
ल करी (९९३)

आ वेळ्याए पण श्रमण भगवान महावीर त्रणज्ञानवंत देवाधी हे आयुष्मन्
श्रमणो, गर्भांतरमां माहं संहरण थणे, थयुं, तथा थाय छे, ए त्रणे काळ जाणता.
(९९४)

तेणं कालेणं तेणं समएणं तिसला खत्तियाणी, अह अन्नया क-
याइ णवण्हं मासाणं बहुपडिपुण्णाणं अद्धमाणं राइंदियाणं वीतिकंठाणं
जे से गिम्हाणं पढमे मासे दोच्चे पक्खे चित्तसुद्धे तस्स णं चित्तसुद्धस्स
तेरसीपक्खेणं हत्थुत्तराहिं जोगोवगतेणं, समणं भगवं महावीरं आरोयारो.
यं पसूया । (९९५)

जंणं राइं तिसला खत्तियाणी समणं भगवं महावीरं आरोयारोयं
पसूया, तं णं राइं भवणवइ—वाणमंतर—जोइसिय—विमाणवासि—देवेहि
य देवीहि य उवयंतेहिय उप्पयंतेहि य एगे महं दिव्वे देवुज्जोए देवस-
णिवाते देवकहक्कहे उप्पिजलगभूतेयावि होत्था ॥ (९९६)

जं णं रयणिं तिसला खत्तियाणी समणं भगवं महावीरं आरोया-
रोयं पसूया, तं णं रयणिं बहवे देवा य देवीओ य एगं महं अमयवासं
च, गंधवासं च, चुण्णवासं च, पुप्फवासं च, हिरण्णवासं च, रयणवासं
च, वासिंसु । (९९७)

ते काले ते समये तिसला क्षत्रियाणीए नवमासं पूरां यया चाद साइ सात
दिन वीते छते उनाळाना पेला मासे वीजे पक्षे चैत्र सूदि १३ ना दिने उत्तरा-
फाल्गुनी मक्षत्रे श्रमण भगवान महावीरने क्षेमकुशले जन्म आप्पो. [९९८]

जे राते तिसला क्षत्रियाणीए भगवानने जन्म आप्पो ते राते भुवनपति,
वाणव्यंतर, ज्योतिषिक, तथा विमानवासि देवदेवीओना उत्तरया तथा उपदवार्थी एक
मदान दिव्य देवोनो उद्योत, देवोनो मेळाबडो, देवोनी कथंकथा (वातचीत) तथा
प्रकाश थड रत्तो हतो. [९९९]

वणी ते राते यणा देवदेवीओए एक मद्रोत्री अमृतनी दृष्टी, गंधनी दृष्टी
चूर्णनी दृष्टी, फूलनी दृष्टी, सोनारूपानी दृष्टी तथा रत्नोनी दृष्टी वर्षावी. [१०००]

જંગં રયણિં તિસલા સ્વત્તિયાણીં સમણં મગત્તં મહાવીરં આરોયારોયં
પસૂયા, તંણં રયણિં ભવ્વણઘ્ઠ—વાળમંતર—જોતિસિય—વિમાળવાસિણો દેવાય
દેવીઓ ય સમણસ્સ મગવઓ મહાવીરસ્સ કોતુગભૂતિક્કમ્માઈં તિત્થયરા-
ભિસેયં ચ કરિંસુ । [૧૧૮]

જતોણંપમિતિં મગત્તં મહાવીરે તિસલાએ સ્વત્તિયાણીએ કુચ્છિસિ
ગઘ્મં આહુએ, તતોણં પમિતિં તં ક્કુલં દિપુલેણં હિરણ્ણેણં સુવણ્ણેણં ઘણેણં
ઘણ્ણેણં માણિક્કેણં સોત્તિએણં સંસ્સસિલ્લપ્પવાલેણં અતીવ પરિવઠ્ઠુઈ । તતોણં
સમણસ્સ મગવઓ મહાવીરસ્સ અસ્માપિયરો એયમદ્દં જાણિત્તા, ણિચ્ચત્તાદસા-
હંસિ ચોક્કંતાંસિ સુવિભૂતાંસિ વિપુલં અસણપાણસ્સાઈમસાઈમં ઉવક્કલ્લડાવં-
તિ; વિપુલં અસણપાણસ્સાઈમસાઈમં ઉવક્કલ્લડાવેત્તા મિત્તણાતિસચ્ચણસંબં-
ધિવગ્ગં ઉવણિમંતેતિ; ઉવણિમંતેત્તા વહવે સમણમાહ્ણકિવગ્ગવણમિગામિ-
ચ્છંડગપંડગારંતીણ વિચ્છંઢેતિ વિગ્ગોવેતિ વિસ્સાણેતિ દાતારેસુ ણં દાયં પજ્જા-
માણેતિ; વિચ્છંડિત્તા વિગ્ગોવિત્તા વિસ્સાણિત્તા દાયારેસુ ણં દાયં પજ્જામાઈતા
મિત્તણાઈસયણસંબંધિવગ્ગં ભુંજ્જાવેતિ; મિત્તણાઈસયણસંબંધિવગ્ગં ભુંજાવેત્તા
મિત્તણાઈસયણસંબંધિવગ્ગેણ ઇમેયારૂવં ણામધેજ્જં કરેતિ; જઓણં પમિદ્દં
ઈમે કુમારે તિસલાએ સ્વત્તિયાણીએ કુચ્છિસિ ગઘ્મં આહુએ, તતોણં પમિદ્દં

અને એજ રાતે ચારે જાતના દેવદેવીઓએ મઠી ભગવાન મહાવીરનું કૌતુ-
કકર્મ, ભૂતિકર્મ, તથા તીર્થકરાભિષેક કર્યો. [૧૧૮]

જ્યારથી ભગવાન મહાવીર ત્રિશલા ક્ષત્રિયાણીની કૂચે આજ્યા ત્યારથી તે-
મનું કુલ ઘણા સોનારૂપા, ઘનધાન્ય, માણેક, મૌની, તથા (ઉત્તમ જાતના) શંખ
પત્થર અને પરવાલાર્થી વહુ વહુ વધવા માંડ્યું તેથી ભગવાનના માવાપે એ અર્થ
જાણીને દસ દિવસ વ્યતિક્રાંત થતાં ચોલાઈ અને પવિત્રતા થતાં ઘણું અસનગાન
સ્વાદિપ્રસ્નાદિપ્રસ્ન આદાર તૈયાર કરાવી, મિત્ર, જ્ઞાતિ, સ્વજન તથા સંબંધિ વર્ગને
નોત્તરી ઘણા શ્રમણ દ્રાવ્યણ દૂપણ મિત્તારી આંચલા પાંગલા અને દર્દીઓને આદાર

ઈમં કુલં, વિપુલેણં હિરણ્ણેણં, સુવણ્ણેણં, ધણ્ણેણં, ધણેણં, રાણિલ્લેણં, મોરેણ્ણં, સંઘસિલપ્પવાલેણં, અતીવ અતીવ પરિવહ્ણં—તં હોડણં કુમારે “વહ્ણ-માણે” । (૧૧૧)

તઓણં સમણે ભગવં મહાવીરે પંચધાતિપરિવુડે—તંજહા; સ્ત્રીરધા-ઈણ, સજ્જણધાઈણ, મંડાવણધાઈણ, સ્વેલ્લાવણધાઈણ, અંકધાઈણ—અંકાઓ અંકં સાહારિજ્જમાણે રમ્મે પ્રણિકોટ્ઠિમતલે, ગિરિકંદરસમહ્ણીણે વ ચંપય-પાયથે, અહાણુપુચ્ચીણ સંવહ્ણં । (૧૦૦૦)

તઓણં સમણે ભગવં મહાવીરે વિષ્ણાયપરિણયે વિણિચત્તવાલભાવે અણુસ્સયાઈ, ઊરાલાઈ માણુસ્સગાઈ પંચલક્ખણાઈ કામભોગાઈ સદ્ધરિ-સરસલ્લવગંધાઈ પરિયારેમાણે ઓમં વતિ વિહરતિ । (૧૦૦૧)

આથી તેમજ પોતાની ન્યાતમાં વેંચી કરીને પછી (નોતરેલા) મિત્ર જ્ઞાતિ સ્વજન સંવંધિઓને જમાડી કરીને તેમની સ્વરૂમાં કુલ્લની થતી ઘટ્ટિ જણાવીને કુમારજી “વર્ધમાન” એવું નામ આપ્યું. [૧૧૧]

હવે શ્રમણ ભગવાન્ મહાવીરના માંટ પાંચ ધાત્રી (દાડો) રાખવામાં આ-વી, જેવી કે દૂધ ધવાડનાર ધાત્રી, સ્નાન કરાવનાર ધાત્રી, શણગાર કરાવનાર ધાત્રી, સ્વેલાવનાર ધાત્રી, અને સ્વેલામાં સંભાળનાર ધાત્રી. એ પાંચ ધાત્રીઓ પરિ-વર્ષા થકા અને એકના સ્વેલામાંથી ત્રીજાના સ્વેલામાં જતા ધકારમ્મ રત્નતલ્લવાલા યજ્ઞાનમાં રહી ગિરિયુફામાં (પવનથી) વચી રહેલા ચંપકવૃક્ષની માફક અદુક્રમે વધવા લાગ્યા. [૧૦૦૦]

ત્યારવાદ શ્રમણ ભગવાન્ મહાવીરે વિરોષ્ઠાન અને અનુભવવાલા હોઈ વા-ત્યાવસ્થા ટલતાં અનુભુક્કણે ઉત્તમ પ્રકારના મનુષ્ય સંસંધી શબ્દ—સ્પર્શ—રસ—રૂપ—ગંધ એ પાંચે પ્રકારના કામભોગ ભોગવતાં થકાં કાલ વ્યતિક્રમ કર્યો. [૧૦૦૧]

समणे भगवं महावीरे कासावगोचे; तस्सणं इमे तिण्णि णामधे-
ज्जा एव माहिज्जंतिः—अमापिउसंतिए “ वद्धमाणे; ” सहसमुदिए “ स-
मणे; ” भीमभयभेरवं उरालं अचेलयं परीसहं सहइ चि कट्टु दैवेहिं से
णामं कयं “ समणे भगवं महावीरे ” । [१००२]

समणस्स भगवओ महावीरस्स पिता कासवगोचेणं; तस्सणं तिण्णि-
णामधेज्जा एव माहिज्जंति, तंजहा—सिद्धत्थेति वा, सैज्जंसेति वा, जसंसे
ति वा । [१००३]

समणस्स णं भगवओ महावीरस्स अम्मा वासिद्धसगोचा; तीसेणं
तिण्णि णामधेज्जा एव माहिज्जंति, तंजहा—तिसल्ल ति वा, विदेहदिण्णा
ति वा, पियकारिणी ति वा । [१००४]

समणस्स णं भगवओ महावीरस्स पिचियए सुपासे कासवगोचेणं ।
समणस्स णं भगवओ महावीरस्स जेट्ठे भाया णंदिवद्धणे कासवगोचेणं ।
समणस्स णं भगवओ महावीरस्स जेट्ठे भइणी सुदंसणा कासवगोचेणं ।

भगवान् काश्यपगोत्रीय होता. तेमना आ व्रण नाम बोलाय छे मावापे
वर्द्धमान एवं नाम पाडयुं; सहजगुणोत्थी श्रमण नाम पडयुं, अने भयंकर महान्
अचेल परीपड सहन करतां देवोए “श्रमण भगवान् महावीर” एवं नाम कर्तु-
(१००२)

भगवान्ना पिता काश्यप गोत्रीय; तेमना व्रण नाम छेः—सिद्धार्थ, श्रेयांस,
यशस्वी. (१००३)

भगवान्नी माता वाशिष्ठ गोत्रिणी; तेमना व्रण नाम छेः—विशला, विदेह-
दिक्षा, प्रियकारिणी. (१००४)

भगवान्ना काका सुपार्थ, मोटा भाइ नंदिवर्धन, मोटी बहेन सुदर्शना, ए-
वधा काश्यपगोत्रीय होता. भगवान्नी भार्या यशोदा कौंडिन्य गोत्रिणी होती. भग-

समणस्सि णं भगवओ महावीरस्स भज्जा जसोया गोत्तेण कोडिण्णा ।
 समणस्स णं भगवओ महावीरस्स धूया कासवगोत्तेणं; तीसे णं दो णामधे
 ज्जा एव माहिज्जंति, तंजहा—अणेज्जा ति वा, पियदंसणा ति वा
 समणस्सि णं भगवओ महावीरस्स णत्तुई कोसियगोत्तेणं; तीसे णं दो णा
 मधेज्जा एव माहिज्जंति, तंजहा—सेसवई ति वा, जसवती ति वा
 [१००५]

समणस्सेणं भगवओ महावीरस्स अस्मापियरो पासावच्चिज्जां सम
 णोवासगां यावि होत्था; तेणं बहूइं वासाइं समणोवासगपरियामं पाल
 यित्ता छण्हं जीविकायाणं संस्खणनिमित्तं आलोइत्ता निंदित्ता गरहित्त
 पडिक्कमित्ता अहारिहं उत्तरगुणपायच्छित्तं पडिवज्जित्ता कुससंधारं दुसहित्त
 भत्तं पच्चस्वाइंति; भत्तं पच्चस्वाइत्ता अपच्छिमाए सारणांतियाए सरीरसं
 लेहणाए सुसियसरीरा कालमांसे कालं किच्चा तं सरीरं विप्पजाहित्तं अ-

धान्नी पुत्री काश्यपगोत्रीनी तेना वे नाम छेः—अनवद्यां, प्रियदर्शनां. भगवान्
 दौहित्री कौशिक गोत्रीनी तेना वे नामः—शेषवती, यशोमती. [१००५]

भगवान्ना मावाय पार्श्व संतानिय^१ श्रमणौनीं उपासकं हता. तेओ धणा
 वर्ष श्रमणोपासकपणं पाळी छकायना जीवनी रक्षार्थे [पापनी] आलोचना^२ करी
 निंदी गहीं पडिक्कमी यथायोग्य प्राक्थित लइ दर्भसंस्तारकं उपर वेशी भक्त प्रत्या-
 ख्यान^३ करी छेली मरणपर्यंतनी शरीर—संलेखना^४ वडे शरीर शोषा काळसमये काळ
 करी ते शरीर छोडी अच्युत कल्पमां^५ देवपणे उत्पन्न थयां. त्यांथी आयुस्य थतां

१ पार्श्वनाथनी परंपराना २ यादगिरी ३ आहारना त्याग रूप अणसण ४
 शरीर—शोषणा. ५ वारमा देवलोकमां. (आवश्यक निर्युक्तिमां चोथा देवलोकमां
 गया एप कथुं छे.)

चुए कप्पे देवत्ताए उववण्णा; तओणं आउक्खएणं ठिइक्खएण चुए,
चवित्ता महाविदेहे वासे चरिमेणं ऊसासेणं सिज्झिस्संति, बुज्झिस्संति,
मुच्चिस्संति, परिणिव्वाइस्संति, सब्बदुक्खाणं अंतं करिस्संति । [१००६]

तेणं कालेणं तेणं समएणं समणे भगवं महावीरे णाये णायपुत्ते
णायकुलणिव्वत्ते विदेहे ^१ विदेहदिण्णे ^२ विदेहजच्चे ^३ विदेहसुमाले ^४, ती
सं वासाइं विदेहत्ति ^५ कट्ठु अगारमज्झे वसित्ता अम्मापिउहिं कालगएहिं
देवलोग मणुपत्तेहिं समत्तपइण्णे, चित्ता हिरण्णं, चित्ता सुवण्णं, चित्ता व
लं, चित्ता वाहणं, चित्ता धणधण्णकणयरयणसंतसारसावदेज्जं ^६, विच्छडे
त्ता, विगोवित्ता, विस्साणित्ता, दायारेसुणं दायं पज्जाभातित्ता, संबच्छरं
दाणं दलइत्ता, जे से हेमंताणं पढमे मासे पढमे पक्खे मग्गसिखहुले,
तस्सणं मग्गसिखहुलस्स दसमीपक्खेणं हत्थुत्तराहिं णक्खत्तेणं जोगोव-
तेणं अभिणिक्खमणाभिप्पाए यावि होत्था । [१००७]

१ विशिष्टदेहः २ विदेहदिना त्रिशल्या तस्या अपत्यं ३ विदे-
हजायाः जाता अर्च्चा शरीरं यस्य सः यद्वा विदेहः कंदर्पः यात्यो यस्य
सः ४ विदेहे गृहवासे सुकुमालः ५ विदेहे गृहवासे ६ स्वापतेयं द्रव्यं.

चवीने महाविदेह क्षेत्रमां छेले उसासे सिद्धबुद्ध मुक्त थइ निर्वाण पामी सर्व दुःख-
नुं अंत करशे. [१००६]

ते काले ते समये जगत्त्व्यात, ज्ञात (सिद्धार्थ) पुत्र, ज्ञानवंशोत्पन्न, विशि-
ष्टदेहधारी, विदेहा (त्रिशला) पुत्र, कंदर्पजेता, गृहवासयी उदास एवा श्रमण भग-
वान् महावीरे त्रीश वर्ष घरवासमां वसी, मावाप कालगत थइ देवलोक पहोचतां
पोतानी प्रतिज्ञा समाप्त थइ जाणी, सोनुं रुपुं, सेना वाहन, धन धान्य, कनकगत्त,
तथा दरेक कीमती द्रव्य छोडी [दानार्थे] पाधरुं करी, दान दइ, सीआळाना पेला
पक्षे मागसर वादे १० ना दिने उत्तरा फाल्गुनी नक्षत्रना योगे दीनं लेवानो अ-
भिप्राय कर्यो. [१००७]

- संवच्छरेण होहिंति, अभिणिक्खमणं तु जिणवरिंदाणं;
तो अत्थि संपदाणं, पव्वत्ती पुव्वसूराओ । १ (१००८)
- एगा हिरण्णकोडी, अट्ठेव अणूणया सयसहस्सा;
सूरोदयमादीयं, दिज्जइ जा पायरासोत्ति । २ (१००९)
- तिण्णेव य कोडिसया, अट्ठासीतिं च होति कौडीओ,
असियं च सयसहस्सा, एयं संवच्छरे दिण्णं । ३ (१०१०)
- वेसमणकुंडलधरा, देवा लोगंतिया महिद्धीया
बोहिंति य तित्थयरं, पण्णरस्ससु कम्मभूमीसु । ४ (१०११)
- बंसंमि य कप्पंमि य, बोद्धव्वा कण्हराइणो मज्झे
लोगंतिया विमाणा, अद्धसुवत्था असंखेज्जा । ५ (१०१२)
- एते देवणिकाया, भगवं बोहिंति जिणवरं वीरं
सव्वजगज्जीवहियं, अरहं तित्थं पव्वत्तोहि । ६ (१०१३)

[दोहरा.]

- वर्षीते लेनार छे, दीक्षा जिनवरराय
तेथी सूरज उगतां, दान प्रवृत्ति कराय । १ (१००८)
- प्रतिदिन सूर्योदय थकी, पहर एक ज्यां थाय
एक क्रोडने आठ लाख, सोना म्हर अपाय । २ (१००९)
- वर्ष एकमां त्रणशो, अने अट्यागी क्रोड
एसी लाख म्हरनी, संख्या पूरी जोड । ३ (१०१०)
- कुंडलधारी वैश्रमण, वळी लोकांतिक देव.
कर्मभूमि पंदर विपे, प्रतिबोधे जिनदेव । ४ (१०११)
- ब्रह्म कल्प सुरलोकमां, कृष्णरार्जीना मांहि
असंख्यात लोकांतिको—तणा विमान कहाय । ५ (१०१२)
- ए देवो जिन वीरने, समजावे ए वात
सर्व जविहित तीर्थ तुं, प्रवर्त्तावे सासान् । ६ (१०१३)

तओणं समणस्स भगवओ महावीरस्स अभिणिक्खमणाभिप्पायं
जाणेत्ता भवणवइ—वाणमंतर—जोइसिय—विमाणवासिणो देवाय देवीओ
य सएहिं सएहिं रूवेहिं, सएहिं सएहिं णेवत्येहिं, सएहिं सएहिं
चिंधेहिं, सव्विद्धीए, सव्वजुत्तीए, सव्वबलंसमुदएणं, सयाइं सयाइं जाण-
विमाणाइं दुरुहंति; सयाइं सयाइं जाणविमाणाइं दुरुहिता अहाबादराइं
पोगलाइं परिसाडेंति, अहाबादराइं पोगलाइं परिसाडिचा अहासुहुमाइं
पोगलाइं परियाइंति, अहासुहुमाइं पोगलाइं परियाइत्ता उडूं उप्पयंति,
उडूं उप्पइत्ता ताए उक्किट्ठाए सिग्घाए चवलाए तुरियाए दिव्वाए देवगइए
अहेणं उवयमाणा उवयमाणा तिरिएणं असंखेज्जाइं दीवसमुदाइं वीतिक-
ममाणा वीतिकममाणा, जेणेवं जंबूदीवे तेणेव उवागच्छंति, उवागच्छिचा
जेणेव उत्तरखतियकुंडपुरसंणिवेसे तेणेव उवागच्छिता जेणेव उत्तरखति-
यकुंडपुरसंणिवेसस्स उचरपुरत्थिमे दिसिमाए तेणेव झात्ति वेगेण उवट्ठि-
या । [१०१४]

तओणं सक्के देविंदे देवराया सणियं सणियं जाणविमाणं ठवेति, सणि-
यसंणियं विमाणं ठवेत्ता सणियं जाणविमाणाओ पच्चोत्तरति, साणेयं सणीयं

ते पछी भगवान्नो निष्क्रमणाभिप्राय जाणीने चारे निकायना देवो पोत
पोताना रूप, वेग, तथा चिन्हो धारण करी सघळी ऋद्धि, द्युति, तथा बळ साथे
पोतपोताना विमानोपर चढी वादर पुट्टलो पलटावी सूक्ष्म पुट्टलोमां परिणमावी
ऊंचे ऊपडी अत्यंत शीघ्रता अने चपळतावाळी दिव्य देवगतिथी नीचे उतरता
तिर्यक लोकमां असंख्याता द्वीपसमुद्र उलंघीने ज्यां जंबूद्वीप छे त्यां आवा क्षत्रि-
यकुंड नगरना इशान कोणमां उतावळा आवी पहांच्या. [१०१४]

त्यारवाद शक्र नामे देवना इंद्रे धीमे धीमे विमानने त्यां थापी, धीमे धीमे
तेमांथी उतारी, एकांति जइ मोहोदो विक्रिय समुद्रवात करी एक महान् मणि-

सणियं जाणविमाणाओ पञ्चोतरित्ता एगंत मवक्कमेति, एगंत मवक्कमेत्ता
महया वेउव्विएणं समुग्घाएण समोहणति, महया वेउव्विएणं समुग्घाएणं
समोहणित्ता, एगं महं णाणामणिकणयरयणभत्तिचित्तं सुभं चारुक्कंतरूवं
देवच्छंदयं विउव्वति; तरसणं देवच्छंदयरस बहुमज्झदेसमाए एगं महं
सापायपीढं सीहासनं णाणामणिकणयरयणभत्तिचित्तं सुभं चारुक्कंतरूवं
विउव्वइ, विउव्वित्ता जेणेव समणे भगवं महावीरे तेणेव उवागच्छति;
तेणेव उवागच्छित्ता समणं भगवं महावीरं तिव्वुत्तो आयाहिणं पयाहिणं
करेइ; समणं भगवं महावीरं तिव्वुत्तो आयाहिणं पयाहिणं करेत्ता समणं
भगवं महावीरं वंदति णमंसति; वंदित्ता णमंसित्ता समणं भगवं महावीरं
गहाय जेणेव देवच्छंदए, तेणेव उवागच्छति; उवागच्छित्ता सणियं साणि
यं पुरत्थाभिमुहे सीहासणे णिसीयावेइ; सणियं सणियं पुरत्थाभिमुहं णि—
सीयावेत्ता सयपागसहस्सधगेहिं तेहेहिं अब्भंगेति; अब्भंगेत्ता गंधकासाइ-

सुवर्ण—तथा रत्नजडीत, शुभ, ममोहर रूपवाळुं देवच्छंदक विक्कुर्वुं (वनावुं) ते
देवच्छंदकनीं वच्चोवच्च मध्यभागे एक तेवुंज रमणीय पादपीठिकासहित एक
महान् सिंहासन विक्कुर्वुं. पछी ज्यां भगवान् हता त्यां आवीने भगवानने त्रणवार
प्रदक्षिणा करी वांदी नमी भगवान्ने लइ ज्यां देवच्छंदक हतुं त्यां आवी धीमे
धीमे पूर्वदिशासामे भगवान्ने सिंहासनमां वेसाडया. पछी शतपाक^२ अने सहस्र-
पाक^३ तेलोवडे मर्दन करी गंधकापायिक^४ वस्त्रवडे लुंछीने पवित्र पाणीथी नयगवी
लसमूल्यवाळुं थंडुं रक्तगोशीर्षचंदन वसी तैयार करी तेमा वडे लेपन कर्तुं. तयार-
वाद निश्वासना लगारेकवायुथी चलायमान धनारां, वखणायला नगर के पाटणमां
वनेलां, चतुरजनोमां वखणायलां, घोडाती फीण जेवां मनहर, चतुर कारीगरोए सोना-
थी खंचेला हंस समान स्वच्छ वे वस्त्रो पहरेवायां. पछी द्वार, अर्धद्वार, उरस्य, एका-

^२ कमलान्नर घुमटवाळुं दिव्य आसनस्थान Divine pavillion. २-३-
शो तथा हजार आपथीओना पाकथी थएल. ^४ मुगंधवर्षासित अने पीळारंगना.

ઈહિં ઉછોલેતિ; ઉછોલિતા સુદ્ધોદણં મજ્જાવેદ્, મજ્જાવિતા જસ્સ ય મુહ્લં
 સયસંહસ્સેહિં તિ પડોલમિતણ પસાહિણ્ણં સીતણ્ણં ગોસીસરત્તચંદણેણં અ-
 ણુલિંપતિ; અણુલિંપિતા ઇસિ ણિસ્સાસવાતવોજ્ઞં વરણગરપટ્ટણુગ્ગતં કુસલ-
 ણરપસંસિતં અસ્સલ્લાપેલવં છેયાયરિયકળગરવચિયંતકમ્મં હંસલક્ખણં
 પટ્ટજુયલં ણિયંસાવેદ્; ણિયંસાવેચા હારં અદ્ધુહારં ઉરત્થં ઇગાવલિં પાલંબ-
 સુતપટ્ટ-મંડ-રયણમાલાઈ આવિધાવેતિ; આવિધાવેચા ગંઠિમ-વેદિમ-
 પૂરિમ-સંધાતિમેણં મદ્દેણં કપ્પરુક્કમિવ સમાલંકેતિ; સમાલંકેચા દોઁચ્છીપ
 મહર્યાં વેડધિયસમુઘાણં સમોહણદ્, સમોહણિચા ઇગં મહં, ચંદપ્પમં સિ-
 વિયં સહસ્સવાહિણિં ત્રિઉવ્વદ્ઃ-તંજહા, ઈહામિય-ઉસમ-તુરગ-ણ-મ-
 કર-ત્રિહગ-વાણર-કુંજર-રુ-સરમ ચમર-સદૂલ-સીહ-વણલય- વિ-
 ચિત્તવિજ્ઞાહરમિ હુણજુગલ-જંતજોગ-જુતં અચ્છીસહસ્સમાલિણીયં સુણિરુ-
 વિતમિસિમિસિંતરુવગસહસ્સક્કલિયં ઇસિંમિસમાણં ચક્કરૂહોયણલેસં સુતા-

ચાલિ, પ્રાલંબ,^૧ સૂત્રપટ્ટ^૨ મુકુટ, તથા રત્નમાળાદિ આભરણો પહેરાવ્યાં. પછી
 જૂદી જૂદી જાતની ફૂલની મા-ઓથી પુષ્પતરુના માફક સળગાર્યાં. પછી ઈંદ્રે
 પાછાં વીજીવાર વૈક્રિ-સમુદ્ધાત કરી હજાર જણ ઉપાડી શકે એવી એક મહાન્
 ચંદ્રપ્રભા નામે શિવિકા^૩ વિકુર્વી. એ શિવિકાનું વર્ણન આ પ્રમાણે છે:-એ શિવિકા
 ઇહામૃગ,^૪ વલ્લદ, ઘોડા, નર, મગર, પક્ષી, વાનર, હાથી, રુ,^૫ સરખ, ચમરીગાય,
 વાઘ, સીંહ, વનની લજાઓ, તથા અનેક વિદ્યાધરયુગ્મના યંત્રયોગે કરી યુક્ત હતી
 તથા હજારો તેજરાશિઓથી ભરપુર હતી, સ્પર્શનીય અને ઇગ્નગ્નગાયમાન હજારો ચિ-
 ત્રાગણથી ભરપુર અને દેડીપ્પમાન અને આંધ્રથી સાથે જોડ ન શકાય તેવી હતી,
 અનેક મોતીઓથી વિરાજિત સુવર્ણમય પ્રતર નાચી હતી, તથા झुलती મોતીઓની માળા,
 હાર, અર્દ્ધહાર, વિગેરે ભૂષણોથી શોભતી હતી, આતિગય દેખવા લાયક હતી, પદ-

हडं मुतजालंतरोषियतवणीयपयरलंबूणं पलंबंतमुतदामं हाग्द्वहारभूसणसमो
णयं अहियपेच्छणिज्जं पउमकयभतिचितं णाणालयभतिविरइयं नुमं चारु-
कंतरुवं णाणामणिपंचवण्ण घंटापडायपरिमंडियग्गासिहरं पासदीयं दरिसणीयं
सुरूवं । (१०१५)

सीया उवणीया जिण, वरस्स जरमरणविप्पमुक्कस्स
उवसंतमल्लदामा, जलथलथं दिव्वकुसुमेहि १
सिवियाइ मज्झयारे, दिव्वं धररयणरूवचेवतियं
सीहासणं महरिहं, सणादपीढं जिणवरस्स । २
आलइयमालमउडे, भासुरबोदी वराभरणधारी
खोमयवत्थणियत्थो, जस्सय मोल्लं सयसहस्सं । ३

लता, अशोकलतो, विगेरे अनेक लताओथी चित्रित हती, शुभ तथा मनोहरआका-
रवाळी हती, अनेक प्रकारनी पंचवणीं मणिओवाळी घंटा तथा पताकावडे शोभिता
अग्रभागवाळी हती, तथा मनोहर, देखवालायक अने सुंदरआकारवाळी हति.
[१०१५]

[अर्थो छंद]

जरमरणमुक्त जिनवर-माटे शिविका तिहां भळी आवी;
जळथळज दिव्य पुप्पनी, माळाओ झूलती ठावी. १
शिविकाना वचगाळे, थाप्युं छे रत्नरप झळहळतुं;
सिंदासन बहु कीमती, पदपीठसहित जिनवरतुं. २
माळा मुकुट विगेरे, उत्तम भूषण धरी प्रकाशि थड;
लान्व मूल्यना उत्तम धौमिका वस्त्रो पेढी करी. ३

१ मसलीन-मलमलनां वस्त्रो.

छेद्वेणु भतेर्ण, अज्ज्वसणैण सोहणैण जिणो	
लेपाहं निसुज्झंतो, आरुहई उतमं सीयं ।	४
सीहासणे णिविट्ठो, सक्कीसाणाय दोहि पासेहिं	
वीयांति चामराहिं मणिरयणवितितदंडाहिं ।	५
पुव्विं उक्खिता साणुस्सेहिं सां हट्ठोमपुल्लएहिं	
पच्छा ह्वांति देवा, सुरअसुरा गरुलणागिंदा ।	६
पुरओ सुरावहंती, असुरा पुणं दाहिणंमि पार्समि	
अक्खे वहीति गरुला, णागा पुण उतरे पासे ।	७
वणसंडं वहुसुमिय, पउमसरो वा जहा सरयकाले	
सोहइ कुसुमभरेणं, इय गगणतलं सुरगणेहिं ।	८
सिद्धत्थयणं व जहा, कणियारवणं व चंपयवणं वा	
सोहइ कुसुमभरेणं, इय गगणतलं सुरगणेहिं ।	९

वे उपवास करीबे, पवित्र परिणाम साथ जिनदेव,	
शुभ लेख्याए चढता, शिविका उपर चढे देव.	४
सिंहासन पर बेसो, वे पढखे शक्रमे इशान रहि	
मणिरत्नदंडयाळा चामर ढोलै स्वहाथ ग्रही,	५
पेलां ते शिविकावे, उपाडे माणसो सहर्ष थड,	
ते पछी सुर असुर गरुड, नाग उपाडे मुसज्ज रहीं,	६
पूर्व दिशाए देवो, दक्षिणमां असुर ऊचके शिविका	
पश्चिम वाजू गरुडो, नाग रहे उतरे धरता.	७
गगन विराजे देवधी, शोभे फूलेलुं जेम वनखंड	
अथवा शरद ऋतुमां, पद्माकार पद्म विकसंत.	८
गगन धीराजे देवधी, शोभे सरसवनुं जेम वनखंड	
कणियर के चंपकनुं, वन शोभे पुष्प विकसंत.	९

वरपडह—मेरि—झल्लरि—संख—सयसहस्सिएहि तूरेहिं
गगणतले धरणितले, तुरियणिणाओ परमरम्मो । १०
ततवितयं घणसुसिरं आउज्जं चउविहं बहुविहीयं
वायंति तत्थ देवा बहुहिं आणट्टगसएहिं ११ [१०१६]

तेणं कालेणं, तेणं ससएणं, जे से हेमंताणं पढमे मासे पढमे
पक्खे मग्गसिरबहुले, तस्सणं मग्गसिरबहुलस्स दसमीपक्खेणं सुव्वएणं
दिवसेणं विजएणं मुहुत्तेणं हत्थुत्तराणक्खत्तेणं जोगोवगतेणं पाईणगामि-
णीए छायाए वियचाए पोरिसीए छट्टेणं भत्तेणं अपाणएणं एगसाडग
मायाए चंदप्पहाए सिवियाए सहस्सवाहिणीए सदेवमणुयासुरापरिसाए
समन्निज्जमाणे समन्निज्जमाणे उत्तरखात्तियकुंडपुरसंगिवेसस्स मज्झंमज्झेणं
णिगच्छिता जेणेव गायसंडे उज्झाणे तेणेव उवागच्छइ; उवागच्छित्ता
ईसिरयाणिप्पमाणं अच्छोप्पेणं भूमिभागेणं सणियं सणियं चंदप्पभं सिवियं

पडह भेरीने झालर शंखादिक लाख वाजियां वाजां
गगनतल धरणितलमां, अवाज पसर्या अति झाझा. १०
तत वितत घन शुपिर ए, चारे जातितणा बहु वाजां
नाटक साथे देवो, वजाडवा बलगिया झाझा ?? [१०१६]

ते काले ते समये शीयाळाना प्रथममासे प्रथमपक्षे मागसर वादि १०ना सु-
व्रतनामना दिने विजयमुहुर्ते उत्तराफाल्गुनी नक्षत्रने योग आवतां पूर्वमां छाया
बळतां छेष्टां पहरमां पाणी वगरना वे अपवासे एक पोतनुं वत्त धारी सट्टसवासी-
नी चंद्रप्रभा नामनी शिविका उपर चडी देव मनुष्य तथा अमुरोनी पर्पदाओ
साथे चालता चालता क्षत्रियकुंडपुर संनिवेशना मध्यमां थडने ज्यां ज्ञातग्वंड नामे
उद्यान हतुं त्यां भगवान आव्या, आर्वीने धीमे धीमे भूमिथी एक हाथ लंची शिवि-

स हस्तत्राहिणिं ठवेइ; ठवेता सणियं चंदप्पभाओ सिवियाओ सहस्सवा-
 हिणीओ पच्चोयरइ; पच्चोयरित्ता सणियं सणियं पुरत्थाभिमुहे सीहासणे
 णिसीयेइ; आभरणालंकारं उमुयइ, तओणं वेसमणे देवे जंतुवायपडिए
 समणस्स भगवओ महावीरस्स हंसलक्खणेणं पडेणं आभरणालंकारं पडि-
 च्छइ; तओणं समणे भगवं महावीरे दाहिणेणं दाहिणं, वामेणं वामं
 पंचमुट्ठियं लोयं करेइ; तओणं सक्के देविंदे देवराया समणस्स भगवओ
 महावीरस्स जंतुवायपडिये वयरामयेणं थालेणं केसाइं पडिच्छइ; पडिच्छित्ता
 “अणुजाणेसि भंते” ति कट्ठु खीरोयसायरं साहरइ तओणं समणे भगवं
 महावीरे दाहिणेणं दाहिणं, वामेण वामं पंचमुट्ठियं लोयं करेत्ता सिद्धाण
 णमोक्कारं करेइ; करेत्ता “सव्वं मे अकराणिज्जं पावकम्मं” ति कट्ठु सामा-
 इयं चरित्तं पडिवज्जइ, सामाइयं चरित्तं पडिवज्जेता देवपरिसं च सणुय-
 परिसं च आलेक्खचित्तभूय भिव दवेइ । [१०१७]

दिव्यो मणुस्सयोसो, तुरियणिणाओ य सक्कवयणेण

खिप्पामेव णिलुक्खो जाहे पडिवज्जइ चरित्तं

१

का स्थापी धीमे धीमे तेमांथी उत्तर्या, उत्तरीने धीमे धीमे पूर्वाभिमुख सिंहासन पर
 वेशी आभरण-अलंकार उतारवा लग्या, त्यारे वैश्रवण देवे गोदोहासने रही तफे-
 दवत्तमां भगवानना ते आभरणालंकार ग्रहण कर्या, पछी भगवाने जमणा हाथयी
 जमणा अने डावा हाथयी डावा केसो नो पंचमुट्ठियी लोच कर्या त्यारे शकु देवेदे
 गोदोहासने रही भगवानना ते बाळ जिराना थालजां ग्रहण करीने भगवानने ज-
 णावरीने क्षीरसमुद्रयां पहुँचाड्या, ए जमणे भगवाने लोच कर्या पछी सिद्धोने नम-
 स्कार करी “मारे कंइ पण पाप नहि करवुं” एम ठराव करी सामायिकचारित्र
 स्वीकार्युं ए चेळा देवे तथा मनुष्योनी पर्पदाओ चित्रामणनी माफके (गठवड रहि
 तपणे स्तव्य) बनी रही [१०१७]

जिनवर चारित्र लेतां, इंद्र वचनयी ततमणे सघळा

देव मनुष्य अवाजो, तेमज याजित्र बंध रत्ता.

१

पडिवज्जित्तु चरितं, अहोणिसिं सव्वपाणमूतहितं
साहट्टु लोभपुल्लया पयया देवा निसामंते. २ [१०१८]

तओणं समणस्स भगवओ महावरिस्स सामाइयं खाओवसमियं
चरित्तं पडिवन्नस्स मणपज्जवणाणे णामं णाणे समुत्पन्ने; अट्ठाइज्जेहिं
दीवेहिं, दोहिंय समुदेहिं सण्णीणं पचेदियाणं पज्जत्ताणं वियत्तमणसाणं
मणोगयाइं भावाइं जाणेइ ; [१०१९]

तओणं समणे भगवं महावीरे पव्वइते समाणे मित्तणाइसयण-
संवंधिवग्गं पडिविसज्जोति, पडिविसज्जित्ता तओणं इमं एयास्सुवं अभिग्गहं
आभिणिहइ “दारसत्तासाइं वोसट्ठकारु चत्तदेहे जे केइ उवसग्गा समुप्प-
ज्जांति, तंजहा;—दिव्वा वा, माणुस्सा वा, तेरिच्छिया वा,—ते सव्वे उव-
सग्गे समुत्पन्ने समाणे सम्मं सहिस्सामि खमिस्सामि अहियासइरसामि ।”
[१०२०]

जिनवर चारित्र केतां, हमेश सँ प्राण भूत हित कर्ता;
हर्षित पुलकित थइले, सावध थइ देवता मुणता. २ [१०१८]

ए रीते भगवाने क्षायोपगमिक सामायिकचारित्र लीवापछी तेमने मनपर्य-
चत्रान उत्पन्न थयुं; तेथी अही द्वीप तथा वे समुद्रना पर्याप्त अने व्यक्तमनवाळा
संज्ञि पंचेद्रियोना मनोगत भाव जाणना लाग्या. [१०१९]

पछी प्रवर्जित थएला भगवाने मित्र, दाति, सगा, तथा संवंधिओने विसज्जि-
त करी एवो अभिज्ञह लीधो के “दार वर्ष लगी हुं कायानी सार संभाळ नहि
करतां जे कंड देव मनुष्य के तिर्यचेत्तरफाथी उपसर्गो थरो, ते वधा रुठी रीते
सहीश, खमीश अने अहियार्जान। [१०२०]

तओणं समणे भगवं महावीरे इमेयारूवं अभिगहं अभिगिहिचा
वोसट्ठकाए चत्तदेहे दिवसे मुहुत्तसेसे कुम्मारगामं समणुत्ते । [१०२१]

तओणं समणे भगवं महावीरे वोसट्ठचत्तदेहे अणुत्तरेणं आलएणं,
अणुत्तरेणं विहारेणं, एवं संजमेण, पग्गहेणं, संवरेणं, तवेणं, बभचेरवासेणं
खंतीए, मोत्तीए, तुट्ठीए, समितीए, गुत्तीए, ठाणेणं, कम्मणेणं, सुचारियफ-
लणेव्वाणमुत्तिमग्गेणं अप्पाणं भावेमाणे विहरइ । [१०२२]

एवं वा विहरमाणस्स जे केइ उवसग्गा समुप्पज्जिसु-दिव्वा वा,
माणसा वा, तेरिच्छिया वा, ते सव्वे उवसग्गे समुप्पण्णे समाणे, अणा-
इले, अव्वहिते, अदीणमाणसे तिविह मणवयणकायगुत्ते सम्म सहइ खमइ
तितिकखइ अहियासेइ । (१०२३)

तओणं समणस्स भगवओ महावीरस्स एतेणं विहारेणं विहरमा-
णस्स वारस वासा वितिक्रंता; तेरसमस्स वासस्स पारियाए वट्टमाणस्स, जे से

आवो अभिग्रह लइ शरीरनी ममतार्थी रहित थया थका एक मुहूर्त्त जेठलो
दिवस होतां कुम्मार गामे आवी पहोच्यां. [१०२१]

पछी भगवान उत्कृष्ट आलय, उत्कृष्ट विहार, तेमज तेवाज संयय, नियम,
संवर, तप, ब्रह्मचर्य, क्षान्ति, त्याग, संतोष, समिति, गुप्ति, स्थान, कर्म, तथा रुडा
फळवाळा निर्वाण मार्गवडे पोताने भावता थका विचरवा लाग्या. [१०२२]

एय विचरतां जे कांइ देव मनुष्य तथा तिर्यचोत्तरफथी उपसर्ग थया ते सर्वे
भगवाने सच्छ भावमां रही अगपीडातां अदीनमन धरी मनवचनकायाए गुप्त रही
सम्यक् रीते सदा खम्या तथा अहियाश्या. [१०२३]

आवी रीते विचरतां भगवानने वार वर्ष व्यतिक्रम्या. हवे तेरमा वर्षनी
अंदर उनाळना बीजा मासे बीजे पवे वैशाख सुदि १० ना सुव्रत नामना विज-
यमुहूर्त्ते उत्तराफाल्गुनीन रे।गे पूर्वदिशाए छाया बळतां छेछे पहोरे जंभिकगाम-

गिम्हाणं दोच्चे मासे चउत्थे पक्खे वइसाहसुद्धे—तरसणं वइसाहसुद्धस्स
दसमीपक्खेणं, सुव्वएणं दिवसेणं, विजएणं मुहुत्तेणं, हत्थुत्तराहिं णक्ख-
त्तेणं जोगोवगतेणं, पाईणगामिणीए छायाए, वियत्ताए पोरिसीए, जंभिय-
गामस्स णगरस्स वहिया, णदीए उज्जुवालियाए उत्तरे कूले, सामागरस्स
गाहावइस्स कट्टकरणांसि, वेयवत्तस्स चेइयस्स उत्तरपुरत्थिमे दिसीमाए,
सालरुक्खस्स अदूरसामंते, उक्कुडुयस्स गोदोहियाए आयावणाए आया-
वेमाणस्स छट्ठेणं भत्तेणं अपाणएणं उड्डंजाणु—अहोसिरस्स ज्ञाणकोट्टोव-
गयस्स सुक्कज्ञाणंतरियाए वट्टमाणस्स निव्वाणे कसिणे पडिपुण्णे अक्का-
हए णिरावरणे अणंतं अणुत्तरे केवलवरणाणदंसणे सम्मुपण्णे । (१०२४)

सै भयवं अरहा जिणे जाए केवली सव्वण्णू सव्वभावदरिसी
सदेवमणुयासुरस्स लोयस्स पज्जाए जाणइ, तंजहा;—आगतिं, गतिं,
ठितिं, च्वेणं, उववायं, भुत्तं, पीयं, कडं, पडिसेवियं, आवीकम्मं, रहोक-
म्मं, लवियं, कहियं, मणोमाणासियं, सव्वलोए सव्वजीवाणं, सव्वभावाइं

नगरनी बाहेर ब्रजुवालिका नदीना उत्तर किनारे श्यामाक गायापतिना कर्षण
स्थळमां व्यावृत नामना चैत्यना इशानकोणमां शाळट्ठनी पासे अर्धा उभा रही
गोदोहिका आसने आतापना करतां थकां तथा पाणीविगरना वे उपवासे जंघाओ
उंची राखी माथुं नीचे घाली ध्यानकोष्टमां रहेतां थकां शुक्लध्यानमां वर्त्ततां छेव-
टनुं संपूर्ण प्रतिपूर्ण अव्याहत निरावरण अनंत उत्कृष्ट केवलज्ञान तथा केवलदर्शन
उपज्झुं. [१०२४]

हवे भगवान् अर्हन् जिन, केवली, सर्वज्ञ, सर्वभावदर्शी, धइ देव मनुष्य,
तथा अमुर प्रधान (आखा) लोकना पर्याय जाणवा लाग्या एटले तेनी आग
ति—गति, स्थिति—व्यवन, उपपात, खाधुंपीधुं, करेहुं कारवेहुं, प्रगट्ठकाम, जानां-
काम, बोलैहुं, कहेहुं, एम आखा लोकमां सर्व जीवाना सर्वभाव जाणता देखता

જાણમાણે પાસમાણે એવંવાણે વિહરઈ । (૧૦૨૫)

જળ્લં દિવસં સમણસ્સ ભગવઓ મહાવીરસ્સ ણેવ્વાણે કસિણે
જાવ સમુપ્પણ્ણે, તણ્ણં દિવસં ભવ્વણવ્વઈ—વાણમંતર—જોઈસિય—વિમાણવાસિ
—દેવેહિ ય દેવીહિ ય ઉવ્વયંતહિ ય જાવ ઉપ્પિજલગભૂણ્યાવિ હેત્યા ।
(૧૦૨૬)

તઓણં સમણે ભગવં મહાવીરે ઉપ્પણ્ણણાણદંસણધરે અપ્પાણં ચ
લોગં ચ અભિસમેક્કસ્વ પુચ્ચં દેવાણં ધમ્મ માહિક્કચિત્તિ; તઓ પચ્છાં મ-
ણુસ્સાણં (૧૦૨૭)

તઓણં સમણે ભગવં મહાવીરે ઉપ્પણ્ણણાણદંસણધરે ગોયમાઈણં
સમણાણં ણિગ્ગંથાણં પચ્ચ મહવ્વયાઈં સભાવણાઈં છજ્જીવનિકાયાઈં આહ-
ક્કચ્ચઈ, ભાસઈ, પરુવેઈ; તંજહા:- પુઠવિકાણુ જાવ તસકાણુ । (૧૦૨૮)

પઠસં ભંતે મહવ્વચં, પચ્ચક્કચ્ચામિ સવ્વં પાણાહવાયં; સે સુહુસં
વા, વાયરં વા, તસં વા, થાવરં વા, ણેવ સયં પાણાહવાયં કરેજ્જા [૩]

યત્તા વિચરવા લાગ્યા.. [૧૦૨૯]

જે દીને ધગવાનેને કેવલજ્ઞાન ડર્શન ઉપનાં તે દિને ભવનપત્યાદિ ચારે જા-
તના દેવદેવીઓ આવતાં જતાં આકાશ દેવમય તથા ધોલું થઈ રહું. [૧૦૨૬]

એ રીતે ઉપજેલાં જ્ઞાનદર્શનને ધરનાર ભગવાને પોતાને તથા લોકને સંપૂર્ણ-
પણે જોઈને પહેલાં દેવોને ધર્મ કહી સંભળાવ્યો અને પછી મનુષ્યોને. [૧૦૨૭]

પછી ઉપજેલા જ્ઞાનદર્શનના ધરનાર શ્રમણ ધગવાને મહાવીરે ગૌતમાદિક
શ્રમણ નિર્ગ્રંથોને ભાવના સહિત પાંચ મહાવ્રત તથા પૃથિવીકાય વિગેરે છ જીવની-
કાય કહી જણાવ્યા. (૧૦૨૮)

(પાંચ પાંચ ભાવના સહિત પાંચ મહ વ્રત)

પહેલુ મહાવ્રત:-હે, ભગવાન હું સર્વ પ્રાણાતિપાત ત્યજા કરું છું:-તે એ રીતે

जावज्जीवाए तिविहंतिविहेणं मणसा वयसा कायसा । तस्स भंते पडिक्क-
मासि, निंदासि, गारिहामि, अप्पाणं वोप्पिरासि । (१०२९)

तारिसमाओ पंच भावणाओ भवंति:—(१०३०)

तत्थिमा पढसा भावणा:—इरियासमिए से णिग्गंथे, णो अणइरि-
यासमिए त्ति; केवली बूया—अणइरियासमिते णिग्गंथे पाणाइं [४] अभि-
हणेज्ज वा, वत्तेज्ज वा, परियावेज्ज वा, लेसेज्ज वा, उद्वेज्ज वा ।
इरियासमिए से णिग्गंथे, णो इरियाअसमिए त्ति पढसा भावणा ।
(१०३१)

अहावरा दोच्चा भावणा:—मणं परिजाणाइ से णिग्गंथे; जेय मणे
पावए सावज्जे सकिरिए अण्हयकरे छेयकरे भेयकरे अधिकरणिए पाउसिए
परिताविते पाणातिवादिते भूतोवधातिए, तहप्पगारं मणं णो पधारेज्जा ।

के मुक्षम के वादर, त्रस के स्थावर जीवनों यावज्जीवपर्यंत मनवचनकायाए करी
त्रिविधे पांते घात न करीश, बीजा पासे न करावीश अने करताने रुहुं न मानीश
तथा ते जीवघातने पडिक्कहुं छुं, निहुंछुं, गरहुंछुं अने तेवा स्वभावने वोसराहुंछुं.
(१०२९)

तेनी आ पांच भावनाओ छे:—(१०३०)

त्यां पेली भावना ए के मुनिए इर्यासमिति सहित थड वर्त्तवुं पण रत्ति
थड न वर्त्तवुं. कारण के केयळझानी कहे छे के इर्यासमिति रहित होय ते मुनि
प्राणादिकनो घात विगरे करतो रहे छे. गाटे निर्ग्रये इर्यासमितियी वर्त्तवुं ए पेली
भावना. [१०३१]

बीजी भावना ए के निर्ग्रय मुनिए मन ओळखहुं. एट्टे के जे मन पाप
भरेहुं, सद्दोष, (भुंड़ी) किया सहित, कर्म बंधकारि. छेद करनार भेद करनार,
बलहकारक, प्रद्वेष भरेहुं, परितप्त, तथा जीव-भूतहुं उपघातक होय—तेवा मनने

मणं परिजाणाति से णिग्गंथे; जेय मणे अपावते ति दोच्चा भावणा ।

(१०३२)

अहावरा तच्चा भावणाः—वतिं परिजाणाति से णिग्गंथे; जाय वतीं पाविया सावज्जा साकिरिया जाव भूतोवघाइया तहप्पगारं वइं णो उच्च-
रिज्जा । वइं परिजाणाइ से णिग्गंथे; जाय वइ अपाविय ति तच्चा
भावणा । (१०३३)

अहावरा चउत्था भावणाः—आयाणभंडणिक्खेवणासमिए से णि-
ग्गंथे, णो अणायाणभंडणिक्खेवणासमिए णिग्गंथे; केवली बूया—आयाण-
भंडणिक्खेवणाअसमिए णिग्गंथे पाणाइं भूयाइं जीवाइं सत्ताइं अभिहणे-
ज्ज वा जाव उद्वेज्ज वा । आयाणभंडणिक्खेवणासमिए से णिग्गंथे,
णो आयाणभंडणिक्खेवणाअसमिए ति चउत्था भावणा । (१०३४)

अहावरा पंचमा भावणाः—आलोइयपाणभोई से णिग्गंथे, णो

नहि धारवुं एम मन जाणीने पापरहित मन धारवुं ए वीजी भावना. (१०३२)

त्रीजी भावना ए के निर्ग्रंथे वचन ओलखवुं एटले के जे वचन पाप भरेलुं
सदोप, (भूँडी) क्रियावाळुं, यावत् भूतोपघातक होय —तेवुं वचन नहि उच्चरवुं.
एम वचन जाणीने पापरहित वचन उचरवुं, ए त्रीजी भावना. (१०३३)

चौथी भावना ए के निर्ग्रंथे भंडोपकरण लेतां राखतां समिति सहित थइ
वर्चवुं पण रहितपणे न वर्चवुं, केमके केवली कहे छे के आदानभांडानिक्षेपणास-
मिति—रहित निर्ग्रंथ प्राणादिकनो घात विगेरे करतो रहे छे. माटे निर्ग्रंथे समिति-
सहित थइ वर्चवुं ए चौथी भावना. [१०३४]

पांचमी भावना ए के निर्ग्रंथे आदारपाणी जोइने वापरवा, वगर जोए न

अणालोइयपाणभोई; केवली बूया—अणालोइयपाणभोयणभोई से णिग्गंथे पाणाइं अभिहण्जेज्ज वा जाव उद्वेज्ज वा । तम्हा आलोइयपाणभोयण भोई से णिग्गंथे, णो अणालोइयपाणभोई चि पंचमा भावणा । [१०३५]

एत्तावताव महव्वए सम्मं काएण फासिए पालिए तीरिए किट्ठिते अवट्ठिते आणाए आराहिए यावि भवति । [१०३६]

पढमे भंते महव्वए पाणाइवायाओ वेरमणं । [१०३७]

अहावरं दोच्चं महव्वयं;—पच्चक्खाभि सव्वं सुसावायं वतिदोसं से कोहावा, लोहावा, भयावा, हासावा, णेव सयं सुसं भासेज्जा, नेवन्नेणं सुसं भासावेज्जा, अण्णं पि सुसं भासंतं ण ससणुजाणेज्जा, तीविहं तिविहेणं, मणसा वयसा कायसा, तस्स भंते पडिक्कमाप्ति जाव वोसिराभि । [१०३८]

तास्सिमाओ पंच भावणाओ भवन्ति:—[१०३९]

वापरवा. केसके केवली कहेंछे के वगर जोए आहारपाणी वापरनार निर्ग्रय प्राणादि-कनो घात विगरे करे. माटे निर्ग्रये आहारपाणी जोइने वापरवा, नहि के वगर जोइने, ए पांचगी भावना. [१०३५]

ए भावनाओयी महाव्रत रुडी रीते कायाए स्पर्शित, पालित, पार पमाडेहुं कीर्त्तित, अवस्थित अने आज्ञा प्रमाणे आराधित थाय छे. [१०३६]

ए पेहेलुं प्राणातिपात विरमण एय महाव्रत छे. [१०३७]

वीशुं महाव्रत:—“रज्जुं मृदावाटरूप वचनदोष त्याग करुं छुं एटले के क्रोध, लोभ, भय, के हारदुयी वाइज्जीव पर्यंत त्रिविधे त्रिविधे एटले मनवचनकाय करीने मृदायापण करुं नहि कराहुं नहि अने इतरताने अनुमोदुं नहि; तथा ते मृदा-भाषणने बिदुहुं अने तेवा स्वभावने दोसराहुंछुं.” [१०३८]

तेनी आ पांच भावनाओ छे:—[१०३९]

तत्थिमा पढमा भावणाः—अणुवीइभासी से णिगंथे, णो अणु-
वीइभासी; केवली बूया—अणुवीइभासी से णिगंथे समावदेज्जा मोसं
वयणाए । अणुवीइभासी से णिगंथे, णो अणुवीइभासी त्ति पढमा
भावणा । [१०४०]

अहावरा दोच्चा भावणाः—कोहं परिजाणाइ से णिगंथे, णो को-
हणे सिया; केवली बूया कोहप्परो कोही समावदेज्जा मोसं वयणाए ।
कोहं परिजाणाइ से णिगंथे, णय कोहणे सियत्ति दोच्चा भावणा ।
[१०४१]

अहावरा तच्चा भवणाः—लोभं परिजाणाइ से णिगंथे, णो य
लोभणे सिया; केवली बूया—लोभपत्ते लोभी समावदेज्जा मोसं वयणाए ।
लोभं परिजाणाइ से णिगंथे, णो य लोभणाए सियत्ति तच्चा भावणा ।
[१०४२]

त्यां पेली भावना आः—निर्ग्रथे विमासीने^१ वोळुं, वगरविचारोधी न वोळुं
केमके केवली कहे छे के वगर विमासे वोळनार निर्ग्रथ मृषा वचन बोली जाय.
माटे निर्ग्रथे विमासीने वोळुं, नहि के वगर विमासे. ए पेली भावना [१०४०]

वीजी भावना ए के निर्ग्रथे क्रोधनुं स्वरूप जाणी क्रोधी न थवुं, केमके के-
वली कहे छे के क्रोध पामेल क्रोधी जीव मृषा बोली जाय. माटे निर्ग्रथे क्रोधनुं
स्वरूप जाणी क्रोधी न थवुं. ए वीजी भावना. [१०४१]

त्रीजी भावना ए के निर्ग्रथे लोभनुं स्वरूप जाणी लोभी न थवुं, केमके के-
वली कहे छे के लोभी जीव मृषा बोली जाय. माटे निर्ग्रथे लोभी न थवुं ए त्रीजी
भावना. [१०४२]

अहवरा चउत्या भावणाः—नयं परिजाणइ से गिगंथे, पो भय-
भीरुए सियाः केवली वृया—भयपचे भीरु समावदेज्जा सोसं वयणारु ।
नयं परिजाणइ से गिगंथे, पो भयभीरु सिया । चउत्या भावणा
[१०४३]

अहवरा पंचना भावणाः—हासं परिजाणइ से गिगंथे, पो य
हासगए सियाः केवली वृया—हासपचे हासी समावदेज्जा सोसं वयणारु ।
हासं परिजाणइ से गिगंथे, पो य हासगए सिया चि पचना भावणा ।
(१०४४)

एतावताव महव्वए सम्मं काडुग फासिए जाव आ इ आराहिते
या वि भवति । जेचं भंते महव्वयं (१०४५)

अहवरा जेचं महव्वयं—यच्चस्सति सर्व्वं आदिज्जा दाणं से
गाने वा पगरे वा असंगे वा अयं वा वहं वा अणं वा थूल वा चि-

चोथी भावना ए के निग्रये भयं सुख जागी भयभीरु न थुं केमके
केवली केहे छे के भीरु पुख मुया बोली जाय. मटे भीरु न थुं ए चोथी
भावना. [१०४३]

पांचमी भावना ए के हास्यं सुख जागी निग्रये हास्य करनार न थुं
केमके केवली केहे छे के हास्य करनार पुख मुया बोली जाय. मटे निग्रये हास्य
करनार न थुं ए पांचमी भावना. [१०४४]

ए भावनाओथी महाव्रत रवी रीने कप्पाए कयो समित अने यावत् आज्ञा
प्रमाणे आराधित थाय छे. ए बीरुं महाव्रत. [१०४५]

बीरुं महाव्रतः—“सर्व्वं अदत्तादानं नहुंहुं. एउले के गाम नगर के अरण्यमां
रहेहुं. थोहुं के गधुं. नाहुं के मोछोहुं. सविन के आवित्त अणदीधेहुं (बस्स) हुं

चमंतं वा अचित्तनंतं वा णेव सयं अदिण्णं गिण्हेज्जा, णेवण्णेहिं अदिण्णं
गेण्हेज्जा, अण्णंपि अदिण्णं गिण्हंतं ण समणुजणेज्जा, जावज्जीवाए,
जाव वोसिरामि । (१०४६)

तस्सिमाओ पंच भावणाओ भवन्ति:—(१०४७)

तत्थिमा पढमा भावणा अणुवीइ मिउग्गहजाती से णिग्गंथे,
णो अणणुवीइमिउग्गहजाई से णिग्गंथे; केवली बूया—अणणुवीइमि
ग्गहजाती से णिग्गंथे अदिण्णं गिण्हेज्जा । अणुवीइ मिउग्गहजाती से
णिग्गंथे, णो अणणुवीइमितोग्गहजाइ ति पढमा भावणा । (१०४८)

अहावरा दोच्चा भावणा:—अणुग्गवियपाणभोयणभोती से णिग्गंथे
णो अणणुग्गवियपाणभोयणभोई; केवली बूया—अणणुग्गवियपाणभोयणभोई
से णिग्गंथे अदिण्णं भुंजेज्जा । तम्हा अणुग्गवियपाणभोयणभोई से णि-
ग्गंथे, णो अणणुग्गवियपाणभोयणभोती ति दोच्चा भावणा । (१०४९)

यावज्जीव त्रिविधे एटले मन-वचन-कायाए करी लउं नहि, लेवरावुं नहि, लेना-
रने अनुयत्त करुं नहि तथा अदत्तादानने पडिकुंहुं यावत् तेवा सम्भावेन दोसरा-
वुंहुं." [१०४६]

तेनी आ पांच भावनाओ छे:— [१०४७]

त्यां पेहेली भावना आ के निर्ग्रिथे विचारिने परिमित अवग्रह मागवो, पण
वगर विचारे अपरिमित अवग्रह न मागवो. केमके केवळी कोहे छे के वगर विचारे
अपरिमित अवग्रह मागनार निर्ग्रिथ अदत्त लेनार थइ जाय. माटे विचारिने परिमित
अवग्रह मागवो. ए पेहेली भावना. [१०४८]

वीजी भावना ए के निर्ग्रिथे रज, मेळवने आहारपाणी वापरवा, पण रजा
मेळव्या वगर न वापरवा. केमके केवळी कोहे छे के वगर रजा मेळवे आहारपाणी
वापरनार निर्ग्रिथ अदत्त लेनार थइ पंडे माटे रजा मेळवने आहारपाणी वापरवा
ए वीजी भावना.]१०४९]

अहावरा तच्चा भावणाः—णिगंथे णं उग्गहंसि उग्गाहितंसि
एत्तावताव उग्गहणसीलए सिया; केवली बूया—णिगंथेणं उग्गहंसि उ-
ग्गाहितंसि एत्तावताव अणोग्गहणसीले अदिण्णं गिण्हेज्जा । णिगंथेणं
उग्गहंसि उग्गाहितंसि एत्तावताव उग्गहणसीलए सिय त्ति तच्चा भावणा।
(१०५०)

अहावरा चउत्था भावणाः—णिगंथेणं उग्गहंसि उग्गाहियंसि अ-
भिकखणं [२] उग्गहणसीलए सिया; केवली बूया—णिगंथेणं उग्गहंसि
उग्गाहियंसि अभिकखणं [२] अणोग्गहणसीले अदिण्णं गिण्हेज्जा ।
णिगंथे उग्गहंसि उग्गाहियंसि अभिकखणं [२] उग्गहणसीलए सिय त्ति
चउत्था भावणा । (१०५१)

अहावरा पंचमा भावणाः—अणुवीइमितोग्गहजाती से णिगंथे
साहम्मिएसु, णो अणुवीइमिउग्गहजाती; केवली बूया—अणुवीइमि-
ग्गहजाती से णिगंथे साहम्मिएसु अदिण्णं उगिण्हेज्जा । अणुवीइमितो-

त्रीजी भावना ए के निर्ग्रथे अवग्रह मागतां प्रमाण सहित (काळक्षेत्रनी हदवांधी)
अवग्रह लेवो. केमके केवली कहे छे के प्रमाण बिना अवग्रह लेनार निर्ग्रथ अदत्त
लेनार थइ जाय; माटे प्रमाण सहित अवग्रह लेवो. ए त्रीजी भावना [१०५०]

चोथी भावना ए के निर्ग्रथे अवग्रह मागतां वारंवार हद वांधनार थवुं. के-
मके केवली कहे छे के वारंवार हद नहि वांधनार पुरुष अदत्त लेनार थइ जाय.
माटे वारंवार हद वांधनार थवुं. ए चोथी भावना. [१०५१]

पांचमी भावना ए के विचारीने पोताना साधर्मिक पासेथी पण परिमित अवग्रह
मागवो. केमके केवली कहेछे के तेम न करनार निर्ग्रथ अदत्त लेनार थइ जाय. माटे
साधर्मिक पासेथी पण विचारीने परिमित अवग्रह मागवो, नहि के वगर विचारे

गहजाती से णिगंथ साहम्मिएसु, णो अणुवीइमितो गहजाती । पंचमा भावणा । (१०५२)

एत्तावताव महव्वए सम्भं जाव आणाए आराहिते आवि भवति, तच्चं भंते महव्वयं । (१०५३)

अहावरं चउत्थं महव्वयं;—पच्चक्खामि सव्वं मेहुणं;—से दिव्वं वा माणुसं वा तिरिक्खजोगियं वा, णेव सयं मेहुणं गच्छे, तं चेव अदिण्णादाणवत्तव्वया भाणियव्वा जाव वोसिरामि । (१०५४)

तरिसमाओ पंच भावणाओ भवंति:—(१०५५)

तत्थिमा पढमा भावणा:—णो णिगंथे अभिक्खणं [२] इत्थीणं कहं कहइत्तए सिया; केवली बूया—णिगंथे णं अभिक्खणं [२] इत्थीणं कहं कहमाणे संतिभेदा,^१ संतिविभंगा, संतिकेवल्लिपणत्ताओ धम्माओ

१ शांतिभेदात्

अपरिमित, ए पांचमी भावना. [१०५२]

ए भावनाओथी महाव्वत रुडी रीते यावत् आज्ञा प्रमाणे आराधित थाय छे. ए त्रीजुं महाव्वत. [१०५३]

चोथुं महाव्वत:—“सर्व मैथुन तजुं छुं एटले के देव धनुण्य तथा तिर्यचसवं धी मैथुन हुं यावज्जीव त्रिविधे त्रिविधे करुं नहि.” इत्यादि अदत्तादान माफक बोलवुं. [१०५४]

तेनी आ पांच भावनाओ छे:—(१०५५)

त्यां पढेली भावना ए के निर्ग्रथ वारंवार स्त्रीनी कथा कथा करवी नहि. केमके केवली केहे छे के वारंवार स्त्रीकथा करतां शांतीना भंग थयाथी निर्ग्रथ शां-

भंसेज्जा । णो णिगंथे अभिक्खणं [२] इत्थीणं कइं कहए सिय त्ति पढसा भावणा । (१०५६)

अहावरा दोच्चा भावणा:—णो णिगंथे इत्थीणं मणोहराइ इंदियाइं आलोएत्तए णिज्झाइत्तए सिया; केवली बूया—णिगंथे णं मणोहराइं इंदियाइं आलोएमाणे णिज्झाएमाणे संतिभंगा संतिविभंगा जाव धम्माओ भंसेज्जा । णो णिगंथे इत्थीणं मणोहराइं इंदियाइं आलोएत्तए णिज्झाइत्तए सिय त्ति दोच्चा भावणा । (१०५७)

अहावरा तच्चा भावणा:—णो णिगंथे इत्थीणं पुच्चरयाइं पुच्चकीलियाइं सुमरिच्चाए सिया; केवली बूया—णिगंथे णं इत्थीणं पुच्चरयाइं पुच्चकीलियाइं सरमाणे संतिभेया जाव भंसेज्जा । णो णिगंथे पुच्चरयाइं पुच्चकीलियाइं सरिच्चाए सिय त्ति तच्चा भावणा । (१०५८)

तिथी तथा केवाळिभापित धर्मथी भ्रष्ट थाय. माटे निर्ग्रथे वारंवार स्त्रीकथाकारक न थवुं ए पेली भावना. (१०५६)

वीजी भावना ए के निर्ग्रथे स्त्रीओनी मनोहर इंदियो. जोवी चितववी नहि केमके केवली कहे छे के तेम करतां शांतिभंग थवाथी धर्मभ्रष्ट थवाय. माटे निर्ग्रथे स्त्रीओनी मनोहर इंदियो जोवी तपासवी नहि ए वीजी भावना. (१०५७)

त्रीजी भावना ए के निर्ग्रथे स्त्रीओ साथे पूरे रमेली रमतक्रीडाओ याद न करवी. केमके केवली कहे छे के ते याद करतां शांतिभंग थवाथी धर्मभ्रष्ट थवाय. माटे निर्ग्रथे स्त्रीओ साथे रमेली रमतोगमतो संभारवी नहि ए त्रीजी भावना (१०५८)

अहावरा चउत्था भावणाः—णातिमत्तपाणभोयणभोई से णिग्गंथे णो पणीयरसभोयणभोई; केवली बूया—अतिमत्तपाणभोयणभोई से णिग्गंथे पणीयरसभोयणभोयणभोई य त्ति संतिभेदा जाव भंसेज्जा । णो तिमत्तपाणभोयणभोई से णिग्गंथे, णो पणीयरसभोयणभोई त्ति चउत्था भावणा। (१०५९)

अहावरा पंचमा भावणाः—णो णिग्गंथे इत्थीपसुपंडगसंसत्ताइं सयणासणाइं सेविचाए सिया; केवली बूया—णिग्गंथेणं इत्थीपसुपंडगसंसत्ताइं सयणासणाइं सेवमाण संतिभेया जाव भंसेज्जा । णो णिग्गंथे इत्थीपसुपंडगसंसत्ताइं सयणासणाइं सेविचाए सिय त्ति पंचमा भावणा । (१०६०)

एचावयाव महव्वए सम्मं काएण जाव आराहिते या विभावति चउत्थं भंते महव्वयं । (१०६१)

अहावरं पंचमं भंते महव्वयं—सव्वं परिग्गहं पच्चवखाभि; से अप्पं वा वहं वा अप्पूं वा थूलं वा चित्तमंतं वा अचित्तमंतं वा णेव रायं

चौथी भावना ए के निर्ग्रंथे अधिकखानपान न वापरवुं, तथा झरता रसवाळुं खानपान न वापरवुं, केमके केवली कहे छे के अधिक तथा झरता रसवाळुं खानपान भोगवतां शांतिभंग थवायी धर्मभ्रष्ट थवाय. माटे आविक आहार के झरता रसवाळो आहार निर्ग्रंथे न करवो ए चौथी भावना. [१०६२]

पांचमी भावना ए के निर्ग्रंथे स्त्री, पशु, तथा नपुंसकथी घेरायल शय्या तथा आसन न सेववां, केमके केवली कहेछे के तेवा शय्या—आसन सेवतां शांति भंग थवायी निर्ग्रंथ धर्मभ्रष्ट थाय. माटे निर्ग्रंथे स्त्रीपुंसकथी घेरायल शय्या आसन न सेववां, ए पांचमी भावना. [१०६०]

ए रीते महाव्रत रुडी रीते कायाए करी स्पशित तथा यावत् आराधित थाय छे, ए योथुं महाव्रत (१०६१)

पांचमं महाव्रतः—“सर्व परिग्रह तज्जं हं; एट्ठे के थोडुं के घणुं, नानुं के

परिग्गहं गिण्हज्जा, णवण्णेण परिग्गहं गिण्हविज्जा, अण्णंपि परिग्गहं गि-
ण्हंतं ण समणुजाणेज्जा जाव वोसिरामि । (१०६२)

तस्सिमाओ पंच भावणाओ भवंति:—(१०६३)

तत्थिमा पढमा भावणा:—सोतत्तेणं जीवे मणुण्णामणुण्णाइं सद्दाइं
सुणेइ, मणुण्णामणुण्णेहिं सद्देहिं णो सज्जेज्जा, णो रज्जेज्जा, णो गि-
ज्जेज्जा, णो मुज्जेज्जा, णो अज्झोवज्जेज्जा, णो विणिग्घाय मावदेज्जा;
केवली बूया—णिग्गंधे णं मणुण्णामणुण्णेहिं सद्देहिं सज्जमाणे जाव वि-
णिग्घाय मावज्जमाणेसंतिभेयासंतिविभंगासंति—केवल्लिपण्णत्ताओ धम्मा-
ओ भंसेज्जा । [१०६४]

ण सक्का ण सोउं सदा, सोयविसय मागता ;

रागदोसाउ जे तत्थ, तं भिक्खू परिवज्जे १ [१०६५]

मोद्धं, सच्चि, के अच्चि, हुं पोते लउं नहि, बीजाने लेवरावुं नहि अने लेताने
अनुमत करुं नहि. यावत् तेवा स्वभावने वोसरावुं छुं. [१०६२]

तेनी आ पांच भावनाओ छे. [१०६३]

त्यां पेली भावना ए के कानथी जीवे भला भुंटा शब्द सांभळतां तेमां
भासत्त, रक्त, गृद्ध, मोहित, तल्लीन के विवेक भ्रष्ट न थवुं केमके केवळी कहे छे
के तेम थतां शांति भंग यवाथी शांति तथा केवळि भाषित धर्मथी भ्रष्ट यवाय
छे. [१०६४]

काने शब्द पढतां तो, अटकावाय ना कदि;

किंतु त्यां राग द्वेषोने, परिहार करे यति. १ [१०६५]

सोयंओ जीवो मणुण्णामणुण्णाइं सद्दाइं सुणोति ० पढमा ।

[१०६६]

अहावररा दोच्चा भावणाः—चक्खूओ जीवो मणुण्णामणुण्णाइं
रूवाइं पासइ, मणुण्णामणुण्णेहिं रूवेहिं णो सज्जेज्जा णो रज्जेज्जा
जाव णोविणिग्घाय मावज्जेज्जा ; केवली वूयामणुण्णामणुण्णेहिं रूवेहिं
सज्जमाणे रज्जमाणे जाव विणिग्घाय मावज्जमाणे संतिभेया संतिविभंगा
जाव भेसेज्जा । [१०६७]

ण सक्का रूव मदहुं, चक्खुविसय मागयं;

रामदोसा उ जे तत्थ, तं भिक्खू परिवज्जए. १ [१०६८]

चक्खूओ जीवो मणुण्णामणुण्णाइं रूवाइं पासति ० दोच्चा भा-
वणा । [१०६९]

अहावरा तच्चा भावणाः—धाणतो जीवो मणुण्णामणुण्णाइं गंधा-

एम् कान्थी जीवे भला भूँडा शब्द संभळी राग द्वेष न करवो, ए पेली
भावना [१०६६]

बीजी भावना ए के चक्षुधी जीवे भला भूँडा रूप देखतां तेमां आसक्त
के यावत् निषेक भ्रष्ट न धवुं. दोसके केदली कहे छे के तेम धतां शांति भंग
धवायी यावत् धर्म भ्रष्ट धवाय छे. [१०६७]

आखि रूप पढता तो, अटकावाय ना कदि.

किंतु त्यां राग द्वेषोन, परिहार करे वति. ? [१०६८]

एम् चक्षुधी जीवे भला भूँडा रूप देखी राग द्वेष न करवो, ए बीजी
भावना. [१०६९]

बीजी भावना ए के नाकधी जीवे भली भूँडी गंध सूँघतां तेमां आसक्त

इं अग्घायइ; मणुण्णामणुण्णेहिं गंधेहिं णो सज्जेज्जा, णो रज्जेज्जा, जा-
व णो विणिग्घाय मावज्जेज्जा; केवली बूया मणुण्णामणुण्णेहिं गंधेहिं. स-
ज्जमाणे रज्जमाणे जाव विणिग्घाय मावज्जमाणे संतिभेदा सतिविभंगा
जाव भंसेज्जा । (१०७०)

णो सक्का गंध मग्घाउं, णसाविसय मागयं;

रागदोसो उ जे तत्थ, तं भिक्खू परिवज्जेए. १ (१०७१)

घाणओ जीवो मणुण्णामणुण्णाइं गंधाइ अग्घायति० तच्चा भा-
वणा । (१०७२)

अहावरा चउत्था भावणाः—जिब्भाओ जीवो मणुण्णामणुण्णाइं
रसाइं अस्सादेति, मणुण्णामणुण्णेहिं रसेहिं णो रज्जेज्जा, जाव णो विणि-
ग्घाय मावज्जेज्जा; केवली बूया—णिगंथेण मणुण्णामणुण्णेहिं रसेहिं
सज्जमाणे जाव विणिग्घाय मावज्जमाणे संतिभेदा जाव भंसेज्जा ।
(१०७३)

के यावत् विवेक भ्रष्ट न यवुं. केयके केवली कहे छे के तेष धतां शांति भंग
यवायी यावत् धर्ग भ्रष्ट यनाय छे. [१०७०]

नाके गंध पढतां तो, अटकावाय ना कदि;

किंतु त्यां राग द्वेषाने, परिहार करे यति. १ [१०७१]

एय नाकयी जीवे भलाभूंडा गंध सूखी रागद्वेष न करवो ए जीजी भावना
[१०७२]

चोयी भावना एके जीवयी जीवे भलाभूंडा रस चाखतां तेनां आनन्द के
विवेकभ्रष्ट न यवुं, केयके केवली कहे छे के तेष धतां शांतिभंग यवायी धर्मभ्रष्ट
यवाय छे. [१०७३]

णो सक्कं रस मणासातुं, जीहाविसय मागयं;

रागदोसा उ जे तत्थ, ते भिक्खु परिवज्जए. १ (१०७४)

जीहाओ जीवो मणुण्णामणुण्णाइं रसाइं अस्सादेति. चउत्था
भावणा । (१०७५)

अहावरा पंचमा भावणाः—मणुण्णामणुण्णाइं फासाइं पडिसंवेदेति,
मणुण्णामणुणेहिं फासेहिं णो सज्जेज्जा, णो रज्जेज्जा, णो गिज्जेज्जा,
णो मुज्जेज्जा, णो अज्झोवज्जेज्जा, णो विणिग्घाय मावज्जेज्जा; केवली-
बूया—णिग्गंधे णं मणुण्णामणुणेहिं फासेहिं सज्जमाणे जाव विणिग्घाय
मावज्जमाणे संतिभेदा संतिविभंगा, संतिकेवल्लिपण्णत्ताओ धम्माओ
भंसेज्जा । (१०७६)

णो सक्का फासं ण वेदेतुं, फासं विसय मागयं

रागदोसाउ जे तत्थ, ते भिक्खु परिवज्जए. १ (१०७७)

जीभे रस चढतां तो, अटकावाय ना कदि;

किंतु त्यां रागद्वेष, परिहार करे यति । [१०७४]

एम जीभयी जीवे भला भूंडा रस चारवी राम द्वेष न करवो. ए चे,यी
भावना. [१०७५]

पांचमी भावना ए के भलाभूंडा स्पष्ट अनुभवता तेमां आसक्त के विवेक
भ्रष्ट न यवुं. केमके केवली कोहे छे के तेम यतां शांतिभंग यवारी धर्मभ्रष्ट यवाय
छे. [१०७६]

स्पर्शेद्रिये स्पर्श आवे, अटकावाय ना कदि;

किंतु त्यां रागद्वेषोने, परिहार करे यति. [१०७७]

फासओ जीवो मणुण्णामणुण्णाइं फासाइं पडिसंवेदेति० पंचमा
भावणा । [१०७८]

एत्तावयाव महव्वते सम्मं काएण फासिए पालिए तीरिए किट्टिए
अहिट्टिते आणाए आराहिये यावि भवति । पंचमं भंते महव्वर्य ।
[१०७९]

इच्चेतेसिं महव्वतेसिं पणवीसाहिं य भावणाहिं संपण्णे अणगारे
अहासुयं अहाकर्णं अहामग्गं सम्मं काएण फासित्ता पालित्ता तीरित्ता
किट्टित्ता आणाए आराहियावि भवति । [१०८०]

(भावना समाप्ता)

एम स्पर्शयी जीवे भल्लभूंडा स्पर्श अनुभवी रागद्वेष न करवो ए पांचमी
भावना. (१०७८)

ए रीते महाव्रत रुडी रीते कायायी स्पर्शित, पाळीत, पारपहोंचाडेल, की-
र्त्तित, अवस्थित, अने आज्ञायी आराधित पण थाय. ए पांचमुं महाव्रत. [१०७९]

ए महाव्रतोनी पचीश भावना वडे संपन्न अणगार सूत्र, कलय, तथा मा-
गेने यथार्थपणे रुडी रीते कायायी स्पर्शी, पाळी, पारपहोंचाडी, कीर्त्तित करी आ-
ज्ञानो आराधक पण थाय छे. [१०८०]

णो सक्कं रस मणासातुं, जीहाविसय मागयं;

रागदोसा उ जे तत्थ, ते भिक्खु परिवज्जए. १ (१०७४)

जीहाओ जीवो मणुण्णामणुण्णाइं रसाइं अस्सादेति. चउत्था भावणा । (१०७५)

अहावरा पंचमा भावणाः—मणुण्णामणुण्णाइं फासाइं पडिसंवेदेति, मणुण्णामणुण्णेहिं फासेहिं णो सज्जेज्जा, णो रज्जेज्जा, णो गिज्जेज्जा, णो मुज्जेज्जा, णो अज्झोवज्जेज्जा, णो विणिग्घाय मावज्जेज्जा; केवली-बूया—णिग्गंधे णं मणुण्णामणुण्णेहिं फासेहिं सज्जमाणे जाव विणिग्घाय मावज्जमाणे संतिभेदा संतिविभंगा, संतिकेवल्लिपण्णत्ताओ धम्माओ भंसेज्जा । (१०७६)

णो सक्का फासं ण वेदेतुं, फासं विसय मागयं

रागदोसाउ जे तत्थ, ते भिक्खु परिवज्जए. १ (१०७७)

जीभे रस चढतां तौ, अट्कावाय ना कदि;

किंतु त्यां रागद्वेष, परिहार करे यति ? [१०७४]

एम जीभयी जीवे भला भूंडा रस चाखी राग द्वेष न करवो. ए चेयी भावना. [१०७५]

पांचमी भावना ए के भन्नाभूंडा स्पश अनुभवतां तेमां आसक्त के विवेक भ्रष्ट न यवुं. केपके केवली कहे छे के तेम यतां शांतिभंग यवायी धर्मभ्रष्ट धवाय छे. [१०७६]

स्पर्शेन्द्रिये स्पर्श आवे, अट्कावाय ना कदि;

किंतु त्यां रागद्वेषोने, परिहार करे यति. [१०७७]

तुदंति बायाहिं अभिद्वं^१ णरा
सरोहि संगामेमयं व कुंजरं २ (१०८२)

तहप्पंगारेहिं जणहिं हील्लिए,
स्ससद्धासा फरुसा उदीरिया
तितिकखए णाणि अदुद्धचेतसा,
गिरिव्व वातेण ण संपवेवए. ३ (१०८३)

(रूप्यदृष्टाताधिकार) उवेहमाणे कुसलेहिं^२ संवसे,
अक्कंत^३ दुक्खा तस थावेरा दुही
अलूसए संव्वसहे महामुणी
तहाहि से सुस्समणे समाहिए^४ ४ (१०८४)

१ अभिद्ववंति लेट्टुगहारादिभिः २ गीतार्थैः सह ३ अक्रांतदुःखा अनभिप्रेतदुःखाः ४ समाख्यातः

तेने नरो बाणी तथा प्रहारे
संग्रामेना हाथीपरे ज मारे. २ [१०८२]

तेवा जनो जो अपकीर्त्ति बोले,
कठोर शब्दादिकधी उखोले
ज्ञानी अदुष्टाशयधी सहे ते,
धुजे नहि पर्वत जेम वाते. ३ [१०८३]

इय्याधिकार मध्यस्थभावे रहि विज्ञसाये
इणे न दुःखी तस थावेरा जे,
दुःखोधी बीता गणि, ते महामुनि
क्षमानिधि उत्तम साधु भाख्यो. ४ [१०८४]

चतुर्थी चूला

विमुक्ति नामकं पंचविंश मध्ययनम्.

(अनित्यत्वाधिकारः) अणिव्च मावासं मुवेति जंतुणो,

पलोयए^१ सुच्च^२ मिदं अणुत्तरं^३;विजसिरे^४ विन्नु^५ अगार बंधणं

अभीरु आरंभपरिगहं चए १ (१०८१)

(पर्वताधिकारः)

तहोगहं भिक्खु मणंतं^६ संजयंअणेलिसं विन्नु^७ चरंत भेसणं

१ प्रलोकयेत् २ श्रुत्वा ३ प्रवचनं ४ व्युत्सृजेत् ५ विज्ञः ६
अनन्तेषु एकेंद्रियादिपुंसयतं ७ विज्ञं

अध्ययन पञ्चविंशम्.

विमुक्ति.

(उपजाति छंदः)

अनित्यत्वा०

अनित्य आवास^१ फरेज जंतुओ

सिद्धांत ए सांभल्लिने विचारो;

अगारनुं^२ बंधन छोडी पिज्ञो,

परिग्रहारंभ (सदा) निवारो. १ [१०८१]

पर्वताधिकार

खरा अनं जीवदपाळु भिक्खुओ

उत्तुष्ट ने विन्न फरे नपाणी;

१ अनित्य एकेंद्रियादि गतिशेषां. २ घर. (family)

तुदंति बोयाहिं अभिद्वं^१ णरा

सरोहि संगामगंथं व कुंजरं २ (१०८२)

तहप्पंगारेहिं जणहिं हील्लिए,

म्सदफासा फरसा उदीरिया

तितिकखए णाणि अंदुडचेतसा,

गिरिव्व वातेण ण संपवेवए. ३ (१०८३)

(रूप्यदृष्टाताधिकार) उवेहमाणे कुसलेहिं^२ संवसे,

अक्कंत^३ दुक्खा तस थावरा दुही

अलूसए संब्वसहे महामुणी ।

तहाहि से सुस्समणे समाहिए^४ ४ (१०८४)

१ अभिद्वंति लेणुप्रहारादिभिः २ गीतार्थैः सह ३ अक्रांतदुः

खा अनभिप्रेतदुःखाः ४ समाख्यातः

तेने नरो वाणी तथा प्रहारे

संग्रामिना हायीपरे ज मारे. २ [१०८२]

तेवा जनो जो अपकीर्त्ति बोले,

कठोर शब्दादिकधी उरबोले

ज्ञानी अदुष्टाशयधी सहे ते,

धुजे नहि पर्वत जेम वाते. ३ [१०८३]

रूप्याधिकार

मध्यस्थभावे रहि विज्ञसाये

हणे न दुःखी अस थावरा जे,

दुःखोधी बीता गणि, ते महामुनि

क्षमानिधि उत्तम साधु भाख्यो. ४ [१०८४]

विदू^१ णते^२ धम्मपयं अणुत्तरं
 विणीयतहण्हस्स मुणिस्स ज्ञायओ
 समाहियस्स गिसिहा व तेयसा
 तवो य पण्णा य जसो य वड्ढति ५ (१०८५)
 दिसोदिसि णंतजिणे ण ताइणा
 महव्वया खेमपदा पवेदिता
 महागुरू णिस्सयरा^३ उदीरिता
 तमं व तेऊ तिदिसं पगासया ६ (१०८६)
 सितेहिं भिक्खू असितो परिव्वए,
 असज्ज मित्थीसु चएज्ज पूअणं

१ विद्वान्-२ नतः ३ निःस्वकराः—कर्मापनयनकराः

विद्वान् ने धर्मपदानुचारी
 तृष्णा तजी निर्मल ध्यानधारी
 समाधिवाला मुनिना तपादि^१
 अभिशिखा जेम वधे प्रकाशी. ५ [१०९६]
 प्राता अनंता जिनदेव भांखे
 महाप्रतो क्षेम करे बधाने;
 महागुरू कर्म हरू प्रकाशे,
 यथा वधे^२ तेजयी आध्य^३ नास्ते. ६ [१०८६]
 बद्धो^४ विषे भिक्षु अबद्ध चाले
 स्त्रीमां असंगी रहि मान वाले;

१ तप, प्रज्ञा, अने यज्ञ. २ वधी दिशाओमां. ३ अंधारं. ४ धनवासमां
बंधाय.

अणिसिओ लोम मिणं तहा परं
ण मज्जती कामगुणेहिं पंडिणं ७ (१०८७)

तिहा विमुक्करस परिणचारिणो
धितीमतो दुक्खखमसस भिक्खुणो
विसुज्झए जं सि मलं पुरेकडं
समीरियं रुप्पमलं, व जोइणा^१ ८ (१०८८)

(भुजगत्वाधिकार) से हुं प्परिण्णासमयंमि वट्टइ
णिराससे उवरयमेहुणे चरे;
भुजंगमे जुण्णतयं जहा जहे
विमुच्चती से दुहसेज्ज माहणे. ९ (१०८९)

१ ज्योतिषा—अग्निना.

निश्चा निवारी इह अन्य लोकनी,
न स्वीकरे^१ कामगुणो (ज) ज्ञानी. ७ [१०८७]

धरी परिज्ञा^२ त्रिविधे विमुक्त
दुःखो सहे छे यति धैर्ययुक्त
तेना टले कर्म मळो करेल
अग्रिधी रूपातणुं जेम मेल. ८ [१०८८]

भुजगाधि

ते तो परिज्ञाक्रमयांज चाले
आशंस^३ ने मैथुन दूर टाले;
भुजंग मेले जिम जीर्ण कांचली
तथा मुनि दूर करे दुःखावळी ९ [१०८९]

(समुद्राधिकारः)

ज माहु ओहं सलिलं अपारगं^१

महासमुद्रं वं भुयार्हिं दुत्तरं

अहेदणं परिजाणाहि पंडिए

से हू मुणी अंतकडे ति वुच्चइ. १० [१०९०]

जहाहि बद्धं इह माणवेहिं,

जहाय तेसिं तु विमोक्ख आहिओ,

अहातहाबंधविमोक्ख जे विऊ .

से हु मुणी अंतकडे ति वुच्चइ ११ [१०९१]

इमंमि लोए परते य दोसुवि

ण विज्जइ बंधणं जस्स किंचिवि

१ अपारसलिलं

समुद्राधिकार

अपारपानीयमवाहयोगे^१दुस्तार महासागर^२ जेम लोणे

तेवोज संसार विचारी एह

खरे मु.ने अंत कोज तेह. १० [१८९०]

यथा इहां मानव बद्ध थाय,

यथ. वळी बंध थकी मुकाय;

खरे खरे बंध विमोक्ष एह.

जे ओलखे अंत करेज तेह. ११ [१०९१]

आ लोव मांन परलोक मां

जेने नहि बंधन होय कांइ

से हु णिरालंबणे अप्पतिट्ठे

कलंकली भावपहं^१ विमुच्चइ. १२

त्ति बेसि । [१०९२]

इत्याचारसूत्रं नाम प्रथमांगं समाप्तं.

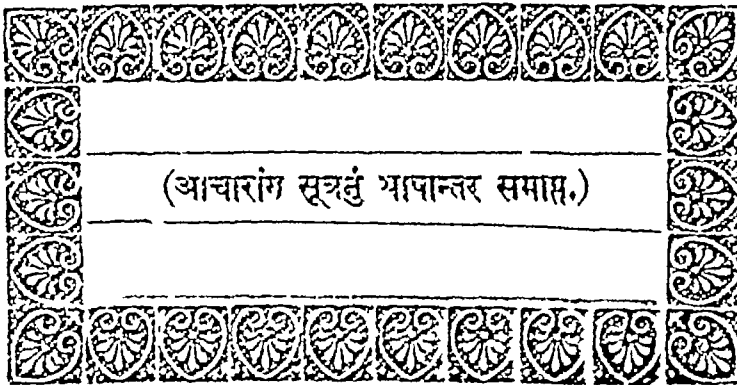
[ग्रंथाग्रं. २५००]

१ सांसारपर्यटनात्.

निराश ने अग्रलिवद्ध जेह

संसार मांगे अटके न तेह.

१२ [१०९२]

मूल पाठस्य शुद्धि पत्रम्

[प्रथम श्रुत स्कंध]

कलम	पंक्ति	अशुद्धं	शुद्ध
१५	३	अप्पगे	अप्पेगे
"	"	ऊरू	उरू
२२	४	शे	से
३०	१	वीरे हिं	वीरेहि
३२	१	लज्जमाणा	लज्जमाणा
३५	२	कयवर	कयवर
४१	१	एग	एगे
५२	६	मत्ति	मेत्ति
५८	३	लाए	लेए
६९	१	सपेहाए	संपेहाए
७४	१	जाणि—तु	जाणित्तु
८५	३	खूज्जतं	खुज्जतं
९०	१	परिण्णाय	परिण्णाय,
९६	१	कुराईं	कूराईं
९८	१	अ ओहतरा	अणोहतरा
"	"	तीं	तीरं
१०१	२	परियदट्ठति	परियट्ठेइत्ति
१०४	१	जाणि—तु	जाणित्तु
१२०	१	थोधं	थोवं

१२३	१	आरिए०	आरिए आरियपणे
१२६	२	विणयण्णे	विणयण्णे
१२९	१	वहुंपी	वहुंपि
"	"	लध्धुं	लध्धुं
१३२	१	विपन्सी	विपस्सी
१४३	३	१४६	१४३
१४४	१	मुणी	मुणी
"	"	जस्स,	जस्स
१६१	१	जे	जं
१९२	२	लध्धुं	लध्धुं
१९४	१	१९४	१९४ ^३
१९५	१	जमिणं	जमिणं
१९७	१	खुदिएहिं	खुदिएहिं
१९८	२	छिज्जइ	छिज्जइ,
२०८	२	उवरयसत्थस्स ^२	उवरयसत्थस्स पलियंतकर स्स
"	"	२०४	२०८
२१२	१	वीर	वीरा
२१८	१	माणंच.	माणंच,
"	२	मरणं चं	मरणंच
"	३	सत्थस्स	सत्थस्स
२२१	१	भगवंतो	अरहंता भगवंतो
२२२	२-३	सोवाहिएसु ^१	सोवाहिएसु
२२४	१	आइ-तु	आइत्तु
२३०	१	बहिया	बहियापास
२३४	१	अग्धाति	अग्धाति
२४३	१	विनु	वि

२४१	१	णिरुद्धाउयं	णिरुद्धाउयं
२५०	२	त्रिष्फंदमाणी	त्रिष्फंदमाणं
२५९	२	दारुणं	दारुणं
२६०	१	पलिच्छिदिय	पलिच्छिदिय
२६१	१	सफलत	सफलत्तं
२६२	१	संघडंदसिणो	संघडंदसिणो
२६३	३	विज्जति	विज्जति
२६६	२	माहेणं	मोहेण
२८२	१	परिग्गाहावन्ति	परिग्गाहावन्ति
२९०	१	अरिण्हिं	आरिण्हिं
२९१	२	तारितए	तारिस्मए
३०३	२	वियाहित्त	वियाहिते
३०६	१	तनीवेसणे	बन्नीवेसणे
"	२	पलिबाहिर	पलिबाहिरे
"	३	पडिक्कमाणे	पडिक्कममाणे
३०७	१	कायसं	कायसंफास
"	३	किद्धन्ति	किद्धति
३१२	३	आरंभोवयार	आरंभोवरया
३२०	२	वेयव्वति	वेयव्वन्ति
३२१	१	ए	जे
३२८	१	एत्थ	एत्थ
३२९	१	विणे-तुं	विणेत्तं
३३१	२	किन्हे	णकिन्हे
३३१	१	३६१	३३१
३३२	१	उयमा	उयमा
३४०	२	उचावए	उच्चवए
३४२	१	लाए	लोए

३४७	३	अणुपुव्वेणं	अणुपुव्वेण
३४८	३	माणि	मुणी
"	७	त	तं
३७१	७	अग्घायं	अग्घायं
"	२	असंभवेत्ता	असंभवेता
"	३	फरुस	फरुसं
३७७	२	उवहइ	उवेहइ
३८१	१	णममाणेहिं	णममाणेहिं
३८५	२	लाघावियं	लाघावियं
३९४	२	पहिग्गहं	पडिग्गहं
३९५	१	पापपुंछणं	पायपुंछणं
"	२	वियत्तुणवि	वियत्तुणवि
३९९	१	णेण	णेव
४००	१	इसे	इमे
४०२	१	सव्वंतो	सव्वतो
४०५	१	दंडंभी	दंडेभी
४०६	२	रूक्खमलंसि	रूक्खमूलंसि
"	६	भुताइं	भूताइं
"	"	समारब्भ	समारब्भ
४०८	४	भिक्खू	भिक्खु
४१५	२	परिष्साहा०	परिग्गहा०
"	३	खेय	खेयन्ने
४१८	१	मायाण्णे	मायण्णे
"	२	कालेगु०	कालेणु०
४१९	१	भिक्खु	भिक्खुं
"	५	उज्जालत्तए	उज्जालेत्तए
४२४	१	तस्सण	तस्सणं

११	११	णा	णो
४२८	६	तरसं	तस्सं
४२९	२	वत्थं	वत्थं
११	४	लाघवियं	लाघवियं
४३०	४	अभि०	अभि०
४३१	१	इत्तिरियं	इत्तिरियं
४३५	२	दलइस्समि	दलइस्सामि
११	४	जरसण	जरसणं
११	९	अधा०	अधा०
४३७	३	भेख	भेख
११	४	६	
४४२	१	वक्कमे	वक्कमे
४५६	१	उत्तमे	उत्तमे
११	२	विहे चिट्ठ	विहरेचिट्ठ
४५९	१	बहुतरसु	बहुतरेसु
४९१	२	एगाति या	एगातिया
४९५	५	दुक्खं	दुक्खं
५०९	१	चाएति	चाएति
५२१	१	सद्धरूवेसु	सद्धरूवेसु
५२२	४	रियंतित्ति	रियंतिते
५२६	१	भिक्खूणि	भिक्खुणि
५२७	१	ज्ज	ज्जं
५२८	४	गाहेज्जा	गाहेज्जा
५३६	४	जव०	अव०
५३८	१	पविसित्तु कम्मो	पविसित्तुकामे
५४२	१	भोग०	भोग०
५५६	१	पविसिज्जकामे	पविसिउकामे

५६१	३	हीरमाणं	हरिमाणं
५६२	४	णिक्रव	णिक्रव
५६३	१	ण	पुण
५६५	४	पुवामेव	पुवामेव
५६९	३	पितेणवा	पित्तेणवा
"	९	सक्कर	सक्करं
५७०	३	वग्धं	वग्धं
५७३	३	केवली	केवली
५७४	१	दलएज्ज	दलएज्जा
"	२	पव्वावा०	पुव्वाव०
५७५	११	वज्जणे	ववण्णे
५७६	१	परिमा०	परिभा०
५७९	३	अग्गापडसिं	अग्गापिडंसि
५८०	१०	णा	णो
५८२	२	असंण	असणं
"	३	तहप्पगरेण	तहप्पगारेण
५८३	१	भिकखु	भिकखू
"	"	सज्जं	सेज्जं
"	२	यित्तमंताए	चित्तमंताए
"	३	कोट्ठिति	कोट्ठित्ति
"	४	चाउलप०	चाउपल०
"	"	५८४	५८३
५८६	१	एवं	एयं
५९९	७	आहट्टु	आहट्टु
६००	३	सरभिगधाणि	सुरभिगंधाणि
६०२	२	पिप्पलि०	पिप्पलि०
६०६	४	वोय	वीयं

६०९	२	विभंग	विभंग
६१२	१	जाणेजा	जाणेज्जा
"	२	चोय	चोयं
६१७	७	रो	परो
६२७	२	बिवन्नं	बिवन्नं
६२८	२	व	वा
६३०	३	अट्टि०	अट्टि०
६३७	०	६३३	६३७
"	२	चाउपलंयं	चाउपलंयं
६४७	३	सजयामेव	संजयामव
६५०	२	कट्टिए	कट्टिए
६५१	२	पडियए	पडियाए
६६०	२	सुण्हाओ	सुण्हाओ
"	४	भवति	भवति
६६२	२	पडिलोमे	पडिलोमे
६६६	१	भिकखूणि	भिकखुणि
६६९	२	मुज्जो	भुज्जो
६७१	१	दाहिण	दाहिणं
६७३	८	णिग्घोसं	णिग्घोसं
६८५	२	गंतु	गंतुं
६८९	१	पण	पुण
"	४	पणस्स	पण्णस्स
६९०	३	विण०	विण्ण०
६९६	२	अप्पडं	अप्पंडं
"	३	सते	संते
७०१	१	अहा	अहासं
६	२	जाणज्जा	जाण्ज्जा

७०५	१	भि खुणि	भिकखुणि
७१८	३	ददुदु	उदुदु
७१९	३	उज्जुय	उज्जुयं
७३८	४	ससिणि०	ससिणि०
७४५	२	विक्कुज्जि	विक्कुज्जियं
७४७	२	लया	लयाओ
७४९	२	आगसाह	आगसह
७६२	१	भिकखणी	भिकखुणि
७६३	२	वियाल	वियालं
७७१	१	चत्तारि	चत्तारि
७७४	३	सकिरिय	सकिरियं
७७५	१	आमंतमाणे	आमंतेमाणे
७७६	४	घातियं	घातियं
७८०	१	अतीलक्खे	अंतलिक्खे
७८३	५	एयप्पगाराहि	एयप्पगाराहिं
"	६	मा णवा	माणवा
७८६	१	असण	असणं
७९४	१	भिकखुणि	भिकखुणि वा
७९७	२	रूडा	रूडा
७९८	१	क्खू	भिकखू
८०७	२	भिकखू०	भिकखू०
"	"	घट्टं	घट्टं
८०९	५	वग्घा	वग्घा
८२३	१	अप्पंड	अप्पंडं
८६८	२	भोगी	भोगा
८८०	४	उ गह०	उगह०
८८५	१	उवागाछि०	उवागच्छि०

८८६	२	संसताण	ससंताण
९०४	३	पडिमा	पडिमा
९३२	२	अण्णयरंसि	अण्णयरंसि
९३६	१	भिकखु	भिकखु
९३९	३	थंडिलंसि	थंडिलंसि
९४२	१	ढहेसु	ढहेसु
९४४	१	थंडिलं	थंडिलं
९४६	२	वणांसि	वणांसि
९५१	४	सदाइं	सदाइं
९५६	३	अण्णयरइं	अण्णयराइं
९६४	३	णिणिज्जमाण	णिणिज्जमाणे
”	”	अभिसं०	अभिसं०
९६७	२	सदेहिं	सदेहिं
९७२	१०	व	वा
९७३	४	अब्भंगे ज	अब्भंगेज्ज
९७५	५	घा	वा
”	१२	अण्णयरेण	अण्णयरेणं
९८०	२	पमज्जज्ज	पमजेज्ज
९९९	७	वणमिग	वणीमग
१०००	४	पुव्वीए	पुव्वीए
१००२	२	वद्धमाणै	वद्धमाणे
१०१५	१६	गोसीसरत्त०	गोसिसरत्त०
१०१६	८	लेपाहि	लेसाहि
१०१६	११	मेरी	भेरी
१०१८	३	भूत	भूत
”	४	लोम	लोम
१०२२	२	संजमेण	संजमेणं

१०४२	१	भ वणा	भावणा
१०४५	१	आ ए	आणाए
१०४६	२	थूल	थूलं
१०४८	१	जाती	जाई
१०६२	३	गिण्हज्जा	गिण्हेज्जा
१०६८	२	राम	राम

न्यास शुद्धिग्रन्थम्

(कुटनोटः)

(प्र० श्रु०)

पृष्ठ	न्यासनं	अशुद्धं	शुद्धं
६	१	अभिध्यात्	आभधात्
१०	३	इत्युक्त्वा	इत्युक्त्वा
३७	१	शांतिर्मरणं	शांतिमरणं
७७	२	जिनमते.	
७९	६	अवग्रहाद्	अवग्रहाद्
८२	३	बद्ध	बद्धा
९५	६	प्रतिकूलान	प्रतिकूलान
१०१	२	विद्वांसो	विद्वांसो
१०४	४	अनतिक्राम्य	अनतिक्राम्य
११६	४	सयमस्य	सयमस्य
१२९	५	कुर्या	कुर्याः
१४०	५	पाकस्थानं	पाकस्थानं
१४२	५	तद	तदधः

(द्वि० श्रु०)

१७८	१	लोभटर्क	लोभटर्क
१९३	४	कंदल्यदि	कंदल्यादि
११	५	आद्रक	आद्रकं
२१६	१	कायेत्सर्ग	कायोत्सर्ग
२१८	२	काष्ठादिभिः	काष्ठादिभिः
२४०	२	चित्राक	चित्राकीर्ण
२६७	४	व्यतरा०	व्यंतरा०
२९६	१	आहरस्वैत्	आहरस्वैत्त

भाषांतरनुं शुद्धि पत्र.

श्रुत स्कंध पहिलो.

कलम	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	कलम	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
४	५	छ	छे	३२४	२	जिनप्रवाद	जिनप्रवाद
१४	२	तार्थकर	तीर्थकर	३३६	१	रहेता	रहेतो
७३	३	तेभने	तमने	३३९	६	श्लीपदेराग	श्लीपदरोग
९६	१	क्रूर	क्रूर	"	९	थरण	मरण
१८६	२	करवा	करवा	३४८	२	वत्तनारा	वर्तनारा
१९७	१	सगळा	सघळा	३५८	२	निदाप	निर्दोष
२००	२	आचारवा-	आचारवा-	३९५	४	घ	घर
		णा	ळा	४०१	१	नि त	निवृत्त
२०१	२	आसंयम	असंयम	४१५	२	धारत	धारता
२३८	२	केवाळी	केवळी	४२२	७	हितपणामां	रहितपणामां
२३९	१	वकवाधे	वकवाद	४२७	५	तेवा	तेवा
२४४	१	त्याग	त्याग	४२८	४	हाये	होय
२५६	१	दंद्रियो	इंद्रियो	४३१	११	मखु	कखुं
२५९	२	मा	माटे	४३५	८	प्रतिमा	प्रतिज्ञा
२६२	१	सत्तम	सत्य	४४०	१	गटावी	घटावी
२६४	१	निष्पजन	निष्पयोजन	४४४	४	आर्तव्यान	आर्तध्यान
२८९	२	वजन	वचन	४७२	२	भावना	भावना
२९०	३	मुमुक्षाओ	मुमुक्षुओ	४७३	२	सजवि	सजीव
२९१	२	शाक्ता	शाक्या	५०९	१	रागा	रोगो
६०२	१	मायावा	मायावा				
३०५	१	सूत्रार्थमां	सूत्रार्थमां				
३२०	१	कटलाएक	कटलाएक				

(द्वि० श्रु०)

५३०	१	अन्यताथि-	अन्यतीर्थि	७४१	९	जंघा	जंघा
		क	क	७५७	१	आयाए	आर्याए
५३३	३	राख्या	राख्यो	७५९	१	वटमागु	वेटमारु
५३५	३	वहोरुं	वहोरुं	७९२	३	घना	घरना
५५२	२	त्या	त्यां	"	"	अगला	अर्गला
५६१	५	क	के	८०८	३	वकरी	वकरी
५६२	४	होथ	होय	८२२	२	व	वरु
५६७	२	चडाववा	चडाववा	८२८	१	पाषणो	पाषाणो
५७४	३	वूर्वे	पूर्वे	८३२		संवंधी	संवंधी
५७६	१	श्रमणं	श्रमण	"	३	वस्त्राधारी	वस्त्रधारी
५७९	१	भिक्षे	भिक्षार्थेज-	८३३	३	जणाय	जणायतो
			तां	८३९	२	आयुष्मन्	आयुष्मन्
"	"	राथ	रस	८४६	१	चामड	चामडा
"	"	जातसेल्लु-	लोलुपी	८४७	३	पत्र	पात्र
		पा		८५१	२	उत्कर्ष	उत्कर्ष
५८७	१	ज	जे	८५३	२	चरवी	चरवी
५९०	२	फरवो	करवो	८५८	३	वावतो	वावतो
६२३	२	माडे	मांडे	८८९	१	आवा	आंवा
६२९	२	वनपति	वनस्पति	८९०	१	कटवा	कटका
६३१	२	वीड	वीड	९००	१	वाद	वाद
"	१०	हाय	होय	९११	१	वावतम	वावतमां
६३३	६	छु	छे	९१२	२	जणाय	जणाय
६३५	२	ओ	ए	९२६	१	निर्वीज	निर्वीज
६५५	२	तथ	तथा	९३६	३	गुफाआमा	गुफाओमां
६५६	१	मकांन	मकान	९४६	४	स्थळामां	स्थळोमां
६५९	४	वित्तक	वितर्क	"	"	पाणी	पाणी
६६४	१	गृह थो	गृहस्थो	९५३	९	तळाव	तळाव
६७०	१	तवो	तेवा	९८५	१	संपूर्णता	संपूर्णता
७०८	१	प्रमाजा	प्रमार्जी	१०००	३	धात्रीओ	धात्रीओधी
७१८	३	र तो	रस्तो	१०१७	१०	शकु	शक्र
७१९	१	रस्ताम	रस्तामां	१०२०	१	संवंधी	संवंधि
"	२	आपवी	आवी	१०२४	३	न रोगे	नायोगे
७२०	४	केवण	केवळ	१०२९	३	त्रिविधे	त्रिविधे
७२३	३	यमी	संयमी	१०७१	२	देशो	देशो

